

PODKARPACKI
BIULETYN
KONSERWATORSKI
2016 - 2020

Cz. I

Zabytki ruchome i nieruchome

STRONA REDAKCYJNA

Redakcja: Irena Zając

Skład: Magdalena Wiech

Autorzy tekstów:

E. Bieniasz, M. Bochenek-Bartnicka, A. Bosak, A. Busz, Ł. Dzik, M. Flis, A. Frodyma,
P. Gęsiorski, J. Gremski, K. Habrat, B. Janusz, D. Komada, J. Kosiorowski, A. Kušta,
B. Łosowska-Dudek, M. Nikiel, M. Olędzka, A. Osiński, G. Pieniądz, M. Piękoś,
A. Radziejowska, B. Stopyra, J. Uliasz, B. Witowska, W. Wlazło, I. Zając

fot. na okładce - B. Janusz, detal z Kaplicy Oświęcimów w Krośnie

Wprowadzenie

Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków w Przemyśle dysponuje środkami finansowymi przeznaczonymi na dotacje prac konserwatorskich przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. Kwota ta jest wysoka i stanowi ponad połowę całego rocznego budżetu na działalność urzędu.

W latach 2016 – 2020 przyznano łącznie 1 425 dotacji wspierających realizację w obiektach zabytkowych Podkarpacia, w tym dla zabytków architektury (tzw. nieruchomych) przyznano 817 dotacji, a dla dzieł sztuki, wystroju i wyposażenia wnętrz (tzw. ruchomych) – 608 dotacji.

Wartość zrealizowanych dotacji w tym okresie wyniosła 47 764 928,09 zł, dla zabytków nieruchomych na kwotę 31 519 261,52 zł, natomiast dla ruchomych 16 245 666,57 zł. Szczegółowe zestawienia dostępne są na naszej stronie www.wuozprzemysl.pl w zakładce „dotacje”.

Biuletyn konserwatorski, który przekazujemy Państwu w systemie on-line, zawiera informacje o najważniejszych pracach konserwatorskich i remontowo-konserwatorskich w podkarpackich obiektach zabytkowych ww. latach. Ujęto je alfabetycznie, miejscowościami, dla łatwiejszego odśzukania konkretnej realizacji.

Autorami opracowań są inspektorzy Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków z siedzibą w Przemyśle, na co dzień pracujący w czterech zespołach, krośnieńskim, przemyskim, rzeszowskim i tarnobrzeskim. Specjaliści zazwyczaj nadzorowali opisywane prace oraz opracowywali i uzgadniali projekty decyzji, uczestniczyli w komisjach przejściowych i odbioru końcowego.

Publikacja stanowi swego rodzaju kronikę prac i nadzorów konserwatorskich oraz dokumentację i harmonogram zmian jakie zachodziły w zabytkach naszego regionu.

Zapraszam do zapoznawania się z treścią artykułów ilustrowanych fotografiami obiektów przy których konserwatorzy oraz eksperci innych pokrewnych dziedzin pracowali na rzecz ochrony zabytków.

Beata Kot

Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków

ALBIGOWA (gm. Łańcut, pow. łańcucki)

Budynek rządówki w zespole folwarcznym - murowana, k. XIX, 1927, wybudowany z inicjatywy Romana Potockiego III Ordynata dóbr łańcuckich, przebudowany przez hr. Alfreda Potockiego w 1927. W l. 90. XX budynek mieścił biura Sadowniczego Instytutu Doświadczalnego w Albigowej.

W sierpniu 2017 roku zostały przeprowadzone prace remontowo-budowlane i konserwatorskie dachu polegające na przełożeniu pokrycia dachowego z dachówki wraz z wymianą uszkodzonych elementów drewnianej konstrukcji więźby dachowej oraz wykonaniem obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych, a także remontem elewacji i renowacją stolarki okiennej i drzwiowej. W tym samym roku zgodnie z udzielonym pozwoleniem konserwatorskim wykonano także wewnętrzną instalację gazową dla celów ogrzewania zabytkowego budynku.

- Wykonawca: Sławomir Stanek, Pstrągowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (JK)

Albigowa, budynek dawnej rządówki

Kościół parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny

Witraże w prezbiterium - eklektyzm, pocz. XX, wytwórnia Gaylinga w Wiedniu, S. G. Żeleński, Kraków, szkło barwne, ołów

W 2018 roku wykonano prace przy czterech witrażach: dwóch figuralno-ornamentalnych z przedstawieniem *Narodziny Najświętszej Marii Panny i Matki Bożej Niepokalanej* wytwórni Gaylinga, usytuowanych po obu stronach ołtarza głównego, oraz dwóch o dywanowej ornamentalnej kompozycji w ścianie południowej prezbiterium autorstwa wytwórni krakowskiej. Stan zachowania witraży był zły, utracona była płaszczyznowość, zerwane były chwytki wiatrówek, co zagrażało jego stabilności. Witraże zdemontowano, wykonano dokładną inwentaryzację rysunkową. Podjęto próbę prostowania witraży bez powodzenia, zdecydowano o ich przeołowieniu. Oczyszczono szkła, uzupełniono ubytki w malaturze konturów i cieniowania. Uzupełniono brakujące szkła i następnie wykonano również montaż nowych ram przeszklenia zewnętrznego, co pozwoli na zachowanie trwałości witraży. Opracowany projekt ram przeszklenia zewnętrznego naśladuje pierwotne podziały w otworach okiennych. Montaż przeszklenia zewnętrznego systemu firmy Hansen pozwoliło na zabezpieczenie witraży przed uszkodzeniami fizycznymi, jakie mogą wystąpić m.in. pod wpływem naporu wiatru oraz poprawiło warunki termiczne w kościele.

- Wykonawca: Ryszard Siudak, Wiązownica; firma Hansen Polska, Rudna Mała.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MN)

Albigowa, witraże po zakończeniu prac konserwatorskich

BABICE (gm. Krzywca, pow. przemyski)

Kościół parafialny pw. św. Trójcy

murowany, 1792.

W 2019 roku zakończono II etap prac przy dachu kościoła. Prace polegały na remoncie sygnaturki, pokrycia dachowego wraz z konstrukcją i wykonaniu instalacji odgromowej.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne.
- Wykonawca: J. Jarosz, Z. Świetlicki.

BACHÓRZ (gm. Dynów, pow. rzeszowski)

Kościół parafialny pw. św. Wojciecha

Polichromia ścienna - sztuka współczesna, 1966, mal. Józef Palka z Krakowa.

W latach 2015-2016 kontynuowano prace przy polichromii ściennej, która wymagała oczyszczenia, utrwalenia i uzupełnienia licznych uszkodzeń mechanicznych. Wykonano pełną konserwację w obrębie kruchty wejściowej uzyskując bardzo dobry rezultat estetyczny.

- Wykonawca: Agnieszka Luboń-Radwańska i Piotr Radwański z zespołem, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Ołtarze boczne: Serca Pana Jezusa (północny) i św. Józefa (południowy) - neobarok, 3 ćw. XIX, drewno polichromowane, pozłacane.

Wykonano dezynsekcję i impregnację osłabionych partii ołtarzy. Wzmocniono łącza konstrukcyjne i uzupełniono ubytki. Zachowana została ostatnia warstwa bogatej marmoryzacji, której ubytki spunktowano. Wykonano złocenia w technice szlachetnej.

- Wykonawca: Agnieszka Luboń-Radwańska i Piotr Radwański z zespołem, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Bachórz, ołtarz Serca Pana Jezusa

Ambona - klasycyzm, 3 ćw. XIX, drewno polichromowane, pozłacane. W latach 2016 i 2017 wykonano pełną konserwację ambony wykonując wszystkie zabiegi techniczne i estetyczne, odsłonięto niebieską marmoryzację.

- Wykonawca: Agnieszka Luboń-Radwańska i Piotr Radwański z zespołem, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Ołtarz główny – barok i neobarok, 3 ćw. XVIII i II poł. XIX, drewno polichromowane, pozłacane.

W latach 2017-2018 rozpoczęto prace przy konserwacji technicznej ołtarza, poczynając od konserwacji tabernakulum i ramy antepedium. Stan zachowania drewna ołtarza był zły. Wykonano m.in. uzupełnienia ubytków i impregnację.

- Wykonawca: Agnieszka Luboń-Radwańska i Piotr Radwański z zespołem, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Grobowiec Władysława Skrzyńskiego - neogotyck, pocz. XX, piaskowiec.

Rzeźba Matka Boża Niepokalana usytuowana jest na szczycie wejścia do krypty pokrytej kopcem ziemnym stanowiącej rodzinny grobowiec Skrzyńskich h. Zaręba w tzw. „Dębinie”, czyli grupie dębów i lip położonej wśród pól, naprzeciwko dworu, kierując się w stronę rzeki San. W 1938 roku pochowano w tym grobowcu Władysława Skrzyńskiego, ambasadora RP w Watykanie. Rzeźba została uszkodzona przez spadający konar drzewa podczas gwałtownej wichury w 2014 roku. Występowały liczne złamania i ubytki formy rzeźbiarskiej. Podczas prac scalono bryłę rzeźby uzupełniając ubytki i usunięto wielokrotnie przemalowana olejnie. Celem konserwacji było przywrócenie rzeźbie stanu jak najbardziej zbliżonego do pierwotnej formy, zniekształconego na skutek działania warunków atmosferycznych, amatorskich przemalowań i uszkodzenia w wyniku złamania się konaru drzewa. Wykonano rekonstrukcję polichromii olejnej. Działka ewidencyjna z

grobowcem Władysława Starzyńskiego jest własnością Gminy Dynów, która była investorem prac wykonanych w 2015 roku.

- Wykonawca: Jakub Olszyński, Przeworsk.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Dynów. (MN)

Bachórz, figura Matki Bożej z grobowca Władysława Skrzyńskiego przed rozpoczęciem prac

BACHÓRZEC (gm. Dubiecko, pow. przemyski)

Kościół drewniany pw. św. Katarzyny (dawny parafialny)

Polichromia - 1705, drewno polichromowane, techniki snycerskie, techniki pozłotnicze; tabernakulum: I poł. XVIII.

Wykonano pełny zakres konserwacji technicznej i estetycznej w obrębie nawy głównej, naw bocznych, chóru muzycznego wraz z przedśionkiem i przyległymi schowkami. Działania przyczyniły się do zatrzymania procesu destrukcyjnego polichromii i przywrócenia wnętrza walorów artystycznych i estetycznych oraz odnowienia neobarokowego wystroju malarskiego drewnianego kościoła św. Katarzyny w Bachórcu.

- Wykonawca: Krakowska Pracownia Stawowiaków „Krakkonst”, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Ołtarz główny

Pierwszy etap prac o charakterze technicznym przy ołtarzu głównym został rozpoczęty w 2012 roku. W latach 2015-2016 kontynuowano prace - konserwację estetyczną ołtarza głównego. Tabernakulum wymagało przeprowadzenia pełnej konserwacji.

- Wykonawca: Tadeusz Sokal, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne.

Ołtarz boczny św. Antoniego wraz z obrazem; ołtarz boczny św. Józefa

Wstępne przygotowania do prac zostały poczynione już w 2013 roku. W roku 2017 wykonano I etap prac konserwatorskich przy ołtarzu św. Józefa. Zakres techniczny objął m.in. wykonanie nowej mensy ołtarzowej z opracowaniem powierzchni zaprawą kredowo-klejową, impregnację struktury drewna, usunięcie przemalowań, wykonanie konserwacji techniczno-estetycznej zwieńczenia ołtarza z obrazem *Świętej Rodziny* i ustawienie ołtarza.

Ołtarz św. Józefa wraz z obrazem tegoż świętego wymagał przeprowadzenia konserwacji technicznej. Ołtarz św. Antoniego z obrazami *Serca Pana Jezusa* w zwieńczeniu i *Św. Antoniego*

wymagał natomiast przeprowadzenia pełnej konserwacji. W wyniku prac barokowe ołtarze odzyskały pierwotne walory estetyczne.

- Wykonawca: Tadeusz Sokal, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków.

BAŁUCIANKA (gm. Rymanów, pow. krośnieński) Zespół cerkwi greckokatolickiej pw. Zaśnięcia Bogurodzicy

Bałucianka, cerkiew

Świecznik wiszący ośmioramienny -XVIII/XIX, trzon metalowy oraz ze szkła dmuchanego, ramiona ze szkła odlewane.

Zrekonstruowano brakujące oraz zniszczone elementy szklane, wykonano nowe tulejki pod żarówki z białego szkła. Korpus oczyszczono, zlutowano pęknięcia i pokryto farbą imitującą złoto. Doprowadzono nową instalację elektryczną. Prace wykonano w 2015 roku.

- Wykonawca: Zdzisław Gil, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AB)

Ołtarz główny - k. XVIII, struktura stolarska polichromowana, detale snycerskie pozłacane i posrebrzane z laserunkiem.

Usunięto wtórne nawarstwienia ze struktury stolarskiej i obrazów. Drewno poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Dokonane zostały naprawy stolarskie i wymiana zdegradowanych elementów z uzupełnieniem ubytków i rekonstrukcją zniszczonych fragmentów detalu snycerskiego. Powierzchnie srebrzone odczyszczono i uzupełniono srebrem w proszku. Odtworzono laserunki. Zachowano złocenia, a ubytki w nich zrekonstruowano. Prace wykonano w 2015 roku.

- Wykonawca: Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

Para kropielnic - XVIII/XIX, piaskowiec w części polichromowany.

Usunięto wtórne nawarstwienia, odsolono kamień i wykonano jego impregnację. Ubytki uzupełniono kitami. Utrwalono ślady polichromii i dokonano ich scalenia. Wykonane zostały nowe podstawy pod kropielnice oraz miedziane misy. Prace wykonano w 2017 roku.

- Wykonawca: Radomir Dawidziak, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Gmina Rymanów, środki własne Parafii. (AB)

BARANÓW SANDOMIERSKI

(gm. Baranów Sandomierski, pow. tarnobrzeski)

Zespół zamkowo-parkowy - zamek murowany, 1591-1606, architekt Santi Gucci, przebudowa skrzydła zachodniego ok. 1692-1695 przez Tylmana van Gameren, odbudowa po pożarze 1849, restaurowany po pożarze 1898-1900 przez Tadeusza Stryjeńskiego, remontowany 1964-1966 wg projektu Alfreda Majewskiego; park krajobrazowy, XVIII.

W 2016 roku wykonano badania stratygraficzne i odkrywkowe na ścianach i sklepieniu w przyziemiu baszty południowo-wschodniej zamku.

- Wykonawca: firma IN PLUS Jan Szczurek, Kraków.
- Źródła finansowania: Agencja Rozwoju Przemysłu w Warszawie. (DK)

W latach 2017-2018 przeprowadzono prace remontowo-konserwatorskie przy kamiennych kolumnach dziedzińca arkadowego (na parterze skrzydło wschodnie i zachodnie) wraz z remontem ściągów podłużnych na odcinkach przenikania przez głowice kolumn. Prace prowadzono w oparciu o dokumentację konstrukcyjno-konserwatorską opracowaną przez firmę KB-Projekty Konstrukcyjne. W. Bereza i S. Karczmarczyk, Kraków.

- Wykonawca: firma INTOP, Tarnobrzeg.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Agencja Rozwoju Przemysłu w Warszawie. (DK)

Figura *Chrystus Frasobliwy na postumencie* - 5 lipca 1770, piaskowiec.

Powierzchnia figury wraz postumentem została oczyszczona z brudu, mchów i porostów. Usunięto wtórne przemalowania, tynki oraz liczne elementy niefachowych napraw. Przeprowadzono powierzchniowe odsalanie. Uzupełniono ubytki figury za pomocą sztucznego kamienia barwionego w masie. Całość zabezpieczono hydrofobowo. Zlikwidowano wtórny daszek nad rzeźbą. Wymieniono spękane i skruszone cegły postumentu. Za pomocą iniekcji wykonano izolację poziomą, a pionową przy użyciu mas bitumicznych i folii. Całość obiektu poddana została dezynfekcji. Uzupełniono tynki metodą tradycyjną.

- Wykonawca: Radomir Dawidziak, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Baranów Sandomierski.

Figura *Św. Jan Nepomucen* - 1753, piaskowiec.

Oczyszczono figurę z fałszywej patyny oraz innych nawarstwień wtórnych. Miejsca zaatakowane przez mikroflorę zostały zdezynfekowane. Wzmocniono osłabione miejsca i odsolono część przypowierzchniową kamienia. Spękania zaklejono z użyciem nierdzewnych kotew. Ubytki piaskowca uzupełniono przy zastosowaniu kitów barwionych w masie. Całość poddano zabiegowi hydrofobizacji i scalono kolorystycznie spoiny.

- Wykonawca: Radomir Dawidziak, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Baranów Sandomierski.

BARTKÓWKA (gm. Wojaszówka, pow. krośnieński)

Zespół dworsko-parkowy - powstał ok. poł. XIX staraniem rodziny Starowiejskich; dwór od 1950 użytkowany jest jako szkoła podstawowa.

Obiekt poddawany był dotychczas doraźnym pracom, głównie o charakterze bieżących remontów. Zarządca obiektu Gmina Wojaszówka w latach 2016-2018 wykonała w budynku kompleksowe prace remontowe, których celem było przywrócenie obiektu do należytego stanu technicznego oraz wyeksponowanie jego istotnych wartości estetycznych i architektonicznych.

Wykonano wymianę istniejącego pokrycia dachowego z blachy płaskiej felcowanej wraz z deskowaniem, obróbkami blacharskimi, rynnami i rurami spustowymi na nowe pokrycie z powtórzeniem materiału i sposobu krycia wraz z obróbkami blacharskimi, rynnami i rurami spustowymi, wymianę zniszczonych elementów konstrukcji więźby dachowej z powtórzeniem ich gabarytów, wymianą deskowania oraz obiciem okapów, a także impregnacją całej konstrukcji więźby.

Prace remontowe przy elementach architektonicznych bryły obejmowały ponadto wymianę drewnianej stolarki okiennej, skrzynkowej na nowe okna skrzynkowe z powtórzeniem wielkości i podziałów istniejącej stolarki, wymianę drewnianej stolarki drzwiowej zewnętrznej płycinowej na nowe drzwi drewniane z powtórzeniem ich wyglądu, oraz rekonstrukcję drzwi zewnętrznych prowadzących do dawnej kaplicy dworskiej w miejscu zaślepionego otworu w ścianie zewnętrznej. Remont i restauracja pomieszczenia dawnej kaplicy dworskiej stanowił ważny element całej inwestycji, gdyż pomieszczenie te mimo upływu czasu i zmiany pierwotnej funkcji obiektu nie uległo znaczącym przekształceniom.

W ramach remontu wykonano również prace konserwatorskie przy elementach architektonicznych decydujących o zabytkowym charakterze obiektu, m.in. przy kamiennych detalach architektonicznych elewacji oraz części kamiennego cokółu, kamiennej posadzce oraz żeliwnej balustradzie werandy ogrodowej w elewacji południowej. Odrestaurowano zewnętrzne schody wejściowe do dawnej kaplicy dworskiej oraz przebudowano zewnętrzne schody wejściowe przy północno-zachodnim, bocznym wejściu do budynku wraz z budową podjazdu dla osób poruszających się na wózkach. Oczyszczono i poddano konserwacji drewniane elementy zdobnicze dachu pod okapem, tzw. kroksztyny.

Prace we wnętrzu obejmowały wymianę zdegradowanych w wyniku intensywnego użytkowania podłóg i tynków, odrestaurowano istniejące, drewniane płycinowe drzwi wewnętrzne wraz z ościeżnicami oraz przeprowadzono remont pieca kaflowego w jednym z pomieszczeń. Przebudowano, lub wykonano na nowo instalacje wewnętrzne w budynku, m.in. instalację odgromową i monitoringu zewnętrznego, a w najbliższym otoczeniu budynku wykonano drenaż odwadniający z odprowadzeniem wody do istniejącej kanalizacji deszczowej.

Na terenie parku krajobrazowego otaczającego budynek dworu wykonano szereg prac pielęgnacyjnych przy zieleni parkowej oraz prac związanych z zagospodarowaniem i lepszym udostępnieniem terenu parku – odtworzono lub zaaranżowano na nowo układ alejek spacerowych o nawierzchni żwirowej wraz z ławkami, latarniami i innymi elementami małej architektury parkowej. Zlikwidowane zostały także szpecące wnętrza parkowe napowietrzne sieci infrastruktury technicznej. Na nowo zaaranżowano strefę wejściową na teren parku - wykonano nowe furtki oraz bramę wjazdową na masywnych murowanych słupkach oraz dokonano przebudowy dojazdów i dojść. Na pozostałym obwodzie parku wykonano nowe ażurowe ogrodzenie.

- Wykonawcy: Zakład Budowlany Fryszak Waclaw Drogoń, Glinik Dolny; prace konserwatorskie przy cokole: Roman Dawidziak, Rzeszów.
- Źródła finansowania: środki unijne - RPO, Gmina Wojaszówka. (KH).

Bartkówka, dworek po lewej przed, po prawej po remoncie

BAŻANÓWKA (gm. Zarszyn, pow. sanocki)

Kościół polskokatolicki pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa - drewniany kościół zbudowany w 1925 r., konstrukcji szachulcowej, szalowany poziomo, przebudowany w latach 50. XX. Jest pierwszym kościołem narodowym wybudowanym na ziemiach polskich.

W roku 2015 przeprowadzono prace obejmujące oczyszczenie oszalowania ścian zewnętrznych, wieżyczki i sygnaturki. Deski oczyszczono za pomocą szlifierki oscylacyjnej z doczyszczeniem ręcznym. Szalunek został zaimpregnowany z użyciem preparatu ochronnego – całość została pomalowana dwukrotnie, a niektóre elementy jak gzymsy, trzykrotnie. W roku 2017 Parafia przeprowadziła prace związane z poprawą estetyki wokół kościoła. Rozebrano istniejącą nawierzchnię z płyt betonowych i kostki brukowej pomiędzy kościołem a plebanią oraz na dojściu do kościoła i plebani. Nowa nawierzchnia została wykonana z kostki granitowej w kolorze szarym. Wykonano również opaskę wokół kościoła wysypaną kruszywem w kolorze czerwonym.

- Wykonawca: firma INWEST-BUD Krzysztof Juszczyk, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AF)

BEREŻNICA WYŻNA (gm. Solina, pow. leski)

Cerkiew greckokatolicka pw. Mikołaja Cudotwórcy, obecnie rzymskokatolicki kościół filialny-cerkiew i dzwonnica drewniane, l. 30. XIX. Po wysiedleniu tut. mieszkańców po II wojnie światowej budynek przeszedł na własność Kościoła Rzymskokatolickiego i pełni tę funkcję do dnia dzisiejszego.

Kościół

Prace remontowe przy kościele objęły wymianę poszycia dachu na blachę cynkowo-tytanową, impregnację konstrukcji więźby dachowej i montaż instalacji odgromowej. Ponadto wykonano betonowe pecki i ławy, przemurowano podmurówkę, wymieniono częściowo zrąb.

Dzwonnica

Prace remontowe przy dzwonnicy objęły wzmocnienie fundamentów i ich przemurowanie, wymianę zniszczonej podwaliny, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej, konserwację zrębu, wymianę szalunku ścian, pokrycie dachu blachą cynkowo-tytanową i montaż instalacji odgromowej.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz.
- Źródła finansowania: Wojewoda Podkarpacki, Starostwo Powiatowe w Lesku, Gmina Solina, środki własne. (AO)

BESKO (gm. Besko, pow. sanocki)

Kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego

Parafię Rzymskokatolicką w Besku erygowano w 1595 i tak też datuje się pierwszą tamtejszą świątynię, która spłonęła w 1605. Wówczas wzniesiono nowy kościół, który w 1755, staraniem marszałka nadwornego koronnego i kasztelana krakowskiego Jerzego Augusta Wandalina Mniszcha, został gruntownie przebudowany. Wówczas to podzielono wnętrze nawy półkolistymi arkadami wspartymi na czworobocznych słupach, zmieniono konstrukcję dachu, a także wprowadzono nowe późnobarokowe wyposażenie. Po raz kolejny kościół remontowano w 1826 i 1893, kiedy to przedłużono go w kierunku zachodnim oraz wykonano neogotyckie malowidła ściennie i stropowe. W 1930 do południowej ściany prezbiterium dostawiono kaplicę Grobu Chrystusa.

W roku 2016 przy obiekcie wykonano prace związane z przebudową instalacji elektrycznej oraz montażem sygnalizacji alarmu pożaru. W ramach przebudowy instalacji elektrycznej wymieniono włącznik główny prądu, wymieniono rozdzielnię główną zamontowaną w zakrystii; wykonano nową instalację zasilania organów i oświetlenia wnętrza kościoła. Wykonano oświetlenie strychu i piwniczki pod zakrystią. Instalację poprowadzono starymi ciągami, główny ciąg ułożony został na strych w korycie metalowym. W ramach wykonania instalacji SAP zamontowano centralę główną w zakrystii. Zainstalowano czujki pożarowe, punktowe we wnętrzu kościoła, na strychu, w kaplicy i zakrystii oraz ręczne ostrzegacze pożarowe. Na ścianie szczytowej kościoła oraz na ścianie prezbiterium zainstalowano sygnalizatory dźwiękowe.

- Wykonawca: firma ALARM SERWIS Marek Godek, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Besko, środki własne Parafii. (JU)

Polichromia - po 1755 i 1893, technika klejowa. Przeprowadzono badania mające na celu rozpoznanie nawarstwień dekoracji malarskiej we wnętrzu drewnianego kościoła w Besku. W nawie wykonane zostały w kilku miejscach odkrywki o nieznacznej powierzchni, które wykazały istnienie wcześniejszych warstw pod dwudziestowiecznym przemalowaniem. W prezbiterium zdecydowano o zdjęciu przemalowań na całej powierzchni ściany południowej i północnej i częściowo w apsydzie. W rezultacie odsłonięto dwie warstwy historyczne, dające podstawę do dalszych prac konserwatorskich, które pozwolą na zachowanie dekoracji ornamentalnej oraz układu kompozycyjnego, który częściowo będzie wymagał aranżacji.

- Wykonawca: Sławomir Stępień, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Besko, środki własne Parafii. (AB)

Besko, polichromia w kościele Podwyższenia Krzyża

Spichlerz w zespole dworsko-parkowym

Budynek dawnego spichlerza dworskiego jest, obok oficyny dworskiej oraz pozostałości parku krajobrazowego, zachowanym elementem dawnego zespołu dworskiego należącego do rodziny Czartoryskich w Besku. W okresie powojennym budynek użytkowany był przez Spółdzielnię „Samopomoc Chłopska” w Zarszynie, SKR w Besku oraz osobę prywatną zgodnie ze swoim pierwotnym przeznaczeniem, jako spichlerz. W roku 2016 budynek został zakupiony przez Gminę Besko z zamiarem przeprowadzenia niezbędnych prac remontowych i zagospodarowania obiektu dla celów kulturalnych i wystawienniczych. Prace adaptacyjne wykonane zostały w latach 2017-2018. Polegały one na wykonaniu remontu oraz przebudowie budynku z przeznaczeniem na Beskie Centrum Dziedzictwa. W ramach prac wykonano wzmocnienie fundamentów, remont z elementami konserwacji drewnianej szkieletowej konstrukcji wsporczej stropów oraz montaż nowych stropów-podłóg drewnianych, wykonanie nowych stalowych klatek schodowych zapewniających bezpieczną ewakuację z budynku, remont konstrukcji więźby dachowej z wymianą blaszanego pokrycia dachowego na nowe wraz z rynnami i rurami spustowymi. Częściowo wymieniono stolarkę okienną i drzwiową, pozostawiając dobrze zachowane okna i drzwi poddając je niezbędnej konserwacji oraz wykonano remont tynków wewnętrznych i zewnętrznych. W związku z ekspozycją na parterze budynku maszyn rolniczych w elewacji od strony parku wykonano nowe wrota transportowe, a na wszystkich kondygnacjach wykonano nowe pomieszczenia higienicznosanitarne, nowe trzony kominowe oraz wszystkie instalacje wewnętrzne zapewniające użytkownika budynku zgodnie z jego przeznaczeniem – muzealnym, ekspozycyjnym, edukacyjnym i kulturalnym. Uporządkowano i na nowo zaaranżowano najbliższe otoczenie dawnego spichlerza wraz z udostępnieniem budynku dla osób niepełnosprawnych, wykonaniem miejsc parkingowych oraz iluminacją zewnętrzną.

- Wykonawcy: firma KROSPOL Stachura, Krosno.
- Źródła finansowania: środki unijne, Gmina Besko. (KH).

Besko, spichlerz po lewej przed, po prawej po remoncie

Oficyna w zespole dworsko-parkowym.

Oficyna w zespole dworsko-parkowym w Besku wzniesiona została w II poł. XIX wieku na istniejących starszych fundamentach, z adaptacją znajdujących się tam piwnic. Dwór wraz innymi obiektami założenia użytkowany był zgodnie ze swoim pierwotnym przeznaczeniem do II wojny światowej. Po wojnie obiekt przejęty został przez Gminną Spółdzielnię - budynek dworu rozebrany został w 1955 roku, a oficynę przekształcono na mieszkania dla pracowników. W latach 80. XX wieku dokonano remontu oficyny, w ramach którego wymieniono zniszczone elementy dachu, rozebrano zniszczony ganek, który zastąpiono nowym murowanym w formie otwartego wiatrołapu. W trakcie prac skuto dekorację architektoniczną elewacji. Wewnątrz zlikwidowano piece kaflowe i wymieniono podłogi. Oficyna i pozostałe ocalałe elementy dawnego założenia dworskiego (spichlerz, park) objęte

zostały ochroną konserwatorską. W latach 2017-2018 zarządca obiektu, Gmina Besko, przeprowadziła w budynku prace remontowe z przeznaczeniem na dzienny dom opieki dla osób starszych. W budynku wykonano wszystkie niezbędne prace remontowe, obejmujące uporządkowanie, osuszenie i pogłębienie piwnic, wraz z podbiciem fundamentów i wzmocnieniem ścian oraz zachowaniem istniejących kamiennych posadzek. Posadzki te zostały ponownie ułożone po dokonaniu obniżenia poziomu piwnic. Na parterze wykonano niezbędne prace wzmacniające konstrukcję budynku – przemurowano nadproża okienne i drzwiowe, wykonano wieniec żelbetowy na wszystkich ścianach konstrukcyjnych. Na nowe wymieniono ceramiczne pokrycie dachu oraz zdegradowane elementy drewnianej konstrukcji stropów i więźby dachowej, drewnianą stolarkę okienną i drzwiową, tynki i posadzki na parterze oraz instalacje wewnętrzne w całym budynku. Rozluźnioną strukturę trzonów kominowych od poziomu stropu nad parterem przemurowano z odtworzeniem ich kształtu ponad dachem oraz wykonano nowe trzony z nawiązaniem do kształtu kominów istniejących. Wnętrze budynku przystosowane zostało do nowej funkcji z zachowaniem istniejącego głównego rozplanowania pomieszczeń. Przy wejściu od strony północno-zachodniej rozebrano powojenny ganek i przebudowano schody wejściowe uzupełniając je o podjazd dla osób na wózkach. W otoczeniu budynku zdemontowano szpecące elementy infrastruktury oraz zabudowania gospodarcze. Wykonano także nowe dojeżdżalnie i dojazd do budynku wraz z miejscami postojowymi o nawierzchni z kostki brukowej oraz poszerzenie istniejącego dojazdu o nawierzchni żwirowej.

- Wykonawcy: firma POL-BUD Grzegorz Buczkowicz, Humniska.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Program Rządowy „Senior+”, środki własne Gminy Besko (KH).

Besko, oficyna w zespole dworsko-parkowym po lewej przed, po prawej po remoncie

BIAŁOBOKI (gm. Gać, pow. przeworski)

Budynek mieszkalny z szynkiem i sklepem - drewno, II poł. XIX, przebudowana na przełomie XIX/XX, technika w konstrukcji wieńcowej z resztkami „w jaskółczy ogon” i sumikowo-jętkowej.

W latach 2017-2018 przeprowadzono remont generalny przedmiotowego budynku w ramach zadania „Przebudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania budynku mieszkalnego na Centrum kulturalno-edukacyjne na działce nr ewid. 1000 w miejscowości Białoboki gmina Gać”. Prace rozpoczęto od demontażu ceramicznej dachówki, podniesienia, podstemplowania i zabezpieczenia obiektu, następnie wykonano punktowe betonowe pecki i podmurówkę z kamienia łamanego oraz przygotowano materiał pod nowe podwaliny. Rok później zakończono prace przy konserwacji i częściowej wymianie drewnianych podwalin, rozpoczęto konserwację z częściową wymianą drewnianych ścian zewnętrznych i wewnętrznych oraz odczyszczenie i konserwację ceglanych ścian wewnętrznych. Wykonano remont więźby dachowej i wymianę pokrycia dachowego na gont, zakonserwowano i odtworzono stolarkę drzwiową zewnętrzną i wewnętrzną, wymieniono stolarkę

okienną, przemurowano kominy. Prace we wnętrzu objęły przemurowanie pieca kaflowego w sieni, wykonanie drewnianych i ceglanych podłóg, wykonanie drewnianych schodów na poddasze, wykończenie ścian wewnętrznych tynkiem cementowym na koszu trzcinowym, wykonano łazienkę i pomieszczenie sanitarne, wyremontowano poddasze, zachowano i odnowiono istniejącą datę 1895 na belce stropowej starszej części budynku. Wykonano instalacje: wody zimnej i ciepłej, kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania, gazowej i energetycznej. Na zewnątrz wykonano podjazd dla osób niepełnosprawnych, płytę odbojową z kamienia łamanego oraz zagospodarowano teren wokół budynku poprzez m.in. wyrównanie terenu, wykonanie chodników i ułożenie geokraty. W ramach zadania wykonano również remont stodoły, postawiono ogrodzenie wraz z bramą i bramką oraz altanę wraz z grillem.

- Wykonawca: Zakład Remontowo-Budowlany ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (EB)

BIELINY (gm. Ulanów, pow. niżański)

Kościół parafialny pw. św. Wojciecha Biskupa i Męczennika

Polichromia prezbiterium i przedsionka przy prezbiterium - ok. 1770, autor Stanisław Stroiński.

Prace stanowią II etap działań konserwatorskich w obrębie zabytkowej polichromii kościoła. Powierzchnia ścian z warstwami malarskimi została oczyszczona z wtórnych nawarstwień i zdezynfekowana. Miejscowo przeprowadzono odsalanie zapraw oraz podklejenie i ich uzupełnienie. Osypujące się warstwy malarskie utrwalono. Wykonano punktowanie metodą graficzną, kropką na laserunkowym podmalowaniu.

- Wykonawca: Elżbieta Graboś, Zakrzów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii.

Polichromia na sklepieniu i ścianach nad gzymsem w nawie kościoła - ok. 1770, autor Stanisław Stroiński.

Prace stanowią III etap działań konserwatorskich w obrębie zabytkowej polichromii kościoła, obejmujący strefę na sklepieniu i ścianach nad gzymsem w nawie kościoła. Powierzchnia ścian z warstwami malarskimi została oczyszczona z wtórnych nawarstwień i zdezynfekowana. Miejscowo przeprowadzono odsalanie zapraw oraz podklejenie i ich uzupełnienie. Osypujące się warstwy malarskie utrwalono. Wykonano punktowanie metodą graficzną, kropką na laserunkowym podmalowaniu.

- Wykonawca: Elżbieta Graboś, Zakrzów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii.

Polichromia ścian prawej części pierwszego przęsła nawy, z wyłączeniem sceny głównej sklepienia - ok. 1770, autor Stanisław Stroiński.

Prace stanowią IV etap działań konserwatorskich w obrębie zabytkowej polichromii kościoła, obejmujący ścian prawej części pierwszego przęsła nawy, z wyłączeniem sceny głównej sklepienia. Powierzchnia ścian z warstwami malarskimi została oczyszczona z wtórnych nawarstwień i zdezynfekowana. Miejscowo przeprowadzono odsalanie zapraw oraz podklejenie i ich uzupełnienie. Osypujące się warstwy malarskie utrwalono. Wykonano punktowanie metodą graficzną, kropką na laserunkowym podmalowaniu.

- Wykonawca: Elżbieta Graboś, Zakrzów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii.

Polichromia pierwszego przęsła lewej części nawy (50%), z wyłączeniem sceny głównej sklepienia - ok. 1770, autor Stanisław Stroiński.

Prace stanowią kolejny etap działań konserwatorskich w obrębie zabytkowej polichromii kościoła, obejmujący ścian prawej części pierwszego przęsła nawy, z wyłączeniem sceny głównej sklepienia. Powierzchnia ścian z warstwami malarskimi została oczyszczona z wtórnych nawarstwień i zdezynfekowana. Miejscowo przeprowadzono odsalanie zapraw oraz podklejenie i ich uzupełnienie. Osypujące się warstwy malarskie utrwalono. Wykonano punktowanie metodą graficzną, kropką na laserunkowym podmalowaniu.

- Wykonawca: Elżbieta Graboś, Zakrzów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii.

Krucyfiks - II poł. XVIII, drewniany, pierwotnie stanowiący element ołtarza bocznego.

Stanowiący pierwotnie element ołtarza bocznego rzeźbiony krucyfiks poddany został pełnej konserwacji. Powierzchnia została oczyszczona z brudu i wtórnych przemalowań. Całość została dezynfekowana i zdezynsekwowana, a struktura wzmocniona za pomocą impregnatów. Ubytki zapraw kredowo-klejowych uzupełniono, podobnie jak braki w warstwach malarskich. Polichromia zabezpieczona została werniksami.

- Wykonawca: Elżbieta Graboś, Zakrzów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii.

BIEŹDZIEDZA (gm. Kołaczyce, pow. jasielski)

Kościół parafialny pw. Trójcy Świętej

Ołtarz Matki Boskiej Częstochowskiej - 1879, struktura stolarska polichromowana, rzeźby polichromowane, detale snycerskie złożone szlakmetalem.

Przed rozpoczęciem prac przy stolarskiej strukturze ołtarzowej, przesunięto ją na pierwotne miejsce w kaplicy Zwiastowania NMP. Wykonano wcześniej konserwację obrazu *Matki Boskiej Częstochowskiej* z jego wnęki środkowej. W strukturze stolarskiej przeprowadzone zostały zabiegi chemiczne oraz naprawy z wymianą zdegradowanych elementów, z uzupełnieniem ubytków, przy czym zastosowano flekowanie i kitowanie. Tym samym zabiegom poddano również rzeźby i snycerkę. Usunięto wtórne przemalowania i wyeksponowano pierwotną warstwę polichromii, w której zrekonstruowano ubytki. Powierzchnie pokryte oryginalnie szlakmetalem odtworzono w tej samej technologii. Złączenia w technice szlachetnej wykonane zostały jedynie na ramie obrazu, jako aranżację konserwatorską. Pełnej konserwacji poddano obraz *Zwiastowania* funkcjonujący jako zaszuwa wnęki ołtarzowej. Prace konserwatorskie zakończono w 2016.

- Wykonawca: Stanisław Kłosowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AB)

Bieżdziedza, ołtarz MB Częstochowskiej w czasie prac konserwatorskich

Pomnik nagrobny ks. Stanisława Tarnowskiego - 1887, piaskowiec trembowelski.

Pracę wykonano w 2018 roku. Z powierzchni ciosów kamiennych usunięta została nieoryginalna warstwa wykonana z oleju i pokostu oraz łąty cementowe będące efektem wcześniejszych działań naprawczych. Partie cokołowe zostały odsolone. Wykonano impregnację strukturalną. Częściowo wymieniono spoinowanie. Uzupełnione zostały ubytki, po czym dokonano scalenia kolorystycznego. Uszkodzenie płyty marmurowej inskrypcyjnej zostało sklezione, a liternictwo pozłoczone.

- Wykonawca: Elżbieta Więcek-Lach, Raniżów.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

BIHALE (gm. Wielkie Oczy, pow. lubaczowski)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół parafialny pw. Opieki NMP - drewniana, 1821, przebudowana 1928.

Po wykonaniu kompleksowych prac przy architektonicznej strukturze cerkwi, prowadzonych etapowo od 2011 roku, w 2015 roku wykonano rekonstrukcję stolarki w całym obiekcie, z zachowaniem jej oryginalnej formy.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (IZ)

BIRCZA (gm. Bircza, pow. przemyski)

Pałac Humnickich - murowany, XVII, II poł. XIX.

Po znacznych pracach wykonanych w latach 2013-2014, polegających na wzmocnieniu konstrukcji i remoncie piwnic pałacu, w 2016 roku wykonano prace przy elewacji i dachu baszty północno-wschodniej. W 2017 roku prace skupiły się na baszcie północno-zachodniej, gdzie w pomieszczeniu d. biblioteki na paterze odsłonięto polichromię figuralną - została ona zabezpieczona. Równolegle prowadzono prace przy wymianie stropu nad parterem oraz zabezpieczeniu dachu baszty. Wykonano także wzmocnienie i konserwację stropu parteru w pomieszczeniu przyległym do baszty.

- Wykonawcy: firma TECHNOBUD Ryszard Piejko, Przemysł; Halszka Granek-Smarzewska, Kosztowa (prace konserwatorskie).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Bircza. (IZ)

Polichromia, badania, odsłonięcie, zabezpieczenie i konserwacja

W toku prowadzenia prac remontowych pałacu Humnickich zmierzających do przywrócenia mu jego historycznego wyglądu, rozpoczętych w latach 2010-2011, na jednej ze ścian sali parterowej w baszcie zachodniej zostały odkryte oryginalne polichromie. Ukazywały one przedstawienia figuralne w technice kazeinowej. Po przeprowadzeniu kompleksowych badań, polichromie zostały odsłonięte i poddane pracom konserwatorskim i restauratorskim.

- Wykonawca: Halszka Granek-Smarzewska, Kosztowa (badania); Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów (prace konserwatorskie).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Cmentarz komunalny

Nagrobki: Marceliny z Nowosielskich Lisowskiej; Kajetana Lubicz Lisowskiego - ok. 1892, granit, beton, metal.

Podwójny pomnik nagrobny Lisowskich to dwa obeliski z końca XIX wieku umieszczone w obrębie jednego metalowego ogrodzenia. Elementy składowe pomnika wykazywały zróżnicowany stan zachowania i wymagały podjęcia prac w celu zahamowania dalszych procesów destrukcji. W 2017 roku przeprowadzono I etap prac – nagrobki zostały oczyszczone, zdezynfekowane elementy

kamienne (granitowe obeliski, piaskowcowe podstawy pod obeliski oraz próg, wapienne słupki), polerowano elementy granitowe, pogłębiono i uczytelniono liternictwo, uzupełniono ubytki flekami i zaprawami mineralnymi, zabezpieczono kamień, wykonano nowe betonowe podmurówki oraz izolację przeciwwilgociową pod elementy kamienne.

- Wykonawca: Halszka Granek-Smarzewska, Kosztowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki z kwesty, Nadleśnictwo Bircza.

Nagrobek ks. Jana Nawrockiego - ok. 1907, wapień, pomnik w formie postumentu graniastego z szerszym cokołem i wydatnym gzymsem z fryzmem arkadkowym zwieńczony krzyżem o trójlistnie zakończonych ramionach. Na przecięciu ramion medalion z wizerunkiem Chrystusa. Od frontu wnęka z tablicą inskrypcyjną.

Przeprowadzone w 2016 roku prace przy nagrobku miały charakter kompleksowej konserwacji. W ich toku zdemontowano elementy kamienne, usunięto wadliwą, zmurszałą podmurówkę, zastępując ją nową, wykonaną ze zbrojonej zaprawy cementowo-piaskowej, założono mechaniczną hydroizolację poziomą, usunięto wadliwe, wtórne zaprawy i spoiny klejowe, odczyszczono chemicznie i mechanicznie elementy nagrobka - odczyszczono z nawarstwień, przemalowań i szlicht cementowych metodą strumieniowo-ścierną z wykorzystaniem ścierniwa, poddano dezynfekcji, odsalaniu metodą migracji do rozszerzonego środowiska poprzez nałożenie kompresów z pulpy celulozowej z domieszką piasku, wzmocniono strukturalnie, wykonano nową podmurówkę wraz z izolacją, ustabilizowano nagrobek, wykonano chemiczne i mechaniczne oczyszczanie kamienia, scalono odspojone fragmenty, uzupełniono ubytki, poddano dezynfekcji, odsalaniu, hydrofobizacji, sklejono płytę epitafijną wypolerowano, liternictwo pogłębiono i uczytelniono.

- Wykonawca: Halszka Granek-Smarzewska, Kosztowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki z kwesty 2015, środki rodziny, środki Nadleśnictwa Bircza.

Nagrobek Loli Jurystowskiej - ok. 1883, biały marmur.

Pomnik nagrobny w formie postumentu zwieńczonego pełnoplastyczną figurą dziecka, wsparty na szerszej schodkowej podstawie wydatnym gzymsem. Od frontu we wklęsłej płycinie inskrypcja. Nagrobek jest jednym z najstarszych obiektów na cmentarzu i zarazem jedynym z marmurową rzeźbą figuralną. Niekorzystne usytuowanie pomiędzy drzewami, na spadku terenu, bez izolacji wpłynęło na obniżenie właściwości technicznych i walorów estetycznych. Wykonano zatem pełną konserwację pomnika (rzeźby, gzymesu, trzonu, podstawy) w tym oczyszczenie, dezynfekcję, odsalanie, wzmocnianie strukturalne, hydrofobizację. W ramach prac wykonano nową zbrojoną podmurówkę z zaprawy cementowo-piaskowej, założono hydroizolację poziomą. Prace zostały zrealizowane w roku 2016.

- Wykonawca: Halszka Granek-Smarzewska, Kosztowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków.

BLIZIANKA (gm. Niebylec, pow. strzyżowski)

Cerkiew greckokatolicka, własność Parafii Rzymskokatolickiej w Bliziance - drewniana, 1865-1870, nieużytkowana.

W 2015 roku wykonano rekonstrukcję drewnianej zniszczonej stolarki okiennej z zachowaniem oryginalnego przeszklenia i okuć.

- Wykonawca: firma STOL-MAR Marek i Tadeusz Łukasz, Konieczkowa.
- Źródła finansowania: Gmina Niebylec, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, środki własne Parafii. (BS)

Polichromia ścienna - neoklasycyzm, ok. 1870, mal. Paweł Bogdanowski, technika klejowa.

Prace wykonywano w latach 2015-2018 w ramach kolejnych etapów kontynuując je do chwili rozpoczęcia w 2011. Stan zachowania polichromii w obrębie nieużytkowanej cerkwi w Bliziance był zły. Polichromia została odsłonięta spod obicia płytami pilśniowymi w czasie remontu cerkwi w latach 90. XX wieku. Polichromia sygnowana przez autora zachowała się w obrębie sanktuarium i na ścianach nawy oraz w przedsionku. Nie była konserwowana od czasu powstania. W drewnianych ścianach występowało żerowanie owadów szkodników drewna. Liczne ubytki malatury wymagały uzupełnień. Wykonano konserwację techniczną i estetyczną całości wnętrza z pominięciem stropu nawy i sanktuarium, który został wymieniony w latach 60. XX wieku.

- Wykonawca: Barbara Czajkowska-Palusińska, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Niebylec, środki własne. (MN)

Blizianka, polichromia ścienna w trakcie prac

BŁAŻOWA (gm. Błażowa, pow. rzeszowski)

Kościół Parafialny pw. św. Marcina

Starodruk - projekt kościoła w Błażowej Jana Sasa Zubrzyckiego - 1892, papier.

W 2018 roku wykonano konserwację dziewięciu plansz papierowych z rysunkami projektowymi oraz oprawę z grubej tektury wielowarstwowej, oklejonej obustronnie papierem. Wykonano oczyszczenie, dezynfekcję. Rozdzielono elementy, które były naklejane, oczyszczono odwrocie. Wzmocniono papier poprzez kąpiel wodną, doczyszczono środkami chemicznymi, wysuszono i rozprasowano. Uzupełniono ubytki papieru i scalono estetycznie.

- Wykonawca: Agnieszka Marecka, Kraków; Regina Kozik, Kraków.
- Źródła finansowania: środki unijne - RPO. (MN)

BOGUCHWAŁA (gm. Boguchwała, pow. rzeszowski)

Kościół filialny (d. parafialny) pw. św. Stanisława Bpa

Polichromia - barok, II poł. XVIII, technika klejowa.

Kontynuacja prac przy polichromii rozpoczętych w latach ubiegłych. Usuwane były przemalowania wykonane przez Włodzimierza Lisowskiego, wykonywane zabiegi techniczne przy

tynkach, odślaniane i uzupełniane były metodą kropkowania kompozycje polichromii z warstwy osiemnastowiecznej w kolejnych częściach ścian kościoła.

- Wykonawca: Małgorzata Jucha-Kudlińska i Wojciech Kudliński, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Boguchwała, środki własne. (MN)

BOLESTRASZYCE (gm. Żurawica, pow. przemyski)

Zespół dworski Michałowskich, obecnie Arboretum

Kaplica pw. Podwyższenia Krzyża Świętego - murowana, XVI/XVII, przebudowana II poł. XIX.

Po wcześniej przeprowadzonych pracach przy strukturze kaplicy wraz z jej piwnicami i elewacjami oraz przystawioną drewnianą wieżą, w latach 2015-2016 wykonano I oraz II etap prac przy udroźnieniu i wzmocnieniu konstrukcyjnym podziemnych tuneli-korytarzy odchodzących na północ od piwnicy kaplicy - wzmocniono fundamenty, oczyszczono i uzupełniono strukturę ceglanych ścian, zabezpieczano wejście zewnętrzne od strony skarpy, wykonano schody w zejściach.

- Wykonawcy: Zakład Robót Budowlano-Górnictwowych, Janusz Cyrbus, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Arboretum. (IZ)

Oficyna mała - murowana, XVI/XVII (pozostałość d. zamku)

Po wykonaniu w 2014 roku prac przy wymianie pokrycia dachu oraz stolarki okiennej, w 2017 roku przeprowadzono prace związane z osuszeniem fundamentów – skucie zawilgoconych tynków i wykonanie iniekcji poziomej. W przyziemiu elewacji (do 120 cm) wykonano częściową wymianę tynków i detalu architektonicznego wraz z malowaniem i odtworzeniem bonii w narożach.

- Wykonawcy: firma ORION Maciej Piórkowski, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Arboretum. (IZ)

BOREK STARY (gm. Tyczyn, pow. rzeszowski)

Zespół kościelno-klasztorny OO. Dominikanów - kościół pw. Wniebowzięcia NMP, murowany, 1684-1772, budował Antoni Belloty i Maciej Paitner; klasztor, murowany, 1721-1728; kaplica pw. św. Anny, murowana, przed 1711; kaplica pw. Matki Bożej Bolesnej, murowana, ok. 1869; kapliczka-grota Matki Bożej z Lourdes nad źródłem, kamienna, 1896. Zespół ten ze względu na położenie, układ, wyposażenie architektoniczno-rzeźbiarskie i malarskie należy do cennych zabytków sakralnych architektury barokowej na Podkarpaciu.

W 2015 roku wykonano II etap izolacji pionowej ścian fundamentowych, w 2016 izolację poziomą fundamentów metodą iniekcji oraz uzupełnienie tynków cegły w murze wraz z impregnacją ścian. W 2017 roku zamontowano instalację alarmu pożaru, wykonano także prace przy elewacji poprzez położenie tynków renowacyjnych firmy Remmers i pomalowanie. W 2018 roku przeprowadzono remont gzymsów na elewacji frontowej i nawach bocznych wraz z obróbkami blacharskimi kościoła i wieży

- Wykonawca: firma FAZA Grzegorz Synoś, Błażowa; J&B Firma Budowlano-Remontowa H. Cieslik, J. Prymon, Przeworsk.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewoda Podkarpacki, Minister Kultury i Dziedzictwa narodowego, Gmina Tyczyn, Fundusz Kościelny. (GP)

Krucyfiks w kaplicy przed elewacją zachodnią - neobarok, 1867, sygnowany J. Kornecki, drewno polichromowane.

Rzeźba narażona jest częściowo na działanie warunków atmosferycznych. Pierwotnie krucyfiks zawieszony był na wschodniej elewacji prezbiterium, od lat 80. XX wieku w płytkiej obudowie architektonicznej z zadaszeniem przed elewacją zachodnią kościoła, na skraju skarpy. Oczyszczono rzeźbę z powierzchniowych, łuszczących się warstw wtórnych przemalowań. Wykonano impregnację. Uzupełniono drobne ubytki, spunktowano polichromie. Całość zabezpieczono werniksem.

- Wykonawca: Stanisław Kłosowski, Kraków.
- Źródła finansowania: środki własne Klasztoru. (MN)

Kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła

Ołtarz główny - barok, XVIII, drewno polichromowane, połączone.

Ołtarz barokowy konserwowany był wg zachowanych źródeł w 1838 roku, zapewne też ok. 1920 roku został uzupełniony przez miejscowego snycerza Władysława Miłtała. Ołtarz w ostatnich kilkudziesięciu latach nie był poddawany żadnym fachowym zabiegom konserwatorskim. Stan drewna był zły. Występowały wszystkie typy zniszczeń oraz zniekształcenia estetyczne, przemalowania. Struktura ołtarza była rozluźniona, występowały czynne żerowiska owadów oraz liczne braki gruntów i detali snycerskich. Wzmocniona została konstrukcja nośna. Ornamenty snycerskie pierwotnie złożone, pokryte były szlagentem i wymagały wykonania rekonstrukcji w technice szlachtetnej. Usunięto wszystkie przemalowania (istniało siedem warstw przemalowań) struktury ołtarza. W efekcie prac z ostatniej zielonej warstwy przemalowania powrócono do pierwotnej niebieskiej marmoryzacji. Dzięki odnalezionej inskrypcji na odwrocie ołtarza możliwe jest uszczegółowienie daty jego powstania na 2 ćw. XVIII wieku. Inskrypcja głosi: „OŁTARZ TEN MSC PAN FUDASZEWICZ WYSTAWIŁ CHCĄC ABY PAN BÓG DUSZE JEGO ZBAWIŁ” (Józef Fudaszewicz, skarbnik latyczowski, znany był jako dobrodziej klasztoru oo. dominikanów w Borku Starym w 1741 roku). Pracom poddano wszystkie cztery obrazy ołtarzowe z XIX wieku, zamontowano nowe mechanizmy umożliwiające ich zasuwanie. Ołtarz odzyskał pierwotne walory estetyczne. Prace przeprowadzono w latach 2015-2016.

- Wykonawca: Stanisław Kłosowski, Kraków; Wojciech Porębski, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Tyczyn, środki własne. (MN)

Borek Stary, anioł z ołtarza głównego

BOROWA (gm. Borowa, pow. mielecki)

Kaplica grobowa Łubkowskich na cmentarzu parafialnym - murowana, 1850, powstała z fundacji Erazma i Romana Łubkowskich.

W 2018 roku Parafia przeprowadziła prace remontowo-konserwatorskie kaplicy, obejmujące wymianę tynków, zmianę pokrycia dachowego z dachówek cementowych na ceramiczne, malowanie ścian, stolarki okiennej i drzwiowej.

- Wykonawca: prace prowadzono systemem gospodarczym.
- Źródła finansowania: środki własne Parafii. (DK)

BRUSNO STARE (gm. Horyniec-Zdrój, pow. lubaczowski)

Cmentarz przycerkiewny

Zespół nagrobków usytuowanych na obszarze cmentarza grekokatolickiego w Brusnie Starym (Polanka Horyniecka) wykazywał znaczny stopień zniszczenia. Staraniem Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Horynieckiej przedsięwzięto prace ratunkowe, które realizowano etapami począwszy od 2014 roku (30 nagrobków), 2015 (59 nagrobków), 2016 (70/45 nagrobków). W 2018 roku zrealizowano V etap prac, podczas którego wykonano prace przy 28 nagrobkach. Zakres prac obejmował wydobycie pomników nagrobnych z gruntu, oczyszczenie, wykonanie nowych fundamentów, konserwację podstawy, stabilizację i montaż nagrobków.

- Wykonawca: Barbara Woch, Opaka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Horyniec Zdrój, środki własne Stowarzyszenia.

BRZEGI DOLNE (gm. Ustrzyki Dolne, pow. bieszczadzki)

Cerkiew grekokatolicka, obecnie kościół rzymskokatolicki pw. Matki Bożej Różańcowej - 1844, sytuowana w centrum wsi, drewniana, konstrukcji zrębowej, ściany zewnętrzne szalowane, aż do 1973 była użytkowana jako magazyn materiałów budowlanych.

Począwszy od 2018 roku Parafia Rzymskokatolicka w Brzegach Dolnych prowadzi przy budynku dawnej cerkwi konsekwentnie prace budowlane złożone pod względem technologicznym. Prace te objęły w głównej mierze posadowienie kościoła - zostało wzmocnione, następnie przemurowano podmurówkę kamienną, wymieniono podwalinę, wykonano izolację przeciwwilgociową oraz fartuch nad podwaliną.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne Parafii. (AO)

BRZYZINY (gm. Wielopole Skrzyńskie, pow. ropczycko-sędziszowski)

Zespół kościoła parafialnego pw. św. Mikołaja Bpa - kościół drewniany, k. XV, remonty 1772-1777, 1825, 1849, 1876, 1897-1898, pokrycie dachu nad zakrystią 1904, przebudowa i oszalowanie 1933, remont 1957-1959, zmiana pokrycia dachu na blachę 1989, remont 1989-1991; plebania murowana, 1914.

2015 rok - wykonanie prac impregnacyjnych poszycia gontowego ścian zewnętrznych kościoła i dzwonnicy; 2016 rok - wykonanie zabezpieczeń antykorozyjnych pokrycia blaszanego dachu obejmujące oczyszczenie, odtłuszczenie oraz dwukrotne pomalowanie farbą akrylową (etap I); 2017 rok - wykonanie zabezpieczenia antykorozyjnego pokrycia blaszanego dachu kościoła (strona południowa); 2018 rok - wykonanie modernizacji instalacji odgromowej kościoła i dzwonnicy, wykonanie ochrony antykorozyjnej powierzchni blaszanej dachu dzwonnicy, wykonanie impregnacji hydrofobowej i biochronnej gontowego opierzenia ścian wraz z deskowaniem izbicy dzwonnicy

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewoda Podkarpacki, Gmina Wielopole Skrzyńskie, środki własne. (GP)

Brzeziny, kościół

BRZEŹNICA (gm. Dębica, pow. dębicki)

Kościół parafialny pw. Narodzenia św. Jana Chrzciciela

Ołtarz boczny Chrystusa Ukrzyżowanego - barok, II poł. XVIII, drewno polichromowane, pozłacane.

Po zakończeniu prac przy polichromii ściennej w kościele rozpoczęto konserwację pozostałych elementów wyposażenia rozpoczynając od najstarszego ołtarza bocznego, który był dawniej ołtarzem głównym w drewnianym, nieistniejącym kościele parafialnym. Prace wykonano w dwóch etapach, kończąc je w 2015 roku. W efekcie oprócz niezbędnych zabiegów technicznych ołtarz został uzupełniony o brakujące detale, które zostały w całości pozłoczone i posrebrzone w technice szlachetnej. Usunięto przemalowanie i odsłonięto barwne marmoryzacje w kolorze kremowym, niebieskim i brązowym. Usunięto wtórne tło z wnęki pola głównego i uzupełniono wg zachowanych śladów motywów ornamentu owoców granatu na purpurowym tle (symbol odkupienia). Krucyfiks z pola głównego zapewne z XVII wieku odzyskał znaczną część polichromii pierwotnej i nową ekspozycję. Cenny barokowy obraz *Św. Jan Chrzciciel ze zwieńczenia*, odzyskał pierwotne walory artystyczne po usunięciu zabrudzeń i uzupełnieniu ubytków.

- Wykonawca: Edyta i Radomir Dawidziakowie, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Dębica, środki własne. (MN)

Brzeźnica, ołtarz Chrystusa Ukrzyżowanego, po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

Ołtarz główny - neogotyck, 1907, drewno politurowane, polichromowane i pozłacane.

Ołtarz główny jest dominantą estetyczną spójnego neogotyckiego wnętrza kościoła projektowanego na początku XX wieku przez Sławomira Odrzywolskiego, architekta i konserwatora. Wykonano wszystkie zabiegi konserwacji technicznej i estetycznej. Stan zachowania ołtarza był zły. Szczególnie liczne drobne ornamenty neogotyckie (m.in. żabki) wykonane z drewna lipowego posiadały zdegradowaną substancję i wymagały wykonania uzupełnień i rekonstrukcji. Politurę ołtarza oczyszczono, wykonano nową powłokę. Ołtarz odzyskał ekspozycję pierwotnych wartości artystycznych. Prace wykonano w dwóch etapach w latach 2016-2017.

- Wykonawca: Edyta i Radomir Dawidziakowie, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Dębica, środki własne. (MN)

Brzeźnica, ołtarz główny, po lewej przed rozpoczęciem, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

Stalle i ławy kolatorskie - neogotyckie, pocz. XX, drewno politurowane i polichromowane, pozłacane; boazeria w prezbiterium - neogotyck, 1972 wg proj. Bogdany Ligęzy-Drwał i Anatola Drwala z Tarnowa, drewno politurowane, polichromowane, pozłacane.

W 2018 roku wykonano konserwację stali, ław i łączących się z nimi estetycznie współczesnych boazerii w prezbiterium, kontynuując prace przy wyposażeniu wnętrza kościoła. Stan zachowania tych elementów, a w szczególności ław kolatorskich i stali wymagał podjęcia prac konserwatorskich, ponieważ były zaatakowane żerowaniem owadów drewnojadów. Występowały ubytki formy, szczególnie w ornamentyce. Na skutek zmiennych warunków termicznych i wilgotnościowych wystąpiły liczne szczeliny. Uzupełniono ubytki ornamentalnych detali. Przywrócono bardzo dobry stan techniczny oraz poprawiono estetykę obiektów.

- Wykonawca: Edyta i Radomir Dawidziakowie, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Dębica, środki własne. (MN)

BRZEŻAWA (gm. Bircza, pow. przemyski)

Cerkiew, obecnie kościół filialny Parafii Rzymskokatolickiej w Lipie

Ikonostas – II poł. XIX, olej, płótno, techniki snycerskie i pozłotnicze.

W 2016 roku zakończono prace konserwatorskie i rekonstrukcyjne przy ikonostasie, rozpoczęte już w 2009 roku i prowadzone etapami.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MF)

BRZOZÓW (gm. Brzozów, pow. brzozowski)

Kościół kolegiacki pw. Przemienienia Pańskiego - murowany, 1676-1686, rozbudowany 1718-1724, 1758.

Kolegiata brzozowska jest najważniejszym zabytkiem miasta. W latach 1998-2002 elewacje świątyni objęte były kompleksowymi pracami konserwatorskimi. Wykonano wówczas naprawę tynków i detali architektonicznych oraz aranżację kolorystyczną. Brak rynien i rur spustowych dachu nawy głównej spowodował ponowne pojawienie się zabrudzeń i uszkodzeń tynków wieży i nawy głównej. Podjęte przez parafię prace remontowe obejmowały działania, które miały na celu wyeliminowanie tych defektów występujących zarówno na powierzchniach płaskich, jak i na detalach architektonicznych – wykonano nowe rynny leżące na dachu nad nawą główną oraz nowe rury spustowe z blachy miedzianej, naprawiono uszkodzone obróbki blacharskie elementów architektonicznych występujących na elewacjach oraz odnowiono stalowe żaluzje w oknach ostatniej kondygnacji wież fasady.

W ramach prac remontowych i konserwatorskich przy Kolegiacie brzozowskiej wykonano także renowację drewnianej stolarki okiennej tzw. łącznika pomiędzy kościołem i dawnym Kolegium Misjonarzy. Przy wejściu do świątyni przebudowano schody główne przy wejściu głównym do kolegiaty z zachowaniem ich estetyki i dostosowaniem do korzystania przez osoby na wózkach. Wewnątrz kolegiaty wykonane zostały prace restauratorskie na emporach i w łączniku między kościołem i Kolegium związane z przystosowaniem tych wnętrz do celów muzeum parafialnego. W muzeum prezentowane będą posiadane przez Parafię liczne zabytki ruchome (naczynia, szaty i księgi liturgiczne i inne). Na emporach wykonana została nowa posadzka w nawiązaniu do posadzki w nawie, a w Łączniku odrestaurowana została istniejąca historyczna posadzka terakotowa. Dla celów ekspozycyjnych muzeum oraz w celu wyeksponowania walorów architektonicznych wykonana została także nowa instalacja oświetleniowa gablot i wewnątrz.

- Wykonawcy: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (KH).

Malarska dekoracja wnętrza - 1972 aranżacja konserwatorska wykonana przez Władysławę Kamińską-Tiunin i Konstantego Tiunina; technika *al secco*.

W pełni uszanowano dekorację wykonaną w II poł. XX wieku. Malowidło zostało oczyszczone z zabrudzeń, a w miejscach gdzie zaszła taka konieczność dokonano punktowań uzupełniających ubytki. Większy problem konserwatorski sprawiło skonsolidowanie podłoża malowidła. Było ono w wielu miejscach rozwarstwione i odklejone od ceglanego wstępu sklepienia, które podczas poprzedniej konserwacji zostało wzmocnione przez zdublowanie od strony zewnętrznej, przy czym zastosowano wówczas nowoczesną jak na tamte czasy strukturę żelbetową. Zastosowanie takiej technologii ustabilizowało konstrukcję, ale w strukturze oryginalnej kolebki pojawiły się napięcia powodujące rozwarstwianie się tynków. Rozwarstwienia te zostały podklejone. Konserwacja wykonana została w latach 2015-2017.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Brzozów, malarska dekoracja wnętrza w kościele kolegiackim pw. Przemienienia Pańskiego

Ołtarz św. Anny - 1677, struktura stolarska polichromowana, detale snycerskie pozłacane, posrebrzane z laserunkiem, obraz *Św. Anny* – dzieło Franciszka Lekszyckiego, płótno, olej, aplikacje metalowe posrebrzane

Usunięto wtórne nawarstwienia ze struktury stolarskiej ołtarza. Na podstawie badań archiwalnych ustalono, że pierwotnie ołtarz był w kolorze ciemnej zieleni. Wnikliwe badania samej struktury ołtarzowej pozwoliły na odnalezienie relikwów oryginalnej polichromii potwierdzającej wiedzę historyczną. Pozwoliło to na odtworzenie wyglądu nastawy zgodnie z jej pierwotną stylistyką barokową. Wcześniej jednak drewno poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków i rekonstrukcją zniszczonych fragmentów detalu snycerskiego. Wykonano prace pozłotnicze przy detalach snycerskich. Odtworzono laserunki. Obraz po konserwacji wykonanej w 2000 roku nie wymagał głębszej interwencji konserwatorskiej.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Ołtarz Matki Boskiej Różańcowej - 1677, XVIII, struktura stolarska intarsjowana, podmalowywana i politurowana, detale snycerskie pozłacane, posrebrzane z laserunkami, w obrębie przedstawień figuralnych polichromowane.

Usunięto wtórne nawarstwienia ze struktury stolarskiej ołtarza. W obrębie powierzchni fornirowanej dokonano niezbędnych wymian i scaleń. Wcześniej jednak drewno poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków i rekonstrukcją zniszczonych fragmentów

detalu snycerskiego. Wykonano prace pozłotnicze. Odtworzono laserunki. Oryginalną polichromię zachowano.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Ołtarz Matki Boskiej Ognistej - 1758, poł. XX, struktura stolarska polichromowana, detale snycerskie pozłacane, posrebrzane z laserunkami; obraz *Matki Boskiej Ognistej* - I poł. XVII, wykonany techniką tłustej temperey na desce.

Drewnianą strukturę ołtarza poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków i rekonstrukcją zniszczonych fragmentów detalu snycerskiego. Ponieważ struktura stolarska została w całości wymieniona w XX wieku, konserwacji poddano obecnie eksponowaną polichromię. Wykonano prace pozłotnicze.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Ambona - 4 ćw. XVII, 1905, struktura stolarska polichromowana, detale snycerskie pozłacane, posrebrzane z laserunkami w partiach figuralnych polichromowane.

Na podstawie badań stwierdzono, że pierwotna kolorystyka ambony utrzymana była w tonacji czerni. Nie usuwając wtórnej warstwy polichromii wykonano aranżację malarską przywracającą dawną estetykę zgodną z duchem czasu dojrzałego baroku. Wcześniej jednak drewno poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków i rekonstrukcją zniszczonych fragmentów detalu snycerskiego. Wykonano prace pozłotnicze przy detalach snycerskich. Na elementach posrebrzanych zrekonstruowano laserunki.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Brzozów, ambona po konserwacji

Prospekt organowy - korpus z 4 ćw. XVII, skrzydła boczne z II poł. XX, struktura stolarska polichromowana, detale snycerskie pozłacane, posrebrzane z laserunkami w partiach figuralnych polichromowane.

Prace dotyczyły środkowej szafy prospektu organowego. W strukturze stolarskiej wykonano wzmocnienia konstrukcyjne oraz wstawiono fleki w miejscach ubytków drewna. Oryginalna polichromia została rozpoznana w drodze badań stratygraficznych i powtórzona, jako kolejne nawarstwienie. Dekoracja rzeźbiarska i snycerska zostały poddane zabiegom chemicznym i impregnacji. Uzupełniano ubytki drewna. Zachowano grunty, na których wykonane zostały nowe złączenia i posrebrzenie z laserunkami.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Brzozów, prospekt organowy po lewej przed, po prawej po zakończonych pracach konserwatorskich

Tron biskupi - 4 ćw. XVII; struktura stolarska politurowana, detale snycerskie pozłacane, posrebrzane z laserunkami.

Drewno struktury stolarskiej mebla poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków. Powierzchnię drewna odczyszczono i pokryto nową warstwą politurę z szelaku. Wykonano prace pozłotnicze przy detalach snycerskich. Na elementach posrebrzanych zrekonstruowano laserunki.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Brzozów, tron biskupi w trakcie prac

Zespół sześciu konfesjonatów - 3 ćw. XVIII, struktura stolarska polichromowana, detale snycerskie pozłacane, posrebrzane z laserunkami.

Ponieważ pierwotna warstwa zachowała się pod nawarstwieniami w niezbyt dobrym stanie, postanowiono ją rozpoznać dokładnie w badaniach sondażowych i powtórzyć naśladowczo na wierzchu na zasadzie aranżacji konserwatorskiej. W zwieńczeniach wykonano nowe złączenia i srebrzenia. Drewno struktury stolarskiej poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków. W zapleckach i podstawach wymieniono deskowanie z zastosowaniem drewna dębowego, co powinno podnieść walor użytkowy tych mebli.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Brzozów, konfesjonał po konserwacji

Zespół tkanin liturgicznych - od XVIII do pocz. XX, techniki hafciarskie na tkaninach jedwabnych i bawełnianych. Stanowią eksponaty w Muzeum parafialnym w ilości 27 obiektów.

Tkaniny odczyszczono z zabrudzeń i poddano zabiegom chemicznym. Wzmocniono podłoże pod haftami oraz zabezpieczono je przed zniszczeniami mechanicznymi. Przygotowano tkaniny do potrzeb ekspozycyjnych.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Zespół starodruków - od XVI do k. XVIII, karty papierowe z drukiem i ilustracjami oprawne w tekturę lub skórę; stanowią eksponaty w Muzeum Parafialnym w ilości 96 woluminów.

Wykonane zostały zabiegi chemiczne. Ubytki w kartach papierowych i oprawach wykonanych skórą uzupełniono na zasadzie wstawek z nowego materiału o właściwościach fizycznych zbliżonych do oryginału. Dokonano niezbędnych scaleń estetycznych.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Dzwonnica przy kościele parafialnym - murowana, 1723 r.

Dzwonnica przy brzozowskiej kolegiacie wzniesiona została za prezbiterium na głównej podłużnej osi kompozycyjnej założenia kościelnego. Prace przy niej realizowane były jednocześnie z pracami przy budynku kolegiaty w latach 2016-2018. Wykonano szereg niezbędnych zabiegów remontowych i konserwatorskich, które pozwoliły na przywrócenie substancji budowlanej obiektu do należytego stanu technicznego oraz wyeksponowania jego walorów estetycznych. W trakcie prac wymieniono pokrycie dachowe w strefie okapowej oraz założono rynny i rury spustowe, wykonano remont stolarki okiennej i żaluzji oraz przeprowadzono konserwację i restaurację tynków, gzymsów i detali architektonicznych elewacji. We wnętrzu dzwonnicy wykonano nowe posadzki oraz remont tynków wewnętrznych, a w jej otoczeniu wykonano izolację przeciwwilgociową pionową i poziomą wraz z wymianą płytki odbojowej przy ścianach zewnętrznych.

- Wykonawcy: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (KH).

Kolegium Księża Misjonarzy przy ul. Mickiewicza - murowany, 1745-1748 r.

Budynek Kolegium Księża Misjonarzy w Brzozowie wzniesiony został w kompleksie zabudowań Kolegiaty brzozowskiej. Budynek Kolegium pełnił wiele różnych funkcji – w okresie powojennym mieścił się w nim sąd, a po odzyskaniu obiektu przez Parafię pomieszczenia wynajmowane są na różnego rodzaju usługi, a także wykorzystywany jest na bieżące potrzeby parafialne. W 2013 roku przy budynku wykonano pierwszy etap prac izolacyjnych obejmujący izolację przeciwwilgociową, poziomą metodą iniekcji niskociśnieniowej. Prace izolacyjne kontynuowane były w latach 2015-2017 - wykonano izolację przeciwwilgociową powierzchni pionowych ścian fundamentowych na elewacjach wschodniej, południowej i zachodniej oraz wymieniono zdegradowane tynki na cokole w strefie przyziemia. Przeprowadzono także konserwację profilowanych gzymsów przy bazach pilastrów w elewacjach budynku oraz restaurację zachowanych powierzchni tynkowych powyżej nowych tynków renowacyjnych. W ramach wykonanych prac we wnętrzach budynku wykonane zostały nowe wyprawy tynkarskie ścian parteru w miejscach skutych wcześniej zawilgoconych tynków.

- Wykonawcy: firma DREZA, Orzechówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne Parafii. (KH).

BRZÓZA KRÓLEWSKA (gm. Leżajsk, pow. leżajski)

Kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela - murowany, 1910-1914 r.

W 2015 roku przeprowadzono prace II etapu remontu kościoła obejmujące dokończenie remontu dachu i więźby dachowej wraz z wymianą pokrycia dachowego.

- Wykonawca: firma ARKA Daniel Bieniasz, Przeworsk.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Leżajsk, środki własne. (MP)

BYSTRE (gm. Czarna, pow. bieszczadzki)

Cerkiew greckokatolicka pw. św. Michała Archanioła - drewniana, 1902 r., konstrukcji zrębowej, trójdzielna z trzema kopułami, wzniesiona wg projektu Wasyla Nahirnego.

Cerkiew jest przykładem drewnianego budownictwa zaprojektowanego zgodnie z cechami tzw. ukraińskiego stylu narodowego. Została zamknięta dla kultu przez władze państwowe w latach 50. XX wieku. Od 1985 roku znajduje się pod opieką Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Oddział Bieszczadzki. Cerkiew udostępniania jest turystom, a w jej wnętrzu znajduje się ekspozycja prezentująca fotografie i zbiory etnograficzne.

Prace konserwatorskie z lat 2015-2018 stanowią kontynuację prac rozpoczętych w 2012 roku. W roku 2015 wymieniono zdegradowane elementy w obrębie tamburu kopuły środkowej nad nawą. Zrąb tamburu został zaimpregnowany, założono nowy szalunek w układzie pionowym oraz zrekonstruowano gzyms okapowy. W obrębie transeptu południowego wymieniono w całości, drewnianą konstrukcję pseudo latarni oraz zdegradowane elementy konstrukcji dachu. Na tej części dachu położono pełne deskowanie oraz nową blachę ocynkową układaną na rąbek stojący. Blacha została również ułożona nad babińcem. Wykonano instalację odgromową. Drewniane elementy chóru muzycznego oraz schody wymieniono na nowe, a następnie zaimpregnowano. W roku 2016 kontynuowano prace związane z wymianą szalunków ścian transeptu północnego i południowego oraz nad kopułą babińca, wymianą pokrycia sobót z blaszanego na gonty oraz odprowadzeniem wód gruntowych. Podczas prac zdemontowano szalunek, następnie oczyszczono i uszczelniono zrąb i wymieniono jego zniszczone elementy oraz zdegradowane elementy sobót. Następnie zrąb został zaimpregnowany środkiem ogniochronnym i grzybobójczym. Zamontowano nowy szalunek w układzie pierwotnym oraz go zaimpregnowano. Z daszku sobót, od strony północnej, zdemontowano stare poszycie blaszane i gonty, a następnie założono nowe łąty i położono nowy gont. Etap prac przeprowadzony w 2018 r. obejmował wymianę poszycia zachodniej i południowej ściany babińca oraz wymianę poszycia sobót poniżej tych ścian. Prace te, podobnie jak w latach ubiegłych, obejmowały zdjęcie starego blaszanego pokrycia daszków i założenia nowych łąt oraz położenia gontu w układzie dwurzędowym. Gont został zaimpregnowany. Daszek nad wejściem frontowym zrekonstruowano w formie namiotowej z półkolistym opierzeniem konstrukcji. Nad nim zamontowano żelazny krzyż z kulą. Kontynuowano również montaż instalacji odgromowej.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Starostwo Powiatowe w Ustrzykach Dolnych, środki własne TONZ Oddział Bieszczadzki. (AF)

Bystre, cerkiew po lewej w trakcie, po prawej po zakończeniu prac

CHAŁUPKI DĘBNIĄSKIE (gm. Leżajsk, pow. leżajski)

Dworzec kolejowy Grodzisko Dolne - murowany, zapewne przed 1900, wg powtarzalnego projektu wykonanego w Krajowym Biurze Kolejowym we Lwowie pod kierownictwem inż. Kazimierza Zaleskiego.

W 2016 roku wykonano remont części niskiej, zabudowując dawny peron i adaptując go na sklep. Zakonserwowano zabytkowy detal architektoniczny w postaci deskowania zadaszenia peronu, metalowych oryginalnych słupów podtrzymujących zadaszenie, lampy peronowej. Wyremontowano i zrekonstruowano zniszczoną stolarkę okienną i drzwiową. W 2017 roku wyremontowano drewnianą konstrukcję dachu, uzupełniając zniszczone dachówki. Wyremontowano także deskowanie szczytów części wysokiej wraz z detalem architektonicznym.

- Wykonawca: Janusz Czapla, Wierzawice; Zbigniew Krzemiński, Grodzisko Dolne.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne inwestora.

CHODACZÓW (gm. Grodzisko Dolne, pow. leżajski)

Obronna strażnica kolejowa typu Wachhaus zw. Tryńcza - murowana, k. XIX, wg projektu generała armii austro-węgierskiej Maurycego von Brunnera.

Usytuowana jest po wschodniej stronie linii kolejowej nr 068 relacji Lublin-Przeworsk przy północno-zachodnim przyczółku mostu kolejowego na Wisłoku. Właściciel zabytku Gmina Tryńcza podjęła generalny remont bardzo zniszczonego obiektu. Wykonano remont ścian zewnętrznych i wewnętrznych z remontem i konserwacją zachowanych tynków, oraz częściową rekonstrukcją zniszczonych; z konserwacją istniejącego i rekonstrukcją zniszczonego detalu architektonicznego i attyki wieńczącej; konserwacją kamiennego cokołu, konserwacją i remontem otworów strzelniczych, rekonstrukcją stolarki okiennej i drzwiowej. Wyremontowano i zakonserwowano kamienne schody zewnętrzne oraz zrekonstruowano brakujące schody wewnętrzne. Zakonserwowano zewnętrzny mur z bloków kamiennych osłaniający strażnicę od strony torów kolejowych. Podczas prac zachowano maksymalnie pierwotny układ wnętrza i architekturę budynku w formie obronnego zamku.

- Wykonawca: Mirosław Piątek, Mirocin (prace budowlane); Wojciech Kozak (prace konserwatorskie).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, Gmina Tryńcza.

Chodaczów, strażnica po zakończeniu remontu

CHMIELÓW (gm. Nowa Dęba, pow. tarnobrzesci)

Kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika - murowany, 1923-1926, wg projektu Wacława Krzyżanowskiego, z inicjatywy i staraniem mieszkańców przy pomocy hr. Zdzisława Tarnowskiego z Dzikowa.

W latach 2016-2018 przeprowadzono trzy etapy prac remontowo-konserwatorskich polegających na wykonaniu izolacji pionowej i poziomej ścian fundamentowych kościoła.

- Wykonawca: Bogusław Cieślik, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (DK)

CHOŁOWICE (gm. Krasieczyn, pow. przemyski)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół filialny Parafii Rzymskokatolickiej w Krasieczynie - murowana, 1867 r.

W roku 2015 wykonano prace związane z osuszeniem ścian zakrystii i składziku, położeniu posadzki z płytek oraz kratek wentylacyjnych oraz montaż nowej ślusarki okiennej w tych pomieszczeniach. W 2017 roku wymieniono ślusarkę okienną w elewacji południowej kościoła, a w kolejnym roku kontynuowano prace przy wymianie pozostałej ślusarki okiennej oraz drzwi zewnętrznych do zakrystii, łącznie z wykonaniem zadaszania nad nimi.

- Wykonawca: Andrzej Paszkiewicz, Przemysł; firma KONTUR Bogusław Majchrowicz, Krasieczyn.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Krasieczyn, środki własne. (WW)

CHORZELÓW (gm. Tuszów Narodowy, pow. mielecki)

Kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych- kościół murowany, 1902-1908 wg projektu Teodora Talowskiego z inicjatywy ks. Stanisława Grochowskiego, remontowany 1956, 1976, 1978, 1996; ogrodzenie murowano-metalowe, 1 ćw. XX.

W 2015 roku przeprowadzono prace konserwatorskie ceglano-wątku elewacji kościoła. Prace polegały na usunięciu nawarstwień, uzupełnieniu ubytków, wymianie nieszczelnych spoin i hydrofobizacji.

- Wykonawca: firma CDM BASZTA, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Mielcu, środki własne Parafii. (DK)

W 2016 roku Parafia przeprowadziła remont i przebudowę ogrodzenia kościoła wraz z wymianą przęsła z drewnianych na metalowe, w oparciu o projekt budowlany opracowany przez Pracownię Architektoniczną MM-PROJEKT Magdalena Hasek, Mielec.

- Wykonawca: Marek Daniec, Nowy Wiśnicz.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Mielcu, środki własne Parafii (DK)

Chorzeliów, kościół po zakończeniu prac

Ołtarz boczny św. Józefa z umieszczonym w jego zwieńczeniu obrazem *Św. Teresa Z Avila* - I poł. XVIII, drewniany, polichromowany i złożony.

Struktura ołtarza została wzmocniona zabiegiem impregnacji. Elementy konstrukcyjne, które wykazywały znaczny stopień zniszczenia biologicznego zostały zastąpione nowymi, wykonanymi z tego samego gatunku drewna. W ramach działań o charakterze estetycznym usunięte zostały wtórne warstwy przemalowań. Ubytki w warstwie zaprawy kredowo-klejowej zostały uzupełnione. Złączenia uzupełniono w technice pierwotnej, czyli pulmentowej złotem płatkowym. Całości dopełniło scalenie kolorystyczne warstwy malarskiej. Kompleksowym pracom konserwatorskim o charakterze technicznym i estetycznym poddano również obraz *Św. Teresy*. Zabezpieczono odspojenia zapraw i warstw malarskich, oczyszczono powierzchnię, usunięto wtórne nawarstwienia, zdublowano na nowe podobrazie, wymieniono krosna, uzupełniono ubytki warstw malarskich i zabezpieczono całość obrazu.

- Wykonawca: Anna Koszarska, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii.

Lichtarz paschalny, figura *Matki Bożej Bolesnej*, figura *Św. Jana Ewangelisty* oraz dwa cokoly - XVIII/XIX, drewniane, polichromowane, złożone.

Każdy z elementów został oczyszczony z brudu i wtórnych nawarstwień. Usunięto imitacje złoceń. Wzmocniono strukturę drewna poprzez sklejenie, uzupełnienie ubytków i impregnację. Zdemontowano wadliwe i niefachowe połączenia stolarskie oraz skorodowane gwoździe. Przywrócono złączenia w technice pulmentowej. Odkryto i przywrócono historyczną warstwę malarską. Jedynie w przypadku cokołów wykonano nową polichromię, nawiązującą do ołtarzy bocznych.

- Wykonawca: Marta Kalata-Pawłowska, Nowy Sącz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii.

CHOTYNIĘC (gm. Radymno, pow. jarosławski)

Zespół cerkwi greckokatolickiej pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny - cerkiew drewniana, 1613, przebudowana 1855, 1925; dzwonnica drewniana, 1671 (przeniesiona z Torek).

W 2018 roku przy gontowych dachach i ścianach cerkwi oraz dzwonnicy wykonano prace konserwacyjne polegające na czyszczeniu, uzupełnieniu ubytków i impregnacji. Przeprowadzono fumigację cerkwi poprzez wprowadzenie środków owadobójczych do wnętrza oraz zastrzyki miejscowe; na cerkwi i dzwonnicy wykonano instalację odgromową.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne. (IZ)

Zacheuski z płaskorzeźbami apostołów - techniki stolarskie i snycerskie, techniki pozłotnicze, tempera na pobiale.

W 2018 roku zrealizowano pełną konserwację unikatowego cyklu płaskorzeźbionych przedstawień Apostołów: *Św. Bartłomieja*, *Św. Jakuba Mniejszego*, *Św. Jakuba Starszego*, *Św. Judy Tadeusza*, *Św. Macieja*, *Św. Szymona* oraz niezidentyfikowanej postaci odzianej w jasną suknię i czerwony płaszcz. Dzieła przechowywane były w przycerkiewnej dzwonnicy w niekorzystnych warunkach klimatycznych, podobnie jak tabernakulum. Przedmioty te wykazywały zróżnicowany stan zachowania i wymagały podjęcia stosowanych działań mających na celu ich zachowanie i podniesienie walorów. Prace te stanowią jeden z etapów prac przy elementach dawnego wyposażenia cerkwi, który planowany jest do kontynuacji w przyszłych latach.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MF)

CHYRZYNA (gm. Krzywca, pow. przemyski)

Cerkiew greckokatolicka pw. św. Szymona Słupnika - drewniana, 1857 r.

Po znaczących pracach wykonanych w latach 2012-2014 przez użytkownika - Lokalną Organizację Turystyczną „Wrota Karpat Wschodnich” - w wyniku których konstrukcja cerkwi została ustabilizowana, a architektoniczna struktura poddana remontom, w latach 2015-2017 przeprowadzono trzy etapy prac: w 2015 roku wykonano kamienne posadzki we wnętrzu; w 2016 remont chóru z odtworzeniem drewnianej podłogi i balustrady; w 2017 niewielkie prace przy drewnianym zrębie ściany północnej.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (IZ)

CIESZANÓW (gm. Cieszanów, pow. lubaczowski)

Dzwonnica w zespole cerkwi greckokatolickiej pw. św. Jerzego - murowana, 1910.

Po wykonaniu w latach 2012-2015 kapitalnego remontu murowanej cerkwi Gmina Cieszanów w 2016 roku przystąpiła do pełnego remontu usytuowanej obok murowanej, parawanowej dzwonnicy cerkiewnej. Wykonano izolacje pionowe jej fundamentów, skuto stare i nałożono nowe tynki, wykonano nowe obróbki blacharskie, przeprowadzono renowację krzyża.

- Wykonawca: Marek Tryśła, Radymno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Cieszanów. (IZ)

Synagoga - murowana, 1889 r.

Synagoga w Cieszanowie jest jedną z najcenniejszych bożnic żydowskich zachowanych na terenie Podkarpacia. Nieremontowana od czasów II wojny światowej, użytkowana jako magazyn, znajdowała się w katastrofalnym stanie technicznym. W 2013 roku Gmina Cieszanów podjęła prace remontowe, które w zakresie substancji architektonicznej zakończyły się w 2015 roku.

W 2016 roku przeprowadzono badania sondażowo-odkrywkowe, w wyniku których odsłonięto relikty dawnego wystroju malarskiego sali modlitw oraz fragmenty malowideł w przedsionku na ścianie południowo-wschodniej (lewa strona), stanowiące najstarsze i najcenniejsze warstwy malarskie. Odkryte w sali modlitw relikty wystroju malarskiego posiadają formę marmoryzacji w kolorze różowym z biało-fioletowym użycieniem na pilastrach i cokole. Wzdłuż pilastrów biegną pasy z motywem zielonych geometryzowanych liści na jasnobłękitnym tle. Kolejnym interesującym zachowanym elementem wystroju malarskiego jest fragment dekoracji wnęki na szafę ołtarzową Aron ha- kodesz w postaci wici i kotary z chwostem. W przedsionku świątyni zachowała się natomiast dekoracja pasowa, złożona z szablonowego ornamentu roślinnego w kolorze ugrowo-zielonym i swobodnie malowanej marmoryzacji z żyłkowaniem szaro-czarno-czerwonym. Pasy te dzieli gładki pomarańczowy pas.

W 2017 roku przeprowadzono prace konserwatorskie o charakterze technicznym i estetycznym przy odkrytych reliktach i fragmentach dekoracji w przedsionku synagogi. W roku następnym, przeprowadzono prace przy polichromii sali modlitw, jednakże w trakcie nadzoru konserwatorskiego stwierdzono, że zakres prac nie został zrealizowany należycie, gdyż nie uwzględniono do zachowania oryginalnej warstwy malarskiej, która została zatynkowana i wtórnie odtworzona.

- Wykonawca: firma STAL-TECH, Michałowka (prace budowlane); Wojciech Kozak, Jarosław (prace konserwatorskie)
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Cieszanów. (MF, IZ)

CMOLAS (gm. Cmolas, pow. kolbuszowski)

Kościół filialny pw. Przemienienia Pańskiego - drewniany, 1646-1648, remontowany 1735, 1847, 1930, 2007-2009, 2012 r.

W 2016 roku wymieniono pokrycie gontowe. W latach 2017-2018 wykonano prace remontowe krypty oraz muru ogrodzeniowego.

- Wykonawca: Zakład Budowlano – konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Cmolas, środki własne. (BW)

Cmolas, kościół po zakończeniu prac

CZARNA SĘDZISZOWSKA (gm. Sędziszów Małopolski, pow. ropczycko-sędziszowski)

Kościół parafialny pw. św. Stanisława Bpa

Organy - 1 ćw. XX., wyk. Franciszek Kandefer w Iwoniczu.

Organy nie były dotychczas poddawane pracom konserwatorsko-organmistrzowskim. Stan zachowania mechanizmów i żerowanie owadów w częściach drewnianych instrumentu wymagał przeprowadzenia interwencji konserwatorskiej.

- Wykonawca: Stanisław Bałchan, Bielsko-Biała.
- Źródła finansowania, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne, środki własne. (MN)

Czarna Sędziszowska, Organy po zakończeniu prac

Obrazy *Wskrzeszenie Piotrowina i Matka Boża Różańcowa* - neobarok, XIX, olej.

Obrazy rozdublowano. Oczyszczono odwrocie i od strony lica. Wstawiono łąty z płótna i zdublowano na stole niskociśnieniowym. Założono kity, które po izolacji spunktowano scalająco. Nabito płótna na nowe krosna, zabezpieczono werniksem. Konserwacji poddano też drewniane, szlagmetalowane ramy. Prace zakończono w 2018 roku.

- Wykonawcy: Ewa Sońska, Rzeszów,
- Źródła finansowania: Lokalna Grupa Działania LIDER, środki własne. (MN)

Czarna Sędziszowska, obraz „Wskrzeszenie Piotrowina” po zakończeniu prac konserwatorskich

Kielich, monstrancja - kielich 1875, srebro repusowane; monstrancja 1910, srebro, met. kolorowe, kameryzacja, emalia.

Powierzchnie kielicha i monstrancji pokryte były warstwą patyny tlenkowej. Złocene partie były silnie utlenione, z przetarciami. Istniały liczne rysy, zabrudzenie i pozostałości w zakamarkach kredy – śladu po amatorskim czyszczeniu; wymagały interwencji konserwatorskiej. Oczyszczono, uzupełniono ubytki. Wysrebrzono i wyzłocono partie zniszczone w kąpeli galwanicznej. Uzupełniono kameryzację. Zabezpieczono całość podgrzany woskiem mikrokrystalicznym.

- Wykonawcy: Tadeusz Galant, Kaszów.
- Źródła finansowania: Lokalna Grupa Działania LIDER, środki własne. (MN)

CZASZYN (gm. Zagórz, pow. sanocki)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół parafialny - murowana, 1825-1835 r.

Dawna cerkiew greckokatolicka pw. św. Mikołaja Cudotwórcy w Czaszynie po roku 1947 przez kilka lat pozostawała nieużytkowana, a następnie w roku 1952 przekazana Kościołowi Rzymskokatolickiemu. Wówczas to miały miejsce zabezpieczające prace remontowe. Kolejny remont świątyni miał miejsce w latach 1967-1972. Obecnie przeprowadzone prace remontowe objęły dach przy wejściu do świątyni, wymieniono rynny leżące i rury spustowe na obróbki z blachy ocynkowanej. Część dachu pokryto blachą ocynkowaną, na odcinku tym wyremontowano więźbę dachową.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Zagórz, środki własne.

Czaszyn, dawna cerkiew po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej w trakcie

CZERMIN (gm. Czermin, pow. mielecki)

Kościół parafialny pw. św. Klemensa - murowany, 1630, rozbudowany 1653, 1721, ok. 1850, remontowany 1946-1948, po 1975, l. 80 XX.

W 2016 roku przeprowadzono prace remontowe obejmujące wykonanie izolacji przeciwwilgociowej ścian fundamentowych kościoła oraz odnowienie tynków zewnętrznych. W 2017 roku wykonano prace obejmujące malowanie elewacji kościoła, magazynu przykościelnego, dawnej kaplicy oraz ogrodzenia.

- Wykonawca: firma APUNTO Łabaj Jarosław, Złotniki k. Mielca (prace z 2016 roku); firma CZEKAN Jarosław Miotła, Chrzastów (2017).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Mielcu, środki własne Parafii. (DK).

Kaplica cmentarna - murowana, 1837 ze składek zebranych przez parafian.

W 2018 roku przeprowadzono I etap prac remontowo-konserwatorskich kaplicy, obejmujący likwidację betonowej opaski odbojowej, zabezpieczenie przeciwwilgociowe fundamentów i cokołu, wymianę odspojonych tynków zewnętrznych, remont więźby dachowej wraz z wymianą pokrycia dachowego z blachy ocynkowanej na dachówkę ceramiczną, wymianę rynien i rur spustowych, wymianę stolarki okiennej zgodnie z zachowanym oryginałem, wykonanie żwirowej opaski odwadniającej oraz malowanie elewacji kaplicy. Prace prowadzone były w oparciu o dokumentację projektową opracowaną przez Pracownię Projektową Danuta Pazdro, Mielec.

- Wykonawca: firma TOMKO Tomasz Krużel, Trzciana.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Mielcu, środki własne Parafii. (DK)

CZUDEC (gm. Czudec, pow. strzyżowski)

Zespół kościoła parafialnego pw. Świętej Trójcy, ul. Jasielska - kościół murowany, 1713-1721 r., budowa kaplicy północnej 1721-1734, remonty 1918, 1930, 1950, 1970 i lata 90. XX; ogrodzenie murowane, 1752; plebania murowana, ok. 1908 r.

W latach 2016-2018 dokonano likwidacji spękań górnych partii murów kościelnych i sklepień na ścianach zewnętrznych, wewnętrznych oraz w murów w partii strychowej kościoła.

- Wykonawca: firma REMBUD, Strzyżów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Czudec, środki własne Parafii. (BS)

Cmentarz komunalny

Nagrobki: Karola Nitsche - neogotyck, 1862, odlew żeliwny; nagrobek Walerii z Wojciechowskich Nitsche - eklektyzm, ok. 1868, W.P. WerkaBlansco, żeliwo, odlew.

Nagrobki są niezwykle rzadko zachowanymi przykładami rzemiosła artystycznego i sztuki rzeźbiarskiej wykonanymi w technice odlewu żeliwnego. Ich okazały format oraz ekspozycja na wzgórzu, na tle południowej ściany kościoła i skierowanie na panoramę miasta Czudca sprawia, że stanowią silną dominantę estetyczną cmentarza i okolicy. Jeden z nagrobków sygnowany jest znakiem wytwórni na terenie Czech, w mieście Blansco, które słynęło od XVIII wieku z produkcji żelaznych wyrobów artystycznych. Oba nagrobki reprezentują zbliżony poziom wykonania rzemieślniczego i podobny poziom artystyczny, co może sugerować, że zostały zamówione w tym samym warsztacie. Formy rzeźbiarskie figur *Chrystusa Ukrzyżowanego* i *Chrystusa Zmartwychwstałego* wykonane zostały przez artystę z umiejętnością oddania anatomii ciała ludzkiego i nawiązują do najlepszych wzorców sztuki europejskiej. Nagrobki znajdowały się w bardzo złym stanie zachowania. Od czasu powstania po 1860 roku nie były poddawane żadnym zabiegom konserwatorskim. W wyniku wieloletniej ekspozycji na warunki atmosferyczne metal uległ korozji. Dodatkowe uszkodzenia mechaniczne powstały na skutek aktów wandalizmu - demontażu części cokołowych pomnika Karola Nitsche w celu zbycia jako złom. Cokół nagrobka znajdował się w silnym destrukcie. W 2016 roku wykonano I etap prac przy zdewastowanym nagrobku, silnie skorodowanym, z licznymi ubytkami w partii cokołu i uszkodzeniami mechanicznymi. Nagrobek został zdemontowany. Scalono zachowane fragmenty i wykonano rekonstrukcję części brakujących bądź znajdujących się w dużym stopniu zniszczenia w technice odlewu żeliwnego. Oczyszczono metodą strumieniowo-ścierną warstwy korozji. Zabezpieczono powierzchnie powłoką metalizacyjną - ocynk, następnie założono farby nawierzchniowe. Zamontowano pomnik nagrobny na nowej stabilnej podstawie. Prace zakończono w 2017 roku z uzyskaniem bardzo dobrego efektu konserwatorskiego. W 2018 roku zrealizowano, stosując tą samą technologię, prace przy nagrobku Walerii z Wojciechowskich Nitsche.

- Wykonawca: Barbara Woch, Opaka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gminy Czudec. (MN)

Czudec, nagrobek Karola Nitsche po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

DACHNÓW (gm. Cieszynów, pow. lubaczowski)

Zespół cerkwi greckokatolickiej pw. Podwyższenia Krzyża Św. - cerkiew drewniana, 1735, przebudowana pocz. XX, dzwonnica drewniana, 1905 r.

W roku 2018 przeprowadzono prace remontowo-konserwatorskie przy nieużytkowanym zespole cerkiewnym. Przy budynku cerkwi przebudowano fundament, przyziemie, wymieniono oszalowanie, wykonano remont zrębu ścian, uzupełniono ubytki i wymieniono elementy całkowicie zniszczone, zaimpregnowano konstrukcję więźby dachowej, wymieniono zniszczoną stolarkę okienną. Wykonano instalację odgromową, wczesnego wykrywania pożaru, dozoru telewizyjnego i oświetlenia zewnętrznego, a także elektryczną instalację wewnętrzną. W dzwonnicy wyremontowano podest wraz z zadaszeniem, przeprowadzono renowację oszalowania, wykonano instalację odgromową oraz impregnację wewnętrzną i zewnętrzną. Zespół otoczono nowym, drewnianym ogrodzeniem. Wjazd prowadzący od bramki do cerkwi wykonano z łamanego kamienia.

- Wykonawca: Zakład Remontowo-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: środki unijne, środki własne. (WW)

DĄBROWNICA (gm. Kuryłówka, pow. leżajski)

Kaplica - drewniana k. XIX, zbudowana z fundacji Czartoryskich jako kościół filialny rzymskokatolicki w Sieniawie.

W latach 2015-2016 prowadzono dalsze prace remontowo-konserwatorskie belek zrębu, z wykonaniem oszalowania ścian zewnętrznych, wymianą stolarki okiennej oraz wykonaniem chodnika kamiennego od strony południowej i zachodniej.

- Wykonawca: Zakład Budowlano Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewoda Podkarpacki, Gmina Kuryłówka, środki własne. (MP)

Dąbrownica, drewniana kaplica po zakończeniu prac

Cerkiew grekokatolicka, obecnie kościół filialny pw. św. Michała Archanioła - murowany, 1906 r. W latach 2017-2018 prowadzono prace remontowo-konserwatorskie dotyczące remontu dachu i więźby dachowej wraz z wymianą pokrycia dachowego kopuły i korpusu oraz wykonaniem izolacji i instalacji odgromowej.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewoda Podkarpacki, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Starostwo Powiatowe w Leżajsku, Gmina Kuryłówka, środki własne. (MP)

Dąbrownica, kościół po zakończeniu prac

DĄBRÓWKA (gm. Ulanów, pow. niżański)

Kościół parafialny pw. św. Onufrego i Niepokalanego Serca NMP

Obrazy z ołtarza głównego: *Przemienienie Pańskie, Komunia Św. Onufrego, Matka Boża Immaculata* - II poł. XVII, olej na płótnie.

Prace stanowią I etap działań konserwatorskich w obrębie ołtarza głównego i obejmują trzy dzieła malarskie, umieszczone na jego zasuwach. Przeprowadzono pełną konserwację techniczną i estetyczną obrazów. Zostały one oczyszczone z pociemniałych werniksów, brudu i wtórnych nawarstwień. Wykonano dublaż na nowe podobrazia płócienne i uzupełniono ubytki zapraw oraz warstwy malarskiej. Wymieniono zniszczone krosna, umożliwiające regulację napięcia.

- Wykonawca: Ewelina i Marcin Gruszczyńscy, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii.

Ołtarz główny - II poł. XVII, drewniany, polichromowany, złożony.

Prace stanowią II etap działań konserwatorskich w obrębie ołtarza głównego, obejmujący wzmocnienie struktury retabulum. W wyniku prac dokonano dezynfekcji i dezynsekcji drewnianej konstrukcji. Wzmocniono luźne łączenia stolarskie, a wadliwe zastąpiono nowymi. Drobniejsze ubytki uzupełniono masą drewnopodobną, a większe dorzeźbiono w drewnie z odpowiedniego gatunku. Etap ten miał przede wszystkim za zadanie przygotowanie do prac przy odtworzeniu polichromii całości nastawy.

- Wykonawca: Ewelina i Marcin Gruszczyńscy, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii.

Dwa ołtarze boczne z obrazami *Matka Boża z Dzieciątkiem i Serce Jezusowe* - XVIII, drewniane, polichromowane, złożone.

Przeprowadzono pełną konserwację techniczną i estetyczną ołtarzy. W toku prac wykonano oczyszczenie ich powierzchni z wszelkich zanieczyszczeń i wtórnych nawarstwień, takich jak wtórne przemaalowania, złocenia, srebrzenia, zaprawy, kleje, złącza stolarskie. Obiekty poddano dezynfekcji i dezynsekcji, a struktura drewna została dodatkowo wzmocniona impregnatami. Wzmocniono także luźne łączenia stolarskie, a wadliwe zastąpiono nowymi. Drobniejsze ubytki uzupełniono masą drewnopodobną, a większe dorzeźbiono w drewnie z odpowiedniego gatunku. Przywrócono pierwotną powłokę malarską nastaw oraz złocenia.

- Wykonawca: Ewelina i Marcin Gruszczyńscy, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii.

DĘBICA (gm. Dębica, pow. dębicki)

Cmentarz wojskowy przy ul. Cmentarnej - Założony w I poł. XX wieku na planie wydłużonego prostokąta, z aleją wzdłużną biegnącą z południa na północ i dzielącą cmentarz na dwie części. Na cmentarzu zostali pochowani żołnierza Wojska Polskiego z lat 1918, 1919, 1920 i 1939 oraz 54 ofiar terroru hitlerowskiego zamordowanych w dniu 2.02.1944 roku w Dębicy.

Od wielu lat na terenie cmentarza sukcesywnie prowadzone są prace remontowo-konserwatorskie poszczególnych kwater i przy pojedynczych mogiłach. W latach 2017-2018 zostały przeprowadzone prace przy trzech mogiłach zbiorowych i 16 pojedynczych zlokalizowanych na terenie cmentarza.

- Wykonawca: Jakub Olszyński, Przeworsk; Firma Remontowo-Budowlana Halina Ciszek.
- Źródła finansowania: Wojewoda Podkarpacki, Gmina Dębica. (GP).

Dębica, cmentarz wojskowy po przeprowadzeniu prac

Kościół parafialny pw. św. Jadwigi

Witraże - eklektyzm, 1930, proj. Zofia Leśniakówna; 1935 proj. Jan Śliwiński, wyk. Krakowski Zakład Witrażów S. G. Żeleński, szkło barwne, ołów, malatura.

Witraże zostały miejscowo rozpołowione, szkła oczyszczono. Sklejono pęknięcia oraz wzmocniono niektóre szkłem dublującym. Szkła wielokrotnie popękane wymieniono wykonując ich rekonstrukcję wraz z malaturą. Osadzono retuszowane i rekonstruowane elementy ołowiem, wyprostowano kwatery i wprawiono we wzmacniający profil zewnętrzny firmy „Hansen Polska”.

- Wykonawca: Piotr Ostrowski, Kraków.
- Źródła finansowania: środki własne. (MN)

Figura *Matki Bożej Niepokalanej* przy pl. Gryfitów

W 2018 roku figurę oczyszczono, wykonano zabiegi odsalania, dezynfekcji i impregnacji. Uzupełniono ubytki kamienia oraz usunięto wcześniejsze, cementowe reparacje. Pozłożono inskrypcje na tablicy oraz wykonano hydrofobizację.

- Wykonawca: Ryszard Kucaba, Dębica.
- Źródła finansowania: Gmina Dębica. (MN)

DĘBOWIEC (gm. Dębowiec, pow. jasielski)

Kościół parafialny pw. św. Bartłomieja

Ołtarz główny - wykonany przez Andrzeja Trzeciaka z Dębowca w 1870, struktura stolarska polichromowana, rzeźby polichromowane i pozłacane, detale snycerskie pozłacane, posrebrzane. Wkomponowane w ołtarz starsze elementy: obraz olejny na płótnie naklejonym na drewniany blat *Św. Bartłomieja* z pocz. XVII, obraz olejny na płótnie z przedstawianiem *Zesłania Ducha Świętego* i nowsze od ołtarza tabernakulum.

Obraz *Św. Bartłomieja* z początku XVII wieku ze środkowej wnęki ołtarza był przedmiotem prac konserwatorskich w poprzednich latach. Drewnianą strukturę retabulum, rzeźby oraz detale snycerskie poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych. Powierzchnię ołtarza oczyszczono z wtórnego przemalowania i wyeksponowano pierwotną polichromię wymagającą uzupełnień ubytków i końcowego scalenia. Wykonano prace pozłotnicze przy detalach snycerskich, które wymagały tu i ówdzie rekonstrukcji. Rzeźby odczyszczono z przemalowań i resztek słabo zachowanych złocień i srebrzeń, które zrekonstruowano z zachowaniem gruntów. Karnacje dobrze zachowane jedynie scalono estetycznie. Obraz *Zesłania Ducha Świętego*, stanowiący zasuwę wnęki środkowej ołtarza, został zdjęty z krosien i przywrócony do pierwotnego formatu. Usunięto przemalowania z 1870 roku i

poddano konserwacji późnobarokowe oryginalne przedstawienie. Prace wykonano w latach 2015-2018.

- Wykonawcy: Barbara Czajkowska-Palusińska, Beata Palusińska-Lipka, Krosno; Małgorzata Ptańska, Kraków; Agnieszka Opalińska, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne - RPO, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Dębowiec, ołtarz główny przed rozpoczęciem prac konserwatorskich po lewej i po zakończeniu, po prawej

Krucyfiks z zakrystii kościoła - XVII, drewno polichromowane.

Z rzeźby usunięto wtórne przemalowania. Wykonano niezbędne zabiegi chemiczne. Uzupełniono ubytki w drewnie i w zaprawach. Scalono odsłoniętą oryginalną warstwę polichromii. W obrębie korony cierniowej i perizonium założono nowe srebrzenia, a sznur perizonium ponadto pozłociono. Rzeźbę przymocowano do nowego drzewca krzyża.

- Wykonawcy: Beata Palusińska-Lipka, Krosno.
- Źródła finansowania: środki własne Parafii. (AB)

Dębowiec, krucyfiks z zakrystii kościoła

Ambona - k. XIX, struktura stolarsko-snycerska polichromowana i złożona.

Wykonano naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków i rekonstrukcją zniszczonych fragmentów detalu snycerskiego. Wyeksponowana została oryginalna polichromia. Wykonano prace pozłotnicze przy detalach snycerskich.

- Wykonawcy: Małgorzata Ptaśńska, Kraków; Agnieszka Opalińska, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Dębowiec, po lewej ambona po zakończeniu prac konserwatorskich, po prawej przed rozpoczęciem prac

Chrzcielnica - II poł. XVIII, drewno polichromowane i złożone.

Usunięto wtórne nawarstwienia. Dokonano niezbędnych prac stolarskich z wymianą zdegradowanych elementów. Zrekonstruowany został cokolik przy stopie chrzcielnic. Wyeksponowana została oryginalna polichromia, w której uzupełniono ubytki metodą naśladowczą. Wykonano prace pozłotnicze przy detalach snycerskich. Na srebrzeniach odtworzone zostały laserunki.

- Wykonawcy: Małgorzata Ptaśńska, Kraków; Agnieszka Opalińska, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Mensa ołtarzowa - II poł. XVIII, struktura stolarsko-snycerska polichromowana i złożona.

Wykonane zostały prace stolarskie. Usunięto wtórne nawarstwienia i wyeksponowano pierwotną polichromię, w której uzupełniono ubytki. Złocenia na dekoracji snycerskiej zostały potraktowane zachowawczo. Wykonano nowy dębowy blat.

- Wykonawcy: Małgorzata Ptaśńska, Kraków; Agnieszka Opalińska, Rzeszów.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Dekoracja malarska prezbiterium - 1856, malarz Józef Bujdewicz z Tarnowa; uzupełniana w l. 1891-1894 przez Jana Bogdańskiego z Jaślik, technika temperowa (?).

Prace zostały wykonane w 2018 i dotyczyły pełnej konserwacji dekoracji malarskiej samego tylko prezbiterium. W obrębie stropu częściowo wymienione zostały pasy płótna na styku desek. Usunięte zostały wtórne przemalowania, przy czym podjęto decyzje o wyeksponowaniu drugiej warstwy chronologicznej. W obrębie ścian miejscowo podklejono tynki i uzupełniono je w miejscach ubytków. Naśladowczo wypunktowano warstwę malarską do zachowanego oryginału.

- Wykonawcy: Dorota Biedrońska-Krówka, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Dębowiec, dekoracja malarska prezbiterium po zakończeniu prac konserwatorskich

Dawny szpital ubogich

Krucyfiks z kapliczki skrzynkowej - k. XVIII, drewno polichromowane i pozłacane.

Prace wykonano w 2018 roku. Usunięto wtórne nawarstwienia oraz częściowo uzupełnienia z poprzedniej konserwacji. Wykonano niezbędne zabiegi chemiczne, łącznie z impregnacją strukturalną. Zrekonstruowane zostały fragmenty fałdów perizonium, przy którym wymieniono grunty i pozłożono je w całości. Wykonano nowe dębowe drzewce krzyża. W zaplecku skrzynki kapliczki wymienione zostały deski. Oczyszczono powierzchnię ścianek skrzynki i na nowo je przemalowano. Wprowadzono otwory umożliwiające wentylację skrzynki.

- Wykonawcy: Beata Palusińska-Lipka, Krosno.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Stowarzyszenia Miłośników Dębowca i Okolicy. (AB)

Dębowiec, dawny szpital ubogich, stan przed rozpoczęciem prac

DOBRKÓW (gm. Pilzno, pow. dębicki)

Kościół parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny

Polichromia w obrębie nawy i kaplic kościoła - neobarok, 1926 (?), olej.

Parafia Rzymskokatolicka w Dobrkowie od dziesięciu lat prowadziła sukcesywnie prace konserwatorskie we wnętrzu drewnianego kościoła parafialnego posiadającego cenne wyposażenie, tj. konserwację barokowego ołtarza głównego, ołtarzy bocznych, polichromii w obrębie prezbiterium. W latach 2015-2017 w kolejnych etapach kompleksowej rewaloryzacji wyposażenia i wystroju kościoła wykonano prace przy pozostałych elementach, tj. chrzcielnicy, belce tęczowej, polichromii nawy, prospektu organowego i stacjach drogi krzyżowej. Przy rozpoczęciu prac konserwatorskich polichromii ornamentalnej z lat 70. XX wieku stwierdzono obecność warstwy starszej o kompozycji eklektycznej, tj. neobarokowych ornamentów na ścianach w kolorze ugrowo-brązowym oraz niebieskiego gwiazdzistego nieba na stropie z promienistą glorią i chrystogramem w centrum nawy. Gwiazdki wykonane były w technice aplikacji - wykonane w mosiądzu i nabijane na niebieskie tło, o czym świadczyły relikty nad chórem muzycznym. Zdecydowano o usunięciu warstwy z lat 70. i odsłonięciu starszej kompozycji. Sklejono pęknięcia drewna ścian i ubytki uzupełniono wstawkami z drewna lub kitem trocinowym. Usunięto chemicznie i mechanicznie

Dobrków, polichromia w trakcie prac

przemalowania uzyskując bardzo dobry rezultat estetyczny. Zachowaną kompozycję wypunktowano w ubytkach w technice akrylowej, formę gwiazdek powtórzono w miejscach ich występowania (po śladach gwoździ). Prace zakończono w 2017 roku.

- Wykonawca: Alina Kostka-Bernady, Tarnów.
- Źródła finansowania: Gmina Miasta Pilzno, środki własne Parafii. (MN)

Dobrków, polichromia w obrębie nawy i kaplic kościoła

Chrzcielnica - klasycystyczno-ludowa, I poł. XIX, drewno polichromowane, pozłacane.

Chrzcielnica z dekorowaną puklowaniem czaszą została wykonana w drewnie iglastym, detale pokrywy z drewna lipowego. Pokrywa o znacznej destrukcji z powodu uszkodzenia działalnością owadów. Wykonano dezynsekcję, impregnację i uzupełniono ubytki drewna. Całość wielokrotnie była przemalowywana w odcieniach błękitnych, pokryta była w ostatniej warstwie imitacją złota - brązem. Podczas konserwacji usunięto wtórne warstwy, odkryto ślady barwnej pierwotnej polichromii w kolorze ciemnego błękitu. Zrekonstruowano grunty i warstwę malarską w błękitnym kolorze z wstawieniem partii marmoryzowanych, nawiązujących do polichromii ołtarza głównego. Pozłożono i posrebrzono ornamentykę pokrywy.

- Wykonawca: Alina Kostka-Bernady, Tarnów.
- Źródła finansowania: Gmina Miasta Pilzno, środki własne Parafii. (MN)

Krucyfiks z belki tęczowej - barok ludowy, XVII, drewno polichromowane, pozłacane.

Podklejono łuski polichromii, jakie występowały głównie w partii twarzy Jezusa. Przemalowania usunięto chemicznie scansolem, doczyszczając rozpuszczalnikami. Pęknięcia drewna sklejkono, uzupełniono drobne ubytki kitem trocinowym, uzupełniono odłamane kolce cierniowe drewnem. Wykonano złączenie perizonium. Wymieniono drzewco krzyża na dębowe, usuwając poprzednie, które było wtórne i zdegradowane żerowaniem owadów. Wypunktowano zachowaną pierwotną polichromię rzeźby, zabezpieczono werniksem półmatowym.

- Wykonawca: Alina Kostka-Bernady, Tarnów.
- Źródła finansowania: Gmina Miasta Pilzno, środki własne Parafii. (MN)

Stacje drogi krzyżowej - klasycyzm, 1868, płótno, olej, ramy drewniane, złożone.

Obrazy stacji drogi krzyżowej posiadały przemalowania, silnie ściemniały werniks, niektóre z nich posiadały małe rozdarcia. Ramy pokryte były szlagmetalem, były znacznie osłabione w wyniku

żerowania owadów szkodników drewna. Ubytki warstwy malarskiej uzupełniono w technice olejno-żywiczej. Obrazy po konserwacji odzyskały swój pierwotny wygląd, zmieniły się monochromatyczne tła na wielobarwne, kolorystyka odzyskała swoje pierwotne nasycenie. Wymieniono krosna wykonując je z prawidłowymi klinami, wykonano impregnacje ram poprzez zanurzenie oraz pełne złocenie w technice szlachetnej. Dodatkowo wykonano pełną konserwację jednej odnalezionej stacji barokowej, która przechowywana jest na plebani. Prace wykonano w 2017 roku.

- Wykonawca: Alina Kostka-Bernady, Tarnów.
- Źródła finansowania: Gmina Miasta Pilzno, środki własne Parafii. (MN)

DOBRA SZLACHECKA (gm. Sanok, pow. sanocki)

Cerkiew greckokatolicka pw. św. Mikołaja, obecnie kościół filialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego

Ikonostas - 4 ćw. XIX, struktura stolarsko-snycerska polichromowana, złożona i srebrzona.

W roku 2017 rozpoczęto prace przy obiekcie, wykonując pełną konserwację dwóch ikon z rzędu proroków wraz z ich snycerskimi obramieniami: *Aaron i Mojżesz* oraz *Izaak i Teodor*, a także konserwację techniczną przy krucyfiksie wieńczącym całość. Obiekty odczyszczono, wykonano profilaktyczną impregnację, skonsolidowano warstwy technologiczne, uzupełniono ubytki snycerki oraz gruntów. Zachowawczo scalono warstwę malarską oraz powierzchnie złoczeń i srebrzeń. Prace przy krucyfiksie zakończono na etapie uzupełniania ubytków gruntów, bez scalania warstwy malarskiej oraz srebrzeń z laserunkami.

- Wykonawca: Gabriela Stawowiak, Nowy Sącz; Elżbieta Wiącek-Lach, Ranizów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (JU)

DOBRZECHÓW (gm. Strzyżów, pow. strzyżowski)

Zespół kościoła parafialnego pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika - kościół murowany, 1888-1893 proj. arch. Teodor Talowski, remontowany; brama i ogrodzenie, metal i kamień, w części pochodzące z dworu w Dobrzechowie, wyk. Józef Górecki z Krakowa, pocz. XX, przeniesione w 1924, pozostałe z l. 20. XX i współczesne.

W latach 2017-2018 elementy kamienne i betonowe bramy oraz ogrodzenia zostały poddane pracom konserwatorsko-budowlanym; usunięto wtórne betonowe elementy, naprawiono uszkodzenia spowodowane przez niekorzystne czynniki atmosferyczne, zrekonstruowano brakujący detal architektoniczny.

- Wykonawca: Hubert Lipka, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Strzyżów, środki własne Parafii. (BS)

DOMARADZ (gm. Brzozów, pow. brzozowski)

Kościół parafialny pw. św. Mikołaja Biskupa i Matki Boskiej Nieustającej Pomocy - drewniany, II poł. XV, przebudowy XVII, 1878, 1906, 1936.

Drewniany kościół parafialny w Domaradzu jest usytuowany w centrum wsi. Jednonawowy, orientowany, z prostokątnym prezbiterium zamkniętym trójbocznie, został wzniesiony na kamiennym podmurowaniu. Ściany konstrukcji zrębowej od zewnątrz zostały podszyte gontem i wzmocnione lisicami. Kościół jest datowany na drugą połowę XV wieku. Jego konsekracja miała miejsce w roku 1542. W XVII wieku zewnętrzne ściany świątyni były otoczone sobotami (usunięto je w roku 1906). W roku 1878 miała miejsce przebudowa wnętrza, w konsekwencji której przedłużono nawę i obniżono stropy. Kilka lat później ściany pokryła eklektyczna polichromia. Kolejne remonty miały miejsce w

latach 1906 i 1936. W trakcie drugiego z tych remontów w sąsiedztwie kościoła wzniesiono wolnostojącą dzwonnice. W trakcie ostatnich prac przy zespole wyremontowano i zmodernizowano instalację elektryczną, zainstalowano sygnalizację włamania i napadu oraz system alarmu pożaru. Wykonano system telewizji dozoru. Zainstalowano oświetlenie zewnętrzne kościoła, a także sygnalizację alarmu pożaru w dzwonnicy przykościelnej.

- Wykonawca: firma ELMIX, Ropczyce.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki własne. (AO)

Dekoracja malarska wnętrza - kilkuwarstwowa, gotycko-renesansowa wykonana na pobiale bezpośrednio na belkach zrębu w technice temperowej z 1887, malowana w technice olejnej na deskach obklejonych płótnem.

Dekoracja gotycko-renesansowa zachowała się w oryginale bez przemalowań tylko w obrębie absydy, gdzie została przykryta przez iluzjonistycznie namalowany ołtarz, zasłonięty później neogotycką nastawą. Tę najstarszą warstwę poddano konserwacji zabezpieczającej nie ingerując w estetykę zachowanej bez przemalowań dekoracji. Przysłaniające je malowidło przedstawiające iluzjonistycznie malowany ołtarz odczyszczono z przemalowań i zabrudzeń. Uzupełniono ubytki warstwy malarskiej. Na ścianach prezbiterium wykonano aranżację konserwatorską w oparciu o relikty zachowanego wystroju gotycko-renesansowego. Zdjęto tam dziewiętnastowieczną warstwę malowidła. Lico ścian zrębowych uzupełniono flekami i kitami. Na stropie, zarówno w prezbiterium, jak i w nawie, zachowane zostało malowidło z 4 ćw. XIX wieku. Po usunięciu przemalowań, zabrudzeń i uzupełnieniu ubytków warstwy malarskiej wyeksponowano je w całości. Podklejono tam pasy płótna. Na ścianach reliktozo zachowane warstwy analogiczne jak w prezbiterium nie zostały odsłonięte, lecz pozostawiono tam dekorację z czasu dziewiętnastowiecznej rozbudowy kościoła, dokonując niezbędnych korekt i aranżacji. Zaaranżowano również dekorację malarską we wnętrzu zakrystii oraz wykonano tam nową podłogę.

- Wykonawcy: Sławomir Stępień, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki własne Parafii. (AB)

Domaradz, wnętrze kościoła w trakcie prac

Deski będące reliktem gotyckiego polichromowanego stropu - I poł. XVI, tempera na desce.

Osiemnaście desek znalezionych w trakcie prac prowadzonych przy dachu kościoła poddanych zostało konserwacji zabezpieczającej. Zachowały się z różnych części stropu, co nie pozwala na odtworzenie większych sekwencji dekoracji. Malowidło w obrębie każdej indywidualnie rozpatrywanej deski zachowało się w wyjątkowo dobrym stanie. Intensywność kolorytu oraz ostrość rysunku znakomicie oddają cechy stylowe.

- Wykonawca: Sławomir Stępień, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki własne Parafii. (AB)

Domaradz, deski z gotyckiego stropu

Ołtarz główny - 4 ćw. XIX, drewno dębowe politurowane.

Usunięto wtórne nawarstwienia ze struktury stolarskiej ołtarza. Ponieważ w całości została wykonana z drewna dębowego zdecydowano, że naturalne jego walory zostaną wyeksponowane, a powierzchnia zabezpieczona warstwą politurę. Wcześniej jednak drewno poddano zabiegom chemicznym i impregnacji strukturalnej. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków i rekonstrukcją zniszczonych fragmentów detalu snycerskiego. Wykonano prace pozłotnicze przy detalach snycerskich.

- Wykonawca: Sławomir Stępień, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki własne Parafii. (AB)

Ołtarze boczne - pocz. XVIII, struktura stolarska polichromowana, dekoracja snycerska połączana i posrebrzana.

Prace dotyczyły dwóch ołtarzy: Matki Bożej Różańcowej i Najświętszego Serca Jezusowego. Ich struktury stolarskie oraz dekorację rzeźbiarską i snycerską poddano zabiegom chemicznym i impregnacji strukturalnej. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków i rekonstrukcją zniszczonych fragmentów detalu snycerskiego. Odślonięto pierwotne warstwy malarskie zachowane w dobrym stanie. Oba

ołtarze pierwotnie posiadały polichromię w ciemnej tonacji - odpowiadającej modzie epoki. Uzupełniono ubytki gruntów i polichromii. Srebrzenia częściowo zachowano uzupełniając ubytki srebrem w proszku. Wykonano nowe złocenia. Obrazy zostały zdublowane, oczyszczone z przemalowań. Uzupełniono ubytki warstw technologicznych i malatury.

- Wykonawca: Sławomir Stępień, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki własne Parafii. (AB)

Chrzcielnica – gotycka, XVI, piaskowiec i ok. 1720 drewno pozłacane.

Powierzchnie kamienia oczyszczono z zabrudzeń i z warstwy przemalowania olejnego. Uzupełnione zostały nieznaczne ubytki w strukturze kamienia. Dokonano jego impregnacji. W drewnianej ażurowej pokrywie wykonano niezbędne naprawy stolarskie, z uzupełnieniem ubytków i rekonstrukcją zniszczonych fragmentów detalu snycerskiego. Wykonano prace pozłotnicze przy detalu snycerskich.

- Wykonawca: Sławomir Stępień, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki własne Parafii. (AB)

Prospekt organowy - 1719, 1906, struktura stolarska polichromowana, dekoracja snycerska pozłacana i posrebrzana.

Prace dotyczyły samego prospektu bez instrumentu. Strukturę stolarską oraz dekorację snycerską poddano zabiegom chemicznym i impregnacji strukturalnej. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków i rekonstrukcją zniszczonych fragmentów detalu snycerskiego. Odsłonięto pierwotną warstwę polichromii, w której uzupełniono ubytki malatury i ją wyeksponowano. Wykonano prace pozłotnicze.

- Wykonawca: Sławomir Stępień, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki własne Parafii. (AB)

Ambona - barokowa, ok. 1680, stolarskiej roboty, polichromowana, dekoracja snycerska.

Po demontażu wykonane zostały szerokie odkrywki ujawniające kilka warstw polichromii. Wykonano naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków i rekonstrukcją zniszczonych fragmentów detalu snycerskiego. Wyeksponowana została oryginalna polichromia. Wykonano prace pozłotnicze przy detalach snycerskich.

- Wykonawca: Anna Koszarska, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki własne Parafii. (AB)

Obrazy - k. XVII, płótno, olej i deska.

Prace dotyczyły obrazów: *Ostatnia Wieczerza*, *Zmartwychwstanie*, *Zwiastowanie*, *Święta Rodzina*, *Święty Erazm*, oraz portretu *Księdza Jeżowskiego*, a także malowanego na desce obrazu *Przemienienie na Górze Tabor*. Obrazy malowane na płótnie poddano dublżowi. Ustabilizowano drewniane podobrazie *Przemienienia*. Powierzchnie malowideł zostały oczyszczone z wtórnych nawarstwień i zabrudzeń. Uzupełniono ubytki w gruntach i warstwie malarskiej naśladowczo do oryginału.

- Wykonawca: Sławomir Stępień, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki własne Parafii. (AB)

Krucyfiksy – XVI-XIX, drewno polichromowane.

Prace dotyczyły krucyfiksów: z belki tęczowej kościoła, z *Ogrójca* umieszczonego na elewacji absydy i z kruchty zachodniej. Rzeźby zostały oczyszczone z wtórnych nawarstwień. Wykonano zabiegi chemiczne oraz impregnację strukturalną. Uzupełniono warstwy gruntu i malatury.

- Wykonawca: Sławomir Stępień, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki własne Parafii. (AB)

Szafa zakrystyjna - 1681, drewno polichromowane.

Wykonano naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków w powierzchni elementów drewnianych. Mebel oczyszczono z wtórnych przemalowań, pod którymi odsłoniła się dobrze zachowana dekoracja ornamentacyjno-roślinna. Utrwalono ją i uzupełniono ubytki w warstwie malarskiej. Wcześniej jednak wykonano niezbędne zabiegi chemiczne.

- Wykonawca: Sławomir Stępień, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki własne Parafii. (AB)

DUBIECKO (gm. Dubiecko, pow. przemyski)

Kościół parafialny pw. Niepokalanego Serca Najświętszej Marii Panny

Chrzcielnica - XV, piaskowiec.

W latach 2016-2017 na podstawie specjalistycznych badań konserwatorskich przeprowadzonych w celu pełnego rozpoznania obiektu, wykonano prace konserwatorskie o charakterze zachowawczym przy gotyckiej kamiennej, XV-wiecznej chrzcielnicy z kościoła parafialnego w Dubiecku. Chrzcielnica ta jest przykładem gotyckich chrzcielnic kielichowych, charakterystycznych dla tego stylu i wyjątkowych, bo rzadko zachowanych na terenie ziemi przemyskiej. Wykonana z jednego bloku piaskowca i podzielona na czaszę, nodus i stopę. Dekorowana reliefem wypukłym w formie ostrołukowego fryzu maswerkowego. Zabiegi konserwatorskie zostały przeprowadzone przy maksymalnym poszanowaniu autentycznej substancji zabytku. Usunięto wtórne zaprawy cementowe, flek kamienny, zachlapania i zacieki. Wykonano dezynfekcję, całość oczyszczono, odsolono profilaktycznie, uzupełniono ubytki, a następnie scalono kolorystycznie poprzez punktowanie.

- Wykonawca: Halszka Granek-Smarzewska, Kosztowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MF)

DUDYŃCE (gm. Bukowsko, pow. sanocki)

Kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych - murowany, 1871, reprezentuje cechy stylowe neogotyku.

Prace remontowe przy elewacjach kościoła rozpoczęły się w 2013 roku; od 2015 roku były kontynuowane przy elewacji od strony południowej oraz północno-zachodniej nawy oraz kaplicy i prezbiterium. Prace w swoim zakresie obejmowały skucie zdegradowanych, popękanych i odspajających się tynków i wykonanie nowych wypraw renowacyjnych. Powyższe ubytki tynku uzupełniono zaprawą mineralną a tynki dobrze zachowane zostały przetarte zacierką, całość przeszpachlowano. Na tynkach wykonano nową powłokę malarską. W trakcie trwania tych prac uzupełniono profile gzymsów wieńczących. Równoległe z pracami przy elewacjach prowadzone były prace przy kamiennym cokole świątyni. Został on oczyszczony z zabrudzeń oraz nawarstwień biologicznych. Kamień został zaimpregnowany preparatem krzemooorganicznym oraz hydrofobowym a drobne ubytki zostały uzupełnione kitami mineralnymi natomiast większe uzupełniono w postaci

taszli. Wykonano obróbki blacharskie z blachy miedzianej i przeprowadzono renowację stolarki okiennej od strony zewnętrznej.

- Wykonawca: firma JETIKA Tadeusz Jewiarz, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AF)

DUKLA (gm. Dukła, pow. krośnieński)

Zespół pałacowo-parkowy

Dekoracja malarska elewacji oficyn A i B - 3 ćw. XVIII, technika wapienna na tynku.

W trakcie wykonywania tzw. białych kart ewidencji architektury zauważone zostały na elewacjach oficyn ślady dekoracji malarskiej uwidaczniającej się pod warstwą samoistnie odpajającego się tynku. Ponieważ występowały w różnych miejscach, a charakter tej dekoracji opierał się na powtarzalnym motywie iluzjonistycznie malowanej architektury uznano za prawdopodobne odczytanie głównych komponentów stanowiących ramy dzielące rytmicznie elewacje. Prace badawcze wykonano w 2017 roku. Następnie poszerzono je w 2018 roku. Na tej podstawie opracowany został schemat rekonstrukcji pierwotnej kompozycji dla całości wystroju. Równocześnie stwierdzono, że badania przeprowadzone w różnych miejscach pokazały najlepszy stan zachowania dekoracji w obrębie części elewacji wschodniej oficyny „B”. Tam też zostały skoncentrowane prace odkrywkowe. Pod cienką warstwą tynku odsłonięto duże partie oryginalnego malowidła o znacznej intensywności barwy. W ten sposób uchwycona została dekoracja zawierająca się w ramach jednego przęsła, gdyż kompozycja elewacji ma układ przęsłowy zsynchronizowany z osiami otworów okiennych. W ten sposób uzyskano niemal pełną wiedzę o wyglądzie elewacji, co daje możliwość odtworzenia jej w całości w miejscach, gdzie nie zachowała się pod wtórnymi tynkami. Odsłonięte malowidła zostały utrwalone, tynki podklejono i zabezpieczono ich brzegi w miejscach gdzie usunięte zostały wtórne łąty. W obrębie oficyny „A” wykonane zostały odkrywki przy wtórnie zamurowanych blendach okiennych. Po usunięciu przemurowań odsłonięto iluzjonistycznie malowaną stolarkę z detalami profilowań i okuć. Daje to podstawę do rekonstrukcji kształtu stolarki okiennej.

- Wykonawca: Barbara Czajkowska-Palusińska, Krosno; Leszek Kitliński, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (AB)

Dukła, oficyna przed rozpoczęciem prac oraz w trakcie odkrywania polichromii

Zespół klasztorny OO. Bernardynów - murowany klasztor 1750, barokowy kościół 1761-1764 na miejscu wcześniejszego drewnianego, w l. 1770-1773 wykonano obecną dwuwieżową fasadę.

Zabudowania bernardyńskie zlokalizowane są w północno-wschodniej części miasta, na południowym zboczu wzniesienia opadającego w kierunku rzeki Dukielki, na przedpolu średniowiecznego miasta. Zostały wzniesione na gruntach podarowanym bernardynom przez ówczesnego marszałka wielkiego koronnego Józefa Wandalina Mniszcha w 1739 roku.

W latach 2015-2016 kontynuowane były prace remontowe i konserwatorskie prowadzone przy elewacjach klasztoru. Prace dotyczyły elewacji zachodniej i południowej klasztoru oraz ścian wirydarza. Zdemontowany został wiatrołap przy wejściu w ścianie południowej klasztoru, odtworzono okno w bocznej ścianie ryzalitu na piętrze od strony południowej. Skuto część zniszczonych i odspojonych tynków, założono tynki renowacyjne w partii cokołowej. Renowacji poddano pozostałe tynki, uzupełniono ich ubytki oraz założono wierzchnią warstwę cienkowarstwową i pomalowano elewacje farbami mineralnymi. W wirydarzu skuto zniszczone i zawilgocone tynki na całej powierzchni ścian, oczyszczono ściany, uzupełniono ubytki wątku i przygotowano powierzchnię pod nowe tynki. Założono nowe wyprawy szerokoporowe na powierzchniach płaskich i profili ciągnionych na gzymsach. Pomalowano elewacje w kolorystyce pozostałych elewacji klasztoru. Renowacji poddano podbitkę dachu, a nadto wymieniono na nową stolarkę okienną i drzwiową.

- Wykonawcy: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów; Artur Aszklar, Równe.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Dukla, środki własne Klasztoru. (JU)

Cmentarz komunalny - założony po poł. XIX ; nagrobki: nr 4-122 nieznanego zmarłego, piaskowiec, żeliwo, II poł. XIX; nagrobek nr 4-124 mężczyzny o nazwisku Szlansky, 3 ćw. XIX, piaskowiec, żeliwo; nagrobek nr 4-123 Leopoldyny ze Sławińskich Szlanskiej, 1863, piaskowiec; nagrobek nr 4-177 Johanny z Malchrów Sirowy, ok. 1879, piaskowiec; nagrobek nr 4-132 Marii z Mengerów Borowskiej, ok. 1876, kamień; nagrobek 3-312 Zygmunta Stanisława Niedzielskiego, ok. 1863, kamień; nagrobek 3-317 ks. Jana Zwolińskiego, II poł. XIX, piaskowiec, marmur dębnicki; nagrobek nr 3-323 Janusza Kopystyńskiego, ok. 1894, piaskowiec, żeliwo; nagrobek nr 3-319 Jana Seready, ok. 1900, piaskowiec; nagrobek nr 3-321 nieznanego zmarłego, ok. 1890, piaskowiec; nagrobek nr 3-37 nagrobek rodziny Dyszkiewiczów, ok. 1882, piaskowiec, żeliwo; nagrobek nr 3-310 rodziny Szymańskich, ok. 1900, piaskowiec, żeliwo; nagrobek nr 6-28 nieznannej rodziny, poł. XIX, piaskowiec; nagrobek nr 3-36 nieznanego zmarłego, 3 ćw. XIX (?), piaskowiec, żeliwo.

Od 2013 roku samorząd Gminy Dukla prowadzi systematyczne prace konserwatorskie przy zabytkowych nagrobkach. Dukielska nekropolia powstała w drugim ćwierćwieczu XIX wieku na północnym obrzeżu miasta jako cmentarz rzymskokatolicki. Zabytkowe nagrobki to w większości skromne obiekty, komemoracje o niewielkiej skali, będące wytworami miejscowych warsztatów kamieniarskich. W latach 2015-2018 przeprowadzono prace konserwatorskie przy 14 nagrobkach.

Głównym ich celem było przywrócenie dobrego stanu technicznego obiektów oraz wyeksponowanie ich walorów estetycznych. Ze względu na ukształtowanie terenu kilka nagrobków straciło swą pierwotną statykę - były one przechylone - dlatego w trakcie prac, dla ustabilizowania oraz zahamowania podciągania wilgoci z gruntu, konieczne okazało się wykonanie nowego fundamentowania wraz z izolacją. Jako przykład można podać nagrobek nr 4-124 mężczyzny o nazwisku Szlansky. Zabytkowe nagrobki nieustannie narażone są na działanie niszczących czynników biologicznych i chemicznych, co stanowi przyczynę stopniowej utraty pierwotnej estetyki. Nagrobki zostały oczyszczone z zabrudzeń i nawarstwień biologicznych, ich struktura została wzmocniona preparatami krzemoorganicznymi, poddano je zabiegowi dezynfekcji, odsoleniu, a ubytki

uzupełniono. Przykładami prac konserwatorskich mogą być nagrobek nr 4-123 Leopoldyny ze Sławińskich Szlanskiej oraz nagrobek 3-312 Zygmunta Stanisława Niedzielskiego. Nagrobek Leopoldyny ze Sławińskich Szlanskiej został zdemontowany i ustabilizowany na nowym cokole fundamentowym z betonu zbrojonego. Po oczyszczeniu z nawarstwień obiekt został wzmocniony preparatem krzemorganicznym o właściwościach hydrofobowych. Otoczenie nagrobka zostało dostosowane do położenia sąsiednich pomników nagrobnych oraz wyposażone w opaskę filtracyjną. Prace przy nagrobku Zygmunta Stanisława Niedzielskiego objęły demontaż poszczególnych elementów oraz wykonanie nowego posadowienia. Kamienny obelisk został oczyszczony z nawarstwień, poddany dezynfekcji, odsoleniu i wzmocnieniu struktury preparatami krzemorganicznymi o właściwościach hydrofobowych. Większe ubytki uzupełniono taszlami. Analogicznie potraktowano obramienie. Po zmontowaniu całości na nowo wykonano betonową płytę wierzchnią montując ją w obramieniu. Płyta inskrypcyjna została zakonserwowana i umieszczona w pierwotnym miejscu.

- Wykonawca: Przemysław Michalski, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Dukla.

Komora celna - murowana z kamienia, poł. XVI, XVIII.

Pierwsze wzmianki o komorze celnej w Dukli pochodzą z I połowy XVI wieku, kiedy to król Zygmunt Stary polecił właścicielowi miasta nie utrudniać powstania królewskiej komory w mieście leżącym na ważnym szlaku handlowym prowadzącym z Węgier przez Przełęcz Dukielską do Polski. Pod koniec XIX wieku, podczas pożaru miasta budynek uległ uszkodzeniu, a na przestrzeni XX stan obiektu sukcesywnie się pogarszał. Zachowane do dzisiaj pozostałości komory celnej stanowią fragmenty bryły budynku z XVIII wieku. Zakupione przez Gminę Dukla od prywatnych właścicieli ruiny budynku komory celnej wymagały podjęcia pilnych prac zabezpieczających i remontowych i prace te zostały wykonane. W pierwszym etapie prac ruiny oraz teren przyległy oczyszczone zostały ze śmieci, gruzowisk i zakrzaczeń, co pozwoliło na lepsze rozpoznanie występujących uszkodzeń oraz określenia zakresu niezbędnych prac. Następnie rozebrano, w celu wyeliminowania zagrożenia zawaleniem się, rozluźnione fragmenty murów, przemurowano i zakonserwowano fragmenty narożne ściany południowej. Pozostałe prace przy obiekcie wykonano w 2019 roku – koronę murów przemurowano i zabezpieczono przed działaniem czynników atmosferycznych, przemurowano lub zrekonstruowano otwory okienne i nadproża oraz odtworzono inne elementy muru, jak nische i otwory po belkach stropowych. Wewnątrz i na zewnątrz budynku wykonano drenaż. Celem podjętych prac było zahamowanie postępującej degradacji tego unikatowego obiektu oraz zachowanie i eksponowanie jego formy, jako trwałej ruiny.

- Wykonawca: firma KONS-ART Mirosław Babicz, Trzciana.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (KH).

Dukla, komora celna, przed przystąpieniem do prac konserwatorskich

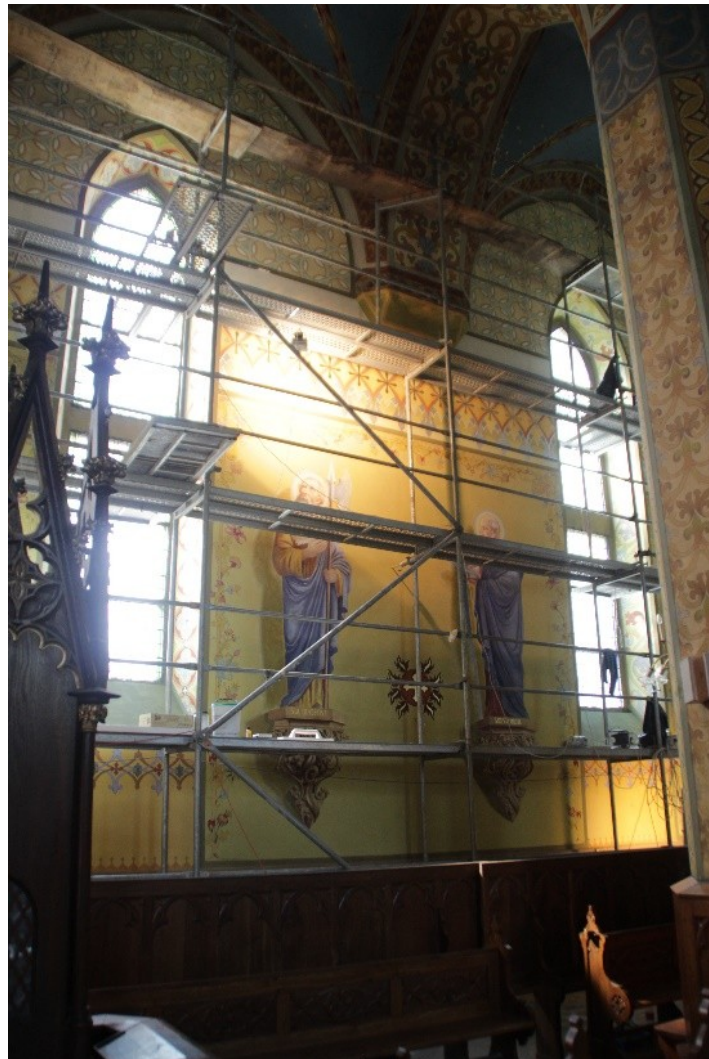
DYDNIA (gm. Dydnia, pow. brzozowski)

Kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła i św. Anny

Dekoracja malarska wnętrza kościoła - 1894, odnowiona w l. 60. XX, autorstwa malarza Ludwika Stankiewicza z Wadowic, dzieło o cechach secesyjnych, kilkakrotnie odnawiane, wykonane w technice kazeinowej.

Kontynuowane były prace przy dekoracji malarskiej pokrywającej filary rozdzielające nawę główną od bocznych oraz w obrębie kaplicy Świętej Anny i przedsionka. W partii cokołowej zdjęto boazerię, odgrzybiono i zaimpregnowano odsłonięty wątek murów. Następnie wymieniono tam tynki. Wyżej zachowano je podklejając w miejscach gdzie były odspojone od podłoża. Usunięto wtórne przemalowania pokazując oryginał odznaczający się dużą lekkością form współgrających harmonijnie z charakterem architektury wnętrza. Ubytki w warstwie malarskiej były punktowane metodą lawowania. W kaplicy zachowano malowidło olejne, figuralne *Adoracja Matki Boskiej Królowej Polski* z II poł. XX wieku gdyż trwale skonsolidowane było z podłożem i odsłanianie warstwy głębszej nie dawało dobrych rezultatów. Prace prowadzono w latach 2015-2017.

- Wykonawca: Sandra Benedyk-Dyl, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Dydnia, środki własne Parafii. (AB)

Dydnia, dekoracja malarska wnętrza w trakcie prac konserwatorskich

Ołtarz w kaplicy Świętej Anny - po 1885, struktura stolarska polichromowana, dekoracja snycerska pozłacana i posrebrzana oraz szlagmetal.

Prace wykonano w 2017 roku. Badania wykazały, że w bardzo dobrym stanie zachował się mazerunek, w którym wystarczy tylko uzupełnić ubytki i dokonać scalenia estetycznego. Strukturę stolarską oraz dekorację snycerską poddano zabiegom chemicznym i impregnacji strukturalnej. Dokonane zostały naprawy stolarskie z nieznaczną wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków i rekonstrukcją zniszczonych fragmentów detalu snycerskiego. Wyeksponowana została pierwotna warstwa polichromii. Starano się zachować pierwotnie zastosowane zróżnicowanie technik pozłotniczych, bez wykluczenia szlagmetal. Wykonano prace pozłotnicze. W obrazach wymieniono krosna i dokonano reperacji płóciennego podobrazia. Uzupełniono ubytki gruntu i malatury. Murowaną mensę przebudowano na nowo dając jej izolację poziomą.

- Wykonawca: Sandra Benedyk-Dyl, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Dydnia, środki własne Parafii. (AB)

Dydnia, ołtarz w kaplicy św. Anny

Stolarka drzwiowa - po 1885, struktura stolarska polichromowana, dekoracja snycerska.

Prace dotyczyły drzwi dekoracyjnie rzeźbionych, znajdujących się w fasadzie, prowadzących do trzech naw - w wejściu zewnętrznym do zakrystii i w wejściu z zakrystii do nawy. Powierzchnia drewna została oczyszczona z nawarstwień. Wykonano zabiegi chemiczne przy dębowym drewnie. Wzmocniono konstrukcję stolarską skrzydeł i ram. Uzupełniono ubytki kitami trocinowymi. Zabezpieczono powierzchnie drewna lakierem. Odczyszczono elementy kowalskie i zamki, poprawiono także szczelność zamknięcia. W nadświetlu drzwi prowadzących z nawy do zakrystii odczyszczono witraż. Prace wykonano w 2018 roku.

- Wykonawca: Sandra Benedyk-Dyl, Sanok.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Dydnia, środki własne Parafii. (AB)

DYLAŁGOWA (gm. Dynów, pow. rzeszowski)

Kościół parafialny pw. św. Zofii i św. Achillesa

Witraże - secesja, 1910, sygnowane: Krakowski Zakład Witrażów S. G. Żeleński, wg proj. Stefana Matejki.

W 2015 roku zakończono prace przy wszystkich przeszkleniach, przy których prace wykonano w latach 2013-2014.

- Wykonawca: Czesława i Ryszard Siudak, Wiązownica k. Jarosławia.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

DYNÓW (gm. Dynów, pow. rzeszowski)

Budynek przy ul. Ks. Ożoga 2 - murowany, XIX/XX, d. szkoła, obecnie siedziba Urzędu Gminy.

W 2015 roku przeprowadzono remont dachu obejmujący przełożenie istniejącej dachówki ceramicznej, położenie foli paroprzepuszczalnej, docieplenie poddasza oraz wymianę jednego okna dachowego.

- Wykonawca: firma FRAN-BUD Franciszek Oleszko, Izdebki.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MP)

Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca

Prospekt organowy - barok, drewno polichromowane, pozłacane.

W 2015 roku zapadła decyzja podjęta przez administratora Parafii i Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Przemyślu o budowie nowego instrumentu organowego, co wiązało się z usunięciem barokowego instrumentu z chóru muzycznego. Ustalono, że barokowy prospekt objęty wpisem do rejestru zostanie eksponowany w obrębie bocznej kaplicy północnej. Wykonano jego konserwację w dwóch etapach kończąc ją w 2016 roku, odsłaniając niebieski kolor malatury.

- Wykonawca: Tadeusz Sokal, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Figura Św. Jakuba przy ul. 1-go Maja - klasycyzm, 1820, kamień

Figura przydrożna Św. *Jakuba* w Dynowie, ustawiona przy dawnej drodze z Przedmieścia do drogi w kierunku Przemyśla i Rzeszowa, posiada wysoką wartość artystyczną i historyczną. Ufundowana została przez Jakuba Trzecieckiego herbu Strzemię, właściciela dworu w Dynowie usytuowanego w przysiółku Przedmieście. Forma artystyczna rzeźby wskazuje na powstanie jej w dobrym warsztacie rzeźbiarza pracującego pod wpływem barokowej rzeźby europejskiej. Swobodny układ ciała, poprawna anatomia, miękkie, bogato udrapowane szaty św. Jakuba świadczą o umiejętnościach rzeźbiarza i jego artystycznym wykształceniu. Przed rozpoczęciem prac w 2015 roku rzeźba była uszkodzona poprzez stłuczenie i odłamania głowy, lewej ręki i prawej dłoni na skutek działania wandalów w latach 90. Przez okres kilkunastu lat potłuczona rzeźba była zdemontowana i przechowywana w ukryciu. Ponadto zniszczenia spowodowane były brakiem konserwacji i warunkami atmosferycznymi. Powierzchnia rzeźby pokryta była wielokrotnymi przemalowaniami olejnymi, co tworzyło grubą warstwę zniekształcającą odbiór estetyczny detali. Liczne ubytki i rozwarstwienia materiału (wapienia) oraz jego osypywanie się wymagało przeprowadzenia pilnej interwencji konserwatorskiej - impregnacji i wykonania niezbędnych uzupełnień. Konserwacja

zakładała wykonanie niezbędnych czynności technicznych i zabiegów konserwacji estetycznej, mających na celu przywrócenie pierwotnego odbioru estetycznego rzeźby i cokołu oraz montaż na nowym fundamencie wraz z izolacją poziomą na działce (z przesunięciem o kilka metrów). Prace trwały w dwóch etapach, zakończono je w 2016 roku, dzięki pozytywnej współpracy z właścicielem działki p. Marianem Krzysztofem Stankiewiczem, który wystąpił o wpis figury do rejestru zabytków, co umożliwiło finansowanie prac.

- Wykonawca: Ewelina i Marcin Gruszczyńscy, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (MN)

Dynów, figura św. Jakuba po lewej przed przystąpieniem do prac, po prawej po zakończeniu prac

Figura *Króla Jagiellę* na Rynku - 1910, Michał Stefan Korpala i firma kamieniarska FISCHER, Kraków, piaskowiec, wapień.

W 2015 roku wykonano korekty estetyczne po poprzedniej konserwacji - zarówno w obrębie rzeźby, jak cokołu i ogrodzenia.

- Wykonawca: Tadeusz Sokal, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Dynów. (MN)

Kaplica cmentarna przy ul. Grunwaldzkiej

Ołtarz - barok ludowy, II poł. XIX, drewno polichromowane, posrebrzane, mensa murowana, tynkowana.

Ołtarz drewniany, polichromowany w kolorze czarnym, nie był dotychczas poddawany zabiegom konserwatorskim. Usunięto przemalowania, wykonano prace techniczne. Uzupełniono złocenia. Wykonano pełną konserwację krucyfiksu z pola głównego i dwóch rzeźb - *Św. Piotra* i *Św. Pawła*. Prace wykonano w 2016 roku.

- Wykonawca: Tadeusz Sokal, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Dynów. (MN)

Polichromia ścienna - neobarok, k. XIX /pocz. XX, technika kazeinowa.

Ściany kaplicy pomalowane w kolorystyce pastelowej z podziałami pasowymi oraz geometrycznym ornamentem nad łukami otworów okiennych. Na sklepieniu, iluzjonistyczny obraz

(w ramie z motywami rocaille) *Zmartwychwstanie Pańskie*, na ścianach bocznych iluzjonistyczne obrazy w analogicznych obramieniach *Droga do Emaus* i *Trzy Marie u grobu*. Na splotach łuku tęczowego dwie postacie aniołów malowane monochromatycznie w odcieniach ugrowych. Polichromia była odnawiana amatorsko w latach 90. przez Marię Baraniewską z Dynowa. Silne zawilgocenie ścian wymagało wymiany tynków wewnętrznych w dolnych partiach ścian.

- Wykonawca: Tadeusz Sokal, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Dynów. (MN)

DZIERDZIÓWKA (gm. Zaleszany, pow. stalowowolski)

Kapliczka przydrożna - murowana, po 1899, wystawiona na pamiątkę pierwszej Mszy Świętej odprawionej w kościele parafialnym w Zaleszanych przez ks. Teofila Chciuka.

W 2018 roku przeprowadzono prace konserwatorskie i restauratorskie kapliczki w oparciu o program prac konserwatorskich opracowany przez konserwatora dzieł sztuki Piotra Zawadzkiego z Sandomierza. W trakcie prac wykonano remont fundamentów, naprawę nadproży, poszycia dachowego, wymianę betonowej posadzki na nową, ceglana, odnowienie stolarki okiennej i drzwiowej, przywrócenie pierwotnej kolorystyki wnętrza kaplicy w oparciu o zachowany oryginał polichromii oraz pełną konserwację figury *Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej*.

- Wykonawca: Piotr Zawadzki, Sandomierz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Zaleszany. (DK)

DZIKOWIEC (gm. Dzikowiec, pow. kolbuszowski)

Cmentarz parafialny

Nagrobek Józefa Błotnickiego (+1863) i Karola Kowalskiego (+1857) - neoklasycyzm, poł. XIX, piaskowiec, marmur (tablice).

Usunięto wtórne naprawy w formie kitów cementowych. Wykonano na nowo fundament zbrojony pod pomnik i pod opaskę pomnika w celu jego stabilizacji. Inskrypcje pozłacane na czarnych marmurowych tabliczkach. Piaskowiec oczyszczono, uzupełniono ubytki kitami nadając im odpowiednią formę i fakturę. Tablice oczyszczono i uzupełniono ubytki barwionym kitem dwuskładnikowym chemoutwardzalnym. Liternictwo uzupełniono złotem szlachetnym – technika olejna. Całość zahydrofobowano, obsypano drobnym kruszywem i zabezpieczono podłoże przed powstawaniem chwastów agrowłókniną.

Nagrobek ks. Czesława Królikowskiego (+1918), Józefy Królikowskiej (+1894), Marii Twarogowej (+1900) - neoklasycyzm, pocz. XX (?), beton, lastriko, płotek metalowy.

Wysokie trójstopniowe obramienie betonowe zakończone metalowym płotkiem. Pomnik w formie obelisku obłożonego (wtórnie ?) drobnym barwionym lastrykiem. Inskrypcje grawerowane wgłębnie. Wykonano na nowo fundament zbrojony pod pomnik i pod opaskę pomnika w celu jego stabilizacji. Podklejono odspojenia osypującego się

pomnika gruntem głęboko penetrującym i klejem oraz żywicami i dyspersją akrylową. Ogrodzenie było silnie skorodowane i posiadało sporo uszkodzeń mechanicznych spowodowanych przez korzenie, które usuwano na gorąco. Metal został wypiaszkowany, pokryty czarną powłoką o połysku satynowym. Prace przy obu nagrobkach wykonano w 2018 roku.

- Wykonawca: Jadwiga Bąk, Stobierna.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Dzikowiec. (MN)

Dzikowiec, nagrobek Czesława Królikowskiego, Józefy Królikowskiej i Marii Twarogowej po zakończeniu prac

Kapliczka z figurą *Św. Jana Nepomucena* w zespole dworskim - klasycyzm, pocz. XIX, murowana, tynkowana, kryta gontem, wewnątrz rzeźba - drewno polichromowane, pozłacane.

Prace realizowane były w 2018 roku w ramach projektu „Gmina otwarta na kulturę poprzez rewaloryzację zabytkowego zespołu parkowo-dworskiego w Dzikowcu” prowadzonego od 2017 roku. Rzeźba stojąca wewnątrz otwartej arkadowej kaplicy przy bramie wjazdowej na teren parku dworskiego narażona jest częściowo na wpływ warunków atmosferycznych. Konserwowana była poprzednio w 1990 roku przez Tomasza Dziurawca. Wykonano ponownie prace remontowe kapliczki, wzmocnienie i izolacje fundamentów. Sklejono pęknięcia ścian, uzupełniono szczeliny zaprawą piaskowo-wapienną, pokryto całość tynkiem mineralnym. Wykonano dezynfekcję i impregnację desek stropowych, pokryto całość nowym podwójnym gontem. Wymieniono dębowy podest pod rzeźbę, którą oczyszczono, utwardzono paraloidem w rozpuszczalniku, uzupełniono ubytki drewna, powierzchnie polichromii i złocenia. Całość zabezpieczono werniksem odpornym na warunki atmosferyczne.

- Wykonawca: Jadwiga Bąk, Stobierna.
- Źródła finansowania: Gmina Dzikowiec, środki unijne. (MN)

Dzikowiec, figura św. Jana Nepomucena po zakończeniu prac konserwatorskich

FRYSZTAK (gm. Frysztak, pow. strzyżowski)

Kościół parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny, ul. ks. W. Blajera murowany, 1924-1927, proj. Stanisława Majerskiego z Przemyśla przez ówczesnego proboszcza ks. Wojciecha Blajera, uszkodzony 1944-1945, następnie wyremontowany.

W latach 2015-2018 kontynuowano wcześniej rozpoczęty remont kościoła. W 2015 roku rozpoczęto remont zachowawczy wieży kościelnej. W latach 2016 -2017 remontowano dalsze partie wieży, w 2016 roku elewację frontową z konserwacją umieszczonych na niej figuralnych rzeźb. Prace przy wieży zakończono w 2017 roku. W 2018 roku wykonano roboty remontowo-konserwatorskie przy południowej elewacji kościoła.

- Wykonawca: Zakład Budowlany Frysztak Waclaw Dragon, Glinik Dolny (prace budowlane); Aleksander Małecki (prace konserwatorskie).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Frysztak, środki własne Parafii. (BS)

FUTOMA (gm. Błazowa, pow. rzeszowski)

Kościół parafialny pw. św. Walentego

Obraz Św. Michał Archanioł - barok, 1647, monogramista S Z P, płótno/olej, wtórnice naklejony na deskę.

Obraz z ołtarza bocznego konserwowany był wraz z obramieniem współczesnym ołtarzowi z 1911 roku. Wykonano badania obrazu w świetle UV. Obraz był w 90 % przemalowany „po formie” na początku XX wieku oraz z lat 70. (zapewne przez twórców polichromii ściennej), którzy nadali mu ostrzejszą kolorystykę. Obraz został rozklejony z deski (posiadał liczne spęczenia spowodowane skurczem desek) i zdublowany na płótno. Uzupełniono ubytki gruntu, usunięto przemalowania, wykonano wszystkie zabiegi techniczne i estetyczne. Odzyskano pierwotną kolorystykę i detale.

- Wykonawca: Agnieszka Dziurawiec, Paweł Dziurawiec, Tarnów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MN)

Futoma, obraz św. Michała Archanioła po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

GAC (gm. Gać, pow. przeworski)

Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny

Polichromia nawy głównej, chóru muzycznego, kruchty – 1897, technika kazeinowa na pobiale wapiennej i na tynku wapienno-piaskowym.

Neobarokowa polichromia kościoła parafialnego w Gaci, wykonana została przez Jana Dulla w 1897 roku. W prezbiterium na ścianach ukazane zostały sceny *Ostatniej Wieczerzy* i *Modlitwy w Ogrojcu*. Na sklepieniu w prezbiterium oraz w lunetach w nawie głównej umieszczone zostały sceny ilustrujące tajemnice różańcowe chwalebne i radosne, w niewielkich medalionach wizerunki Ewangelistów i cherubiny. Na osi sklepienia nawy głównej znajduje się dekoracja w postaci czterech czteroliści, zaś nad chórem medalion z przedstawieniem *Dawida* grającego na harfie, pod chórem w medalionie aniołki grające na harfie i trąbce oraz banderola z napisem: SOLI DEO HONOR ET GLORIA. Pseudopilastry naw bocznych zostały ozdobione przedstawieniami świętych: *Kazimierza, Jacka, Stanisława Kostki, Barbary, Kingi, Jadwigi*, ujętych w iluzjonistyczne ołtarzyki. Sklepienie nawy udekorowane zostało czterema okręgami z gwiazdkami. W przedsionku na sklepieniu cherubiny na obłokach, nad głównym wejściem napis na banderoli z datowaniem i sygnaturą autora: ECCL. AEDIFICATA ET CONSEC. A.D. 1894/ DEPICTA PER JEANEM DULI 1897. Nad kratą wejściową w kartuszu DOM MOJ DOMEM/ MODLITWY. Kolumny pokrywa marmoryzowanie w odcieniach brązu z liliami na kapitelach. Całość dopełniają dekoracje ornamentalne roślinne i zgeometryzowane, patronowe z motywami krzyży greckich, rozet i lili, które podkreślają podziały architektoniczne wnętrza budowli. W latach 2015-2018 przeprowadzono prace konserwatorskie o charakterze technicznym i estetycznym przy polichromii nawy głównej, chóru muzycznego i kruchty. Prace zostały poprzedzone specjalistycznymi badaniami stratygraficznymi i odkrywkami, które pozwoliły na określenie historycznych warstw malarskich. W trakcie prac usunięto wtórne nawarstwienia z lat 60. XX wieku.

- Wykonawca: Sandra Benedykt-Dyl, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (MF).

Budynek Uniwersytetu Ludowego - murowany, 1934-1935.

W 2015 roku kontynuowano rozpoczęte w 2011 roku prace remontowo-konserwatorskie zabytkowego obiektu, w wyniku których przeprowadzono m.in. remont drzwi głównych wejściowych, wymianę drzwi bocznych zewnętrznych, wykonanie izolacji pionowej fundamentów, remont schodów zewnętrznych w elewacji frontowej i bocznej, wykonanie instalacji odgromowej oraz podjazdu dla osób niepełnosprawnych.

- Wykonawca: Mirosław Piątek, Mirosin.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (EB)

GAWŁUSZOWICE (gm. Gawłuszowice, pow. mielecki)

Kościół parafialny pw. św. Wojciecha Biskupa i Męczennika - drewniany, 1677, wzniesiony z fundacji braci Maksymiliana, Hieronima i Michała Ossolińskich przez cieśli: Stanisława Karkutowicza z Cichej i Stanisława Proskowica, konsekrowany 1685, przebudowany 1856, 1871, remontowany 1908, 1955, 1968-1967, po 1980.

W 2016 roku rozpoczęto prace remontowo-konserwatorskie kościoła polegające na remoncie konstrukcji sygnaturki dzwonnej z wymianą obłachowania, remoncie konstrukcji więźby dachowej i stropu wraz z wymianą poszycia gontowego na nowe, wykonaniu izolacji termicznej (poziomej)

stropu z wymianą ślepego pułapu, remoncie konstrukcji sobót z wymianą pokrycia gontowego, remoncie posadowienia kościoła (wzmocnienie fundamentów tzw. pecków, częściowa wymiana belek podwalinowych), modernizacji instalacji odgromowej i całościowej impregnacji konstrukcji kościoła. Prace prowadzono etapami. Kolejne etapy prac miały miejsce w latach 2017 i 2018.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Mielcu, środki własne Parafii. (DK)

GOGOŁÓW (gm. Frysztak, pow. strzyżowski)

Kościół pw. św. Katarzyny - kościół drewniany, fundowany w 1672 przez braci Jakuba i Joachima Rojowskich, zbudowany przez cieślę Stanisława Charchułowicza, wielokrotnie remontowany.

W 2018 roku wykonano fumigację i impregnację owadobójczą kościoła i wyposażenia.

- Wykonawca: SDLF-DREWPOL Jarosław Kot, Mińsk Mazowiecki.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Frysztak, środki własne Parafii (BS).

GOLCOWA (gm. Domaradz, pow. brzozowski)

Zespół kościoła parafialnego pw. św. Barbary i Narodzenia Najświętszej Marii Panny

Dekoracja malarska wnętrza – XV-XVII, po 1887, malował Jan Tabiński, 1931 malował Marian Stroński; tempera, technika klejowa i olejna na drewnie.

Prace prowadzone były w latach 2015-2018. Zapoczątkowały je badania, przeprowadzone przez Barbarę Czajkowską-Palusińską. Na tej podstawie stwierdzono zachowanie się paru warstw chronologicznych, z których najstarsze, gotycko-renesansowe, zdecydowano się odsłonić i wyeksponować, ale tylko w tych miejscach, gdzie nie było kolizji z późniejszą wartościową dekoracją. W absydzie za ołtarzem głównym odsłonięto ją na znacznej powierzchni i poddano konserwacji zabezpieczającej. Podobne działania wykonano na ścianie tęczowej za ołtarzami bocznymi. Dominujący efekt estetyczny całego wnętrza wiąże się jednak z malowidłami z 4 ćw. XIX wieku. Ta dekoracja, wzbogacona dodatkowymi przedstawieniami w 1931 roku, została uszanowana i poddana pełnej konserwacji. Wiązało się to z ustabilizowaniem podłoża malarskiego, a więc z wymianą pasów płótna zamykających szczeliny między deskami stropowymi i belkami w zrębie; flekami i kitami wypełniono ubytki. Zrekonstruowano partie malatury w miejscach gdzie trzeba było ingerować w podobrazie. W obrębie zakrystii wykonana została aranżacja konserwatorska dekoracji ścian i stropu, po uprzednim wykonaniu badań stratygraficznych, które dały podstawę do takiego postępowania.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (AB)

Ołtarz główny - 1628, 1756, k. XIX, struktura stolarska polichromowana, detale snycerskie połączane, posrebrzane z laserunkiem, obrazy olejne na płótnie

Drewnianą strukturę retabulum, rzeźby oraz detale snycerskie poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych. Powierzchnię ołtarza oczyszczono z wtórnego przemalowania. Okazało się, że centralna część retabulum jest starsza, niż dodane później bramki. Zachowaną na niej pierwotną polichromię uzupełniono w miejscach ubytków i scalono estetycznie. Natomiast boczne skrzydła zaaranżowano kolorystycznie dostosowując je do tonacji całego ołtarza. Wykonano prace pozłotnicze przy detalach snycerskich, które potrzebowały tu i ówdzie rekonstrukcji. Rzeźby odczyszczono z przemalowań i wyeksponowano ich pierwotną polichromię oraz złocenia. Karnacje dobrze

zachowane jedynie scalono estetycznie. Z obrazów usunięto wtórne przemalowania, uzupełniono ubytki warstwy malarskiej, płótna przelożono na nowe krosna.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (AB)

Golcowa, ołtarz główny, po lewej przed przystąpieniem do prac konserwatorskich, po prawej po zakończeniu prac

Ołtarze boczne - 1628 i 1720, struktura stolarska polichromowana, dekoracja snycerska pozłacana i posrebrzana, obrazy olejne na płótnie.

Prace dotyczyły dwóch ołtarzy: św. Barbary i Matki Bożej Nieustającej Pomocy. Ich struktury stolarskie oraz dekorację rzeźbiarską i snycerską poddano zabiegom chemicznym i impregnacji strukturalnej. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków i rekonstrukcją zniszczonych fragmentów detalu snycerskiego. Badania stratygraficzne wykazały, że do odsłonięcia i wyeksponowania należy wytypować drugą warstwę chronologiczną niewiele różniącą się od pierwszej, słabo zachowanej. Oba ołtarze różniące się nieznacznie dekoracją posiadały polichromię ujednoliconą, w tonacji ciemnoniebieskiej z cynobrem podkreślającym listewki. Uzupełniono ubytki gruntów i polichromii. Wykonano prace pozłotnicze. Obrazy oczyszczono z przemalowań, uzupełniono ubytki gruntów i warstwy malarskiej.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (AB)

Golcowa, ołtarz po pracach konserwatorskich

Ołtarz Dzieciątka Jezus - 1948-1949, struktura stolarska polichromowana, dekoracja snycerska pokryta szlagmetalem.

Ołtarz ufundowany został w czasach powojennych i pod względem technologicznym odróżnia się od pozostałych, gdyż brakowało wówczas szlachetnych materiałów wykończeniowych. Postanowiono uszanować tą właściwość zabytkowego retabulum i nie wprowadzać szlachetnych technik. Strukturę stolarską oraz dekorację snycerską poddano zabiegom chemicznym i impregnacji strukturalnej. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów, z uzupełnieniem ubytków przez wstawienie fleków bądź kitowanie. Uzupełniono ubytki w detalach snycerskich i zgodnie z pierwotną technologią ornamentację pokryto szlagmetalem. Wyeksponowano pierwotną warstwę polichromii, w której dokonano uzupełnień ubytków i scalenia etycznego.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (AB)

Golcowa, ołtarz boczny, po lewej przed przystąpieniem do prac konserwatorskich, po prawej po zakończeniu prac

Ambona - 1628 i 1720, struktura stolarska polichromowana, dekoracja snycerska pozłacana i posrebrzana, obrazy olejne na desce.

Po badaniach stratygraficznych uznano możliwość odsłonięcia i wyeksponowania drugiej warstwy chronologicznej polichromii w kolorze cynobrowym. Wykonano naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków i rekonstrukcją zniszczonych fragmentów detalu snycerskiego. Wykonano prace pozłotnicze przy detalach snycerskich, częściowo zachowując stare grunty. Obrazy malowane na desce zabezpieczono od strony odwrocia. Usunięto przemalowania i ściemniały werniks i stosując punktowanie metodą naśladowczą uzupełniono ubytki malowideł.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (AB)

Prospekt organowy - k. XIX, struktura stolarska polichromowana, dekoracja snycerska pozłacana i posrebrzana.

Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych. Poddano drewno zabiegom chemicznym. Odsłonięto pierwotne warstwy malarskie zachowane w dobrym stanie. Uzupełniono ubytki w gruntach i warstwie malatury. Zrekonstruowano zniszczone fragmenty detalu snycerskiego.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (AB)

Feretron *Matki Boskiej Różańcowej i Serca Jezusa* - 2 ćw. XVII i ok. 1850, mal. Michał Wróblewski, dekoracja snycerska pozłacana, obraz olejny na płótnie.

Dokonane zostały naprawy stolarskie. W obrębie detalu snycerskiego zrekonstruowano nieznaczne ubytki ornamentacji. Poddano drewno zabiegom chemicznym. Wykonane zostały prace pozłotnicze z zachowaniem oryginalnych gruntów. Z obrazów usunięto przemalowania. Odsłonięto pierwotną warstwę malarską zachowaną w dobrym stanie. Uzupełniono ubytki w gruntach i malaturze naśladowczo do oryginału.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (AB)

Chrzcielnica - k. XV i 1720, piaskowiec, drewno pozłacane i polichromowane.

Powierzchnia kamiennego korpusu chrzcielnicy została oczyszczona z wtórnych nawarstwień i zabrudzeń. Dokonano impregnacji strukturalnej. Ażurową pokrywę snycerskiej roboty poddano zabiegom chemicznym. Zrekonstruowane zostały drobne ubytki ornamentacji. Uzupełniono grunty i wykonano nowe złączenia. W rzeźbach figuralnych odsłonięta została pierwotna polichromia w której uzupełniono ubytki i dokonano niezbędnych scaleń.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (AB)

Rzeźby – XVII-XIX, drewno polichromowane.

Prace dotyczyły rzeźb: *Chrystusa Zmartwychwstałego*, krucyfiksu z belki tęczowej, krucyfiksu z zakrystii. Dokonano niezbędnych zabiegów chemicznych i impregnacji strukturalnej. Powierzchnię rzeźb oczyszczono z wtórnych nawarstwień i zabrudzeń. Uzupełniono ubytki w drewnie, gruntach i warstwie polichromii. Perizonium Chrystusa z belki tęczowej przezłocono.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (AB)

Konfesjonał - II poł. XVIII, struktura stolarska polichromowana.

Po badaniach stratygraficznych uznano możliwość odsłonięcia i wyeksponowania oryginalnej warstwy chronologicznej polichromii w postaci dobrze zachowanego mazerunku. Przeprowadzone zostały niezbędne zabiegi chemiczne. Wykonano naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków w warstwach gruntów i polichromii naśladowczo do oryginału.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (AB)

Obrazy - k. XVII-poł. XVIII, olej na desce bądź płótnie.

Prace dotyczyły obrazów: *Matki Boskiej Jackowej, Świętej Barbary, Świętego Stanisława Kostki, i Świętego Jacka Odrowąża* i wykonano je w 2018 roku. Obrazy malowane na płótnie poddano dublażowi i wymieniono im krosna. W pozostałych ustabilizowano drewniane podobrazia. Powierzchnie malowideł zostały odczyszczane z wtórnych nawarstwień i zabrudzeń. Uzupełniono ubytki w gruntach i warstwie malarskiej naśladowczo do oryginału.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (AB)

Świecznik pajak - pocz. XIX, brąz, kryształ górski.

Zrekonstruowano brakujące oraz zniszczone elementy z kryształu, wykonano nowe tulejki pod żarówki. Korpus oczyszczono, zlutowano pęknięcia, scalono powierzchnię metalu kolorystycznie. Zmodernizowano instalację elektryczną. Prace wykonano w 2018 roku.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (AB)

Golcowa, pajak w kościele parafialnym

Księga *Liber Documentorum EcclesieParochialis in Golcowa* - rękopis zapoczątkowany w XVIII, papier czerpany, okładki tekturowe.

Wykonane zostały badania specjalistyczne papieru. Księgę poddano zabiegom chemicznym. Ubytki w kartach papierowych i oprawach uzupełniono na zasadzie wstawek z nowego materiału o właściwościach fizycznych zbliżonych do oryginału. Dokonano niezbędnych scaleń estetycznych.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Domaradz, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (AB)

GORZEJOWA (gm. Brzostek, pow. dębicki)

Kościół parafialny pw. św. Grzegorza i Przemienienia Pańskiego

Chrzcielnica - barok, XVIII, drewno polichromowane.

W 2015 roku zakończono prace przy chrzcielnicy, która w ich wyniku odzyskała pierwotną czarną kolorystykę naśladującą czarny marmur dębicki, ulubiony materiał używany m.in. przy chrzcielnicach w XVII wieku w kościołach, których fundatorów stać było na taką realizację. Forma gorzejowskiej chrzcielnicy naśladuje też charakterystyczną dla tych chrzcielnic puklowaną dekorację czaszy.

- Wykonawca: Barbara Czajkowska-Palusińska, Krosno.
- Źródła finansowania: Wojewoda Podkarpacki, Gmina Brzostek. (MN)

Obraz *Ostatnia Wieczerza z antepedium ołtarza głównego* - pocz. XX, deska, olej.

Podczas prac w obrazie został przywrócony niebieski margines z ornamentem żółtawo-zielonym. Wzmocniono deskę podobrazia wstawkami „jaskółczymi ogonami”.

- Wykonawca: Barbara Czajkowska-Palusińska, Krosno.
- Źródła finansowania: Wojewoda Podkarpacki, Gmina Brzostek. (MN)

Stacje Drogi Krzyżowej - barok ludowy, pocz. XIX, płótno, olej.

Obrazy olejne na podobrazii płóciennym zagruntowanym ciemnobrązowym gruntem, wtórnie naklejone na sztywne podłoże, zamontowane w ramach drewnianych, pokrytych imitacją złota, napisy malowane w technice olejnej. Obrazy były bardzo mocno zabrudzone, pokryte pociemniałym werniksem, częściowo przemalowane po formie w technice olejnej. Miejscami przemyte do zaprawy. Płótna mocno pofalowane. Obrazy umocowane były w ramach przez przybicie od odwrocia płyty pilśniowej. Przywrócono im pierwotne rozpięcie na krosnach drewnianych, co umożliwiło prawidłowy dostęp powietrza do ich odwroci. Stan zachowania warstwy malarskiej obrazów był bardzo różny, wymagający indywidualnego rozpoznania każdej ze stacji. Usunięto przemalowania, uzupełniono ubytki. Ramy drewniane z XX wieku pokryte były grubo szlagmetalem, napisy wtórne malowane czarną farbą na białym tle. W latach 2016 i 2017 wykonano wszystkie zabiegi konserwacji technicznej i estetycznej przywracając trwałość płócien i pierwotne wartości artystyczne obrazom i obramieniom. Na jednej ze stacji odkryto sygnaturę Seweryna Bieszczada, który zapewne uzupełnił naśladowczo istniejący, starszy zespół obrazów Drogi Krzyżowej.

- Wykonawca: Barbara Czajkowska-Palusińska, Beata Palusińska-Lipka, Krosno.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Brzostek, środki własne. (MN)

Gorzejowa, fragment obrazu stacji Drogi Krzyżowej

Obraz Św. Antoni - barok, XVIII, płótno, olej.

Obraz barokowy, malowany na brązowej zaprawie, w całości był przemalowany po formie w technice olejnej. Zaprawa szczególnie wzdłuż bocznych krawędzi była silnie spękana. Płótno obrazu przymocowane było taśmą do sztywnego podobrazia, po zmniejszeniu formatu. Na odwrocie, w miejscach rozdarć, naklejone były wadliwie łąty. Podczas konserwacji zdecydowano o powrocie do formatu pierwotnego. Usunięto wszystkie wtórne przemalowania i łąty, dokleiono nowe protezy wzdłuż wszystkich krawędzi obrazu. Zdublowano płótno, napięto na nowe krosna umożliwiające oddychanie płótna. Oprawiono w nowe, stylistycznie dobrane ramy. Prace wykonywano równocześnie z obrazem *Chrystus Nazareński Wykupiony* w latach 2017-2018.

- Wykonawca: Barbara Czajkowska-Palusińska, Beata Palusińska-Lipka, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Brzostek, środki własne. (MN)

Gorzejowa, obraz św. Antoni po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

Obraz *Chrystus Nazareński Wykupiony* - barok ludowy, XVIII, płótno, deska, olej.

Obraz został odkryty podczas inwentaryzacji kościoła za ołtarzem głównym, nie był eksponowany ze względu na zły stan zachowania. Warstwa malarska obrazu wraz z zaprawą była w znacznym procencie powierzchni zniszczona. Osypująca się zaprawa, zabrudzenie powierzchniowe, pociemniały werniks i miejscowe przemalowania również w ubytkach zaprawy bezpośrednio na płótnie wymagały pilnej interwencji. Zabezpieczono warstwę malarską bibułą japońską. Odwrocie obrazu przemalowane było farbą emulsyjną, którą usunięto mechanicznie skalpelem. Sprasowano płótno z równoczesnym wprowadzeniem spoiwa klejowego w celu wzmocnienia przyczepności zaprawy do płótna. Usunięto zabezpieczenie, oczyszczono obraz chemicznie, zdublowano na nowe płótno, napięto na nowe krosna. Po założeniu werniksu wypunktowano ubytki oraz zabezpieczono werniksem końcowym. Przywrócono obrazowi trwałość oraz pierwotny odbiór artystyczny. Prace trwały w latach 2017-2018.

- Wykonawca: Barbara Czajkowska-Palusińska, Beata Palusińska-Lipka, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Brzostek, środki własne. (MN)

Gorzejowa, Chrystus Nazareński Wykupiony, po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

GÓRA ROPCZYCKA (gm. Sędziszów Młp., pow. ropczycko-sędziszowski)

Kościół parafialny pw. św. Jakuba Starszego Apostoła

Ołtarz boczny Matki Bożej Różańcowej - barok, XVIII, drewno, polichromowane, pozłacane; **obraz *Matka Boża Śnieżna*** - barok, mal. Łukasz Jakubowski, 1796, płótno, olej.

Wykonano zabiegi techniczne i estetyczne ołtarza. W rezultacie prac ołtarz odzyskał zieloną polichromię z częściami marmoryzowanymi w kolorze brązowym. Wykonano rekonstrukcje złocen i srebrzeń. Umieszczono na ołtarzu dwie barokowe główki aniołków odnalezione podczas pracy

terenowej w pobliskiej kapliczce przydrożnej. Umieszczono w ołtarzu posiadający wysoką wartość artystyczną i historyczną obraz *Matki Bożej z Dzieciątkiem* w typie Matki Bożej Śnieżnej, który przez ostatnie kilkadziesiąt lat przechowywany był na plebani. Obraz powrócił na pierwotne miejsce, uzyskał właściwą ekspozycję i został przywrócony do kultu. Prace wykonano w latach 2015-2016.

- Wykonawca: Robert Sasiadek, Myślenice; pozłotnictwo Wiesław Anysz, Krzywa.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Góra Ropczycka, ołtarz MB Różańcowej po zakończeniu prac

Tabernakulum z dawnego ołtarza głównego - późny barok, 3 ćw. XVIII, drewno polichromowane, pozłacane.

Architektoniczne tabernakulum to jedyne zachowane barokowe fragmenty nieistniejącego ołtarza głównego. Jest to typowa rokokowa struktura, bogata w złożone ornamenty. Ustawione jest na kamiennej piaskowcowej mensie z lat 50. XX wieku, zaprojektowanej przez arch. Zbigniewa Kupca do wystroju nowego, wybudowanego w 1951 roku kościoła parafialnego - jego estetyczną dominantą są kamienne, piaskowcowe elementy, tj. posadzka w prezbiterium, fragmenty ścian zewnętrznych i wewnętrznych, gurdy sklepienne. Prace o charakterze technicznym i estetycznym wykonano staraniem ks. Juliana Jarząba w 2015 roku, jako wspólny etap z rozpoczęciem konserwacji ołtarza Matki Bożej Różańcowej.

- Wykonawca: Robert Sasiadek, Myślenice; pozłotnictwo Wiesław Anysz, Krzywa.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Góra Ropczycka, tabernakulum po zakończeniu prac konserwatorskich

Ołtarz boczny Serca Pana Jezusa - barok, XVIII, drewno, polichromowane, pozłacane; obraz *Chrystus niosący krzyż* - XVIII, płótno, olej.

Ołtarz jest kompletem dla ołtarza bocznego Matki Bożej Różańcowej, analogicznie przebiegł też proces prac konserwatorskich. Odkryto i uzupełniono pierwotną kolorystykę. W polu głównym został umieszczony odnaleziony na plebanii obraz *Chrystus niosący krzyż*, który posiadał liczne wykruszenia warstwy malarskiej i osłabione, przesuszone płótno. Uzupełniono brakujące ornamenty snycerskie. Konserwacja przywróciła ołtarzowi i obrazowi wartości artystyczne. Prace wykonano w latach 2016-2018.

- Wykonawcy: Robert Sasiadek, Myślenice; Halszka Sowińska-Sasiadek, Kraków; Wiesław Anysz, Krzywa (pozłotnictwo).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Polichromia ścienna - sztuka współczesna, 1965-1966, proj. Wacław Taranczewski, mal. Wacław i Paweł Taranczewski, fresk suchy.

W trakcie prac oczyszczono kompozycje z postaciami figuralnymi i przemalowano gładkie, jednobarwne tło w kolorystyce jak najwierniej zbliżonej do oryginału.

Obraz Św. Jakub i obraz Św. Rodzina - XIX, płótno, olej.

Oba obrazy wiszące w ramach flankują tabernakulum ołtarza głównego. Obraz *Św. Rodzina* jest kopią wg Rafaela. Usunięto pociemniałe werniksy, uzupełniono warstwę malarską. Poprawiono naciąg płótna, pozłożono drewniane profilowane ramy.

Obraz Matka Boża Różańcowa ze św. Dominkiem i św. Katarzyną - akademizm, 1863, mal. Mikołaj Strzegocki, płótno, olej.

Odnaleziony na plebanii obraz sporych rozmiarów został oczyszczony, zdublowany. Zostały uzupełnione drobne ubytki, całość spunktowano i zabezpieczono werniksem. Obecnie obraz w drewnianej połączanej ramie zawieszony jest w prezbiterium kościoła.

Chrzcielnica - barok, XVIII/XIX, przekuta w 1950, kamień, pokrywa drewno polichromowane, połączane.

Oczyszczono piaskowiec i sklejono połamane fragmenty. Wykonano kamienny trzon wg analogii. Wykonano impregnację kamienia. Z drewnianej pokrywy usunięto przemalowania. Wykonano zabiegi konserwacji technicznej i estetycznej.

- Wykonawcy wszystkich prac przy obrazach i chrzcielnicy: Robert Sasiadek i Halszka Sowińska-Sasiadek, Myślenice.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne (MN)

Dwie figury przydrożne Św. Wojciech i Św. Stanisław - barok ludowy, I poł. XIX, kamień.

Rzeźby usytuowane są po obu stronach drogi wiodącej do Góry Ropczyckiej przy zespole pałacowo-parkowym. Zły stan fundamentów i cylindrycznych cokołów pod figurami zagrażał statyce i bezpieczeństwu obu rzeźb. Wykonano nowe fundamenty, zrekonstruowano popękane cokoły. Rzeźby posiadały liczne uszkodzenia spowodowane warunkami atmosferycznymi i były zniekształcone poprzez nieudolne naprawy. W 2017 roku wykonano ich oczyszczenie, impregnację, uzupełnienie ubytków. Obie rzeźby zostały ogrodzone metalowymi kutymi płótkami.

- Wykonawca: Jakub Olszyński, Przeworsk; Grzegorz Lasota, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Starostwo Powiatowe w Sędziszowie Młp., Gmina Sędziszów Młp. (MN)

Góra Ropczycka, po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

GÓRKI (gm. Brzozów, pow. brzozowski)

Kościół parafialny pw. Najświętszej Marii Panny Wspomożenia Wiernych.

drewniany, konstrukcji zrębowej, z zewnątrz oszalowany, cokół z kamienia polnego, więźba krokwiowo-płatwiowa, dach kryty blachą, 1930-1939.

Wykonane zostały prace restauratorskie przy szalunku kościoła. Zdegradowane elementy poszycia wymieniano, deski odczyszczono powierzchniowo i zaimpregnowano metodą powlekania, wymieniano listwowanie. Stolarkę okienną i drzwiową odczyszczono, zaimpregnowano i scalono kolorystycznie, adekwatnie do estetyki szalunku.

- Wykonawca: Tomasz Leń, Blizne.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Brzozów, środki własne Parafii. (AB)

Dekoracja malarska wnętrza - po poł. XX, technika olejna na drewnie.

Prace prowadzone były w latach 2015-2017. Malowidła olejne pokrywające deskowanie stropów i szalunki ścian zrębowych zostały odczyszczane z zabrudzeń. Nie stwierdzono wtórnych przemalowań. Ubytki w powierzchni malarskiej zostały uzupełnione kitami trocinowymi. Gładkie tła zostały w całości przemalowane naśladowczo do oryginału. Sceny figuralne zachowano bez przemalowań, stosując jedynie miejscowe punktowanie.

- Wykonawca: Sławomir Stępień, Kraków; Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Brzozów, środki własne Parafii. (AB)

Górk, dekoracja malarska wnętrza, po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

GÓRNO (gm. Sokołów Małopolski, pow. rzeszowski)

Kościół parafialny pw. Ofiarowania Najświętszej Marii Panny

Organy - pocz. XX, wyk. Mieczysław Janiszewski, Lwów.

Stan zachowania czternastogłosowego instrumentu organowego był zły. Występuje żerowanie owadów w częściach drewnianych, liczne ubytki, uszkodzenia mechaniczne, silne zabrudzenie. Części zniszczone nieodwracalnie zostały odtworzone. Wadliwie wykonane przeróbki zostały usunięte w celu przywrócenia organów do pierwotnej formy z czasów budowy. Instrument został zdemontowany, wykonano trucie elementów drewnianych, usunięto wtórne przeróbki. Naprawiono piszczałki

drewniane, a najsilniej uszkodzone zrekonstruowano. Naprawiono mechanizmy traktury, wymieniono zerwane cięgna, filce i podkładki skórzane. Naprawiono kontuar, miech, zmontowano wentylator cichobieżny. Po montażu uregulowano wszystkie mechanizmy, wykonano intonację i strojenie. Prace ukończone w 2015 roku miały na celu zapewnienie pełnej sprawności technicznej instrumentu i jego wartości brzmieniowej z maksymalnym zachowaniem części pierwotnych.

- Wykonawca: Paweł Ziaja, Chmielnik.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Sokołów Małopolski, środki własne Parafii. (MN)

GÓRZANKA (gm. Solina, pow. leski)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół parafialny pw. Wniebowstąpienia Pana Jezusa drewniana, 1838, wzniesiona z fundacji miejscowego właściciela dworu Piotra Glazera.

Obecny wystrój wnętrza jest w znacznym stopniu wynikiem prac restauratorskich i aranżacyjnych zrealizowanych w roku 1912. W latach 2015-2016 przeprowadzono prace remontowo-konserwatorskie przy dachu świątyni. Wymieniono zdegradowane elementy konstrukcji więźby dachowej nawy, prezbiterium, sygnaturki, zakrystii i kruchty z wieżyczką, które przykryto blachą tytanowo-cynkową. Z tej samej blachy wykonano rury i rynny spustowe. W trakcie prac zdemonstrowano podłogę ze strychu, której deski były w znacznym stopniu spróchniałe i zaatakowane przez drewnojady. Nieszczelność podłogi szkodliwie wpływała na stan stropu dekorowanego polichromią. Nową podłogę wykonano z sezonowanego drewna jodłowego zabezpieczonego impregnatem, łączonego na pióro własne oraz wkrety mocowane do belek stropowych. Usunięto blaszane pokrycie wszystkich ścian szczytowych oraz ścian wieży i zastąpiono go szalunkiem z desek oraz odtworzono drewniany, profilowany gzyms na krawędzi krokwi. Wykonano instalację odgromową oraz zamontowano krzyż, również po konserwacji. Na styku prezbiterium i nawy pozostawiono otwory dla chronionych prawem nietoperzy z gatunku podkowiaka małego.

- Wykonawca: firma FAS-BUD Jacek Pieprz, Dąbrowa Tarnowska.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Solina, środki własne Parafii. (AF)

Ambona - poł. XIX, drewniana, polichromowana, złożona, korpus sześcioboczny z płycinami, w płycinie frontowej płaskorzeźbione: kotwica, krzyż i serce gorejące; baldachim sześcioboczny, profilowany, zdobiony lambrekinem; w zwieńczeniu rzeźba *Chrystusa Błogosławiącego* z II poł. XIX, pełnoplastyczna, polichromowana.

W roku 2017 przeprowadzono prace konserwatorskie, w trakcie których wykonano badania stratygrafii warstw polichromii, które pozwoliły na rozpoznanie technologii wykonania ambony oraz jej wystroju rzeźbiarskiego. Po badaniach przeprowadzono dezynfekcję i dezynsekcję oraz zaimpregnowano strukturę drewna. Usunięto wtórne warstwy przemalowań z kalafonii. Silne zabrudzenia i wtórne metalizowane warstwy zostały również usunięte na zdemonstrowanych detalach i rzeźbie *Chrystusa*. Oryginalny mazerunek kosza ambony został uzupełniony w obrębie ubytków a złocenia uzupełniono złotem w proszku. Rzeźba *Chrystusa* odzyskała oryginalną kolorystykę a płaskorzeźbiona *Gołębica Ducha Świętego* srebrzenia. Elementy dekoracji lambrekinu, których brakowało, zostały zrekonstruowane w nowym materiale.

- Wykonawca: Łucja Brzozowska, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AF)

Polichromia prezbiterium - ok. 1912, olej na drewnie; w części dolnej pas architektonicznej, marmoryzowanej lamperii, powyżej iluzjonistyczne malowane motywy architektoniczne: tokańskie pilastry,

gzymsy kostkowe, płyciny o ściętych narożnikach, obramienia okienne; na deskach stropu figuralny plafon, autorstwo prawdopodobnie Bogdańskich z Jaślik.

Rozpoczęte w 2018 roku prace przy polichromii prezbiterium stanowią kolejny etap działań Parafii na rzecz ratowania kościoła i jego wystroju. Pierwszy etap prac objął polichromie północnej ściany prezbiterium. Po rozpoznaniu stratygrafii technologii wykonania polichromii wykonano dezynsekcję i dezynfekcję ścian oraz wzmocniono strukturę drewna. Polichromia została skonsolidowana, odspojenia przyklejone a ubytki uzupełnione drewnem balsa i aralditem. Zabrudzenia i zaplamienia zostały oczyszczone, a w obrębie uzupełnień warstwa malarska została zrekonstruowana na bazie paraloidu w technice *tratteggio*. Na powierzchnię malowideł naniesiono warstwę ochronną. Polichromia odzyskała oryginalną kolorystykę i walory kompozycyjne.

- Wykonawca: Łucja Brzozowska, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (AF)

GRABOWNICA STARZEŃSKA (gm. Brzozów, pow. brzozowski)

Zespół kościelno-plebański (stara plebania rzymskokatolicka oraz organistówka) - stara plebania oraz organistówka to obiekty powstałe w II poł. XIX, wybudowane w sąsiedztwie neogotyckiego kościoła parafialnego pw. św. Mikołaja i św. Józefa, na terenie zespołu kościelno-plebańskiego.

W roku 2017 wykonano prace konserwatorsko-budowlane przy drewnianej **organistówce**. Usunięto oszalowanie, zabezpieczono belki podwalinowe i podmurówkę fartuchem ochronnym z deski, wykonano flekowanie punktowe ścian zrębowych, zaimpregnowano konstrukcję zrębową, oszalowano ściany zrębowe deskami modrzewiowymi w układzie pionowym i zaimpregnowano szalunek. Wykonano nowe schody do wejścia głównego, chodnik i płytę odbojową. Przykryto blachą zejście do piwnicy. Zaimpregnowane drewniane poszycie dachu. We wnętrzu budynku ułożoną posadzkę z płytek, wykonano tynki cementowo-wapienne w łazience, zmodernizowano instalację elektryczną, gazową i kanalizacyjną, wykonano schody na strych. Drewniane podłogi zostały poddane konserwacji i cyklowaniu, zaś ściany tynkowane pomalowano.

Prace przy murowanej **plebanii** prowadzone były w 2018 roku. Wówczas to wymieniono stolarkę okienną i drzwiową. Założono okna drewniane skrzynkowe, zachowując pierwotny podział. Wówczas także przeprowadzono prace przy dachu budynku; wymieniono zdegradowane elementy konstrukcji dachowej, nad gankiem wykonano nową więźbę. Wymieniono łąty i założono ażurowe deskowanie. Dach przykryto nową blachą cynkowo-tytanową, w układzie systemowym. Założono rynny i rury spustowe, przebudowano również trzony kominów i nastaw kominowych.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz; Bogdan Rzepka, Brzozów.
- Środki finansowania: Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Brzozów, środki własne Parafii. (JU)

GRĘBÓW (gm. Grębów, powiat tarnobrzeski)

Zespół pałacowo-parkowy Dolańskich - zespół składa się z murowanego pałacu, I poł. XIX, restaurowanego 1963-1965; mурowo-żeliwnego ogrodzenia i murowanej bramy wjazdowej, I poł. XIX; murowanej oranżerii, II poł. XIX, gruntownie przebudowanej po 1960; parku krajobrazowy, poł. XIX.

W 2017 roku przeprowadzono renowację elewacji pałacu w oparciu o projekt budowlany opracowany przez inż. Janusza Śmigalę z Tarnobrzega.

- Wykonawca: Józef Bajek, Nowosielec.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Tarnobrzegu (DK)

GRODZISKO DOLNE (gm. Grodzisko Dolne, pow. leżajski)

Kościół parafialny pw. św. Barbary

Rzeźby w niszach elewacji - II poł. XIX, terrakota.

Dekoracja rzeźbiarska na elewacjach składa się z figur ceramicznych – terakotowych na elewacji frontowej: *Matka Boża Niepokalana*, *Św. Jan Chrzyciel z Dzieciątkiem Jezus*, po bokach *Św. Piotr* i *Św. Paweł*, na elewacjach szczytowych bocznych kaplic: *Matka Boża z Dzieciątkiem* i *Św. Florian*. Oczyszczono rzeźby, uzupełniono ubytki, pokryto warstwą hydrofobową. Ponadto, w ramach zadania, w 2017 roku wykonano konserwację zespołu rzeźb w ołtarzach polowych.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Leżajsku, środki własne. (MN)

Grodzisko Dolne, rzeźba w elewacji po zakończeniu prac konserwatorskich

Ogrodzenie zespołu kościoła parafialnego pw. św. Barbary- murowane.

W 2018 roku przeprowadzono remont części podziemnej ogrodzenia murowanego oraz renowację części nadziemnej, a także renowację ołtarzy polowych i dzwonnicy, ponadto wykonano drenaż kościoła i jego otoczenia i ułożono kostkę brukową wokół kościoła.

- Wykonawca: Adam Grudniak, Kopanie Żołyńskie.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewoda Podkarpacki, Starostwo Powiatowe w Leżajsku, środki własne. (MP)

Grodzisko Dolne, ogrodzenie kościoła po remoncie

Dawna plebania

Polichromia ścienna - pocz. XX, technika klejowa; piec **kaflowy** - pocz. XX, ceramika, **piec architektoniczny** - k. XIX, murowany, otynkowany.

W 2015 roku wykonano konserwację techniczną polichromii i jej zabezpieczenie poprzez podklejenie. Prace zakończono w 2016 roku uzyskując właściwy efekt konserwatorski i estetyczny.

W 2015 roku wykonano pełną konserwację dwóch pieców.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego. (MN)

Grodzisko Dolne, polichromia ścienna na plebanii po zakończeniu prac konserwatorskich

Spichlerz z zespołu plebańskiego - drewniany, 1897.

W 2015 roku przeprowadzono drugi, końcowy etap prac związanych z rozbiórką i przeniesieniem na miejsce pierwotnego posadowienia. Wykonano roboty ciesielskie dachu i ścian oraz obróbki z blachy miedzianej.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewoda Podkarpacki, środki własne. (MP)

Grodzisko Dolne, spichlerz plebański po zakończeniu prac konserwatorskich

GWOŹDZIANKA (gm. Niebylec, pow. strzyżowski)

Cerkiew pw. św. Kosmy i Damiana, obecnie kościół filialny Parafii Rzymskokatolickiej w Niebylcu - drewniany, 1865, remont 1893, rozbudowa 1931, 1942, 1971.

W 2014 roku rozpoczęto remont przy posadowieniu obiektu, tj. fundamentów i podwalin. Prace remontowe kontynuowano w 2015 roku. Wyremontowano drewniane ściany i deskowanie elewacji świątyni, drewnianą konstrukcję dachową, sygnaturkę. Wymieniono zniszczone blaszane pokrycie dachowe na nową blachę, wykonano instalację odgromową oraz odwodnienie wokół budynku.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. (BS)

Ikonostas (fragmenty) - barok, XVII (część centralna), drewno, olej, złocenia i srebrzenia i pocz. XX (ikony skrajne), płótno, olej; obramienia drewno polichromowane i połączane.

Ikonostas w Gwoździance przechodził burzliwe dzieje, został zniszczony w latach 70. XX wieku, częściowo ikony zostały zabezpieczone i znajdują się do dnia dzisiejszego w Muzeum Zamku w Łąncucie w Dziele Sztuki Cerkiewnej, część ikon odnalezionych zostało w kościele - w tym dwie ikony barokowe *Matki Bożej* z obramieniami z XVII wieku które zostały zaaranżowane jako tło ołtarza soborowego; pozostałe zawieszono na ścianach wewnątrz kościoła. Prace rozpoczęto w 2015 roku przez firmę Anety i Macieja Filipów, w 2018 roku kontynuowane były przez Radomira Dawidziaka. W tych latach wykonywane były sukcesywnie konserwacje kolejnych ikon znajdujących się we wnętrzu byłej cerkwi, użytkowanej obecnie jako kościół. Szczególnie wartościową realizacją okazała się konserwacja najstarszej ikony *Matki Bożej* w bogatym obramieniu z XVII wieku. Usunięto przemalowania, przywrócono pierwotną kolorystykę charakterystyczną dla sztuki cerkiewnej. Ikona ta, wraz z ikonami z XX wieku, zyskały po pracach zabezpieczenie trwałości i prawidłową estetyczną ekspozycję.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Niebylec, środki własne. (MN)

Gwoździanka, fragmenty ikonostasu przed rozpoczęciem prac konserwatorskich

Gwoździanka, fragmenty ikonostasu po zakończeniu prac konserwatorskich

GWOŹNICA GÓRNA (gm. Niebylec, pow. strzyżowski)

Kościół parafialny pw. św. Antoniego

Obraz *Matki Bożej Paclawskiej* - neobarok, k. XIX, płótno, olej.

Obraz usytuowany w zwieńczeniu ołtarza bocznego. Związany z tradycją odbywania pielgrzymek do sanktuarium Matki Bożej w Kalwarii Paclawskiej. Wykonano pełną konserwację obrazu i bogatej ornamentalnej ramy z jej pozłoceniem w materiale szlachetnym.

- Wykonawca: Barbara Czajkowska-Palusińska, Krosno.
- Źródła finansowania: środki własne Parafii. (MN)

Gwoźnica Górna, obraz MB Paclawskiej po zakończeniu prac

Polichromia ścienna - neobarok, 1934, mal. Franciszek Hockuba, tempera na drewnie, fresk suchy.

Konserwację dwóch scen figuralnych na północnej ścianie nawy, obok ambony, w obramieniach iluzjonistycznej ramy *Zniewolenie muła aby oddał cześć Najświętszemu Sakramentowi* i *Św. Izidor*; rozpoczęła w 2014 roku Barbara Palusińska wykonując konserwację techniczną. W 2015 roku kontynuowała prace w zakresie konserwacji estetycznej firma Macieja i Anety Filip, która również w kolejnych latach podjęła się demontażu zwieszenia stropu prezbiterium i nawy kościoła oraz powtórnego jego podwieszenia na wyższej wysokości, dopasowując do nowych warunków architektonicznych przebudowanego i powiększonego kościoła parafialnego. Stan stropu był zły, deski posiadały liczne uszkodzenia fizyczne i biologiczne. Warstwa malarska posiadała liczne zacieki i zagrzybienia. Wykonane kompleksowe prace uwypukliły wartości plastyczne tej neobarokowo-ludowej polichromii uzyskując bardzo dobry efekt aranżacji wnętrza kościoła.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Niebylec, środki własne. (MN)

Chrzcielnica - ludowa, 1874, kamień polichromowany.

Usunięto przemalowania z grubej farby olejnej, odsłaniając kolor niebieski z czerwonymi detalami. Uzupełniono dolną kamienną podstawę-stopę. Prace wykonano w 2016 roku.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: środki własne. (MN)

Gwoźnica Górna, chrzcielnica

Ambona - ludowa, k. XIX, drewno polichromowane.

W 2017 roku wykonano I etap – zabiegi konserwacji technicznej.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Niebylec, środki własne. (MN)

HACZÓW (gm. Haczów, pow. brzozowski)

Cmentarz parafialny

Nagrobek Domicelli z Laskowskich Urbańskiej - piaskowiec, po 1852.

Prace konserwatorskie prowadzone w latach 2016-2017 objęły demontaż partii cokołowej, która została podbudowana nowym fundamentem stabilizującym, wykonano izolację przeciwwilgociową, a w obrębie otoczenia nagrobka założono opaskę filtracyjną. Na fundamencie ułożono płyty cokołowe w pierwotnym położeniu. Wykonano dezynfekcję kamienia, usunięto szkodliwe nawarstwienia oraz odsolono obiekt. Wykonano spoinowanie elementów kamiennych. Ubytki zostały uzupełnione masami mineralnymi, a ich powierzchnia została opracowana. Tablica inskrypcyjna została oczyszczona, ubytki uzupełnione, liternictwo uczytelnione z zastosowaniem złączenia płatkowego.

- Wykonawca: Daniel Tylka, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AF)

Nagrobek Adama Rosnowskiego - piaskowiec, I poł. XIX.

W roku 2017 przeprowadzono I etap, podczas którego wykonano konserwację techniczną. Wzmocniono strukturę kamienia, skonsolidowano rozpojenia obelisku oraz przeprowadzono impregnację strukturalną kamienia.

- Wykonawca: Daniel Tylka, Kraków.
- Źródła finansowania: Starostwo Powiatowe w Brzozowie. (AF)

Dawny dwór i zabudowania podworskie - zespół budynków podworskich: dwór z XVII (wielokrotnie przebudowywany), oficyna murowana z końca XVIII, XIX-wieczna oranżeria i kaplica z 1820.

W budynku dworu wymieniono stolarkę okienną i drzwiową. Odtworzono portyk frontowy oraz taras ogrodowy. Wykonano cokół tarasu i pokryto go płytami z piaskowca, wykończono schody. Na wszystkich ścianach elewacji zewnętrznych położono tradycyjne tynki cementowo-wapienne. Oczyszczono i pomalowano bramę wejściową, kaplicę i oficynę.

- Wykonawca: firma KKBUD Józef Klara, Franciszek Kraś, Krosno; firma DREZA, Orzechówka; firma KONST-ART Mirosław Babicz, Trzciana.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Haczów. (AO)

HARKLOWA (gm. Skołyszyn, pow. jasielski)

Kościół parafialny pw. św. Doroty

murowany z cegły ceramicznej, 1894-1896, projekt Teodor Talowski..

Kościół wzniesiony został z cegły i kamienia z elementami dekoracji terakotowej zgodnie z estetyką cechującą architekturę neogotycką, według projektu Teodora Talowskiego. W roku 1936 teren kościoła został ogrodzony oraz wybudowano dzwonicę korespondującą z architekturą świątyni.

Od kilku lat trwały prace przy otynkowanych elewacjach kościoła. W roku 2015 przeprowadzono ostatni etap prac, który obejmował remont i konserwację elewacji od strony południowo-wschodniej części szczytu nawy i południowe ramię transeptu. Elementy kamienne nakrywy szczytu, sterczyn, kolumn z ozdobnymi głowicami w biforium transeptu i nakrywy przypór oraz ceglane lico poddano impregnacji hydrofobizującej. Z powierzchni kamieniarki usunięto nawarstwienia pochodzenia atmosferycznego oraz biologicznego, przeprowadzono dezynfekcję, impregnację wzmacniającą strukturę kamienia, sklejono pęknięcia kamienia oraz uzupełniono ubytki. Wykonano korektę kolorystyczną przebarwień kamienia. W płycinie z biforium transeptu przywrócono ekspozycję wątku ceglanego poprzez skucie tynku oraz oczyszczenie ceglanego lica muru. Uzupełniono braki w wątku nowymi cegłami a mniejsze ubytki wypełniono kitami mineralnymi. Wyprawy tynkarskie oraz elementy metalowe okien witrażowych poddano konserwacji oraz wyczyszczono oszklenie.

- Wykonawca: firma BASZTA Mieczysław Majewski, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AF)

Ołtarz główny - II poł. XVIII, struktura stolarska polichromowana, detale snycerskie pozłacane, posrebrzane z laserunkiem, obrazy olejne na płótnie.

Działania konserwatorskie obejmowały lata 2016-2018. Drewnianą strukturę retabulum, rzeźby oraz detale snycerskie poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych. Powierzchnię ołtarza oczyszczono z wtórnego przemalowania i odsłonięto stosunkowo dobrze zachowaną pierwotną polichromię. Uzupełniono ubytki gruntów i malatury i scalono estetycznie polichromię. Użylenie marmoryzacji akcentowane tu i ówdzie złotym konturem zostało częściowo zrekonstruowane. Wykonano prace pozłotnicze przy detalach snycerskich, które potrzebowały rekonstrukcji. Rzeźby odczyszczono z przemalowań i wyeksponowano ich pierwotną polichromię oraz złocenia. Karnacje dobrze zachowane jedynie scalono estetycznie. Z obrazów usunięto wtórne przemalowania, podklejono warstwy malarskie i uzupełniono w nich ubytki. Płótna poddano reperacji i przełożono je na nowe krosna.

- Wykonawca: Anna Szczepaniak, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

Harkłowa, ołtarz główny, po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

HŁOMCZA (gm. Sanok, pow. sanocki)

Grekokatolicka cerkiew parafialna pw. Soboru Bogurodzicy - drewniana, zbudowana w 1859 w stylu klasycyzmu józefińskiego.

Cerkiew usytuowana na wzniesieniu nad Sanem, w centralnej części wsi stanowi dominantę w krajobrazie Hłomczy i okolicy. Zbudowana w konstrukcji zrębowej, prezentuje typ budownictwa ludowego o skromnym programie architektonicznym często występującym na Podkarpaciu. W 2015 roku wykonane zostały prace przy sześciu oknach w nawie cerkwi i jednym w sanktuarium. Zewnętrzne skrzydła zostały wymienione na nowe, drewniane z powtórzeniem kształtu, podziałów i głównych cech technologii pierwotnej. Dodano skrzydła zimowe, których wcześniej nie było. Zostały

one wykonane na wzór letnich. W oknach z witrażami, posiadających ramy metalowe, zostało tylko wymienione częściowo przeszklenie. Kolorystyka okien pozostała taka sama. W kolejnym roku została wymieniona i zmodernizowana instalacja elektryczna w świątyni. Założono dodatkowe oświetlenie halogenowe i ledowe oraz oprawy oświetleniowe z czujkami ruchu.

- Wykonawca: Zakład Stolarski Jan Herbut Golcowa; ELEKTROMONTER Mariusz Pelc, Medyka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Sanok, środki własne Parafii. (BŁD)

Ikonostas - II poł. XIX, struktura stolarsko-snycerska polichromowana, złożona i srebrzona.

Prace przy obiekcie prowadzone są od 2011 roku, wykonuje się je w niewielkich etapach rocznych. W latach 2016-2018 były one kontynuowane, zakresem objęte były: ikona namiestna Św. *Mikołaj*, trzy pary kolumn skrajnych z rzędu namiestnego, para środkowych oraz skrajnych struktur stolarsko-snycerskich w strefie predelli, siedem kolumn z bazami i kapitelami w rzędzie apostoelskim, po lewej stronie ikonostasu. Obiekty odczyszczono, usunięto wtórne nawarstwienia, drewno odrobaczono, wykonano lokalną impregnację, skonsolidowano warstwy technologiczne, uzupełniono ubytki snycerki oraz gruntów. Zachowawczo scalono warstwę malarską. Powierzchnie złocień i srebrzeń częściowo wyeksponowano - oryginalne po zachowawczym scaleniu, częściowo zaś wymieniono na nowe z uwagi na duży stopień zniszczenia.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Sanok, środki własne Parafii. (JU)

HOCZEW (gm. Lesko, pow. leski)

Kościół parafialny pw. św. Anny.

Ołtarz boczny *Matka Boska Tuchowska* - 2 i 3 ćw. XVIII, struktura stolarska i rzeźby polichromowane, dekoracja snycerska pozłacana, posrebrzana z laserunkami.

Działania konserwatorskie obejmowały lata 2015-2017. Obraz *Matki Boskiej Tuchowskiej* był konserwowany we wcześniejszym etapie prac. Wykonane zostały badania stratygraficzne, które pozwoliły podjąć decyzję o wyeksponowaniu najgłębiej położonej warstwy chronologicznej polichromii. Drewnianą strukturę ołtarza, rzeźby oraz detale snycerskie po zdemontowaniu poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Przeprowadzono naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych i podklejeniem rozwarstwionych detali. Powierzchnię ołtarza oczyszczono z wtórnego przemalowania. Uzupełniono ubytki gruntów i malatury oraz scalono estetycznie polichromię. Wykonano prace pozłotnicze przy detalach snycerskich, które potrzebowały tu i ówdzie rekonstrukcji. Złocenia i srebrzenia zostały w całości wymienione. Zrekonstruowano laserunki. Rzeźby odczyszczono z przemalowań i wyeksponowano ich pierwotną polichromię oraz złocenia. Karnacje dobrze zachowane jedynie scalono estetycznie. Z obrazów usunięto wtórne przemalowania, podklejono warstwy malarskie i uzupełniono w nich ubytki. Płótna poddano reperacji i przełożono je na nowe krosna. Obraz *Matki Boskiej Różańcowej* zdublowano.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AB)

Hoczew, obraz MB Tuchowska w trakcie prac

Ołtarz boczny św. Walentego - 2 ćw. XVIII, z komponentami z XVII i XIX, struktura stolarska i rzeźby polichromowane, dekoracja snycerska pozłacana, posrebrzana z laserunkami.

Działania konserwatorskie rozpoczęto w 2017 roku. Przeprowadzono badania stratygraficzne, na podstawie których uznano, że eksponowane będą równocześnie dwie warstwy chronologiczne w taki sposób, żeby nie zachwiać ogólnego wyrazu estetycznego narzuconego w późniejszej fazie przekształceń. Strukturę stolarską ołtarza, rzeźby oraz detale snycerskie po zdemontowaniu poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Przeprowadzono naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych i założeniem fleków w miejscach pęknięć. Ubytki wypełniono kitami trocinowymi. W odsłoniętych warstwach polichromii uzupełniono ubytki gruntów i malatury oraz dokonano scalenia estetycznego. W detalach snycerskich zrekonstruowano ubytki ornamentacji. Z obrazów usunięto wtórne przemalowania, podklejono warstwy malarskie i uzupełniono w nich ubytki. Płótna zdublowano i przeniesiono na nowe krosna. Odczyszczono tkaninę antepedium i poprawiono jej mocowanie na ramie. Stopień przed ołtarzem ozdobiony posadzką taflową wycyklinowano i pokryto warstwą zabezpieczającą.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AB)

Hoczew, ołtarz przed rozpoczęciem prac

HOŁUCZKÓW (gm. Tyrawa Wołoska, pow. sanocki).

Cerkiew, obecnie kościół filialny Parafii Rzymskokatolickiej w Tyrawie Wołoskiej

Prace przy kościele filialnym w Hołuczkwie podjęte zostały przez Parafię w Tyrawie Wołoskiej w związku z pogarszającym się stanem technicznym dachu i szalunku ścian. Parafia w Hołuczkwie jest mała, dlatego też prace remontowe podzielone zostały na etapy. W pierwszej kolejności wykonano remont wieży oraz remont elementów konstrukcyjnych wieżyczek i więźby dachowej, a także wzmocnienia konstrukcji stropu, poprzez flekowanie, zdublowanie i wstawienie protez w miejscach uszkodzeń. Wykonano także nowe pokrycie dachów, wieżyczek i fartucha ochronnego, z blachy tytanowo-cynkowej z zachowaniem podziałów i sposobu krycia oraz orynnowania leżącego na dachu i rur spustowych, konserwację żelaznych krzyży i kul wieńczących wieżyczki, naprawę gzymsów podokapowych; wykonano nową instalację odgromową. W ramach prac wykonano flekowanie zdegradowanych belek zrębowych z zachowaniem w formie taszli istniejącej na wewnętrznej powierzchni zrębu dekoracji malarskiej wnętrza oraz wymianę pionowego szalunku ścian z wykonaniem kolorystyki - wg programu konserwatorskiego autorstwa Kazimierzy Wajdy, konserwatora dzieł sztuki. Na poddaszu, w celu poprawienia warunków użytkowych obiektu, wykonano izolację termiczną stropu przy zastosowaniu wełny mineralnej oraz wymieniono ślepy pułap nawy i wieży.

- Wykonawcy: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Tyrawa Wołoska. (KH)

HORYNIEC ZDRÓJ (gm. Horyniec Zdrój, pow. lubaczowski)

Cmentarz komunalny

Bramy wejściowe - przeł. XIX/XX.

W 2016 roku przeprowadzono remont i konserwację dwóch bram wejściowych na cmentarz. Prace objęły kamienne filary oraz metalowe przegrody - w zakresie ustabilizowania i wypionowania słupów, wykonania ich izolacji pionowej, usunięcia zniszczonych tynków i nałożenia nowych, rekonstrukcji niezachowanych elementów zwieńczeń. Metalowe skrzydła bramy oczyszczono z wtórnych nawarstwień, uzupełniono ubytki i nałożono farbę zabezpieczającą; zamontowano nowe zamki.

- Wykonawca: Barbara Woch, Opaka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Horyniec. (IZ)

Nagrobki Anieli z Ropskich Jakulskiej oraz nagrobek z żeliwnym krzyżem z ogrodzeniem – przeł. XIX/XX, kamień, beton, żeliwo.

Nagrobek Anieli z Ropskich Jaskulskiej oraz nagrobek z żeliwnym krzyżem zachowały się wraz z żeliwnymi ogrodzeniami i wymagały przeprowadzenia kompleksowej konserwacji. W toku przeprowadzonych w 2018 roku prac wykonano konserwację kamiennego nagrobka polegającej na oczyszczeniu, uzupełnieniu ubytków kitowaniem i flekowaniem, rekonstrukcji zwieńczenia z wykorzystaniem odnalezionego obok bruśnieńskiego krzyża, hydrofobizacji powierzchni. Żeliwne ogrodzenie poddano zabiegom konserwatorskim, w toku których oczyszczono i uzupełniono ubytki detali, odtłuszczono, zabezpieczono i pomalowano, poddano konserwacji wydobytej kamiennej podmurówki. Wydobyto z gruntu stopień podstawy oraz podmurówkę pod ogrodzeniem, wykonano fundamenty betonowe wraz z izolacją.

- Wykonawca: Barbara Woch, Opaka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Horyniec.

Zespół pięciu nagrobków: Pauliny z Myczkowskich Popielowej, Antoniego Haliniaka, Rozalii Haliniak, Apolonii Mazurkiewicz, nagrobek NN - przeł. XIX/XX, kamień, beton, żeliwo.

Prace przy zespole nagrobków zostały wykonane w 2018 roku. Pomniki nagrobne znajdowały się z złym stanem zachowania, były zdestabilizowane lub całkowicie przechyłone. Koniecznym było przeprowadzenie prac mających na celu zahamowanie dalszych procesów destrukcji oraz przywrócenie właściwości technicznych i estetycznych. W toku postępowania konserwatorskiego wydobyto z gruntu nagrobki wraz z oryginalnymi podstawami. Wykonano betonowe fundamenty z izolacją. Powierzchnię nagrobków oczyszczono, uzupełniono ubytki metodą flekowania i kitowania. Niezbędnym było zrekonstruowanie podstaw i detalu pomników. Tablice inskrypcyjne zostały zakonserwowane. Na koniec powierzchnię pomników poddano hydrofobizacji. W wyniku przeprowadzonych prac przedmiotowy zespół dzieł sepulkralnych odzyskał pierwotne walory zabytkowe i ekspozycyjne.

- Wykonawca: Barbara Woch, Opaka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Horyniec.

Pomnik Wolności - 1928, autorstwa rzeźbiarza Grzegorza Kuźniewicza, odbudowany 1969, odnawiany 1993.

Zły stan zachowania pomnika zdecydował o przeprowadzeniu prac o charakterze restauratorskim i rekonstrukcyjnym. Zakres prac objął wykonanie pełnej konserwacji trzonu z

podstawą (kolumny), zrekonstruowanie rzeźby orła w sztucznym kamieniu na podstawie zachowanych materiałów ikonograficznych oraz odczyszczenie tablic. Do końca czerwca 2017 roku wykonano pełną konserwację i rekonstrukcję postaci żołnierza wraz z montażem na pomniku.

- Wykonawca: prof. Janusz Smaza, Antoni Buchholtz Konserwacja Zabytków, Warszawa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Horyniec.

Mauzoleum wojenne – l. 50-60. XX.

W latach 2016-2017 wykonano prace konserwatorskie przy Pomniku Wolności – przywracającej mu pierwotne walory estetyczne. Równolegle Gmina przystąpiła do remontu i przebudowy usytuowanego nieopodal Mauzoleum Wojennego, prawdopodobnie z lat 50-60. XX wieku, wzniesionego dla upamiętnienia żołnierzy 9 pułku 3 Dywizji Piechoty, poległych w 1946 roku w walkach z UPA. Jego stan był zły - wymagał remontu i estetyzacji, celem dostosowania do pięknego Pomnika. Wykonano przemurowanie konstrukcji poprzez wykonanie zbrojenia - konstrukcji żelbetowej, obłożenie płyty i obelisku płytami z piaskowca, wykonanie kopii krzyża *Virtuti Militari* oraz podstaw pod misy, postumentu pod flagi.

- Wykonawca: firma DEKOR-BUD Piotr i Paweł Klimkiewicz, Horyniec.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Horyniec. (IZ)

HUMNISKA (gm. Brzozów, pow. brzozowski)

Kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa

Ołtarz główny - po 1624, 1674, 1768; struktura stolarska i rzeźby polichromowane, dekoracja snycerska połączana, posrebrzana z laserunkami.

Prace prowadzone są wieloetapowo. W roku 2016 wykonano pełną konserwację obrazu *Męczeństwo św. Stanisława Biskupa* z zasuw ołtarza. Z jego powierzchni usunięto pociemniałe werniksy i retusze. Płótno wyprasowano i poddano dublażowi, a następnie napięto go na nowe ramy samorozprężające się. Skonsolidowano warstwy technologiczne. Uzupełniono ubytki gruntów i warstwy malarskiej. W latach 2017-2018 wykonano konserwację wystroju ołtarza: rzeźb przedstawiających święte postacie i aniołów, kolumn, uszaków oraz ram obrazów i medalionów zdobionych snycersko. Rzeźby oraz detale snycerskie po zdemontowaniu poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Ubytki w drewnie uzupełniono flekami i wypełniono kitami trocinowymi. W odsłoniętej spod nawarstwień polichromii zrekonstruowano ubytki gruntów i malatury oraz dokonano scalenia estetycznego. W detalach snycerskich zrekonstruowano ubytki ornamentacji. Złocenia zachowano w płaskorzeźbionym wizerunku *Matki Boskiej Częstochowskiej*. W innych detalach częściowo je zachowano, częściowo wymieniono na nowe, razem z gruntami. Malowidła w medalionach oczyszczono z przemalowań, uzupełniono ubytki w gruntach i warstwie malarskiej oraz scalono je estetycznie.

- Wykonawca: Antoni Guzik, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Brzozów, środki własne Parafii. (AB)

Konfesyjnal – XIX, drewno polichromowane.

Prace zostały wykonane w 2015 roku. Polegały na usunięciu wtórnych nawarstwień oraz wykonaniu zabiegów dezynfekcji, dezynsekcji i impregnacji drewna, oczyszczeniu i zabezpieczeniu elementów metalowych, sklejeniu obluźwionych elementów oraz flekowaniu i kitowaniu ubytków drewna, rekonstrukcji warstwy wykończeniowej drewna.

- Wykonawca: Aneta Krawczyk-Wróbel, AC Konserwacja Zabytków Piotrowski Kosakowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Starosta Powiatowy w Brzozowie, środki własne Parafii. (AB)

Plebania w zespole kościelnym - murowana, 1907.

Budynek parterowy, częściowo podpiwniczony, nakryty dachem naczółkowym posiada ciekawy detal architektoniczny z dekoracją o charakterze religijno-patriotycznym w elewacji frontowej. W latach 2015-2018 wymienione zostały podłogi i posadzki ceramiczne na parterze, w piwnicach wykonano drobne naprawy ścian, sklepień i nadproży okiennych oraz wymieniono okna na nowe z PCV. Ściany wewnątrz zostały odnowione i pomalowane, sufity wzmocniono i uzupełniono tynki; wprowadzono także elementy sztukaterii. Stolarkę drzwiową odnowiono.

- Wykonawca: firma JAGMAR Jan Dudycz, Brzozów; WT Construction Service Wiktor Pawluś, Przysieki.
- Źródła finansowania: Gmina Brzozów, środki własne Parafii. (BŁD)

HUTA KRZESZOWSKA (gm. Harasiuki, pow. niżański)

Kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego

Ołtarz boczny z obrazami *Matki Bożej z Dzieciątkiem* i *Św. Teresy Karmelitanki* - XVIII, drewniany, polichromowany i złożony.

W I etapie ołtarz został oczyszczony z zanieczyszczeń i wtórnych przemalowań. Usunięto imitacje złocień i srebrzeń. Przeprowadzono jego dezynfekcję i dezynsekcję. Luźna konstrukcja w całości została wzmocniona. Uzupełniono większe ubytki drewna drewnem z tego samego gatunku, mniejsze wypełniono masą drewnopodobną. Wykonano nową polichromię, nawiązującą do pierwotnej kolorystyki. W II etap wykonano nowe złocenia i srebrzenia. Pełnej konserwacji poddano również obrazy *Matki Bożej z Dzieciątkiem* i *Św. Teresy*. W ramach tych prac obrazy oczyszczono, wzmocniono podłoże poprzez dublaż, jak również oryginalne warstwy zapraw i powłok malarskich. Uzupełniono wszelkie ubytki malatury i zabezpieczono całość.

- Wykonawca: Stanisław Kłosowski, Kraków; prace pozłotnicze: Jolanta Kłosowska, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii.

Polichromia ścian i części środkowej sklepienia nawy głównej – l. 80. XIX oraz po 1921.

Na podstawie przeprowadzonych badań stratygraficznych w 2016 roku opracowano program prac konserwatorskich, mających na celu przywrócenie świątyni jej pierwotnej dekoracji. Dokonano odsłonięcia warstw malarskich spod wtórnych przemalowań - metodą chemiczną i mechaniczną. Wzmocniono warstwy podobrazia. Zachowane partie malarskie zdezynfekowano i utrwalono. Pęknięcia zostały sklezione, ubytki wypełnione masą drewnopodobną, a większe szczeliny uzupełnione drewnem dobranym gatunkowo. Warstwy gruntu i malarska zostały uzupełnione, a w niektórych przypadkach konieczna była całkowita rekonstrukcja. Całość została zabezpieczona.

- Wykonawca: Adam Pragłowski, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii.

HYŻNE (gm. Hyżne, pow. rzeszowski)

Kościół parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny - murowany w technologii tradycyjnej z cegły ceramicznej i kamienia, otynkowany, częściowo podpiwniczony, założony na planie krzyża łacińskiego, 3-nawowy korpus w układzie bazylikowym, prezbiterium zamknięte ścianą prostą, nawa główna i prezbiterium przykryte wysokim wspólnym dachem dwuspadowym krytym blachą miedzianą; 1727-1739, 1913-1914 (przebudowa kościoła przez arch. Hendla).

W 2016 roku przeprowadzono prace remontowo-konserwatorskie kamiennego cokołu kościoła, polegające na usunięciu wadliwych uzupełnień kamienia i spękanych zapraw, impregnacji, uzupełnieniu ubytków kamienia i zapraw oraz hydrofobizacji powierzchni.

- Wykonawca: firma kamieniarska KAMMUR Damian Ruszel, pod nadzorem konserwatorskim Mirosława Babcicza.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Hyżne, środki własne. (AK)

Ławy kolatorskie - przed 1932, drewno politurowane, dwie sztuki (kopie stali renesansowych)

Pierwotnie ustawione w prezbiterium, obecnie w bocznych nawach. Pięciosiedziskowe, pierwotnie dwurzędowe. O bogatej snycerskiej dekoracji w charakterze późnego renesansu. Dolne oparcia z płycinami zamkniętymi półkoliście. Wysokie zaplecki z dekoracją muszli i motywów roślinnych. Gzyms profilowany z fryzem, na którym geometryczne motywy naśladujące kaboszony i rauty. Boki w formie fantastycznych gryfów splecionych w ornament roślinno-wolutowy. Stalle posiadały liczne ubytki stolarskie w wyniku żerowania owadów drewnojadów. Były zabrudzone. Wykonano konserwację techniczną i estetyczną.

- Wykonawca: firma ARTIFICIUM Elżbieta Bakun, Piotr Bakun, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Hyżne, środki własne. (MN)

Polichromia ścienna - l. 80.XX, mal. Bolesław Szpecht.

Oprócz konserwacji ław, w 2015 roku Parafia odnowiła polichromię ścienną, którą odczyszczono, dolne gładkie malatury ścian przemalowano w kolorze maksymalnie nawiązującym do oryginału.

- Wykonawca: firma STOB-RES Trzeciak Piotr, Stobierna.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Hyżne, środki własne. (MN)

IWONICZ (gm. Iwonicz Zdrój, pow. krośnieński)

Kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych - drewniany, II poł. XV, l. 90.XIX.

Obiekt należy do najstarszych przykładów architektury drewnianej na terenie Podkarpacia - konstrukcji zrębowej z wieżą. Dekoracja wnętrza kościoła i większość wyposażenia pochodzi z lat 90. XIX. W trakcie ostatnich prac zbudowano ścieżkę procesyjną wokół kościoła z kostki betonowej, poszerzono bramę wjazdową na teren kościelny, wykonano iluminację budynku.

- Wykonawca: firma RYMTAR M. Hanus, Rymanów Zdrój.
- Źródła finansowania: Gmina Iwonicz Zdrój, środki własne Parafii. (AO).

Iwonicz, kościół pw. Wszystkich Świętych

Obrazy - 1639, XVIII, olej, płótno.

Prace konserwatorskie dotyczyły trzech barokowych obrazów: *Maria Magdalena pod krzyżem*, *Święta Rodzina* oraz *Św. Anna Samotrzeć*. Usunięto wtórne nawarstwienia, płótna zdublowano i napięto na nowych krosnach. Skonsolidowano warstwy technologiczne, wykonano uzupełnienia gruntów i punktowanie metodą naśladowczą do oryginału. Podczas usuwania przemałowań odsłonięto niewidoczne dotąd detale pierwotnej kompozycji, które uczytniono i wyeksponowano. Prace zakończone zostały w 2017 roku.

- Wykonawca: Aleksander Piotrowski REARTE, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AB)

Iwonicz, obrazy po zakończeniu prac konserwatorskich

Budynek Bazaru

Budynek Bazaru przy Placu Dietla w Iwoniczu Zdroju jest jednym z najważniejszych elementów zabytkowej zabudowy uzdrowskiej i stanowi jej czytelną wizytówkę. Obiekt ten prezentuje modny w XIX wieku styl szwajcarski.

Prace remontowe objęły balkony na elewacji wraz z ich konstrukcją. Zamontowano nowe balkony i balustrady na wzór dotychczasowych, pomalowano szalunek, zamontowano rury spustowe, wymieniono poszycie dachu na blachę cynkowo-tytanową.

- Wykonawca: firma ŁOŚ-BUD Wiesław Łoś, Rogi.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (AO)

Źródło Józefa – ok. 1920.

Źródło Józefa przy pl. Karola i Józefa w Iwoniczu Zdroju jest jednym z ważniejszych elementów zabytkowej zabudowy uzdrowskiej. Obiekt przez wiele lat pełnił funkcję sklepową. Budynek wyróżnia się architekturą neoklasycystyczną oraz bogatą dekoracją architektoniczną.

Wykonano izolację przeciwwilgociową ścian (pionową i poziomą), wymieniono tynki i zrekonstruowano detal architektoniczny, wyremontowano poszycie dachowe z blachy, rynny i rury spustowe oraz wymieniono stolarkę okienną i drzwiową z zachowaniem oryginalnych podziałów. Obiekt pomalowano zgodnie z odkrywkami dokonanymi przez konserwatora zabytków.

- Wykonawca: firma JETIKA Tadeusz Jewiarz, Krosno.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (AO)

JAŁOWE (gm. Ustrzyki Dolne, pow. bieszczadzki)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół filialny Parafii Rzymskokatolickiej w Ustrzykach Dolnych - ok. 1903, drewniana o konstrukcji zrębowej, na betonowej podmurówce.

Usytuowana na wzgórzu, wśród pól i pastwisk, w oddaleniu od zabudowy wiejskiej. Wymieniono drewnianą stolarkę okienną, pomalowano dach i wieżyczki w kolorze szarym, poddano konserwacji i zaimpregnowano całą konstrukcję więźby dachowej.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (AO)

JAROSŁAW (gm. m. Jarosław, pow. jarosławski)

Kamienica, ul. Grodzka 4 - murowana, XVII, I poł. XIX.

W latach 2015 i 2018 wykonano kompleksowy remont więźby dachowej wraz z wymianą i wzmocnieniem najbardziej zniszczonych elementów oraz z wymianą zniszczonego pokrycia z dachówki ceramicznej na nowe, również wykonane z dachówki ceramicznej.

- Wykonawca: Zakład Remontowo-Budowlany Zbigniew Cebulak, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (PG)

Kamienica, ul. Kraszewskiego 22 - murowana, piętrowa, wzniesiona około 1905.

Budynek o stosunkowo skromnym wystroju architektonicznym elewacji frontowej złożonym z prostych opasek i gzymsu kordonowego oraz wydatnego gzymsu wieńczącego wspartego na kroksztynach. Fasada urozmaicona ponadto bardzo dekoracyjną, koszową balustradą balkonu o neorokokowej stylistyce i rzeźbionymi drzwiami wejściowymi. W 2018 roku wykonano konserwację głównych drzwi wejściowych do kamienicy. W toku prac wykonano między innymi wymianę zniszczonych elementów konstrukcyjnych skrzydeł drzwiowych i ościeżnicy oraz uzupełniono brakujące drewniane elementy dekoracyjne na skrzydłach drzwiowych, a także uzupełniono elementy krat i zrekonstruowano przeszklenie w nadświetlu.

- Wykonawca: Zakład Remontowo-Budowlany Zbigniew Cebulak, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (PG)

Kamienica, ul. Kraszewskiego 37 - murowana, piętrowa, wzniesiona w latach 1910-1913 wg projektu Stanisława Majerskiego.

Budynek wyróżnia się indywidualnie opracowaną fasadą ze skrajnym ryzalitem i pseudo ryzalitem zwieńczonymi szczytami, arkadową loggią i tarasem nakrytym szklanym baldachimem o metalowej konstrukcji, zastosowaniem zróżnicowanych form otworów okiennych oraz wystrojem architektonicznym wykorzystującym neoromańskie i neogotyckie elementy. Ponadto obiekt charakteryzuje się wysokiej klasy stolarką drzwiową (zarówno zewnętrzną jak i wewnętrzną) oraz stolarką okienną o zróżnicowanych podziałach. W latach 2015-2018 wykonano kompleksową konserwację i częściową rekonstrukcję stolarki okiennej i drzwiowej zewnętrznej, izolację fundamentów, remont elewacji zachodniej (podwórzowej) i północnej ściany szczytowej. Ponadto w 2017 roku przeprowadzono I etap prac konserwatorskich przy dekoracji malarskiej sieni przejazdowej i klatki schodowej w zakresie jej kompleksowego odsłonięcia spod przemalowań i utrwalenia.

- Wykonawca: Zakład Remontowo-Budowlany Zbigniew Cebulak, Jarosław.
- Źródło finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne.

Kamienica, pl. Mickiewicza 18 - murowana, piętrowa, wzniesiona w XVIII, gruntownie przebudowana w XIX i XX.

Budynek o prostym wystroju elewacji złożonym z pasowy opasek okiennych oraz gzymsu kordonowego i wieńczącego, urozmaiconym balkonem z prostą metalową balustradą i masywną

przyporą w jednym narożniku. W 2015 roku wykonano kompleksowy remont elewacji wraz z nową kolorystyką.

- Wykonawca: Zakład Remontowo-Budowlany Zbigniew Cebulak, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne.

Kamienica, ul. Ostrogskich 2 - murowana, piętrowa, wzniesiona w II poł. XVIII, przebudowana w XIX i XX..

Kamienica posiada wystrój elewacji frontowej złożony z pilastrów, gzymsów, opasek okiennych oraz pasowego boniowania. Spośród innych kamienic na terenie Jarosławia wyróżnia się szczytem wieńczącym fasadę o krzywoliniowym wykroju ozdobionym blendami, wolutowymi spływami, odcinkami gzymsów i kulistymi sterczynami. W 2017 roku w budynku wykonano izolację fundamentów ściany wschodniej.

- Wykonawca: Zakład Remontowo-Budowlany Zbigniew Cebulak, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne.

Kamienica, ul. Przemyska 1 - murowana, piętrowa, wzniesiona na przełomie XVIII i XIX, przebudowana w XX.

Budynek o wydłużonym rzucie, z gładkimi elewacjami z boniowanymi narożnikami, drewnianym balkonem na osi elewacji północnej oraz wysokim, czterospadowym dachem krytym dachówką karpiówką. W 2015 roku wykonano II etap prac remontowo-budowlanych w zakresie obejmującym remont więźby dachowej wraz z wymianą pokrycia z dachówki ceramicznej typu karpiówka, na nowe analogiczne pokrycie.

- Wykonawca: firma ROMEX Zawitkowski Roman, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne.

Budynek, ul. Reymonta 5 - murowany, dwupiętrowy, wzniesiony w 1926.

Budynek wybudowany został przez Polskie Koleje Państwowe, jako budynek wielorodzinny przeznaczony dla rodzin pracowników. Obiekt wzniesiono na rzucie prostokąta, z ryzalitami na osiach dłuższych elewacji. Wystrój elewacji łączy w sobie elementy neoklasycyzmu i neobaroku (portal wejściowy, wolutowe szczyty wieńczące ryzalitty, wysoki wielospadowy dach) z już widocznymi wpływami modernizmu (pasowy podział elewacji). W 2015 roku wykonano remont wszystkich elewacji wraz z ich termomodernizacją i wykonaniem kolorystyki.

- Wykonawca: firma ROMEX Zawitkowski Roman, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne.

Kamienica, Rynek 2 - murowana, piętrowa, wzniesiona XVII, przebudowana XVIII i XX.

Budynek pierwotnie stanowił całość z sąsiednią kamienicą (Rynek 3) jednak w późniejszym okresie został podzielony i przebudowany. Obiekt wyróżnia się charakterystycznym wydłużonym rzutem ze skrajnie usytuowaną sienią nakrytą połową sklepienia (wynik wtórnego podziału sieni na dwie kamienice). Elewacje tynkowane gładko ze skromnym detalem architektonicznym w postaci narożnikowo usytuowanej lizeny, gzymsów kordonowych, opasek okiennych oraz gzymsu wieńczącego. W budynku zachowały się oryginalne drzwi wejściowe pochodzące zapewne z przełomu XVIII i XIX wieku. W latach 2015-2018 wykonano zakres prac obejmujący konserwację i częściową rekonstrukcję głównych drzwi wejściowych, remont sieni oraz części klatki schodowej i korytarzy, konserwację więźby dachowej oraz blaszanego pokrycia, a także remont elewacji południowej i części elewacji zachodniej.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne.

Dom Zakonny wraz z kaplicą Zgromadzenia Sióstr Niepokalanego Poczęcia NMP, ul. Głęboka 1 - murowany, 1873-1875.

Założenie klasztorne obejmujące klasztor wraz z kaplicą, kapelanówkę, grobowiec, zespół budynków gospodarczych oraz park i ogrody użytkowe powstał w latach 1873-1875 z inicjatywy Matki Marceliny Darowskiej, współzałożycielki i drugiej przełożonej zgromadzenia. Okazały jarosławski gmach, mieszczący pod jednym dachem klasztor, szkołę i kaplicę był pierwszym domem zgromadzenia wybudowanym od podstaw, według planów sióstr i przystosowanym do pełnienia funkcji zakładu dydaktyczno-wychowawczego. Całość założenia utrzymana jest w spokojnej neoklasykistycznej konwencji, ze skromnym detalem architektonicznym elewacji klasztoru. Jedyne elewacje kaplicy opracowano bardziej dekoracyjnie ze ścianą ołtarzową przeprutą wielkimi półkolistymi oknami oraz niszami i rzeźbami. Całości elewacji kaplicy dopełniają toskańskie pilastry, rozbudowane obramienia okienne oraz szeroki gzyms wieńczący. Architekturowi obiektu dopełnia wysokiej jakości wyposażenie kaplicy częściowo sprowadzone z Rzymu i Wiednia (ołtarz i rzeźba *Matki Bożej*), a częściowo powstałe w lokalnych warsztatach rzemieślniczych (stalle, ławki i stolarka) czy wykonane przez same siostry (obrazy). W latach 2016-2017 kontynuowano i zakończono prace przy elewacjach klasztoru obejmujące wymianę tynków, uzupełnienie detalu architektonicznego, a także wykonanie kolorystyki. W roku 2018 wykonano remont dachów nad kaplicą wraz z całkowitą wymianą pokrycia dachowego oraz remontem drewnianej sygnaturki i wykonaniem jej pokrycia dachowego z rekonstrukcją krzyża.

- Wykonawca: BOJAR Elewacje i Wnętrza Jarosław Krukar, Kisielów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne.

Kamienica, ul. Słowackiego 1 - murowana, pocz. XX.

Murowana, wzniesiona w pierwszych latach XX wieku stanowi jeden z najlepszych na terenie Jarosławia przykładów kamienicy czynszowej o podwyższonym standardzie. Budynek wyróżnia się bogactwem i wysokiej klasy detalem architektonicznym elewacji, z pełnoplastycznymi figurami atlantów podtrzymujących balkony. Dekorację elewacji dopełnia wystrój sieni przejazdowej oraz paradnej klatki schodowej, składający się z dekoracji malarskiej, detalu architektonicznego, wzorzystych posadzek i ozdobnej balustrady schodów.

W latach 2016-2017 w budynku wykonano remont galerii komunikacyjnych podwórza obejmujący całkowitą wymianę zniszczonego deskowania oraz czyszczenie malowanie metalowych wsporników oraz balustrad. Ponadto przeprowadzono konserwację blaszanego pokrycia dachu obejmującą jego czyszczenie, wykonanie niezbędnych napraw i uzupełnień oraz malowanie. Ponadto w toku prac konieczne okazało się zdemontowanie ze szczytu dekoracyjnego hełmu wieńczącego narożnik kamienicy, silnie zniszczonego, wykonanego z blachy cynkowej wazonu i wykonanie jego wiernej rekonstrukcji. Jednocześnie, w latach 2016-2018, w obrębie sieni przejazdowej i głównej klatki schodowej wykonane zostały na zlecenie Konserwatora badania na obecność zabytkowych tynków i polichromii, w wyniku których stwierdzono istnienie na niemal wszystkich sufitach pierwotnej dekoracji malarskiej. W toku badań ustalono również, że częściowo zachowana dekoracja malarska znajduje się także na ścianach ostatniej kondygnacji klatki schodowej. Od 2017 roku w budynku prowadzone są systematyczne prace mające na celu odsłonięcie i pełną konserwację oraz częściową rekonstrukcję historycznych dekoracji malarskich ścian i sufitów głównej klatki schodowej i sieni przejazdowej kamienicy.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne.

Park Miejski im. Bohaterów Monte Cassino. - 1902.

Założony na mocy decyzji rady miejskiej i z funduszy miejskich, jako park krajobrazowy w celu upiększenia miasta. W 2018 roku wykonano prace polegające na: budowie żwirowych alejek

parkowych, remoncie i przebudowie ogrodzenia wraz z bramą i furtkami, remoncie istniejącej fontanny i budowie dwóch nowych, montażu oświetlenia i monitoringu, montażu elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, leżaki, tablice informacyjne, stojaki na rowery, infokioski, lunetę), wykonaniu instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej, elektroenergetycznej i teletechnicznej, posadzeniu bylin, krzewinek, paproci, pnączy i drzew, jako uzupełnienie alei lipowej.

- Wykonawca: firma TECHART, Piwoda.
- Źródła finansowania: środki unijne, Gmina Miejska Jarosław. (JG)

Kościół parafialny pw. Trójcy Przenajświętszej OO. Franciszkanów – Reformatów, ul. Jana Pawła II

Ambona - XVIII/XIX, styl barokowy, wisząca, bez schodów (dostępna z zewnątrz, z krużganka). Kosz graniasty, sześcioboczny z profilowanym parapetem. Boki zdobione uszakowymi płycinami z dekoracją ornamentalną. W zaplecku usytuowane drzwi, nad którymi obraz przedstawiający Przypowieść siewcy. Baldachim sześcioboczny z umieszczoną w podniebiu rzeźbą *Gołębicą Ducha Świętego*. Zwieńczenie baldachimu w formie piramidalnego daszku ze sterczynami w postaci szyszek i krzyżem. Polichromia w kolorze brązowym, detal snycerski bogaty w stylu neoregencyjnym, złożony.

Prace przy ambonie wykonane były w latach 2017-2018. W pierwszym etapie przeprowadzono konserwację techniczną, w następnym estetyczną. W pierwszej kolejności odczyszczono poszczególne elementy ambony, usunięto przemalowania i wadliwe uzupełnienia, usunięto spękane, osłabione i odspojone grunty, wykonano trucie i zabezpieczenie drewna przed działaniem szkodników drewna, dokonano impregnacji. Zrekonstruowano brakujące elementy snycerki. Dokonano sklejenia pęknięć i odspojień w warstwie drewna, uzupełnienia drobnych ubytków kitem trocinowym, opracowania powierzchni kitów trocinowych, oczyszczenia i utrwalenia powierzchni. W zakresie konserwacji estetycznej polichromii ambony uzupełniono ubytki gruntów, wklejono pasy płótna na łączeniach elementów konstrukcyjnych. Dokonano zaizolowania kitów szelakiem, scalenia i rekonstrukcji warstwy malarskiej oraz złoceń w technice oryginalnej. Przy obrazie *Siewcy* dokonano oczyszczenia obrazu, impregnacji i zabezpieczenia drewnianego podobrazia. Sklejono spękania oraz uzupełniono ubytki drewna kitem trocinowym, usunięto przemalowania, uzupełniono zaprawy kredowo-klejowe i opracowano powierzchnie kitów. Uzupełniono ubytki w warstwie malarskiej i zabezpieczono powierzchnię obrazu.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A.Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (AR)

Jarosław, ambona w kościele św. Trójcy po zakończeniu prac konserwatorskich

Cerkiew greckokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego, ul. Cerkiewna 5

Ikonostas - XVII-XVIII, 830x850x50 cm, barokowy, pięciorzędowy, architektoniczny, o kompozycji osiowej, z zaakcentowaną pionową osią poprzez wprowadzenie arkady o kształcie trójliscia ponad carskim wrotami, umieszczenie powyżej niej dominującego obrazu *Ostatniej Wieczery* oraz zamknięcie nadwieszonym łukiem trymorfonu Deesis, całość z bogatą dekoracją snycerską; konstrukcja drewniana, słupowo-ramowa, wypełniona tablicami ikon, dekoracją snycerską, polichromowana, złożona i srebrzona. Ikonostas autorstwa Piotra Mierzwińskiego oraz „Pana Apellesa” pracującego z pomocnikiem – Iwanem Żuhajewczym. W skład ikonostasu wchodzi: rząd ikon namiestnych, rząd Świąt Niedziel Pięćdziesiątnicy, rząd ikon świątecznych, Ikona Ostatniej Wieczery, Deesis, zwieńczenie ikonostasu- Prorocy i Królowie Starego Testamentu oraz Pasja.

W latach 2015-2017 kontynuowano prace mające na celu kompleksową konserwację ikonostasu: kwatery z obudową ikony *Bogurodzica Hodegetria*, kwatery z obudową ikony *Chrystus Pantokrator*, podłucze - *Bogurodzica Panagia* z ościeży diakońskich wrót południowych, ościeże północne *Archanioł Michał* z diakońskich wrót południowych, ościeże południowe *Archanioł Gabriel* z diakońskich wrót południowych, kwatery – obudowa diakońskich ościeży południowych, podłucze *Chrystus Acheiropoietos* (Mandylion) z ościeży diakońskich wrót północnych, ościeże północne *Św. Szczepan* z diakońskich wrót północnych, ościeże południowe *Św. Wawrzyniec* z diakońskich wrót północnych, kwatery – obudowa diakońskich ościeży północnych, ikony świętych Apostołów: *Andrzeja, Bartłomieja, Tomasza, Pawła, Łukasza, Jana, Szymona, Filipa, Jakuba Starszego*. Prace polegały min. na usunięciu wtórnych warstw malarskich, wzmocnieniu strukturalnym i ustabilizowaniu konstrukcji, przywróceniu właściwości wytrzymałościowych drewna, rekonstrukcji snycersko-rzeźbiarskich, malarskich oraz w partiach złoczeń, scalenie partii złoczeń i srebrzeń. Wykonano również kompleksową konserwację techniczną i estetyczną gzymsowania rzędu namiestnego.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne. (AR)

Jarosław, ikonostas w Cerkwi greckokatolickiej pw. Przemienienia Pańskiego

Kamienica Orsettich, Rynek 4 (obecnie muzeum)

Polichromia w salach ekspozycyjnych I piętra (tzw. sala „Paski małe” i sala „Paski Duże”) - XVII, XVIII, polichromia przedstawiająca pionowe różnokolorowe pasy.

Polichromie w salach ekspozycyjnych I piętra zostały częściowo poddane konserwacji w latach 2008-2009. W wyniku osunięcia się fundamentów na ścianach pojawiła się gęsta siatka spękań oraz odspojenia tynków. W 2014 roku zakończono prace stabilizujące fundamenty kamienicy i przystąpiono do prac konserwatorskich przy tynkach i wystroju malarskim pomieszczeń. W latach 2015-2016 odczyszczono powierzchnię ścian, wykonano podklejenia odspajających się tynków, uzupełniono ubytki zaprawy, szczelin, polichromii, warstwy malarskiej; powstałe pęknięcia poszerzono i wykonano uzupełnienie.

- Wykonawca: Joanna Babraj-Mędrala, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (AR)

Jarosław, kamienica Orsettich, polichromia ścian po zakończeniu prac konserwatorskich

Klasztor Sióstr Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny

Obraz Św. Paweł - k. XIX, olej, płótno, autorstwa Marceliny Michałowskiej.

Prace przy obrazie rozpoczęto od wyjęcia z ramy i zdjęcia z krosien, oczyszczono płótno od strony lica i odwrocia z kurzu i zabrudzeń. Następnie odklejono łuski i zabezpieczono lico bibułą japońską. Przesząpiono do usunięcia płótna dublażowego i pozostałości kleju wraz z zabrudzeniami. Obraz posiadał dwa niewłaściwie wykonane uzupełnienia w miejscach przedziurawień płótna, które zdemontowano i wykonano w ich miejsce nowe protezy. Należy dodać, że usunięcie płótna dublażowego ukazało stan techniczny górnej części obrazu, sztukowanego wieloma fragmentami płótna. Uczyniono to, aby uzyskać odpowiedni rozmiar obrazu, wielkością odpowiadający ramie. Na tym etapie prac uzgodniono wymianę sztukowanej części płótna na jeden fragment materiału i rekonstrukcję warstwy malarskiej, co zrealizowano już w kolejnym etapie prac. Prace wykonano w 2018 roku.

- Wykonawca: Magdalena Hawajska, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Klasztoru. (MO)

Kolegiata pw. Bożego Ciała

Polichromia sklepień i ścian świątyni - 1913, autorstwa Leonarda Winterowskiego, technika klejowa na tynku.

Monumentalna dekoracja malarska pokrywająca sklepienia i ściany świątyni, charakteryzująca się niezwykłą różnorodnością zastosowanych motywów ornamentalnych, intensywną kolorystyką oraz bogatym programem ikonograficznym odnoszącym się do świętych, a także odwołujących się do motywów patriotycznych. Prowadzone w latach 2015-2018 prace polegały na pełnej konserwacji technicznej i estetycznej ścian i sklepień korpusu oraz sklepienia i ścian przęsła chórowego. W toku prac wykonano między innymi oczyszczenie powierzchni ścian i sklepień z zabrudzeń oraz wtórnych przemalowań, podklejenie odspojonych tynków i utrwalenie polichromii, przeżyłowanie, podklejenie i uzupełnienie spękań oraz innych ubytków zapraw, wykonanie retuszy scalających.

- Wykonawca: Kazimiera i Kazimierz Wajda, Haczów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewoda Podkarpacki, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne Parafii. (PG).

Kamienica, Rynek 14

Strop belkowy, wystrój Wielkiej Izby - I poł. XVII, pocz. XVIII.

Strop powstał najprawdopodobniej przed 1631 rokiem, kiedy kamienicę odbudowano ze zniszczeń wywołanych pożarem. Jest to strop typu gęsto belkowego, złożony z 20 belek profilowanych obustronnie oraz dwóch belek przyściennych, profilowanych jednostronnie. Strop o nierównomiernym rozstawie belek ułożony jest w poprzek pomieszczenia. Przestrzenie między belkowe wypełnione są deskami ułożonymi na wzdłuż (przestrzeń między dwiema belkami wypełnia na szerokość jedna deska). Powierzchnie przyścienne pomiędzy belkami wypełnione są profilowanymi maskownicami, zaś całość opiera się na profilowanym wieńcu. Dwa potężne wspierające strop tragarze dodane zostały na początku XVIII wieku w czasie remontu budynku. Rozstaw tragarzy odpowiada filarom międzyokiennym północno-wschodniej ściany. Na powierzchniach tragarzy umieszczono inskrypcje upamiętniające kolejnych właścicieli budynku. Na pierwszym od spodu napis: //SALUS HABITANTIBUS ZOFIA STAUDINGEROWA// pomiędzy słowami „habitantibus” i „Zofia” trzy rozety, środkowa z monogramem „MARYA”. Na drugiej belce od spodu: //BENEDIC DOMINE DOMUM ISTAM ET OMNES HABITANTES IN EA ANNO DOMINI 1706 DIE 14 AUGUSTI// pomiędzy słowami „ea”, a „Anno” trzy rozety, środkowa z monogramem „IHS”. Na bocznej płaszczyźnie tej samej belki napis: //ZACNIE SŁAWETNI JENDRZEY KATARZYNA ZE Smolnic WAPINSCY MAŁZONKOWIE A.D. 1774 D. 23 Jullyi//. Wystroju pomieszczenia dopełnia biegnący poniżej stropu profilowany gzyms, podbudowany na trzech ścianach odsadzką wspartą na arkadach ze sztukatorskim fryzem ornamentalnym o motywach roślinnych (winorośli) w dolnym pasie oraz wolicich oczu i ludzkich głów w górnym pasie.

W 2016 roku przeprowadzony został pierwszy etap prac konserwatorskich przy stropie, w trakcie których podniesiono opadnięte tragarze, ustabilizowano i wzmocniono konstrukcję stropu oraz zdemontowano stemple podpierające całość. Elementy drewniane zostały zaimpregnowane oraz oczyszczone ze smolistych nawarstwień, przez co diametralnie zmieniła się kolorystyka stropu. W toku prac wykonano również uzupełnienia największych ubytków deskowania.

- Wykonawca: KRAKKONST Krakowska Pracownia Stawowiaków Krystyna Stawowiak.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne.

JASZENICA ROSIELNA (gm. Jasienica Rosielna, pow. brzozowski)

Zespół kościoła parafialnego pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny - kościół drewniany, 1770; ogrodzenie i schody – kamienne, l. 90. XIX.

Kościół parafialny w Jasienicy Rosielnej jest cennym zabytkiem drewnianej barokowej architektury sakralnej powiatu brzozowskiego. Struktura architektoniczna świątyni ze względu na swoje wartości artystyczne i historyczne, a także ze względu na cenne wyposażenie wnętrza, w nieodległej przeszłości poddawana była pracom remontowym i konserwatorskim, które pozwoliły na zabezpieczenie i przywrócenie głównym elementom budowlanym obiektu należytego stanu technicznego i estetycznego. Przeprowadzone w latach 2015-2018 ponowne prace remontowe przy dachu oraz przy drewnianym szalunku ścian oraz tynku na cokole pozwoliły na utrzymanie obiektu w należytych stanie technicznym i estetycznym – wykonano remont blaszanego pokrycia dachowego, usunięto ślady korozji i wykonano nowe powłoki malarskie, ponownie przeprowadzono konserwację szalunku impregnatem oleistym oraz uzupełniono ubytki w tynku na cokole

W otoczeniu kościoła wykonano remont kamiennego muru oporowego wraz z kamiennymi schodami terenowymi od strony zachodniej oraz ogrodzeniem na koronie muru oporowego. Obiekty te w otoczeniu kościoła parafialnego zbudowane zostały w latach 90. XIX wieku i wraz kaplicą MB, dzwonnica i drzewostanem wpisane zostały do rejestru zabytków. Mur stanowi oparcie dla położonego za nim terenu przykościelnego oraz rosnących w jego otoczeniu pomnikowych dębów. Mur wykonany jest w układzie rzędownym z cisów piaskowca. W najwyższym miejscu (od strony zachodniej) ma ok. 3,80 m wysokości, przy dzwonnicy ok. 1,50 m, a przy schodach terenowych przy wejściu na teren kościelny od strony zachodniej ok. 0,50 m. Stan techniczny muru, schodów terenowych i ceglano-ogrodzenia był zły. Na odcinku przy schodach terenowych mur nawet uległ częściowemu zawaleniu, czego przyczyną była degradacja samego budulca, jak i oddziaływanie wiązek korzeniowych okazałych drzew rosnących na zsypaniu pomiędzy kościołem a murem. Prace przy murze wykonywane były odcinkowo i polegały na wzmacnianiu konstrukcji oporowymi ścianami żelbetowymi oraz przemurowanie kamiennej struktury muru od strony zewnętrznej z zachowaniem wątku i przy częściowym wykorzystaniu oryginalnego kamienia. Na koronie muru odtworzone zostało historyczne ogrodzenie z ceglanymi słupkami, stalowymi przęsłami. Cegła i oryginalne stalowe przęsła poddane zostały konserwacji. Konserwacji poddano również stalową balustradę schodów terenowych. Remontem objęta została także pozostała część ceglano-ogrodzenia terenu kościelnego – wykonano podbicie fundamentów i przemurowano słupki z odtworzeniem ich formy. Wykonano nowe nakrywy murków przęsłowych oraz odnowiono stalowe przęsła. Podjęte działania remontowe i konserwatorskie pozwoliły na skuteczne zabezpieczenie terenu przykościelnego - zagrożonego złym stanem technicznym muru oporowego, ponadto przywrócono do użytkowania kamienne schody terenowe oraz przywrócono należyty stan techniczny i estetyczny pozostałym obiektom w otoczeniu kościoła.

- Wykonawcy: firma DREZA, Orzechówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Jasienica Rosielna, środki własne Parafii. (KH).

JASŁO (gm. Jasło, pow. jasielski).

Willa miejska, ul. Staszica 8 - murowana, l. 90.XX.

Budynek mieszkalny w typie willi miejskiej zbudowany wg projektu Teodora Talowskiego w ostatnim dziesięcioleciu XIX wieku. Jest to obiekt parterowy, z piętrową, bogato ozdobioną architektonicznie dominantą w narożniku północnowschodnim, z dwuarkadową loggią o łukach pełnych od strony wschodniej. Od strony zachodniej znajduje się zadaszony taras z kutą balustradą. Budynek należy do najciekawszych obiektów zabytkowej architektury Jasła.

Roboty budowlane wykonywane przy budynku w latach 2017-2018 obejmowały blaszane pokrycie dachowe wraz z obróbkami blacharskimi, rynnami i rurami spustowymi oraz tynki ścianek ponad dachem. Pokrycie dachowe z blachy stalowej ocynkowanej oczyszczono, uszczelniono

połączenia i powtórnie pomalowano w kolorze stalowo-szarym, uzupełniono obróbki blacharskie i wymieniono rynny. Uzupełniono tynki na ścianie ogniowej ponad dachem oraz naprawiono trzony kominowe.

- Wykonawcy: Krzysztof Kozioł, Jasło.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (BJ/KH).

Kapliczka przydrożna, ul. Bednarska - murowana, otynkowana, 1790-1810, typu domkowego.

Usytuowana na linii dawnych obwałowań miasta, stanowi ważny element krajobrazu miejskiego. Reliktowo zachowane wzniesienie terenu dokumentuje lokalizację obrzeża miasta lokacyjnego w rejonie nieistniejącej dziś Bramy Bieckiej. Założona na planie kwadratu i przykryta blaszanym dachem namiotowym. Elewacje posiadają wydzieloną na narożach strefę cokołową. We wnętrzu znajduje się kamienna figura *Matki Boskiej z Dzieciątkiem*. Prace konserwatorskie rozpoczęły się w 2016 roku. Objęły wówczas rozpoznanie posadowienia kapliczki wraz z rozbiórką betonowych murków i nawarstwień. Wykonano podbicie fundamentów na całym obwodzie kapliczki poprzedzone niwelacją nasypu ziemnego. Wykonano żelbetowy wieniec stabilizujący. Rozebrano schody betonowe wraz z murkami policzkowymi oraz odtworzono bieg schodów na pierwotnym poziomie użytkowym z wykonaniem podbudowy betonowej i okładziny kamiennej na stopniach i ścianach policzkowych. Kamień został opracowany dłutowaniem, wypoinowany, a furtka odtworzona.

W roku 2017 przeprowadzono II etap prac, który objął rozpoznanie warstw malarskich we wnętrzu obiektu oraz warstw zachowanych oryginalnych tynków na elewacjach. We wnętrzu uczytelniono polichromię oraz wykonano rekonstrukcję partii ubytków, aby odtworzyć pierwotną aranżację kolorystyczną. Na elewacji uzupełniono tynki stosując tynk zacierany na licu ściany oraz tynk ciągniony w profilach i gzymsach. Zrekonstruowano warstwę malarską z wykorzystaniem reliktyw odkrywek kolorystyki ścian. W dolnej strefie cokołowej wykonano aranżację kolorystyczną dostosowaną do tonacji barwnej kamiennego wątku. Przy oknach przeprowadzono kompleksowe prace renowacyjne łącznie z kitowaniem i naniesieniem nowych powłok zabezpieczających. Konserwacji poddano kuty krzyż w zwieńczeniu oraz kulę, która została pozłożona.

W kolejnym roku konserwacji poddano rzeźbę *Matki Boskiej*. Usunięto wtórne przemalowania i uzupełnienia. Ubytki kamienia zostały uzupełnione, a oryginalna polichromia wzmocniona wraz z reliktywami złocień. Podczas prac przyjęto koncepcję odtworzenia ubytków polichromii w technologii oryginału oraz złocenia złotem płatkowym. Elementy atrybutów w formie srebrzonych koron mosiężnych oraz pary bereł i półksiężycy z blachy mosiężnej zostały poddane konserwacji z rekonstrukcją laserunków barwnych na srebrze. W tym samym roku wykonano również prace zabezpieczające nasyp oraz jego odwodnienie. Zdemontowano wtórne żelbetowe uzupełnienia zastępując je trwałym zabezpieczeniem statyki fundamentowania kapliczki. Na obwodzie skarpy wykonano żelbetową konstrukcję, którą skorelowano z drenażem.

- Wykonawca: firma KONS-ART Mirosław Babicz, Trzciana.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miejska Jasło, środki własne właściciela. (AF)

Kapliczka przydrożna, ul. Podzamcze 22 - piaskowiec, otynkowana, 1862, typu słupowego, reprezentuje cechy stylu eklektycznego.

Kapliczka o formie prostopadłościanu dzielonego profilowanymi gzymsami, ustawionego na dwustopniowym, kwadratowym stylobacie. Zwieńczenie w kształcie aediculi z półkolistym naczółkiem obwiedzione profilowanym gzymsem i przykryte trójspadowym daszkiem z ażurowym krzyżem kowalskiej roboty. W niszy współczesna figurka *Matki Bożej*.

W roku 2016 przeprowadzono prace, które polegały na demontażu całego obiektu i odkopaniu posadowienia. Wykonano nowy fundament betonowy ze zbrojeniem oraz ustabilizowano skarpe i obrzeże kapliczki z materiału kamiennego. Segmenty kapliczki zostały wzmocnione, odsolone

a splekania sklezione. Stylobat oraz prześwit zwieńczenia zostały zrekonstruowane z nowego materiału kamiennego. Wykonano drzwiczki z przeszkleniem oraz poddano konserwacji kuty krzyż. Lico i gzymsy oryginalnych partii kamienia zostały uzupełnione w miejscach ubytków. Litery inskrypcji zostały pogłębione i uczyniono ich ryt. Całość obiektu poddano hydrofobizacji.

- Wykonawca: Hubert Lipka, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne właściciela. (AF)

Stary Cmentarz, ul. Zielona - założony w 1784.

Cmentarz w Jasle, jeden z najstarszych w kraju, jest nekropolią o wyjątkowo bogatym i różnorodnym zespole obiektów sepulkralnych. Został założony w roku 1784 w wyniku dekretu władz austriackich, które zakazywały pochówków na cmentarzach przykościelnych. Na nową lokalizację wybrano obszar na północ od rynku miasta. Od wielu lat Miasto Jasło we współpracy ze Społecznym Komitetem Ochrony i Renowacji Zabytków Cmentarza przy ul. Zielonej w Jasle, prowadzi prace konserwatorskie mające na celu przywrócenie pierwotnej estetyki zabytkowych nagrobków. Nagrobki z jasielskiej nekropoli niewątpliwie stanowią cenne i wartościowe zabytki związane z historią mieszkańców Jasła. Posiadają one niezwykle wysoki poziom artystyczny dlatego generalnym założeniem przeprowadzonych prac było wykonanie konserwacji techniczno-estetycznej, w wyniku której przywrócone zostały walory zabytkowych nagrobków.

W latach 2015-2018 przeprowadzono prace przy następujących obiektach:

nagrobek rodziny Srzeniawskich i Maleckich (1908), warsztat Jana Mitasińskiego z Jasła, piaskowiec, rzeźba z wapienia pińczowskiego; **nagrobek Jerzyka z Bolesławów Nowakowskich** (1907), warsztat Jania Mitasińskiego z Jasła, piaskowiec, biały marmur; **nagrobek Mrzaków i Strokołowskich** (1905), warsztat Adolfa Hochstima z Krakowa, biały, czerwony i czarny marmur, piaskowiec i beton, obramienie z kutego żelaza; **grobowiec rodziny Macudzińskich i Łączyńskich** (po 1916), piaskowiec, żelazo, tablica inskrypcyjna z czarnego granitu, autor Stanisław Macudziński; **nagrobek Antoniego Koralewskiego** (1898), warsztat P. Kulka z Tarnowa, piaskowiec, beton; **nagrobek Władzi Niedzielskiej** (ok. 1886), warsztat nieznany, piaskowiec; **nagrobek ks. Franciszka Nieświatowskiego** (ok. 1908), warsztat miejscowy, piaskowiec, marmur; **nagrobek Zygmunty Bartmańskiej** (ok. 1907), warsztat nieznany, piaskowiec, tuf wulkaniczny, czarny marmur, beton; **nagrobek Alfreda Truskołaskiego** (ok. 1930), warsztat miejscowy, piaskowiec; **nagrobek Stefanii Bystzyk** (ok. 1911), warsztat nieznany, piaskowiec, marmur czarny, gips, fotografia na porcelanie, szkło, kute żelazo; **nagrobek Jana Chrapieńskiego** (ok. 1913), warsztat miejscowy, piaskowiec, wapień, czarny, marmur; **nagrobek Franciszki z Feremburgów de Kruk, pr. Voto Iwanickiej, sec. Voto Bilskiej** (ok. 1907), J. Kulesza z Krakowa, piaskowiec, czarny marmur, ogrodzenie z kutego żelaza; **nagrobek Tomasza Kornelli** (ok. 1896), warsztat miejscowy, piaskowiec, biały marmur; **nagrobek dziecięcy Zosieńki** (ok. 1906), warsztat Jana Mitasińskiego z Jasła, rzeźba wapienna, piaskowiec, biały marmur; **nagrobek rodziny Mazurów** (ok. 1899), warsztat miejscowy, piaskowiec, marmur, żelazna balustrada; **nagrobek rodziny Oczkiewiczów** (ok. 1896 r.), warsztat miejscowy, piaskowiec, czarny marmur, beton; **nagrobek Marii Sołtys i rodziny Zatlókał** (ok. 1905), warsztat miejscowy, piaskowiec, granit, kute żelazo; mogiła zbiorowa z okresu II wojny światowej; **nagrobek nieznanego rycerza** (3 ćw. XIX), wapień pińczowski; **nagrobek Józefa Kalasantego Bochniewicza** (1888); warsztat nieznany, piaskowiec, wapień pińczowski.

Prace konserwatorskie przy ww. nagrobkach podjęto ze względu na zły stan techniczny każdego z nich, który spowodowany był m.in. utratą stabilności konstrukcyjnej niektórych, zawilgoceniem substancji zabytkowej, rozwojem mikroflory, zasoleniem. Aby zahamować procesy destrukcyjne przy części z nich wykonano nowe posadowienie, często połączone z izolacją. Prace konserwatorskie obejmowały dezynfekcję obiektów, usunięciu nawarstwień biologicznych oraz zanieczyszczeń

powierzchni, oczyszczenie powierzchni z odspojonych i zdegradowanych elementów. Przeprowadzono zabiegi odsalania, impregnacji strukturalnej, uzupełnienia ubytków, rekonstrukcji, wzmocnienia strukturalnego oraz hydrofobizacji, scalenie kolorystyczne i zabezpieczenie przed wpływami atmosferycznymi. Ciekawym przykładem realizacji prac konserwatorskich jest nagrobek ks. Franciszka Nieświatowskiego gdzie w trakcie prac po odkopaniu frontowej części grobu odsłonięto kryptę. Dla zachowania odsłoniętej krypty, która jest obniżona względem obramienia grobu, wykonano nową betonową płytę wierzchnią osłaniającą sklepienie. Kolejnym przykładem wykonanych prac konserwatorskich może być nagrobek Jerzyka z Bolesławów Nowakowskich. W trakcie trwania prac wykonano wzmocnienie kamienia, usunięto mikroflorę oraz uzupełniono znaczne ubytki wapienia. Po odkopaniu obramienia okazało się, że wymaga ono podniesienia oraz wypoziomowania. Założono nowy fundament z izolacją po obramieniu oraz cokołem pomnika. Uzupełniono łączenia ciosów oraz zamontowano rzeźbę w pierwotnym położeniu. Po impregnacji wzmacniającej i hydrofobizacji uzupełniono otoczenie i wewnątrz kłińcem kamiennym. Prace konserwatorskie przy nagrobku Jana Chrapieńskiego związane były z jego translokacją. W przypadku tego nagrobka problem stanowił bezpośrednio przylegający do frontowego lica cokołu nowy grobowiec tumbowy z 1978 roku. Dylatację między cokołem kamiennego nagrobka a lastrykową tumbą właściciele grobowca niefachowo zalepili zaprawą cementową, co wywierało szkodliwy wpływ na zabytkowy nagrobek. Ponieważ założeniem prac konserwatorskich jest zachowawcza konserwacja kamiennego budulca oraz zabezpieczenie zabytku przed szkodliwymi czynnikami, bezwzględnie okazało się odsunięcie nagrobka od nowej tumbi. Translokacja pozwoliła na przeprowadzenie niezbędnych zabiegów technologicznych oraz estetycznych. W trakcie trwania prac przy nagrobku Franciszki z Ferembergów de Kruk, pv. Iwanickiej, sv. Bilskiej po odkopaniu tumbi ujawniała się sygnatura warsztatu J. Kuleszy z Krakowa. Problemem konserwatorskim była konfiguracja terenu, która utrudniała docelowe opracowanie obramienia zabezpieczającego pomnik przed napływem wody. Sygnatura warsztatu ujawniała się również na oczyszczonym nagrobku Zosieńki. Wykonawcą był Mitasiński z Jasła.

- Wykonawcy: Hubert Lipka, Krosno; Roman Dawidziak, Rzeszów; Mirosław Babicz, Trzciana; Urszula Krawczyk, Krosno; Grzegorz Babicz, Nowy Wiśnicz; Mariusz Wrona, Blizne; Akademia Sztuk Pięknych im. J. Matejki w Krakowie (studenci pod kierownictwem dra Mariusza Wrony).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Jasło, Towarzystwo Ochrony Zabytków Cmentarza przy ul. Zielonej w Jasle. (AF)

JASTRZĘBIEC (gm. Kuryłówka, pow. leżajski)

Kaplica pw. Serca Pana Jezusa

Polichromia ścienna - neoklasycyzm, k. XIX, olej.

Polichromia malowana olejno wypełnia całe wnętrze drewnianej kaplicy kompozycją imitującą ornamenty sztukatorskie z elementami figuralnymi oraz symbolicznymi. Podczas prac usunięto przemalowania, odsłonięto pierwotną kolorystykę oraz m.in. boniowania na ścianach bocznych, obramienia z chmurek wokół postaci Chrystusa na stropie prezbiterium. Jednorodną kompozycją jest malowany parapet chóru muzycznego, który został poddany konserwacji równocześnie w ramach prac przy polichromii. Uzyskano bardzo dobry efekt estetyczny. Prace wykonywano w trzech etapach i zakończono w 2016 roku.

- Wykonawca: Adam Pragłowski, Leżajsk.
- Źródła finansowania: Gmina Kuryłówka, środki własne Parafii Rzymskokatolickiej w Luchowie Górnym. (MN)

Jastrzębiec, polichromia w kaplicy Serca Pana Jezusa, po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

JASZCZEW (gm. Jedlicze, pow. krośnieński)

Zespół dworsko-parkowy: dwór Stojałowskich (obecnie Dom Ludowy), oficyna i park krajobrazowy. - budynek dworu, poł. XIX, murowany, elewacje tynkowane, dach czterospadowy z długą kalenicą kryty gontem, przebudowany po 1945, wówczas zamurowano podcień od strony zachodniej, co radykalnie zmieniło wygląd elewacji od strony dawnego podjazdu. Budynek prezentuje stylistykę nawiązująca do angielskiego neogotyku.

Prace objęły całość budynku z modernizacją wszystkich instalacji i podwyższeniem standardu użytkowego większości pomieszczeń. W elewacjach odsłonięto i poddano konserwacji cokół z kamienia ciosowego w reprezentacyjnej części budynku. Wymieniono tynki w partiach, gdzie uległ on degradacji. Wykonano nową aranżację kolorystyczną elewacji adekwatną do stylu budynku. Wzmocniono konstrukcyjnie południowo-wschodnie naroże dworu od strony dawnego stawu. Istniejące obok schody osłonięto drewnianym gankiem. Galerię od strony południowej zamknięto formą przeszklonego ganku. W alkierzach od strony północnej zrekonstruowano okna. W całym budynku wymieniono stolarkę okienną i drzwiową. W części otworów okiennych powtórzono szpalety konstrukcji ramowo-płycinowej. Zachowano drzwi frontowe i w sieni poddając je konserwacji. Wymieniono w całości pokrycie gontowe dachu. Dokonano przy tym nieznacznych napraw więźby dachowej. Wymieniono orynnowanie i obróbki blacharskie. Naprawiono nastawy kominowe zachowując ich pierwotny kształt. W podobny sposób wykonano prace przy lukarnach doświetlających nieużytkowe poddasze. Wzmocniono drewniany strop ingerując przy tym w oryginalną polepę i wykładzinę z przeciwogniowych płytek ceramicznych. Na części poddasza przywrócono pierwotny układ tych płytek. We wnętrzu wymieniono niezabytkowe podłogi i posadzki. Schody betonowe obłożono wykładziną kamienną.

- Wykonawca: firma POL-BUD Grzegorz Buczkowicz, Humniska.
- Źródła finansowania: środki unijne - RPO, Gmina Jedlicze. (AB)

Jaszczew, dwór po zakończeniu prac konserwatorskich

Oficyna - II poł. XIX, zachowana w częściowo bez podcieni od strony wejścia głównego i od południa.

Wykonany został projekt budowlany remontu i adaptacji budynku na „Centrum Aktywizacji Integracji Społecznej”. W projekcie o charakterze zachowawczym przewidziano rekonstrukcję podcieni od strony wejścia głównego i od strony południowej. Odwołano się do archiwalnej fotografii pokazującej wygląd budynku w czasach historycznych.

- Wykonawca: Jakub Malik, Krosno.
- Źródła finansowania: Gmina Jedlicze. (AB)

Jaszczew, oficyna przed i po pracach konserwatorskich

Park krajobrazowy - poł. XIX, zachowany częściowo wyłącznie od strony drogi prowadzącej w głąb wsi. Widoczne w topografii ślady stawów, tarasowego układu terenu i nieliczne okazy starodrzewu.

Prace objęły całość zachowanego fragmentu parku otaczającego obecnie budynek dworu od wschodu i południa. Od zachodu i północy znajduje się ciąg komunikacyjny. Tam wymieniono jedynie nawierzchnię. W obrębie parku dokonano korekty kompozycyjnej układu zieleni, przeważnie wtórnie nasadzonej. Zaprojektowano i wykonano nowe ciągi piesze nawiązując do stylistyki parków angielskich. Kręte ścieżki poprowadzono w taki sposób, żeby uzyskać najciekawszy wgląd na dwór z różnych punktów ogrodu. W miejscu stawów zaaranżowano pola obsadzone wysokimi trawami

przypominającymi trzcinę. Odtworzono dawny ich kształt. Wykonano pomost wprowadzający w głąb jednego z tak imitowanych stawów. Na tarasowej skarpie zbudowano schody terenowe. Od strony południowej postawiono altanę konstrukcji słupowo-zastrzałowej stylizowaną na budowlę historyczną. Ścieżki obsadzono krzewami. Założono nowe trawniki. Wprowadzono ławki oraz elementy małej architektury zaopatrzone w tablice informacyjne objaśniające walory zabytkowego założenia dworsko-parkowego.

- Wykonawca: firma ALMAX Anita Liwosz, Świerzowa Polska.
- Źródła finansowania: środki unijne - RPO, Gmina Jedlicze. (AB)

Jaszczew, park po rewitalizacji

JAŚLANY (gm. Tuszów Narodowy, pow. mielecki)

Zespół kościoła parafialnego pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny - murowany kościół, 1904, wg projektu arch. Józefa Danka; murowana plebania, 1899, remontowana 2009-2010, murowana dzwonnica, 1904.

W 2016 roku przeprowadzono prace polegające na konserwacji wewnętrznej stolarki drzwiowej w budynku plebanii. W 2017 roku przeprowadzono remont kościoła obejmujący wymianę rynien i rur spustowych, remont i konserwację dachu, uporządkowanie odwodnienia terenu wokół kościoła, wymianie obłachowania sterczyn szczytów i portalu głównego.

- Wykonawca: firma OMEGA Sikora Andrzej, Mielec.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Mielcu, środki własne Parafii. (DK)

JAŚLISKA (gm. Jaśliska, pow. krośnieński)

Kapliczka słupowa na kurhanie szwedzkim - 1669, piaskowiec.

Zbudowana w formie prostokątnego filara stojącego na trzech kamiennych stopniach, z latarnią u góry, zakończoną krzyżem kowalskim. Jest to jeden z najstarszych tego typu obiektów w regionie. I etap prac, przeprowadzony w 2017 roku objął zdemontowanie wtórnego zwieńczenia oraz stopni schodów. Kamień został oczyszczony z nawarstwień biologicznych oraz wtórnych szkodliwych uzupełnień. Wykonano odsalanie oraz zabiegi wzmacniające strukturę łącznie z montażem metalowych bolców w partiach uzupełnień oraz klejeniem i iniekcją spękań. Uzupełniono ubytki

detali latarni masami mineralnymi przywracając pierwotną formę tej części kapliczki. Zrekonstruowano klamry montażowe oraz poddano konserwacji metalowe detale zwieńczenia. Zamontowano latarnię w pierwotnym położeniu. Odzyskano relief na powierzchni słupa czworobocznego oraz wykonano dokumentację fotograficzną pozwalającą na odtworzenie inskrypcji i symboli. Przeprowadzone prace pozwoliły na zachowanie oryginalnej powierzchni bez uszczerbku. Wykonano konserwację techniczną stopni schodów, które zostały zamontowane na obiekcie w roku 2018. W kolejnym etapie przeprowadzono prace, podczas których ustabilizowano posadowienie oraz wykonano izolację przeciwwilgociową. Uzupełniono podbudowę schodów oraz opracowano otoczenie w formie opaski z kruszywa. Wykonano konserwację estetyczną słupa polegającą na opracowaniu faktury i kolorystyki uzupełnień. Na podstawie silikonowego odlewu inskrypcji z czterech ścian słupa dokonano transkrypcji tekstu łacińskiego oraz tłumaczenia na język polski. Przyjęto założenie zachowawczego podejścia do reliefu inskrypcji bez rekonstrukcji istniejących ubytków.

- Wykonawca: Aleksandra Pawlik-Świerz, Nowy Sącz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego. (AF)

Zagroda nr 126 - drewniana, l. 30.XX.

Zabytkowa zagroda nr 126 w Jaśliskach wraz z działką nr ew. 1461 jest wartościowym obiektem zabytkowej architektury drewnianej Jaślisk. Wartością obiektu, poza zachowaną historyczną konstrukcją zrębową i przysłupową jest lokalizacja w centrum wsi w bliskim sąsiedztwie kościoła oraz innych historycznych budynków przy rynku. Obiekt składa się z części mieszkalno-gospodarczej oraz połączonej z nią dachem części gospodarczej. Forma architektoniczna części mieszkalnej pochodzi z czasu gruntowanego remontu budynku w latach 30. XX wieku oraz późniejszego remontu w latach 60. XX wieku. Najstarszą częścią zabudowy jest budynek gospodarczy, w którym oryginalna substancja drewnianego zrębu zachowała się do poziomu stropu.

W ramach prac remontowych wykonano restaurację dobrze zachowanych oraz wymianę zniszczonych lub uszkodzonych elementów konstrukcji przysłupowej i zrębu ścian oraz stropów, dachu oraz stolarki okiennej i drzwiowej z powtórzeniem wyglądu, materiału i parametrów technicznych pierwowzoru. W pierwszym etapie prac w 2018 roku wykonano wzmocnienie fundamentów poprzez ich podbicie, przemurowanie istniejącej konstrukcji kamiennego podmurowania z nieznacznym jego podwyższeniem oraz powtórzeniem sposobu układania kamienia i wykonaniem izolacji przeciwwilgociowej pod konstrukcją drewnianą ścian. Wymieniono także podwaliny na całym obwodzie. Pozostałe prace przy budynku wykonane zostały w 2019 roku i obejmowały: na obu częściach budynku rekonstrukcję gontowego pokrycia dachowego, rekonstrukcję oryginalnej murowanej kuchni na drewno w jednym z pomieszczeń części mieszkalnej wraz przemurowaniem komina. Wykonano także nowe podłogi z desek na legarach na nowej stabilnej podbudowie, a w sieni posadzki ceramiczne z cegły. W ramach prac w części mieszkalnej wykonano nowe pomieszczenie higieniczno-sanitarne, które przebudowane zostało na pomieszczenie użytkowe związane z zaplanowaną w obiekcie funkcją muzealną, kulturalną i edukacyjną, a także nowe schody na poddasze. Po wykonaniu prac przy zabudowaniach, w ramach inwestycji przeprowadzono niezbędne korekty w zagospodarowaniu najbliższego otoczenia zagrody, związane z dojazdem oraz wyposażeniem w niezbędne instalacje i urządzenia pozwalające na jego użytkowanie zgodnie z nowym przeznaczeniem.

- Wykonawcy: Bieszczadzka Waderka Paulina Sroka, Jaśliska.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Jaśliska. (KH).

Jaśliska, po lewej zagroda nr 126 przed rozpoczęciem prac konserwatorskich, po prawej, po zakończeniu prac

Dom przy Rynku nr 28 - drewniany, ok. poł. XIX-XX, w miejsce starszego budynku, parterowy, z nieużytkowanym poddaszem, częściowo podpiwniczony, o układzie trzytraktowym z przelotową sienią.

Kompleksowe prace o charakterze zabezpieczającym oraz remontowo-konserwatorskim przeprowadzono przy budynku w latach 2014-2016. W pierwszym etapie prac przeprowadzono najkonieczniejsze prace zabezpieczające i remontowe, gdyż budynek zachowany był w bardzo złym stanie. W roku 2015 kontynuowano remont, podczas którego wykonano ścianę sumikowo-łątkowej sieni od strony budynku nr 29, założono nową skrzynkową stolarkę okienną w zrekonstruowanej części budynku na parterze i na poddaszu oraz zamontowano wrota w sieni, wykonano schody z parteru na poddasze w sieni, a także wykonano podbudowę pod podłogi na parterze. W 2016 roku zdemontowano prowizoryczne pokrycie dachu papą i wykonano nowe z blachy stalowej ocynkowanej wraz z orynnowaniem. Zamontowano również okna połaciowe.

- Wykonawcy: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz; firma „Dobrowski” Józef Dobrowski.
- Środki finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Inwestora. (JU)

Stara plebania - murowana, 1890.

Stara plebania przy kościele parafialnym w Jaśliskach do niedawna pełniła tę funkcję; po wybudowaniu nowej plebanii użytkowana była okazjonalnie, jako świetlica parafialna. Pomimo upływu czasu, jest przykładem dobrze zachowanej architektury eklektycznej końca XIX wieku. Parafia w Jaśliskach podjęła starania o przywrócenie starej plebanii do użytkowania, jako Parafialny Dom Więzi Społecznej. Inwestycja ta wiązała się z koniecznością wykonania w budynku niezbędnych robót budowlanych i konserwatorskich, przy zachowaniu oraz restauracji jej cech architektonicznych. Pierwszy etap prac wykonano w 2014 roku, kiedy wymieniono drewnianą skrzynkową stolarkę okienną w budynku głównym i krosnową na werandzie na nową z zachowaniem wyglądu, typu i materiału oraz wykonano nowe drewniane okna w piwnicy, a także wykonano remont zewnętrznej stolarki drzwiowej. W ramach inwestycji na ścianach fundamentowych i ścianach piwnic wykonano izolację przeciwwilgociową poziomą, nowe schody zewnętrzne do piwnicy, remont drewnianej werandy przy wejściu głównym, przebudowę drewnianych schodów zewnętrznych i balkonu przy wejściu kuchennym na parterze, wymianę tynków na cokole na nowe wyprawy renowacyjne oraz przebudowę elewacji. Wymieniono tynki na całej powierzchni ścian zewnętrznych powyżej cokołu na nowe wyprawy mineralne zacierane na gładko wraz z remontem profili ciągnionych i detali architektonicznych oraz malowaniem elewacji. Na nowe wymieniono blaszane rury spustowe oraz obróbki blacharskie parapetów. Ze względu na konieczność dostosowania wnętrza budynku do potrzeb nowej funkcji dokonano przebudowy wnętrza z zachowaniem pierwotnego głównego układu pomieszczeń i wykonaniem pomieszczeń higieniczno-sanitarnych. Wymieniono część podłóg drewnianych na nowe, a część po remoncie przełożono; w niektórych pomieszczeniach wykonano

nowe posadzki ceramiczne. W celu poprawienia warunków użytkowych przy jednoczesnym zachowaniu wyglądu bryły budynku, ściany zewnątrz ocieplono od wewnątrz, ocieplono strop nad parterem, wykonano dodatkowe trzony kominowe i na nowo wykonano wszystkie niezbędne instalacje wewnętrzne. Przed wejściem głównym dokonano korekty ukształtowania terenu co pozwoliło na zapewnienie lepszego dojścia do budynku.

- Wykonawca: Janusz Biskup, Malawa.
- Źródła finansowania: środki unijne - RPO, Gmina Jaślicka, środki własne Parafii. (KH).

Jaślicka, po lewej budynek plebanii przed rozpoczęciem prac, po prawej po zakończeniu prac

Kościół parafialny pw. Katarzyny Aleksandryjskiej - murowany, 1724-1732, przebudowany 1912, późnobarokowy z elementami klasycystycznymi.

Nieorientowany, zbudowany z kamienia rzeczno-ceglany, jako jednonawowy z transeptem kościół, usytuowany w centralnej części wsi zamyka perspektywę z placu rynkowego w kierunku południowym. Wieża kościoła stanowi dominantę w krajobrazie Jaślick. W ostatnich latach wykonane zostało oświetlenie wnętrza kościoła. Punkty świetlne ukryte na gzymsach nie są widoczne z poziomu nawy.

- Wykonawca: firma RAWEN Technika Świetlna, Kraków.
- Źródła finansowania: Gmina Jaślicka, środki własne Parafii. (BŁD)

Ołtarz główny - poł. XVIII, struktura stolarsko-snycerska oraz rzeźba polichromowana, złocona i srebrzona, obrazy olejne na płótnie.

Prace prowadzone były w latach 2014-2017. W 2014 roku zakończone zostały wszystkie prace badawcze i techniczne. Ponieważ oryginalne warstwy zachowały się śladowo, a uznano potrzebę powrócenia do pierwotnej estetyki, wykonana została rysunkowa koncepcja aranżacji konserwatorskiej. Zgodnie z jej założeniami zrekonstruowano na całej strukturze stolarskiej polichromię o jednolitym odcieniu ciemnoniebieskim. Dla większości komponentów zdobiących strukturę ołtarzową musiała nastąpić rekonstrukcja złoceń i srebrzeń oraz odtworzenie laserunków. Detale te były wtórnie rozmieszczone na retabulum, a ponadto w trakcie prac odnaleziono zostały inne, które pierwotnie należały do tego ołtarza. Na podstawie dawnych fotografii dokonano rekonstrukcji. Rzeźby *Św. Piotra* i *Św. Pawła* zostały oczyszczone z wtórnych nawarstwione. Uzupełniono na ich powierzchni grunty i polichromię. Obrazy poddano pełnej konserwacji łącznie z dublżem i przeniesieniem płócien na nowe krosna. Usprawniono mechanizm zasuwę wprowadzając dla niej sterowanie systemem elektronicznym.

- Wykonawcy: Sandra Benedyk-Dyl, Sanok; Halszka Granek-Smarzewska, Kosztowa; Aleksander Piotrowski REARTE, Kraków.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne Parafii. (AB)

Jaślička, ołtarz główny po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej po ich zakończeniu

Ołtarze boczne, ambona - poł. XVIII, struktura stolarsko-snycerska, polichromowana oraz rzeźba, złocona i srebrzona, obrazy olejne na płótnie.

Prace rozpoczęto w 2013 roku. Wykonano wówczas wszystkie zabiegi chemiczne, prace stolarskie, usunięto wtórne nawarstwienia. W następnym etapie działań konserwatorskich uznano, na podstawie badań i analiz, że tylko częściowo będzie można przywrócić ołtarzom ich pierwotną estetykę, gdyż najstarsze warstwy zachowały się reliktoowo i w takim stanie, że ich interpretacja nastęrczała sporo kłopotów. Zdecydowano się zachować oryginalne relikty, zrekonstruować warstwy polichromii złoceń i srebrzeń z laserunkami naśladowczo do oryginału i ostatecznie dokonać aranżacji konserwatorskiej oraz rekompozycji w obrębie rozmieszczenia detali.

- Wykonawca: Sandra Benedyk-Dyl, Sanok; Halszka Granek-Smarzewska, Kosztowa; Aleksander Piotrowski REARTE, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne Parafii. (AB)

Chrzcielnica - poł. XVIII, struktura rzeźbiarsko-snycerska, polichromowana, złocona i srebrzona.

Wykonano zabiegi chemiczne. Usunięto wtórne nawarstwienia. Dokonano niezbędnych prac stolarskich z wymianą zdegradowanych elementów. Dodany został cokolik powiększający powierzchnię stopy i podwyższający chrzcielnicę. Zrekonstruowana została pokrywa na wzór stopy. Wyeksponowana została oryginalna polichromia, w której uzupełniono ubytki metodą naśladowczą. Wykonano prace pozłotnicze przy detalach snycerskich.

- Wykonawca: Aleksander Piotrowski REARTE, Kraków.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne Parafii. (AB)

Malowidło ściennie w kaplicy transeptu *Oplakiwanie Chrystusa* - XVIII/XIX, technika klejowa na tynku.

Wykonano dezynfekcję oraz konsolidację warstw technologicznych. Usunięto wtórne łąty i kity. Oczyszczono malowidło i uzupełniono ubytki tynku dokonując również impregnacji. Następnie odtworzono pobiałą i zrekonstruowano ubytki warstwy malarskiej. Prace prowadzone były w 2017 roku.

- Wykonawca: Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Starostwo Powiatowe w Krośnie, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Jaśliska, malowidło ściennie „Oplakiwanie Chrystusa”

Prospekt organowy i parapet chóru muzycznego – k. XVIII i 1912, struktura stolarska, polichromowana.

W wyniku badań stratygraficznych stwierdzono, że na całej strukturze nie zachowały się oryginalne warstwy polichromii, poza niewielkimi fragmentami szarej marmoryzacji, którą datuje się na 1912 rok, wiążąc z Bogdańskimi, którzy wykonali dekorację wnętrza po rozbudowie świątyni. Po przeanalizowaniu obiektu ustalono, że tylko środkowa część szafy jest pozostałością osiemnastowiecznego prospektu i że widoczne są ślady kilku przeróbek. Cała struktura została wtórnie pokryta polichromią w latach 60. XX wieku. Uznano potrzebę przywrócenia pierwotnej estetyki. Zdecydowano się na aranżację konserwatorską w oparciu o wiedzę uzyskaną na podstawie analizy zachowanych relikwów. Ustalono również, że balustrada chóru muzycznego też pochodzi z czasu przebudowy kościoła.

- Wykonawca: Aleksander Piotrowski REARTE, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Jaśliska, środki własne Parafii. (AB)

Stacje drogi krzyżowej - 1861, malował Paweł Bogdański, 1929 przemalował Michał Bogdański, płótno, olej.

Część obrazów została zdublowana, w części doklejono krajki do płócien i przełożono je na nowe krosna. Nie usunięto przemalowania Michała Bogdańskiego, gdyż pracował on naśladowczo w stosunku do swego poprzednika, a poza tym warstwa oryginalna znajdująca się pod spodem zachowała się w dużo gorszym stanie. Uzupełnione zostały ubytki i przetarcia malatury. Odnowiono również ramy wykonane w 1912 roku przez miejscowych stolarzy.

- Wykonawca: Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: LGD Kraina Nafty, środki własne Parafii. (AB)

Obraz *Matka Boska Jaśliska* - 1634, sygn. Petrus Burnathowicz, deska, tempera, tło złożone.

Wstępne badania polegały na wykonaniu zdjęć rentgenowskich oraz zdjęć w świetle IR i UV. Analiza ich wyników nie wniosła poważniejszych zmian w założeniach konserwatorskich. Ustalono, że tło mogło być późniejsze niż najstarsza warstwa malarska. Postanowiono to uszanować i poddać konserwacji z niewielkimi tylko retuszami. W jabłku królewskim Dzieciątka zrekonstruowano obręczę i wieńczący krzyżyk. Ustabilizowane zostało drewniane podobrazie. Odwrocie oczyszczono z zabrudzeń i zabezpieczono. Usunięte zostały wszystkie uzupełnienia z poprzedniej konserwacji. Skonsolidowano warstwy technologiczne. Uzupełniono ubytki drewnianego podobrazia oraz warstw malarskich i złocień. Prace przeprowadzone zostały w 2015 roku.

- Wykonawca: Małgorzata Nowalińska, ASP Kraków.
- Źródła finansowania: środki własne Parafii. (AB)

Obraz *Św. Katarzyny Aleksandryjskiej* - XVIII, płótno, olej.

Płótno zostało zdublowane. Wszystkie wtórne nawarstwienia zostały usunięte z powierzchni obrazu. Nie zachowała się dolna część przedstawienia, którą zdecydowano się zrekonstruować na podstawie analogii, które odnaleziono w wyniku przeprowadzonych badań ikonograficznych. Skonsolidowano warstwy technologiczne. Uzupełniono ubytki płótna, gruntów i warstwy malarskiej. W wyniku rekonstrukcji dolnej części obrazu przywrócony został jego pierwotny zamysł kompozycyjny. Prace trwały od 2015 do 2016 roku i wykonane zostały w ramach dyplomu magisterskiego pod kierunkiem prof. Jadwigi Wyszynskiej.

- Wykonawca: Arleta Chwalik, ASP Kraków.
- Źródła finansowania: środki własne Parafii. (AB)

Dwa feretrony - struktura snycerska pozłacana i posrebrzana, obrazy olejne na desce.

Prace dotyczyły feretronów z przedstawieniami: *Matki Boskiej z Dzieciątkiem* oraz *Serca Jezusowego*, a także *Św. Anny nauczającej Marię* oraz *Św. Katarzyny i Tekli*. Usunięte zostały wtórne nawarstwienia. Wykonano niezbędne zabiegi chemiczne. Sklejono pęknięcia drewnianych ram i uzupełniono ubytki w snycerce. Skonsolidowano warstwy technologiczne, uzupełniono ubytki gruntów, warstwy malarskiej oraz złocień i srebrzeń. Prace przeprowadzono w 2018 roku.

- Wykonawca: Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne - RPO, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Dwa kandelabry - k. XIX, struktura snycerska pozłacana i posrebrzana.

Sklejono pęknięcia drewnianych trzonów i uzupełniono ubytki w snycerce. Skonsolidowano warstwy technologiczne, uzupełniono ubytki gruntów, warstwy złocień i srebrzeń.

- Wykonawca: Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne - RPO, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Starodruki - 1615 i 1705, papier czerpany, druk.

Prace dotyczyły dwóch drukowanych ksiąg: *SERINISSIMO AC REVERENDESSIMO PRINCIPI AC DOMINO* oraz *ILLVSTRISSIMO ET REVERENDESSIMO D. ROBERTI*. Wykonane zostały zabiegi chemiczne. Ubytki w kartach papierowych i oprawach wykończonych skórą uzupełniono na zasadzie wstawek z nowego materiału o właściwościach fizycznych zbliżonych do oryginału. Dokonano niezbędnych scaleń estetycznych.

- Wykonawca: Aleksander Piotrowski REARTE, Kraków.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne - RPO, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

JAWORNIK POLSKI (gm. Jawornik Polski, pow. przeworski)

Kościół parafialny pw. św. Andrzeja Apostoła - murowany, 1838-1839.

Od listopada do maja 2015 roku przeprowadzono remont więźby dachowej, wymianę pokrycia dachu z zastosowaniem blachy aluminiowo-tytanowej powlekanej stopem miedzi, wymieniono obróbki blacharskie, rynny i rury spustowe oraz zamontowano instalację odgromową. Następnie przystąpiono do remontu elewacji kościoła za wyjątkiem cokołu. W trakcie prac wykonano skucie odspojonych tynków, uzupełnienie ubytków tynków i elementów wystroju architektonicznego: pilastrów, gzymsów, opasek okiennych oraz prace malarskie na podstawie wcześniej uzgodnionych próbek kolorystycznych.

- Wykonawca: firma ARKA Daniel Bieniasz, Maćkówka (dach); Usługi Remontowo-Budowlane Kazimiera Tompalska, Jawornik Polski (elewacja).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Jawornik Polski, środki własne Parafii. (EB)

Budynek stacyjny – kolej wąskotorowa Przeworsk-Dynów - murowany, 1890.

W 2015 roku dla przedsięwzięcia pn. „Modernizacja zabytkowej linii Przeworskiej Kolei Dojazdowej Przeworsk-Dynów wraz z infrastrukturą towarzyszącą” została opracowana kompleksowa dokumentacja pn. „Remont budynku Stacji Jawornik Polski”. Z uwagi na zły stan zachowania więźby dachowej (znaczne porażenia i zagrzybienie drewna konstrukcji) oraz pokrycia (nieszczelności), który spowodowany był brakiem bieżących napraw oraz naturalnym zużyciem elementów konstrukcyjnych w 2017 roku właściciel wykonał I etap prac w zakresie: remontu więźby dachowej wraz z impregnacją, wykonaniu izolacji termicznej, remontu dachówki ceramicznej (demontaż, odczyszczenie, impregnacja, uzupełnienie dachówką rozbiórkową i innego obiektu), wymiany pasów nadrynnowych, rynien i rur spustowych wykonanych z blachy stalowej ocynkowanej powlekanej oraz przemurowania kominów.

- Wykonawca: Usługi Remontowo-Budowlane Kazimiera Tompalska, Jawornik Polski.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (EB)

JEDLICZE (gm. Jedlicze, pow. krośnieński)

Pałac w zespole pałacowo-parkowym, ob. liceum ogólnokształcące - murowany z cegły, otynkowany, 1915-1925 wg projektu lwowskiego architekta Jana Sas-Zubrzyckiego; powstał na miejscu zniszczonego przez pożar XVIII-wiecznego dworu; park krajobrazowy, 1925.

Historia pałacu wiąże się z Walerianem i Zofią Stawiarskimi, którzy byli właścicielami Jedlicza. Z ich inicjatywy powstał pałac na reliktach wcześniejszego budynku. W czasie II wojny światowej pałac zajmowany był przez wojska niemieckie i radzieckie, których pobyt przyczynił się do znacznej dewastacji budynku. Po zakończeniu działań wojennych został, dzięki staraniom Władysława Dubisa, adaptowany na potrzeby liceum ogólnokształcącego.

Na przestrzeni lat 2015-2018 na terenie pałacu oraz parku prowadzono szereg prac mających na celu przywrócenie jego pierwotnych wartości zabytkowych oraz podniesienie stanu technicznego budynku. W roku 2015 przeprowadzono prace związane z naprawą kamiennych schodów i elewacji południowej uszkodzonych przez upadające drzewo. Przeprowadzono remont części istniejącej nawierzchni głównej alei doprowadzającej do pałacu. W kolejnych latach prowadzono prace konserwatorskie i restauratorskie przy elewacjach pałacu obejmujące tynki, detale kamieniarskie, schody zewnętrzne, remont tarasu. W trakcie trwania prac wymieniono część stolarki okiennej i drzwiowej z powtórzeniem wielkości, kształtu i podziału stolarki istniejącej. Wymieniono drenaż

opaskowy, co przyczyniło się do usunięcia problemu z zawilgoceniem pomieszczeń pałacu. Przeprowadzono remont więźby dachowej oraz wymieniono pokrycie dachowe, wyremontowano kominy z zachowaniem ich pierwotnej formy i wyglądu. Strop nad piętrem i strop oraz ściany poddasza zostały ocieplone wewnątrz. Zamontowano platformę dla osób niepełnosprawnych. Przeprowadzono remont kilku pomieszczeń na parterze budynku przystosowując je do ekspozycji muzealiów oraz prowadzenia zajęć edukacyjnych. Wnętrze budynku zostało dostosowane do wymagań ewakuacji na wypadek pożaru. Zamontowano instalację odgromową oraz wyremontowano instalację elektryczną wewnętrzną.

- Wykonawca: firma EL-FACH, Rzeszów; Wrona Mirosław firma „Zalas”, Chorkówka; Zdzisław Gil, Krosno.
- Źródła finansowania: środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Krośnie. (AF)

JEDLNA (gm. Nowa Sarzyna, pow. leżajski)

Kapliczka przydrożna

Polichromia - ludowa, XIX, technika klejowa.

Stan zachowania tynków i warstwy polichromii był zły. Liczne spękania, odspojenia, zagrzybienie, wtórne zacierki cementowe i przemaalowania pobiałą skłoniły inwestora do podjęcia kompleksowych prac remontowych kapliczki i wykonania konserwacji polichromii. Wszystkie zabiegi konserwacji technicznej i estetycznej przywróciły temu skromnemu wnętrzu estetyczny wygląd, zgodny z pierwotnym założeniem.

- Wykonawca: Jadwiga Bąk, Stobierna.
- Źródła finansowania: Gmina Nowa Sarzyna. (MN)

JEŻOWE (gm. Jeżowe, pow. niżański)

Figura Św. Jana Nepomucena - 1753, piaskowiec.

Oczyszczono figurę z fałszywej patyny oraz innych nawarstwień wtórnych. Miejsca zaatakowane przez mikroflorę zostały zdezynfekowane. Wzmocniono osłabione miejsca i odsolono część przypowierzchniową kamienia. Spękania zaklejono z użyciem nierdzewnych kotew. Ubytki uzupełniono przy zastosowaniu kitów barwionych w masie. Całość poddano zabiegowi hydrofobizacji i scalono kolorystycznie spoiny. Oczyszczono tabliczkę inskrypcyjną i uczytelniono napisy. Elementy metalowe oczyszczono i zabezpieczono antykorozyjnie.

- Wykonawca: Radomir Dawdziak, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Jeżowe.

JODŁOWA (gm. Jodłowa, pow. dębicki)

Kościół parafialny pw. św. Stanisława Bpa i Męczennika - drewniany, konstrukcji zrębowej z drewna modrzewiowego i jodłowego, wokół kościoła dzwonnica oraz ogrodzenie z bramkami i murowanymi kaplicami od strony północnej, południowej i wschodniej; 1670-1679, powiększony 1923-1933, remontowany 1960-1961, 1978, 1992.

W 2015 roku zrealizowano V etap zakres prac remontowo-konserwatorskich kościoła, obejmujący remont dwóch kaplic w ogrodzeniu od strony wschodniej i południowej (południowa została zrekonstruowana w 2001 roku po osunięciu się ze skarpy). Ceglano-kamienny wątek obu kaplic poddano pełnej konserwacji technicznej i estetycznej, polegającej na oczyszczeniu powierzchni, wzmocnieniu struktury, uzupełnieniu ubytków cegieł i kamienia, scaleniu kolorystycznym uzupełnień. W 2016 roku wykonano VI etap prac remontowo-konserwatorskich dotyczących kaplicy północnej, znajdującej się w stanie awaryjnym. Z uwagi na osłabione fundamenty kamienne należało wykonać nowe posadowienie kaplicy wraz z izolacją, co wiązało się z pracami rozbiórkowymi i rekonstrukcją

obiektu z maksymalnym wykorzystaniem historycznego materiału. W 2017 roku przeprowadzono etap VII prac - remont dzwonnicy parawanowej, obejmujący remont dachu, konstrukcji wsporczej dzwonu, wymianę instalacji elektrycznej, remont elewacji frontowej oraz remont gzymsu.

- Wykonawca: Hubert Lipka, Krosno (kaplice); Bogdan Kordek, Przeczyca (dzwonnica).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Jodłowa, środki własne Parafii. (AK).

Jodłowa, kaplica w ogrodzeniu kościoła po zakończeniu prac konserwatorskich

Polichromia - neobarok, 1930, mal. Józef Edward Dutkiewicz, tempera.

Barokowa polichromia ścienna w kościele filialnym (d. parafialnym) w Jodłowej została przemalowana przez Józefa Edwarda Dudkiewicza w 1930 roku. Przed rozpoczęciem prac konserwatorskich w 2015 roku wykonano dodatkowe badania na obecność starszych warstw, co pozwoliło na sformułowanie postępowania konserwatorskiego dla przyszłych prac przy polichromii ściennej. Rozpoczęte prace w zakresie sklepienia i ściany południowej prezbiterium miały na celu utrwalenie podłoża, usunięcie przemalowań i przywrócenie pierwotnych wartości artystycznych kompozycji malarskiej prof. Józefa Edwarda Dudkiewicza z 1930 roku oraz częściową ekspozycję warstw historycznych na wybranym fragmencie. Prace kontynuowano w latach 2016-2017.

- Wykonawca: badania: dr Agnieszka Kosakowska; firma CONSISTE A. Kosakowska, E. Zielińska, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne. (MN)

Rzeźba Św. Jan Nepomucen (z dzwonnicy) - XIX, drewno polichromowane.

Prace wykonano w 2017 roku w ramach remontu dzwonnicy. Głównymi założeniami prac były wykonanie pełnej konserwacji technicznej - usunięcie wszystkich wtórnych nawarstwień, impregnacja, uzupełnienie ubytków, zrekonstruowanie podstawy rzeźby oraz wykonanie zbiegów konserwacji estetycznej, tj. scalenie pierwotnej polichromii, zrekonstruowanie złoceń, zabezpieczenie powierzchni rzeźby przed działaniami warunków atmosferycznych. Dzięki wykonaniu prac rzeźba uzyskała przedłużenie trwałości materiału oraz prawidłowy odbiór estetyczny.

- Wykonawca: Beata Palusińska-Lipka, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MN)

Jodłowa, rzeźba św. Jan Nepomucen, po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

JODŁÓWKA (gm. Pruchnik, pow. jarosławski)

Kościół parafialny pw. Matki Bożej Pocieszenia

Ołtarz główny – 1946, autorstwa T. Krupiński z Kańczugi, wystrój snycerski ze starszego ołtarza 1863-1871, drewno dębowe i lipowe, rzeźby drewniane polichromowane, na elementach snycerskich i detalach złocenia.

Prace konserwatorskie przy ołtarzu (bez konserwacji obrazu *Matki Bożej Pocieszenia*) objęły zabiegi techniczne w tym dezynsekcję, dezynfekcję i impregnację strukturalną, fragmentaryczną wymianę elementów struktury i brakujących detali ornamentalnych zniszczonych i osłabionych żerowaniem drewnojadów, usunięcie wszystkich przemalowań i wtórnych nawarstwień w tym szlagmetal. Zrekonstruowano złocenia złotem płatkowym na gruntach, których pierwotne występowanie potwierdziły badania laboratoryjne, a całą strukturę scalono kolorystycznie bejcami i zabezpieczono lakierem o matowo-jedwabistym połysku. Rzeźbom przywrócono pierwotną kolorystykę z niewielką rekonstrukcją na uzupełnieniach i flekowaniach rzeźb. Prace wykonano w 2016 roku.

- Wykonawca: Elżbieta Wróblewska, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Pruchnik, środki własne. (MO)

Ambona, antepedia - 1864-1871, proj. Antoni Lamach z Pruchnika, wyk. Antoni Osiński z Przemyśla, pozłotnik Jan Assaborowski, drewno polichromowane i złoczone.

Przechowywane od kilku lat w zabudowaniach gospodarczych parafii elementy neogotyckiej ambony (zaplecek i baldachim) oraz dwa ołtarze boczne, w roku 2018 zostały poddane I etapowi prac konserwatorskich, który objął zachowane fragmenty ambony oraz dwa antepedia: ołtarz Chrystusa Ukrzyżowanego i Najświętszego Serca Jezusowego. Prace objęły rekonstrukcje i uzupełnienia stolarskie, rekonstrukcje snycerskie, złocenie elementów snycerskich, profili i elementów reliefowych na poler i mat oraz rekonstrukcje polichromowanych powierzchni ambony i antepediów na podstawie odsłoniętych, pierwotnych warstw malarskich. Prace wykonano w 2018 roku.

- Wykonawca: Elżbieta Wróblewska, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Pruchnik, środki własne. (MO)

JUROWCE (gm. Sanok, pow. sanocki)

Dwór Słoneckich - murowany, I poł. XIX, rozbudowany pocz. XX.

Klasycyistyczny dwór wzniesiony przez Słoneckich jest budowlą parterową, z piętrową dobudówką, z charakterystycznym dla tzw. stylu dworów polskich portykiem kolumnowym. W bliskim położeniu istniał folwark. Wokół budynku został zachowany park wraz z starodrzewem oraz staw. Wyremontowano i wymieniono więźbę dachową, wykonano nowe poszycie dachowe z dachówki ceramicznej i okna drewniane powielające podziały okien znanych z archiwalnych fotografii.

- Źródła finansowania: środki własne. (AO)

KALWARIA PACŁAWSKA (gm. Fredropol, pow. przemyski)

Kaplica „Dom Kajfasza” - murowana, ok. 1825, przebudowana i rozbudowana w II poł. XIX.

W 2016 roku przeprowadzono prace polegające na wykonaniu izolacji pionowej i poziomej, drenażu z płytą odbojową. Ponadto przeprowadzono remont więźby dachowej z częściową wymianą jej źle zachowanych elementów, wymieniono pokrycie dachu z zastosowaniem blachy tytanowo-cynkowej (oprócz wieżyczki). Renowacji poddano stolarkę okienną i drzwiową.

- Wykonawca: J&B Firma Budowlano-Remontowa H. Cieślik, J. Prymon, Przeworsk.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne.

Zespół Kościoła Franciszkanów pw. Znalezienia Krzyża Świętego - kościół murowany, 1770-1775; klasztor murowany, II poł. XVIII, rozbudowany 1834-1835, odbudowany po pożarze 1855, rozbudowany 1906-1907, częściowo spalony 1955, odbudowany przed 1959; dzwonnica murowana, 1 ćw. XIX.

W 2015 roku prowadzono prace przy północno-zachodniej ścianie kościoła franciszkanów (prezbiterium). Polegały one na skuciu tynków oraz wzmocnieniu ścian prezbiterium. Następnie wykonano ich szpachlowanie i malowanie. W ścianie północno-zachodniej i południowo-zachodniej wykonano cokół z płyt piaskowca oraz płytę odbojową z zasypaniem jej żwirem. Równoległe, w 2015 roku, wykonano izolacje ścian poziomych i pionowych ściany frontowej klasztoru oraz drenaż opaskowy. Zrobiono również płytę odbojową i schody. W 2017 roku dokonano remontu elewacji dzwonnicy. Prace polegały na skuciu tynków, uzupełnieniu ubytków, wzmocnieniu ścian, wykonaniu nowych tynków wraz z ich malowaniem. Obłożono cokół z płyt piaskowca. Zrobiono nowe schody obkładając je piaskowcem. Ponadto wykonano płytę odbojową z granitowej kostki. Przeprowadzono również prace polegające na odczyszczeniu i impregnacji więźby dachowej oraz remoncie ślusarki okiennej i drzwiowej.

- Wykonawca: J&B Firma Budowlano-Remontowa H. Cieślik, J. Prymon, Przeworsk.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Fundusz Kościelny, środki własne.

KAŃCZUGA (gm. Kańczuga, pow. przeworski)

Kamienica Kellermanów Rynek 21 (d. 23) - murowana, ok. 1620 piwnice, przeł. XVIII/XIX nadbudowa piętra.

W latach 2015-2018 wykonano izolację ścian fundamentowych kamienicy, wymieniono stolarkę okienną i drzwiową zewnętrzną oraz przeprowadzono remont elewacji polegający na przemurowaniu pęknięć, wykonaniu nowych tynków powierzchni płaskich, remoncie profili ciągniętych oraz wykonaniu nowej kolorystyki.

- Wykonawca: Józef Dzimira (2015); Mariusz Dryła, Rzeplin (2016); Mar-Bud Bogusław Kiper, Pruchnik (2017-2018).

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Kańczuga, środki własne. (EB)

KASZYCE (gm. Orły, pow. przemyski)

Pomnik nagrobny Macieja Górskiego - ok. 1878, piaskowiec.

W 2018 roku wykonano kompleksową konserwację nagrobka Macieja Górskiego, właściciela Kaszyc i Roźwienicy, a także oficera Wojsk Polskich. Pomnik nagrobny usytuowany jest na terenie dawnego cmentarza przykościelnego, który funkcjonował do założenia nowego cmentarza na północnym krańcu wsi w końcu XIX wieku. Pomnik posiada formę kilkustopniowego postumentu zwieńczonego krzyżem, ustawionego na kilkustopniowej podstawie i jest umieszczony na zamknięciu krypty rodowej, co zostało potwierdzone w trakcie przeprowadzonych prac konserwatorskich. W partii cokołowej pomnika znajduje się tablica inskrypcyjna. Zakres prac obejmował oczyszczenie, usunięcie wtórnych nawarstwień, odsolenie, dezynfekcję, impregnację wzmacniającą. Zrekonstruowano krzyż wieńczący nagrobek, wykorzystując zachowane elementy. Wykonano konserwację tablicy inskrypcyjnej wraz z uczytelnieniem napisów. Wykonano remont fundamentów wraz z izolacją poziomą i pionową, a także wtórnych stopni.

- Wykonawca: Roman Dawidziak, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Orły. (MF)

KIELANÓWKA (gm. Boguchwała, pow. rzeszowski)

Kapliczka przydrożna

Rzeźba Św. Roch - neobarok, k. XIX, gips polichromowany.

Stan zachowania rzeźby okazał się znacznie gorszy niż wskazywały na to oględziny przed podjęciem prac. Rzeźba okazała się powiązaną grupą odrębnych kawałków scalonych za pomocą drutu. Wykonana została z gipsu wzmocniono sznurem konopnym, który w znacznym stopniu zetlał. Wprowadzono wzmocnienie konstrukcyjne drewniano-polimerowe, uzupełniono w gipsie formę rzeźbiarską. Wprowadzono izolację rzeźby od spodu watą szklaną osadzoną na żywicy. Uzupełniono polichromię.

- Wykonawca: Roman Dawidziak i Radomir Dawidziak, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Gmina Boguchwała. (MN)

Kielanówka, rzeźba św. Rocha, figura po zakończeniu prac konserwatorskich

KLECIE (gm. Brzostek, pow. dębicki)

Kaplica pw. św. Leonarda z cmentarza wojennego z I wojny światowej nr 220. - murowana, ok. 1915.

Cmentarz wojenny nr 220 w Kleciach jest rozplanowany regularnie na rzucie prostokąta. Na osi podłużnej zlokalizowana jest brama oraz neogotycka kaplica. Na cmentarzu zostali pochowani żołnierze narodowości rosyjskiej i austriackiej. W 2015 roku zostały przeprowadzone prace remontowo-konserwatorskie przy kaplicy w następującym zakresie: izolacja fundamentów, remont elewacji, malowanie ścian zewnętrznych, nowe szklenie okien, odnowienie stolarki okiennej i drzwiowej.

- Wykonawca: Janusz Kumiega, Bączalka.
- Źródła finansowania: Wojewoda Podkarpacki, środki własne.

KLIMKÓWKA (gm. Rymanów, pow. krośnieński)

Kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła - drewniany, 1854, konstrukcji zrębowej z wewnętrznymi filarami tejże konstrukcji służącej, jako wsparcie dla wieszarowej więźby dachowej, ściany opierzone gontem, dach kryty blachą.

Elewacje kościoła pokryte opierzeniem gontowym zostały odczyszczone z zabrudzeń. Wykonano impregnację gontów metodą powlekania. Odczyszczono rynny i dwukrotnie je przemaalowano. Te same czynności zostały wykonane przy blaszanym pokryciu daszków nad kruchtą i przy dobudówkach.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Rymanów, środki własne Parafii. (AB)

Prospekt z instrumentem organowym - pocz. XX, struktura stolarska polichromowana.

W obrębie instrumentu wszystkie drewniane elementy zostały odczyszczone. Najbardziej zdegradowane zostały wymienione. Wymieniona została klawiatura pedałowa w całości. Wykonano nowe tabliczki z nazwami głosów. Wymieniono dmuchawę. Naprawiono piszczałki metalowe. Częściowo wymiano drewniane i skórzane elementy. Dokonano strojenia instrumentu. Z prospektu usunięte zostały wtórne nawarstwienia. Wzmocniono połączenia stolarskie. Drewno poddano zabiegowi impregnacji, dezynfekcji i dezynsekcji. Wymieniono zdegradowane elementy struktury stolarskiej. Uzupełniono ubytki w drewnie. W obrębie prospektu wymieniono złocenia w dekoracyjnych elementach aplikowanych na strukturę stolarską, na której zrekonstruowano monochromatyczną warstwę malarską. Prace wykonane zostały w latach 2015-2016.

- Wykonawca: Stanisław Bałchan, Bielsko Biała; Aleksander Piotrowski REARTE, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Krośnie, Gmina Rymanów, środki własne.(AB)

Kościół filialny pw. Świętego Krzyża.

Ołtarz główny - po 1869, struktura stolarska polichromowana, detale snycerskie pozłacane i posrebrzane.

W trakcie badań ustalono, że na strukturze zachowały się cztery warstwy chronologiczne. Zdecydowano, biorąc pod uwagę dość jednolitą i wartościową dekorację wnętrza, że najwłaściwsze będzie odsłonięcie i konserwacja trzeciej warstwy. Głębsze warstwy zostały zachowane bez ingerencji. Drewno poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów, uzupełnieniem ubytków w strukturze stolarskiej i dekoracji snycerskiej. Powierzchnie pozłacane i posrebrzane zostały w całości wymienione. W tylnej ścianie wnęki ołtarzowej odkryto widok Jerozolimy i poddano go zabiegom konserwatorskim. Prace wykonano w 2016 roku.

- Wykonawca: Aneta Krawczyk-Wróbel REARTE, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Rymanów, środki własne Parafii. (AB)

Klimkówka, po lewej ołtarz główny przed rozpoczęciem prac, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

KŁOKOWICE (gm. Fredropol, pow. przemyski)

Cerkiew prawosławna pw. **Opieki Matki Bożej** - drewniana, zrębowa, 1896.

Prace remontowo-konserwatorskie I etapu w roku 2015 obejmowały działania przy fundamentach. Były kontynuowane w roku 2016, kiedy wykonano: wymianę zniszczonych podwalin, wzmocnienie fundamentów, wykonanie opaski i izolacji pionowej i poziomej, wymianę słupów przy drzwiach do zakrystii, remont fartucha.

- Wykonawca: Dariusz Gościński, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Fundusz Kościelny. (ABu.)

Ikonostas – II poł. XIX, drewno, techniki stolarskie, snycerskie, pozłotnicze.

W 2015 roku przeprowadzono III etap prac przy dziewiętnastowiecznym ikonostasie. Zakres prac obejmował wykonanie prac snycerskich i pozłotniczych w górnej części obiektu: konsolki, kolumny wraz z kapitelami, listwy dekoracyjne, rama ikony *Chrystusa* oraz ramy ikon z rzędu proroków. Koniecznym jest kontynuacja prac.

- Wykonawca: Stanisław Makara, Lubaczów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii.

KNIAŻYCE (gm. Fredropol, pow. przemyski)

Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny filialny Parafii Rzymskokatolickiej w Grochowcach - drewniany, 1924-1925.

Kościół wzniesiony z fundacji Pawlikowskich, użytkowany jako świątynia do końca lat 90.XX wieku. W latach 2015-2018 kontynuowano przy obiekcie rozpoczęte w roku 2013 prace remontowo - konserwatorskie. Wykonano instalację odgromową i elektryczną, konserwację stolarki drzwiowej oraz elementów konstrukcyjnych więźby dachowej połączoną z częściową wymianą zniszczonych jej elementów, a także realizowano następne etapy wymiany pokrycie dachu przy kościele. Zakres prac dotyczył obróbek blacharskich oraz częściowej wymiany rynien i rur spustowych. Kolejne prace konserwatorskie realizowane były w roku 2019.

- Wykonawca: Zakład Remontowo-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (WW)

KOBYLANY (gm. Chorkówka, pow. krośnieński)

Kościół parafialny pw. Narodzenia NMP

Chrzcielnica - k. XV, piaskowiec; nakryta późniejszą pokrywą z k. XIX, stolarsko-snycerskiej roboty.

Prace przy gotyckiej chrzcielnicy wykonano w 2016 roku. Odczyszczono powierzchnię kamienia z wtórnych nawarstwień przy zachowaniu relikwów pierwotnej aranżacji eksponującej płaskorzeźbę. Wymieniono wadliwe kity cementowe oraz uzupełniono ubytki formy podstawy i obrzeża kielicha. Wzmocniono i zabezpieczono strukturę kamienia. Konserwacji poddano zachowaną nakrywą drewnianą wraz z cynową misą. Prace miały charakter zachowawczy.

- Wykonawca: Przemysław Michalski, Krosno.
- Źródła finansowania: Starostwo Powiatowe w Krośnie, środki własne Parafii. (JU)

Para płyt nagrobnych: płyta Mikołaja z Kobylan - ok. 1550, piaskowiec; **płyta z herbem Grzymała** - I poł. XVI, piaskowiec.

Obie płyty były przedmiotem prac konserwatorsko-restauratorskich prowadzonych w 2018 roku. Płyty odczyszczono z wtórnych nawarstwień oraz rozpoznano pod względem sposobu osadzenia. Usunięto wtórne obrzeża oraz łaty cementowe, w celu opracowania pierwotnych obrzeży, które potraktowano zachowawczo bez dopełniania kształtu. Estetyczna konserwacja objęła powierzchnię płyt bez ingerencji w ryt inskrypcji. Opracowano sposób aranżacji płyt na ścianach bocznych, w formie zagłębionego w tynku prostokąta.

- Wykonawca: Przemysław Michalski, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (JU)

KOLBUSZOWA (gm. Kolbuszowa, pow. kolbuszowski)

Kościół parafialny pw. św. Wszystkich Świętych - murowany, 1750, pożar 1852, odbudowany po 1852, przebudowany i rozbudowany 1929-1935, proj. arch. Bronisław Wiktor, bud. Bolesław Osiniak, polichromia 1955-1958.

W 2018 roku wykonano remont więźby dachowej i wymianę pokrycia dachowego na blachę tytanowo-cynkową w zakresie I etapu - kopuły północnej i południowej oraz nad wejściem głównym.

- Wykonawca: firma FIN-PRO, Kolbuszowa.

- Źródła finansowania: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Starostwo Powiatowe w Kolbuszowie, Gmina Kolbuszowa, środki własne. (BW)

Rzeźba Św. Anna Samotrzecia - gotycka, ok. 1410, drewno polichromowane, pozłacane.

Prace zrealizowano przez studentkę Katarzynę Jeneralczyk w ramach dyplomu na ASP w Krakowie pod kierunkiem Promotora Barbary Budziaszek. W ciągu XX wieku rzeźba przechodziła burzliwe dzieje (w tym kradzież w latach 70.). W 1995 roku została objęta wpisem do rejestru zabytków. Wstępny zakres prac konserwatorskich, zabiegi techniczne, wykonał Stanisław Kłosowski, kiedy to rzeźba ze zbiorów prywatnych, spadkobierców Emmy Lem, właścicielki kapliczki przydrożnej usytuowanej w pobliżu kościoła parafialnego, trafiła w 1998 roku jako depozyt do Muzeum Prowincji OO. Bernardynów w Leżajsku. Następnie do 2004 roku rzeźba zdeponowana była w magazynie Muzeum Okręgowego w Rzeszowie. W 2016 roku Parafia uzyskała darowiznę i rzeźba została przekazana dla potrzeb kultu do kościoła parafialnego - zapewne jest to miejsce gdzie pierwotnie był umieszczona, a zapewne w XIX lub na początku XX wieku, usunięta. Jeszcze w XVIII wieku, jak podają materiały źródłowe, kult starożytnej statuy św. Anny był odnotowany w ołtarzu bocznym. Po wykonaniu prac, które tym razem z uwagi na potrzeby przywrócenia rzeźby do kultu, został ustalony jako przywrócenie wartości estetycznych. Zdecydowano o zrekonstruowaniu fragmentów rzeźby, uzupełnieniu ubytków formy, uzupełnieniu zaprawy kredowo-klejowej podbarwiając ją pigmentami do koloru starej zaprawy. Zrekonstruowano kolorystykę na podstawie badań z odtworzeniem efektu lekkiej patyny czasu. Zakomponowano obudowę szafkową na podstawie analogii stylistycznych, co podniosło efekt estetyczny i bezpieczeństwo ekspozycji w kościele parafialnym. Dzięki tak wykonanym pracom oraz umieszczeniu rzeźby w kościele parafialnym Kolbuszowa zyskała cenny kulturowo i historycznie zabytek.

- Wykonawca: Katarzyna Jeneralczyk, Kraków.
- Źródła finansowania: środki własne wykonawcy i Parafii. (MN)

Kolbuszowa, św. Anna Samotrzecia po lewej przed rozpoczęciem konserwacji, po prawej, po zakończeniu prac konserwatorskich

Konfesjonale (cztery sztuki) - neobarok, k. XIX, drewno politurowane.

Zły stan zachowania spowodowany użytkowaniem i widoczne otwory żerowania owadów spowodowały konieczność konserwacji. Powierzchnie były zabrudzone, struktura posiadała spękania i liczne drobne ubytki. Prace techniczne m.in. wzmocniły odporność mechaniczną drewna a prace estetyczne poprawiły wygląd czterech konfesjonałów.

- Wykonawca: Jadwiga Bąk, Stobierna.
- Źródła finansowania: Wojewoda Podkarpacki, Starostwo Powiatowe w Kolbuszowej, środki własne. (MN).

Cmentarz parafialny

Rzeźba Św. Stanisław (z kaplicy cmentarnej) - barok, XVIII, drewno polichromowane, pozłacane.

Rzeźba nie była poddawana dotychczas fachowej konserwacji. Przechowywanie wieloletnie wewnątrz zawilgoconej kaplicy cmentarnej oraz amatorskie odnawianie sprawiło, że stan rzeźby był zły. Wymagała dezynfekcji, dezynsekcji, impregnacji, usunięcia pęknięć, uzupełnienia ubytków oraz usunięcia przemaalowań i wykonania zabiegów konserwacji estetycznej. Wykonanie tych zabiegów pozwoliło na przywrócenie rzeźbie pierwotnych wartości artystycznych. Prace wykonano w 2017 roku.

- Wykonawca: Jadwiga Bąk, Stobierna.
- Źródła finansowania: Wojewoda Podkarpacki, środki własne. (MN)

Nagrobek Zofii Magdowej - neogotyck, 1899, wyk. Henryk Karol Perier, Lwów.

Nagrobek w formie kapliczki neogotyckiej z wnęką, w której figura *Matki Bożej Niepokalanej*. Narożniki w formie kolumn ze sterczynami. Ostry łuk nad wnęką ozdobiony żabkami i zakończony kwiatonem. Szczyt z wydatnym krzyżem ozdobionym płycinami. Tablica inskrypcyjna w partii cokołu pozioma, w płycinie obramionej profilowaniem, liternictwo grawerowane wgłębnie. Całość ogrodzona betonową opaską i metalowym ażurowym ogrodzenie. Usunięto korzenie po lilaku, wzmocniono skarpe i wykonano zbrojone fundamentu w celu stabilizacji pomnika. Odkuto wtórne zacierki cementowe. Całość oczyszczono. Sklejono partie odspojone, uzupełniono ubytki. Ogrodzenie wyprostowano na gorąco.

Kolbuszowa, nagrobek Zofii Magdowej

Nagrobek Maksymiliana Korwin Zdulskiego – 1905, wyk. Tadeusz Janik, Rzeszów, marmur, ogrodzenie beton, metal.

Usunięto przerośnięte korzenie akacji, które wrosły w ogrodzenie i fundament pomnika. Ustabilizowano pomnik na nowym fundamencie, usunięto wtórne naprawy cementowe. Uzupełniono ubytki po oczyszczeniu kamienia odpowiednimi kitami. Oczyszczono metalowe ogrodzenie, pokryto powłoką antykorozyjną. Wysypano przestrzeń pomiędzy opaską a pomnikiem drobnym kruszywem.

Nagrobek Olesi Tomankównej - 1927, wyk. Tadeusz Janik, Rzeszów, piaskowiec, biały marmur (tablica), obramienie metal.

Pomnik w formie cokołu, na którym rzeźba siedzącego aniołka trzymającego leżące na cokole pęki rozkwitłych róż. Odkuto wtórne kity cementowe. Oczyszczono i zagruntowano kamień rzeźby. Uzupełniono ubytki tablicy marmurowej i inskrypcji. Oczyszczono metalowe ogrodzenie, pokryto powłoką antykorozyjną. Całość zabezpieczono hydrofobowo.

- Wykonawca: Jadwiga Bąk, Stobierna.
- Źródła finansowania: Wojewoda Podkarpacki, środki własne. (MN)

Muzeum Kultury Ludowej

Wykonano następujące prace: w 2016 roku przeprowadzono konserwację i zestawienie struktury suszarni nasion z Dąbrówek; w latach 2017-2018 – zestawienie do stanu surowego otwartego (bez pokrycia dachu gontem) budynku dworu z Brzezin.

- Wykonawca: firma MURDRA PLUS Mateusz Drapała, Kolbuszowa; firma STAL-TECH, Michałówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewoda Podkarpacki, środki unijne - RPO, środki własne. (GP)

KOMBORNIA (gm. Korczyna, pow. krośnieński)

Kościół parafialny pw. Matki Bożej Pocieszenia i św. Marcina - murowany, 1932.

Zabytkowy kościół parafialny w Komborni wzniesiony został w 1932 roku na miejscu rozebranego drewnianego kościoła. Obiekt wraz z wyposażeniem, w większości przeniesionym ze starego kościoła, stanowi interesujący przykład sakralnej architektury z okresu międzywojennego. W roku 2018 we wnętrzu świątyni wykonano nową granitową posadzkę, którą położono w obrębie nawy głównej, naw bocznych i skarbczyka. Na zewnątrz kościoła zainstalowano platformę schodową dla osób niepełnosprawnych, a nadto wykonano monitoring wnętrza i obejścia kościoła.

- Wykonawca: firma DREMEX, Rudna Mała.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (JU)

Dekoracja malarska wnętrza – l. 50. XX, mal. Stanisław Jakubczyk, technika klejowa na tynku.

Prace prowadzone były w latach 2016-2018. Dekoracja nie była przemalowana, ale pokrywała ją gruba warstwa brudu. Powierzchnia malowidła była silnie spudrowana, miejscami złuszczone. Tynk odspajał się od podłoża. Prace polegały na oczyszczeniu i utrwaleniu oryginalnego malowidła. Wykonano zabiegi chemiczne. Tynki zostały podklejone do podłoża. Uzupełniono ubytki w warstwie malarskiej poprzez punktowanie naśladowcze do oryginału. Większość złocień została wymieniona przy zastosowaniu technologii analogicznej, jaką stwierdzono pierwotnie. Podobne prace wykonane zostały również na ścianach i sklepieniu skarbczyka.

- Wykonawca: Magdalena Frączek, Rzeszów; Grzegorz Lasota, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Kombornia, dekoracja malarska kościoła po zakończeniu prac konserwatorskich

KOŃSKIE (gm. Dydnia, pow. brzozowski)

Cerkiew, obecnie kościół parafialny pw. św. Przemienienia Pańskiego.

Ołtarz główny - 1736, 1947, struktura stolarska polichromowana, rzeźby i detale snycerskie pozłacane i posrebrzane z laserunkiem, obrazy wykonane temperą na desce i olejem na płótnie.

Rozpoczęte zostały prace, które w pierwszej kolejności objęły elementy rzeźbione i snycerskie oraz obrazy zdobiące stolarską strukturę retabulum złożoną z starszego przęsła środkowego i dodanych dwóch młodszych skrzydeł. W badaniach ustalono pierwotną kolorystykę polichromii barokowej. Zdecydowano, że w celu ujednolicenia ołtarza, ta kolorystyka zostanie powtórzona na bocznych przęsłach. W obrębie rzeźb i detalu snycerskiego usunięto wtórne nawarstwienia zachowując stare grunty, na które zostały nałożone nowe, w celu całkowitego odtworzenia złocień i srebrzeń. Drewno poddano zabiegom chemicznym i impregnacji strukturalnej. Uzupełniono ubytki. Zachowano karnacje w rzeźbach *Św. Piotra*, *Św. Pawła* i aniołów, a ubytki zrekonstruowano przez punktowanie naśladowcze. Z drewnianego blatu umieszczonego w centralnej wnęcie ołtarza, odklejone zostało płótno z przedstawieniem *Pieta*, które ponownie rozpięto na nowym podłożu z płyty. W ten sposób odsłonięto obraz z przedstawieniem *Św. Piotra I Pawła*, współczesny ołtarzowi. Nowsze obrazy oczyszczono z zabrudzeń i po konserwacji powrócą do bocznych skrzydeł dodanych do środkowego przęsła w roku 1947.

- Wykonawca: Sandra Benedyk-Dyl, Sanok.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

Końskie, ołtarz główny przed rozpoczęciem prac

KORCZYNA (gm. Korczyna, pow. krośnieński)

Kapliczka przydrożna św. Jana Nepomucena, ul. Pignia - murowana, 1841, typu domkowego, z fundacji Jana i Julianny Gontów (Gonetów).

Zlokalizowana została na skarpie nadrzecznej, w pobliżu mostu, przy drodze do Komborni i Jabłonicy. Położenie kapliczki i jej klasycyzująca architektura miały na celu ekspozycję rzeźby *Św. Jana Nepomucena*, jako strażnika mostu. W roku 2016, w związku z koniecznością przebudowy drogi, została ona przesunięta w głąb działki, na której jest położona.

Stan zachowania murów kapliczki oraz jej wyposażenia wymagał podjęcia prac konserwatorskich, dlatego w roku 2017 właściciele zdecydowali się na przeprowadzenie prac remontowo-konserwatorskich. W pierwszym etapie przeprowadzono remont konstrukcji dachowej polegający na wykonaniu więźby oraz pokrycia dachowego z blachy łączonej na rąbek stojący z zachowaniem kształtu dachu oraz zwieńczenia w formie kuli z krzyżem. Na elewacjach i we wnętrzu wykonano sondażowe badania tynków i warstw malarskich. Po rozpoznaniu tynków i demontażu wtórnych warstw narzutu, naprawiono partie zdegradowanego muru, spoinowanie oraz wykonano nowe tynki zacierane z zachowaniem profili gzymsów i podziałów architektonicznych. Zgodnie z relikdami kolorystyki zachowanymi na ścianach zrekonstruowano warstwę malarską w tonacji jasnougrowej. Rekonstrukcji poddano również drzwi wejściowe. Na poziomie posadowienia wykonano izolację przeciwwilgociową, a we wnętrzu nowe tynki oraz posadzkę. W kolejnym roku, 2017, przeprowadzono końcowy etap prac polegający na wykonaniu posadzki z kamienia, montażu zrekonstruowanych okien drewnianych. Przeprowadzono konserwację kamiennego detalu architektonicznego, w formie cokołu, portalu i mensy ołtarzowej. Kamień został oczyszczony z nawarstwień, a wtórne spoiny usunięte. Osłabione ciosy kamienne zostały wzmocnione, a ubytki uzupełnione kitami, próg kamienny został zrekonstruowany z piaskowca. Opracowano ryt inskrypcji z zastosowaniem delikatnej kolorystyki dostosowanej do barwy kamienia. Opracowano fakturę uzupełnień oraz wykonano zabieg hydrofobizacji.

- Wykonawca: firma JETIKA Tadeusz Jewiarz, Krosno; Urszula Krawczyk, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Konserwator Zabytków, środki własne. (AF)

Kościół parafialny pw. Najświętszej Marii Panny Królowej Polski - murowany, 1910-1914, proj. Stanisław Majerski.

Kościół w Korczynie wybudowany został według projektu Stanisława Majerskiego w latach 1910-1914 i prezentuje zarówno pod względem bryły jak i dekoracji architektoniczno-plastycznej nienaruszone pierwotne cechy stylowe neogotyku. Elewacje zewnętrzne tego obiektu są licowane czerwoną cegłą o zróżnicowanym zabarwieniu, podczas gdy elementy zdobnicze wykonano zarówno w cegle, jak i piaskowcu. W roku 2004 obiekt uzyskał godność sanktuarium św. bpa Józefa Sebastiana Pelczara. Elementy konstrukcji i dekoracji architektonicznej elewacji kościoła objęte zostały szeroko zakrojonymi pracami remontowo-konserwatorskimi. Obejmowały one w szczególności usunięcie nawarstwień i wtórnych uzupełnień, usunięcie cementowych spoin i zdeintegrowanych partii kamiennych i ceglanych, uzupełnienie i rekonstrukcję ubytków kamienia i cegły, uzupełnienie lub wykonanie nowych spoin, impregnację strukturalną i hydrofobizację detalu ceglano-kamiennego, wykonanie kolorystycznych scaleń w wątku kamiennym oraz ceglany, renowację partii tynkowanych, a także renowację stolarki okiennej. Ponadto prace obejmowały konserwację dobrze zachowanych detali i rzeźb kamiennych umieszczonych na elewacjach kościoła. Prace obejmowały wszystkie elementy bryły architektonicznej i były podzielone na wiele etapów. Ostatnim etapem prac będzie remont i konserwacja wieży, przewidziane do wykonania w 2019 roku.

- Wykonawcy: firma KONS-ART Mirosław Babicz, Trzciana.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Krośnie, Gmina Korczyna, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (KH)

Chałupa, ul. Podzamcze 68 - drewniana, I poł. XIX.

Chałupa wzniesiona w konstrukcji drewnianej wieńcowej na podmurówce z kamienia i nakryta została dachem czterospadowym pokrytym strzechą. Przy ścianach zewnętrznych budynku zachowała się przyzba umocniona blokami kamiennymi, a w pobliżu chałupy od strony północno-wschodniej dobrze zachowana piwnica ziemna. Chałupa jest cennym reliktem dawnej drewnianej zabudowy mieszkalnej w sąsiedztwie zamku Kamieniec na pograniczu wsi Korczyna i Odrzykoń.

Chałupa nie była wcześniej poddawana większym pracom remontowym, dlatego też stan techniczny elementów konstrukcyjnych był katastrofalny. Właściciel obiektu podjął prace remontowe, których celem było przywrócenie obiektowi należytego stanu technicznego przy jednoczesnym zachowaniu jego wyglądu, w tym geometrii i proporcji bryły. Prace obejmowały remont konstrukcji dachu, odtworzenie słomianej strzechy w układzie schodkowym, zrębowej konstrukcji ścian z pozostałościami wraz omszeniem, oraz drewnianego stropu. Wzmocnione zostały fundamenty budynku, odtworzona została kamienna podmurówka oraz wykonana została izolacja przeciwwilgociowa pod podwalinami zrębu, wymienione zostały zniszczone, nienadające się do ponownego wbudowania belki zrębu z powtórzeniem ich przekrojów, odtworzone zostały węgary otworów okiennych i drzwiowych oraz zachowane w formie świadków belki stropowe z dekoracją i inskrypcjami w izbie głównej i sypialni. Wykonano nowe okna na wzór istniejących oraz, ze względów bezpieczeństwa, wykonano okiennice. Zachowany został pierwotny układ oraz wyposażenia pomieszczeń, m.in. remont oryginalnej kuchni na drewno z piecem chlebowym oraz pieca grzewczego w sąsiednim pomieszczeniu. W ramach remontu, jedno z pomieszczeń gospodarczych przebudowano na pomieszczenie higieniczno-sanitarne, na nowo wykonano instalację elektryczną, sanitarną i wodociągową oraz instalacje odgromową. W otoczeniu budynku odtworzona została kamienna obudowa zejścia oraz schody do piwnicy. Zamiarem Właściciela jest przywrócenie budynku do użytkowania jako budynek mieszkalny oraz uzupełnienie funkcji turystycznej w otoczeniu zamku. Zakończenie prac remontowych nastąpiło w 2019 roku, kiedy wymieniono drewnianą stolarkę okienną

i drzwiową oraz wykonano omszenie ścian zrębowych wraz z zabezpieczeniem łączeń wyprawą glinianą.

- Wykonawcy: remont konstrukcji: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz; wymiana strzechy: firma „Chata Pod Lasem” Paweł Kordas; remont kuchni: Wiesław Jagieła.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Korczyna, środki własne. (KH).
-

Korczyna, chałupa, ul. Podzamcze 60, po lewej w trakcie po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

Willa „Doktorówka”, ul. Szeptyckiego 6 - drewniana, przeł. XIX-XX.

Budynek mieszkalny, tzw. „Doktorówka” przy ul. Szeptyckiego 6 w Korczynie jest obiektem drewnianym, konstrukcji zrębowej, na wysokiej, wykonanej z obrobionych bloków kamiennych podmurówce, przykryty dachem wielospadowym krytym dachówką ceramiczną. Budynek wzniesiony został na przełomie XIX i XX wieków wg projektu Stanisława Majerskiego. Przez wiele lat był opuszczony, nieużytkowany i nie remontowany, w wyniku czego nastąpiła daleko posunięta degradacja substancji budowlanej oraz ubytek formy architektonicznej. Podjęte w 2015 roku przez nowego właściciela prace remontowe i konserwatorskie mają na celu odbudowanie obiektu i przywrócenie go do użytkowania jako budynku mieszkalnego. W pierwszej kolejności wykonano niezbędne prace porządkowe w otoczeniu budynku, wykonano inwentaryzację obiektu oraz zabezpieczono wartościowe elementy dekoracji snycerskiej ganku, więźby dachowej, profilowanych skrzydeł i opasek okiennych oraz drzwiowych, w celu ponownego wbudowania elementów dobrze zachowanych oraz rekonstrukcji ubytków, a także elementy pieca na drewno w kuchni. Przygotowany został projekt odbudowy budynku, który obecnie jest systematycznie realizowany. Dotychczas wykonano konserwację kamiennego cokołu, podbicie i odwodnienie fundamentów. Trwają także prace przygotowawcze do montażu drewnianej konstrukcji zrębowej, stropów oraz dachu.

- Wykonawcy: firma JETIKA Tadeusz Jewiarz, Krosno; prace konserwatorskie przy kamiennej podmurówce pod nadzorem konserwatora Urszuli Krawczyk, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (KH).

Korczyna, willa „Doktorówka” przed rozpoczęciem prac po lewej, po prawej po zakończeniu pierwszego etapu

Rzeźba Św. Jana Nepomucena z kapliczki przydrożnej - poł. XIX, drewniana, polichromowana, typu ludowego.

W roku 2017 przeprowadzono I etap prac konserwatorskich. Przeprowadzono badania laboratoryjne i na ich podstawie oraz odkrywek ustalono stratyografię polichromii. Ustalono, że pierwsze warstwy to podmalówka olejna i bieli ołowiowej. Oryginalna kolorystyka rzeźby była bogata, przy czym zastosowano przemyśłą kompozycję ciemnych błękitów, czerni i brązów rozświetloną akcentami czerwieni cynobrowej i minii. W trakcie trwania prac usunięto wtórne nawarstwienia malarskie oraz uzupełnienia oryginalnego drewna metodami chemicznymi i mechanicznymi. Rozpoznano poszczególne elementy rzeźby, atrybuty oraz podstawę. Drewno zostało poddane dezynsekcji oraz zaimpregnowane środkami zabezpieczającymi przed ingerencją grzybów i owadów. Struktura drewna została utwardzona. Oczyszczono powierzchnię oryginalnych warstw malarskich, przygotowując je do przyszłej konserwacji estetycznej.

- Wykonawca: Urszula Krawczyk, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (AF)

KOSIENICE (gm. Żurawica, pow. przemyski)

Kościół pw. Trójcy Świętej - murowany, wybudowany w latach 1853-1865 wg projektu Adolfa Kuhna, fundacji ówczesnej właścicielki Kosienic - Amelii z Siemieńskich Stadnickiej.

Świątynia wzniesiona na planie krzyża łacińskiego z półkoliście zamkniętym prezbiterium i wieżą na osi elewacji frontowej, z wystrojem utrzymanym w neoromańskiej stylistyce. Elewacje świątyni urozmaicone zostały detalem architektonicznym w postaci pilastrów, gzymsów oraz profilowanych arkadowań, wykonanych w zaprawie, z ceramiki oraz z kamienia. Zdecydowanie najbogatszym wystrojem wyróżnia się elewacja frontowa, gdzie wprowadzono znaczną ilość kamiennego detalu w postaci portalu, dekoracyjnych konsol, tablic fundacyjnych oraz herbów. Na osi prezbiterium usytuowano wejście do krypty mieszczącej pochówki członków rodu Stadnickich i Dembowskich. Do obecnych czasów obiekt zachował pierwotną bryłę, a istniejący na elewacjach detal architektoniczny oraz pochodząca z czasu budowy stolarka okienna i drzwiowa wyróżniają się wysoką wartością artystyczną. Wystrój elewacji uzupełniają metalowe drzwi do krypty i zakrystii oraz dekoracyjne kraty w części okien. We wnętrzu zachowało się pierwotne wyposażenie powstałe w latach 60. XIX wieku w pracowni Ferdynanda Majerskiego w Przemyślu. W latach 2015-2018 przy kościele prowadzono prace remontowo-konserwatorskie. Zlikwidowano zawilgocenie i zagrzybienie dolnych partii ścian poprzez wykonanie izolacji fundamentów. Wykonano kotwienie ścian nośnych,

konserwację i częściową wymianę stolarki okiennej, remont dachu nad prezbiterium i wejściem do krypty grobowej, konserwację drzwi stalowych oraz drzwi frontowych, remont części elewacji (prezbiterium, zakrystia, ściana północna i frontowa, konserwacja).

- Wykonawca: Zakład Remontowo-Budowlany Zbigniew Cebulak, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Żurawica.

KOSINA (gm. Łańcut, pow. łańcucki)

Kościół parafialny pw. św. Stanisława Bpa - murowany, 1936-1938.

Kościół parafialny został zbudowany w latach 1936-1938 wg projektu architekta Wawrzyńca Dajczaka, który zaprojektował również elementy jego wyposażenia, tj. strukturę ołtarzy i ambony. Architekt ten współpracował podczas projektowania elementów wyposażenia z krakowską artystką rzeźbiarką Jadwigą Horodyńską, związaną ze środowiskiem lwowskim okresu międzywojennego, autorką wszystkich rzeźb ołtarzowych i płaskorzeźby na ambonie, oraz z pochodzącym z Kosiny malarzem Michałem Wikierą, który jest autorem projektu witraży w prezbiterium i ramionach transeptu oraz autorem polichromii ściennej. Elementy wyposażenia nowego kościoła zostały wykonane w latach 1938-1961 i są spójnym zespołem dzieł sztuki projektowanym i wykonywanym sukcesywnie przez jeden zespół artystów.

Polichromia ścienna - art deco, 1943 (prezbiterium) i 1960, mal. Michał Wikiera z Kosiny, współpraca Niemcewicz z Przemyśla, technika klejowa.

Prace zaczęto wykonywać od prezbiterium, następnie w 2018 roku wykonano konserwację polichromii i ołtarzy bocznych w ramionach transeptu. Usunięto zagrzybione i uszkodzone partie tynku, wzmocniono zastrzykami miejsca osłabione. Wyżyłowano pęknięcia i uzupełniono ubytki. Całość spunkt3owano do oryginału z poszerzeniem podmalowania w kolorystyce pierwotnej gładkich większych partii ścian.

- Wykonawca: Agnieszka Opalińska, Edyta Powroźnik-Dedio ZŁOTA WENA, Przeworsk.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MN)

Kosina, polichromia wewnątrz kościoła, po lewej, przed rozpoczęciem prac konserwatorskich, po prawej po zakończeniu konserwacji

Ołtarz główny - art. deco, 1943-1947, proj. Wawrzyniec Dajczak, rzeźby wyk. Jadwiga Horodyńska, obraz Michał Wikiera, marmur, cement, złocenia, płótno, olej, metalowe aplikacje; **ołtarze boczne** - art. deco, 1954-1956, proj. Wawrzyniec Dajczak, rzeźby wyk. Jadwiga Horodyńska, marmur, cement.

Ołtarz główny i dwa boczne w ramionach transeptu stanowią komplet zbudowany z podobnych materiałów i stylistyce. Równocześnie z pracami przy polichromii wykonywane były czynności odnawiające ołtarze. Powierzchnię kamieni oczyszczono, uzupełniono drobne ubytki i scalono kolorystycznie w nawiązaniu do oryginału. Niektóre z elementów pozłocono.

- Wykonawca: Agnieszka Opalińska, Edyta Powroźnik-Dedio ZŁOTA WENA, Przeworsk.
- Źródła finansowania: środki własne. (MN)

Rzeźba Chrystus Ukrzyżowany z belki tęczowej - barok, XVIII, drewno polichromowane.

Usunięto przemaalowania. Wykonano dezynsekcję, uzupełniono polichromię, pozłocono perizonium i koronę cierniową.

- Wykonawca: Grzegorz Lasota, Rzeszów; Edyta Powroźnik-Dedio ZŁOTA WENA, Przeworsk.
- Źródła finansowania: środki własne. (MN)

Obrazy: Św. Stanisław Kostka, Anioł Stróż - pocz. XX, płótno, olej.

Obydwa płótna obrazów nie były poddawane zabiegom konserwatorskim od czasu powstania. Osłabione płótna nie posiadały prawidłowego naciągu. Liczne pofalowania powodowały załamywanie się warstwy malarskiej tworząc szerokie „łuski”. Obrazy zostały zdublowane, prawidłowo naciągnięte na płótna, oczyszczone. Uzupełniono drobne ubytki.

- Wykonawca: Grzegorz Lasota, Rzeszów; Edyta Powroźnik-Dedio ZŁOTA WENA, Przeworsk.
- Źródła finansowania: środki własne. (MN)

Kościół filialny pw. św. Sebastiana (w zespole z dzwonnica i ogrodzeniem należącym do parafii rzymskokatolickiej) - drewniany, 1737.

Najstarsza wzmianka o wsi Kosina datowana jest na rok 1369, w XVII wieku wieś była niszczonea trzykrotnie przez najazdy tatarskie (w 1624 kościół spłonął wraz z chroniącymi się w nim mieszkańcami i ks. proboszczem). W latach 1738-1788 właścicielami byli Sanguszkowie. Księżna Izabella z Czartoryskich Lubomirska przekazała Przeworsk wraz z siedmioma wsiami (w tym Kosinę) Henrykowi Lubomirskiemu. W rękach Lubomirskich Kosina pozostawała do czasu upaństwowienia ich dóbr w 1944 roku.

Kościół restaurowany był w 1954 roku, ale już wcześniej zostało zlikwidowane wejście w elewacji południowej. Na początku lat 50. XX wieku rozebrano murowane ogrodzenie otaczające świątynię. W 1954 roku kościół obito gontem, a dach pokryto dachówką. W 1958 roku wykonano podmurówkę pod zrąb, wymieniono podwaliny, przeprowadzono remont więźby dachowej (wymieniono konstrukcję dachu oraz zmieniono jego formę). W czasie remontu połacie dachu przełamano na poziomie przydaszka elewacji frontowej, a całość dachu podwyższono. Zmieniono przykrycie dachowe zakrystii (w miejsce dachu pulpituowego), które pokryto gontem. W 1980 roku rozebrano przedsiónek i postawiono nowy zmieniając jego formę - w tym zwiększono wysokość dachu, aby zasłonić okno oraz wymieniono pokrycie dachowe. Następnie teren wokół kościoła otoczono drewnianym parkanem.

W październiku 2016 roku zostały ukończone i odebrane komisyjnie prace remontowo-budowlane i konserwatorskie w zakresie wymiany istniejącego pokrycia dachowego z gontów drewnianych, które zostały odpowiednio zaimpregnowane zgodnie z wymaganiami technicznymi. Prace kontynuowano do końca 2017 roku, podczas których zrealizowano niezbędną konserwację ścian drewnianych pokrytych gontami oraz dolnych daszków w partii podwalinowej nad terenem. Zgodnie z uzgodnionym projektem budowlanym i programem prac konserwatorskich przeprowadzono renowację usytuowanej na dachu kościoła sygnaturki (obitej wcześniej blachą) i konserwację

drewnianej stolarki okiennej, jak również wykonano bieżący remont konstrukcji więźby dachowej z zaimpregnowaniem wszystkich elementów.

Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A Filip, Rzeszów.

Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewoda Podkarpacki, środki własne.

Dzwonek w sygnaturce - barok, 1700, stop metali.

Prace wykonano w 2017 roku podczas prac remontowych więźby dachowej, wymiany pokrycia dachu oraz wymiany pokrycia sygnaturki. Oczyszczono metal. Zakonserwowano drewniane zawieszenie.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MN)

KOSTAROWICE (gm. Sanok, pow. sanocki)

Cerkiew parafialna greckokatolicka pw. św. Szymona Słupnika, obecnie kościół rzymskokatolicki - drewniana, 1872.

Dawna cerkiew została zbudowana w 1872 roku, a następnie przebudowana w latach 30. i 80. XX wieku. Jest to obiekt drewniany o blaszanym poszyciu dachowym. Prace budowlane objęły prezbiterium, zakrystię, salkę katechetyczną i dwa przedsionki kościoła. W miejscach tych usunięto dotychczasową podłogę z desek wraz z legarami. Wykonano pecki betonowe i legary, na nich posadowiono nową podłogę z desek. Częściowo wymieniono poszycie dachowe na blachę aluminiowo-cynkową w odcieniu grafitu. Więźbę poddano konserwacji i impregnacji, wymieniono częściowo jej elementy.

- Wykonawca: firma JETIKA Tadeusz Jewiarz, Krosno; firma URBIS A. Sobolak, A. Kurnik, Kostarowce.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (AO)

KOTÓW (gm. Bircza, pow. przemyski)

Cerkiew greckokatolicka obecnie nieużytkowana - drewniana, 1925.

W latach 2015-2017 kontynuowano remont rozpoczęty w latach wcześniejszych. Prace były realizowane etapami i dotyczyły pokrycia dachu nad poszczególnymi częściami cerkwi. Ich zakres obejmował demontaż zniszczonego pokrycia z blachy, wykonanie łączenia, położenie gontu i jego impregnację oraz wykonanie i montaż krzyża.

- Wykonawca: Zakład Remontowo-Konserwatorski ADKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne. (WW)

KOWALÓWKA (gm. Cieszanów, pow. lubaczowski)

Cerkiew, obecnie kościół filialny pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny

Ołtarzyk z ikoną *Boże Narodzenie* - XVIII, drewno, tempera.

W roku 2017 wykonano I etap prac przy ołtarzu, który objął: dezynsekcję i impregnację oraz pełną konserwację struktury ołtarzowej z przywróceniem oryginalnej warstwy barwnej w kolorze ciemnego granatu po wcześniejszej konsolidacji warstw technologicznych. Wykonano pełną konserwację ikony *Boże Narodzenie*, po wcześniejszym przebadaniu obiektu pod mikroskopem i wykonaniu odkrywek. Prace nie objęły partii złożonych.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MO)

Kowalówka, ikona Boże narodzenie po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej po ich zakończeniu

Ołtarzyk św. Mikołaja - XVIII, drewno, stolarka i snycerka, płótno, olej

Zabiegi realizowane w latach 2015-2016 roku stanowiły III i IV etap prac. W zakresie konserwacji technicznej wykonano prace przy strukturze - prace stolarskie, usunięto przemalowania i wykonano punktowanie scalające do oryginału. Wykonano także prace pozłotnicze i konserwację estetyczną ruchomych detali snycersko-rzeźbiarskich. Przy ikonie wykonano cały zakres estetyczny.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MO)

Kowalówka, ikona św. Mikołaj przed rozpoczęciem prac, po prawej po zakończeniu

Ikona *Matka Boża z Dzieciątkiem* - XVII, drewno, tempera jajowa.

Zakres prac przy ikonie realizowany w 2016 roku dotyczył większego uczytelnienia ikony z uwagi na jej eksponowanie w świątyni, a poddanej jedynie konserwacji zachowawczej w kierunku muzealnym. Wykonano lokalne uzupełnienia zaprawy kredowo-klejowej, punktowanie w kierunku większego uczytelnienia ikony, położenie warstwy półmatowego werniksu żywicznego oraz odpowiednia ekspozycja na nowo wyznaczonym miejscu w świątyni.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MO)

KOZŁÓWEK (gm. Wiśniowa, pow. strzyżowski)

Kapliczka przydrożna

Figura *Matki Bożej z Dzieciątkiem* - barok, k. XVIII, drewno polichromowane, pozłacane.

Figura pochodzi zapewne z feretronu z kościoła parafialnego w Dobrzechowie bądź z kościoła filialnego w KozłóWKu. Prace wykonano w 2016 roku staraniem p. Celestyna Pilcha. Wykonano dezynsekcję, impregnację, uzupełniono ubytki odsłoniętej pierwotnej kolorystyki rzeźby.

Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A Filip, Rzeszów.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MN)

Kozłówek, figura Matki Bożej po zakończeniu prac konserwatorskich

KRACZKOWA (gm. Łańcut, pow. łańcucki)

Budynek d. plebani w zespole kościelnym parafii rzymskokatolickiej pw. św. Mikołaja Biskupa - murowany, 1898, wybudowany staraniem ks. Walentego Mazurka, zachowane elementy wystroju posiada jedynie elewacja fontowa, które noszą cechy dekoracji nawiązującej do stylu eklektycznego z przewagą elementów klasycystycznych.

W grudniu 2015 roku dokonano odbioru prac remontowo-budowlanych obejmujących II etap inwestycji, który związany był z wymianą stropu drewnianego nad parterem budynku. Obiekt, zgodnie z projektem, przeznaczony będzie na potrzeby towarzyszące usługom sakralnym, m. in. część pomieszczeń parteru adaptuje się na izbę pamięci i pomieszczenie rady parafialnej, a poddasze na pokoje dla pielgrzymów oraz pomieszczenia dla chóru parafialnego.

- Wykonawca: firma KOREM Kazimierz Koc, Jeżowe.
- Źródła finansowania: Wojewoda Podkarpacki, środki własne.

KRAJOWICE (gm. Kołaczyce, pow. jasielski)

Ruiny zamku Golesz - murowany, XIV.

Historia zamku Golesz sięga początków XIV wieku. Wtedy też po raz pierwszy pojawia się on w źródłach pisanych jako przedmiot sporu klasztoru Benedyktynów z Tyńca z możnowładczym rodem Bogoriów. Pierwotnie zamek, usytuowany na kulminacji wysokiego wzgórza po prawej stronie Wisłoki, wykonany był z drewna, dopiero po roku 1320 Jakub Bogoria zobowiązany przez Władysława Łokietka wybudował murowaną warownię. Goleskie założenie obronne stanowiło centralny punkt zarządzania dóbr klasztornych Benedyktynów z Tyńca znajdujących się nad rzekami: Wisłoką, Ropą i Białą. Również tutaj znajdowała się siedziba sądu prawa niemieckiego a także punkt zborny sił zbrojnych w przypadku ogłoszenia pospolitego ruszenia. Od XVII w. obiekt zaczął stopniowo popadać w coraz większą ruinę. W początkach XX wieku stała jeszcze baszta zamkowa. Do niedawna jedyną widoczną nad powierzchnią pozostałością zamku był fragment muru bramy wejściowej. Od roku 2010 w obrębie zamku prowadzone są regularne badania archeologiczne. Poczynając od roku 2015 przy pozostałości murów zamkowych realizowane są prace konserwatorskie. Wiązały się one z trwałym zabezpieczeniem resztek widocznego muru bramy wejściowej, a także uczytelnieniem całości tego fragmentu założenia zamkowego z układem przejazdu przez bramę, a także pomieszczeń m.in. dla straży widocznych w obrębie tej budowli, gdzie zachowano oryginalne tynki. Początkowo odsłaniane fragmenty murów znajdowały się pod ziemią, w związku z tym konieczne było oczyszczenie ich lica. Następnie obluźowane fragmenty kamiennego budulca zostały zdemontowane i ponownie stabilnie osadzone. Część murów została uczytelniona na powierzchni terenu poprzez obniżenie warstwy gleby bądź poprzez nadmurowanie. Teren przy koronie muru został odpowiednio wyprofilowany w celu prawidłowego odprowadzania wody. Wykonanie powyższych prac pozwoliło na uchronienie przed zniszczeniem ostatnich widocznych pozostałości zamku Golesz, a także na poprawę turystycznej dostępności obiektu, poprzez jego szersze uczytelnienie. Prace są nadal kontynuowane po 2018 roku.

- Wykonawca: firma KONST-ART Mirosław Babicz, Trzciana.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Stowarzyszenie Miłośników Kołaczyc. (ŁD)

Krajowice, ruiny zamku Golesz, po lewej w 2015, po prawej w 2017 rok

KRAMARZÓWKA (gm. Pruchnik, pow. jarosławski)

Zespół cerkwi greckokatolickiej pw. Podwyższenia Krzyża Świętego - murowana z cegły i kamienia, 1790, ufundowana przez Ignacego Smólskiego.

W 2018 roku wykonano prace polegające na wymianie drzwi głównych wraz z nadświetlem, które zostały wykonane z drewna dębowego; wykonano izolację poziomą przeciwwilgociową metodą niskociśnieniową na całym obwodzie; wykonano tynki renowacyjne wewnątrz świątyni do wysokości ok. 2 m od poziomu posadzki na całym obwodzie.

- Wykonawca: Mariusz PIH, Pruchnik.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Pruchnik. (JG)

KRASICZYN (gm. Krasieczyn, pow. przemyski)

Szkoła Podstawowa im. św. Jadwigi Królowej - murowana, 1909, l. 1990-1995 remont.

W 2018 roku wykonano prace remontowo-konserwatorskie dachu w zakresie remontu więźby dachowej wraz z impregnacją, wymiany pokrycia dachowego na blachę powlekaną, wymiany rynien, rur spustowych i obróbek blacharskich wykonanych z blachy ocynkowanej.

- Wykonawca: firma TOL DOM Sławomir Gajdosz, Paszyn.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (EB)

KRASNE (gm. Krasne, pow. rzeszowski)

Zespół kościoła pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny - kościół murowany 1742-1748, arch. Henryk Wiedemann, rozbudowany 1936, remont 1970; ogrodzenie murowane z kapliczkami i bramami, XVIII, remont 1970; dzwonnica murowana, 1899.

W latach 2015-2018 kontynuowano rozpoczęte w 2010 roku prace remontowe nieużytkowanego zespołu kościelnego. W roku 2015 rozpoczęto renowację tynków ścian zewnętrznych prezbiterium. W 2016 roku wykonano prace renowacyjne tynków zewnętrznych ścian: prezbiterium (II etap), zakrystii starej (północnej) i zakrystii nowej (południowej) oraz założono tynki na podsufitkę drewnianego stropu w nawie głównej (I etap); rozpoczęto remont elewacji frontowej (zachodniej). W 2017 roku wyremontowano grożącą zawaleniem dzwonnice z fragmentem muru ogrodzeniowego od strony zachodniej, zakończono remont elewacji wejściowej. W 2018 roku wykonano prace przy tynkach podsufitki na stropie oraz je pomalowano.

- Wykonawca: Paweł Drozd, Trzeboś Góra.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Krasne, Fundacja Ochrony Zabytków Wsi Krasne, środki własne Parafii. (BS)

Polichromia ścienna - neobarok, XIX, technika klejowa.

W latach 2012-2013 wykonano odsłonięcie i oczyszczenie pierwotnej warstwy w partii stropu prezbiterium. W latach 2015-2016 roku wykonano konserwację estetyczną stropu.

- Wykonawca: Magdalena Frączek, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MN)

Kaplica pw. bł. Bronisławy na cmentarzu parafialnym - murowana, k. XIX.

W 2018 roku wykonano remont więźby dachowej kaplicy z częściową wymianą uszkodzonych w wyniku burzy glazurowanych dachówek zakładkowych na nowe, z odtworzeniem pierwotnego ornamentu w ich układzie, remont cokołu i krypty kaplicy, odtworzenie zniszczonego w wyniku uderzenia pioruna krzyża wieńczącego dach świątyni w elewacji frontowej, remont częściowo uszkodzonych ścian zewnętrznych zabytku.

- Wykonawca: firma WOJTDACH Jan Wojtaszek, Jawornik Niebylecki.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Fundacja Ochrony Zabytków Wsi Krasne, środki własne Parafii.

KREMPNA (gm. Krempna, pow. jasielski)

Cerkiew pw. św. Kosmy i Damiana - drewniana, 1770.

Drewniana cerkiew greckokatolicka pw. św. Kosmy i Damiana w Krempnej wzniesiona została w 1770 roku w stylu zachodnio-łemkowskim, na miejscu wcześniejszej. Kolatorem świątyni był książę Karol Radziwiłł, a pierwszym parochem ks. Michał Turkowski. Świątynia do 1956 roku służyła wiernym obrządku wschodniego, po czym przeszła w użytkowanie kościoła rzymskokatolickiego.

W latach 2016-2017 prowadzono prace remontowo-budowlane przy obiekcie. Wymieniono wówczas częściowo podwaliny w narożu północno-wschodnim nawy, pod całą ścianą północną nawy, w całości pod babińcem, a także belkę spinającą nawę, stanowiącą próg przed ikonostasem, belkę podwaliny między nawą a babińcem, belkę spinającą ściany babińca. Ponadto częściowo wymieniono poprzez protezowanie fragmenty belek pod słupem wieży od północno-zachodniej strony i słupem od południowo-wschodniej strony wieży. Wykonano także protezy w zwęgłowaniu południowo-zachodniego naroża nawy w obrębie dwóch wieńców zrębu. Usunięto ziemię skażoną grzybem i zabezpieczono podłoże chemicznie. Wykonano we wnętrzu dodatkowy drenaż oraz otwory wentylacyjne w podmurówce. Podmurówka została przebudowana w miejscach, gdzie wymieniono podwalinę. Ociosano powierzchnię belek, które były porażone zewnętrznie i je zaimpregnowano. Sprofilowano teren od północy i wykonano brukowany rynsztok. W toku tych prac demontowany był fartuch i na powrót montowany z wymianą kilku gontów. Podobnie demontowano i montowano od północnej strony częściowo szalunek. W roku 2017 wykonane zostały prace związane z wykonaniem izolacji podłogowej oraz nowej podłogi w cerkwi. Zdemontowano podłogę w obrębie całej świątyni. Usunięto ziemię skażoną grzybami i pleśnią. Wprowadzono podsypkę z pospółki, na której wykonano drenaż. Niektóre pecki przemurowano i zaizolowano. Położono nowe legary, na których ułożono deskowanie z drzewa modrzewiowego, łączone na obce pióro. Przeprowadzono impregnację, a deski z zewnątrz zabezpieczono lakierem. W podmurówce wprowadzono wentylację podpodłogową. Belka stopnia przed ikonostasem została zaflekowana.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Krempna, środki własne Parafii. (JU)

Para świczników - II poł. XVIII, roboty snycerskiej, złożone.

W roku 2015 prowadzono drugi etap prac przy świcznikach, który to objął działania estetyczne. W ich toku uzupełniono ubytki gruntów, pulmentów oraz złocień. Wyeksponowano większość pierwotnych złocień, zaś uzupełnienia ograniczono jedynie do niewielkich ubytków.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Krempna, środki własne Parafii. (JU)

Tabernakulum - k. XIX, struktura stolarsko- snycerska polichromowana i złożona.

Obiekt był przedmiotem prac w 2015 roku. Przeprowadzono wówczas kompleksowe prace konserwatorsko-restauratorskie, które objęły zabiegi dezynfekcji, dezynsekcji i impregnacji drewna, naprawy stolarskie, usunięcie wtórnych przełoczeń i przemalowań. Ubytki drewna uzupełniono, podobnie jak i ubytki gruntów, pulmentów i złocień. Powierzchnie złocień częściowo były rekonstruowane. Warstwa malarska w obrębie przedstawień figuralnych na bocznych ściankach została zachowawczo scalona.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Krempna, środki własne Parafii. (JU)

Malowidło Św. Paweł na węgarze portalu wejściowego - II poł. XV, tempera na drewnie.

W roku 2015 przeprowadzono prace przy malowidle. Drewno poddano zabiegom technicznym, założono fleki, doczyszczono oryginalną warstwę malarską i wykonano punktowanie scalające, które uczyniło formę i kolorystykę przedstawienia.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Krempna, środki własne Parafii. (JU)

KROSNO (gm. Krosno, pow. krośnieński)

Klasztor Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (Franciszkanów) - murowany, przeł. XIV/XV, XVII, pożar 1872, 1899-1904 remont.

Klasztor i kościół parafialny pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (Franciszkanów) w Krośnie jest jednym z najbardziej charakterystycznych zespołów architektonicznych miasta Krosna, o początkach sięgających przełomu XIV i XV stulecia. Na przestrzeni XVII wieku obiekt rozbudowano o wczesnobarokowe kaplice i dobudówki, obecny zaś rys neogotycki został budowli nadany po pożarze w roku 1872. Autorem gruntownego remontu kościoła w latach 1899-1904 był architekt Tadeusz Stryjeński. Z tego też czasu datuje się kamienno-ceglane ogrodzenie poprzedzające wejście do kościoła oraz klasztoru.

Mur: Remontem objęto cztery przęsła muru klasztornego wraz z dolnymi partiami muru wieży bramnej od strony ul. Franciszkańskiej. Na odcinku tym uzupełniono ubytki kamienia oraz spoinowanie. Mur został oczyszczony przez piaskowanie i wodą pod ciśnieniem, a następnie zabezpieczony i zaimpregnowany.

Kaplica Matki Bożej Różańcowej: wyremontowano elewacje zewnętrzne kaplicy wraz z krzyżem, latarnią, fryzem, kamiennymi opaskami okien i gzymsami. Tynki i spoinowania zostały uzupełnione tynkiem wapienno-trasowym, zaszpachlowane, a następnie pomalowane.

Wykonawca: Przemysław Michalski, Krosno.

Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Miasto Krosno, środki własne. (AO)

Willa mieszkalna przy ul. Staszica 5 - murowana, ok. 1910.

Budynek mieszkalny położony przy ul. Staszica 5 w Krośnie należy do najwybitniejszych przykładów krosnieńskiej architektury willowej z przełomu XIX i XX wieku. Wyremontowano kompleksowo elewacje zewnętrzne budynku: usunięto zdegradowane tynki i fugi, oczyszczono elementy kamienne, zdezynfekowano i odgrzybiono elewacje, uzupełniono fugi, tynki i braki w elementach kamiennych, pomalowano całą powierzchnię. Wzmocniono i zakonserwowano elementy więźby dachowej, naprawiono i przemurowano kominy, uzupełniono dachówki.

Wykonawca: firma JETIKA Tadeusz Jewiarz, Krosno.

Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Miasto Krosno, środki własne. (AO)

Budynek mieszkalny i gospodarczy przy ul. Lewakowskiego 1 - murowany, przeł. XIX/XX.

Początki domu mieszkalnego wraz z budynkiem gospodarczym przy ul. Lewakowskiego 1 w Krośnie sięgają przełomu XIX i XX wieku. W trakcie późniejszej przebudowy, przeprowadzonej w okresie międzywojennym, pierwotny budynek uległ istotnemu zmniejszeniu, a następnie został zaopatrzony w użytkowe poddasze. Usunięto na elewacjach dotychczasowe tynki, położono tynki renowacyjne i tradycyjne cementowo-wapienne, uzupełniono ubytki gzymsu, odsłonięto kamienny cokół i wykonano konserwację kamienia. Pomalowano elewacje zewnętrzne, wymieniono rury spustowe. Wykonano izolację pionową fundamentów budynku gospodarczego. Wyremontowano i

częściowo wymieniono więźbę dachową i położono nowe poszycie dachu z blachy stalowej układanej na rąbek stojący.

- Wykonawca: firma JETIKA Tadeusz Jewiarz, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Miasto Krosno, środki własne. (AO)

Kamienica, ul. Kazimierza Wielkiego 1 - murowana, 1933.

Kamienica usytuowana jest na terenie zespołu staromiejskiego miasta Krosna. Budynek powstał w 1933 roku według projektu Jana Sas-Zubrzyckiego, jako kamienica narożna przy skrzyżowaniu ul. Ordynackiej i Kazimierza Wielkiego. Budowla stanowi przykład połączenia form neostylowych w architekturze z układem wpisanym w średniowieczną zabudowę kwartału przyrynkowego Krosna.

W latach 2016-2017 prowadzono przy budynku prace remontowe i konserwatorskie, które dotyczyły elewacji zewnętrznych. W roku 2016 zakresem objęte były elewacje od strony ul. Kazimierza Wielkiego i Ordynackiej w kondygnacji I oraz II piętra. Natomiast w 2017 roku prace prowadzono przy elewacjach od strony wewnętrznego dziedzińca budynku. W toku tych prac oczyszczono tynkowane i ceglane powierzchnie elewacji oraz gzymsów; usunięto zabrudzenia, nawarstwienia biologiczne, powłoki farb i rozluźnione fragmenty tynku oraz zdemontowano pozostałości starych instalacji. Uzupełniono tynki w miejscach uszkodzeń – przeszpaczlowano i wzmocniono je powierzchniowo oraz pomalowano. Scalono kolorystycznie powierzchnie tynkowane i ceglane oraz założono spoinowanie. Poddano hydrofobizacji tynki i watek ceglany. Wymieniono drewnianą stolarkę II piętra na nową PCV z powtórzeniem wielkości i podziałów. Wykonano i zamontowano nowe okienka drewniane do piwnic, umieszczone w strefie cokołowej budynku.

- Wykonawca: firma POL-BUD Grzegorz Buczkowicz, Przysietnica.
- Źródła finansowania: Miasto Krosno, środki własne Inwestora.

Kamienica, ul. Portiusa 4 - murowana.

Budynek usługowy przy ul. Portiusa 4 usytuowany w zwartej zabudowie pierzejowej na terenie zabytkowego zespołu urbanistycznego Starego Miasta Krosna objęty był pracami budowlanymi związanymi z adaptacją części parteru, I i II piętra na pomieszczenia BWA oraz pokoje gościnne na poddaszu. Budynek jest własnością Gminy Krosno i dotychczas wykorzystywany był, jako obiekt biurowy i usługowy. Funkcja usługowa na parterze pozostaje niezmienną. Projekt inwestycji nie przewidywał adaptacji istniejących piwnic, ani zmiany sposobu ich użytkowania. W piwnicach wykonany został jedynie szyb windy w korytarzu oraz niezbędne instalacje wewnętrzne kanalizacji sanitarnej i instalacji elektrycznych. W ramach prac, oprócz przebudowy pomieszczeń przeznaczonych dla nowych funkcji budynku, wykonany został remont elewacji budynku z odtworzeniem zasłoniętych w trakcie wcześniejszych remontów elementów kamiennego cokołu, przebudową wejść do lokali użytkowych, a także prace na dziedzińcu wewnętrznym, gdzie obniżony został poziom podwórka wraz z jego nową aranżacją i połączeniem funkcjonalnym z istniejącym w budynku lokalem gastronomicznym. W trakcie prac związanych z obniżeniem poziomu dziedzińca odsłonięta została oryginalna kamienna elewacja cokołu, która została zakonserwowana i wyeksponowana. Ponadto w obszarze dziedzińca przebudowane zostały żelbetowe schody terenowe na schody w konstrukcji stalowej z wyjściem w kierunku ul. Piłsudskiego, wykonany został mur oporowy przy granicy z terenem posesji ul. Portiusa 2. W istniejących otworach okiennych w ścianie południowo-zachodniej budynku ul. Piłsudskiego 1 od strony dziedzińca zamontowano kurtyny przeciwpożarowe. Jednocześnie z prowadzonymi pracami remontowymi, w marcu 2017 roku, z inicjatywy organizacji historycznych działających na terenie miasta Krosna, w piwnicach budynku, nieobjętych pracami remontowymi, na zlecenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Przemysłu, sporządzona została Karta Ewidencyjna Zabytku Nieruchomego, dokumentująca

zachowane relikty najnowszej, powojennej historii Polski w postaci inskrypcji wyrytych, narysowanych lub napisanych na powierzchni tynku i na drzwiach komory nr 4, przez więźniów politycznych z okresu istnienia w tym budynku w latach 1944-1956 komunistycznego więzienia. Część nieistniejących obecnie rysunków i napisów została udokumentowana fotograficznie jeszcze w latach 2002-2007, kiedy budynek nie był jeszcze objęty ochroną konserwatorską i obecnie znajduje się w archiwum IPN w Rzeszowie. Ze względu na dużą wartość historyczną i naukową inskrypcji, w piwnicach budynku przeprowadzone zostały badania, a następnie prace konserwatorskie przy inskrypcjach w celu ich należytego zabezpieczenia, a w przyszłości udostępnienia i eksponowania. Prace polegały na wykonaniu konserwacji technicznej tynków i pobiał w pomieszczeniach piwnic po obu stronach kotłowni z zabezpieczeniem zidentyfikowanych inskrypcji. W celu ochrony reliktyw, istniejąca dotychczas w pomieszczeniach dawnej kotłowni została przeniesiona do pomieszczeń na parterze.

- Wykonawcy: firma KROSPOL Stachura, Krosno.
- Źródła finansowania: środki unijne - RPO, Miasto Krosno. (KH).

Zespół klasztorny oo. Kapucynów - murowany, przeł. XVIII/XIX.

Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego wraz z otaczającym go założeniem klasztornym Braci Mniejszych Kapucynów w Krośnie został wzniesiony na przełomie XVIII i XIX wieku w stylistyce późnobarokowej. Na tle innych założeń klasztornych Kapucynów, kościół w Krośnie wyróżnia się bogatą formą architektoniczną oraz równie bogatą dekoracją wnętrza. Ostatnie gruntowne prace remontowe i konserwatorskie przy kościele prowadzone były w latach 70. (prace przy polichromii), a przy klasztorze w latach 90., kiedy zaadaptowano poddasze na potrzeby mieszkalne.

W roku 2016 Bracia Kapucyni ponownie przystąpili do gruntownych prac przy kościele i zabudowaniach klasztornych. Obejmowały one wszystkie elementy konstrukcji oraz zabezpieczenia fundamentów i ścian zewnętrznych oraz wirydarza klasztornego – uzupełniono ubytki w strukturze muru i spoinowania, wykonano izolację pionową ścian fundamentowych oraz drenaż odwadniający w warstwie żwiru filtracyjnego owiniętego geowłókniną, a na ścianach do wysokości ok. 150 cm wykonano nowe tynki renowacyjne. W roku 2018 rozpoczęto prace remontowe i konserwację fasady kościoła i ogrodzenia placu przed fasadą, w którym umieszczone są wnęki ze stacjami Drogi Krzyżowej oraz wystroju rzeźbiarskiego. Fasada wzniesiona została z ciosów kamiennych o bardzo regularnym wątku, co widoczne jest w górnych partiach murów. Natomiast w przyziemiu regularny układ ciosów został zakłócony przez prowadzone w różnym czasie doraźne naprawy polegające na wstawianiu taszli kamiennych nieuwzględniających formatu ciosów piaskowca. Celem konserwacji było uporządkowanie tej partii murów według zasady, jaką można odczytać w układzie kamieni w górnej części elewacji oraz przywrócenie murom należytego stanu technicznego i estetycznego.

W ramach prac przy fasadzie wykonano izolację ścian fundamentowych, oczyszczono i wzmocniono strukturalnie kamienne lico, wymieniono spoinowanie, uzupełniono ubytki kamienia i przywrócono regularności wątku. Wymieniono także pokrycie dachu kruchty oraz inne obróbki blacharskie blachą miedzianą oraz wykonano konserwację stolarki drzwiowej.

Przy ogrodzeniu dziedzińca wykonano konserwację i remont tynkowanego muru ogrodzenia dziedzińca wraz z kolorystyką tynków, wymianę pokrycia dachowego nad stacjami Drogi Krzyżowej, wymianę drewnianych parapetów wnęk stacji Drogi Krzyżowej, konserwację żelaznych krat i przesł ogrodzenia oraz przesł kamiennych z flekowaniem ubytków w kamieniu i rekonstrukcją strefy cokołowej, a także konserwację kamiennych rzeźb zdobiących dziedzińiec frontowy.

W ramach prowadzonej prac przebudowano w niezbędnym zakresie instalacje elektryczne i niskoprądowe (monitoring, nagłośnienie, sygnalizacja pożarowa i antywłamaniowa). Prace instalacyjne obejmowały nie tylko elewacje kościoła, ale także prace w nawie i w korytarzu

klasztornym (krużganku) wzdłuż nawy. Na fasadzie instalacje ukryte zostały w spoinowaniu, a w nawie i w korytarzu – za boazerią. Ponadto, w nawie instalacja oświetleniowa umieszczona została na wydatnym profilowanym gzymsie, tak, że źródła światła nie będą bezpośrednio widoczne, a pozostałe instalacje zostały ukryte pod tynkiem lub w miejscach mało eksponowanych.

Krużganek objęty pracami przylega bezpośrednio do nawy kościoła, nie posiada żadnej dekoracji, a jedynie drewniany, masywny belkowy strop. Prace remontowe i konserwatorskie obejmowały konserwację tych belek, a ponadto wymianę tynków w dolnej partii ścian oraz wymianę posadzki na marmurową, nawiązującą do posadzki w kościele. Wykonano również przebudowę instalacji niezbędnych do funkcjonowania kościoła i klasztoru. Na nowych tynkach wykonano nową boazerię dębową powtarzającą zdegradowaną poprzednią.

- Wykonawcy: AC Konserwacja Zabytków Piotrowski Kosakowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne - RPO, Fundusz Kościelny, środki własne. (KH).

Fasada kościoła – 1771-1811 wg planów Innocentego Bartha.

Kamienne lico elewacji na całej jej wysokości i szerokości zostało odczyszczane z zabrudzeń. Usunięto w całości cementowe fugi. Uzupełniono ubytki w regularnych blokach kamiennych stosując kity mineralne barwione w masie oraz przy większych uszkodzeniach fleki z piaskowca o uziarnieniu podobnym do pierwotnie zastosowanego budulca. W dolnej partii elewacji uporządkowano wątek zaburzony przez liczne naprawy doraźne i wadliwe flekowanie. Kamień ciosowy poddano zabiegom chemicznym łącznie z impregnacją. Wykonano nowe spoinowanie. Wymienione zostały obróbki blacharskie, przy czym zastosowana została blacha miedziana i ołowiowa. Naprawiono i okuto daszek nad kruchtą.

- Wykonawca: AC Konserwacja Zabytków Piotrowski Kosakowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Krosno, zespół klasztorny oo. Kapucynów, fasada kościoła po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej po zakończeniu

Ogrodzenie dziedzińca przed fasadą – 1771-1811 wg planów Innocentego Bartha.

Przy filarach we frontowej części ogrodzenia, gdzie zastosowany był kamień ciosowy w regularnym wątku, wykonane zostały zabiegi analogiczne, jak w fasadzie. Wykonano tam nowe fundamentowanie betonowe i oblicowano płytami kamiennymi w miejscu widocznym od strony

dziedzińca. Założono izolację przeciwwilgociową. Wykonano konserwację kutych krat w przęsłach frontowych i dwóch rzeźb kamiennych stojących na filarach flankujących wejście główne. W obrębie murów zamykających boki dziedzińca, zawierających wnęki ze stacjami drogi krzyżowej, oczyszczono elewacje bez usuwania lastrykowego tynku, który przykryto zacierką. Na nią naniesiono pobiałę. Wymieniono drewniane siedziska we wnękach. Na istniejącej konstrukcji zadaszona korony murów wykonano nowe deskowanie, które obito blachą.

- Wykonawca: AC Konserwacja Zabytków Piotrowski Kosakowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (AB)

Krosno, zespół klasztorny oo. Kapucynów, ogrodzenie dziedzińca po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

Dekoracja malarska wnętrza chóru zakonnego - 3. ćw. XVIII, 1809 mal. nieznanymi z imienia Smuglewicz i Andrzej Kucharski, technika wapienno-klejowa na suchym tynku.

Wykonane badania na istnienie polichromii wykazały, że pod nawarstwieniami wtórnymi zachowała się oryginalna dekoracja pochodząca z dwóch najwcześniejszych faz rozwoju krośnieńskiego konwentu. Ponieważ obie pod względem kompozycyjnym różniły się, zdecydowano o odsłonięciu i wyeksponowaniu drugiej warstwy malowidła, które w całości pokrywa ściany i sklepienia podkreślając formę architektoniczną kameralnego wnętrza. Dzięki temu uzyskana została jednolita całość kompozycji. W kilku etapach usunięto wtórne przemalowania. Zdemontowane zostały boazerie zasłaniające dolną partię ścian. Podklejono tynki i wzmocniono je strukturalnie. Wypełniono pęknięcia. Tam gdzie tynki były zdegradowane wymieniono je i zrekonstruowano dekorację malarską. Metodą punktowania kropką uczytelniono szczegóły dekoracji oraz zrekonstruowano detale, mające charakter powtarzalny lub utrzymujące się w logice iluzjonistycznie malowanych podziałów architektonicznych. Prace zakończone zostały w 2017 roku.

- Wykonawca: Katarzyna Kasperkiewicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

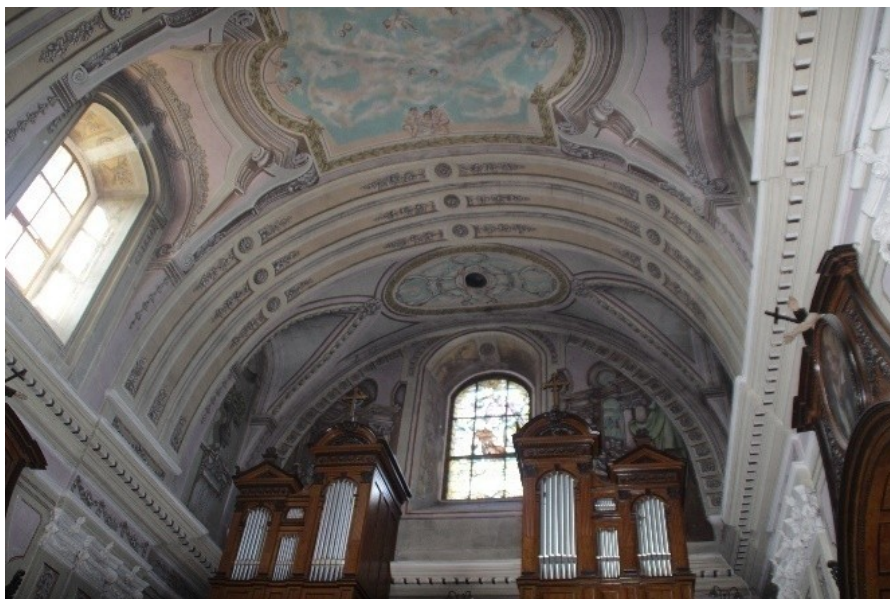

Krosno, dekoracja malarska chóru zakonnego, po lewej po zakończeniu prac, po prawej przed rozpoczęciem prac konserwatorskich

Dekoracja malarska wnętrza prezbiterium i nawy kościoła - 1809 mal. nieznanymi z imienia Smuglewicz i Andrzej Kucharski, technika wapienno-klejowa na suchym tynku.

Wykonane badania potwierdziły istnienie pierwotnej polichromii pod warstwami wtórnymi, które jak się okazało w dużej mierze stanowiły przemalowanie po formie. Po bokach ołtarza głównego stwierdzono iluzjonistycznie malowaną nastawę z postaciami *Matki Boskiej Bolesnej* i *Św. Jana* w układzie przypominającym obecną jego kompozycję. W niszach ołtarzy bocznych również znajdują się iluzjonistyczne malowidła. Pierwotnie stacje drogi krzyżowej malowane były bezpośrednio na tynku. Dwa z tych przedstawień zachowało się w stopniu umożliwiającym konserwację. Zdecydowano, że stacje zostaną zabezpieczone i nie będą ekspozowane. W obrębie całego kościoła usunięto wtórne przemalowania. Zdemontowane zostały boazerie zasłaniające dolną partię ścian i tam wymieniono tynki. Wyżej, tam gdzie była taka potrzeba podklejono tynki i wzmocniono je strukturalnie. Wypełniono pęknięcia dość mocno rysujące się w partii sklepienia. Tam gdzie tynki były zdegradowane wymieniono je i zrekonstruowano dekorację malarską. Metodą punktowania kropką uczytelniono szczegóły dekoracji oraz zrekonstruowano detale, mające charakter powtarzalny lub utrzymujące się w logice iluzjonistycznie malowanych podziałów architektonicznych.

- Wykonawca: Katarzyna Kasperkiewicz, Klimkówka; AC Konserwacja Zabytków Piotrowski Kosakowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Miasto Krosno, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Krosno, Dekoracja malarska wnętrza prezbiterium i nawy kościoła oo. Kapucynów

Obrazy z wirydarza klasztornego - XVIII i XIX, płótno, olej.

Prace dotyczyły obrazu *Świętego Rocha* oraz dwóch przedstawiających *Matkę Boską Niepokalaną Poczetą*. W zależności od stanu technicznego podobrazia jeden z obrazów wymagał zdublowania, a przy pozostałych dokleiono krajki. Wszystkie zostały przełożone na nowe krosna. Z obrazów usunięto wtórne lokalne przemaalowania. Uzupełniono ubytki gruntów i warstwy malarskiej.

- Wykonawca: Katarzyna Kasperkiewicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Miasto Krosno, środki własne Parafii. (AB)

Wnętrze wirydarza na odcinku przyległym do nawy kościoła - pocz. XIX.

Badania wykazały, że we wnętrzu nie było dekoracji malarskiej. Usunięto boazerię. Zdegradowane tynki pod nią usunięto i założono nowe tynki renowacyjne. Całość powierzchni tynkarskiej ujednolicono fakturalnie przez wykonanie zacierki i pobiałę. Wymieniono posadzkę z cementowych płytek na marmur w układzie szachownicowym. Wykonano nowe instalacje. Strop belkowy nagi oczyszczono i zaimpregnowano.

- Wykonawca: AC Konserwacja Zabytków Piotrowski Kosakowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Dworzec kolejowy, ul. Kolejowa - murowany, 1883.

Budynek dworca kolejowego w Krośnie powstał wraz z linią kolejową łączącą stacje węzłowe w Jaśle i Zagórz. Oddano go do użytku w roku 1883. Budynek prezentuje styl zwany renesansem wiedeńskim. Remont budynku dworca przeprowadzony został w ramach zadania pn. „Modernizacja zabytkowego dworca PKP na potrzeby funkcjonowania Etnocentrum Ziemi Krośnieńskiej”. Prace wykonane zostały bez zmiany wyglądu zewnętrznego budynku, natomiast częściowo przebudowano wnętrze dla potrzeb nowej funkcji, a także wzmocniono konstrukcję – podbite i wzmocnione zostały fundamenty, przebudowano piwnice z zachowaniem sklepień, wykonano nowe stropy i ściany wewnętrzne. Zachowana i wyeksponowana została oryginalna kamienna klatka schodowa wraz z żelazną balustradą, która obecnie nie pełni jednak funkcji komunikacyjnej. Wykonano także remont konstrukcji więźby dachowej i wymianę ceramicznego pokrycia dachowego na nowe przy zachowaniu oryginalnej geometrii dachu. Elewacje zostały odnowione z odtworzeniem brakujących detali. Zachowany częściowo podcień peronu został odtworzony na zasadzie aranżacji nawiązującej do oryginału. Odtworzona została także kolorystyka elewacji.

- Wykonawcy: firma KROSPOL Stachura, Krosno.
- Źródła finansowania: środki unijne – RPO, Miasto Krosno. (KH).

Pałac Kaczkowskich, ul. Piastowska - murowany, pocz. XX.

Pałac zbudowany został ok. 1902 roku dla rodziny Kaczkowskich wg projektu T.M. Talowskiego w stylu malowniczego eklektyzmu. Pod względem wartości estetycznych wyróżnia go przestrzennie zróżnicowana bryła oraz starannie opracowane elewacje, eksponujące wątki ceglany i kamienny w połączeniu z pasami tynku. Walory te do dziś są dobrze zachowane na elewacjach budynku. Prowadzone w budynku w latach 2014-2015 roboty budowlane obejmowały jego przebudowę i rozbudowę o nowe pomieszczenia związane z planowaną w budynku funkcją hotelową z zapleczem gastronomicznym i konferencyjnym. Prace te, kontynuowane w latach 2015-2016, prowadzone były głównie w piwnicach, gdzie wykonano podbicie i wzmocnienie fundamentów wraz z izolacją ścian w formie iniekcji ciśnieniowej oraz drenażem opaskowym wewnątrz i na zewnątrz fundamentów. W sąsiedztwie budynku pałacowego wykonano ściany podziemnej przewiązki

prowadzącej z budynku pałacu do projektowanego w sąsiedztwie, w zachodniej części parku, budynku pomocniczego, a także fundamenty tego budynku.

- Wykonawcy: ZBR Later, Rymanów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (KH).

Podcienia kamienic Rynek 5-8 i Rynek 24-28 - murowane, XVI-XIX.

Konserwacja, restauracja i remont podcieni w obszarze Rynku Starego Miasta w Krośnie w pierwszym etapie realizacji obejmowały posadzki, tynki, detal architektoniczny oraz uporządkowanie instalacji i urządzeń elektrycznych oświetlenia podcieni kamienic nr 24-28, następnie kamienic nr 5-8, a w 2019 roku kamienic nr 6-9. Wykonano remont zdegradowanych tynków, wzmocniono strukturę murów i sklepień, wykonano konserwację detali architektonicznych oraz wątków kamiennych, a także wymieniono zróznicowaną w wyniku wcześniejszych bieżących napraw i remontów, a obecnie zniszczoną, betonową posadzkę na nową z płyt piaskowca. Wykonana została również przebudowa niebezpiecznych w użytkowaniu schodów z podcieni na ul. Słowackiego i ul. Franciszkańskiej poprzez wydłużenie biegu schodów. Oba ciągi podcieni udostępnione zostały dla osób poruszających się na wózkach poprzez wykonanie pochylni przy arkadach podcieni kamienic nr 26 i 27 oraz przy wejściu na podcienia kamienicy nr 8 z ul. Sienkiewicza. Wymienione zostały także stopnice wszystkich schodów z płyty Rynku do poszczególnych podcieni, wszystkie instalacje elektryczne prowadzone dotychczas na powierzchni tynków zostały ukryte. Pod sklepieniami umieszczone zostały nowe oprawy oświetleniowe wg projektu śp. krośnieńskiego artysty malarza Stanisława Kochanka.

- Wykonawcy: Józef Wanat, Czarnorzeki.
- Źródła finansowania: Miasto Krosno. (KH).

Kamienica, Rynek 5 - murowana, 1500-1525.

Curia praetoriana, czyli dwór ratuszowy, był dawną siedzibą władz miejskich i należy do jednych z najobszerniejszych i najokazalszych kamienic na rynku krośnieńskim. Przeprowadzone w roku 2015 prace miały na celu wyeliminowanie problemu z wilgocią i zasoleniem ścian. Wykonano drenaż opaskowy oraz izolację przeciwwilgociową. Oczyszczono ściany fundamentowe z ziemi, rozluźnionych fragmentów zaprawy oraz uzupełniono ubytki kamienia i cegły. W trakcie trwania prac wykonano na powierzchni ścian wyprawy mineralne. W ramach prac ceglane i kamienne powierzchnie ścian i sklepień w piwnicach poddano konserwacji. W roku 2018 wykonano prace remontowe i konserwatorskie przy elewacjach od strony Rynku i ul. Franciszkańskiej polegające na oczyszczeniu kamienia z zabrudzeń, nawarstwień biologicznych i wtórnych uzupełnień, wzmocniono strukturę kamienia oraz uzupełniono ubytki poprzez kitowanie. Przeprowadzono impregnację i hydrofobizację kamienia. Zostały usunięte zniszczone i odspojone wyprawy tynkarskie a ubytki uzupełniono tynkami renowacyjnymi oraz wykonano nową warstwę malarską. Przeprowadzono remont obróbek blacharskich nad gzymsem wieńczącym oraz rynien i rur spustowych.

- Wykonawca: Józef Wanat, Czarnorzeki.
- Źródło finansowania: Miasto Krosno. (AF)

Stary cmentarz, ul. Krakowska - założony ok. 1786.

Stary Cmentarz jest niezwykle cennym i unikatowym w swym charakterze zespołem obiektów sztuki sepulkralnej. Ochroną prawną objęte jest kompozycja przestrzenna, wszystkie formy zachowanej architektury cmentarnej, drzewostan oraz funkcja. Miasto Krosno od kilkunastu lat prowadzi systematyczne prace konserwatorskie obiektów, które ze względu na zły stan zachowania wymagają przeprowadzenia najpilniejszych prac. W latach 2015-2018 prace konserwatorskie

prowadzono przy następujących obiektach: **grobowiec rodziny Patlewiczów**, l. 70. XIX, piaskowiec; **nagrobek Pauliny Samkiewiczówny**, po poł XIX, piaskowiec; **nagrobek ks. Antoniego Koleńskiego**, po 1917, piaskowiec; **nagrobek Karola Juliana Wieniawy Długoszewskiego**, l. 20 XX, beton, żeliwo; **nagrobek Józefa Smętkiewicza**, po 1887, piaskowiec; **nagrobek Julii Kędzierskiej** po 1911, beton, drewno; **nagrobek Wandy Hanytkiewiczowej i Dziuni Klimkównej**, po 1911 piaskowiec; **nagrobek Nicklosa Precy Fräsera**, po 1909, marmur karraryjski, stalowe ogrodzenie, beton, warsztat TheodoraGrögera z Bielska Białej; **nagrobek Maniusi Banickiej**, pocz. XX, piaskowiec; **grobowiec nr 178** w sektorze XI, pocz. XX (?), cegła.

Prace konserwatorskie objęły głównie oczyszczenie powierzchni obiektów z nawarstwień biologicznych, usunięcie wtórnych uzupełnień oraz wykonanie nowych, przeprowadzenie zabiegów impregnacji wzmacniającej i hydrofobizacji, scalenie kolorystyczne, rekonstrukcję zniszczonych elementów, jak np. krzyży wieńczących nagrobki, uczytelnienie rytu inskrypcyjnego oraz wykonanie nowego fundamentowania przy obiektach, które go potrzebowały. W trakcie prac przy zabytkowych nagrobkach wszelkie ubytki były traktowane w sposób indywidualny ze względu na ich wpływ na odbiór czytelności formy. Wykonywane były metodą taszlowania wykorzystując rodzaj tego samego materiału, np. piaskowca, a w miejscach mniejszych ubytków stosowano barwione kity. Określając stan zachowania nagrobków istotną kwestię stanowił obecny poziom gruntu, który w wielu miejscach cmentarza jest wyższy w stosunku do pierwotnego poziomu. Przykładem takiej sytuacji jest nagrobek Pauliny Samkiewiczówny, którego pierwszy oraz część drugiego stopnia podstawy były całkowicie przesłonięte przez warstwę gruntu, co powodowało wrażenie zapadnięcia się nagrobka. Sytuacja ta powodowała również zawilgocenie obiektu, które było przyczyną rozwoju mikroflory, zasolenia kamienia oraz przemarzania tej strefy w okresie zimowym. Kolejną ważną kwestią podczas trwania prac przy zabytkowych nagrobkach były rekonstrukcje niezachowanych lub zniszczonych elementów, jak w przypadku nagrobka Julii Kędzierskiej. Prace w swoim zakresie objęły oczyszczenie, dezynfekcję i impregnację drewnianego destruktu krzyża, który został przekazany w depozyt do Muzeum Podkarpackiego w Krośnie. Rekonstrukcję snycerską krzyża wykonano w drewnie dębowym wraz z kartuszem zgodnie z ikonografią. W przypadku grobowca nr 178 zostały wykonane kompleksowe prace konserwatorskie ze względu na bardzo zły stan techniczny. Kompozycja architektoniczna, w skutek znacznej utraty substancji zabytkowej, stała się nieczytelna, dlatego generalnym założeniem podjętych prac było podjęcie szeroko zakrojonych działań naprawczych polegających na przywróceniu właściwości technicznych zdegradowanym elementom, eliminacji przekształceń plastyczno-estetycznych oraz rekonstrukcji zabytkowej tkanki.

- Wykonawca: Mariusz Wrona, Blizne; Mirosław Babicz, Trzciana; Grzegorz Babicz, Nowy Wiśnicz; Hubert Lipka, Krosno; Dominik Rola, Kunów; Urszula Krawczyk, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytów, Miasto Krosno. (AF)

Budynek Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, ul. Grodzka 15 - murowany, 1898-1889.

Usytuowany na południe od zespołu staromiejskiego Krosna budynek Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, mieszczący obecnie kino, został zbudowany wg projektu Franciszka Daniszewskiego. Jest to obiekt murowany, tynkowany, częściowo licowany cegłą zendrówką z cokołem obłożonym płytami piaskowca reprezentujący cechy architektury modernistycznej z reminiscencją stylów historycznych. W latach 2014-2018 właścicielka zabytku prowadziła etapowo prace remontowe mające na celu wyeliminowanie przyczyn zawilgocenia, usunięcie jego skutków oraz poprawę stanu technicznego budynku. Obejmowały one m.in. usunięcie zdegradowanych wypraw tynkarskich i rozebranie zdewastowanych posadzek w piwnicy, wykonanie drenażu opaskowego, izolacji poziomej i pionowej, odprowadzenie wód opadowych do kanalizacji deszczowej.

- Wykonawca: firma FEMIX, Krosno.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (BŁD)

Kościół parafialny pw. Trójcy Świętej.

Dekoracja wnętrza kaplicy św. Wojciecha - ok. poł. XVII, jednolite przemalowanie na suchym tynku, dekoracja sztukatorska.

Skuto tynki w partii przyziemia, a w ich miejsce nałożono nowe tynki renowacyjne. Podobnej wymiany dokonano w miejscach gdzie odspojenia i degradacja nie pozwoliły na zachowanie zastanej wyprawy. Wprowadzone zostały ankrzy wzmacniające konstrukcję budowli. Na całej powierzchni założono zacierkę tynkarską i odtworzono jednolitą w kolorze polichromię. Ustabilizowano sztukaterie i zunifikowano je pod względem kolorystycznym z całością wnętrza.

- Wykonawca: Andrzej Guzik, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

Dekoracja wnętrza kaplicy św. Jana Nepomucena, sztukaterie - ok. poł. XVII, malowidło z 1 ćw. XVIII, technika wapienna na suchym tynku.

Poddano konserwacji zachowawczej bogatą dekorację malarską zachowaną na ścianie oddzielającej kaplicę od nawy. Utrzymano fragmenty zrekonstruowane w latach 60. XX wieku scalając je z oryginałem. Skuto tynki w partii przyziemia, a w ich miejsce nałożono nowe tynki renowacyjne. Podklejono odspojone warstwy technologiczne. Na powierzchniach niedekorowanych odtworzono jednolitą w kolorze polichromię nawiązującą do estetyki nawy. Ustabilizowano sztukaterie i zunifikowano je pod względem kolorystycznym z całością wnętrza.

- Wykonawca: Andrzej Guzik, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

Krosno, kościół św. Trójcy, dekoracja malarska kaplicy św. Jana Nepomucena

Obraz *Wypięcie ciała św. Wojciecha* - 2 ćw. XVII, płótno, olej.

Obraz wypełnia północną ścianę kaplicy i jest swym formatem dopasowany do wykroju okna i łuku nadwieszzonego tarczy sklepienia. Ze względu na niezbyt dobry stan płótna dokonano jego dublażu. W miejscach gdzie jego struktura uległa degradacji oraz tam gdzie wtórnie było sztukowane, usunięto jego fragmenty i zastąpiono nowymi łatanami odpowiednio dobranymi do właściwości oryginalnego materiału. Odtworzono tam warstwy technologiczne i zrekonstruowano malowidło naśladowczo do oryginału. We wcześniej oczyszczono obraz z przemalowań ostatniej konserwacji. Zachowano efekt dziewiętnastowiecznej konserwacji w górnej partii przedstawienia, uznając dokonaną wówczas rekonstrukcję za trafną pod względem estetycznym i ikonograficznym. Wymieniono krosna oraz ramy przenosząc aplikacje snycerskie na ich lico. Na aplikacjach wymieniono złocenia. Na ramach odtworzono polichromię analogicznie do zastanej, będącej aranżacją konserwatorską z lat 60. XX wieku.

- Wykonawca: Antoni Guzik, Kraków.
- Źródła finansowania: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne Parafii. (AB)

Krosno, obraz „Wypięcie ciała św. Wojciecha” po zakończeniu prac konserwatorskich

Obrazy: *Święty Andrzej, Matka Boska Loretańska* - 2 ćw. XVII, płótno, olej.

Obrazy zdobią wnętrze kaplicy św. Jana Nepomucena i św. Wojciecha. Usunięty został dublaż z poprzedniej konserwacji i powtórzono ten zabieg z zastosowaniem innej, bardziej optymalnej dla obrazów technologii. Doklejone zostały brzegi płócien. Przeniesiono je na nowe krosna. Usunięto punktowanie ostatniej konserwacji, uzupełniono ubytki gruntów i warstwy malarskiej naśladowczo do oryginału. Wykonano nowe ramy do obrazów i odtworzono na nich polichromię analogicznie do zastanej, będącej w pewnym stopniu aranżacją konserwatorską z lat 60.XX wieku. W aplikacjach snycerskich wymieniono grunty oraz złocenia i zamontowano te komponenty na nowych ramach.

- Wykonawca: Antoni Guzik, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Miasto Krosno, środki własne Parafii. (AB)

Krosno, obraz „ Matka Boża Loretańska”po zakończeniu prac

Stalle z kaplicy św. Jana Nepomucena i św. Wojciecha - XIX, 1975, struktura stolarska, polichromowana.

Ze względu na zły stan drewna i wady roboty stolarskiej wykonanej w czasie ostatniej konserwacji z 1975 roku, zaszła potrzeba całkowitej wymiany konstrukcji mebli wraz z elementami użytkowymi, takimi jak siedziska i podłogi. Dekoracja snycerska oraz płyciny w przedpiersiach ław zostały zachowane. Poddano je zabiegom chemicznym. Oczyszczono z nawarstwień wtórnych i wykonano konserwację polichromii. Na elementach snycerskich założono nowe grunty i złączenia. Na wymienionych elementach konstrukcyjnych i użytkowych zrekonstruowano naśladowczo polichromię do warstwy malarskiej, jaką stwierdzono na meblach w czasie przeprowadzonych badań.

- Wykonawca: Antoni Guzik, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Miasto Krosno, środki własne Parafii. (AB)

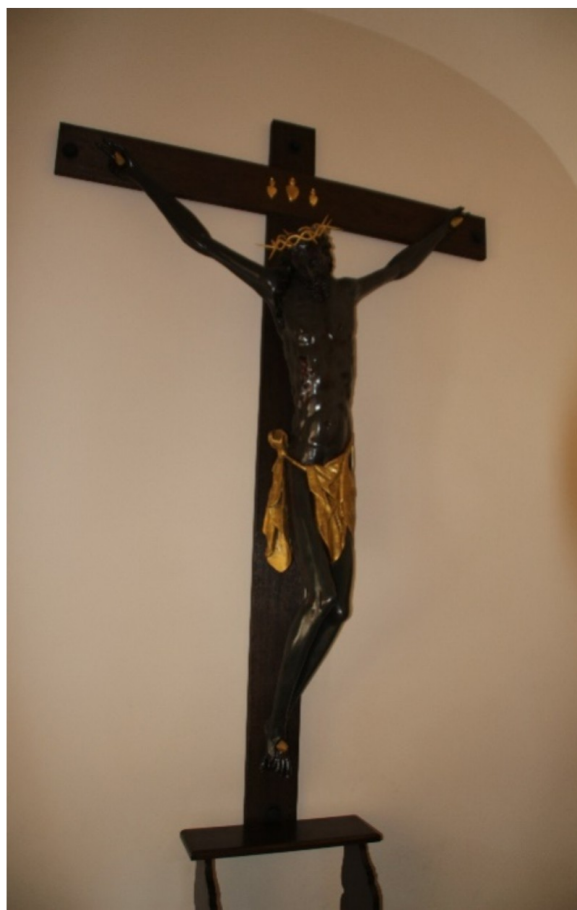

Krosno, stalle z kaplicy św. Wojciecha po zakończeniu prac konserwatorskich

Rzeźba *Chrystus Ukrzyżowany* - pocz. XVII, drewno polichromowane.

Prace dotyczyły krucyfiksu umieszczonego w przedsionku pod wieżą kościoła. Prowadzone były w latach 2015-2016. Rzeźbę poddano niezbędnym zabiegom chemicznym. Przeprowadzono badania stratygraficzne, które potwierdziły istnienie siedmiu warstw. Zdecydowano o odsłonięciu najstarszej i zachowaniu późniejszych fleków, które wymagały nieznacznej korekty. Ich powierzchnie scalono do estetyki warstwy oryginalnej. Na perizonium odkryto ślady złocenia, które zostało zrekonstruowane. W wyniku prac przywrócono rzeźbie jej pierwotną estetykę z poszanowaniem jej historycznych epizodów konserwatorskich.

- Wykonawca: Antoni Guzik, Kraków.
- Źródła finansowania: środki własne Parafii. (AB)

Krosno, rzeźba Chrystusa Ukrzyżowanego po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

Prospekt z instrumentem organowym, instrument - 1909, fabryka Braci Rieger; prospekt – XVII i XIX, drewno polichromowane, złożone.

Prace dotyczące instrumentu miały charakter zachowawczy. W obrębie instrumentu wszystkie drewniane elementy zostały odczyszczane. Najbardziej zdegradowane zostały wymienione. Naprawiono puszczaki metalowe i ich powierzchnię wypolerowano. Częściowo wymiano drewniane i skórzane elementy. Dokonano strojenia instrumentu. Z prospektu usunięte zostały wtórne nawarstwienia. Wzmocniono połączenia stolarskie i szafy zakotwiono do ścian. Drewno poddano zabiegowi impregnacji, dezynfekcji i dezynsekcji. Uzupełniono ubytki w drewnie i gruntach. Zrekonstruowano pierwotną, siedemnastowieczną polichromię, którą odsłonięto spod nawarstwień w szczątkowym stanie. Wymieniono złocenia w dekoracyjnych elementach aplikowanych na strukturę stolarską. Weześniej detal snycerski i rzeźbiarski poddano zabiegom chemicznym, oczyszczono z nawarstwień, uzupełniono ubytki drewna i gruntów. Prace wykonane zostały w latach 2015-2016.

- Wykonawca: Stanisław Bałchan, Bielsko-Biała (instrument); Antoni Guzik, Kraków (prospekt).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków; Marszałek Województwa Podkarpackiego, Miasto Krosno, środki własne Parafii. (AB)

Krosno, prospekt z instrumentem muzycznym w czasie prac konserwatorskich

Chór muzyczny z parapetem i czterema rzeźbami - XIX, XX, z elementami z XVII, struktura stolarska, drewno polichromowane.

Wzmocniono konstrukcję stolarską. Końce belek osadzone w gniazdach uległy degradacji, więc je usunięto, belki zdublowano stalowymi szynami ustawionymi na żelbetowych stopach wpuszczonych w mur. Wymieniono podłogę. Usunięto z wewnętrznej ścianki parapetu współczesne oblicowanie wykonane ze sklejki i zastąpiono je nowym deskowaniem powtarzającym układ konstrukcji ramowo-płycinowej. Wykonano zabiegi chemiczne. Na zewnętrznej ścianie parapetu usunięto przemalowania i wyeksponowano polichromię, nieznacznie tylko różniącą się w swej kolorystyce od poprzedniej. Powtórzono ją w formie aranżacji na podniebiu chóru. Prace przy rzeźbach i detalach snycerskich miały podobny zakres jak przy prospekcie. Wykonano impregnację, usunięto przemalowania i wyeksponowano pierwotną polichromię. Wymieniono złocenia i srebrzenia wykonane nieszlachetnymi technikami, przy czym zachowano grunty. Odtworzono laserunki. Niektóre aplikacje zostały zdublowane.

- Wykonawca: Antoni Guzik, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Krosno, środki własne Parafii. (AB)

Krosno, kościół św. Trójcy, prospekt organowy po zakończeniu prac

Zespół klasztorny OO. Franciszkanów

Latarnia kaplicy Oświęcimów - 1647-1648, arch. Wincenty Petroni, struktura architektoniczna wzniesiona z elementów kamiennych, profilowanych i płaskorzeźbionych.

Powierzchnię kamienia odczyszczono z wtórnych nawarstwień. Usunięto cementowe spoiny oraz częściowo wstawki i uzupełnienia dokonane w czasie ostatnich konserwacji. Część fleków zachowano, uznając, że nie ma potrzeby ich wymiany. Kamień poddano zabiegom chemicznym łącznie z impregnacją strukturalną. W obrębie ubytków założono kity i dokonano scalenia estetycznego. Metalową stolarkę okienną odczyszczono, wymieniono ołowiane ramki oraz pojedyncze przeszklenia. Odczyszczono również metalową poręcz i pomalowano w kolorystyce neutralnej w stosunku do detalu architektonicznego.

- Wykonawca: Przemysław Michalski, Krosno.
- Źródła finansowania: środki własne Parafii. (AB)

Krosno, latarnia kaplicy Oświęcimów, po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej po zakończeniu

Sztukateria kaplicy Oświęcimów - 1647-1648, Jan Chrzyciel Falconi, dekoracja wykonana w masie gipsowej w formie aplikowanych odlewów, detali wyciskanych ze sztancy i większych pełnoplastycznych komponentów formowanych „z ręki” bezpośrednio na ścianach stanowiących tło uszlachetnione wyprawą sztablaturową.

Prace dotychczas wykonane objęły wnętrze latarni i czaszę kopuły. Powierzchnię dekoracji sztukatorskiej oczyszczono usuwając pobiałe wykonane podczas poprzedniej konserwacji, i częściowo wtórne uzupełnienia. Wzmocniono kotwienie detalu nadwieszono w czaszy kopuły, podklejono pęcherze. Miejscami dokonano korekty uzupełnień stiukowych i gipsowych. Uzupełniono drobne, ale liczne ubytki formy rzeźbiarskiej, a miejsca, w które ingerowano, scalono estetycznie, naśladowczo do odsłoniętego oryginału, który jak się okazało nie jest jednolity pod względem kolorystycznym.

- Wykonawca: Przemysław Michalski, Krosno.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Miasto Krosno, środki własne Parafii. (AB)

Krosno, sztukateria kaplicy Oświęcimów, po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

Kościół parafialny pw. Matki Bożej Królowej Polski

Ołtarz główny - 1929, autorstwa lwowskiej rzeźbiarki Janiny Reichretówny, drewno dębowe politurowane, rzeźby z drewna i odlewy gipsowe polichromowane, lokalnie pozłacane.

Nastawę ołtarzową oczyszczono z nawarstwień. Odsłonięto naturalną powierzchnię drewna, którą zabezpieczono nową warstwą polityry. Wcześniej jednak drewno poddano zabiegom chemicznym, także lokalnie impregnacji strukturalnej. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków. Przy gipsowych rzeźbach aniołów odsłonięto pierwotną polichromię. Rozpoczęte zostały prace przy pełnoplastycznych, drewnianych, polichromowanych rzeźbach: *Św. Barbary* i przedstawieniu *Najświętszego Serca Jezusa*. Zostały one oczyszczone z wtórnych nawarstwień. Odsłonięto reliktowo zachowane ślady pierwotnej polichromii. Zdecydowano, że mimo pewnej urody i szlachetności samego drewnianego tworzywa przywrócona zostanie polichromia, której celem było podkreślenie czystej i wyrazistej formy rzeźbiarskiej. Polichromia położona zostanie w taki sposób, żeby nie zagubić walorów faktury drewna ze śladami duktu dłuta i niuansów warsztatowych uzyskanych przez artystę.

- Wykonawcy: Barbara Czajkowska-Palusińska oraz Beata Palusińska-Lipka, Krosno; Leszek Kitliński, Kraków.
- Źródła finansowania: środki własne Parafii. (AB)

KROŚCIENKO WYŻNE (gm. Krościenko Wyżne, pow. krośnieński)

Kościół parafialny pw. św. Marcina

Ołtarz i drzwi frontowe w kaplicy Najświętszego Serca Jezusowego - II poł. XIX, struktura stolarska polichromowana, rzeźby polichromowane, snycerka pozłacana.

Ołtarz umieszczony jest w kaplicy upamiętniającej miejsce po dawnym drewnianym kościele. W obrębie mensy wymieniono odparzone tynki. Ze struktury stolarskiej i rzeźb zdjęto wtórne przemalówki. Drewno zabezpieczono chemicznie. Uzupełniono ubytki metodą kitowania. Odsłoniętą pierwotną polichromię poddano pełnej konserwacji. W detalach snycerskich wymieniono grunty i złocenia. W drzwiach o konstrukcji spągowej wstawiono fleki mające uzupełnić szczeliny w konstrukcji i w wypełnieniu. Powierzchnię drewna odczyszczono i opracowano estetycznie lico i odwrocie drzwi.

- Wykonawcy: Daniel Tylka, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Krościenko Wyżne, środki własne Parafii. (AB)

Obraz Św. Józef - I poł. XVIII, olej na płótnie.

Malowidło było przedmiotem prac prowadzonych w 2015 roku. Powierzchnię obrazu odczyszczono, usunięto wtórne nawarstwienia, kity i retusze. Usunięto wtórny dublaż. Warstwy technologiczne skonsolidowano, wykonano nowe protezy w obrębie ubytków płótna, obraz zdublowano oraz nabito na nowe krosno. Założono uzupełnienia gruntów, warstwę malarską scalono kolorystycznie, końcowo zawerniksowano. Z ramy usunięto wtórne nawarstwienia, drewno poddano zabiegom dezynfekcji, dezynsekcji i impregnacji. Od odwrocia ramę zdublowano i wprowadzono dodatkowe wzmocnienie konstrukcyjne, podtrzymujące blejtram. Założono nowe warstwy gruntów, pulmentów, złocień i srebrzeń.

- Wykonawca: Beata Palusińska-Lipka, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (JU)

Obraz *Chrystus Ukrzyżowany* - II poł. XVIII, olej na płótnie.

W roku 2015 prowadzono prace konserwatorsko-restauratorskie przy obrazie. Powierzchnię obrazu odczyszczono, usunięto wtórne nawarstwienia, kity i retusze. Usunięto wtórne protezy płócienne. Warstwy technologiczne skonsolidowano, wykonano nowe protezy w obrębie ubytków płótna i obraz zdublowano oraz nabito na nowe krosno. Założono uzupełnienia gruntów, warstwę malarską scalono kolorystycznie, końcowo zawerniksowano. Obraz eksponowany jest w stosunkowo nowej ramie, którą poddano jedynie bieżącej konserwacji.

- Wykonawca: Beata Palusińska-Lipka, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (JU)

Witraż w rozecie zdobiącej szczyt fasady - 1910, szkło barwione w masie i podmalowane, ołów, żelazo.

Witraż powstał w krakowskim Zakładzie Witraży Stanisława Gabriela Żeleńskiego, według projektu Stefana Matejki. W roku 2015 przeprowadzono przy nim prace konserwatorskie. Obiekt na czas prac został zdemontowany i przewieziony do pracowni. Stalową konstrukcję odczyszczono i zabezpieczono antykorozyjnie. Szkła witrażowe oczyszczono, uzupełniono ich ubytki, wymieniono ich zdegradowane partie. Opracowania malarskie zostały utrwalone i scalone w obrębie ubytków, a częściowo również odtworzone. Wymieniono profile ołowiane. W pierwotnym miejscu witraża osadzono szyby zbrojone, osłonowe. Witraż zamontowano w wewnętrznej stronie maswerku. Ponadto w toku prowadzonych prac odczyszczono kamieniarkę od wnętrza kościoła.

- Wykonawca: Krzysztof Paczka Pracownia Witraży, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Krośnie, środki własne Parafii. (JU)

KROWICA SAMA (gm. Lubaczów, pow. lubaczowski)

Kościół pw. Przemienienia Pańskiego, dawny parafialny - drewniany, 1933, powstał z fundacji Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie.

Po zakończeniu wieloetapowych prac przy strukturze architektonicznej kościoła, prowadzonych w latach 2010-2014, w 2017 roku rozpoczęto prace przy przywracaniu wnętrzu pierwotnego charakteru poprzez usunięcie wtórnej boazerii w formie ażurowo kładzionych listewek, zasłaniających oryginalny, surowy zrąb drewnianych ścian oraz stropów. Wykonanie tych prac okazało się trudniejsze w realizacji niż pierwotnie zakładano – olejna farba, którą pokryto boazerie w dużym stopniu pokryła też oryginalne, drewniane bale ścian i stropów, a jej usunięcie wymagało uciążliwego, ręcznego czyszczenia. Zakończono je w 2018 roku. Równolegle, w 2017 wykonano wymianę instalacji elektrycznej oraz montaż instalacji odgromowej.

- Wykonawca: firma DREW-MEBEL WYRÓB MEBLI Henryk Nizierski, Krowica Sama; instalacja - Ireneusz Kuźmiuk, Krowica Sama.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne, Gmina Lubaczów. (IZ)

Cmentarz - nagrobki Rosnowskich, Białkowskich, Lityńskich i nagrobek Elżbiety

Nagrobki rodziny Rosnowskich, Białkowskich, Lityńskich oraz nagrobek Elżbiety z cmentarza w Krowicy Samej wyróżniają się unikatowymi formami sztuki sepulkralnej, wysokimi walorami artystycznymi, a także historycznymi. Pomniki nagrobne zostały wykonane w technice kamieniarsko-odlewniczej. W 2017 roku miały miejsce prace o charakterze kompleksowej konserwacji pomników nagrobnych rodziny Rosnowskich, Białkowskich i nagrobka Elżbiety, zaś w kolejnym roku zrealizowano prace przy nagrobkach rodziny Lityńskich. W wyniku prac zatrzymano postępujące procesy niszczenia nagrobków i przywrócono im pierwotny stan techniczny i estetyczny.

Ponadto przy nagrobku rodziny Rosnowskich zadbano również o odpowiednie zaaranżowanie najbliższego otoczenia, zaś dla nagrobka rodziny Białkowskich wykonano ogrodzenie w technice kowalskiej w celu właściwego zabezpieczenia obiektu.

- Wykonawca: Barbara Woch, Opaka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Lubaczów. (MF)

KRÓLIK POLSKI (gm. Rymanów, pow. krośnieński)

Kościół parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny - Wzniesiony w latach 1751-1754, zakrystia starsza na portalu ma datę 1647, drewniany, konstrukcji zrębowej, ściany opierzone gontem, dach kryty blachą zamienioną obecnie na gont, zakrystia murowana z kamienia polnego, otynkowana.

Wykonano nowe fundamentowanie punktowe i przebudowano kamienną podmurówkę naśladowczo do pierwotnego. Wymieniono zniszczone odcinki podwaliny oraz fragmenty belek wchodzących w skład konstrukcji zrębu. Poddano remontowi słupowo-ryglową konstrukcję wieży. Wymieniono zdegradowane elementy storczykowej konstrukcji więźby dachowej i słupowo-zastrzałowej konstrukcji wieżyczki sygnaturki. Remontowano również płatwiowo-krokwiowy dach nad zakrystią. Pokrycie blaszane wymieniono na całości na gontowe. Zachowano i wzmocniono strop nad zakrystią ze względu na zachowaną na nim dekorację malarską. Wymieniono stolarkę okienną z powtórzeniem pierwotnej jej formy. Wykonano nowy szalunek gontowy elewacji. Odtworzono fartuch obiegający świątynię dookoła. W murach zakrystii usunięto wtórne tynki, wymieniono spoinowanie, położono nowe tynki, przy czym wyeksponowano kamienny zacierany wątek. Miejscami zachowano profilowane gzymsy, a tam gdzie zaszła potrzeba wymieniono je naśladowczo do oryginału. Wymieniono podłogę w zakrystii. Odślonięto i wyremontowano kamienną posadzkę wewnątrz świątyni. Pod wieżą wykonano nową kamienną posadzkę na zasadzie kontynuacji wnętrza. Odślonięto relikw portalu w północnej ścianie nawy i dokonano jego konserwacji oraz ekspozycji na zasadzie aranżacji konserwatorskiej. Drewno w całości poddano impregnacji. Wprowadzono opaskę odwadniającą dokoła kościoła. Wykonano nowe instalacje: elektryczną, SAP, przeciwwłamaniową i odgromową.

- Wykonawca: AC Konserwacja Zabytków Piotrowski Kosakowski, Kraków; Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Starostwo Powiatowe w Krośnie, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (AB)

Dekoracja malarska wnętrza - II poł. XIX, 1870, 1962 mal. Stanisław Szmuc i Alfred Kud; technika olejna i klejowa na belkowaniu ścian i deskowaniu stropów.

Wykonane zostały badania na istnienie pierwotnej polichromii. Zachowała się ona śladowo, co nie dało podstawy jej odsłaniania. Konserwacji poddano malowidła aktualnie zdobiące wnętrze świątyni. Oczyszczono je z zabrudzeń i uzupełniono warstwy technologiczne w miejscach ubytków. Najstarsze zachowane na stropie malowidło przedstawiające scenę *Zwiastowania*, poddano pełnej konserwacji. Usunięte zostały lokalne przemalowania w celu jak najpełniejszego wyeksponowania oryginału. Na murowanej ścianie zakrystii zamykającej prezbiterium od północy poddano konserwacji technicznej nawarstwienia tynkarskie z relikwami pobiąły. Podklejono tam tynki. Tynki zdegradowane usunięto, w ich miejsce położono nowe i odtworzono w miejscach ubytków dekorację malarską z 1962 roku. W zakrystii odślonięto dekorację malarską stropu. Po wzmocnieniu konstrukcji i zabiegach chemicznych wyeksponowano malowidło uzupełniając jego ubytki metodą naśladowczą. Usunięto boazerię i ściankę dublującą mury. Kamienny wątek został skonsolidowany, wykonano nowe tynki i pobiąły. Wnętrze zakrystii zostało na nowo zaaranżowane z wyeksponowaniem relikwów dawnego urządzenia.

- Wykonawca: AC Konserwacja Zabytków Piotrowski Kosakowski, Kraków; Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Królik Polski, dekoracja malarska wnętrza po zakończeniu prac konserwatorskich

Relikty dawnego urządzenia wnętrza świątyni - XVII i XIX, drewno, piaskowiec, elementy żelazne kowalskiej roboty.

Zabezpieczono i wzmocniono strukturalnie elementy konstrukcyjne kamiennego portalu z wyrytą na nadprożu datą „1647”, prowadzącego z prezbiterium do murowanej zakrystii. Nie znaleziono na nim śladów dawnej polichromii. Wyeksponowano nagie kamienne lico. Żelazne kute drzwi osadzone w portalu oraz luźno zachowane, podobne w swej stylistyce skrzydło drzwiowe, poddano konserwacji. W czasie badań poprzedzających prace budowlane odkryty został w północnej elewacji nawy kościoła drewniany portal. Usunięte zostało deskowanie zasłaniające go od strony zewnętrznej. Nie przywrócono mu dawnej funkcji komunikacyjnej, lecz zaślepiono, aranżując zamknięcie przypominające drzwi spągowe z opierzeniem klepkowym. W zakrystii zabezpieczono relikty kamiennego lavabo. Jego misę pozostawiono w destrukcie wzmocniając jedynie strukturę kamienia. Wyeksponowano również dwa otwory wentylacyjne znajdujące się we wnętrzu zakrystii. Udokumentowano odsłonięty kamienny wąż widoczny we wnętrzu zakrystii w ścianie oddzielającej ją od prezbiterium, co okazało się potrzebne ze względu na ciekawy układ budulca sugerujący, co najmniej dwie fazy przebudowy.

- Wykonawca: AC Konserwacja Zabytków Piotrowski Kosakowski, Kraków; Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Ółtarz główny - 1771, struktura stolarska polichromowana, snycerka pozłacana i posrebrzana z laserunkami, obrazy malowane temperą na desce, olejem na płótnie.

Wzmocniono konstrukcję stolarską i uzupełniono w niej ubytki poprzez flekowanie. Wykonano niezbędne zabiegi chemiczne. Stwierdzono istnienie trzech warstw polichromii. Usunięto wtórne nawarstwienia, uzupełniono ubytki w snycerce. Zrekonstruowano złączenia na nowych gruntach. Wyeksponowano pierwotną marmoryzowaną polichromię, uzupełniając w niej ubytki

metodą punktowania naśladowczego. Obrazy *Św. Józef* i *Św. Wacław*, współczesne ołtarzowi, poddano pełnej konserwacji. Na brankach odsłonięto niewidoczne dotąd malowidła figuralne przedstawiające *Archanioła Michała* i *Archanioła Rafała*. Dolne części tej dekoracji wymagały zrekonstruowania.

- Wykonawca: AC Konserwacja Zabytków Piotrowski Kosakowski, Kraków; Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Ołtarze boczne bliźniacze - struktura stolarska dębowa, politurowana, snycerka pozłacana, obrazy olejne na płótnie.

Struktura stolarska pokryta była wtórnym przemalowaniem, które zostało w całości usunięte w celu wyeksponowania naturalnej urody drewna pokrytego politurą. Wzmocniono konstrukcję stolarską i uzupełniono w niej ubytki. Wykonano zabiegi chemiczne. Zrekonstruowano złączenia na nowych gruntach. Obrazy przedstawiające *Matkę Boską Różańcową* i *św. Małgorzatę Alcoque* poddano pełnej konserwacji.

- Wykonawca: AC Konserwacja Zabytków Piotrowski Kosakowski, Kraków; Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Ambona - 1759, struktura stolarska polichromowana, snycerka pozłacana i posrebrzana z laserunkami, obraz na zaplecku malowany, olej na desce.

Wzmocniono konstrukcję stolarską i uzupełniono w niej ubytki. Deskowanie schodów zostało wzmocnione poprzez dublaż. Wykonano niezbędne zabiegi chemiczne. Usunięto wtórne nawarstwienia, uzupełniono ubytki drewna, gruntów i malatury eksponując najstarszą polichromię. W detalach snycerskich uzupełniono ubytki i w całości zrekonstruowano złączenia. Wykonano pełną konserwację współczesnego z amboną obrazu w zaplecku przedstawiającym postać *Św. Jana Nepomucena*.

- Wykonawca: AC Konserwacja Zabytków Piotrowski Kosakowski, Kraków; Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Prospekt - 1756, struktura stolarska polichromowana, snycerka pozłacana i posrebrzana z laserunkami.

Z prospektu usunięte zostały wtórne nawarstwienia. Wzmocniono połączenia stolarskie w obrębie szafy. Drewno poddano zabiegowi impregnacji, dezynfekcji i dezynsekcji. Uzupełniono ubytki w strukturze drewna i w gruntach. Wymieniono złączenia w dekoracyjnych elementach aplikowanych na strukturę stolarską. Wcześniej detal snycerski i rzeźbiarski poddano zabiegom chemicznym, oczyszczono z nawarstwień, uzupełniono ubytki drewna i gruntów. Prace wykonane zostały w 2018 roku. Nie obejmowały instrumentu, który zdemontowany został przewieziony do pracowni organmistrzowskiej. Planuje się przywrócenie organów na swoje dawne miejsce.

- Wykonawca: AC Konserwacja Zabytków Piotrowski Kosakowski, Kraków; Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Pasja na belce tęczowej i krucyfiks procesyjny - I poł. XIX, drewno polichromowane.

Grupa rzeźbiarska z belki tęczowej złożona jest z przedstawień *Chrystusa Ukrzyżowanego*, *Matki Boskiej Bolesnej* i *Św. Jana*. Rzeźby poddano zabiegom chemicznym. Usunięto wtórne

nawarstwienia. Uzupełniono ubytki warstw technologicznych. Przywrócono im pierwotny wyraz estetyczny.

- Wykonawca: AC Konserwacja Zabytków Piotrowski Kosakowski, Kraków; Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

KRÓLIK WOŁOSKI (gm. Rymanów, pow. krośnieński)

Cerkiew pw. Przeniesienia Relikwii św. Mikołaja - murowana, 1843-1845.

Świątynia została wzniesiona w stylu klasycystycznym o cechach typowych dla józefińskiej koncepcji architektury sakralnej, dlatego widoczna jest zlatynizowana bryła budowli związana z wydłużoną nawą, brakiem babińca, z prezbiterium węższym od nawy na rzucie kwadratu, z zakrystiami po obu stronach i skarbczykiem. Tradycyjna trójdzielność architektury cerkiewnej zaakcentowana jest jedynie w partii kalenicy poprzez trzy wieżyczki. Obecnie cerkiew jest nieużytkowana i nie posiada funkcji liturgicznej. Stan techniczny cerkwi wymaga przeprowadzenia wielu prac remontowych i budowlanych, które pozwolą przywrócić jej pierwotny charakter. W latach 2016-2018 Stowarzyszenie Królik Wołoski podjęło szereg inicjatyw dla ratowania świątyni. W roku 2016 wykonano prace polegające na wymianie stropu w obrębie całej nawy. Zdemontowano drewniany sufit z resztkami tynków na trzcinie oraz znikomą dekoracją, która wcześniej została udokumentowana w celu odtworzenia. W całości zdemontowano belki stropowe, wykonując jednocześnie dodatkowe rusztowanie dla podparcia konstrukcji wieżyczek wspartych pierwotnie na belkach stropowych. Nowe belki zaimpregnowano i zamontowano na koronie murów, wykonując wcześniej "poduszkę" betonową dla stabilizacji muru. Podbito nowe deskowanie – podsufitkę. W kolejnym etapie po zdemontowaniu zdegradowanej blachy wzmocniono ścianę szczytową oraz przemurowano gzyms i koronę muru. Na obwodzie budynku założono wieniec żelbetowy. Całość sygnaturki nad wejściem została odtworzona z nowego materiału. Sygnaturka środkowa zachowała ok. 5 % elementów oryginalnych, a pozostałe zostały odtworzone zgodnie z pierwotną formą. Część krokwi i przepustnic została wymieniona. Całość więźby zabezpieczono środkami grzybobójczymi, drewnochronnymi i ogniochronnymi.

- Wykonawca: firma ŁOŚ-BUD Wiesław Łoś, Rogi.
- Źródła finansowania: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. (AF)

Dekoracja malarska wnętrza - 1843, II poł. XIX, l. 30. XX, malowidło klejowe na tynku glinianym.

W 2016 roku przeprowadzono prace zabezpieczające malowidła na ścianie południowej nawy, na ścianie tęczowej i fragmentu z inskrypcją w prezbiterium. Ponieważ strop z złym stanie technicznym wymagał ingerencji w konstrukcję, a zachowana tam dekoracja była dość skąpa i operowała powtarzalnymi motywami ornamentalnymi, zdecydowano się na jej utratę i odtworzenie po pracach budowlanych na podstawie dokumentacji i zdjętych z malowidła kalek. Malowidła wykonane były na tynkach glinianych trudnych technicznie do konsolidacji z podłożem. Utrwalono je, a brzegi zabezpieczono opaskami. Na ścianie tęczowej odsłonięto fragmenty najstarszej dekoracji i je wyeksponowano. Śladowo zachowane postacie świętych na ścianie południowej nieznacznie uczytelniono. Utrwalono i uczytelniono inskrypcję zachowaną na ścianie we wnętrzu prezbiterium zawierającą datę „1843”.

- Wykonawca: firma Palusińscy, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

Dzwonnica parawanowa - kamienna, 1843.

Stan techniczny obiektu wymagał podjęcia istotnych działań budowlanych i remontowych, dlatego w roku 2015 przeprowadzono prace, które objęły uzupełnienie wątku ceglano- i kamiennego. Odtworzono daszek wymieniając deskowanie oraz poszycie z blachy układanej na rąbek stojący. Na wszystkich elewacjach wykonano nowe tynki cementowo-wapienne. Gzymsy zostały uzupełnione, a w miejscach tego wymagających odtworzono je w ich pierwotnej formie. Kopuła wieńcząca dzwonnice została odtworzona i przykryta blachą układaną na rąbek stojący.

- Wykonawca: Stanisław Tabisz BRUK-STYL, Łazy.
- Źródła finansowania: środki własne inwestora. (AF)

KRÓWNIKI (gm. Przemyśl, pow. przemyski)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół rzymskokatolicki pw. Matki Bożej Częstochowskiej - murowana, 1924-1930.

Prace remontowo-konserwatorskie prowadzone w roku 2017 obejmowały renowację i remont prezbiterium.

- Wykonawca: firma CZEXBUD Zbigniew Czekierda, Żurawica.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (ABu.)

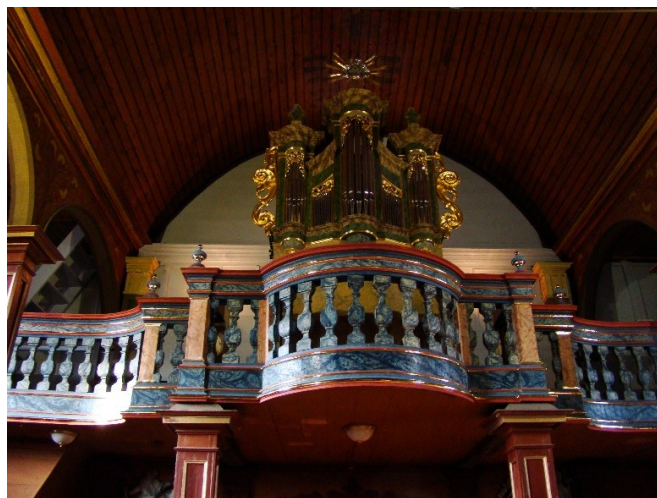
KRZEMIENICA (gm. Czarna, pow. łańcucki)

Kościół filialny (dawny parafialny) pw. św. Jakuba Starszego

Chór muzyczny - barok, XVIII, drewno polichromowane.

Barokowy chór muzyczny w formie rozbudowanej falistej balustrady tralkowej został odsłonięty z jasnobrązowego przemalowania. Kolor brązowy pokrywał wszystkie części kościoła - stolarkę, boazerię, ołtarze, nawiązywała też do niego polichromia, z 3 ćw. XX wieku (z dominującym kolorem brązowym) na wtórnym drewnianym podbiciu ścian i stropów. W wyniku konserwacji ołtarzy, ambony i chrzcielnicy, jakie przeprowadzono w latach poprzednich, odsłaniane były ich niebieskie marmoryzacje. Podobną, zachowaną bogatą niebieską marmoryzację posiadał w swej pierwotnej warstwie chór muzyczny. Wąskie profile podkreślone były cynobrem. Wykonanie w 2015 roku konserwacji balustrady chóru muzycznego było istotne dla estetyki całości wnętrza kościoła, znacznie go ożywiając.

- Wykonawca: Grzegorz Lasota, Rzeszów; Edyta Powroźnik-Dedio ZŁOTA WENA, Przeworsk.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Czarna. (MN)

Krzemienica, chór po zakończeniu prac

Polichromia ścienna - barok, pocz. XIX (?), technika klejowa.

W 2015 roku wykonano badania i konserwację polichromii ściany zachodniej. W 2017 roku wykonano badania na obecność polichromii i konserwacji polichromii ściennej rozszerzając zakres o badania w obrębie stropów i ścian prezbiterium, nawy głównej kościoła (ściany wschodniej, południowej, północnej) oraz w obrębie zakrystii. Ustalono, że pod warstwą desek objających kościół zachowane są częściowo malowidła z XIX wieku - niebieskie niebo z gwiazdkami i wieńcami obłoków otaczających snycerskie aplikacje stropu prezbiterium i nawy, tj. wydatne glorie promieniste z *Okiem Opatrzności* i *Gołębicą Ducha Św.* Zdecydowano o usunięciu całego wtórnego odeskowania kolebkowego stropu nad nawą i prezbiterium. Ściany posiadały pierwotnie pobiałę, natomiast przyścienne pilastry posiadają analogicznie jak zachowane na ścianie zachodniej marmoryzacje zielono-brązowe. Głowice pilastrów polichromowane w kolorze żółtym (zapewne imitujące złocenia). Strop w nawach bocznych posiada iluzjonistyczną dekorację geometrycznych rozet, podobnie łuk tęczy malowany jest w formie architektonicznego gurtu z dekoracją imitującą architektoniczne sztukatorskie motywy rozet. Prace wykonywane były sukcesywnie, uzależniając zakres corocznych prac od wysokości uzyskiwanych dotacji; wymagają dalszej kontynuacji. W 2018 roku wykonano I etap prac polichromii stropu prezbiterium.

- Wykonawca: Grzegorz Lasota, Rzeszów; Edyta Powroźnik-Dedio ZŁOTA WENA, Przeworsk.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Czarna. (MN)

Krzemienica, polichromia ścienna w kościele

Stolarka drzwi głównych wewnętrznych, drzwi do przedsionka bocznego, drzwi do zakrystii wraz z portalami

Odkryto warstwy malatury skrzydeł drzwiowych. Prace przy stolarce drzwiowej są kontynuacją kompleksowych prac remontowo-konserwatorskich przy kościele.

- Wykonawca: Grzegorz Lasota, Rzeszów; Edyta Powroźnik-Dedio ZŁOTA WENA, Przeworsk.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Czarna. (MN)

KRZEMIENICA (gm. Grębów, pow. tarnobrzeski)

Sztandar Ochotniczej Straży Pożarnej w Krzemienicy - 1928.

Prace są kontynuacją wcześniejszych zabiegów konserwatorskich, gdzie cała powierzchnia zabytku została gruntownie wyczyszczona z brudu, poddano go też zabiegom dezynfekcji. Materiał został rozprasowany i ukształtowany zgodnie z pierwotnym stanem. Jedwabna tkanina, z której wykonany jest sztandar została wzmocniona. Zniwelowano uszkodzenia osnowy wiążącej na całej powierzchni, podobnie jak spękania wzdłużwątłkowe. Część ubytków wynikających z wieloletniego

użytkowania oraz niefachowego czyszczenia i konserwacji zostało uzupełnionych. Drugi etap obejmował przede wszystkim podszycie czerwonej części sztandaru - na nitkę kładzioną w miejscach, w których wątek uległ całkowitej destrukcji - oraz uzupełnienie ubytków haftu i przytrzymanie odspojonych nici. Na koniec całość została zmontowana.

- Wykonawca: Maria Sokół-Augustyńska, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Gawłuszowice, Ochotnicza Straż Pożarna w Krzemienicy.

KRZESZÓW (gm. Krzeszów, pow. niżański)

Kościół parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny

Ołtarze boczne św. Antoniego i św. Błażeja - ok. 1730, drewniane, polichromowane i złoczone.

Przeprowadzono pełną konserwację techniczną i estetyczną ołtarzy. W ramach działań o charakterze technicznym przeprowadzono dezynsekcję oraz impregnację zniszczonych fragmentów drewna. Sklejono pęknięcia oraz wzmocniono konstrukcję ołtarzy oraz zrekonstruowano stopnie. W ramach działań o charakterze estetycznym usunięto warstwy przemalowań olejnych oraz imitacje złocen i srebrzeń. Zaprawy kredowo-klejowe uzupełniono w miejscach ubytków oraz zrekonstruowano złoczenia i srebrzenia w technice pierwotnej, czyli pulmentowej złotem płatkowym. Brakujące fragmenty snycerki dorzeźbiono w drewnie dobranym gatunkowo. Odkrytą pierwotną polichromię ołtarzy scalono kolorystycznie. Pełnej konserwacji poddano również obrazy ołtarzowe – oczyszczono je z zanieczyszczeń, uzupełniono ubytki oraz zabezpieczono.

- Wykonawca: Stanisław Kłosowski, Kraków; Jolanta Kłosowska, Kraków; Piotr Konczarek, Kraków; Wojciech Porębski, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii.

Prospekt organowy - ok. 1730, drewniany, polichromowany i złocony.

Przeprowadzono pełną konserwację techniczną i estetyczną prospektu organowego. Obiekt poddano dezynfekcji i dezynsekcji. Wzmocniono luźne łączenia stolarskie oraz usunięto elementy wtórnych, niefachowych napraw. Wszelkie spęknięcia zostały sklejone, ubytki uzupełnione - brakujące fragmenty snycerki dorzeźbiono w drewnie dobranym gatunkowo. Usunięto warstwy wtórnych przemalowań oraz imitacje złocen, które następnie zrekonstruowano złotem płatkowym. Przywrócono prospektowi jego pierwotną kolorystykę.

- Wykonawca: Stanisław Kłosowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii.

Konfesjonal i dwa feretrony - ok. poł. XVIII, pocz. XX, drewniane, polichromowane i złoczone.

Przeprowadzono pełną konserwację techniczną i estetyczną zabytków. Obiekty poddano dezynfekcji i dezynsekcji. Wzmocniono ich luźne łączenia stolarskie oraz usunięto elementy wtórnych, niefachowych napraw. Wszelkie spęknięcia drewna zostały sklejone, a ubytki uzupełnione – brakujące fragmenty snycerki dorzeźbiono w drewnie dobranym gatunkowo. Zrekonstruowano złoczenia złotem płatkowym. Obrazy z feretronów, malowane na blasze, zostały chemicznie doczyszczane. Podklejono odspojone warstwy oraz uzupełniono ubytki warstwy malarskiej – miejscami konieczna była rekonstrukcja.

- Wykonawca: Stanisław Kłosowski, Kraków; Jolanta Kłosowska, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii.

KRZYWCZA (gm. Krzywca, pow. przemyski)

Cmentarz komunalny

Nagrobek Karoliny Dębińskiej - 1860, kamienny.

Nagrobek Dębińskiej jest jednym z najstarszych na cmentarzu w Krzywcy. Z inicjatywy Towarzystwa Przyjaciół Przemysła i Regionu w 2017 roku rozpoczęto prace konserwatorskie od demontażu elementów piaskowcowych, odsłonięciu dolnych partii nagrobka, wykonaniu nowej podmurówki w celu stabilizacji pomnika. Następnie przeprowadzono hydrofobizację, usunięcie wtórnych warstw z pomnika, dezynfekcję, wzmocnienie osłabionych elementów, odsolenie, montaż bloków podstawy i dwustopniowego cokołu, uzupełnienie i spoinowanie. Zabiegom konserwatorskim została poddana marmurowa płyta inskrypcyjna. W następnym roku przeprowadzono prace rekonstrukcyjne części zwieńczenia pomnika, które polegały na wykonaniu projektu (w oparciu o zdjęcie archiwalne), doborze piaskowca i ręcznej obróbce brakujących elementów. Po przeprowadzonych zabiegach konserwatorskich nagrobek stanowi najbardziej efektowny i dekoracyjny pomnik na cmentarzu.

- Wykonawca: Halszka Granek, Kosztowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (WW)

Krzywca, nagrobek Karoliny Dębińskiej, po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

Plebania - murowana, 1898.

W 2016 roku wykonano prace polegające na wprowadzeniu opasek żelbetowych na poziomie stropu i ścianki kolankowej, wymieniono drewniane stropy nad parterem na żelbetowe, przemurowano i podniesiono ściankę kolankową, wymieniono więźbę dachową, przebudowano kominy dymowe, wentylacyjne. Ponadto wymieniono pokrycie dachowe z zastosowaniem blachy powlekanej wielowarstwowej w kolorze szarym oraz wymieniono obróbki blacharskie. W 2017 roku dokonano modernizacji instalacji CO i CWU, elektrycznej, wymieniono czworo drzwi; wymieniono stolarkę na parterze, osadzono nową na poddaszu. Ponadto ocieplono podłogi na gruncie, wykonano izolację poziomą podposadzkową na parterze oraz ścian zewnętrznych i wewnętrznych metodą iniekcji. Wykonano również ściany działowe na parterze i poddaszu.

- Wykonawca: firma ELBRUK Andrzej Kroczek, Ruszelczyce; inspektor nadzoru inwestorskiego: Ryszard Żuk.
- Źródła finansowania: Wojewoda Podkarpacki, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki własne Parafii.

KULNO (gm. Kuryłówka, pow. leżajski)

Cerkiew, obecnie cerkiew i kościół filialny - murowana, 1872.

Dawna cerkiew obecnie użytkowana jest przez dwie parafie - jako cerkiew filialna pw. św. Michała Archanioła parafii prawosławnej w Tarnogrodzie oraz kościół filialny pw. Maksymiliana Kolbe parafii rzymskokatolickiej w Bystrem.

W latach 2015-2017 przeprowadzono prace remontowe stropów nawy głównej oraz w aneksie lewym i sanktuarium.

- Wykonawca: Henryk Serafin, Krzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Kuryłówka. (MP)

KURYŁÓWKA (gm. Kuryłówka, pow. leżajski)

Kościół parafialny pw. św. Józefa

Polichromia ścienna - ok. poł. XIX, uzupełniona 1903, fresk suchy, technika klejowa.

W 2017 roku wykonano konserwację polichromii ściennej w obrębie ściany zachodniej z przedstawieniem *Sądu Ostatecznego*. Był to ostatni etap prac przy konserwacji polichromii ściennej we wnętrzu kościoła parafialnego w obrębie ściany zachodniej. Poprzednie etapy prac przy polichromii i przy konserwacji innych elementów kościoła wykonywane były w latach 2007-2014. Program prac zawierał prawidłowe wykonanie zabiegów technicznych i estetycznych, pozwalających na poprawę estetyki i ekspozycję walorów zabytkowych wnętrza kościoła.

- Wykonawca: Wojciech Kozak, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Leżajsku, środki własne. (MN)

Kuryłówka, polichromia w dawnej cerkwi

Cerkiew grekokatolicka, obecnie kościół filialny pw. św. Mikołaja - murowana, 1896, proj. Wasyla Nahirnego, po 1945 użytkowana jako magazyn, 1982 remont kapitalny.

W latach 2009-2010 wykonano renowację fundamentów i cokołu oraz wymieniono stolarkę okienną. W latach 2015-2016 wymieniono pokrycie dachu kościoła na blachę tytanowo-cynkową.

- Wykonawca: firma IGLOBUD Jerzy Szostak, Wierzawice.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne, środki własne. (MP)\

Kuryłówka, dawna cerkiew po zakończeniu remontu

Polichromia ścienna - eklektyczno-secesyjna, 1923, zespół malarzy ukraińskich pod kierunkiem Pawła Zaporozkiego, fresk suchy, technika klejowa.

Podczas prac remontowych cerkwi odpadł sporych rozmiarów płat tynku ze sklepienia wraz z polichromią. Wykonano wówczas umocowanie odszalonego tynku i zabezpieczenie. W 2016 roku rozpoczęto konserwację polichromii w ramach I etapu; prace kontynuowane były przy kolejnych partiach ścian w obrębie nawy i kopuły. Odsłonięto pierwotne napisy w tamburze kopuły (w języku ukraińskim). W kolejnym roku kontynuowano prace. W 2018 roku wykonano III etap prac w nawie głównej i ścianie nad kopułą oraz zakres dodatkowy - rozpoczęto prace techniczne przy części ścian w prezbiterium.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Leżajsku, Gmina Kuryłówka, środki własne. (MN)

KURZYNA ŚREDNIA (gm. Ulanów, pow. niżański)

Kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny - drewniany, 1816-1818, poświęcony 1818, rozbudowany 1886, remontowany 2006-2007, 2010-2011.

W 2017 roku Parafia przeprowadziła remont kościoła, obejmujący wymianę drzwi wg zachowanego oryginału, wykonanie nowej podłogi z parkietu dębowego, odnowienie elewacji poprzez pomalowanie środkiem konserwującym i koloryzującym. Prace prowadzone były w oparciu o dokumentację projektową wykonaną przez Biuro Usług Projektowych i Obsługi Inwestycyjnej Jan Hara, Rudnik nad Sanem.

- Wykonawca: Józef Bajek, Nowosielec.
- Źródła finansowania: Gmina Ulanów, środki unijne, środki własne Parafii. (DK)

LESKO (gm. Lesko, pow. leski)

Zespół kościoła parafialnego pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny

Ołtarz główny - 1770, struktura stolarska polichromowana, detale snycerskie pozłacane, posrebrzane z laserunkami, w partiach figuralnych polichromowane.

W roku 2018 rozpoczęto prace konserwatorskie przy strukturze stolarskiej. Zdemontowano obrazy, rzeźby i dekorację snycerską. Drewnianą strukturę retabulum, rzeźby oraz detale snycerskie poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych. Powierzchnię ołtarza oczyszczono z wtórnego przemalowania. Okazało się, że centralna część retabulum została w całości wymieniona na nową na początku XX wieku na zasadzie skopiowania oryginału i korekty estetycznej - zgodnej z upodobaniami współczesnymi. Boczne przęsła ołtarza są autentyczne, a odsłonięta tam polichromia daje podstawę do odtworzenia jej na zasadzie aranżacji na nowszych częściach ołtarza. Prace będą prowadzone etapowo.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

Lesko, ołtarz główny, po zakończeniu prac konserwatorskich

Ołtarz boczny Matki Boskiej - ok. poł. XIX, struktura stolarska polichromowana, detale snycerskie pozłacane, posrebrzane z laserunkami, w partiach figuralnych polichromowane.

Stolarską strukturę, rzeźby oraz detale snycerskie poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych. Powierzchnię ołtarza oczyszczono z wtórnego przemalowania. Przywrócono ołtarzowi pierwotne walory estetyczne.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Starostwo Powiatowe w Lesku, środki własne Parafii. (AB)

Ambona - 1754, struktura stolarska polichromowana, detale snycerskie pozłacane, posrebrzane z laserunkami, w partiach figuralnych polichromowane.

Na podstawie badań ustalono pierwotną kolorystykę polichromii ambony. Zabezpieczono zachowane fragmenty oryginału i wykonano aranżację polichromii naśladowczo do warstwy z poł XVIII wieku. Prace były prowadzone etapowo w latach 2015-2018. We wcześniejszym etapie drewno poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Naprawiono podłogę w koszu. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków i rekonstrukcją zniszczonych fragmentów detalu snycerskiego. Wykonano prace pozłotnicze przy detalach snycerskich zachowując w miarę możliwości stare złocenia i grunty. Na elementach posrebrzanych zrekonstruowano laserunki.

- Wykonawca: Sławomir Jakubowski i Beata Wirowska, Straszyle.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, środki unijne - RPO, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Lesko, ambona, po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac

Stalle - XX, struktura stolarska dębowa, politurowana.

Na podstawie rozpoznania stratygrafii ustalono, że pierwotnie meble eksponowały naturalną strukturę drewna dębowego. Zdecydowano usunąć liczne nawarstwienia wtórnej polichromii i przywrócić pierwotny wygląd. Dokonano napraw stolarskich. Powierzchnie drewna zabezpieczono politurą szelakową. Detale snycerskie w złym stanie odtworzono w sposób naśladowczy.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, środki unijne - RPO, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

Nawarstwienia ściennie w nawie, prezbiterium, kaplicy Serca Jezusowego, kaplicy św. Antoniego i w przedsionku - poł. XVI do XX, techniki mieszane (wapienne, klejowe) na suchym tynku

Powierzchnię ścian i sklepień oczyszczono z zabrudzeń. Wykonano odgrzybianie tynków. Podklejono ich odspojone partie. Skonsolidowano warstwy malarskie. Uzupełniono ubytki w podłożu tynkarskim i warstwie malarskiej. Gładkie tła przemalowano naśladowczo do oryginału, w celu uzyskania efektu scalającego. We wnętrzu kościoła wykonano badania stratygraficzne i stwierdzono, że najstarsze tynki pochodzą z XVIII wieku. Zachowały się na nich pobiałe i zacheuszki. Stratygrafia posłużyła do zaaranżowania ścian i sklepień, gdzie naśladowczo wprowadzono warstwę pobiał. Zacheuszki wyeksponowano poddając je pełnej konserwacji. Wykonana została również konserwacja obrazów i kompozycji heraldycznych autorstwa Henryka Rosena namalowanych na ścianach prezbiterium i nawy kościoła. W kaplicy św. Antoniego odsłonięto w obrębie sklepienia dobrze zachowaną dekorację późnogotycką, którą poddano konserwacji i wyeksponowano. Wyeksponowano też relikty będące pozostałością dwukondygnacyjnego wnętrza kaplicy. W przedsionku skuto tynki w dolnej partii ścian i wymieniano je na renowacyjne. Odkryto kamienny portal i wnękę. Odsłonięto je i wyeksponowano tworząc nową aranżację wnętrza.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, środki unijne - RPO, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (AB)

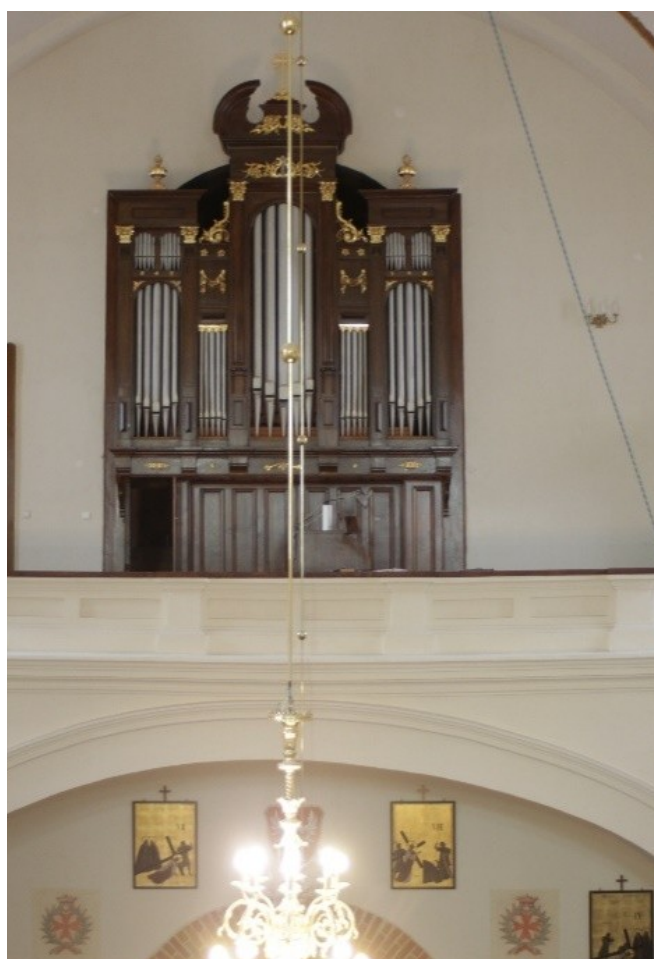

Lesko, nawarstwienia ściennie

Prospekt organowy – k. XIX, struktura stolarska polichromowana, snycerka pozłacana i posrebrzana z laserunkami.

Z prospektu usunięte zostały wtórne nawarstwienia. Wykonano zabiegi chemiczne. Wzmocniono połączenia stolarskie w obrębie szafy. Uzupełniono ubytki w strukturze drewna i w gruntach. Wymieniono złączenia w dekoracyjnych elementach aplikowanych na strukturę stolarską. Wcześniej detal snycerski i rzeźbiarski poddano zabiegom chemicznym, oczyszczono z nawarstwień, uzupełniono ubytki drewna i gruntów. Prace wykonane zostały w 2018 roku. Nie obejmowały instrumentu, który zdemontowany został przewieziony do pracowni organmistrzowskiej. Planuje się przywrócenie organów na swoje dawne miejsce.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

Lesko, prospekt organowy po zakończeniu prac konserwatorskich

Zamek Kmitów - Pensjonat „Zamek” Gliwickiej Agencji Turystycznej.

wzniesiony jako wieża mieszkalna po 1538 przez marszałka wielkiego koronnego Piotra Kmitę, potem rozbudowany wraz z fortyfikacją bastejową otaczającą dziedziniec wewnętrzny. Był wielokrotnie niszczony; wysadzony przez Szwedów w 1703, uległ pożarom w 1783 i 1914, w 1793 był w ruinie. Wielokrotnie był remontowany po zniszczeniach wojennych, odbudowany 1765-1771, przebudowany 1835-1838, remontowany 1924 i po ostatniej wojnie, adaptowany na pensjonat.

Prace objęły trzy elewacje gotyckiej części zamku. Wcześniej zrzucano w całości tynki i wykonano badania, które wykazały śladowe zachowanie renesansowej dekoracji sgraffitowej. Były to tak małe fragmenty, że nie dawały podstawy do ustalenia wielkości bonii, a tym bardziej do podjęcia próby rekonstrukcji. Zdecydowano się na pokrycie elewacji gładkim tynkiem z

wyeksponowaniem narożnych ciosów kamiennych. Zachowano ślady reliktyw dawnych tynków, które przykryto nową zacierką po zabezpieczeniu ich metodą konserwatorską. Rozebrano destrukcyjną narożną przypory, po czym ją zrekonstruowano na nowym fundamencie. Powtórzono układ kamieni nawiązując do oryginału. Wykonano też prace ziemne od strony skarpy schodzącej w dolinę rzeki San. Obniżano bądź częściowo zlikwidowano żelbetową konstrukcję znajdującą się u podnóża murów zamku, co stanowiło przygotowanie do zaaranżowania w tym miejscu w przyszłości tarasu widokowego. Na bieżąco wykonywane były prace mające usprawnić funkcjonowanie pensjonatu, poprawiające jego bezpieczeństwo przeciwpożarowe polegające na modernizacji instalacji. Wprowadzono instalację oświetlenia awaryjnego, system oddymiania korytarzy oraz instalację hydrantową. Prace ziemne prowadzono pod nadzorem archeologicznym.

- Wykonawca: firma POL-BUD Grzegorz Buczkowicz, Humniska: firma NOWINEX, Jaworzno; firma SEMAR, Bielsko-Biała.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne GAT. (AB)

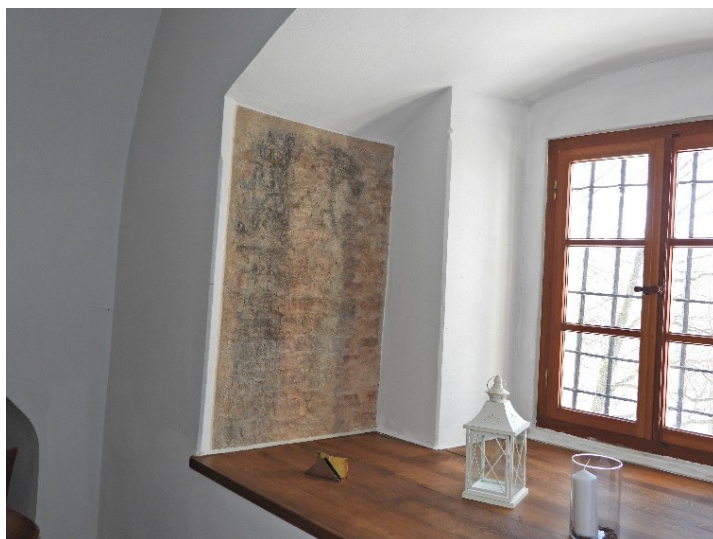

Lesko, zamek Kmitów, elewacja przed rozpoczęciem prac po lewej stronie, po zakończeniu prac, po prawej.

Tynki i nawarstwienia na sklepieniach i ścianach Sali Rycerskiej

W gotyckiej części zamku zbudowanej, jako wieża mieszkalna po 1538 roku przez marszałka wielkiego koronnego Piotra Kmitę. W wyniku przeprowadzonych wcześniej badań stratygraficznych ustalono chronologię nawarstwień. Zrzucano najpierw tynki do warstwy XVIII-wiecznej. Ponieważ ta nie miała żadnej dekoracji, a jedynie pobiałę i wykonana została na zaprawie glinianej trudnej do utrzymania, zdecydowano o jej usunięciu i wykonaniu na sklepieniach i ścianach nowego tynku. Zachowane zostały pod spodem wysepki tynków z XVI wieku. Natomiast w gładzi wyeksponowano je wraz ze śladami dekoracji malarskiej, jako relikty z czasów współczesnych budowie zamku. Malowidło wykonane na cienkiej warstwie tynku zostało zabezpieczone, utrwalone i scalone kolorystycznie. Stan zachowania nie pozwolił na jednoznaczne odczytanie deseni i uczytelnieniu jego formy. We wszystkich czterech wnękach okiennych wymieniono stolarkę, nawiązując do zachowanych w różnych miejscach reliktyw. W głębi otworów umieszczono nową stolarkę z gęstym podziałem szczeblinowym nawiązującym do pierwowzoru, jaki ustalono na podstawie ikonografii. Wykonano również nowe drewniane parapety okienne stanowiące estetyczne wykończenie wnęk.

- Wykonawca: Beata Palusińska-Lipka, Hubert Lipka, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (AB)

Lesko, Zamek Kmitów, nawarstwienie ścienne w Sali Rycerskiej

Portal renesansowy - XVI, wapień pińczowski.

przeniesiony do zamku leskiego w 1924 i złożony z detali różnych obramień otworów pochodzących z zamku w Laszkach Murowanych.

Płaskorzeźbiony detal kamienny oczyszczono z zabrudzeń. Wykonano zabiegi chemiczne. Kamień poddano impregnacji strukturalnej. Uzupełniono ubytki w profilach i ornamentacji stosując kity mineralne. Ponieważ ciosy wtórnie dopasowane do otworu wejściowego nieznacznie przesunięte były względem siebie, a ornamentacja nieco się różniła na poszczególnych elementach konstrukcyjnych dokonano nieznacznych korekt estetycznych w nadania tej aranżacji większej harmonii. Skorygowane stopień schodów żeby pokazać partie cokołowe portalu.

- Wykonawca: Hubert Lipka, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne GAT. (AB)

Fragment odnowionego portalu renesansowego

Lesko, portal renesansowy po zakończeniu prac

LESZCZYNY (gm. Fredropol, pow. przemyski)

Cerkiew pw. św. Mikołaja, obecnie kościół filialny pw. św. Franciszka z Asyżu - drewniana, 1886, przebudowa po I wojnie św., remont kapitalny l. 80.XX.

Cerkiew była nieużytkowana przez okres od 1947 roku do końca lat 80. XX wieku, kiedy to została zaadaptowana na kościół filialny Parafii Rzymskokatolickiej w Kalwarii Pałacowskiej. W 2018 roku wykonano I etap generalnego remontu. Objął on strefę posadowienia - fundamenty i cokół. Wykonano podbicie i izolację pionową i poziomą fundamentów, podmurówkę, wymianę podwalin. Wokół świątyni ułożono płytę odbojową, a mocno zniszczone schody przed wejściem zostały wyremontowane.

- Wykonawca: J&B Firma Budowlano-Remontowa H. Cieślik, J. Prymon, Przeworsk.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (IZ)

LESZNO (gm. Medyka, pow. przemyski)

Cerkiew grekokatolicka pw. św. Bazylego, obecnie kościół pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny - drewniana, 1737.

W 2017 roku przeprowadzono prace w zakresie okien i podłogi. Wymieniono istniejące stalowe okien na nowe, z drewna iglastego, zespolone, trzyszybowe, powtarzające zachowane zgodnie z oryginałem podziały oraz wymiano istniejącą drewnianą podłogę w nawie głównej, przedsionku i chórze na nową. W toku prac zdemontowano starą podłogę, usunięto zanieczyszczone wypełnienie pod podłogą, uzupełniono i zaimpregnowano belki i legary, wykonano na ustabilizowanym podłożu izolację poziomą oraz akustyczno-termiczną, zamontowano deski i zabezpieczono preparatem olejowym.

- Wykonawca: firma RENOWACJA, Radymno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (EB)

LEŻAJSK (gm. Leżajsk, pow. leżajski)

Cerkiew grekokatolicka, obecnie kościół filialny pw. Jezusa Miłosiernego - murowana, 1828-1832, uszkodzona podczas pożaru w 1874, restaurowana w 1900 z wykonaniem polichromii wnętrza, po 1945 przejęta przez parafię łacińską, w 1955 przejęta przez Skarb Państwa i oddana w użytkowanie PSS "Społem" z przeznaczeniem na magazyn, w 1981 przekazana parafii rzymskokatolickiej i wyremontowana.

W 2016 roku przeprowadzono prace związane z całkowitym odtworzeniem okien wraz z ościeżnicami. W 2018 roku wykonano remont dachu i renowację elewacji oraz stolarki okiennej.

- Wykonawca: firma VITRO Zbigniew Brzeziński, Legnica; Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewoda Podkarpacki, Starostwo Powiatowe w Leżajsku, Gmina Leżajsk, środki własne. (MP)

Leżajsk, kościół p.w. Jezusa Miłosiernego po zakończeniu prac

Polichromia ścienna - k. XIX, 1900, mal. Mikołaj Chomik, fresk suchy.

Na skutek wieloletniego nieużytkowania kościoła, który funkcjonował w latach powojennych, jako magazyn, oraz nieprawidłowo wykonanych prac po odzyskaniu świątyni dla potrzeb kultowych, polichromia ścienna uległa procesom niszczącym i znajdowała się w złym stanie zachowania. Posiadała liczne odspojenia, miejscami warstwy łuszczące się. Była amatorsko, nieudolnie przemalowana farbą chlorokauczukową, co znacznie obniżało jej walory estetyczne i była trudno usuwalna. Program prac został oparty o wyniki badań konserwatorskich wykonanych w 2016 roku. Prace polegały na odsłonięciu przemalowań, wykonaniu wszystkich zabiegów technicznych tynków i warstwy malarskiej oraz uzupełnieniu brakujących partii malowideł wg zachowanych fotografii archiwalnych. Zrekonstruowano m.in. scenę figuralną *Chrystusa przy studni* wg zachowanych nikłych śladów i źródeł graficznych zasugerowanych przez konsultanta, historyka sztuki Jarosława Gieźę. Konserwacje wykonano w 2018 roku w obrębie prezbiterium i pierwszego przęsła nawy, kontynuacja prac wraz z konserwacją balustrady chóru muzycznego miała miejsce w 2019 roku.

- Wykonawca: Piotr Konczarek, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Leżajsku, Gmina Leżajsk, środki własne. (MN)

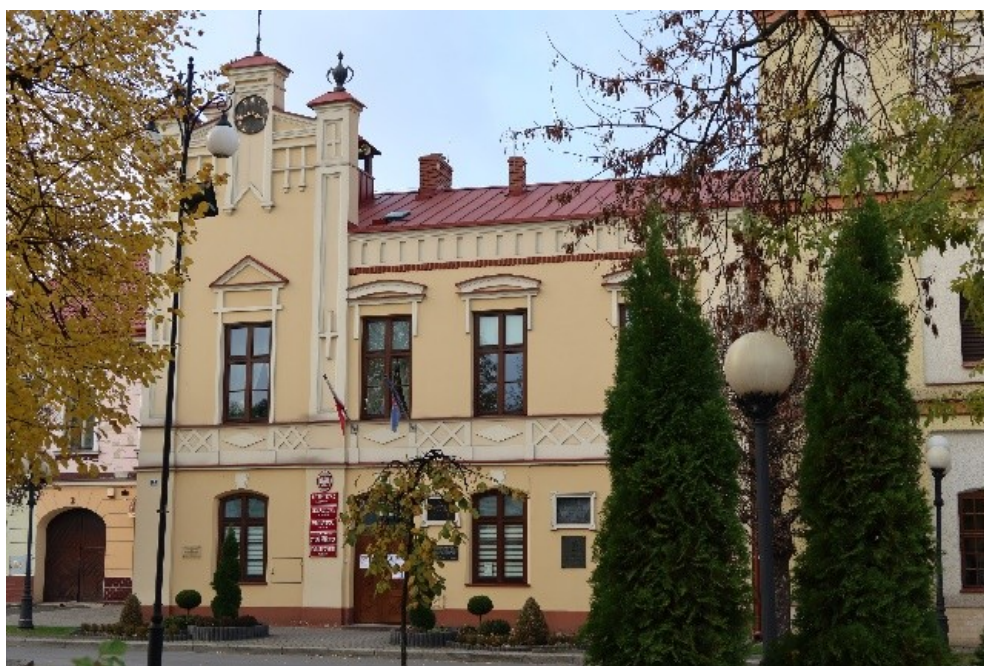

Leżajsk, kościół filialny, odtworzona polichromia

Ratusz - murowany, 1869-70 przez bud. Karola Kubika.

W latach 2011-2012 przeprowadzono prace przy konstrukcji więźby dachowej, wymianę pokrycia dachowego, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej oraz remont elewacji.

- Źródła finansowania: środki unijne - RPO, Gmina Leżajsk. (MP)

Leżajsk, Ratusz

Kościół Farny pw. Trójcy Świętej i Wszystkich Świętych

Polichromia w kaplicy północnej - rekonstrukcja

Polichromia w typie barokowym została zmyta w 1959 roku. W jej miejsce w latach 60. powstała współczesna kompozycja z postaciami figuralnymi, autorstwa zapewne artystek plastyków I. Wojnickiej i M. Markowskiej. W latach 80. polichromię tę również usunięto. Około 2000 roku, podczas prac konserwatorskich polichromii, jakie były prowadzone w całym wnętrzu kościoła, ustalono konieczność wykonania w przyszłości rekonstrukcji - wykonano konserwację tynków kaplicy i jasnoszarą pobiałę. Projekt rekonstrukcji został wykonany w 2004 roku przez Piotra Konczarkę z wykorzystaniem zachowanych archiwalnych fotografii w zbiorach archiwum cyfrowego i archiwum WUOZ Delegatury w Rzeszowie. Prace malarskie wykonano w latach 2016-2017. Piotr Konczarek z zespołem, wykorzystując nałożone przez siebie w poprzednim czasie tło, wykonał w części zachodniej kaplicy kompozycje ornamentalno-figuralne, dopasowując kolorystykę do istniejącej w nawie głównej kościoła i łączącej się z nią estetycznie. Cześć wschodnia kaplicy, (która pierwotnie była osobnym wnętrzem) posiada polichromię w formie iluzjonistycznych pasów ornamentowych - listew sztukaterii w tzw. typie lubelskim. W trakcie prac uzyskano bardzo dobry rezultat estetyczny.

- Wykonawca: Piotr Konczarek, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Leżajsku, Gmina Leżajsk, środki własne. (MN)

Klasztor OO. Bernardynów

Szafa bracka - pocz. XIX, drewno polichromowane, pozłacane.

Szafa usytuowana w pobliżu ołtarza bocznego Matki Bożej Niepokalanie Poczętej zapewne powstała na potrzeby Bractwa Szkaplerza Świętego, które działało przy klasztorze od 1791 roku. Posiada szuflady w partii dolnej, drzwi dwuskrzydłowe płycinowe w partii centralnej oraz zwieńczenie z rzeźbą *Matki Bożej Niepokalanej*, która pierwotnie była figurą feretronową. Szafa konserwowana była w końcu XIX wieku i zapewne w latach 80. XX wieku. Przed podjęciem prac stan zachowania był zły, szczególnie na styku szafy z posadzką. W strukturze szafy występowały ponownie aktywne żerowania owadów - szkodników drewna, ubytki zaprawy, przemalowanie i nieprawidłowe pokrycie detali szlagmałem oraz liczne uszkodzenia mechaniczne. W 2017 roku wykonano pełną konserwację techniczną i estetyczną szafy i figury.

- Wykonawca: Stanisław Kłosowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Starostwo Powiatowe w Leżajsku, środki własne. (MN)

Ołtarz boczny św. Franciszka - barok, 1630, drewno polichromowane, pozłacane; **obraz *Omdlenie Św. Franciszka*** - 2 ćw. XVII, płótno, olej; **obraz *Biczowanie*** - I poł. XVII, płótno, olej.

W 2018 roku wykonano pełną konserwację techniczną i estetyczną ołtarza znajdującego się w kaplicy bocznej północnej. Stan zachowania ołtarza był zły, co zapewne spowodowane było przez warunki wilgotnościowe kaplicy. Występowało zagrożenie stabilności konstrukcyjnej nastawy, znaczne odchylenia od poziomu odcinków gzymsów, liczne ślady żerowania owadów, odspojenia gruntów, częściowe przemalowania szlagmałem detali pozłacanych. Duże zniszczenia występowały w dolnych partiach, szczególnie narażonych na wilgoć. Zdegradowane były warstwy zapraw. Ołtarz, jak wykazały badania, posiada trzykrotne przemalowania. Usunięto przemalowania - odkryto warstwę monochromii czarnej z elementami brązowej marmoryzacji na płycinach impostów. Wykonano wszystkie zabiegi wzmacniające strukturę, dezynsekcje, impregnację. Wykonano rekonstrukcje złoceń na ok. 50% powierzchni ornamentów i detali. Odkryto, że pierwotnie karnacje figur posiadały złocenie, które również zrekonstruowano. W trakcie prac odkryto inskrypcję na odwrocie ołtarza z datą 1643 i imieniem rzemieślnika (pozlótnika?) Szymona. Obraz *Omdlenie Św. Franciszka*,

znajdujący się w polu głównym jest jednym najcenniejszych dzieł malarstwa w województwie podkarpackim. Wykonano szczegółowe badania fizyko-chemiczne, w wyniku których uzyskano potwierdzenie, że obraz został namalowany w okresie baroku i prawdopodobnie, może pochodzić z warsztatu Gerarda Senghersa lub być dziełem samego mistrza. Mógł zostać zakupiony w Antwerpii przez Łukasza Opalińskiego (zm. 1651 roku) z przeznaczeniem do retabulum istniejącego już ołtarza bocznego (poszerzenie nieznaczne formatu poprzez doszycie tego samego płótna). Badania historyczne i ikonograficzne Joanny Daranowskiej-Łukaszewskiej pozwoliły na ustalenie, że bliźniaczym obrazem dla przedstawienia leżajskiego jest obraz znajdujący się w zbiorach Luwru, który posiada udokumentowaną proveniencję i autorstwo G. Senghersa. Uzyskano dokumentację badań chemicznych obrazu z Luwru, które okazały się zbieżne, co do użytych materiałów malarskich. Obraz leżajski konserwowany był w 1834 roku kosztem Alfreda Potockiego w Wiedniu oraz w 1967 roku przez Danutę Majdę z Warszawy, która wykonała jego dublaż. Konserwacja w 2018 roku wykonana przez Piotra Konczarka polegała na oczyszczeniu obustronnym płótna, usunięciu wadliwie wykonanych wtórnych kitów przy brzegach dosztych pasów. Zdecydowano o pozostawieniu poprzedniego dublażu. Uzupełniono drobne ubytki gruntów. Obraz zawerniksowano, następnie uzupełniono warstwę malarską poprzez punktowanie stopniowe z laserunkami. Nałożono werniks końcowy. Obraz został nabity na nowe krosno klinowe. Prace nadzorowała prof. Marta Lempart-Geratowska (ASP Kraków). W zwieńczeniu ołtarza znajduje się obraz *Biczowanie*. Usunięto poprzedni dublaż wykonany na kłajster, oczyszczono odwrocie oraz warstwę malarską. Obraz został nabity na nowe krosno z poszerzeniem jego obrzeży. Przeprowadzone zostały badania chemiczne i fizyczne. Usunięto wadliwe kity i uzupełnienia. Spunktowano scalająco warstwę malarską. W 2018 roku, równocześnie z pracami konserwatorskimi, wykonano badania dekoracji malarskiej i sztukaterii wewnątrz kaplicy św. Franciszka. Badania odkrywkowe i historyczne wykonał Stanisław Kłosowski, chemiczne pobranych próbek dr Maria G. Rogóż. Wykonano dokumentację konserwatorską pozwalającą w przyszłości na sformułowanie prawidłowego programu prac wystroju kaplicy.

- Wykonawca: Stanisław Kłosowski, Kraków (ołtarz); Piotr Konczarek, Kraków (obrazy).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Leżajski, obraz „Biczowanie” po lewej oraz „Ekstaza św. Franciszka” po prawej, po zakończeniu prac konserwatorskich

LIPA (gm. Bircza, pow. przemyski)

Cerkiew greckokatolicka pw. św. Paraskewy - drewniana, 1830-1843, remont 1919, l. 40.XX.

Cerkiew po 1947 roku została opuszczona, ale wkrótce zaczęła pełnić funkcje kościelne. W 2000 roku, po wybudowaniu nowego kościoła, ponownie przestała być użytkowana i ulegała stopniowej degradacji. W 2018 roku wykonano I etap planowanego całościowego remontu. Objął on renowację wieżyczki nad prezbiterium - w zakresie remontu konstrukcji z wymianą elementów zniszczonych i wymiany blaszanego pokrycia z zastosowaniem blachy ocynkowanej. Konserwacji poddano krzyż wieńczący.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (IZ)

LIPINY (gm. Pilzno, pow. dębicki)

Klasztor OO. Karmelitów - Murowany z cegły na zaprawie wapiennej, otynkowany, osadzony na kamiennym cokole, korpus na planie wydłużonego prostokąta z ryzalitem w pn.-zach. narożu, bryła urozmaicona o zróżnicowanym układzie segmentów, elewacje oszczędnie zdobione dekoracją architektoniczną przy fasadzie i od wschodniej strony, dach czteropłociowy, nad ryzalitem dwuspadowy; 1886-1889, remontowany 1986, 1999, 2000, 2003.

W latach 2017-2018 przeprowadzono prace remontowo-konserwatorskie klasztoru, polegające na wykonaniu systemu renowacji murów przyziemia klasztoru wraz z izolacją przeciwwilgociową i drenażem opaskowym.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Pilzno, środki własne. (AK)

LIPNICA (gm. Dzikowiec, pow. kolbuszowski)

Kościół parafialny pw. Matki Bożej Pocieszenia

Krucyfiks w ołtarzu głównym – XVIII, drewno polichromowane.

Konserwację techniczną rzeźby wykonał w latach poprzednich konserwator Radomir Dawidziak. W 2017 roku wykonano prace estetyczne, m.in. pozłocenie perizonium.

- Wykonawca: Jadwiga Bąk, Stobierna.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Dzikowiec, środki własne. (MN)

Konfesjonał - neoklasycyzm, k. XIX, drewno polichromowane (mazerunek).

Zły stan zachowania spowodowany użytkowaniem. Konfesjonał posiadał silne zabrudzenie, spękania, odkształcenia i przemalowania farbami olejnymi. Wykonano zabiegi techniczne i sklejenie popękanych części. Wykonano uzupełnienie ubytków w drewnie, naprawiono zawiasy i zamek. Drobne ubytki uzupełniono kitem. Wykonano impregnację i rekonstrukcję mazerowanej polichromii. Całość zabezpieczono werniksem.

- Wykonawca: Jadwiga Bąk, Stobierna.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Dzikowiec, środki własne. (MN)

Zegar stojący - secesja, pocz. XX, drewno, metale, szkło.

Wykonano dezynsekcje i dezynfekcję drewna. Usunięto powłoki lakiernicze metodą chemiczną. Wykonano rekonstrukcję brakujących części detali snycerskich, założono kity w miejscach

ubytków. Elementy metalowe oczyszczono z wtórnej patyny i zabezpieczono werniksem. Naprawiono i wyregulowano mechanizm.

- Wykonawca: Jadwiga Bąk, Stobierna.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Dzikowiec, środki własne. (MN)

LIPSKO (gm. Narol, pow. lubaczowski)

Pomnik z figurą *Matki Bożej* - 1937, kamienny.

Pomnik wybudowany został według projektu M. Pudełko i wykonany przez O. Lubyckiego. W 2016 roku przeprowadzono prace polegające na usunięciu wtórnych nawarstwień, dezynfekcję i impregnację wzmacniającą, podklejenie rozwarstwień, odsolenie. Następnie wykonano izolację przeciwwilgociową, rekonstrukcję treści inskrypcji zgodnie z przekazami historycznymi, a także hydrofobizację.

- Wykonawca: Roman Dawidziak, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (WW)

Krzyż przydrożny, ul. Graniczna - 1803, kamienny.

Wykonany z kamienia bruśnieńskiego, jako obiekt o charakterze wotywnym. W roku 2016 przeprowadzono konserwację techniczną i estetyczną krzyża obejmującą oczyszczenie powierzchni z wtórnych nawarstwień z pobiał, uzupełniono ubytki w kamieniu. Przeprowadzono hydrofobizację oraz scalenie kolorystyczne.

- Wykonawca: Roman Dawidziak, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (WW)

LISKOWATE (gm. Ustrzyki Dolne, pow. bieszczadzki)

Cerkiew greckokatolicka pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny

Dawna cerkiew wybudowana została w roku 1832 - o roku budowy świątyni świadczyć ma napis na nadprożu południowych drzwi zawierający tę właśnie datę. Są jednak także i głosy, że obiekt jest dużo starszy, ponieważ jego konstrukcja charakterystyczna jest dla cerkwi budowanych w XVII wieku. Obecnie obiekt jest nieużytkowany, pieczę nad nim sprawuje Bieszczadzki Oddział Towarzystwa Opieki nad Zabytkami.

Prace remontowe realizowane są etapami: I. wyremontowano dach nad nawą (usunięto zdegradowane poszycie gontowe i elementy konstrukcyjne kopuły, uzupełniono brakujące elementy konstrukcji, położono nowy gont); II. przemurowano kamienną podmurówkę na całym obwodzie babinca, położono nowe pecki i podwalinę, naprawiono więźbę dachu babinca, a dach nad nim pokryto gontem; III. ściany nawy - przemurowano kamienną podmurówkę, wymieniono podwalinę oraz zdegradowane fragmenty belek.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. (AO)

LUBACZÓW (gm. Lubaczów, pow. lubaczowski)

Budynek świetlicy wiejskiej z Opaki - drewniany, ok. 1930.

Drewniany budynek służący, jako sklep i świetlica wiejska w Opacie, od lat nieużytkowany i w opłakanym stanie, został w 2006 roku przeniesiony na teren Muzeum Kresów w Lubaczowie, celem usytuowania go w parku Historyczno-Etnograficznym Przygródek-Wspólnota Kultur - w ramach rekonstrukcji zagrody żydowskiej. Ponieważ Muzeum nie dysponowało odpowiednimi funduszami obiekt, złożony i zabezpieczony, oczekiwał na podjęcie prac. Dopiero w 2018 roku rozpoczęto prace

przy jego postawieniu – I etap objął wykonanie betonowych fundamentów i ceglanej podmurówki, złożenie drewnianego zrębu ścian z uzupełnieniem ubytków, montaż belek stropowych. Prace są kontynuowane.

- Wykonawca: Usługi Budowlane R.P. Zawitkowsy, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Muzeum. (IZ)

Cerkiew parafialna greckokatolicka pw. św. Mikołaja

Ołtarz boczny Ecce Homo - drewno, pocz. XX, prawdopodobnie F. Wołoszyński z Kańczugi, techniki snycerskie.

W 2016 roku podjęto kontynuację rozpoczętych w 2013 roku prac konserwatorskich. Ołtarz w chwili przekazania do konserwacji prezentował bardzo zły stan zachowywania. Drewniana struktura ołtarzowa narażona była na działanie grzybów i pleśni oraz drewnojadów. W wyniku tego konstrukcja całkowicie się rozluźniła. Ponadto obiekt poddawany był wcześniej nieprofesjonalnym zabiegom konserwatorskim, w trakcie których zniszczenia maskowano farbą olejną, zaś ubytki w snycerze maskowano złotem i lakierem olejnym. Obrazy uległy mocnym zabrudzeniom i pofalowaniom, pociemniały od werniksu. Pierwszy etap prac obejmował częściową konserwację konstrukcji i snycerki. W 2016 roku przeprowadzono II etap prac przy konstrukcji, prace pozłotnicze, prace konserwatorskie przy dolnych partiach ołtarza: mensie, antepedium i cokołach podstawy. W 2017 roku przeprowadzono III etap prac, obejmujący prace przy predelli i retabulum z wyłączeniem obrazu i obramienia. W trakcie prac przeprowadzono pełną konserwację konstrukcji, konserwację snycerki, prace pozłotnicze. Uzupełniono ubytki drewna w konstrukcji, uzupełniono ubytki warstwy zaprawy złoczonej, snycerki - kitami zaprawy kredowo-klejonej, wypolerowano grunty. Spolerowano zachowaną pierwotną pozłotę. Położono pulment w partiach uzupełnień złoczeń. Uzupełniono złoczenia złotem płatkowym. Scalono uzupełnienia pierwotną pozłotą. Scalono kolorystycznie strukturę.

- Wykonawca: Malwina Kotlińska, Lubaczów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MF)

LUBENIA (gm. Lubenia, pow. rzeszowski)

Kościół parafialny pw. św. Urszuli

Ołtarz boczny Matki Bożej Różańcowej - barok, pocz. XVIII, drewno polichromowane, pozłacane i posrebrzane; **obraz Matka Boża Różańcowa** - pocz. XVII, deska, olej, złoczenia.

Pełna konserwacja techniczna i estetyczna obrazu *Matki Bożej Różańcowej* z podwójnym pozłacanym obramieniem (rama kasetonowa z listwami i aplikacjami snycerskimi oraz zewnętrzna rama snycerska). Usunięto przemalowania po ostatniej konserwacji wykonanej w latach 80., odsłonięto maksymalnie warstwę oryginalną z XVII wieku, w tym dobrze zachowaną partię twarzy. Wykonano likwidację spękań i odspojeń gruntów, częściową wymianę gruntów wtórnych (nimby i górna część tła). Usunięto zabrudzenia, pozłociono złotem płatkowym grawerowane tło. Wykonano konserwację obu ozdobnych ażurowych obramień i pozłocenie ornamentów. Konserwacja pozwoliła na przywrócenie obrazowi prawidłowej estetyki i usunięcie zagrożenia - osypywania się popękanych gruntów i warstwy malarskiej. Po zakończeniu prac wykonanych przy obrazie w 2015 roku zaplanowano prace przy ołtarzu. Ołtarz znajdujący się w kaplicy północnej, pochodzący z wyposażenia starego kościoła drewnianego w Lubeni (przeniesionego do Straszydła w okresie międzywojennym). Struktura ołtarza w całości jest posrebrzana. Z powodu wilgoci, jaka występuje w kaplicy bocznej północnej kościoła i złego zabezpieczenia srebro to oksydowało. Złoczenia w detalach snycerskich i na kolumnach były poprzecierane. Uszkodzone były grunty, występowały drobne ubytki. W 2015 roku wykonano konserwację obrazu *Matki Bożej Różańcowej* wraz z obramieniem z pola głównego ołtarza. Prace przy strukturze ołtarza rozpoczęto w 2016 roku, zakończono w 2017 roku.

- Wykonawca: Barbara Czajkowska-Palusińska, Beata Palusińska-Lipka, Krosno
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Lubenia, środki własne. (MN)

Lubenia, obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem przed rozpoczęciem prac

Lubenia, Ołtarz po zakończeniu prac

LUBLA (gm. Frysztak, pow. strzyżowski)

Zespół kościoła parafialnego pw. św. Mikołaja - kościół drewniany, II poł. XV, dobud. wieży 1793, sygnaturka 1838, remont m.in. 1862, k. XIX, 1945-1946 (po zniszczeniach wojennych), rekonstrukcja górnej części wieży 1995-1996; plebania murowana, 1911; dzwonnica drewniana, po 1945.

W latach 2016-2018 kontynuowano rozpoczęte w 2003 roku prace konserwatorsko-remontowe kościoła. Wykonano remont drzwi wewnętrznych w kościele, docieplenie stropu, posadzki, remont stolarki okiennej, remontowano murowaną plebanię.

- Wykonawca: firma REMMOST, Dębica; firma LUKS GRANIT, Usługi Kamieniarskie, Ryszard Karwat, Ustrobną.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, środki unijne – RPO, Gmina Frysztak, środki własne Parafii. (BS)

Komoda zakrystyjna - ludowa, I poł. XVII, drewno polichromowane.

Komoda skrzyniowa z czterema szufladami oraz nastawa w formie jednodrzwiowej szafki z pięcioma dodatkowymi szufladkami (dwie po bokach, jedna pod szafką). Prace rozpoczęto w 2015 roku. Konserwacja techniczna ujawniła późnorenesansowy charakter obiektu i istnienie polichromii w formie imitacji barwnej marmoryzacji. Naprawiono ręcznie kute zawiasy w drzwiczkach, uzupełniono ubytki drewna, części niepolichromowane pokryto woskiem bezbarwnym. Polichromie wypunktowano naśladowczo w stosunku do oryginału farbami żywicznymi, zabezpieczono werniksem końcowym. Uzyskano bardzo dobry efekt konserwatorski. Komoda należy do jednych z nielicznie zachowanych mebli tego typu, jest charakterystyczna dla dawnych wyposażań zakrystii kościołów

drewnianych, stanowi ważne uzupełnienie zabytkowej substancji kościoła parafialnego. Prace wykonano w dwóch etapach w latach 2015- 2016.

- Wykonawca: Barbara Czajkowska-Palusińska z zespołem, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Frysztak, środki własne. (MN)

Lubla, komoda zakrystyjna

Drzwi z portalem pomiędzy prezbiterium a zakrystią - XVII (?), ościeża XIX, drewno, żelazo kute;
drzwi z portalem pomiędzy nawą a babińcem - portal XVI i XVII, drewno, żelazo kute'

Kościół parafialny w Lubli należy do najstarszych drewnianych kościołów. Prace przy stolarcie drzwiowej wewnętrznej wykonane zostały w latach 2016-2017. Od strony prezbiterium skrzydła drzwiowe dekorowane ozdobnymi płycinami, posiadały przemalowania oraz zachowane ślady pierwotnej malatury. Przemalowania usunięto. Drewno zatruto, wykonano miejscową impregnację. Sklejono łączenia desek, uzupełniono ubytki spowodowane użytkowaniem oraz pękaniem z powodu naprężeń desek. Wykonano rekonstrukcję pierwotnego koloru. Zamki zdemontowano, usunięte wadliwe ślady naprawiania, wymieniono osłabione nity, dorobiono zapadkę, zamek po pracach jest całkowicie sprawny. Zabezpieczono metal taniną oraz preparatami na zimno i na ciepło. Od strony nawy istnieją dwa klepkowe skrzydła drzwiowe. Usunięto chemicznie i mechanicznie wielokrotne przemalowania olejne. Skrzydła drzwiowe i zwieńczenie portalu od strony babińca pozostawiono jako relikty z XVI wieku w surowym drewnie. Wykonano naprawy stolarskie, w tym wstawki drewniane i kity trocinowe. Odrzewiono części metalowe z zachowaniem naturalnej oksyny. Usprawniono zamek. Całość zamontowano.

- Wykonawca: Barbara Czajkowska-Palusińska z zespołem, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Frysztak, środki własne. (MN)

Lubla, drzwi między zakrystią a prezbiterium po zakończeniu prac

LUBZINA (gm. Ropczyce pow. ropczycko-sędziszowski)

Kościół parafialny pw. św. Mikołaja - murowany, 1904-1905, remont 1914, 1964, 1987, 2009.

W latach 2015-2017 wykonano prace remontowo-konserwatorskie ogrodzenia. W 2018 roku wykonano montaż okien zewnętrznych aluminiowych, z przeszkleniem zespolonym, w ramach termomodernizacji kościoła.

- Wykonawca: Spółdzielnia Pracy „Pokój”, Ropczyce; Andrzej Madej, Dębica.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki własne. (BW)

Lubzina, kościół

Pałac - murowany, 1899, wg projektu Karola Zaręby, budowniczy Teodor Talowski, nadbudowa piętra 1960.

W latach 2016-2017 wykonano prace remontowo-konserwatorskie I etapu w zakresie izolacji fundamentów i drenażu zewnętrznego od strony południowej i wschodniej. Wykonano kanalizację deszczową z podłączeniem rur spustowych do kanalizacji oraz wymieniono jedno okno.

- Wykonawca: J.P. Bud. J. Leszczak, P. Podsiadło, Wysoka Strzyżowska.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (BW)

Lubzina, pałac

LUTCZA (gm. Niebylec, pow. strzyżowski)

Kościół filialny (dawny parafialny) pw. Wniebowzięcia Matki Bożej - drewniany, II poł. XV, przebudowy I poł. XVI, I poł. XVII, 1722.

Prace we wnętrzu kościoła prowadzone były w poprzednich latach przy wszystkich elementach wyposażenia - ołtarzach, obrazach, prospekcie organowym. Kontynuując proces rewitalizacji obiektu, w 2015 roku w ramach V etapu prac wykonano konfesjonały, portal i drzwi do zakrystii, polichromię w prezbiterium.

Konfesjonały - barok, XVII, drewno.

Dwa konfesjonały nie były poddawane dotychczas żadnym pracom. Posiadały jedynie wielokrotne przemaalowania. Oczyszczono drewno, uzupełniono łącza stolarskie i inne ubytki. Wykonano dezynsekcję i impregnację. Całość scalono bejcą i pokryto lakierem zabezpieczającym.

Polichromia w prezbiterium - późny renesans, pocz. XVII, uzupełniona w 1980, fresk suchy.

Fragmety zachowanych polichromii w obrębie ścian prezbiterium były poddawane konserwacji i uzupełnieniom w 1980 roku, w trakcie prac konserwatora Zofii Dziurawiec. Na stropie prezbiterium wykonano wówczas plastyczną aranżację. Po pracach remontowych kościoła, jakie były przeprowadzone w latach 2011-2014 zachodziła konieczność likwidacji zabrudzeń i miejscowych zacieków. Wykonano ponownie prace konserwatorskie. Drobne ubytki zostały spunkowane do otoczenia. Prace wykonano na północnej ścianie prezbiterium w 2016 roku, ścianę południową i strop kontynuowano w roku kolejnym, wykonując konserwację polichromii w obrębie barokowych zacheuszków, które oczyszczono, uzupełniono drobne ubytki.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Niebylec. (MN)

Portal kamienny z drzwiami - renesans, I poł. XVI, piaskowiec, żelazo kute.

Uzupełniono w masie drobne ubytki kamienia portalu pomiędzy zakrystią a prezbiterium. Skrzydło drzwiowe, kute z bogatą kowalską dekoracją kratownicy i rozetek, oraz zamek były w całości mocno skorodowane. Oczyszczono je z korozji, uzupełniono ubytki, zabezpieczono antykorozyjnie. Ponadto analogicznie wykonano prace przy drzwiach kowalskich pomiędzy zakrystią a skarbczykiem.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Niebylec. (MN)

Organy - barok, XVIII, drewno, metale i inne.

Kompleksowe prace przy nieużytkowanych od kilkudziesięciu lat organach pozwoliły na przywrócenie ich właściwego barokowego wyglądu oraz sprawności technicznej i brzmieniowej instrumentu. W 2016 roku instrument po demontażu został zdezynsekwany, wykonano impregnację części drewnianych. Naprawiono uszkodzone części wiatrownicy oraz wymieniono filce, skóry, kłapy, sprężyny. W 2017 roku kontynuowano prace, tj. naprawiono i częściowo zrekonstruowano piszczałki. Naprawiono miech i zmontowano dmuchawę cichobiezną. Wyregulowano mechanizmy, nastrojono.

- Wykonawca: Paweł Ziaja, Chmielnik; Stanisław Bałchan, Bielsko-Biała.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Niebylec. (MN)

Obraz *Św. Andrzej* - XVIII, płótno, olej; **obraz *Św. Stanisław Kostka*** - 1860, płótno, olej.

Oba obrazy konserwowane były w 2017 roku - usunięto przemalowania z obrazu *Św. Andrzej* w miejscach szczególnie słabych. W lepszych partiach przemalowanie pozostawiono z uwagi na bardzo zły stan zachowania oryginału. Obrazy zostały zdublowane.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne. (MN)

Feretryony (4 szt.) - neobarokowe, II poł. XIX, drewno polichromowane, pozłacane, płótno, olej.

Feretryony stanowią warsztatowy komplet. Obrazy z przedstawieniami w poszczególnych feretryonach tj; 1. *Św. Maria Magdalena / Św. Dominik*, 2. *Serce Jezusa / Serce Matki Bożej*, 3. *Św. Teresa / Św. Jacek*, 4. *Matka Boża z Dzieciątkiem / Św. Dominik*, były bardzo pociemniałe, pofalowane, zabrudzone i częściowo przemalowane. Usunięto przemalowania również z obramienia feretryonów odsłaniając jasnoniebieską marmoryzację na feretryonie ze *Św. Dominkiem* oraz malaturę kremową na trzech pozostałych feretryonach. Przywrócono pierwotny odbiór estetyczny. Na srebrzeniach wykonano laserunki barwne. Prace wykonano przy feretryonach oraz przy kamiennej ludowej kropielnicy w 2016 roku.

Kropielnica - ludowa, XVI (?), kamień.

Kamień był skorodowany na całej powierzchni, z dużymi ubytkami na krawędziach czaszy. Prace, tj. oczyszczenie, impregnację, uzupełnienie ubytków wykonano w 2016 roku.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Niebylec, środki własne. (MN)

Stalle (2 szt.) - klasycystyczne, ok.1800, drewniane, malowane olejno.

Stalle posiadały poluzowaną konstrukcję i osłabione łącza stolarskie z powodu zmiennych warunków wilgotnościowych oraz czynnego żerowania owadów szkodników drewna. Powierzchnia malarska przemalowana wielokrotnie, odpryskująca. Zrekonstruowano siedzisko w jednej z ław, wg zachowanych śladów (na podstawie formy siedziska z innej ławy). Prace wykonano w 2017 roku. Równocześnie ze stallami poddano konserwacji balaski drewniane.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne (MN)

Luteza, stalle po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

LUTOWISKA (gm. Lutowiska, pow. bieszczadzki)

Kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika - Kościół powstał w latach 1911-1913, następnie został poświęcony w roku 1923 i ponownie po zniszczeniach II wojny światowej w roku 1963. Jest to budynek usytuowany przy głównej drodze z Ustrzyk Dolnych do Ustrzyk Górnych, jednonawowy, na planie zbliżonym do krzyża łacińskiego, murowany z cegły ceramicznej i piaskowca, o detalach architektonicznych otynkowanych.

W 2015 i 2016 roku prace budowlane objęły przyziemie kościoła: założono izolację pionową w postaci emulsji bitumicznej i izolację poziomą w formie iniekcji niskociśnieniowej, wykonano drenaż odwadniający i wyremontowano instalację kanalizacji deszczowej. Oczyszczono i zaimpregnowano cokół kamienny.

W roku 2017 remontem objęto elewacje zewnętrzne świątyni: usunięto zdegradowane tynki, uzupełniono cegły, położono tynki renowacyjne i pomalowano elewacje.

- Wykonawca: firma FAS-BUD Jacek Pieprz, Żelazówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (AO)

ŁAŃCUT (gm. Łańcut, pow. łańcucki)

Kościół parafialny pw. św. Stanisława Bpa - murowany, XV-XIX/XX, orientowany, gotycki i neogotycki fundowany w 1488 (zmieniony na zbór protestancki w 1549), w 1630 zwrócony katolikom, niszczonego pożarami w l. 1608, 1657, 1820, odbudowywany w l. 1630 i 1699, przebudowa 1894-1900 przez krakowskiego architekta Teodora Talowskiego.

W październiku 2018 roku zrealizowano duży zakres prac remontowo-budowlanych dotyczących elewacji tego budynku i konserwatorskich dotyczących m.in. zabytkowych witraży okiennych i krypt wraz z czyszczeniem elewacji kamiennych kaplicy grobowej Potockich. Wymieniono starą nawierzchnię terenu wokół kościoła z uporządkowaniem całego zagospodarowania, oświetleniem oraz monitoringiem.

- Wykonawca: konsorcjum firm Texom i Konsorcjum AC - Konserwacja Piotrowski Kosakowski, Kraków.
- Źródła finansowania: środki unijne – RPO, Gmina Miejska Łańcut.

Łańcut, kościół farny, po zakończeniu prac przy elewacji

Witraże w nawach bocznych: *Św. Barbara, Św. Jan Nepomucen, Św. Izydor, Św. Antoni, Św. Józef, Św. Michał Archanioł*, 1898, Carl Geyling, Wiedeń, szkło witrażowe, malatura, trawienia, ołów; witraże z kruchty *Ecce Homo i Matka Boża Ostrobramska*, 1908, szkło witrażowe, malatura, trawienia, ołów.

Witraże w obrębie naw bocznych zamknięte łukiem ostrym składają się z 15 kwater w układzie 3 x 5. Posiadają jednorodną kompozycję, tj. postać świętego stojącego w centrum, obramionego bogatym architektonicznym motywem. Od czasu powstania stanowiły pojedyncze przeszklenie i narażone były na szkodliwe działanie zmiennych czynników atmosferycznych, w tym parcia wiatru, co przyczyniło się do powstania widocznych uszkodzeń szkła, warstw malarskich i profili ołowianych. Widoczne były również ślady poprzednich napraw z zastosowaniem szkła o odcieniach różnych w stosunku do oryginału. Występował duży stopień zabrudzenia. Prace polegały na przywróceniu walorów estetycznych i zabezpieczeniu technicznemu przed dalszym procesem niszczenia. Usunięto zabrudzenia, wymieniono bądź sklejono rozbite szkła, odtworzono ubytki warstwy malarskiej. Wzmocniono kwatery przez wymianę uszkodzonego ołowiu. Zamontowano drugie zewnętrzne przeszklenie, witraże zamontowano po wewnętrznej stronie węgarka. Ze względów na poprawę ekspozycji zdecydowano zmniejszyć liczbę usztywniających wiatrownic do jednej na kwatere. Prace zakończono w 2017 roku. W 2018 roku wykonano konserwację dwóch witraży z kruchty Potockich - Witrażu *Ecce Homo i Matka Boża Ostrobramska*, co związane było z pracami remontowymi kruchty grobowej i elewacji (wprowadzono nowe kanały doświetlające witraże).

- Wykonawca: Krzysztof Paczka, Kraków; Kazimierz Nowak, Łukawiec (przeszklenie).
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Łańcut, witraże w kościele farnym po zakończonych pracach konserwatorskich

Muzeum Zamek

Poszczególne obiekty wchodzące w skład zespołu zamkowo-parkowego w Łańcucie na przestrzeni kilkadziesiąt lat sukcesywnie poddawane były pracom konserwatorskim i remontowym. W latach 2013-2016 prace konserwatorskie kontynuowane były w ramach programu OR-KA II „Ochrona i udostępnienie dziedzictwa kulturowego Ordynacji Łańcuckiej poprzez prace remontowo-konserwatorskie i cyfryzację zasobów Muzeum-Zamku w Łańcucie OR-KA II”. Wykonane zostały prace remontowo-renowacyjne wieży dachowej budynku głównego zamku wraz

z pokryciem. W ramach programu wykonano kompleksową konserwację wszystkich pomieszczeń zamkowych II i częściowo I piętra, tj. pokoi ekspozycyjnych, magazynowych, schodów, łazienek i korytarzy. Prace dotyczyły m.in. Gabinetu Wyższego w wieży północno-zachodniej, reprezentacyjnej klatki schodowej pomiędzy parterem a II piętrzem, Korytarza Zachodniego, Salonu Biedermeier, Pokoju Garderobianej, Sypialni Srebrnej, Sypialni Rokokowej, Korytarza Północnego na II piętrze oraz Sali Balowej, Sali Kolumnowej, Pokoju Pompejańskiego, Galerii Rzeźb na I piętrze.

Konserwacje objęły zakresy prac przy ściennych warstwach malarskich, tapetach, posadzkach, sztukateriach, kominkach, stolarce okiennej i drzwiowej - dotyczyły zróżnicowanych technologii konserwacji różnych materiałów. Realizowane były prace dodatkowe, wynikające z odkryć podczas prowadzonych prac konserwatorskich, jak np. opracowanie materiałów i badania specjalistyczne: opinie do odnalezionych na strychu zamku XVII-wiecznych drewnianych polichromowanych belek stropowych (które zostały poddane konserwacji zachowawczej przez J. Czarską), odkrycie dawnego systemu ogrzewania z murowanymi z cegły piecami i kanałami grzewczymi wraz z wykonaniem inwentaryzacji w budynku Oranżerii, polichromii odkrytych pod aktualnymi warstwami malarskimi lub tapetami w niektórych pomieszczeniach II oraz I piętra Zamku. Nadzór rzeczoznawców i konsultantów pełnili dr Andrzej Łojszczyk (konserwacja malarstwa ściennego), prof. Helena Hryszko i Barbara Kalfas (w specjalności konserwacji zabytkowych tkanin), dr Janusz Smaza (w specjalności konserwacji rzeźby kamiennej i narzutowej), dr hab. Marzenna Ciechańska (w specjalności konserwacja papieru), Barbara Budziaszek (konserwacja rzeźby) oraz bieżącego nadzoru Kierownika Działu Konserwacji Dzieł sztuki mgr Jolanty Czarskiej a następnie Agnieszki Opalińskiej. Przy formułowaniu programów prac i bieżącej konsultacji historycznej korzystano z opracowań historyka sztuki Wiktorii Kałwak.

Prace prowadzone były wg programów poszczególnych zespołów wykonawców dla każdego zadania obejmującego grupy pomieszczeń. Podczas komisji konserwatorskich dokonywano uzgodnień szczegółowych lub wprowadzania koniecznych zmian w postępowaniu konserwatorskim. Programy prac zostały opracowane kompleksowo dla wszystkich pomieszczeń obejmując zakresem konserwację wystroju ścian (sztukaterie, polichromie, boazerie, obicia ścian papierowe i obicia tkaninami), stolarkę drzwiową i okienną z żaluzjami, podłogi i posadzki oraz kominki w miejscach ich występowania. W latach 2015-2016, jako kolejne zadanie - wykonanie prac konserwatorskich przy wystroju pomieszczeń zamkowych: Gabinetu w Wieży południowo-wschodniej, Pokoju Werandowym i Apartamencie Chińskim na I piętrze zamku. Wystroje pomieszczeń wymagały podjęcia prac ze względu na liczne uszkodzenia mechaniczne i zabrudzenia wynikłe w czasie użytkowania. Gabinet w Wieży południowo-wschodniej nie był konserwowany od 1945 roku - był zachowany w stanie opuszczenia zamku przez ostatniego ordynata. Posiadający pierwotny bogaty wystrój, wymagał konserwacji i wykonania rekonstrukcji na podstawie zachowanych przekazów ikonograficznych. Przedstawione kompleksowe programy prac, opracowane przez mgr Bożenę Boba-Dygę obejmują pełny wystrój pomieszczeń: Gabinetu w Wieży południowo-wschodniej, Pokoju Werandowym i Apartamencie Chińskim na I piętrze zamku wraz ze stolarką okienną i drzwiową, posadzkami, tynkami oraz warstwami malarskimi ścian, sufitów spełniały podstawowe wymogi konserwatorskie. Po wykonaniu badań i odkrywek stratygraficznych komisje konserwatorskie ustalały szczegółowe zakresy ostatecznego wystroju i kolorystyk tych wnętrz. W ramach konserwacji estetycznej pomieszczeń wykonano rekonstrukcję brakujących elementów wystroju na podstawie zachowanych fotografii i przekazów graficznych w celu przywrócenia wartości estetycznych z lat 20-30. XX wieku. Szczególnym wydarzeniem historycznym był powrót do pierwotnych wartości artystycznych wystroju Gabinetu w Wieży południowo-wschodniej.

Ponadto, w ramach osobnego zlecenia, zostały wykonane przez firmę DART z Gdańska konserwacje 140 sztuk mebli z XVIII i XIX wieku z II kondygnacji zamku; w ramach pracy etatowej Pracowni Konserwatorskiej Muzeum Zamku wykonywane były konserwacje pełne lub częściowe

elementów ruchomych z wyposażenia pomieszczeń zamkowych - niektóre meble, obrazy i inne. Zainstalowano także system do monitoringu parametrów klimatu. Prace towarzyszące do tego zakresu objęły także prace związane z wymianą instalacji elektrycznej, wykonanie instalacji przeciwpożarowej, systemu alarmowego i telewizji dozorowej. Ponadto w ramach tego projektu zostały zdigitalizowane: kolekcja naczyń kuchennych (230), kolekcja naczyń toaletowych (222), oraz wnętrza II piętra wraz z ekspozycją w formie spaceru wirtualnego po przeprowadzonych pracach konserwatorskich.

W latach 2017-2019 Muzeum-Zamek w Łańcucie realizował projekt dofinansowany ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 VIII oś priorytetowa projekt pod nazwą „Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego dawnej Ordynacji Łańcuckiej poprzez prace remontowo-konserwatorskie oraz wykreowanie nowych przestrzeni ekspozycyjnych w budynku Zamku oraz zabytkowym parku Muzeum-Zamku w Łańcucie (OR-KA II, III, IV, VII)”. Program ten był kontynuacją wcześniejszych projektów rewitalizacyjnych i elementem wieloletniego programu prac remontowo-konserwatorskich zespołu rezydencjonalnego w Łańcucie, rozpoczętego w 2006 roku i kontynuowanego do chwili obecnej. W ramach prac wykonano izolację pionową ścian fundamentowych piwnic zamku wraz posadzkami oraz prace remontowe, modernizację i przebudowę wszystkich instalacji branżowych w obrębie piwnic, zrewitalizowano dziedziniec gospodarczy i wewnętrzny wraz z drenażem i przebudową instalacji sanitarnej i deszczowej oraz taras w elewacji północnej zamku.

W 2018 roku rozpoczęto także prace przy remoncie Łaźni Rzymskich, które były użytkowane w czasach powojennych, jako magazyny. Stan zachowania tych pomieszczeń, ich wyposażenia i wystroju był zły. Usunięto wadliwie ułożone linie ogrzewania i kanalizacyjne, odsłonięto przestrzeń łaźni i towarzyszących im saloników z barkiem i korytarzem biegnącym do windy - tak jak funkcjonowała w zamku łącząc sypialnie II oraz I piętra z Łaźniami. Wykonano konserwację polichromii ściennej, okładzin ceramicznych, wykonano rekonstrukcję boazerii i częściowo umeblowania. Podjęto starania o wyposażenie gabinetów Łaźni w różnego rodzaju sprzęt rehabilitacyjny - wg istniejących przekazów fotograficznych. Część ze sprzętów, w tym oprawy lamp, zostały odnalezione w zbiorach zamku. Ponadto w 2018 roku wykonano prace remontowo-konserwatorskie wszystkich elewacji budynku zamku oraz konserwację stolarki okiennej i drzwiowej. Obiekt został dostosowany do aktualnych wymogów ochrony przeciwpożarowej, w tym wyposażenie w aktywne systemy ochrony przeciwpożarowej usuwania dymu - instalację oddymiania i hydrantową.

W latach 2017-2019 przeprowadzono prace konserwatorskie przy wybranych rzeźbach parkowych oraz wazach:

- Rzeźba *Młodzieniec duszący węża* z fontanny przed kortami tenisowymi (1889, E. Monti /C.B. Bastianelli, Rzym, brąz, odlew).
- Figura *Św. Jana Nepomucena* (barok, poł. XVIII, kamień, podstawa murowana, tynkowana). Kapliczka usytuowana przy południowo-wschodniej bocznej bramie na teren parku, z ekspozycja od strony ulicy 3-go Maja. Usunięto warstwy polichromii pozostawiając do ekspozycji naturalny kamień.
- Rzeźba *Św. Huberta*, odlew cynkowy. Zamontowano brakujące i zdeponowane w czasie ostatnich kilkudziesięciu lat w magazynach muzeum detale - postać leżącego jelenia. Wykonano rekonstrukcję prawej dłoni. Wykonano remont cokołu i jego izolację. Pokryto cokół blachą. Rzeźba została wzmocniona konstrukcyjnie, oczyszczona, uzupełniono drobne ubytki. Całość zabezpieczono woskiem przed działaniem warunków atmosferycznych.
- Figura *Matki Bożej* w północno/zachodniej części parku.
- Rzeźba *Diany Wersalskiej* przed Ujeżdżalnią (XIX, biały marmur, cokół dolomit). Oczyszczono rzeźbę z mchów, grzybów i porostów.

- Rzeźby lwów z dziedzińca wewnętrznego (barok, 1729-1734, wyk. Jan Albrecht Siegwitz, Jan Adam Karinger, piaskowiec). Lwy pochodzą z ogrodu pałacowego w Brzezince w powiecie Oleśnica. Wykonano konserwację techniczną i estetyczną, połączoną z impregnacją kamienia. Posadowiono rzeźby na zaprojektowanych postumentach w celu zapewnienia lepszej ekspozycji i izolacji od podłoża.
- *Diosylos w Ogrodzie Różanym* (k. XIX, kolumny - biały marmur, cokoły wapień pińczowski, belka drewniana). Architektoniczny motyw antyczny złożony z dwóch kolumn nakrytych drewnianą rzeźbioną belką.
- *Orzeł Napoleoński w Ogrodzie Włoskim* (kopia z 1976 orła z XIX, Włochy, biały marmur, kolumna - różowy granit ze złoża karkonoskiego, postument, baza i kapitel sztuczny kamień z wypełniaczem wapiennym).
- Zegar słoneczny gnomon.
- Taborety fajansowe z Ogrodu Włoskiego.
- Głowy Izydy, Hermesa, Młodej kobiety i Młodzieńca przed elewacją wschodnią.
- Wazy - dwie z dziedzińca, dwie z kortów tenisowych, sześć dużych z północnego tarasu (miedź).
- Osiem kamiennych waz z ogrodu włoskiego.
- Sześć waz glinianych z Tarasu Południowego.
- Jedenaście waz glinianych przy Moście Południowym i Ogrodzie Różanym. Wykonano kopie ceramicznych waz z przeznaczeniem na ich ekspozycję.

Ponadto przeprowadzono prace przy obiektach małej architektury: remont schodów na moście południowym, kortów tenisowych, budynku kordegardy przy bramie głównej i przy bramie wjazdowej od południowego-wschodu, pawilon ELIZIN. Kolejne roboty objęły prace konserwatorskie i budowlane alejek parkowych wraz z uporządkowaniem gospodarki wodno-ściekowej, instalację monitoringu oraz sieci Wifi w parku. W latach 2018-2019 wykonano remont całego ogrodzenia zamku wraz z bramami, a także prace remontowo-konserwatorskie i budowlane fortyfikacji z gzymsem kordonowym i wieżyczkami oraz wnętrza pod tarasem południowym.

W latach 2018-2019 ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 były również realizowane prace remontowo-konserwatorskie i budowlane w budynkach oranżerii oraz ujeżdżalni w ramach przedsięwzięcia „Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego dawnej Ordynacji Łąncuckiej poprzez prace remontowo-konserwatorskie oraz wykreowanie nowych przestrzeni ekspozycyjnych OR-KA II, I, II, IV, VII”. W budynku Oranżerii, która będzie użytkowana jako Centrum Edukacji, Kultury i Tradycji im. Jana Potockiego wykonano kondygnację podziemną wraz z inwentaryzacją odkrytego dawnego systemu ogrzewania obiektu z murowanymi z cegły piecami i kanałami, którymi rozprowadzano ciepłe powietrze. W porozumieniu ze służbą konserwatorską został wykonany skaning filmowy tego urządzenia oraz przeprowadzono konserwację wybranego fragmentu systemu grzewczego. Ponadto zrealizowane zostały prace związane z wykonaniem stropu nad kondygnacją piwniczną, wzmocnieniem stropu nad parterem, rekonstrukcji przewiązki między oranżerią a zamkiem, remontem stolarki okiennej i drzwiowej wraz z wymianą ślusarki okiennej, remont elewacji, roboty instalacyjne - w tym instalacje strukturalne na potrzeby ekspozycji oraz instalacje bezpieczeństwa. W budynku Ujeżdżalni w latach 2018-2019 wykonany zakres robót objął rozbudowę kondygnacji podziemnej, izolacje przeciwwilgociowe ścian piwnic, wykonanie stropu nad kondygnacją podziemną, remont konstrukcji więźby dachowej wraz z wymianą pokrycia oraz przyłącza kanalizacji sanitarnej.

Belki stropowe- polichromia.

Wykonano konserwację i digitalizację polichromii na odkrytych podczas prac przy więźbie dachowej zespołu belek stropowych, późnorenesansowych, użytych wtórnie jako belki konstrukcyjne stropu.

Tkanina – makata chińska *Wszystkie ptaki składają hold cudownemu ptakowi Feng z Sali Kolumnowej* - XVII/XVIII, jedwab haftowany.

W 2016 roku prowadzono prace oczyszczenia makaty, analizie stanu zachowania, digitalizacji i konserwacji wraz z przygotowaniem do bezpiecznego przechowywania. Tkanina została zdemontowana i przetransportowana do pracowni PKZ w Warszawie. Tkanina, która była konserwowana ostatnio w latach 70. XX wieku, wymagała przeprowadzenia wnikliwych badań z zastosowaniem współczesnych technik, które umożliwiły sformułowanie szczegółowego postępowania konserwatorskiego. Wykonana została inwentaryzacja graficzna i wierna rekonstrukcja w materiale jedwabnym, która została umieszczona w miejscu ekspozycji w Sali Kolumnowej. Oryginał makaty po wykonaniu prac został zabezpieczony na specjalnym bębnie i zdeponowany w magazynie z przeznaczeniem na ekspozycje czasowe lub w przyszłości na ekspozycje stałą w specjalnej zaprojektowanej gablocie. Tkanina i proces prac konserwatorskich została opracowana naukowo i uogólniona podczas wystawy w WBP w Lublinie (XII. 2017 – III. 2018).

- Wykonawcy: firma AGAD, Toruń; Firma Budowlano-Konserwatorska Jarosław Woźniak, Kraków; firma AJ PROFIBUD, Chmielnik; prace konserwatorskie wnętrza zamku - ART. FORUM Bożena Boda-Dyga, Kraków; park - firma MARBUD Marcin Dutka, Nawojowa; renowacja kortu tenisowego – firma SCJ Czachor Sławomir, Rzeszów; firma KROKUS January Miśkowiec, Tarnów; Usługi Projektowe i Nadzory Elżbieta Obrocka, Tarnów; konserwacja i remont układu hydraulicznego fontanny z lwami – firma Metal-Drew Dariusz Białek; fortyfikacje - firma PIOTROWSKI Paweł Piotrowski, Piwoda; konserwacja mebli i wyposażenia pomieszczeń - Pracownie Konserwatorskie DART J. Dyżewski, B. Wieloszewski, D. Wieloszewska, Gdańsk; konserwacja oświetlenia - Renowacja Rzemiosła Artystycznego Tadeusz Galant, Kaszów; konserwacja zachowawcza makaty chińskiej - Polskie Pracownie Konserwacji Zabytków, Warszawa; ReKonArt Małgorzata Podkańska, Warszawa; TOP-System Instalacje Joanna Osetek, Sokołów Młp; firma MAZI Piotr Mazurek Obraźewice; KATANGA, Grzegorz Kwapisiewicz, Suchedniów; Konsorcjum AC - Konserwacja Piotrowski Kosakowski, Kraków; firma „Restauro”, Toruń; Konsorcjum "Art-Forum Bożena Boda-Dyga", Kraków; Konserwacja Zabytków Sabina Szkodlarska, Zabierzów oraz: Mariola Ratajczyk Ewa Soszko-Dziwińska, dr Aleksandra Trochimowicz oraz Damian Kwiecień, Ewa Partyka, Elżbieta Kaczorek, Hanna Cichocka, Piotr Marczyński przy współpracy Małgorzaty Podkańskiej historyka sztuki. Badania mikrobiologiczne wykonali: Katarzyna Pataraj, Katarzyna Lech, Justyna Wojcieszek. Nadzór pełnili: Joanna Nowak, Kierownik Pracowni Konserwacji Tkanin Zamku Królewskiego w Warszawie, dr Katarzyna Zapolska UMK Toruń, Jerzy Holc, Zamek na Wawelu, Jolanta Czarska.
- Źródła finansowania Prace remontowo-konserwatorskie i budowlane wymienione w przedłożonym opisie zostały sfinansowane ze środków MF EOG (Europejski Obszar Gospodarczy) i funduszy norweskich, Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, a także: Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Wojewody Podkarpackiego, środki własne. (GP).

Łańcut, makatka chińska, rekonstrukcja zawieszona na ścianie

Budynek tzw. Ogrodniczówki w zespole zamkowo-parkowym d. budynek Zarządu Ogrodów Łańcuckich, obecnie Państwowa Szkoła Muzyczna im. Teodora Leszetyckiego przy ul. 3-go Maja 19 - Wybudowany w 1899 przez hr. Romana Potockiego wg projektu z angielskiego czasopisma „Country Life”, jako dom dla ogrodników. Po przebudowie w 1913 wg proj. francuskiego architekta Amanda Bauque, aż do 1944 był siedzibą Naczelnego Zarządu Ogrodów Łańcuckich. Po II wojnie światowej do 1970 mieścił się tutaj Zarząd Państwowego Gospodarstwa Rolnego Ogrody w Łańcucie. Następnie po przeprowadzeniu kapitalnego remontu, przekazany został w 1971 Państwowej Szkole Muzycznej w Łańcucie.

Obiekt od 2005 roku wchodzi w skład pomnika historii „Łańcut - zespół zamkowo-parkowy” na podstawie Rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 25.08.2005 roku. W okresie czerwiec-lipiec 2015 roku zrealizowano przebudowę istniejących poziomów kanalizacji sanitarnej i deszczowej na terenie szkoły.

- Wykonawca: Sławomir Drelich, Jeżowe.
- Źródła finansowania: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Budynek willowy przy ul. Cetnarskiego 33 - murowany, 1901. Zbudowany z fundacji hr. Romana Potockiego (dawniej przeznaczony na mieszkania służbowe dla pracowników jego administracji), ok. 1920 w budynku zlokalizowano Poradnię Zdrowia, funkcja poradni kontynuowana w okresie powojennym wraz z sąsiednim budynkiem willowym przy ul. Cetnarskiego 31 (przychodnia przeciwgruźlicza z laboratorium). W zabytkowej zabudowie willowej Łańcuta reprezentuje zmodernizowany nurt architektury eklektycznej.

W grudniu 2017 roku został zakończony kolejny etap prac remontowo-budowlanych dotyczących odnowienia zabytkowego budynku willowego wraz z odbudową oficyny murowanej na zapleczu tego budynku willowego oraz drewnianego przedsionka wejściowego od strony elewacji północnej. Odbiorem prac konserwatorskich objęto m. in. remont w zakresie robót murarskich, a także wykonaniem nowych i wzmocnieniem istniejących nadproży otworów drzwiowych oraz okiennych. Poza tym podbito fundamenty, osuszono ściany wraz z wykonaniem izolacji przeciwwilgociowej fundamentów i murów piwnic. Zgodnie z wymogami konserwatorskimi przeprowadzono też renowację detali wystroju architektonicznego wnętrza i elewacji z położeniem nowych tynków (w tym tynków renowacyjnych). Elewacje willi docieplone systemowo poprzez pogrubienie ścian bloczkami murowanymi od strony wewnętrznej w ramach inwestycji związanej z adaptacją i przebudową obiektu na usługi kultury – Ośrodek Wymiany Międzynarodowej.

W 2018 roku w budynku głównym zmodernizowano dach, w tym przeprowadzono rozbiórki części pokrycia z dachówki ceramicznej wraz z wymianą na nowe rynien i rur spustowych oraz innych obróbek blacharskich, murów ogniowych, okapów, kołnierzy, gzymsów. W budynku oficyny odtworzono wszystkie części składowe zabytku wraz ze stolarką okienną i drzwiową.

- Wykonawca: firma AJ PROFIBUD, Chmielnik k/Rzeszowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne.

Budynek willowy „Zacisze” przy ul. Grunwaldzkiej - murowany, 1901, parterowy, na planie zbliżonym do prostokąta, elewacja południowa i wschodnia zryzalitowane, przy półn.-wsch. narożniku kwadratowa wieża, częściowo użytkowe poddasze, dach wielospadowy kryty dachówką ceramiczną, a na helmie wieży blacha ocynkowana ułożona w łuskę, otynkowany z bogatym detalem wystroju architektonicznego oraz dekoracją sztukatorską.

Willa wybudowana dla Rozalii Maternowskiej i Franciszka Pizeszelskiego, na miejscu starszego budynku drewnianego. W roku 1905 odkupiona przez Stanisława Cetnarskiego znanego budowniczego i przedsiębiorcy oraz burmistrza i honorowego obywatela miasta Łańcuta. Dom w tym samym roku został odsprzedany Radcy Sądu Aleksandrowi Skrobotowiczowi i jego żonie Jadwidze. W 1920 roku posesję odziedziczyła Stefania ze Skrobotowiczów Jęczalik, która w 1927 roku odsprzedała ją rodzinie Kreschów. Rodzina obecnych właścicieli willę kupiła w 1946 roku od Herscha i Leiby Kreschów, Arona i Izaaka Scussheimów. Obiekt stanowi własność prywatną. Według kwerendy archiwalnej poprzedni remont został przeprowadzony w 1968 roku.

W drugiej dekadzie XXI wieku na podstawie opracowanej dokumentacji projektowej zostało zgodnie z wymaganiami konserwatorskimi udzielone pozwolenia na wykonanie remontu tynków elewacji i detali wystroju. Prace te zakończono i odebrano protokołem komisji konserwatorskiej we wrześniu 2016 roku. W programie inwestycji uwzględniono również wykonanie schodów zewnętrznych z piaskowca. Od strony frontowej zachowane jest zabytkowe ogrodzenie metalowe pochodzące z 1905 roku wykonane zapewne przez warsztat Wojnarskiego z Łańcuta.

- Wykonawca: Konsorcjum RENOWATOR, Skołoszów.
- Źródła finansowania: środki własne.

Łańcut, willa Zacisze po zakończeniu prac konserwatorskich

Budynek mieszkalny „dworek modrzewiowy pod bocianami” przy ul. Paderewskiego 12

Wybudowany w 1891 dla rodziny Kaczorowskich, od 1905 własność Stanisława i Wandy Dzieczyńskich później ich syna Jerzego, a od 1935 częściowo stanowi własność Małgorzaty Jankowskiej i Marii Rzucidło, remontowany w 1935 i 1962. Aktualnie nieruchomości (nr 12 i 14) stanowią oddzielną własność Małgorzaty Jankowskiej i Barbary Matyaszek.

W 2015 roku przystąpiono do realizacji prac w zakresie remontu elewacji frontowej (wschodniej) i renowacji wszystkich zabytkowych detali wystroju architektonicznego drewnianego budynku mieszkalnego. W tym renowacji stolarki okiennej i drzwiowej, a także ganku z ozdobnym szczytem oraz szalowanych ścian elewacji ze zdwojonymi oknami oprawionymi w profilowane obramienia drewniane. Podstawą była zmiana pozwolenia konserwatorskiego z 2008 roku udzielona współwłaścicielom tej nieruchomości decyzją wydaną w 2014 roku. Pod koniec 2015 roku dodatkowo uzgodniono lokalizację wiaty garażowej na zapleczu tego obiektu. W roku 2016 kontynuowano prace remontowo-konserwatorskie elewacji tylnej i bocznej (od strony zachodniej i północnej).

- Wykonawca: Konsorcjum RENOWATOR, Skołoszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Łańcut, środki własne.

Łańcut, „dworek modrzewiowy pod bocianami” po zakończeniu prac

Budynek mieszkalny „dworek Piktonówka” przy ul. Kościuszki 13 - Wybudowany w 1914 z inicjatywy hr. Romana Potockiego dla Anglika Picktona koniuszego Ordynacji Łańcuckiej (która była jego właścicielem do 1946 roku). W latach 1934-1935 budynek mieścił szwalnię im. św. Wincentego a Paulo. W otoczeniu obiektu mury oporowe i zabytkowe ogrodzenie w formie przęsł metalowych wykonanych w warsztacie Wojnarskich, którzy wykonali szereg podobnych ogrodzeń na terenie miasta (na maszynie sprowadzonej z Wiednia w 1904). W okresie powojennym (1974, 1977-1978) obiekt wielokrotnie remontowany i przebudowany.

Remont kapitalny rozpoczął się niedługo po zakupie nieruchomości przez nowego właściciela, w drodze przetargu ogłoszonego przez władze miasta Łańcuta. Zgodnie z zatwierdzoną dokumentacją projektową wykonano szereg robót wzmocniających fundamenty i całą konstrukcję murowaną, stropy i dach. Wyremontowano drewnianą konstrukcję więźby dachowej pod nowe pokrycie z dachówki ceramicznej. W ramach prac adaptacyjnych związanych z funkcją gastronomiczną przywrócono stylową stolarkę okienną i drzwiową oraz wszystkie detale wystroju architektonicznego. Na wzór elewacji wschodniej na drugiej elewacji bocznej przywrócono zgodnie z archiwalną ikonografią inicjały RP i datę „1914”. Prace konserwatorskie objęły rekonstrukcję drewnianych kroksztynów, ganku wejściowego i ozdobnej listwy okapowej nawiązującej do stylu szwajcarsko-tyrolskiego. Tego typu elementy zdobiły również inne obiekty ordynacji, jak np. pałacyk myśliwski w Julinie-Wydrzu czy budynek dyrekcji lasów w Dąbrówkach.

- Wykonawca: firma ZDONBUD, Zakliczyn.
- Źródła finansowania: środki własne.

ŁĄCZKI JAGIELLOŃSKIE (gm. Wojaszówka, pow. krośnieński)

Kościół parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny i św. Andrzeja Apostoła wzniesiony w latach 1748-1750 w stylu późnobarokowym; usytuowany w centrum wsi wraz z dzwonnica i wieżą oraz zabytkową plebanią.

Prace remontowe objęły elewacje zewnętrzne kościoła. Oczyszczono i odgrzybiono ściany. Na części kościoła położono tynki renowacyjne i pomalowano elewacje (fasada i elewacja południowa). Wymieniono dachówki ceramiczne na głównym korpusie kościoła. Przejrzano i wzmocniono więźbę dachową.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip i A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Sarostwo Powiatowe w Krośnie, Gmina Wojaszówka, środki własne. (AO)

Dekoracja malarska stropu - ok. 1860, mal. Ignacy Sroczyński, technika klejowa na deskach uszczelnionych pasami płótna.

Prace zostały wykonane w latach 2015-2016. Od strony poddasza odczyszczono deski stropowe i zamontowano zdjętą uprzednio powałę. Udrożniono otwory wentylacyjne znajdujące się w stropie. Dekorację malarską figuralną i ornamentálną odczyszczono z grubej warstwy pleśni i brudu, co stanowiło główny wątek podjętej konserwacji. Przeprowadzono zabiegi chemiczne mające zatrzymać proces destrukcji biologicznej. Deski i płótno poddano impregnacji. Uzupełniono ubytki warstw technologicznych. Scalono kompozycję poprzez punktowanie metodą naśladowczą. Zdrewnianych ram aplikowanych na malowidło usunięto wtórna polichromię i zaaranżowano nową nawiązującą do tonacji całej dekoracji stropu.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

Łączki Jagiellońskie, dekoracja malarska stropu w trakcie prac konserwatorskich i po zakończeniu prac

ŁĄCZKI KUCHARSKIE (gm. Ropczyce, pow. ropczycko-sędziszowski)

Kościół parafialny pw. św. Bartłomieja Apostoła

Ołtarz główny - II poł. XIX, drewno polichromowane, pozłacane.

W 2018 roku zakończono prace przy ołtarzu głównym, polegające na konserwacji technicznej i estetycznej. Ołtarz posiadał różne typy zniszczeń. Struktura ołtarza była osłabiona i rozluźniona oraz zaatakowana żerowaniem owadów drewnojadów. Występowały ubytki, szczególnie w ornamentyce, przemalowania, łuszczenie gruntów. Ołtarz nie był dotychczas poddawany fachowym zabiegom konserwatorskim. W wyniku prac usunięto wielokrotne przemalowania i ołtarz otrzymał pierwotną jasno-zieloną kolorystykę. Wykonano pełną konserwację obrazów ołtarzowych *Św. Bartłomiej* i *Św. Roch* połączoną z dublaniem, co wzmocniło podobrazia.

Wykonawca: Stanisław Kłosowski, Kraków (ołtarz); Alina Kostka-Bernady, Tarnów (obrazy).

Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Ropczyce, środki własne. (MN)

ŁĄKA (gm. Trzebownisko, pow. rzeszowski)

Kościół parafialny pw. św. Onufrego

Ołtarze boczne północne: św. Józefa i Chrystusa Miłosiernego - barok, XVII i XVIII, drewno polichromowane, skóra-kurdyban.

Prace konserwatorskie przy ołtarzach przebiegały ciągu lat 2016-2017, analogicznie jak przy ołtarzach bocznych Matki Bożej Różańcowej i Ukrzyżowania wykonanych w poprzednich latach. Konserwacji poddano barokowe kurdybany znajdujące się w antepediach, które zostały w latach 70. naklejone na skóry, która uniemożliwiała jego oddychanie od odwrocia. Kurdybany zostały od niej

odklejone, skórę oczyszczono, uelastyczniono. Uzupełniono ubytki metodą wklejenia na zakładkę. Doklejono paski umożliwiające napięcie kurdybanu na fazowane i klinowane krosno. Wykonano retusz naśladowczy w miejscach ubytków. Ustalono, że po pracach w ołtarzu zostaną zamienione obrazy – w miejsce mało wartościowego artystycznie obrazu *Chrystus Miłosierny* zostanie umieszczony obraz barokowy trzech świętych: *Św. Rozalii, Św. Tekli i Św. Agnieszki* i obraz barokowy *Matki Bożej Zwycięskiej*, odnalezione w składziku.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip i A. Filip, Rzeszów; Krzysztof Dudek, Kraków (kurdybany).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Trzebownisko, środki własne. (MN)

ŁĄKA (gm. Leżajsk, pow. leżajski)

Ogrodzenie z zespołu kościoła parafialnego pw. św. Onufrego - murowane, k. XVIII.

W 2018 roku przeprowadzono remont i konserwację części zabytkowego muru od strony północnej.

- Wykonawca: firma DREW-BIS, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Wojewoda Podkarpacki, Gmina Trzebownisko, środki własne. (MP)

ŁĘKI GÓRNE (gm. Pilzno, pow. dębicki)

Kościół filialny, dawny parafialny pw. św. Bartłomieja Apostoła

Ołtarz boczny południowy Serca Pana Jezusa - barok, poł. XVIII, drewno polichromowane, połączane i posrebrzane.

W 2015 roku zakończono prace w ramach II etapu przy konserwacji ołtarza, którego zabiegi techniczne zrealizowano w roku ubiegłym. Wykonano konserwację estetyczną i rekonstrukcję pierwotnej kolorystyki - niebieskiej marmoryzacji, którą odnaleziono w niektórych zakamarkach ołtarza. W wyniku prac żółtokremowy ołtarz o gładkiej malaturze odzyskał pierwotne wartości artystyczne. Poddano konserwacji obraz w polu głównym *Ecce Homo* i obraz zasłonowy – *Objawienie Jezusa św. Małgorzacie*. Wykonano złocenia i srebrzenia, które musiały zostać zrekonstruowane w technice szlachetnej. Podczas prac ołtarz był zdemontowany i odsłoniła się zachowana za nim w sporym fragmencie renesansowa polichromia ścienna w postaci ornamentów wici kwiatowych, malowana temperą na belkach zrębu. W 2015 roku przed ponownym ustawieniem ołtarza wykonano częściowe oczyszczenie i utrwalenie reliktywów najstarszej polichromii, jaka istniała w kościele zbudowanym w 1482 roku.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip i A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miasta Pilzno, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN).

Łęki Górne, kościół filialny, ołtarz Serca Pana Jezusa przed i po zakończeniu prac

Ławy i stalle - manieryzm, pocz. XVII, drewno polichromowane

Dwa segmenty ławek i stalle, późnorenesansowe z początku XVII wieku, z wyposażenia kościoła filialnego (dawnego parafialnego) w Łękach Górnych, posiadające bogaty wystrój rzeźbiarski, nie były poddawane fachowym zabiegom konserwatorskim od czasu powstania. Zły stan zachowania, liczne ubytki spowodowane uszkodzeniami mechanicznymi i żerowaniem owadów - szkodników drewna, osypująca się polichromia wymagały pilnej interwencji konserwatorskiej. Wykonano dezynsekcję i niezbędne czynności techniczne, wzmocnienie konstrukcyjne, uzupełnienia ubytków. Uzupełniono w ławie kolatorskiej półkę pod pulpitem wg istniejących śladów oraz rekonstrukcję drzwiczek. Polichromię zachowaną na karnacjach postaci aniołów zdobiących ławy i ciemnobrązową malaturę uzupełniono w miejscach ubytków. Zespół renesansowych ław i stalle w Łękach Górnych jest niezwykle cennym przykładem rozwoju snycerstwa gdańskiego. Prace wykonano w latach 2016-2018.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip i A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miasta Pilzna, środki własne. (MN)

Łęki Górne, ławy po lewej po zakończeniu prac, po prawej przed rozpoczęciem prac konserwatorskich

ŁOPUSZKA MAŁA (gm. Kańczuga, pow. przeworski)

Dwór Pogonowskich - murowany, k. XIX.

Z uwagi na zły stan techniczny stolarki okiennej, w 2017 roku przeprowadzono jej wymianę. Wymieniono wówczas jej część (12 szt.). Do wykonania okien zastosowano drewno sosnowe i powtórzono wielkość, kształt i proporcje wcześniejszych okien, dodatkowo uzupełniono szpalety wewnętrzne i zewnętrzne.

- Wykonawca: firma JUST-OPTIC Justyna Bartman, Łańcut.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne.

ŁUCZYCE (gm. Przemyśl, pow. przemyski)

Kościół filialny pw. św. Kazimierza Parafii Rzymskokatolickiej w Krównikach - murowany, 1906.

W 2015 roku przeprowadzono I etap prac remontowych dachu wraz z jego konstrukcją w zakresie wymiany starego poszycia na nowe gontowe oraz jego impregnacji. W roku następnym prace były kontynuowane na części babinca oraz prezbiterium. W 2015 roku przeprowadzono także prace w zakresie usztywnienia ścian fundamentowych kościoła oraz ich izolacji pionowej.

- Wykonawca: Zenon Wojtowicz, Przemyśl; firma SAN-SPEED Magdalena Pogorzelec, Nehrybka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MBB)

Cerkiew Ofiarowania Najświętszej Maryi Panny - drewniana, 1856.

Stanowiła filię greckokatolickiej parafii w Krównikach. Po wysiedleniu ludności ukraińskiej w latach 1947–1991 stała opuszczona, zdewastowana i pozbawiona wyposażenia. Budowla drewniana konstrukcji zrębowej, trójdzielna, otoczona daszkiem okapowym. W 2015 roku przeprowadzono I etap prac remontowych dachu wraz z jego konstrukcją w zakresie wymiany starego poszycia na nowe gontowe oraz jego impregnacji. W roku następnym prace były kontynuowane na części babinca oraz prezbiterium.

- Wykonawca: Zenon Wojtowicz, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MBB)

ŁUKOWE (gm. Zagórz, pow. sanocki)

Cerkiew greckokatolicka pw. św. Dymitra, obecnie kościół parafialny - murowana, 1828, remontowana 1910, 1927, dzwonnica murowana, 1836.

Jest obiektem jednoprzestrzennym, nakrytym stromym dachem konstrukcji drewnianej storczykowej z sygnaturką oraz wieżą nad kruchtą, zwieńczoną hełmem, z zakrytą dobudowaną do tylnej ściany prezbiterium. Po zakończeniu II wojny światowej i wysiedleniu mieszkańców, cerkiew przekształcona została na kościół parafialny rzymskokatolicki. W latach 2014-2015 przy kościele prowadzone były prace remontowe przy dachu oraz przy wejściu do przestrzeni poddasza. W ramach prac wykonano uzupełnienie kamiennych schodów wejściowych zabiegowych na wieżę, wzmocnienie lub wymianę uszkodzonych belek stropowych oraz docieplenie stropu nad nawą i prezbiterium wełną mineralną układaną między belkami. Na poddaszu wykonano nową podłogę z desek. Wykonano remont sygnaturki ze wzmocnieniem jej podstawy dodatkowymi belkami, wzmocnienie lub wymianę uszkodzonych elementów konstrukcyjnych więźby dachowej nad nawą, prezbiterium i zakrytą, wraz z ich impregnacją. Wykonano także wymianę pokrycia całego dachu z blachy stalowej ocynkowanej na nowe z blachy miedzianej na pełnym deskowaniu wraz z wymianą obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych. Wykonano również konserwację metalowych krzyży w zwieńczeniu wieży i sygnaturki wraz z kulami oraz montaż instalacji odgromowej. Dokonano niezbędnych napraw uszkodzonych elementów ścian w strefie okapowej, polegających na uzupełnieniu profili ciągniętych gzymsów podokapowych oraz wykonaniu podbitki nad gzymsem.

- Wykonawcy: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Zagórz, środki własne Parafii. (BJ/KH).

Dzwonnica przy kościele parafialnym

Dzwonnica wzniesiona została przed wejściem na osi cerkwi, jako obiekt murowany z dachem usytuowanym na konstrukcji stalowej. W ramach prac remontowych wykonano wydłużenie okapu dachu, wzmocnienie stalowej konstrukcji dodatkowymi mieczami oraz zabezpieczenie antykorozyjne konstrukcji. Wykonano także wymianę deskowania połaci dachowej i pokrycia blaszanego na blachę tytanowo-cynkową, układaną na felc, oraz renowację krzyża wieńczącego dach dzwonnicy. Odtworzono ozdobną blaszaną koronkę oraz wykonano nową instalację elektryczną, którą umieszczono pod tynkiem. Uzupełniono brakujące elementy wątku kamiennego oraz konstrukcji ceglanej gzymsów. Uzupełniono tynki oraz spoinowanie w wątku kamiennym.

- Wykonawcy: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Zagórz, środki własne Parafii. (BJ/KH).

ŁYSA GÓRA (gm. Nowy Żmigród, pow. jasielski)

Kapliczka przydrożna - kamienna, pocz. XIX, typu domkowego.

Kapliczka o kubicznej formie bryły z klasycyzującą fasadą, której kompozycja oparta jest na symetrii, stanowi ważny akcent kształtujący krajobraz wsi. Podczas prac w roku 2018 usunięto wtórny, żelbetowy strop. Lico ścian zostało oczyszczone ze zmurszałych zapraw i zlasowanych kamieni. Przeprowadzono dezynfekcję i odsalanie zawilgoconych partii muru. Uzupełniono ubytki muru kamiennego. Oczyszczono sklepienie, wzmocniono oraz zrekonstruowano koronę murów z gzymsami okapowymi. W trakcie prac zrekonstruowano dach zgodnie z zachowaną ikonografią.

Strefa fundamentowa została wzmocniona a fundamenty częściowo podbite. Ściany również zostały wzmocnione a na elewacjach wykonano tynki zacierane w kolorze starej bieli. Drzwi wejściowe zostały zrekonstruowane wraz z kutą kratą. Dach przykryto gontem oraz osadzono na nim krzyż, który również został poddany konserwacji

- Wykonawca: firma REMBUD Kusiak Jan, Gorlice.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Nowy Żmigród. (AF)

MACHOWA (gm. Pilzno, pow. dębicki)

Kościół parafialny pw. Trójcy Przenajświętszej - drewniany, konstrukcji zrębowej o pokryciu dachowym i ścianach wyłożonych gontem za wyjątkiem odeskowanych ścian szczytowych, jednonawowy z węższym prezbiterium zamkniętym trójbocznie; 1779, odnawiany i przebudowywany 1862, 1880, 1944, 1958-1962.

W 2015 roku zrealizowano zakres prac obejmujący remont konstrukcji ścian zrębowych, konstrukcji dachu zakrystii, elewacji oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej w kościele. W ramach remontu ścian przeprowadzono miejscową wymianę zmuśrzałych belek zrębowych, rozbiórkę szalówki z desek i przywrócenie ogonienia ścian. Na ścianach szczytowych powtórzono deskowanie z listwowaniem. Stolarkę okienną i drzwiową zrekonstruowano z zachowaniem historycznej konstrukcji i podziałów. W 2016 roku przeprowadzono wymianę starej instalacji elektrycznej oraz montaż instalacji niskoprądowych - sygnalizacji włamania i pożarowej. W roku 2017 wykonano schody kamienne do kruchty głównej oraz bocznej zakrystii, a także rynsztoki kamienne, odprowadzające wody opadowe (opaska) wokół kościoła. W 2018 roku przeprowadzono remont otoczenia wokół kościoła. Rozebrano drogę procesyjną z betonu, a obejście wyłożono nieregularnymi płytami z kamienia łamanego typu „kwarcyt grecki”.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz (remont elewacji, schodów); Zakład Usługowy Projektowanie i Wykonawstwo, Sułkowice (instalacje); Leszek Podraza (droga procesyjna).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Pilzno, środki własne Parafii. (AK)

Polichromia - neorenesans, 1906, mal. Stanisław Gucwa, olej.

W sierpniu 2018 roku rozpoczęto prace przy polichromii w obrębie prezbiterium drewnianego kościoła. Wykonano rozpoznanie częściowych przemalowań. Drewno podłoża miejscami było osłabione wskutek działalności owadów szkodników drewna. W wyniku zawilgocenia i wahań temperatury występowały miejscowo pęcherze i odpryski, odsłaniające zaprawę kredowo-klejową. Malowidła były silnie zabrudzone. Deski stropowe miejscami ze śladami zalewania wodą. Całość pokryta była w latach 60. XX werniksem, który znacznie był pożółknięty. Na ściemnienie ścian miał też wpływ pożar ołtarza głównego kilkadziesiąt lat temu, który został ugaszony. W dolnych partiach ścian wymieniono w ostatnich latach podczas prac remontowych kościoła belki zrębu. Prace rozpoczęto od zabiegów technicznych i od konserwacji stropu z przedstawieniem figuralnym *Matki Bożej z Dzieciątkiem i św. Agnieszką i Dorotą* uzyskując bardzo dobry efekt estetyczny. Prace kontynuowane są w kolejnych latach.

- Wykonawca: Alina Kostka-Bernady, Tarnów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MN).

MAJDAN KRÓLEWSKI (gm. Majdan Królewski pow. kolbuszowski)

Kościół parafialny pw. św. Bartłomieja Apostoła - murowany, 1761-1792, remont kapitalny 1989-1994, 2005, 2009-2010.

W 2018 roku wykonano renowację dachu nawy, remont konstrukcji więźby dachowej w kościele oraz remont i konserwację dzwonnicy. Ponadto wykonano oświetlenie, monitoring i instalacje odgromowe obiektu.

- Wykonawca: Jerzy Skura, Majdan Królewski.
- Źródła finansowania: środki unijne (BW)

Majdan Królewski, kościół po zakończeniu remontu

Kaplica Kozłowieckich na cmentarzu parafialnym - murowana, II poł. XIX, klasycystyczna.

W 2015 roku wykonano remont fundamentów, konstrukcji dachu wraz z pokryciem i oryynnowaniem oraz remont schodów; w 2016 roku remont i konserwacja ścian zewnętrznych i wewnętrznych, posadzki oraz stolarki.

- Wykonawca: Jerzy Skura, Majdan Królewski.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewoda Podkarpacki, Gmina Majdan Królewski. (GP)

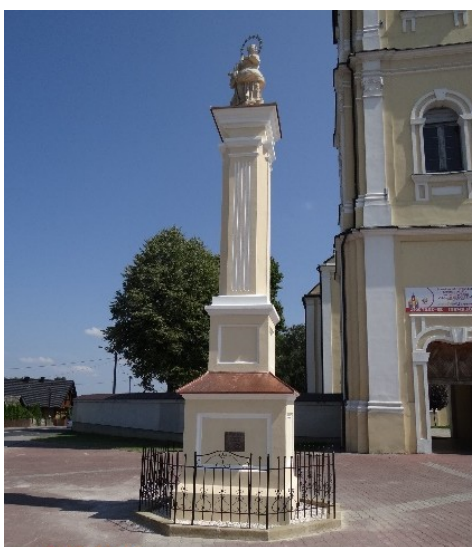

Majdan Królewski, kaplica Kozłowieckich na cmentarzu parafialnym po zakończeniu prac konserwatorskich

Figura *Matki Bożej* na placu przed kościołem - 1788, warsztat M. Polejowskiego, murowany cokół, rzeźba kamień polichromowany, tablica marmur.

Z uwagi na usytuowanie figury przy krawędzi placu z coraz bardziej ruchliwą drogą (przebiegającą wzdłuż placu przykościelnego) Wójt Gminy Majdan Królewski rozpoczął w 2014 roku starania o możliwość przeniesienia figury w celu zwiększenia jej bezpieczeństwa. Zrealizowano prace w połączeniu z konserwacją rzeźby. Po skompletowaniu projektów i ich uzgodnieniu, prace zrealizowano w 2015 roku. Wykonano nowy zbrojony fundament pod nowe miejsce posadowienia, wykonano obejmy stalowe i po przecięciu kolumny całość posadowiono. Wykonano renowacje tynków i nowe obróbki blacharskie

- Wykonawca: Ewelina i Marcin Gruszczyńscy, Rzeszów; firma REMBUD, Strzyżów.
- Źródła finansowania: Gmina Majdan Królewski. (MN)

MALAWA (gm. Krasne, powiat rzeszowski)

Kościół filialny pw. św. Marii Magdaleny na wzgórzu zw. Magdalenka - murowany, przed 1713, k. XVIII–1847, wielokrotnie remontowany, nieużytkowany.

W 2015 roku kontynuowano remont kościoła. Wyremontowano tynki zewnętrzne scalając istniejące z uzupełniającymi je tynkami renowacyjnymi i pomalowano, wzmocniono i wyremontowano istniejącą więźbę dachową, dokonano renowacji istniejącego pokrycia dachowego, zabezpieczono parapety i gzymsy oraz szczyty elewacji boczną dachówką ceramiczną – karpówką, wyremontowano zabytkową stolarkę drzwiową i okienną.

- Wykonawca: firma ZNAK Tadeusz Mokrzyński, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Krasne, środki własne Parafii. (BS)

MAŁA (gm. Ropczyce, pow. ropczycko-sędziszowski)

Cmentarz parafialny

W 2016 roku wykonano prace przy trzech nagrobkach członków rodziny Hupków usytuowanych w centrum cmentarza. Nagrobki te były bardzo zaniedbane i znajdowały się w złym stanie zachowania. Rodzina Hupków posiadała dwór w Małej i pobliskim Broniszowie. Przez wiele lat pełniła obowiązki kolatorskie wobec kościoła parafialnego. Ks. proboszcz Jacek Piróg postanowił poprawić stan zachowania i odbiór estetyczny nagrobków tych ważnych dla historii lokalnej postaci, żyjących w II poł. XIX i na pocz. XX wieku.

Nagrobek Włodzimierza Hupki i Stanisława Hupki - secesja, 1919, murowany z cegły, częściowo tynkowany, płaskorzeźba w kamieniu, żelazo.

Nagrobek posiadał liczne uszkodzenia. Cegła w znacznym procencie była zmurszała. Wymieniono najbardziej uszkodzone cegły oraz spoiny.

Nagrobek Malwiny z Ciszków Hupkowej - k. XIX, piaskowiec, marmur.

Inskrypcja na grobie Malwiny z Ciszków Hupkowej zachowana była fragmentarycznie - można było odczytać pojedyncze litery. Podczas prac udało się w pełni wydobyć formę literniczą i tym samym przywrócić pamięć o osobie zmarłej.

Nagrobek NN - neogotycki, k. XIX, piaskowiec, żeliwo, odlew.

Nagrobek znajdował się w złym stanie zachowania. Krzyż ażurowy, żeliwny z bogatą dekoracją ornamentalną był złamany, ale kompletny (odłamany był wbity w ziemię obok). Uzgodniono, że żeliwna część nagrobka, oprócz uzupełnienia ubytków, zostanie pokryta polichromią olejną, analogicznie do nagrobków tego samego typu na cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie - których badania technologiczne wykazały istnienie warstw malarskich.

- Wykonawca: Monika Jamroziewicz-Filek, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego. (MN)

MANASTERZ (gm. Przeworsk, pow. Jawornik Polski)

Kościół parafialny pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej

Obraz *Matki Bożej z Dzieciątkiem z ołtarza głównego* - I poł. XVIII, olej na płótnie.

Po demontażu obrazu z drewnianego podobrazia wykonano wstępną konsolidację oraz zabezpieczono krawędzie płótna. Wykonano wstępne badanie konserwatorskie warstw stratygraficznych i pobrano próbki do badań laboratoryjnych. Zniwelowano pofalowania i pęcherze, usunięto przemalowania wraz z retuszami pożółkłego werniksu, po czym wykonano dublaż. Uzupełniono warstwę malarską metodą scalająco-naśladowczą do oryginału, zwłaszcza w obrębie płaszcza, a następnie zamontowano obraz na nowe krosno.

Ołtarz *Matki Bożej Różańcowej* - pocz. XVIII i II poł. XIX, drewno polichromowane, na elementach snycerskich i detalach złoceń.

Prace rozpoczęto od demontażu ornamentów, elementów snycerskich i obrazu *Matki Bożej Różańcowej*. Wykonano szczegółowe badania konserwatorskie stanu zachowania, usunięto wtórne przemalowania, przeprowadzono dezynsekcję, impregnację i podklejenie gruntów. Wymieniono osłabione i zniszczone elementy stolarskie i snycerskie wraz z ich rekonstrukcją, wykonano grunty, pulmenty i złoceń oraz uzupełniono warstwę malarską struktury, naśladowczo do oryginału. Przy obrazie wykonano wszystkie zabiegi, jak w obrazie *Matki Bożej z Dzieciątkiem*.

- Wykonawca: Izabela Deptuła, Magdalena Chmielińska, Tomasz Deptuła, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Jawornik Polski, środki własne Parafii. (MO)

Ołtarz główny z obrazem *Św. Katarzyny Aleksandryjskiej na zasuwie* - pocz. XVIII i II poł. XIX, drewno polichromowane, na elementach snycerskich i detalach złoceń.

Ołtarz główny pochodzi z nieistniejącego, drewnianego kościoła i stanowi kompilację elementów XVIII i XIX-wiecznych, zaś obrazy przypisywane są malarzowi Fabiańskiemu z Przemyśla. Prace konserwatorskie rozpoczęte w 2018 roku objęły I etap przy strukturze i pełną konserwację obrazu z zasuw z przedstawieniem patronki wezwania kościoła. Po demontażu ornamentów, elementów snycerskich, rzeźb i obrazów przystąpiono do rozpoznania warstw

historycznych struktury, z których pierwotna była barwy pomarańczowo-cynobrowej z efektem „perełkowania”, druga w formie marmoryzacji w odcieniu brązowym z ciemniejszymi płycinami i trzecia brązowa, matowa, zaś profile oraz obramienia płycin zostały wtórnie przezłoczone. W wyniku ustaleń komisyjnych, zarówno w partiach polichromowanych jak i złożonych powrócono do pierwszej warstwy chronologicznej. Wykonano dezynfekcję, dezynsekcję i impregnację, wykonano w niezbędnym zakresie prace stolarskie, opracowano grunty w obrębie elementów polichromowanych i złożonych oraz założono pulmenty. W obrębie struktury dopunktowano partie oryginału oraz zrekonstruowano kolor na pozostałych płaszczyznach. Wykonano część złoceń, tj. w obrębie ramy i glorii w zwieńczeniu. Mieniąca się poświata na strukturze została poddana rozpoznaniu technologicznemu, w którym nie stwierdzono pigmentu datującego za efekt „perełkowania” - prawdopodobnie odpowiadał kraplak lub czerwień organiczna. W celu uzyskania pożądanego efektu do farby wierzchniej dodano syntetycznego proszku brokatowego. Z obrazu *Św. Katarzyny* usunięto przemaalowanie z 1960 roku autorstwa Alfreda Grosa, wcześniej poddając go zabiegowi zdublowania na nowe płótno. Wykonano punktowanie scalające do oryginału, naciągnięto na nowe blejtram, w którego środkową poprzeczkę wmontowano pochodzący z okresu wcześniejszej konserwacji fragment krosna z XX-wieczną inskrypcją. Ponadto listwy służące do przesuwania obrazu, jako zasuw, zostały dostosowane do jego nowych wymiarów.

- Wykonawca: Izabela Deptuła, Magdalena Chmielińska, Tomasz Deptuła, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Jawornik Polski, środki własne Parafii. (MO)

MARKOWA (gm. Markowa, pow. łańcucki)

Kościół parafialny pw. św. Doroty - murowany, 1904, projekt Stanisława Majerskiego.

Budowa neogotyckiego kościoła wg projektu architekta Stanisława Majerskiego, na miejscu starego drewnianego kościoła, nastąpiła z inicjatywy ks. Władysława Tryczyńskiego. W dniu 6 sierpnia 1904 roku wmurowano kamienia węgielnego pod jego budowę. W 1910 roku Andrzej Szajna wykonał ołtarz główny i ambonę. 25 czerwca 1910 roku konsekracja świątyni z udziałem bpa Karola Fischera. W 1937 roku pokrycie blachą dachu świątyni. Rok później wykonanie dwóch bocznych ołtarzy przez Jana Płazę. W latach 1944 i 1958 wykonanie kolejnych dwóch ołtarzy przez Andrzeja Ruta. W 1954 roku budowa ogrodzenia wokół kościoła. W 1973 roku pokrycie ścian kościoła polichromią przez Stanisława Jakubczyka. W 1975 roku umieszczenie w oknach witraży projektu ks. Wincentego Kiliana. Pod koniec XX wieku malowanie dachu i wykonanie nowych drzwi wejściowych do kościoła oraz wymiana instalacji elektrycznej i nagłośnieniowej, a także remont prezbiterium. W latach 1999-2000 konserwacja ołtarza głównego i ambony, a na początku XXI wieku remont zakrystii kościoła.

W listopadzie 2018 roku dokonano odbioru I etapu prac remontowych i konserwatorskich, dotyczących renowacji dachu nad nawą główną i wieżą kościoła - częściowo wymieniono więźbę dachową i pokrycie dachowe z blachy stalowej malowanej na blachę miedzianą. Wymieniono też wszystkie okucia i obróbki blacharskie oraz orynnowanie. Pracami remontowymi objęto również tynkowane elewacje wieży oraz attyki. W tym wyremontowano kraty wentylacyjne (żaluzje) i wymieniono cztery stalowe okrągłe okna wieży kościelnej.

- Wykonawca: firma AKRO, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewoda Podkarpacki, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Fundusz Kościelny, środki własne.

Markowa, kościół parafialny po remoncie

Zagroda – Muzeum

zespół drewnianych obiektów typu skansen Towarzystwa Przyjaciół Markowej: chałupa kmieca 1874, stajnia kmieca i stodoła z wozownią, k. XIX, chałupa i stajnia biedniacka 1905, wiatrak-koźlak 1946.

2015 rok – remont zachowawczy stajenki wyrobnika: podmurowanie fundamentu, wymiana zużytych podwalin zrębu z bali drewnianych, przebudowa zniszczonej konstrukcji dachu i wymiana pokrycia dachowego, wykonanie nowych drzwi deskowo-spągowych i okien z deskowymi opaskami, uzupełnienie uszczelnienia styków belek gliną i malowanie wapnem, wykonanie posadzki z gliny;

2018 rok – chałupa kmieca: remont wschodniej części pokrycia dachowego w formie strzechy; stodoła: remont zachowawczy poszycia dachowego z nowych kiczek ze słomy żytniej, zamontowanie koźłów.

- Wykonawca: Edward Szpytma – system gospodarczy; firma CERB-BUD Jerzy Czarnota, Albigowa.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne.(GP)

MEDYKA (gm. Medyka, pow. przemyski)

Kościół pw. św. Piotra i Pawła - drewniany, 1608, przebudowany 1850.

Prace konserwatorskie wystroju i wyposażenia drewnianego kościoła były realizowane w 2018 roku wraz z architekturą w ramach projektu „Zwiększenie atrakcyjności kulturalnej zabytkowego kościoła pw. św. Piotra i Pawła w Medyce finansowanego z EFRR – oś priorytetowa nr IV „Ochrona Środowiska Naturalnego I Dziedzictwa Kulturowego”. Prace rozpoczęto od odsłonięcia pierwotnych polichromii w obrębie prezbiterium kościoła, nawy głównej i naw bocznych w starej części oraz rozpoznano nawarstwienia w części dobudowanej. W starszej części kościoła

odsłonięto do ekspozycji dwie warstwy chronologiczne: pierwsza w formie „sieni” i druga obejmująca kartusze z tekstami dotyczącymi apostołów oraz przedstawienie na ścianie południowej ze Św. Hieronimem i scena na sklepieniu. Konserwację pierwszej warstwy malowidła utrzymano w charakterze zachowawczym bez rekonstrukcji, natomiast w drugiej warstwie dopuszczono minimalne dopunktowanie. Nad wejściem do zakrystii odsłonięto kartusz, w którym również stwierdzono występowanie dwóch chronologicznie różnych tekstów – oba poddano konserwacji. W części dobudowanej podjęto decyzję o usunięciu warstw tynku położonego na trzciniowych matach, a ściany wraz ze ścianą ołtarzową prezbiterium i naw bocznych zostały scalone kolorystycznie pobiałami. Usunięto współczesną obudowę balustrady chóru i słupów wykonując nową balustradę z czterech słupków i tralek, rekonstruując profil dolnej listwy i poręczy z profilu gniazda. Olejne obrazy stacji drogi krzyżowej poddano konserwacji, a współczesne ramy uproszczono i opracowano jak pozostałe drewniane elementy kościoła. Ołtarz główny wraz z figurami apostołów poddano pełnej konserwacji, z dezynfekcją, dezynsekcją i impregnacją, usunięciem wtórnych nawarstwień, pracami stolarskimi, wykonaniem nowych złoceń i scaleniem do warstwy oryginału. Wykonano także pełną konserwację obrazów: *Chrystus przekazujący klucze św. Piotrowi*, *Św. Tarsycjusz*, *Ukrzyżowanie* oraz feretronu i krucyfiksu.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (MO)

Medyka, kościół zabytkowy w trakcie prac badawczych oraz po odsłonięciu i uzupełnieniu polichromii

Dzwonnica - drewniana wzniesiona w latach 1607-1608 jako wieża kościoła.

W 2017 roku wykonano wymianę podwalin, remont podmurówki, dokonano goncenia ścian dolnej partii dzwonnicy oraz impregnacji całości.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (JG)

Budynek tzw. Sędziówki w zespole dworsko-parkowym Pawlikowskich - murowana, l. 30. XIX.

Gmina Medyka w latach 2013-2014 przeprowadziła kapitalny remont oficyny dworskiej, tzw. Domu Gościnnego – głównego budynku założenia dworskiego, usytuowanego w otoczeniu parku. Poza ścisłym centrum reprezentacyjnym, ale przy wjeździe do niego, usytuowany jest skromny, klasycystyczny budynek tzw. Sędziówki – nieużytkowany od kilkadziesiąt lat, popadający w ruinę. Jego przejęcie przez Gminę w 2015 roku dało możliwość przygotowania kapitalnego remontu z adaptacją na bibliotekę i czytelnię. Prace projektowe wykonano w 2015 roku. Ze względu na duże zawilgocenie i znaczne ubytki ścian wykonano wzmocnienie konstrukcyjne budynku poprzez podbicie fundamentów i założenie izolacji. Zły stan dachu wymusił prawie całkowitą wymianę więźby dachowej oraz wykonanie nowego pokrycia z zastosowaniem dachówki-karpiówki. Przeprowadzono remont kominów, wymianę stolarki drzwiowej i okiennej, posadzek. Ogrodzone i uporządkowane zostało otoczenie.

- Wykonawca: firma ASTRUM SOLAR, Pikulice.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne, Gmina Medyka. (IZ)

MICHAŁÓWKA (gm. Radymno, pow. jarosławski)

Kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła - drewniany konstrukcji zrębowej na kamiennym podmurowaniu. 1763-1765, 28 sierpnia 1828 konsekracja kościoła, której dokonał bp Jan Antoni Potocki. Zniszczenia 1914-1915 podczas I wojny św., 1916 odbudowany. Podczas II wojny św. w kościele urządzono magazyn, 1942 roku kościół ponownie uległ zniszczeniu. W latach 1972-1976 gruntowny remont.

Prace remontowe przy kościele rozpoczęto w roku 2016 roku. Wykonano konserwację poszycia gontowego dachu, przeprowadzono montaż obróbek blacharskich i rur spustowych oraz konserwację stolarki okiennej. W roku 2018 przystąpiono do I etapu prac remontowo-konserwatorskich drewnianej elewacji od strony północnej i zachodniej obejmujące oczyszczenie i impregnację oraz konserwację stolarki drzwiowej.

- Wykonawca: firma RENOWATOR Paweł Madejowski, Łazy.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Radymno, środki własne. (MBB)

Elementy wyposażenia: dwie rzeźby kapłanów, pięć figur aniołków, chrzcielnica, feretrony

W 2015 roku przeprowadzono konsolidację warstw technologicznych i prace stolarskie przy chrzcielnicy, zaś pełną konserwację przy rzeźbach kapłanów. W 2016 roku zrealizowano prace konserwatorskie przy chrzcielnicy, o charakterze technicznym i estetycznym, w ramach których m.in. odsłonięto pierwszą warstwę malarską, wykonano złączenia na pokrywie i podstawie. Obiekt został przywrócony do użytku. Figury aniołków zostały poddane kompleksowym zabiegom konserwatorskim, prowadzonych etapami w latach 2017-2018. Prace konserwatorskie przy wyposażeniu drewnianego kościoła w Michałowce wymagają kontynuacji.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne.

MIEJSCE PIASTOWE (gm. Miejsce Piastowe, pow. krośnieński)

Cmentarz komunalny - zespół pięciu nagrobków w obrębie kwatery grobowej rodziny Trzeciejskich - II poł. XIX, piaskowiec.

Prace przy zespole nagrobków prowadzone były etapowo od 2016 roku. I etap prac objął nagrobek Henryka J. Trzeciejskiego. Wykonano naprawę fundamentowania poprzez częściowy demontaż kamiennego obramienia i wprowadzenie żelbetowego pierścienia na dwóch poziomach.

Kamień został poddany zabiegom dezynfekcji, usunięto nawarstwienia biologiczne oraz przywrócono oryginalną fakturę kamienia. Ryt na tablicy inskrypcyjnej został pogłębiony w celu uczytelnienia. Konserwacji poddano metalowy krucyfiks oraz opracowano nowy sposób jego montażu na kamiennym krzyżu. Ubytki zostały uzupełnione a struktura kamienia wzmocniona poprzez impregnację. W kolejnym etapie wykonano nowe fundamentowanie pozostałych nagrobków z kwatery grobowej (Hieronima Trzecieckiego, Heleny i Jakuba Trzecieckich, Teresy Trzecieckiej, Jana Trzecieckiego). Zostały one oczyszczone, wykonano zabieg odsalania oraz uzupełniono ubytki masami mineralnymi. Faktura uzupełnień została opracowana a liternictwo inskrypcji uczytelnione. Wykonano konserwację i rekonstrukcję elementów metalowych. Przeprowadzono hydrofobizację oraz scalenie kolorystyczne powierzchni kamienia. Otoczenie nagrobków oraz betonowe obramienie ogrodzenia oraz elementy łańcuchów i słupków kwatery poddano renowacji, podczas której usunięto nawarstwienia, uzupełniono ubytki i scalono kolorystycznie oraz zabezpieczono antykorozyjnie powierzchnię metalu.

- Wykonawca: firma KONS-ART Mirosław Babicz, Trzciana.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miejsce Piastowe. (AF)

Kościół Zgromadzenia św. Michała Archaniola - Kościół pw. Matki Boskiej Królowej Polski w Miejscu Piastowym (tzw. „Na Górcie”) wzniesiony został w latach 1931-1935 wg planów arch. Jana Sas-Zubrzyckiego i wraz z powstałym w latach 1898-1905 Domem Macierzystym Zgromadzenia Św. Michała Archaniola wpisany został do rejestru zabytków.

Przy kościele „Na Górcie” w latach 2016-2018 prowadzone były roboty budowlane polegające na dobudowie po obu stronach nawy głównej przy prezbiterium dwóch kaplic bocznych - jedna stanowiąca wotum Zgromadzenia na 100-lecie objawień fatimskich oraz druga poświęcona założycielowi Zgromadzenia ks. Bronisławowi Markiewiczowi. Kaplice utrzymane zostały w stylistyce architektury historycznej kościoła. W 2019 roku w pomieszczeniach pod nawą główną kościoła, mieszczących salę widowiskowo-teatralną wraz z zapleczem, wykonano niezbędne prace remontowe i modernizacyjne. Sala ta od początku istnienia kościoła służyła i po dzień dzisiejszy służy celom edukacyjnym oraz wychowawczym i patriotycznym. Intensywnie użytkowane pomieszczenia obecnie wymagały remontu. W ramach prac wykonano wymianę konstrukcji podscenia, podłogi sceny i zapadni, remont garderób znajdujących się po bokach sceny oraz pomieszczeń szatni i toalet. Na nowo wykonano instalacje elektryczne i sanitarne oraz konstrukcję pod elementy oświetlenia i nagłośnienia na sali i scenie. Wymieniono drzwi wewnętrzne z przedsionka do sali oraz wykonano nową kolorystykę pomieszczeń.

- Wykonawcy: Zespół Usług Projektowych i Wykonawczych inż. Wacław Krzanowski (kaplice boczne); Zakład Instalacyjny R. Staroń, Z. Staroń, Krosno (sala teatralna).
- Źródła finansowania: dotacja zewnętrzna i środki własne Zgromadzenia. (KH).

MIELEC (gm. Mielec, pow. mielecki)

Kościół parafialny pw. św. Mateusza Apostoła i Ewangelisty - murowany, 4 ćw. XVII, wybudowany staraniem Jerzego Zbigniewa Ossolińskiego, kasztelana połanieckiego, przebudowany 1792-1795, 1924, odnowiony przed 1762, 1877-1878, 1958, 1983.

W 2015 roku przeprowadzono konserwację drewnianych, dwuskrzydłowych drzwi głównych kościoła oraz przebudowę wewnętrznych instalacji elektrycznych. W 2018 roku wykonano odnowienie i uzupełnienie okładzin architektonicznych wnętrza kościoła oraz przeprowadzono prace przy wewnętrznych ścianach i sklepieniach w zakrystii kościoła, obejmujących renowację tynków i powłok malarskich.

- Wykonawcy: firma ELMEX, Mielec; Stalarnia Jan Kopeć, Dymitrów Duży; firma CARRE Koba Andrzej, Mielec.

- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Mielcu, środki własne Parafii. (DK)

Polichromia przeszła zachodniego powyżej gzymsu wieńczącego w nawie głównej kościoła - XVIII.

Na podstawie przeprowadzonych badań stratygraficznych potwierdzono występowanie historycznych polichromii, wartych przywrócenia. Dokonano odsłonięcia warstw malarskich spod licznych przemalowań, metodą mechaniczną. Warstwy malarskie zdezynfekowano i utrwalono. Miejscowo przeprowadzono odsalanie zapraw oraz podklejenie i ich uzupełnienie. Warstwy malarskie zostały uzupełnione, a w niektórych przypadkach konieczna była całkowita rekonstrukcja.

- Wykonawca: Elżbieta Graboś, Zakrzów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii.

Polichromia na sklepieniu nawy głównej – etap II: całość z wyłączeniem przeszła zachodniego - XVIII.

Prace stanowią kolejny etap działań konserwatorskich w obrębie zabytkowej polichromii kościoła. Na podstawie przeprowadzonych badań stratygraficznych potwierdzono występowanie historycznych polichromii, wartych przywrócenia. Dokonano odsłonięcia warstw malarskich spod licznych przemalowań, metodą mechaniczną. Warstwy malarskie zdezynfekowano i utrwalono. Miejscowo przeprowadzono odsalanie zapraw oraz ich podklejenie i uzupełnienie. Warstwy malarskie zostały uzupełnione, a w niektórych przypadkach konieczna była całkowita rekonstrukcja.

- Wykonawca: Elżbieta Graboś, Zakrzów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii.

Polichromia prezbiterium – etap III: całość z wyłączeniem przeszła zachodniego - XVIII.

Prace stanowią kolejny etap działań konserwatorskich w obrębie zabytkowej polichromii kościoła. Na podstawie przeprowadzonych badań stratygraficznych potwierdzono występowanie historycznych polichromii, wartych przywrócenia. Dokonano odsłonięcia warstw malarskich spod licznych przemalowań, metodą mechaniczną. Warstwy malarskie zdezynfekowano i utrwalono. Miejscowo przeprowadzono odsalanie zapraw oraz podklejenie i ich uzupełnienie. Warstwy malarskie zostały uzupełnione, a w niektórych przypadkach konieczna była całkowita rekonstrukcja.

- Wykonawca: Elżbieta Graboś, Zakrzów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii..

Polichromia ścian i sklepienia kaplic bocznych oraz ścian nawy głównej - etap IV – XVIII.

Prace stanowią kolejny etap działań konserwatorskich w obrębie zabytkowej polichromii kościoła. Na podstawie przeprowadzonych badań stratygraficznych potwierdzono występowanie historycznych polichromii, wartych przywrócenia. Dokonano odsłonięcia warstw malarskich spod licznych przemalowań, metodą mechaniczną. Warstwy malarskie zdezynfekowano i utrwalono. Miejscowo przeprowadzono odsalanie zapraw oraz podklejenie i ich uzupełnienie. Warstwy malarskie zostały uzupełnione, a w niektórych przypadkach konieczna była całkowita rekonstrukcja.

- Wykonawca: Elżbieta Graboś, Zakrzów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii.

Pozostałości zespołu kościoła parafialnego pw. św. Marka Ewangelisty - kaplica grobowa Boguszów, murowana, 1877, remontowana 2005; cztery kapliczki w ogrodzeniu, murowane, 1885, z fundacji Anny Rusin.

W 2015 roku Parafia przeprowadziła prace remontowo-konserwatorskie przy **kapliczkach w ogrodzeniu** kościoła, obejmujące wymianę zmurszałych fundamentów, wykonanie izolacji poziomej i pionowej fundamentów, wzmocnienie ścian poprzez przemurowanie, wymianę zmurszałych cegieł

i uzupełnieniu ubytków, zszywanie pęknięć za pomocą prętów HELIBAR, odtworzenie we wszystkich kapliczkach drewnianego antepedium (na wzór zachowanego w jednej z nich), remont drewnianej konstrukcji dachowej, wymianę pokrycia dachowego z blachy ocynkowanej na blachę cynkowo-tytanową, remont drewnianego podbicia stropu kapliczek, wymianę zniszczonych tynków, z częściowym wyprofilowaniem i odtworzeniem gzymsu, malowanie ścian i przywróceniu ceglanej posadzki wewnątrz kapliczek. W 2017 roku Parafia przeprowadziła remont kapitalny **kaplicy grobowej Boguszów**, obejmujący wykonanie drenażu opaskowego na poziomie fundamentów, wykonanie izolacji pionowej fundamentów, wymianę zniszczonych zewnętrznych tynków cementowo-wapiennych na nowe wapienno-piaskowe, remont drewnianej więźby dachowej wraz z jej impregnacją środkami grzybo- i owadobójczymi oraz ogniochronnymi, wymianę obróbek blacharskich na zwieńczeniu szczytu elewacji frontowej oraz pasa podrynnowego, wymianę rynien i rur spustowych, remont drewnianego podbicia stropu kaplicy, remont stolarki okiennej i drzwiowej, wymianę zawilgoconych tynków wewnętrznych do wysokości 1,5 m i założenie nowych wapienno-piaskowych, malowanie ścian wewnętrznych, wymianę posadzki ze współczesnych płytek ceramicznych na posadzkę z płyt granitowych, wykonanie wentylacji grawitacyjnej kaplicy, wykonanie opaski odwadniającej z kostki granitowej.

- Wykonawca: Józef Marzec, Przebendów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (DK)

Kaplica pw. św. Stanisława Kostki, ul. Warszawska 1 - murowana, 1911-1912, wg projektu Augustyna Tarkowskiego, staraniem członków Towarzystwa Bursy Gimnazjalnej w Mielcu.

W latach 2017-2018 Parafia pw. Ducha Świętego w Mielcu przeprowadziła prace remontowo-konserwatorskie kaplicy, obejmujące konserwację ceglanych elewacji wraz z kamiennym wystrojem architektonicznym oraz remont dachu wraz z wymianą pokrycia dachowego nad prezbiterium kaplicy. Prace prowadzone były w oparciu o projekt budowlany opracowany przez mgr inż. arch. Bartłomieja Cieślę.

- Wykonawca: Marek Daniec, Leksandrowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Mielcu, środki własne Parafii. (DK)

Mielec, kaplica p.w. św. Stanisława Kostki po remoncie

Budynek Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, ul. S. Sękowskiego 1 -
muruwany, 1926-1931, remontowany lata 70. XX.

W 2018 roku przeprowadzono remont elewacji południowo-wschodniej i południowo-zachodniej budynku Sokolni. Prace prowadzono w oparciu o dokumentację projektową opracowaną przez Pracownię Projektową Danuta Pazdro, Mielec.

- Wykonawca: firma EKOBUD Stanisław i Marzanna Turkot, Mielec.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne (DK)

Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej, ul. J. Kilińskiego 27 - drewniany, 1882, rozbudowany 1894.

W latach 2015-2017 wykonano roboty remontowo-konserwatorskie, obejmujące wykonanie podłóży i posadzek, ocieplenie stropu i dachu przybudówki oraz ścian zewnętrznych budynku, wykonanie drzwi zewnętrznych do strażnicy oraz wymianę parapetów. Prace wykonano w oparciu o projekt budowlany opracowany przez mgr inż. arch. Dorotę Hamalę-Lis, Mielec.

- Wykonawca: firma BARTBUD Piekarczyk Bartłomiej, Mielec.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (DK)

Dom, ul. T. Kościuszki 5 - muruwany, ok.1850, uszkodzony 1944, remontowany 1945, 1963,1972,1982-1983.

W 2017 roku właścicielka obiektu przeprowadziła remont polegający na odnowieniu elewacji i wymianie stolarki okiennej. Prace prowadzono w oparciu o projekt budowlany autorstwa mgr inż. arch. Michała Micka z firmy „Dom Projekt” Mirosław Mazur, Mielec.

- Wykonawca: systemem gospodarczym.
- Źródła finansowania: środki własne. (DK)

Budynek d. Rady Powiatowej, obecnie Państwowa Szkoła Muzyczna, ul. T. Kościuszki 10 - muruwany, 1909 wg projektu Jana Ostoji Stobieckiego dla potrzeb Rady Powiatowej, remontowany 1978.

W 2018 roku przeprowadzono prace konserwatorskie przy kamiennych kolumnach, posadzce z piaskowca w podcieniu przed wejściem głównym, konserwacji trzech par drzwi zewnętrznych oraz dwóch parapetów kamiennych przy wejściu głównym oraz odnowienie elewacji frontowej budynku.

- Wykonawca: firma CREO, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne. (DK)

Kamienica, obecnie Zarząd Oddziału ZNP, ul. T. Kościuszki 25 - murowana, ok.1908, remontowana 1991-1992, 2013.

W 2016 roku właściciel przeprowadził prace remontowe polegające na wymianie wewnętrznej stolarki drzwiowej.

- Wykonawca: firma DOM, Mielec.
- Źródła finansowania: środki własne. (DK)

Kamienica, ul. Sandomierska 17 - murowana, XIX/XX, rozbudowana 1914, remontowana 1958, 1965-1968, 1978.

W latach 2015-2018 właściciel przeprowadził prace przy kamienicy obejmujące remont więźby dachowej z wymianą pokrycia dachowego, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej oraz remont elewacji frontowej, północno-wschodniej i południowo-zachodniej. Prace remontowe wykonywane były w oparciu o projekt budowlany opracowany przez inż. Bogusława Paśko z Zakładu Obsługi Inwestycyjnej ZOI w Rzeszowie, Oddział w Mielcu.

- Wykonawca: firma STOP-MAL Czesław i Kazimierz Stopa, Jamy.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (DK)

MIELNÓW (gm. Krasieczyn, pow. przemyski)

Nagrobek Marii Chwapilowej na cmentarzu przykościelnym w zespole dawnej cerkwi grekokatolickiej, obecnie kościoła rzymskokatolickiego pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny – 1907, cegła, piaskowiec, marmur, metal; Urban Olmauc(?).

Pomnik nagrobny znajduje się na terenie pozostałości dawnego cmentarza przycerkiewnego, wchodzącego w skład zespołu cerkwi grekokatolickiej obecnie kościoła rzymskokatolickiego. Jest to najstarszy zachowany nagrobek. Bryłę pomnika tworzy ceglana podmurówka, na niej położona jest piaskowcowa płyta nagrobna, wyposażona w cztery okrągłe metalowe uchwyty. Na płycie wznosi się prostokątny marmurowy obelisk z inskrypcją. W dolnej prawej części obelisku znajduje się napis, prawdopodobnie sygnatura autora „Urban Olmauc”. Przeprowadzone w 2015 roku prace przy nagrobku Marii Chwalipowej, właścicielki Mielnowa, posiadały charakter konserwacji technicznej i estetycznej. W wyniku prac obiekt odzyskał pierwotne walory.

- Wykonawca: Halszka Granek-Smarzewska, Kosztowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MF)

MIĘDZYPRODZIE (gm. Sanok, pow. sanocki)

Cerkiew grekokatolicka, obecnie filialny kościół pw. Świętej Trójcy

Ikonostas - k. XIX, struktura stolarsko-snycerska, polichromowana, złocona i srebrzona.

W latach 2015-2016 kontynuowane były prace konserwatorsko-restauratorskie przy ikonostasie, które prowadzono etapami od 2012 roku. W roku 2015 zakresem objęte były ikony: pięć z przedstawieniami apostołów oraz sześć ze strefy proroków, a także detal snycerski, tj. kolumny artykułujące rząd apostołów oraz sześć wazonów płomienistych i dwa wazony kwieciste. W roku 2016 wykonano ostatni etap prac przy ikonostasie, który obejmował strukturę stolarsko-snycerską dolnej kondygnacji do poziomu gzymsu wieńczącego rząd namiestny (włącznie z nim), z wyłączeniem ikon. Wykonano ponadto prace przy aplikowanym detalu snycerskim w górnej kondygnacji, z wyłączeniem profilowanych ram i takich listew, kolumn artykułujących rząd apostołów, sześciu wazonów płomienistych oraz dwóch kwiecistych. W toku tych prac odczyszczono ikony, usunięto wtórne warstwy przemalowań, płótna zdublowano, uzupełniono ubytki gruntów oraz scalono kolorystycznie warstwę malarską. Płótna na powrót zamontowano w strukturze na naprawionych blejtramach oraz odcyszczonych blatach. Przy strukturze oraz detalu snycerskim wykonano odczyszczenie, usunięcie wtórnych przemalowań, lokalną impregnację drewna, uzupełnienie jego ubytków, scalenie poprzez przemalowanie po formie warstwy malarskiej na strukturze oraz wymianę warstw technologicznych na aplikacjach – gruntów, pulmentów, złocień i srebrzeń.

- Wykonawca: Sandra Benedyk-Dyl, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Sanok, środki własne Parafii. (JU)

Para ołtarzy bocznych - k. XIX, struktury stolarsko-snycerskie, polichromowane i złocone.

Prace konserwatorskie pary ołtarzy bocznych prowadzono w roku 2017 (ołtarz z ikoną *Trójcy Starotestamentowej*) oraz 2018 (ołtarz z ikoną *Matki Bożej z Dzieciątkiem*). Przedmiotem prac były same struktury stolarsko-snycerskie, bez ikon. Z obiektów usunięto wtórne nawarstwienia, wykonano naprawy stolarskie, zniszczone elementy drewna wymieniono na nowe, wymieniono pasy płótna, założono uzupełnienia ubytków drewna. Z elementów złożonych zrzucano wszystkie nawarstwienia. Drewno odrobaczono i zaimpregnowano. Odtworzono warstwę malarską na strukturach, na aplikacjach snycerskich odtworzono grunty, złocenia i srebrzenia. Wykonano nowe podesty.

- Wykonawca: Sandra Benedyk-Dyl, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator w Przemysłu, środki własne Parafii. (JU)

MIŁOCIN (gm. Głogów Małopolski, pow. rzeszowski)

Kaplica myśliwska Ignacego Lubomirskiego, obecnie kaplica pw. św. Huberta, ul. Borowa w Rzeszowie

Polichromia ścienna - barok, 1746, fresk.

Prace rozpoczęto w roku 2012 w ramach pracy dyplomowej na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki ASP Kraków pod nadzorem dr hab. Andrzej Guzika. W latach następnych kontynuowano konserwację pozostałych części polichromii wewnątrz kopuły i na ścianach, jako samodzielne zadanie z uzyskaniem bardzo dobrego efektu estetycznego. Podczas prac usuwane były błędnie wykonane reperacje tynków oraz punktowania z poprzedniej konserwacji z lat 70. Uzupełniono ubytki tynku z zachowaniem odpowiedniej technologii i faktury oraz ubytki warstwy malarskiej. W 2015 roku wykonano prace w ramach II etapu, tj. konserwację malowideł w kopule i latarni.

- Wykonawca: Elżbieta Wiącek-Lach, Raniżów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewoda Podkarpacki, Gmina Głogów Młp., środki własne. (MN)

MŁODOWICE (gm. Fredropol, pow. przemyski)

Cerkiew Prawosławna pw. Opieki Matki Bożej - drewniana, zrębowa, 1923.

Prace remontowo-konserwatorskie prowadzone w roku 2016 obejmowały konserwację drzwi głównych wejściowych; w roku 2018 prace przy fundamentach, elewacjach i dachu, wykonanie drenażu opaskowego oraz schodów przed wejściem.

- Wykonawca: Dariusz Gościński Usługi Remontowo-Budowlane, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Fundusz Kościelny. (ABu.)

Młodowice, cerkiew

MŁYNY (gm. Radymno, pow. jarosławski)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół filialny Parafii Rzymskokatolickiej w Korczowej

Ołtarz główny

Ołtarz konserwowany był etapami. W 2015 roku została przeprowadzona konserwacja techniczna struktury ołtarzowej i elementów snycerki. W 2016 roku wykonano II etap prac przy ołtarzu, obejmujący dokończenie konserwacji technicznej wraz z wykonaniem konsolidacji warstw technologicznych, prace stolarskie i usunięcie przemaalowań. Cała struktura ołtarza została poddana konserwacji estetycznej – wykonano punktowanie do oryginału. Wykonano 15% prac pozłotniczych, zachowując miejscowo zachowane maty, stanowiące złocenia dolnej części nastawy ołtarzowej. W 2017 roku zrealizowano III etap prac, polegający na wykonaniu konserwacji technicznej i estetycznej dwóch ikon *Matki Bożej z Dzieciątkiem i św. Janem Chrzcicielem* oraz *Ojców Kościoła* wraz ze złoceniami (uzupełnienia złotem w proszku), konserwacji technicznej i estetycznej wraz ze złoceniami dwóch aniołów, konserwacji technicznej i estetycznej dwóch sztuk uszaków wraz z medalionami. Przeprowadzono konserwację estetyczną snycerki (po zakończeniu prac przy ołtarzu, został on złożony w prezbiterium kościoła parafialnego w Korczynie.)

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Elżbieta Marzec, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Radymno, środki własne Parafii. (MF)

MOROCHÓW (gm. Zagórz, pow. sanocki)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie prawosławna pw. Spotkania Pańskiego - drewniana, 1837.

Jest to obiekt drewniany o konstrukcji zrębowej, oszalowany. Wewnątrz znajduje się bogate wyposażenie ruchome, w większości z II połowy XIX wieku. Remontem objęto wieżę – wykonano wzmocnienie fundamentów, przemurowanie kamiennej podmurówki, izolacja przeciwwilgociowa, wykonanie szalunku ścian i fartucha. Zaimpregnowano szalunek ścian zewnętrznych środkiem ochronnym. Zainstalowano system alarmu przeciwpożarowego, a także system sygnalizacji antywłamaniowej. Wyremontowano wewnętrzną instalację elektryczną. Wykonano mur ogrodzeniowy wokół cerkwi wraz z bramkami wejściowymi.

- Wykonawca: firma INWEST-BUD Krzysztof Juszczyk, Sanok; firma ELMIX, Ropczyce; firma JETIKA Tadeusz Jewiarz, Krosno; firma VERA ARTIS, Lublin.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Zagórz. (AO)

NAGOSZYN (gm. Żyraków, pow. dębicki)

Kościół parafialny pw. św. Antoniego Padewskiego - murowany, 1922-1925 wg proj. Teodora Talowskiego.

Wzniesiony z cegły ceramicznej na rzucie wydłużonego prostokąta z trójbocznie zamkniętym prezbiterium, układ kościoła bazylikowy z wydatną wieżą przy fasadzie na osi bocznej, wokół kościoła mur ogrodzeniowy z cegły pełnej. W latach 2015-2016 zrealizowano prace remontowo-konserwatorskie muru ogrodzeniowego wokół kościoła parafialnego. Stan techniczny przedmiotowego muru wymagał podjęcia pilnych prac mających na celu usunięcie silnych zawilgoceń poprzez wykonanie skutecznego systemu odprowadzenia wód opadowych, izolacji przeciwwilgociowej partii przyziemia oraz zabezpieczenia powierzchni muru. Koniecznym było uzupełnienie ubytków cegieł i zaprawy oraz oczyszczenie całej konstrukcji muru. W 2017 roku

wykonano izolację przeciwwilgociową pionową fundamentów kościoła, tj. ściany od strony zachodniej, północnej i wschodniej. Prace związane z izolacją przeciwwilgociową kościoła ukończono w 2018 roku.

- Wykonawca: firma SUPERIOR Tomasz Zawadzki, Tarnów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Żyraków, środki własne. (AK)

NAROL (gm. Narol, pow. lubaczowski)

Kaplica cmentarna Puzynów - murowana, 1881.

W latach 2015-2018 Gmina Narol przeprowadziła prace remontowo-konserwatorskie przy kaplicy grobowej Książąt Puzynów, usytuowanej na cmentarzu komunalnym w Narolu. W 2015 roku wymieniono rury spustowe i rynny; w 2016 wykonano izolację ścian poniżej gruntu, a również zabiegi konserwatorskie przy stolarce okiennej i drzwiowej. W latach 2017-2018 wykonano pełny zakres prac przy elewacjach – klamrowanie pęknięć, remont tynków i detali architektonicznych, prace tynkarskie i malarskie z zastosowaniem tynków renowacyjnych,. Wykonano nowe obróbki blacharskie z blachy miedzianej, przeprowadzono renowację kraty wejściowej i krutek wentylacyjnych, krzyża wieńczącego, konserwację kamiennych tablic epitafijnych z uczytelnieniem liternictwa.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Narol. (IZ)

Kaplica dworska pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa - murowana z kamienia, k. XVIII.

Kaplica usytuowana na skraju miasteczka, przy drodze do pałacu, przyjmuje się, że wzniesiona została z fundacji hr. Feliksa Antoniego Łosia – twórcę słynnego założenia pałacowo-parkowego w Narolu. Nieremontowana i nieużytkowana od dziesięcioleci znajdowała się w złym stanie zachowania. Wymagała kompleksowych prac - Gmina wykonała je w latach 2017-2018. Ponieważ okazało się, że jej kamienna, ciężka bryła w zasadzie nie posiada fundamentów, wykonano nieplanowane wcześniej wzmocnienie poprzez wprowadzenie żelbetowych stóp i ław fundamentowych. Cała struktura została zabezpieczona poprzez likwidację spękań, wykonano izolację pionową ścian oraz nowy sufit i więźbę dachową, jako pokrycie dachu zastosowano gont. Nastąpiła wymiana stolarki okiennej i drzwiowej. Elewacja, jak i wnętrze, zostały otynkowane tynkiem wapiennym oraz pomalowane farbami wapiennymi. Wokół kaplicy wykonano opaskę odbojową.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław; Jarosław Wojciechowski JW.- Inwestment, Rachanie-Woźuczyn (elewacje, wnętrze).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Narol. (IZ)

NEHRYBKA (gm. Przemyśl, pow. przemyski)

Dwór w zespole dworsko-folwarcznym - murowany, tynkowany, ok. 1906.

Prace remontowo-konserwatorskie prowadzone w latach 2017-2018 obejmowały remont pokrycia dachowego wraz z konstrukcją więźby dachowej- etap I i II.

- Wykonawca: J. Partyka
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (Abu.)

Nehrybka, dwór w trakcie prac konserwatorskich

NIEBYLEC (gm. Niebylec, pow. strzyżowski)

Kościół parafialny pw. Znalezienia Krzyża Św.

Ołtarz główny - II poł. XVIII i l. 40. XX, drewno polichromowane, pozłacane.

Program opracowany przez konserwatora dzieł sztuki Adama Pragłowskiego zakładał wykonanie wszystkich zabiegów konserwacji technicznej i estetycznej odpowiednich dla stanu zachowania ołtarza. Ołtarz nie był dotychczas poddawany fachowym zabiegom konserwatorskim. Podczas prac odsłonięto pierwotną polichromii rzeźb barokowych zachowanych w strukturze ołtarza wykonanego w latach 40. XX wieku. Rzeźba *Chrystus Ukrzyżowany* z pola głównego posiada zachowaną pierwotną polichromię w około 90%, którą odsłonięto i spunktowano. Na głowę Jezusa została przywrócona pierwotna barokowa korona, w której zrekonstruowano brakujące kolce. Prace wykonano w jednym etapie w 2018 roku.

- Wykonawca: Adam Pragłowski, Leżajsk.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Niebylec, środki własne. (MN)

Niebylec, ołtarz główny po zakończeniu prac konserwatorskich

Ołtarz boczny Matki Bożej z obrazem *Matki Bożej Różańcowej* - barok i neobarok, XVIII i 2 ćw. XIX, drewno polichromowane, pozłacane, obraz płótno, olej.

Usunięto warstwy olejnego przemalowania ołtarza, wzmocniono konstrukcję. Wykonano zabiegi konserwacji technicznej i estetycznej z rekonstrukcją złocień. Obrazy *Matka Boża Różańcowej* oraz zasłonowy *Matka Boża Niepokalana* i obraz w zwieńczeniu *Nawiedzenie Św. Elżbiety* zostały zdublowane, oczyszczone i spunktowane. W obrazie *Matki Bożej Różańcowej* zakomponowano nowe tło imitujące tło ornamentalne złożone, w uzgodnieniu formy uzupełnienia przez komisję konserwatorską. Prace wykonano w latach 2015-2016.

- Wykonawca: Adam Pragłowski, Leżajsk.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Niebylec, środki własne. (MN)

Niebylec, obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem, po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej po zakończeniu prac

Ołtarz boczny św. Józefa - barok i neobarok, XVIII i 2 ćw. XIX, drewno polichromowane, pozłacane, obraz płótno, olej.

Usunięto warstwy olejnego przemalowania ołtarza, wzmocniono konstrukcję. Wykonano zabiegi konserwacji technicznej i estetycznej z rekonstrukcją złocień. Rzeźba w zwieńczeniu *Św. Michał Archanioł* pochodzi zapewne ze starszego, barokowego ołtarza. Posiadała srebrzenia w partii szat. Podczas prac przywrócono w swoje miejsce barokowy obraz *Św. Józefa*, usuwając wtórny i nieposiadający wartości artystycznej obraz *Chrystusa Miłosiernego*. Wykonano pełną konserwację obu barokowych obrazów *Św. Józef* w polu głównym i *Św. Antoni* w zwieńczeniu. Prace wykonano w 2017 roku.

- Wykonawca: Adam Pragłowski, Leżajsk.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Niebylec, środki własne. (MN)

Niebylec, ołtarz św. Józefa

Dawna synagoga, obecnie Gminna Biblioteka Publiczna

W 2015 roku wykonano remont więźby dachowej, stropu oraz ustabilizowano spękane górne partie ścian i stropu z malowidłem ściennym w pomieszczeniu dawnej sali modlitw oraz na strychu. Wzmocniono więźbę dachową. Wyremontowano tynk na ścianach strychu.

- Wykonawca: firma CHOMBUD Mariusz Chomik, Przemyśl.
- Źródła finansowani: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Niebylec. (BS)

Polichromia ścienna - 1905-1906 oraz 1936, Eliezer Garfinkel i Aharon Josef Garfinkel, technika klejowa.

Po wykonaniu ekspertyzy zachowania stropu nad dawną salą modlitw w 2015 roku zostały wykonane prace remontowe wzmacniające jego konstrukcję. Następnie rozpoczęto konserwację polichromii, która jest jedną z nielicznych zachowanych dekoracji malarskich w woj. podkarpackim

(obok Łańcuta, Strzyżowa). Poprzednią konserwację wykonano w latach 70. przed adaptacją na bibliotekę. Obserwowano zabrudzenie, liczne pęknięcia, odspojenia tynków spowodowane pracą drewnianego stropu, lokalnie występowało zagrzybenie. Usunięto wcześniejsze uzupełnienia w miejscach, gdzie wymagała tego poprawa estetyki. Uzupełniono ubytki tynku, warstwę malarską skonsolidowano i uzupełniono punktowaniem. Prace wykonano w dwóch etapach w latach 2017 i 2018 z uzyskaniem bardzo dobrego efektu estetycznego.

- Wykonawca: Piotr Frączek, Kraków; Małgorzata Dawiduk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Niebylec, środki własne. (MN)

Niebylec, polichromia w dawnej synagodze

NIEWODNA (gm. Wiśniowa, pow. strzyżowski)

Kościół parafialny pw. św. Anny

Ołtarz główny - barok, II poł. XVIII, drewno polichromowane, pozłacane.

W latach 2015, 2016 i 2017 wykonano kolejne etapy konserwacji ołtarza obejmujące zabiegi estetyczne przy strukturze, rzeźbach i obrazie *Św. Anna nauczająca Marię* - w ramach możliwości uzyskiwanych dofinansowań i skromnych możliwości parafii. W wyniku prac, ołtarz odzyskał pierwotną kolorystykę. Zostały wykonane wszystkie zabiegi techniczne i estetyczne ołtarza, licznych rzeźb i obrazu *Św. Anna Nauczająca Marię*.

- Wykonawca: Robert Sasiadek, Halszka Sowińska-Sasiadek, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Wiśniowa, środki własne. (MN)

Polichromia kruchty wejściowej zachodnie - sztuka współczesna, 1958-1959, autor Eugeniusz Mucha, technika klejowa.

Oczyszczono warstwę malarską z zabrudzeń, uzupełniono ubytki, gładkie tła lekko podmalowano w kolorze oryginału. Prace wykonano w 2017 roku równocześnie z zakończeniem VI etapu konserwacji ołtarza głównego. W latach poprzednich wykonano konserwację polichromii w prezbiterium.

- Wykonawca: Robert Sasiadek, Halszka Sowińska-Sasiadek, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Wiśniowa, środki własne. (MN)

Stacje drogi krzyżowej - k. XIX, płótno, olej, ramy drewniane pozłacane.

Wykonano konserwację obrazów i pozłocenie ram.

- Wykonawca: Robert Sasiadek, Halszka Sowińska-Sasiadek, Kraków.
- Źródła finansowania: środki własne. (MN)

Kapliczka przydrożna, obok domu nr 8, wł. T. Gajewski

Obraz *Matki Bożej z Dzieciątkiem* - barok ludowy, poł. XIX, płótno, olej.

W 2014 roku wykonano konserwację dwóch innych obrazów, tj. *Matki Bożej Niepokalanej i Trójcy Św.* z wyposażenia kapliczki. W 2015 roku, staraniem ks. proboszcza Henryka Czajki, doprowadzono do kontynuacji prac przy wyposażeniu kapliczki, tj. wykonano konserwację obrazu *Matki Bożej z Dzieciątkiem*.

- Wykonawca: Halszka Sowińska-Sasiadek, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MN)

Kapliczka przydrożna, obok domu nr 38, wł. A. Wnęk

Rzeźba *Matki Bożej z Dzieciątkiem* - ludowa, w tradycji barokowej, k. XIX -pocz. XX, drewno polichromowane.

Wykonano impregnację, usunięto przemalowania. Uzupełniono dolne partie, które były całkowicie zmuszałe od wilgoci przy podstawie ze znacznym pęknięciem wzdłużnym. Po oczyszczeniu uzupełniono polichromię i złączenia detali (korony Marii i Dzieciątka oraz berło).

- Wykonawca: Robert Sasiadek, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Wiśniowa, środki własne Parafii. (MN)

Niebylec, rzeźba Matki Bożej z Dzieciątkiem z kapliczki

NISKO (gm. Nisko, pow. niżański)

Kościół parafialny pw. św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Marii Panny - murowany, 1892-1890, konsekrowany, 1901, uszkodzony 1914, odbudowany 1919-1922 wg planu arch. Stanisława Majerskiego, remontowany 1974-1978, 1994-1998.

W latach 2017-2018 Parafia przeprowadziła prace remontowe kościoła polegające na odnowieniu powłok malarskich pokrycia dachowego oraz odnowieniu gzymsów i pozostałych detali architektonicznych elewacji kościoła.

- Wykonawca: firma SKALAR Wojciech Lisowski, Rzeszów.
- Źródła finansowania: środki własne. (DK)

Oficyna pałacowa, ul. T. Kościuszki 1 a - murowana, 4 ćw. XIX.

W latach 2016-2018 Gmina przeprowadziła remont kapitalny budynku wraz z adaptacją na Niżańskie Centrum Historii i Tradycji. Prace prowadzone były w oparciu o dokumentację projektową opracowaną przez firmę Projektowanie Architektoniczne Andrzej Gawlewicz, Jasło.

- Wykonawca: Jerzy Nalepa, Stalowa Wola.
- Źródła finansowania: środki unijne, Gmina Nisko. (DK)

Nisko, oficyna pałacowa

Budynek Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, ul. T. Kościuszki 9- murowany, 1904, ze składek społecznych przy pomocy finansowej Zarządu Miasta i Marii Ressequier – właścicielki dóbr niżańskich.

W latach 2017-2018 Gmina przeprowadziła remont kapitalny budynku wraz z rozbudową i adaptacją na potrzeby Niżańskiego Centrum Kultury. Prace prowadzone były w oparciu o dokumentację projektową opracowaną przez firmę Projektowanie Architektoniczne Andrzej Gawlewicz, Jasło.

- Wykonawca: firma KOREM Kazimierz Koc, Jeżowe.
- Źródła finansowania: środki unijne, Gmina Nisko. (DK)

Nisko, budynek Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”

Dom, ul. T. Kościuszki - murowany, XIX/XX.

W 2015 roku przeprowadzono remont domu w oparciu o projekt budowlany opracowany przez Jana Gargasa i Marka Cichego z Niska. Zakres przeprowadzonych prac obejmował remont elewacji zewnętrznych, wymianę pokrycia dachowego, remont więźby dachowej oraz remont stolarki okiennej i drzwiowej.

- Wykonawcy: firma PROINWEST Wiesław Krzeczkowski, Jaworzno (elewacje); Mateusz Martyszko, Chałupki Dębiańskie (remont dachu); firma LUXPOL Łukasz Surowiec (stolarka).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (DK)

NIWISKA (gm. Niwiska, pow. kolbuszowski)

Kościół parafialny pw. św. Mikołaja Bpa - murowany, 1876-1880, rozbudowany 1986-1989.

W latach 2017-2018 wykonano izolację przeciwwilgociową poziomą i pionową tynków i ścian fundamentowych, cokołu oraz płytę odbojową.

- Wykonawca: J&B Firma Budowlano–Remontowa H. Cieślak, J. Prymon, Przeworsk.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewoda Podkarpacki, Fundusz Kościelny, środki własne. (BW)

Ołtarz główny - neobarokowy, k. XIX, drewno polichromowane.

Prace przy ołtarzu rozpoczęto w 2013 roku, a ukończono w 2016. Ołtarz i obrazy ołtarzowe nie były dotychczas poddawane fachowym zabiegom konserwatorskim. Usunięte zostały przemalowania, wykonano zabiegi konserwacji technicznej i częściowo estetycznej. Duże rozmiary ołtarza i zły stan drewna wymagały etapowania prac. Wykonano rekonstrukcje złoceń detalu snycerskiego, w tym rekonstrukcje pierwotnego kształtu bębna obrotowego w tronie eucharystycznym i jego grawerowanego połączanego tła w polu wystawiania monstrancji. Obraz *Św. Mikołaj* w polu głównym posiadał pociemniałe werniksy, zabrudzenia, pęknięcia i ubytki płótna z wklejonymi łatami. Warstwa malarska była spękana i poprzecierana. W czasie prac wklejono nowe łaty z płótna lnianego, naciągnięto obraz na nowe sfazowane krosno. Usunięto pociemniałe werniksy, zabrudzenie, uzupełniono ubytki. Obraz *Św. Jan Kanty* ze zwieńczenia wymagał zdublowania. Ramy obrazów po konserwacji technicznej zostały uzupełnione i pozłoczone. Ołtarz odzyskał pierwotny odbiór estetyczny.

- Wykonawca: Joanna Jasiewicz-Witczak, Łańcut.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Niwiska, ołtarz główny

Prospekt organowy - 1910, drewno polichromowane, pozłacane.

Prospekt posiadał wielokrotne przemalowania w odcieniach brązów i w kolorze oliwkowym. Pierwotny kolor szaroniebieski został ustalony na podstawie badań. Detale snycerskie również były przemalowane, po usunięciu których nałożono grunty i pozłożono.

- Wykonawca: Joanna Jasiewicz-Witczak, Łańcut.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Dwór dra Jana Hupki, obecnie Gminny Ośrodek Kultury

Polichromia ścienna - secesja, 1912 wyk. Karol Frycz, technika kazeinowa.

W 2015 roku, kontynuując działania przy wystroju dawnych pomieszczeń dworu, wykonano prace w południowo-wschodnim pomieszczeniu parteru użytkowanym w czasie prac jako biblioteka gminna oraz w obrębie schodów. Równocześnie odtworzono mozaikę parkietową w sali wystawowej na parterze i korytarzu I piętra oraz poddano konserwacji drewniane schody. Wszystkie prace prowadzone od kilku lat w obrębie dworu zmieniają zasadniczo estetykę pomieszczeń.

- Wykonawca: Piotr Konczarek, Kraków (polichromia); Krzysztof Komaniecki, Werynia (parkiet).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Niwiska. (MN)

NOWE BRUSNO (gm. Horyniec Zdrój, pow. lubaczowski)

Pomnik Niepodległości - 1928, murowany.

Pomnik wybudowany został z okazji 10. rocznicy uzyskania niepodległości przez Polskę. Zrealizowany został przez znane w regionie warsztaty kamieniarskie z pobliskiego Brusna Starego. W 2015 roku z inicjatywy Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Horynieckiej wykonano pełną konserwację pomnika oraz jego ogrodzenia. Prace obejmowały oczyszczenie kamiennych elementów rzeźby i słupków ogrodzenia, uzupełnienie ubytków kamienia i zapraw, a następnie scalenie kolorystyczne. Wykonano rekonstrukcję pierwotnej rzeźby orła w zwieńczeniu pomnika, zgodnie z fotografiami archiwalnymi, a także zrekonstruowano cztery brakujące słupki z ogrodzenia łącząc je wszystkie metalowymi elementami. Następnie przeprowadzono zabiegi zabezpieczające kamień. Odtworzono tablicę z napisem WIERNI BOGU I OJCZYŹNIE 1918-1928 i umieszczono ją w pierwotnym miejscu.

- Wykonawca: Barbara Woch, Opaka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Stowarzyszenia. (WW)

Nowe Brusno, Pomnik Niepodległości

Cerkiew greckokatolicka pw. św. Paraskewy - drewniana, 1713, rozbudowana o zakrystię 1873, przebudowana 1903, kiedy otrzymała zachowany obecnie wygląd.

Drewniana cerkiew, należąca od 2013 roku do lubaczowskiego Muzeum Kresów poddawana była od 2014 roku etapowo prowadzonym pracom remontowym i rekonstrukcyjnym. W I etapie wykonano wzmocnienie fundamentów oraz prace przy drewnianej strukturze prezbiterium i nawy – wraz z kopułami. W 2015 roku prowadzone były prace przy konstrukcji babinca oraz częściowa

rekonstrukcja sobót; w 2016 – prace przy odtworzeniu (z elementów oryginalnych) zakrystii, uzupełnienie brakujących fragmentów ścian w kaplicy górnej, konserwacja drzwi głównych wejściowych; w 2017 – wykonanie sobót wokół prezbiterium, remont stolarki okiennej i drzwiowej, wykonanie podłogi w zakrystii i rozpoczęcie montażu posadzek w sobotach, montaż instalacji odgromowej. Ostatni etap w 2018 roku obejmował wykonanie pozostałych podłóg i posadzek. Zakończyło to proces prac przy remoncie struktury architektonicznej cerkwi.

- Wykonawcy: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław; od 2016 roku – Konserwacja Dzieł Sztuki Prace Budowlane Danuta Majewska, Kraków; Andrzej Konieczny, Młódów (podłogi); Zakład Usług Elektroelektrycznych METEOR Witold Lachowski, Lubaczów (instalacja odgromowa).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (IZ)

NOWE SADY (gm. Fredropol, pow. przemyski)

Kościół ewangelicki pw. św. Wendelina, obecnie rzymskokatolicki filialny pw. Najświętszego Imienia Jezusa i św. Wendelina - murowany, 1891.

Świątynia została wybudowana przez osadników niemieckich sprowadzonych tu w 1782 roku. W późniejszym okresie w kościele odprawiano liturgię w rycie łacińskim. Prace remontowe rozpoczęto w 2017 roku. Wykonano wówczas I etap remontu dachu oraz instalacji odgromowej. W roku 2018, podczas II etapu prac, przeprowadzono remont więźby dachowej, wymianę rynien i rur spustowych oraz obróbek blacharskich, wymianę pokrycia dachowego z blachy ocynkowanej na blachę tytanowo-cynkową.

- Wykonawca: firma GREM Glonek, Lublin.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (WW)

NOWE SIOŁO (gm. Cieszanów, pow. lubaczowski)

Cerkiew, obecnie kościół parafialny - murowana, 1904-1907.

W 2017 roku zrekonstruowane zostały cztery okna w dwóch zakrystiach kościoła - wykonano skrzydła wewnętrzne i zewnętrzne oraz ościeżnice z zachowaniem starych klameczek i wykonaniem nowych zawiasów.

- Wykonawca: firma WAM Ryszard Ciosmak, Księżpol.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Cieszanów, środki własne Parafii. (IZ)

NOWOSIELCE GNIEWOSZ (gm. Zarszyn, pow. sanocki)

Kościół parafialny pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy

Ołtarz boczny z obrazem *Serce Pana Jezusa* - k. XIX, detale z ok.1700, struktura stolarsko-snycerska, polichromowana, złocona i srebrzona.

Prace konserwatorsko-restauratorskie przy ołtarzu wykonane zostały w 2018 roku. Obiekt odczyszczono, wykonano naprawy stolarskie, lokalną impregnację oraz odrobaczanie. Założono uzupełnienia ubytków poprzez flekowanie i kitowanie. Odtworzono mazerunki oraz wykonano bejcowanie powierzchni dębowych. Wymieniono złocenia i srebrzenia z częściowym zachowaniem starych gruntów. Obraz *Serce Pana Jezusa* z retabulum został odczyszczony, wykonano dublaż, nabito płótno na nowe krosno i scalono warstwę malarską.

- Wykonawca: Sandra Benedyk-Dyl, Sanok.
- Źródła finansowania: środki własne Parafii. (JU)

Ikona Matka Boża z Dzieciątkiem - k. XIX, olej na desce, rama snycerska złożona.

Ikona była przedmiotem prowadzonych prac konserwatorsko-restauratorskich w 2018 roku. Obiekt odczyszczono, wykonano lokalną impregnację oraz odrobaczanie. Założono uzupełnienia ubytków podobrazia poprzez kitowanie. W sposób zachowawczy scalono warstwę malarską zaś w obrębie tła i rama snycerskiej założono nowe złocenia.

- Wykonawca: Sandra Benedyk-Dyl, Sanok.
- Źródła finansowania: środki własne Parafii. (JU)

NOWOTANIEC (gm. Bukowsko, pow. sanocki)

Kościół parafialny pw. św. Mikołaja - barokowy kościół, dzwonnica i mur ogrodzeniowy – 2 ćw. XVIII z fundacji chorążego sanockiego Józefa Bukowskiego.

Świątynia stanęła w miejscu wcześniejszej, pochodzącej z pierwszej połowy XV i zburzonej podczas najazdu tatarskiego. Mur otaczający założenie kościelne był przedmiotem prowadzonych prac remontowych od 2012 roku. W roku 2015 zakończono IV i V etap tychże prac. W ich toku wykonano nowe fundamentowanie oraz izolację przeciwwilgociową. Przemurowano mur przy użyciu oryginalnego budulca, z powtórzeniem wątku oraz z zastosowaniem nowego kamienia, wyłącznie od strony placu kościelnego. Wykonano również nowe nakrywy kamienne na wzór oryginalnych.

- Wykonawca: firma Jacka Kondyjowskiego, Bukowsko.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (JU)

Nowosielce Gniewosz, ikona Matka Boża z Dzieciątkiem, po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

NOWY LUBLINIEC (gm. Cieszanów, pow. lubaczowski)

Cerkiew pw. Przemienienia Pańskiego - murowana, 1908, proj. Wasyla Nahirnego.

Usytuowany w centrum wsi zespół cerkiewny składa się z cerkwi oraz usytuowanej obok parawanowej dzwonnicy. Cerkiew posiada staranne, wysokiej klasy opracowanie architektoniczno-przestrzenne, autorstwa wybitnego ukraińskiego architekta Wasyla Nahirnego. Po II wojnie światowej była nieużytkowana, później funkcjonowała jako filia Parafii Rzymskokatolickiej w Starym Lublińcu. Aktualnie, od wielu lat nie pełni funkcji kultowej. Nieremontowana od dziesięcioleci znajdowała się w złym stanie zachowania, podobnie jak pozostałe elementy założenia. Szczególnie zły był stan pokrycia dachowego – przerdzewiała blacha z licznymi ubytkami, więźba dachowa częściowo zdegradowana, zły stan obróbek blacharskich; elewacja z ubytkami elementów tynkowanych. W 2017 roku wykonano I etap prac przy dachu – wymieniono pokrycia nad nawami i pastoforiami z zastosowaniem blachy ocynkowanej wraz z remontem więźby dachowej; dachy kopuły i latarni pomalowano; wymieniono rynny, rury spustowe, obróbki blacharskie.

- Wykonawca: Stanisław Zygarlicki, Cieszanów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Cieszanów, środki własne Parafii. (IZ)

NOWY ŻMIGRÓD (gm. Nowy Żmigród, pow. jasielski)

Kaplica pw. Świętej Trójcy na cmentarzu parafialnym - murowana, konsekrowana 1865, powiększona o dzwonnice 1882 przez budowniczego Antoniego Męczkowskiego.

Prace konserwatorsko-remontowe z lat 2015-2017 były kontynuacją działań Parafii, rozpoczętych w 2013 roku, podjętych ze względu na zły stan techniczny obiektu. W trakcie prac nastąpiła wymiana zdeintegrowanego wątku kamiennego elewacji dzwonnicy przy zastosowaniu materiału z tego samego okresu budowy (materiał rozbiórkowy). Usunięto w całości spoiny zastępując je spoiną mineralną dostosowaną kolorem do oryginału. Zrekonstruowano kamienne detale architektoniczne (gzyms, parapety, ciosy cokołowe) oraz ciągnione obramienie okien i otworu portalowego. Konserwacji poddano elementy nagrobków wmurowane w elewację, kotwy oraz zmieniono skrzynki instalacyjne. Zrekonstruowano próg wejściowy z piaskowca. W roku 2016 zakres prac obejmował rekonstrukcję neogotyckich okien, które zostały osadzone w gładzie w miejscu starych. Dwuskrzydłowe, dębowe okna wykonano z ostrołukowym nadświetlem i szczeblinowym podziałem ruchomych skrzydeł. Podziały okienne wzorowano na starych oknach. Ślusarka i okucia zostały indywidualnie opracowane według tradycyjnego typu zamknięcia określonego jako baksztanga. Okucia wykonano ze stali oksydowanej. Oszklenia barwne ze szkła witrażowego zostały wstawione na kit. Pod oknami osadzono, dostosowane do stolarki, parapety kamienne. W roku 2017 przeprowadzono prace polegające na skuciu wtórnych zapraw cementowych z elewacji kamiennej oraz usunięciu zdegradowanych partii spoinowania i muru. Fragment tynku zachowany na ścianie prezbiterium został poddany konserwacji i eksponowany jako „świadek”. Wykonano spoinowanie renowacyjną zaprawą solochłonną, wzmocniono osłabiony wątek w strefie cokołowej uzupełniając ubytki nowym materiałem kamiennym. Elewacje zostały przygotowane pod tynk. W trakcie trwania prac odsłonięto posadowienie, dokonano naprawy wątku i spoin oraz założono osłonę z geowłókniny i wykonano opaskę filtracyjną. W kolejnym etapie prac uzupełniono i opracowano estetycznie gładzie okienne od strony wewnętrznej kaplicy, uzupełniono i wymieniono zdegradowane wyprawy oraz scalono kolorystycznie poprzez pomalowanie ścian farbą mineralną wapienną, w kolorystyce zachowanej pobiałę. Płytki lastrykowe zostały oczyszczone, uzupełnione oraz zaimpregnowane. Gontowe poszycie dachu zostało oczyszczone oraz zaimpregnowane.

- Wykonawca: firma KON-ART Mirosław Babicz, Trzciana.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Chrześcijańska im. L. Karcińskiego w Nowym Żmigrodzie, środki własne Parafii. (AF)

Obraz *Zwiastowanie z kaplicy cmentarnej pw. Św. Trójcy* - I poł. XIX, olej na desce, rama złożona.

Podczas prac konserwatorskich w latach 2016-2017 wykonano badania stratygraficzne obrazu, a następnie przeprowadzono zabiegi dezynfekcji i dezynsekcji. Struktura drewna została zaimpregnowana, wykonano naprawę konstrukcji stolarskiej z montażem metalowych łączy desek umożliwiających pracę drewna. Ubytki drewna podobrazia zostały uzupełnione. Oczyszczono malaturę z warstwy osłepłych werniksów, a odspojone warstwy malarskie podklejono, uprzednio uzupełniając ubytki gruntu. Wtórnie obcięta górna część obrazu wymagała uzupełnienia i przywrócenia półkolistego kształtu pierwotnego zwieńczenia. W tym celu dobrano odpowiednio przygotowane deski oraz połączono je z pozostałą częścią podobrazia. Wykonano retusz scalający w obrębie ubytków. Obraz zawerniksowano, a odwrocie zabezpieczono tkaniną typu Tyvek w celu ochrony. Istniejąca rama została poddana konserwacji, a jej górna część została zrekonstruowana z dostosowaniem do kształtu podobrazia. Z ramy zdjęto wtórną warstwę metalizowaną, co pozwoliło odsłonić oryginalne złocenia. Dzięki wykorzystaniu starej ramy przywrócono pełnię walorów estetycznych obrazu.

- Wykonawca: Łucja Brzozowska, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AF)

Cmentarz parafialny

Nagrobek Antoniego Łazorka - ok. 1903, piaskowiec.

Całość nagrobka została odkopana i zdemontowana. W trakcie trwania prac wzmocniono osypujący się kamienny obelisk. Wykonano nowe fundamentowanie z izolacją pod obramieniem i pomnikiem. Usunięto wtórne nawarstwienia oraz uzupełniono ubytki z zastosowaniem taszli kamiennej w segmencie obelisku oraz wykonano rekonstrukcję brakujących ciosów obramienia. Wykonano spoinowanie oraz renowację liternictwa. Po scaleniu faktury i kolorystyki z oryginałem wykonano wzmocnienie strukturalne i hydrozobizację.

- Wykonawca: firma KONS-ART Mirosław Babicz, Trzciana.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (AF)

Nagrobek Władysława Zachariasiewicza - po 1858, piaskowiec.

Nagrobek w trakcie trwania prac został zdemontowany, a w miejscu jego pierwotnej lokalizacji wylano płytę fundamentową z wykonaniem izolacji poziomej. Kamień został oczyszczony, zdezynfekowany oraz usunięte zostały wtórne nawarstwienia. Dla połączenia elementów zastosowano zbrojenie. Ubytki uzupełniono masami mineralnymi. Ryt inskrypcji został uczytelniony. Wykonano scalenie faktury i kolorystyki ubytków z oryginałem oraz wykonano wzmocnienie strukturalne i hydrofobizację.

- Wykonawca: firma KONS-ART Mirosław Babicz, Trzciana.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (AF)

Nagrobek Friderika Otto - po 1840, piaskowiec.

W ramach prac konserwatorskich w latach 2016-2017 odkopano cały pomnik, oczyszczono partię cokołową, dobierając środki wystarczająco silne dla usunięcia nawarstwień powierzchniowych, jednakże nieszkodliwe dla oryginalnej faktury kamienia. Dzięki temu odsłonięto pełną inskrypcję i datę „1840”, ujawniając charakterystyczny krój liter. Wykonano nowe posadowienie z izolacją. Zachowaną część pomnika odsolono, duże ubytki mechaniczne uzupełniono oraz wstępnie

wzmocniono strukturę. Ubytki w partii cokołu zostały uzupełnione masami mineralnymi. W płycinach uczytelniono ryt inskrypcyjny. Górna część pomnika została zrekonstruowana w nowym piaskowcu dobranym kolorystycznie do części cokołowej. Całość nagrobka opracowano ujednolicając fakturę i zabezpieczono preparatem krzemooorganicznym strukturę kamienia przed wpływami atmosferycznymi. Otoczenie nagrobka opracowano w formie opaski filtracyjnej.

- Wykonawca: firma KONS-ART Mirosław Babicz, Trzciana.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AF)

NOZDRZEC (gm. Nozdrzec, pow. brzozowski)

Kaplica w zespole pałacowo-parkowym - wzniesiona 1889 na bastionie siedemnastowiecznej fortyfikacji, włączonej później w kompozycję parkową jako taras górny ogrodu; murowana, otynkowana, dach kryty blachą.

Wzmocniono fundamentowanie kaplicy i wprowadzono odwodnienie opaskowe oraz odprowadzono wody opadowe z dachu montując nowe orynowanie. Zszyto pęknięcia murów i wypełniono szczeliny. Wymieniono zdegradowane tynki w dolnej partii elewacji i zastąpiono je tynkami renowacyjnymi, po czym całość ujednolicono fakturalnie i przemaalowano ze zróżnicowaniem na dwa kolory mające uczytelniać artykulację architektoniczną. Wykonano nowe drzwi frontowe oraz okienko do krypty. Stolarka okienna została odczyszczona i pomalowana. Żelazne drzwi do krypty odnowiono. Odtworzono opaskę z uszakami przy wejściu głównym. Bieg schodów zewnętrznych został wyłożony kamiennymi płytami. Konserwacji poddano półeczki schodów ułożone z kamienia ciosowego. Odtworzono spoinowanie. Zrekonstruowano dwie kule kamienne i zamontowano je na szczycie fasady, oraz dwa wazony, które umieszczono na parapecie schodów. Przemalowano blaszane pokrycie dachu w kolorze stalowym, niekontrastującym z elewacją. Wykonano instalacje elektryczną i odgromową.

- Wykonawca: firma AMD Marcin Szuba, Wara.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne inwestora. (AB)

Nozdrzec, kaplica pałacowa, po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej po zakończeniu prac

Wystrój kaplicy pałacowej - po 1889, dekoracja sztukatorska, polichromia wykonana na suchym tynku z rozległymi aplikacjami folii złotej z graficznym podkreśleniem deseni

Tynki, szczególnie na sklepieniu drewnianym, zostały wzmocnione strukturalnie i podklejone. Uzupełniono ich ubytki, wypełniono szczeliny pęknięć nad otworem drzwiowym. Usunięto wtórne nawarstwienia. Na sklepieniu odsłonięto dekorację o motywie kasetonów iluzjonistycznie modelowanych. Modelunek światłocieniowy uzyskany przez graficzne szrafowanie kładziony był bezpośrednio na połączonym podłożu. Dekoracja ta zachowała się dobrze. Uzupełniono jej ubytki w technice naśladowczej do oryginału. Wyeksponowano misternie wykonaną dekorację wnętrza.

- Wykonawca: Piotr Konczarek, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne inwestora. (AB)

Nozdrzec, wystrój kaplicy pałacowej

OBARZYM (gm. Dydnia, pow. brzozowski).

Kościół filialny Parafii Rzymskokatolickiej pw. Zwiastowania Najświętszej Marii Panny drewniany, 1828, wzniesiony jako cerkiew greckokatolicka, na planie ośmioboku, ze ścianami konstrukcji drewnianej wieńcowej i dachem z wieżyczką, krytym blachą stalową felcowaną.

Roboty budowlane przy kościele wykonane w 2017 roku obejmowały jego rozbudowę o przedsionek przy wejściu, który jednocześnie pełni funkcję zakrystii. Po wykonaniu rozbudowy wykonano remont konstrukcji dachu – wymieniono konstrukcję więźby dachowej z zachowaniem jej rodzaju i geometrii bryły oraz odtworzeniem pierwotnej formy wieżyczki i krzyży w szczytach kalenicy. Wymieniono pokrycie dachu z blachy stalowej na pokrycie z blachy miedzianej wraz z rynnami i rurami spustowymi oraz zamontowano instalacje odgromową. W ramach prac remontowych przy kościele wymieniono zdegradowaną stolarkę okienną i drzwiową z powtórzeniem jej wyglądu,

ocieplono strop, wymieniono instalację elektryczną oraz wykonano ogrzewanie przy zastosowaniu pompy ciepła, którą umieszczono pod dzwonnicyą.

- Wykonawcy: Marcin Brzegowski, Krościenko n/Dunajcem (przełsionek i dach); firma „Nowy Dom”, Krosno i Eltechma, Rzeszów (termomodernizacja).
- Źródła finansowania: Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Dydnia, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, środki własne Parafii. (BJ/KH).

Obarzym, kościół w czasie prac

Dekoracja malarska wnętrza - po 1828, autor nieznany, polichromia o motywach architektonicznych w stylu klasycystycznym, wykonana farbami wapienno-klejowymi.

Po usunięciu ze ścian i stropu boazerii z okresu powojennego odsłonięta została dekoracja malarska z czasu budowy świątyni zachowana w stanie dostatecznym. Podjęto prace konserwatorskie w celu jej zachowania i pełnego wyeksponowania w obrębie ścian oraz aranżacji scalającej wnętrze, gdyż w strefie sufitu polichromia nie zachowała się w stopniu wystarczającym żeby można było ją zrekonstruować. Wykonano zabiegi chemiczne. W zrębie ścian uzupełniono ubytki drewna flekami i kitami. Uzupełniono grunty i zrekonstruowano ubytki warstwy malarskiej. Metodą punktowania uczytelniono kompozycję. Na obwodzie podwaliny schodzącej niżej niż posadzka, wykonano kanał dystansujący ją w stosunku do podbudowy posadzki. W obrębie stropu wymieniono deskowanie i położono pobiałę neutralną w stosunku do dekoracji ścian.

- Wykonawca: Sandra Benedyk-Dyl, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Brzozowie, środki własne Parafii. (AB)

Obarzym, wnętrze kościoła po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej, po zakończeniu prac konserwatorskich

ODRZETCHOWA (gm. Zarszyn, pow. sanocki)

Kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela.

Ikony pochodzące z nieistniejącego obecnie ikonostasu oraz dwa feretrony: *Archirej, Św. Mikołaj, Narodzenie św. Jana Chrzciciela, Chrystus Nauczający* - 1891, ikony malowane przez Juliusza Pankiewicza, technika mieszana: olej i tempera oraz złocenia na drewnianym podłożu; feretrony późniejsze - olej na płótnie i oleodruk na papierze, rami snycerskie pozłacane.

Podobrazie złożone z desek stabilizowanych spągami wzmocniono i wstawiono fleki w miejscach wymagających ujednolicenia płaszczyzny. Spągi wymienione zostały na nowe. Wykonano impregnację strukturalną odwrociami. Z powierzchni malarskiej ikon usunięto lokalne przemalowania. Podklejono nieliczne odspojenia gruntu, a powstałe w nim ubytki uzupełniono. Scalono estetycznie malowidło stosując punktowanie w miejscach gdzie konieczna była ingerencja konserwatorska. Konserwacja miała charakter zachowawczy. Objęła również prace przy ramach, które współcześnie są z ikonami. Do ikony *Chrystus Nauczający* wykonano nową ramę wzorowaną na zachowanych przy pozostałych obiektach. Przy feretronie z wizerunkami *Św. Mikołaja* i *MB Nieustającej Pomocy* wykonano dublaż płótna i papieru.

- Wykonawca: Łukasz Wojtowicz, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AB)

Odrzechowa, ikona „Chrystus Nauczający”, po zakończeniu prac konserwatorskich

ODRZYKOŃ (gm. Wojaszówka, pow. Krosno)

Kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Katarzyny - 1885-1887 w konwencji neogotyckiej, murowany z cegły ceramicznej; mury zewnętrzne licowane cegłą zendrówką, a cokół, wejście i detal architektoniczny wyłożony płytami z piaskowca. Kościół został wzniesiony na planie krzyża łacińskiego z transeptem oraz dwuprzęsłowym, zamkniętym trójbocznie prezbiterium; do niego przylegają zakrystia i składzik, natomiast korpus nawowy został poprzedzony przedsionkiem z dwiema wysokimi wieżami.

Prace remontowe i konserwatorskie przy elewacjach zewnętrznych i poszyciu dachowym obejmowały wszystkie elewacje i wieże świątyni. Elementy ceglane i kamieniarkę poddano oczyszczeniu, odsoleniu i dezynfekcji, a następnie uzupełniono wątek ceglany. Elewacje zewnętrzne zostały poddane hydrofobizacji, wykonano także nowe spoinowanie. Ponadto wymieniono elementy konstrukcyjne więźby dachowej. Wyremontowano mur ogrodzeniowy oraz obejście do kościoła.

- Wykonawca: Wiesław Barud, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Wojaszówka, środki własne Parafii. (AO)

Odrzykoń, kościół po zakończeniu prac

Zamek „Kamieniec” – Muzeum Zamkowe Kamieniec.

Mury obwodowe Zamku Wysokiego - I poł. XVI, rozbudowany pod k. XVI, modernizowany do pocz. XVIII, potem opuszczony popadł w ruinę, od 4 ćw. XIX konserwowany, utrzymywany jest obecnie jako trwała ruina.

Prace prowadzone były w obrębie północno-wschodniego muru Zamku Wysokiego. Miały charakter zachowawczy, polegający na utrwaleniu i zabezpieczeniu struktury i lica murów obronnych. W ich toku usunięte zostały nawarstwienia biologiczne, samosiejki i zdeintegrowany rumosz

kamienny, a powierzchnia kamienia została odsolona. Wątek ceglany łuków okiennych i przesklepień oraz ubytki muru kamiennego ścian zostały starannie zrekonstruowane, a detal architektoniczny i wyprawy tynkarskie poddane kompleksowej renowacji. Wymieniono zniszczone ciosy kamienne, uzupełniano ubytki i przemurowano wążek kamienny w koronie murów z założeniem izolacji przeciwwilgociowej. Uporzędkowano oprawy otworów okiennych zdeformowanych przez ubytki węgarów i nadproży. Te detale zrekonstruowano z zastosowaniem odlewów betonowych o fakturze korespondującej z kamieniem dominującym w wążku murów. Zaaranżowano spływ muru najwyższej kondygnacji powstały w efekcie rozległego ubytku ścian zamykających dziedziniec wewnętrzny od strony południowej. Tej partii muru eksponowanej na głównej osi komunikacyjnej prowadzącej od Przedzamcza Korczyńskiego do Zamku Wysokiego nadano bardziej organiczny kształt, korygując aranżację zaproponowaną w czasie poprzedniej konserwacji z lat 70.XX wieku.

- Wykonawca: firma KONS-ART Mirosław Babicz, Trzciana.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie, Gmina Wojaszówka, środki własne. (AB)

OLCHOWA (gm. Zagórz, pow. sanocki)

Cerkiew greckokatolicka pw. Soboru Matki Boskiej - murowana z kamienia na zaprawie wapienno-piaskowej, 1887.

Cerkiew jest wyjątkowym egzemplarzem murowanej architektury cerkiewnej o formie kaplicowej. Całość przykryta jest dwuspadowym dachem z baniastą wieżyczką w kalenicy. Od 1947 roku jest nieużytkowana. Prace remontowe objęły wymianę poszycia dachowego na poszycie z blachy ocynkowanej układanej na felc.

- Wykonawca: firma INWEST-BUD Krzysztof Juszczyk, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (AO)

OLCHOWIEC (gm. Dukła, pow. krośnieński)

Kamienny most nad potokiem Olchowczyk - murowany, ok. 1850.

Most kamienny na potoku Olchowczyk w Olchowcu pełni rolę jedynej połączenia zabytkowej cerkwi drewnianej i cmentarza z wioską. Został on zbudowany staraniem mieszkańców wsi. Obiekt jest przykładem XIX-wiecznego budownictwa inżynieryjno-drogowego w dawnej Galicji. W ramach remontu wykonano rekonstrukcję fragmentu kamiennego muru policzkowego od strony północnej kamieniem w układzie warstwowym oraz uzupełnienie brakujących murków parapetowych, oczyszczenie powierzchni kamienia z nawarstwień biologicznych, a także uzupełnienie spoinowania.

- Wykonawca: firma ŁOŚ-BUD Wiesław Łoś, Rogi.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Dukła. (KH)

Chyża łemkowska – dom nr 23

budynek drewnianej chyży łemkowskiej powstał w 1910, a na obecne miejsce przeniesiony został w 1939 w ramach tzw. komasacji wsi Olchowiec. Do dnia dzisiejszego budynek zachował oryginalną formę architektoniczną i wyposażenie. W budynku funkcjonuje izba muzealna z cenną ekspozycją etnograficzną. Obiekt ten wraz ze znajdującym się w pobliżu budynkiem spichlerza wpisany został do rejestru zabytków.

Wykonany w latach 2014-2018 remont chyży obejmował naprawę południowej i północnej połaci strzechy, remont konstrukcji więźby dachowej oraz elementów mocowania kiczek, łat i desek okapowych, a także wymianę dwóch facjatek z belkami montażowymi oraz okapu (ostryszniaka) od strony wschodniej. Wykonano także wymianę pokrycia dachowego z papy asfaltowej na

deskowaniu pełnym nad drewnianą stanowiącą część budynku mieszkalno-gospodarczego. Wszystkie drewniane elementy budynku zostały zaimpregnowane przed działaniem grzybów i owadów. Prace wykonane zostały przy zastosowaniu pierwotnych technik i technologii, przez co budynek chyży zachowuje oryginalny archaiczny wygląd.

- Wykonawcy: Grzegorz Kiełbasiński, Olchowiec.
- Źródła finansowania: Starosta Krośnieński, Gmina Dukla, środki własne (KH).

Kościół pw. św. Małgorzaty

Ołtarzyk z ikoną *Boże Narodzenie* - XVIII, drewno, tempera.

W roku 2017 wykonano I etap prac przy ołtarzu, który objął: dezynsekcję i impregnację oraz pełną konserwację struktury ołtarzowej z przywróceniem oryginalnej warstwy barwnej w kolorze ciemnego granatu po wcześniejszej konsolidacji warstw technologicznych. Wykonano pełną konserwację ikony *Boże Narodzenie*, po wcześniejszym przebadaniu obiektu pod mikroskopem i wykonaniu odkrywek. Prace nie objęły partii złożonych. Prace wykonano w 2017 roku.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MO)

Ołtarzyk św. Mikołaja - XVIII, drewno, stolarka i snycerka, tempera, płótno, olej.

Zabiegi realizowane w latach 2015-2016 roku stanowiły III i IV etap prac. W zakresie konserwacji technicznej wykonano przy strukturze prace stolarskie, usunięto przemalowania i wykonano punktowanie scalające do oryginału. Wykonano także prace pozłotnicze i konserwację estetyczną ruchomych detali snycersko-rzeźbiarskich. Przy ikonie wykonano cały zakres estetyczny.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MO)

Ikona *Matka Boża z Dzieciątkiem* - XVII, drewno, tempera jajowa.

Zakres prac przy ikonie realizowany w 2016 roku dotyczył większego uczytelnienia ikony z uwagi na jej eksponowanie w świątyni, a poddanej jedynie konserwacji zachowawczej w kierunku muzealnym. Wykonano lokalne uzupełnienia zaprawy kredowo-klejowej, punktowanie w kierunku większego uczytelnienia ikony, położenie warstwy półmatowego werniksu żywicznego oraz odpowiednia ekspozycja na nowo wyznaczonym miejscu w świątyni.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MO)

OPARÓWKA (gm. Wiśniowa, pow. strzyżowski)

Cerkiew grekokatolicka, obecnie kościół filialny Parafii Rzymskokatolickiej pw. Najświętszej Marii Panny - murowana, 1912, proj. arch. Wasyl Nahirny.

W latach 2015-2018 kontynuowano rozpoczęty w 2014 roku remont generalny świątyni. Wykonano prace remontowe we wnętrzu z wymianą zniszczonej posadzki, remontem i konserwacją stolarki okiennej oraz drzwiowej, zagospodarowano otoczenie cerkwi. Poddano także w 2018 roku generalnemu remontowi stojącą obok drewnianą dzwonicę wymieniając zniszczone i uszkodzone elementy drewnianej konstrukcji.

- Wykonawca: Zakład Blacharski Tadeusz Błażowski, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Wiśniowa, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (BS)

Ikonostas - pocz. XX, drewno częściowo polichromowane, złączenia.

W 2014 roku wykonano I etap - konserwację techniczną ikon. W roku 2015 kontynuowano prace przy ikonostasie wykonując dezynsekcję, uzupełnienie ubytków w ornamentyce. Usunięto stare powłoki lakiernicze i wykonano nowe, zabezpieczające dębowe drewno. Wykonano złączenia w detalach ornamentalnych ikonostasu. Ponowny montaż odbył się z ok. półmetrowym przesunięciem w głąb prezbiterium. Zaadoptowano dawny kiwot do potrzeb współczesnego tabernakulum (konserwacja kiwotu odbyła się w 2014 roku). Całość ikonostasu i kiwotu z zachowaniem wszystkich elementów służy obecnej rzymskokatolickiej liturgii.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Wiśniowa, środki własne Parafii. (MN)

ORELEC (gm. Olszanica, pow. leski)

Cerkiew, obecnie kościół filialny pw. św. Anny - drewniana, 1759, konstrukcji zrębowej, dwudzielna.

Zespół sakralny w Orelcu składa się z dawnej cerkwi i dzwonnicy otoczonej starodrzewem i ogrodzeniem. Cerkiew greckokatolicka została wzniesiona z budulca uzyskanego z rozbiórki drewnianego kościoła w Uhercach Mineralnych. W XIX wieku do budynku cerkwi dobudowana została zakryta, a od zachodu czworoboczna, wolnostojąca dzwonnica. W roku 2015 ze względu na bardzo zły stan techniczny nieużytkowanego kościoła filialnego i dzwonnicy w Orelcu, macierzysta parafia w Bóbrce rozpoczęła prace remontowo-konserwatorskie. W pierwszym etapie zdemontowano wtórną ławę betonową na całym obwodzie kościoła i wykonano punktowe podbicie kamiennych ścian fundamentowych. Zdemontowano szalunek w celu rozpoznania stanu zachowania zrębu. Zrekonstruowano kamienny watek ścian podmurówki oraz wymieniono i zaimpregnowano belki zrębu w strefie podwalin. W kolejnym etapie wykonano wylewki betonowe w nawie, zakrytii i kruchcie wraz z montażem drewnianych podłóg wykonanych z drewna jodłowego. W trakcie trwania prac zainstalowano instalację elektryczną oraz założono kinkiety i żyrandol. Stolarka okienna została poddana remontowi i zamontowana. W roku 2018 wykonano fartuch ochronny wraz z podwójnym pokryciem z gontu jodłowego na całym obwodzie świątyni. Konstrukcja słupowa kruchty została poddana pracom remontowo-konserwatorskim. Zamontowano nowe rygle oraz deskowanie zewnętrzne i wewnętrzne z nowego materiału. Wykonano nowe schody kamienne na podbudowie betonowej oraz dwuspadowe zadaszenie wejścia do kościoła z zastosowaniem nowego pokrycia z gontu jodłowego.

- Wykonawca: Adam Olszański, Skołoszów; Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii.

OSIEK JASIELSKI (gm. Osiek Jasielski, pow. jasielski)

Kościół parafialny pw. Przemienienia Pańskiego

Krucyfiks - XVI lub XVII, drewno polichromowane.

Z rzeźby usunięto liczne wtórne przemalowania. Analiza ikonograficzna oraz wyniki badań laboratoryjnych skłoniły wykonawcę prac do przesunięcia datowania z XVII na I połowę XVI wieku. Wykonano niezbędne zabiegi chemiczne. Uzupełniono ubytki w drewnie i w zaprawach. Zrekonstruowano brakujące fragmenty polichromii i scalono z odsłoniętą oryginalną warstwą malarską. Rzeźbę przymocowano do nowego drzewca krzyża. Na tabliczce z napisem INRI odsłonięto ukryty pod nawarstwieniami napis i wyeksponowano go w formie pierwotnej.

- Wykonawcy: Monika Jamroziewicz-Filek, Kraków.

- Źródła finansowania: Gmina Osiek Jasielski, środki własne Parafii. (AB)

OSOBNICA (gm. Jasło, pow. jasielski)

Kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika - murowany, 1906, wg projektu Teodora Talowskiego, neogotyck.

W latach 2015-2017 kontynuowane były podjęte w 2014 roku prace konserwatorskie przy elewacjach kościoła. W tym czasie przeprowadzono konserwację wszystkich elewacji, z wyjątkiem wieży (konserwowane w I etapie prac w 2014 roku). W toku prowadzonych prac zajęto się ceglano-kamiennym wykończeniem ścian - usunięto nawarstwienia z całej powierzchni muru ceglano-kamiennych detali. Wymieniono zdegradowaną cegłę i zrekonstruowano ubytki kamiennych detali flekami kamiennymi i kitami mineralnymi. Uzupełniono ubytki cegły masami mineralnymi, uzupełniono spoinowanie wątku ceglano-kamiennego i kamiennego oraz scalono je kolorystycznie. Wątek ceglany poddano impregnacji hydrofobizującej. Partie tynkowane również poddano pracom i scalono je kolorystycznie. Renowacji poddano również metalowe okna.

- Wykonawca: firma KONS-ART Mirosław Babicz, Trzciana.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Jasło, środki własne Parafii. (JU)

OSTROWY TUSZOWSKIE (gm. Cmolas pow. kolbuszowski)

Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny - murowany, 1900, remontowany 1927, po 1945 i 1970.

W latach 2018-2019 wykonano izolację ścian fundamentowych kościoła wraz z drenażem.

- Wykonawca: firma ROSE Tomasz Leszczak, Strzyżów; firma JS BUD J. Sudół T. Ziajali, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Wojewoda Podkarpacki, środki własne. (BW)

Organy i prospekt organowy - XVIII, drewno, metale, skóra, filce i inne.

Stan zachowania struktury i konstrukcji drewnianej obiektu był średni, a miejscami zły, liczne partie zostały zdestruowane przez żerowanie owadów szkodników drewna – występowały widoczne otwory i ślady pyłu drzewnego pochodzącego z czynnych żerowisk. Pochodzące z XVIII wieku drewno jest mocno przesuszone, jego wyjąłowiona struktura jest osłabiona. Występowały ponadto uszkodzenia fizyko-chemiczne spowodowane nadmiernym wahaniami wilgotności oraz związaną z nim pracą drewna. Łączenia desek były rozluźnione. W warstwie polichromii i imitacji złocień, wykonanych pierwotnie intensywnie żółtą farbą, występowały uszkodzenia mechaniczne, ucięcia i odspojenia. Kilku elementów szafy brakowało. Obluzowane, ruszające się płyciny występowały w bocznych ścianach, część zdemontowanych, kilka brakujących. We wnętrzu szafy w górnej części struktura prospektu ukazywała rozległe, dogłębne zwęglenie po pożarze. Powierzchnię drewnianego prospektu odsłonięto z dwóch warstw wtórnych przemalowań (chemicznie i mechanicznie). Zatruto strukturę i zdemontowane elementy snycerskie, całość zaimpregnowano. Sklejono pęknięcia drewna i uzupełniono ubytki drewnianymi wstawkami. Pozłożono na nowo złotem płatkowym w technice mikstionowej. Odsłonięto pierwotną niebieską-turkusową kolorystykę, całość zabezpieczono. Prace organmistrzowskie podobnie jak prace przy prospekcie przebiegały w dwóch etapach od 2017 roku - w I etapie wykonano m.in. rekonstrukcję piszczałek metalowych; w 2018 roku w ramach II etapu wykonano naprawę wiatrownicy. Wiatrownica po przewiezieniu do pracowni została oczyszczona, poddana dezynfekcji i dezynsekcji. Stan zachowania był zły, wiatrownica ucierpiała w wyniku pożaru, jaki miał miejsce w poprzednich latach. Nadpalone elementy straciły swoją strukturę, twardość i szczelność. Wymieniono zużyte i nadwęglone skóry, filce i podkładki. Kancelie wiatrownicy zostały

wylane emulsją klejową w celu uszczelnienia, wykonano fleki uszkodzonych żeber. Przeszlifowano kłocze i zagruntowano farbą gruntującą, listwy rejestrów zostały nasączone grafitem. Wymieniono szlify prowadzące, przygotowano wiatrownicę do planowanej rozbudowy instrumentu.

- Wykonawcy: Piotr Konczarek, Kraków (prospekt); Paweł Ziaja, Chmielnik i Jacek Siedlar, Modlnica (instrument).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (MN)

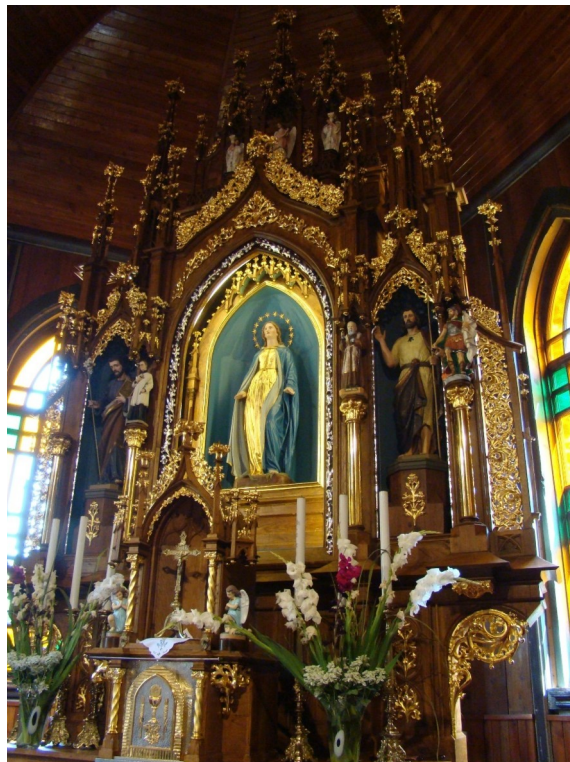
OSTRÓW k. DĘBICY (gm. Ostrów, pow. ropczycko - strzyżowski)

Kościół parafialny pw. Matki Bożej Królowej Polski

Ołtarz główny - neogotyck, ok.1930, wyk. Jan Wolak z Brzeźnicy k. Dębicy.

Prace prowadzone były w 2016 roku, zakończenie nastąpiło w pierwszym półroczu 2017 roku. Wykonano pełną konserwację struktury ołtarza, detalu, rzeźb i obrazów. Ołtarz posiadał wiele uszkodzeń i ubytków mechanicznych - śladów po wybuchu pocisku z czasów II wojny; zostały one uzupełnione. Uzupełniono poprzez rekonstrukcję brakujące elementy, w tym drobne rzeźby umieszczone wśród detali ołtarza. Usunięto warstwy olejne i szlagmetale z ornamentów ołtarza, wykonano srebrzenia i złocenia. Poddano konserwacji obraz z pola głównego z 1938 roku autorstwa Józefa Pochwalskiego z Krakowa. Podczas prac obraz został zdublowany i uruchomiony, aby pełnił rolę obrazu zasłonowego. We wnętrzu pola głównego usytuowana jest figura gipsowa przedstawiająca *Matkę Bożą Niepokalaną*, zakupioną w 1866 roku w Szwajcarii. Pierwotnym jej miejscem ekspozycji był park dworski, a od 1904 roku kaplica przydrożna; w 1957 roku przeniesiono ją do kościoła parafialnego. Podczas prac usunięto wielokrotne przemalowania figury, wykonano pozłocenie sukni Marii na mikstion, zgodnie z warstwą pierwotną, która była w kolorze złotym.

- Wykonawca: Stanisław Kłosowski, Tadeusz Stopka (obraz); Jolanta Kłosowska (pozłotnictwo), Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Ostrów k. Dębicy, ołtarz główny po zakończeniu prac

Ołtarz boczny Serca Pana Jezusa, północny - neogotycki, 1948, drewno politurowane, figura gipsowa.

W 2018 roku wykonano konserwację ołtarza po stronie północnej nawy kościoła. Wykonano wszystkie zabiegi technologiczne podobnie jak podczas postępowania przy ołtarzu głównym.

- Wykonawca: Stanisław Kłosowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

PADEW NARODOWA (gm. Padew Narodowa, pow. mielecki)

Kościół parafialny pw. św. Bartłomieja Apostoła - murowany, 1878-1886, wg projektu Aleksandra Gebauera, konsekrowany 1895, uszkodzony 1945, remontowany 1947, po 1970, po 1990, 2004-2006.

W 2015 roku Parafia przeprowadziła remont kościoła polegający na wymianie okien zewnętrznych w wieży oraz remoncie okładzin architektonicznych kruchty.

- Wykonawca: Usługowy Zakład Stolarski STOLMARK Bogusław Kowalczyk, Tarnobrzeg.
- Źródła finansowania: Starostwo Powiatowe w Mielcu, Gmina Padew Narodowa, środki własne Parafii. (DK)

PANTALOWICE (gm. Kańczuga, pow. przeworski)

Kościół rzymskokatolicki pw. Niepokalanego poczęcia NMP

Rzeźba Św. Michał Archanioł - XVIII, drewno polichromowane i złoczone.

Rzeźba Św. Michała Archaniola przywieziona pod koniec XIX wieku z Kalwarii Paclawskiej przez jednego z mieszkańców została umieszczona w kapliczce na skrzyżowaniu dróg. Stała tam do lat 70. XX wieku, skąd po rozebraniu kapliczki przeniesiono ją do miejscowego kościoła. Wykonane w 2015 roku prace konserwatorskie, z uwagi na stan techniczny eksponowanej przez długie lata na zewnątrz rzeźby, były nie lada wyzwaniem dla konserwatora dzieł sztuki. Usunięcie wtórnych nawarstwień ukazało stan techniczny rzeźby, tj. zdegradowane drewno, wtórne, niewłaściwe wstawki i dorzeźbienia, spękania i spęcherzenia zaprawy. Wszystkie te elementy należało usunąć i podkleić. Następnym krokiem była dezynsekcja i impregnacja drewna, założenie fleków i kitów oraz kołkowanie w miejscach osłabionych połączeń elementów rzeźby. Wykonano konieczne rekonstrukcje, w tym w całości miecz. Ubytki warstwy malarskiej scalono kolorystycznie i wyzłocono skrzydła, tarczę oraz miecz, pomimo iż na rzeźbie nie stwierdzono występowania oryginalnych złocen.

- Wykonawca: Wojciech Kozak, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MO)

Prospekt organowy - pocz. XX, drewno, polichromia, złoczenia, stolarka, snycerka.

Prace przy neogotyckim prospekcie organowym zostały zrealizowane w ciągu dwóch lat. Rozpoczęto je od demontażu drewnianych elementów struktury, z których usunięto wtórne nawarstwienia, doczyszczono poszczególne elementy, wykonano dezynfekcję, dezynsekcję i impregnację, wykonano prace stolarskie, w tym wymieniono kilka płyt w strukturze prospektu, uzupełniono kity, na których zrekonstruowano warstwę malarską w postaci mazerunku. W partiach dobrze zachowanych wykonano punktowanie scalające. W całości zrekonstruowano warstwy pozłotnicze wykonane złotem i srebrem płatkowym, które przelaserowano na złoto.

- Wykonawca: Sandra Benedyk-Dyl, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MO)

PIĄTKOWA (gm. Dubiecko, pow. przemyski)

Drewniana kapliczka słupowa - 1938, drewno, kamień, gont, metal.

Kapliczka metrykalnie nawiązuje do czasu aktywizowania się społeczności polskiej, rzymskokatolickiej, w związku z budową kościoła rzymskokatolickiego. Pierwotnie poświęcona była jednemu z najbardziej popularnych świętych katolickich – Janowi Nepomucenowi. Pomimo tego w świadomości najstarszych mieszkańców, kapliczka funkcjonuje jako obiekt związany z cerkwią. Świadczy to o specyficznym charakterze miejscowości, w której współzystawały dwie społeczności, a kultura wschodu i zachodu przenikały się wzajemnie. Prace wykonane w 2017 roku związane były z kompleksowym remontem kapliczki (bez współczesnej rzeźby Matki Bożej). W celu ustabilizowania budowli, zlokalizowanej na niewielkiej skarpie, podniesiono ją, wymurowano nowe pecki i przemurowano fundament z kamienia. Wymieniono drewniane podwaliny i wykonano izolację. Wymieniono zdegradowane elementy konstrukcyjne, a większe ubytki wyflekowano. Wymieniono pokrycie dachowe na nowy gont, podobnie postąpiono z podłogą i zaimpregnowano elementy. Metalowy krzyż po konserwacji osadzono na nowej podstawie. Wokół czterech słupów wykonano nową, drewnianą balustradę zgodnie z zaleceniem komisji.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MO)

Piątkowa, po lewej kapliczka przed rozpoczęciem prac, po prawej w trakcie prac konserwatorskich

Cerkiew pw. św. Dymitra - drewniana, 1732.

Uważana za jedną z najpiękniejszych cerkwi bojkowskich Podkarpacia, drewniana cerkiew w Piątkowej była kapitalnie remontowana w 1968 roku w zakresie struktury architektonicznej, a w 2006 roku przeprowadzono przy niej niewielkie prace o charakterze bieżących napraw. Przejęcie obiektu w użytkowanie przez Stowarzyszenie Dziedzictwo Mniejszości Karpackich w 2014 roku pozwoliło rozpocząć planowe prace remontowo-konserwatorskie. W 2016 roku wykonano remont kamiennej podmurówki i podwalin oraz wymianę gontowego pokrycia na dwóch mniejszych kopułach, zmodernizowano też instalację odgromową. W 2017 przeprowadzono remont drewnianych

brusów ścian oraz pokryto nowym gontem dużą, centralną kopułę, a wieńczącą ją blaszaną latarnię z hełmem poddano renowacji. Wymieniono zdegradowane drewniane rzygacze, wykonano obróbki blacharskie, a także konserwację krzyża. W 2018 roku dokończono prace przy ścianach nawy oraz pokryto je gontem pojedynczym, przeprowadzono renowację drewnianych słupów podcienia, a ich zadaszenia pokryto gontem podwójnym; całość zaimpregnowano.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne Stowarzyszenia. (IZ)

PIELGRZYMKA (gm. Osiek Jasielski, pow. jasielski)

Cerkiew prawosławna pw. Michała Archaniola, obecnie kościół parafialny pw. Matki Bożej Pocieszenia - drewniana, k. XVIII.

W roku 2016 zostały przeprowadzone prace związane z montażem instalacji systemu sygnalizacji pożaru i sygnalizacji włamania i napadu. Zakres prac obejmował demontaż starej sygnalizacji alarmu włamania. Ułożono nowe trasy przebiegu instalacji, które zostały ułożone w przebiegu tras starych. Główne ciągi poprowadzono strychem w metalowych korytarzach, z których wychodzące przewody zabezpieczono rurą PCV. Czujki sygnalizacji alarmu pożaru scalono kolorystycznie z podłożem, a w zakrystii zamontowano centralę sygnalizacji pożaru. Manipulator instalacji został zamontowany przy wejściu pod wieżą wraz z rozdzielnią elektryczną. Na zewnątrz zainstalowano sygnalizatory optyczno-dźwiękowe.

- Wykonawca: firma „Glejt-Serwis” K. Niemiec, J. Woźniak, Strożówka.
- Źródła finansowania: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne Parafii. (AF)

Dekoracja malarska wnętrza - malowidło wykonane przez Pawła i Jana Bogdańskich w 1887, techniką klejową na zrębie i deskach stropowych

W latach 2015-2018 prace przy dekoracji malarskiej wnętrza objęły: północną i południową ścianę prezbiterium, strop nawy, ścianę południową i północną babińca. Oczyszczono strop od strony poddasza oraz wykonano niezbędne zabiegi chemiczne przy odwróceniu desek. Dekoracja malarska na stropie i ścianach zachowała się w warstwie oryginalnej bez żadnych przemalowań. Prace polegały głównie na jej oczyszczeniu i wyeksponowaniu pierwotnych walorów estetycznych. Większe ubytki drewna uzupełniono flekami, mniejsze kitami trocinowymi. Na łączeniach desek wymieniono pasy płótna. Uzupełniono ubytki gruntów i warstwy malarskiej. W strefie wejścia na chór muzyczny wykonano rekonstrukcję fragmentu niezachowanej polichromii.

- Wykonawca: Adam Janczy, Nowy Sącz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AB)

Pielgrzymka, dekoracja malarska wnętrza po zakończeniu prac konserwatorskich

PILZNO (gm. Pilzno, pow. dębicki)

Klasztor OO. Karmelitów - murowany z cegły z użyciem kamienia, otynkowany, o cechach klasycystycznych z dekoracyjnym opracowaniem elewacji detalem architektonicznym, założony na planie wydłużonego prostokąta, jednopiętrowy, częściowo podpiwniczony; dach konstrukcji drewnianej kryty dachówką ceramiczną; 1848, remontowany 1868-1870, 1914, 1971, 1989.

W latach 2016-2017 przeprowadzono prace remontowo- konserwatorskie klasztoru, polegające na wykonaniu renowacji murów przyziemia klasztoru wraz z izolacją przeciwwilgociową i drenażem opaskowym, obejmujące część podpiwniczoną (I etap prac) oraz niepodpiwniczoną (II etap prac). W 2018 roku rozpoczęto I etap remontu elewacji zewnętrznej klasztoru, obejmujący elewację południowo-wschodnią. Prace budowlano-konserwatorskie polegały na konserwacji technicznej i estetycznej tynków zewnętrznych.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Pilzno, środki własne. (AK)

Pilzno, budynek klasztoru oo. Karmelitów po zakończeniu prac konserwatorskich

Kapliczka przydrożna tzw. „choleryczna” przy ul. Węgierskiej - murowana, po 1849.

Powstała zapewne na miejscu zbiorowej mogiły epidemii cholery. Słupowa, murowana, zwieńczona latarnią. Usunięto zdegradowane tynki, oczyszczono powierzchnię kamienną, wykonano dezynsekcję i dezynfekcję, odsolono. Wykonano izolację, nowe tynki, wzmocniono gzymsy, uzupełniono obróbki blacharskie. Zakonserwowano kuty krzyż wieńczący, wymieniono przeszklenia aediculi, w których umieszczone są figurki świętych i figurka *Jezusa Miłosiernego*.

- Wykonawca: Halina Ciszek, Koszyce Wielkie, współpraca i nadzór Stanisław Kłosowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Pilzno. (MN)

POŁOMIA (gm. Niebylec, pow. strzyżowski)

Zespół kościoła parafialnego pw. św. Mikołaja - kościół murowany, 1577 z XV-wieczną zakrystią po poprzednim drewnianym, dobudowa kruchty pld. 1614, pożar 1769, rozbiórka kruchty pld. i budowa nowej z wykorzystaniem materiału rozbiórkowego 1898, remont 1907-1913, 1928, 1952-1907; ogrodzenie kościelne z bramą murowane, 1907-1913; dzwonnica murowana, zapewne k. XIX; plebania murowana, 1860; wikarówka drewniana, k. XIX.

W latach 2015-2018 Parafia w Połomi kontynuowała rozpoczęty w 2003 roku remont generalny kościoła. Wykonano prace remontowo-konserwatorskie elementów kamiennych we wnętrzu świątyni, wyremontowano prezbiterium. Ponadto systematycznie, co dwa lata prowadzone są prace oczyszczająco-konserwatorskie elewacji kościoła oraz muru ogrodzeniowego (ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo z ruchliwą drogą krajową), naprawy ciągle powstających w wyniku drgań podłoża spękań i uszkodzeń ścian kościoła, bramy-dzwonniczy, schodów, kamienno-metalowego ogrodzenia.

- Wykonawca: firma KONS-ART Babicz Mirosław, Trzciana.
- Źródła finansowania: Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Niebylec, środki własne Parafii. (BS)

Polichromia w przedsionku i w dolnych partiach nawy - l. 50. XX, technika kazeinowa.

Zły stan zachowania tynków niejednokrotnie reperowanych wymagał przeprowadzenia badań i skucia powyżej strefy zawilgocenia i destrukcji. Zdezynfekowano mury środkiem antyseptycznym i po osuszeniu wykonano nowe tynki. Zastosowano w tych partiach tynk renowacyjny pochłaniający sole, pokryto całość farbami krzemianowymi.

Kamienny portal do przedsionka południowego - 1644, piaskowiec.

Usunięto nawarstwienia farb olejnych, odsolono kamień metodą swobodnej migracji do rozrzedzonego środowiska. Uzupełniono ubytki masami mineralnymi, kamień wzmocniono roztworem żywicy krzemooorganicznej. Wykonano konserwację stalowych elementów stolarki drzwi i okuć.

- Wykonawca: firma KONS-ART Babicz Mirosław, Trzciana.
- Źródła finansowania: Gmina Niebylec, środki własne (MN)

PORAŻ (gm. Zagórz, pow. sanocki)

Kapliczka przydrożna - murowana, 1 ćw. XVIII, neobarok.

Kapliczkę przydrożną w centrum wsi zbudowano za czasów Piotra Konstantego Stadnickiego herbu Szreniawa (1668-1745). Smukła w proporcjach, słupowa kapliczka skierowana jest fasadą w stronę traktu do Zagórza. Ozdobna elewacja frontowa mieści prostokątną wnękę z figurą *Św. Pawła*. Sylweta kapliczki o prostej formie, urozmaiconej stylizowaną artykulacją porządkową, prezentuje miejscową odmianę klasycyzującego baroku. W 2016 roku wykonano prace związane ze wzmocnieniem fundamentowania i naprawą murów strefy cokołowej. Zdjęto wtórne tynki, dzięki czemu odsłonięto reliktoowo zachowane oryginalne wyprawy tynkarskie i artykulację porządkową. Odsłonięte partie muru zostały zdezynfekowane i wzmocnione strukturalnie oraz uzupełniono ubytki. Konserwacji poddano pokrycie dachowe. Wykonano rekonstrukcję tynków i detalu architektonicznego w zaprawie mineralnej wraz z opracowaniem faktury. Ostatnim etapem prac była rekonstrukcja warstwy malarskiej w technice wapiennej, zgodnie z wynikami odkrywek sondażowych. Okno zostało wyposażone w metalowy ramiak ze skrzydłami z lufcikiem. Wokół obiektu wykonano opaskę odwadniającą.

- Wykonawca: Sandra Benedyk-Dyl, Sanok.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne właściciela. (AF)

Rzeźba Św. Pawła z kapliczki przydrożnej - 1 ćw. XVIII, drewniana.

Prace konserwatorskie w 2016 roku objęły usunięcie wtórnych warstw malarskich oraz wtórnych gruntów olejnych, następnie wykonano dezynsekcję oraz impregnację wzmacniającą strukturę metodą zanurzeniową. Podklejono łuski oryginalnych gruntów. Uzupełniono ubytki drewna w draperiach i anatomii postaci oraz zabezpieczono warstwę oryginalnych srebrzeń werniksem akrylowym. W roku 2017 uzupełniono ubytki oryginalnych polichromii, które zostały uzupełnione w technice oryginału. Wykonano rekonstrukcję karnacji i zarostu oraz atrybutu w formie miecza. Najważniejszy element rekonstrukcji stanowiły srebrzone draperie oraz laserunek w kolorach błękitu i karminu wykonany metodą szrafowania długą kreską o płynnej formie.

- Wykonawca: Sandra Benedyk-Dyl, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne właściciela. (AF)

POREBY DYMARSKIE (gm. Cmolas, pow. kolbuszowski)

Kościół parafialny pw. śś. Stanisława i Wojciecha (przeniesiony z Cmolasu) drewniany, 1649, remontowany 1979, 2011-2012.

W 2015 roku wykonano III etap prac związanych z otoczeniem kościoła - odtworzenie ogrodzenia (wykonanie głównej bramy wejściowej oraz dwóch bramek bocznych) oraz kamiennego obejścia procesyjnego. W latach 2017-2018 wymieniono pokrycie gontowe kościoła nad absydą, kruchtą boczną, wejściami oraz na fartuchu ochronnym przyziemia. Wykonano modernizację instalacji odgromowej.

- Wykonawca: firma PATRON Józef Maciąg, Poręby Dymarskie; Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gouda, Domaradz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewoda Podkarpacki, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Starostwo Powiatowe w Kolbuszowie, Gmina Cmolas, środki własne. (BW)

Poręby Dymarskie, kościół po zakończeniu prac

POTOK (gm. Jedlicze, pow. krośnieński)

Dawny dwór Łozińskich - murowany, 1918.

Dwór powstał na reliktach starego dworu; zbudowany z cegły jest skromną, parterową budowlą z mieszkalnym poddaszem. Obecnie znajduje się tu siedziba Środowiskowego Domu Samopomocy prowadzonego przez Polskie Stowarzyszenie Osób z Upośledzeniem Umysłowym. Dwór znajduje się w otoczeniu parku wraz ze starodrzewem i układem kompozycji roślinnych. Pomalowano elewacje zewnętrzne. Odnowiono cokół kamienny, przeprowadzono odwodnienie tarasu i izolację ścian fundamentowych. Obiekt został ocieplony od wewnątrz.

- Wykonawca: Edward Chodorowski – kierownik robót budowlanych, Wiesław Barud – inspektor nadzoru inwestorskiego
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (AO)

PRAŁKOWCE (gm. Krasieczyn, pow. przemyski)

Kaplica grobowa Drużbackich, obecnie pw. św. Anny Zgromadzenia Sióstr Służebniczek Najświętszej Marii Panny

Polichromia – 1876, mal. Karol Hubert z Przemysła.

Malowidła ściennie zachowały się na wszystkich ścianach kaplicy za wyjątkiem dolnych partii. Pierwotna polichromia, to iluzjonistycznie przedstawione gzymsy, pilastry, płyciny o ciekawej kolorystyce, ornamenty imitujące sztukaterie. Wykonana została przez Karola Huberta z Przemysła. Oryginalny wystrój kaplicy był kilkakrotnie przemalowywany podczas kolejnych remontów. Wnęki na ścianie zachodniej wypełnia czytelna dekoracja z lat 30.XX wieku o cechach modernistycznych. W 2015 roku przeprowadzono konserwację techniczną ściany zachodniej i fragmentów ściany ołtarzowej i wejściowej usuwając wtórne nawarstwienia. W następnym roku zakończono II etap prac. Objął on dokończenie konserwacji technicznej ścian oraz sklepienia, a także konserwację estetyczną całości wnętrza. Przeprowadzono zabiegi obejmujące usunięcie przemalowań, wadliwych kitów, doczyszczenie, wzmocnienie konstrukcji spękanych ścian, retusz naśladowczy oraz rekonstrukcję dolnych partii na podstawie analogii.

- Wykonawca: Maria Sęk-Pudłowska, Warszawa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne. (WW)

PRUCHNIK (gm. Pruchnik, pow. jarosławski)

Kościół parafialny pw. św. Mikołaja - murowany, XIV, przebudowywany XVII i XVIII.

W 2016 roku wykonano remont pokrycia dachu kościoła obejmujący naprawę rynien wraz z częściową wymianą rur spustowych, częściową wymianą obróbek blacharskich murów ogniowych, okapów, kołnierzy, gzymsów z blachy miedzianej.

- Wykonawca: Grzegorz Krysiak, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Pruchnik, środki własne Parafii.

Ołtarz boczny św. Józefa - drewno polichromowane, złożone, II poł. XVIII, rokoko.

W 2015 roku wykonana została pełna konserwacja ołtarza wraz z dwoma obrazami *Św. Józefa* i *Św. Michała Archaniola*. W ramach prac została wzmocniona i scalona struktura architektoniczna ołtarza, zdemontowano rozluźnione elementy, zaś zniszczone zostały wymienione. Zrekonstruowano

stopień i blat ołtarza. Z całej powierzchni obiektu usunięto przemalowania, oczyszczono z wtórnych nawarstwień, uzupełniono grunty. Następnie scalono kolorystycznie i wykonano złocenia. Obrazy przeszły pełną konserwację.

- Wykonawca: Elżbieta i Zdzisław Wróblewscy, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Pruchnik, środki własne Parafii. (MF)

PRZECŁAW (gm. Przecław, pow. mielecki)

Kaplica pw. św. Bernardyna - murowana, 1858, wzniesiona z inicjatywy mieszkańców przez braci Muniaków, jako trzecia budowla na miejscu starej, murowanej kaplicy z 1786 i jeszcze starszej drewnianej z 1456. Pełniła funkcje sakralne przy szpitalu dla ubogich, odnowiona 1959.

W latach 2015-2017 Parafia przeprowadziła prace remontowe kaplicy polegające na remoncie dachu i wymianie pokrycia dachowego, wykonaniu izolacji fundamentów, wylewki pod posadzkę, wymianę odparzonych tynków wewnętrznych (wraz z malowaniem), wykonanie wewnętrznej instalacji elektrycznej, odtworzeniu drzwi, ościeżnic, okien i okiennic oraz remoncie elewacji kaplicy. Prace prowadzono w oparciu o projekt budowlany autorstwa GProjekt Biuro Projektowe inż. Grzegorz Pikor, Mielec.

- Wykonawca: firma AGROBAZA, Mielec.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Mielcu, Gmina Przecław, środki własne Parafii. (DK)

PRZECZYCA (gm. Brzostek, pow. dębicki)

Kościół parafialny pw. Matki Bożej Wniebowziętej

Ołtarz boczny Serca Pana Jezusa (dawny główny) - barok, 1687, drewno polichromowane.

W 2015 roku wykonano II etap konserwacji estetycznej. Ołtarz po usunięciu białego przemalowania odzyskał niebieską i czerwoną marmoryzację, która była zachowana w ok. 85%. Szczególnie efektownie prezentują się po pracach odsłonięte czerwone marmoryzacje na kręconych trzonach kolumn, dekorowanych snycerskimi wiciami i kwiatuśkami róż. Uzupełnione zostały ubytki i wzmocnione łącza stolarskie. Podklejono uszkodzenia płótna obrazu.

- Wykonawca: Adam Pragłowski, Leżajsk.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Brzostek, środki własne. (MN)

Ołtarz boczny Matki Bożej Różańcowej - neogotyck, proj. Stanisław Majerski, 1913, drewno politurowane, polichromowane, pozłacane, obraz płótno, olej.

W latach 2017-2018 wykonano konserwację ołtarza. Usunięto zabrudzenie, wykonano dezynsekcję, impregnację (lub rekonstrukcję) zdegradowanych ornamentów z drewna lipowego, które wewnątrz stanowiły znaczny procent pyłu drzewnego. Uzupełniono detale snycerskie i stolarskie, wykonano częściowo nowe grunty i złocenia. Po usunięciu warstw lakierniczych scalono kolorystycznie drewno i wykonano nową politurę. Obraz *Matki Bożej Różańcowej* oczyszczono z pociemniałego werniksu. Uzyskano bardzo dobry efekt estetyczny.

- Wykonawca: Stanisław Czech, Zawadka Brzostecka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Brzostek, środki własne. (MN)

Obraz Matka Boża Różańcowa w trakcie prac konserwatorskich

PRZEMYŚL (miasto na prawach powiatu)

Bazylika archikatedralna Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Jana Chrzciciela - murowana, 1465, przebudowana 1725-1733, regotyżacja prezbiterium przeł. XIX/XX.

W latach 2011-2014 przeprowadzono szeroko zakrojony program prac związanych z udostępnieniem podziemi katedry dla turystów - XII-wiecznych relikwii rotundy św. Mikołaja, zachowanych krypt, jako miejsca ekspozycji trumien i zachowanych zabytków funeralnych, a również upamiętnienie zasłużonych biskupów przemyskich, zmarłych współcześnie. W związku z taką funkcją konieczne stało się rozwiązanie problemów związanych z zawilgoceniem przyziemia obiektu. W latach 2015-2017 wykonano prace związane z odwodnieniem fundamentów kościoła – w I etapie objęły one korpus główny, w II – prezbiterium wraz z zabezpieczeniem murów romańskiej rotundy (stanowiących ich część od strony południowej). W ramach prac wykonano drenaż odwadniający ze studzienkami kanalizacyjnymi, izolacje przeciwwilgociowe, a także oczyszczenie, wzmocnienie i uzupełnienie wątku kamiennego i spoin ścian. W 2017 roku prace dotyczyły dwóch kaplic – Fredry i Drohojowskich wraz z przedsionkami bocznymi kościoła. Wykonano podobny jak wyżej zakres prac, ale objął on również podmurowanie naroży kaplicy Drohojowskich.

- Wykonawca: firma ORION Maciej Piórkowski, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Miejska Przemyśl, środki własne Parafii. (IZ)

Krucyfiks z belki tęczęwej - II poł. XVIII, drewno polichromowane i złożone.

Figura powstała najprawdopodobniej z zamysłem ekspozycji na belce tęczęwej, za czym przemawia fakt, że jest rzeźbą pełnoplastyczną, o wydłużonym ciele, do ekspozycji wysoko w górze. Umieszczona jest na neogotyckiej belce tęczęwej wykonanej w 1902 roku przez Ferdynanda

Majerskiego podczas regotyzacji prezbiterium archikatedry przemyskiej. Rzeźba reprezentuje typ *Martwego Chrystusa*, ukazanego tuż po śmierci, z bezwładnie zwieszoną głową na prawy bok, zamkniętymi oczami i lekko rozchylonymi ustami. Wykonana konserwacja i odsłonięcie pierwszej warstwy estetyczno-artystycznej pokazało sine ciało, pokryte licznymi strugami krwi, co dodaje figurze dramatyzmu i ekspresji. Oryginalna polichromia rzeźby została wykonana kryjąco, z impastami i wyraźnymi śladami narzędzia, malowana swobodnie. Na podstawie przeprowadzonych badań laboratoryjnych udało się ustalić, że pierwotna warstwa malarska była wykonana w technice olejnej z zastosowaniem bieli ołowiowej, ochr żółtych, ochr czerwonych, cynobru i kraplaku stosowanego w malarstwie europejskim od XIV wieku do 1868 roku. Podczas samego procesu konserwatorskiego wykonano podklejenie odspojen zaprawy, usunięcie przemalowań i wtórnych nawarstwień w obrębie karnacji oraz złoczeń, wykonanie sklejenia pęknięć i uzupełnienie większych ubytków drewna analogicznym do oryginału gatunkiem drewna, zaś w mniejszych ubytkach wypełnienie kitem, uzupełnienie ubytków zaprawy, uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej metodą punktowania, uzupełnienie i rekonstrukcja złoczeń, odczyszczenie i usunięcie produktów korozji na metalowych śrubach, złoczenie łebków śrub, montaż obiektu. Prace wykonano w latach 2015-2017.

- Wykonawca: Firma Konserwatorska Piotr Biało, Kraków; Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne Parafii. (MO)

Przemysł, figura Chrystusa z belki tęczowej z bazyliki archikatedralnej

Przemyśl, krucyfiks na belce tęczęwej po zakończeniu prac konserwatorskich

Stalle i boazerie wraz z obrazami z prezbiterium bazyliki - pocz. XX, Ferdynand Majerski Przemyśl, wg proj. Prylińskiego, Marian Stroński, Przemyśl, drewno, olej na płótnie.

Prace konserwatorskie przy stallach i boazeriach rozpoczęto w 2017 roku od strony południowej kontynuowano je w roku następnym. Objęły oczyszczenie obiektu, dezynfekcję, dezynsekcję, usunięcie wadliwych uzupełnień i impregnację drewna. Wykonano pełny zakres prac stolarskich poprzez klejenie, flekowanie, kitowanie i dorzeźbienie brakujących elementów. Scalenie kolorystyczne wszystkich elementów wykonano z bardzo dużym poszanowaniem oryginału poprzez

zachowanie pierwotnych bejc. Dobrze zachowane złocenia zakonserwowano, a w miejscach ubytków wykonano nowe pozłoty. Ponadto wykonano konserwację metalowych świeczników odnalezionych w skarbcu na podstawie zdjęć archiwalnych i zrekonstruowano w nich brakujące elementy kryzy. Prace przy wmontowanych w boazerię olejnych kopiach gobelinów, przedstawiających czterech ewangelistów, polegały na oczyszczeniu lic, usunięciu pożółkłego werniksu i pociemniałych retuszy, prasowaniu na stole niskociśnieniowym, wykonaniu protez w miejscach ubytków, uzupełnieniu ubytków zaprawy, werniksowaniu i punktowaniu scalającym kropką. Obiekt odzyskał swój pierwotny wyraz estetyczno-artystyczny, dzięki czemu ubogaca najstarszą przestrzeń kościoła.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (MO)

Przemysł, bazylika archikatedralna, stalle i boazerie w prezbiterium

Skrzydło dawnych, główne drzwi katedralne - 1900, metal, ślusarka, kowalstwo.

Drzwi katedralne powstały podczas dużego remontu katedry, realizowanego na przełomie XIX i XX wieku. Wykonane w technice ślusarskiej i kowalskiej w stylu eklektycznym są charakterystyczne dla tego okresu. Ramowa konstrukcja drzwi wypełniona blachą stanowi podłoże dla bogatej, symetrycznej dekoracji ornamentalnej z kartuszami, symbolami władzy biskupiej oraz - w dolnych polach - przedstawieniem *Św. Jana* i dwugłowego orła. Na skrzydle od wewnątrz widnieje data 1900. Drzwi zamykane są na zamek puszkowy oraz rygle. Historyczne skrzydła drzwiowe zdemontowano i zastąpiono nowymi w związku z obchodami milenijnymi. Przez pewien okres były przechowywane w zespole kościelno-klasztornym oo. Franciszkanów w Kalwarii Pałacowskiej z zamiarem umieszczenia w wejściu głównym do bazyliki. Po odbiorze drzwi w 2017 roku wykonano konserwację jednego skrzydła, która objęła oczyszczenie skrzydła z zanieczyszczeń i osypującej się warstwy malarskiej, demontaż elementów ruchomych, prostowanie zniekształceń, konserwację zamków i rygli, usunięcie produktów korozji metodą ścierno-strumieniową, zabezpieczenie antykorozyjnie powierzchni metalu dwukrotną warstwą preparatu o zawartości 96 % cynku oraz nałożenie warstwy zabezpieczającej.

- Wykonawca: Barbara Woch, Opaka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MO)

Drzwi główne wewnętrzne z kratą, dwie pary bocznych, drzwi na chór - pocz. XX, styl neogotycki, pracownia Majerskich; technika: drewno, techniki stolarskie, snycerskie i kowalskie.

Wykonano zabiegi dezynfekcji oraz dezynsekcji i impregnacji. Usunięto przemaalowania oraz zmurszałe zaprawy. Skorygowano niewłaściwe rekonstrukcje, wstawki, gwoździe. Wykonano prace stolarskie przy konstrukcji, wzmocnienie jej i ustabilizowanie, wyprostowanie spaczonych skrzydeł. Uzupełnienie drobnych ubytków powierzchniowych i pęknięć poprzez flekowanie (wykorzystanie drewna o podobnych parametrach, użycie kitu drewnopodobnego, masy klejowo-kredowo-trocinowej). Spłylenie większych ubytków z zachowaniem ich formy. Uczytelnienie detali snycerskich. Wykonanie impregnacji nowych elementów. Usunięcie nawarstwień wtórnych z elementów kowalskich (zamki, okucia) i poddanie ich zabiegowi piaskowania. Kolorystyczne opracowanie estetyczne struktury z zastosowaniem gradacji kolorystycznej w tonacji brązu (lakiery na bazie olejno-żywicznej, zabarwane pigmentem z dodatkiem wosków: naturalnych i syntetycznych). Pełna konserwacja kraty.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Elżbieta Marzec, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (AR)

Dekoracja malarska sklepienia i ścian I przęsła, wystrój malarski i sztukatorski prezbiterium – XVI, II poł. XIX.

Wygląd prezbiterium katedry przemyskiej, powstającej etapami od II połowy XV wieku, jest wynikiem regotyżacji świątyni wg projektu Tomasza Brylińskiego i Michała Zajączkowskiego w II połowie XIX wieku. Wówczas odbito tynki, ściany oblicowano okładziną z ciosów kamiennych do oryginału, wykonano portal, przywrócono zamurwane okna z maswerkami oraz skarpy, wykonano także boazerię ze stallami. Prace kontynuowano na początku XX wieku wg projektu Stanisława Majerskiego. Powstały blendy w północnej ścianie prezbiterium i malowidła Tadeusza Popiela oraz belka tęczowa, na której zawieszono „dawną” figurę Chrystusa. W latach 60-70. XX wieku wzmocniono konstrukcyjnie sklepienie, odsłonięto i zakonserwowano polichromię z lat 40. XVI wieku; zdecydowano także o eksponowaniu malowideł Popiela jedynie w blendach – konserwowane były w latach 90. XX wieku. W 2015 roku dokonano konserwacji kamienia (elementy kamienne ścian, detal architektoniczny w tym konsole i służki). Konserwacji poddano wyprawy zabytkowe ściany tęczowej. Przeprowadzono konserwację polichromowanych zworników i detalu z ceramiki (żebra sklepienne). Konserwacja objęła tynki sklepienia wraz z dekoracją malarską. W 2016 roku wykonano II etap prac konserwatorskich przy wystroju malarskim i sztukatorskim prezbiterium, obejmujący dekorację trzech przęseł sklepienia, ścian wraz z portalem do zakrystii, blendami okiennymi, detalami architektonicznymi (maswerki, służki, konsole, zworniki sklepienia, żebra wykonane z cegły ceramicznej).

- Wykonawca: Firma Konserwatorska Piotra Biało, Halina Kozina-Biało, Karolina Pachura, Kraków; Eliza Buszko, Białowieża; Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Miejska Przemyśl, środki własne Parafii. (AR)

Katedra w Przemyślu, presbiterium

Wyższe Seminarium Duchowne - murowane, 1628, przebudowy i rozbudowy 1893, 1912.

W 2015 rozpoczęto kompleksowe prace przy bryle gmachu. W I etapie dotyczyły one dachu - polegały na czyszczeniu, uzupełnieniu ubytków, uzupełnieniu i pomalowaniu blachy, wymiany wszystkich rur spustowych. W 2017 roku rozpoczęto prace przy remoncie elewacji gmachu wykonując je etapami - rozpoczęto od elewacji północnej, następnie wschodniej, północnej, tylnej. Prace obejmowały remont tynków i detalu architektonicznego, malowanie, wymianę obróbek blacharskich.

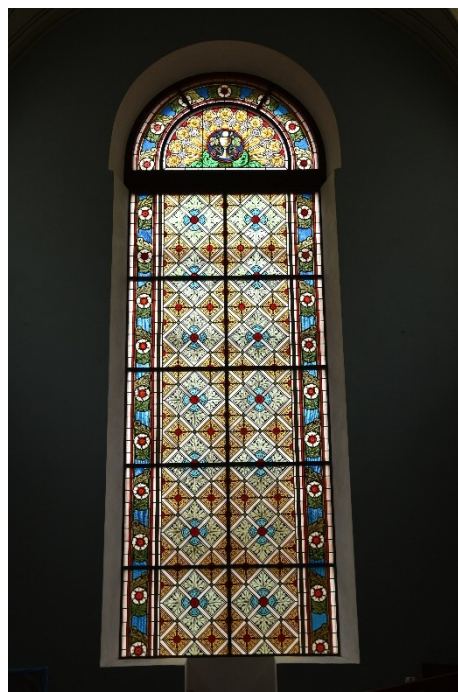
- Wykonawca: Zakład Remontowo-Budowlany Zbigniew Cebulak, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Fundusz Kościelny, Gmina Miejska Przemyśl. (IZ)

Witraż w fasadzie kaplicy pw. św. Karola Boromeusza - pocz. XX, ołów, szkło.

Kaplica jest najstarszą, bo ponad trzystuletnią częścią obecnego założenia seminaryjnego. Pierwotnie w miejscu witraża było wejście główne, które po zmianie orientacji kaplicy pod koniec XIX wieku przerobiono na okno. Zachowany do dnia dzisiejszego witraż należy łączyć z ostatnią przebudową gmachu w 1909 roku, która przypada na czasy biskupa Sebastiana Józefa Pelczara. W latach powojennych okno przestało pełnić swoją funkcję dekoracyjno-oświetleniową poprzez zamurowanie od wnętrza kaplicy, choć pozostało w elewacji zewnętrznej. Remont budynku prowadzony w ostatnim czasie skłonił właściciela do przywrócenia witraża, który wydawał się być

w dobrym stanie, a zagadką pozostawały przyczyny jego zamurowania. Demontaż szyb i osłaniającej go siatki ukazał duży zakres zniszczeń, który prawdopodobnie był przyczyną wymurowania ściany od wewnątrz. Podczas prowadzonych prac rekonstruowano brakujące oraz zniszczone elementy szklane, wykonano konserwację zachowanych oryginalnych szkielec z odtworzeniem wypłukanych opracowań malarskich farbami szkliwnymi tlenkowymi z ich utwaleniem termicznym, a ubytki wyretuszowano farbami do szkła na zimno. Sklejono pęknięcia szkielec klejem utwardzalnym światłem ultrafioletowym, a kwatery złożono w nowe, ołowiane ramy i wymieniono wiatrownice. Całość zamontowano w nową konstrukcję z uszczelnieniem oraz założono szyby osłonowe. Prace wykonano w 2018 roku.

- Wykonawca: Krzysztof Paczka, Kraków.
- Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miejska Przemyśl, środki własne Seminarium. (MO)

Witraż w fasadzie kaplicy św. Boromeusza przed rozpoczęciem prac konserwatorskich (po prawej po zakończeniu prac)

Gimnazjum Polskie i Ruskie, obecnie I Liceum Ogólnokształcące im. Juliusza Słowackiego - murowany, 1894.

W 2017 roku przeprowadzono remont portalu wejściowego północnego w zakresie: odczyszczenia, odsolenia, uzupełnienia ubytków, gruntowania i malowania powierzchni płaskich, gzymsów, kolumn, pilastrów, cokołu oraz przedsionka, jak również wymiany obróbek blacharskich, odtworzenia napisu PRAWDA, DOBRO, PIĘKNO, odczyszczenia i pomalowania metalowej bramki oraz odczyszczenia, impregnacji i wymiany spoin stopni schodów. Rok później wykonano remont portalu wejściowego południowego. Wykonano wówczas izolację poziomą (iniekcja hydrofobowa) przy podstawach filarów, odczyszczenie, uzupełnienie i hydrofobizację elementów kamiennych, zabezpieczenie kamiennych schodów przed podciąganiem wilgoci, odbicie odspojonych tynków, ich odczyszczenie, gruntowanie, uzupełnienie i malowanie, odczyszczenie i pomalowanie metalowych bramek, czyszczenie i uzupełnienie posadzki oraz remont zadaszania nad portalem.

- Wykonawca: firma RENOWATOR Paweł Madejowski, Łazy; Dariusz Gościński, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (EB)

Plebania przy kościele pw. św. Józefa - murowany, wybudowany przed 1895 jako jednorodzinny dom mieszkalny, a następnie przekazany Towarzystwu Salezjańskiemu z przeznaczeniem na plebanię, rozbudowany w 1908.

W 2018 roku przeprowadzono remont dachu zabytkowego obiektu. Wymieniono wówczas najbardziej skorodowane i nienadające się ze względu na stan techniczny elementy więźby dachowej, przemurowano komin, wymieniono pokrycie z blachy płaskiej ocynkowanej na blachę płaską tytanowo-cynkową oraz wymieniono rynny, rury spustowe i obróbki blacharskie. Powyższe prace przyczyniły się do zabezpieczenia obiektu, który narażony był na zamakanie z uwagi na skorodowane pokrycie.

- Wykonawca: firma COMPLEX Franciszek Aftanas, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (EB)

Budynek Domu Narodowego, ul. Kościuszki 5 - murowany 1904.

W 2016 roku wykonano izolacje przeciwwilgociowe, a również oczyszczenie i odgrzybienie ścian fundamentowych na całym obwodzie budynku – oprócz ściany przejazdu bramnego od północy.

- Wykonawcy: firma CHOMBUD Mariusz Chomik, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Administracji i Cyfryzacji, środki własne. (IZ)

Kamienica, ul. Barska 8 - murowana, 1908, proj. Marceli Pilecki.

W 2018 rozpoczęto prace przy renowacji elewacji tej bogato dekorowanej kamienicy o ceglanych ścianach pięter ze sztukatorskimi elementami dekoracyjnymi. I etap objął elewację frontową.

- Wykonawcy: firma SYLBUD Dariusz Kiernożek, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (IZ)

Willa, ul. Chrobrego 26 - murowana, 1926.

W 2017 roku wykonano zabezpieczenia konstrukcyjne ścian odspojonego wykusza w elewacji zachodniej na poziomie suterenu w zakresie wykonania nowych fundamentów i ścian wykusza z ich konstrukcyjnym wzmocnieniem rdzeniami żelbetowymi, izolacją fundamentów, nałożeniem nowych tynków i uzupełnieniem gzymsu, wstawieniem okien.

- Wykonawcy: firma BUDOPROJEKT, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (IZ)

Kamienica, ul. Kazimierza Wielkiego 18 - murowana, 1912.

W 2017 roku przeprowadzono remont dwóch elewacji – frontowej z bogatym detalem architektonicznym oraz prostej tylnej podwórzowej. W 2018 wykonano konserwację drzwi głównych wejściowych o bogatej snycerze przywracając im pierwotną, szaroniebieską kolorystykę, przeprowadzono stabilizację schodów z uzupełnieniem poręczy oraz parkietów dwóch podestów.

- Wykonawcy: Dariusz Gościński, Przemysł (elewacje); firma RINNOVO Elżbieta Marzec, Przemysł (klatka schodowa).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (IZ)

Kamienica, ul. Słowackiego 26 - murowana, k. XIX.

W 2018 wykonany został remont elewacji frontowej wraz z renowacją balkonów.

- Wykonawcy: firma SYLBUD Dariusz Kiernożek, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (IZ)

Willa MARYA, ul. Słowackiego 27 - murowana, ok. 1910.

W 2016 roku przeprowadzono prace remontowo-konserwatorskie przy elewacjach budynku przywracając mu pierwotną kolorystykę.

- Wykonawcy: firma CZEXBUD Zbigniew Czekierda, Żurawica.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (IZ)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie filialny kościół rzymskokatolicki pw. św. Jana Ewangelisty, ul. Przejazdowa 11 - murowana, 1887-1901, zniszczona 1914, odbudowana w latach 1926-1931, po wojnie przejęta przez kościół rzymskokatolicki.

W roku 2016 prace objęły: remont tynków wewnętrznych wraz z malowaniem oraz renowacją elementów wystroju wewnętrznego i wyposażenia, remont zewnętrznych ścian fundamentowych poprzez odwilgocenie i nałożenie tynków renowacyjnych, naprawę cokołu i schodów wejściowych, wykonanie dookoła kościoła odboju żwirowego, docieplenie kopuły i stropu kościoła od strony strychu.

- Wykonawca: firma ELBRUK, Krzywca.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MBB)

Kamienica, ul. Dworskiego 71 - murowana, pocz. XX.

W latach 2017-2018 wykonano remont elewacji wraz z kolorystyką oraz remont kominów ponad dachem. Wymieniona została stolarka okienna i drzwiowa w częściach wspólnych budynku. Przeprowadzono malowanie pokrycia dachu oraz naprawę rynien i rur spustowych.

- Wykonawca: Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej w Przemyślu.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MBB)

Kamienica, ul. Kmity 4 - murowana, 1906.

Kamienica systematycznie jest poddawana pracom remontowym. W 2013 roku podjęto prace przy elewacji frontowej, które wykonywane były etapowo do 2015 roku - dotyczyły uzupełnienia brakujących tynków i detalu architektonicznego, wykonania nowej kolorystyki, wymiany zniszczonych obróbek blacharskich oraz remontu drewnianych, płycinowych drzwi wejściowych. W roku 2017 wykonano punktowanie ubytków i przetartych miejsc oraz rekonstrukcję brakujących partii polichromii na sklepieniu sieni.

- Wykonawca: firma KONTUR Bogusław Majchrowicz, Krasieczyn.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MBB)

Kamienica, ul. Biblioteczna 4 - murowana, 1912; polichromia - pocz. XX.

W trakcie prowadzenia w latach wcześniejszych prac remontowych wykonano malowanie tynków, renowację krat i balustrady, uzupełnienie podłóg. W trakcie prowadzonych inwestycji w sieni natrafiono na pierwotną polichromię, którą odsłonięto powyżej lamperii. W roku 2016 wykonano remont balkonów, schodów zewnętrznych, iniekcję poziomą i izolację pionową ścian fundamentowych.

- Wykonawca: Ryszard Ścira, Śliwnica; Krzysztof Prokopowicz, Przemyśl; Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl (prace konserwatorskie).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miejska Przemyśl. (MBB)

Kamienica, ul. Słowackiego 23/23a - murowana, 1912.

W 2016 roku przeprowadzone zostały prace w zakresie remontu balkonów i przebudowy schodów wewnętrznych budynku. W roku następnym wykonano wymianę pokrycia dachu,

przebudowę i remont więźby oraz przebudowę balkonów. Następnie, w roku 2018 nastąpiła kontynuacja rozpoczętych prac i wykonano częściową przebudowę balkonów od strony podwórza.

- Wykonawca: firma KOSTECH, Przemysł; firma TIP-TOP-Beton Stanisław Król.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MBB)

Kamienica, ul. Ratuszowa 6 - murowana, k. XIX, remont ok. 1985.

W 2016 roku przeprowadzone zostały prace w zakresie wymiany pokrycia dachu wraz z więźbą, remont galerii balkonowych oraz kominów. W roku 2017 wykonano remont elewacji frontowej.

- Wykonawca: Dariusz Gościński, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MBB)

Kamienica, ul. Grodzka 3 -murowana, II poł. XIX.

W 2018 roku wykonano izolacji pionowej i poziomej kamienicy.

- Wykonawca: Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej w Przemysłu.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MBB)

Kamienica, ul. Puszkina 8 - murowana, pocz. XX.

W 2015 roku wykonano renowację klatki schodowej w tym remont tynków i sztukaterii oraz renowację balustrad, poprzedzoną badaniami konserwatorskimi, na obecność polichromii.

- Wykonawca: Ryszard Ścira, Śliwnica; Krzysztof Prokopowicz, Przemysł; Małgorzata Dawidiuk, Przemysł (prace konserwatorskie).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miejska Przemysł. (MBB)

Kamienica, ul. Puszkina 8A - murowana, początek XX.

W 2017 roku wykonano izolację poziomą i pionową ścian fundamentowych, izolację poziomą piwnic, częściowy remont klatki schodowej.

- Wykonawca: firma MEC Ewa i Marek Cichońscy, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MBB)

Kamienica, ul. Dworskiego 22 - murowana, pocz. XX.

W 2015 roku wykonano remont i kolorystykę elewacji frontowej, dachu oraz izolację ścian fundamentowych.

- Wykonawca: firma TECHNOBUD, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MBB)

Kamienica, pl. Katedralny 6

Kamienica systematycznie jest poddawana pracom remontowym. W roku 2014 wykonano remont i przebudowę więźby dachowej i poszycia dachu. Wykonano gruntowny remont kominów ponad połacią dachu. W roku 2017 przystąpiono do prac w zakresie izolacji pionowej i poziomej na całym obwodzie kamienicy.

- Wykonawca: firma ORION Maciej Piórkowski, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miejska Przemysł, środki własne. (MBB)

Kamienica, ul. Smolki 13

W roku 2015 wykonano remont posadzki na parterze, remont schodów między parterem a piętrem wraz ze spocznikami zabiegowymi, konserwację pokrycia dachu, docieplenie przestrzeni na strychu wełną mineralną - wykonano nową posadzkę z płyt OSB na ruszcie drewnianym, uzupełniono folię pod wełną mineralną. Docieplono strop na drugim piętrze nad korytarzu. W roku 2017 wykonano montaż wkładów żaroodpornych w przewodach kominowych do lokali mieszkalnych nr 5, 21 32.

- Wykonawca: Teresa Witek, Przemyśl; Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej w Przemyślu.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MBB)

Kamienica, ul. Słowackiego 61 - murowana, ok.1910.

Kamienica wzniesiona została ok. 1910 roku z inicjatywy znanych przemysłowych przedsiębiorców Joachima Klagsbalda i Majera Honigwachsa. Od czasu powstania zachowała się w niezmienionej bryle i wystroju zewnętrznym, jak również zachowała pierwotny wystrój wewnętrzny w postaci płycinowej dekoracji sieni i korytarza, ozdobnych posadzek ceramicznych i taflowych parkietów, kutych balustrad, dekoracji sztukatorskiej pomieszczeń mieszkalnych, stolarki drzwiowej o zróżnicowanych formach drzwi zewnętrznych i wewnętrznych. W 2012 roku rozpoczęto prace remontowe, poczynając od remontu elewacji podwórzowej wraz z tarasem i balkonem, wymianą obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych. W 2017 roku wykonano kompleksowe prace przy elewacji frontowej oraz wymianę pokrycia dachu. Powyższe prace nie objęły cokołu elewacji oraz zachowanych tam ozdobnych, kutych krat. Prace te będą kontynuowane.

- Wykonawcy: Adrian Kopacz, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (IZ)

Kamienica, ul. Tatarska 3 - murowana, k. XIX.

Mocno zniszczony obiekt, w większości nieużytkowany, był w złym stanie technicznym. Przejęcie go przez nowego właściciela skutkowało rozpoczęciem w 2017 roku prac remontowych. I etap objął wzmocnienie konstrukcji poziomej piwnicy i parteru, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej pionowej i poziomej, wzmocnienie i wymianę stropów. W 2018 roku wyremontowano, ze znaczną rekonstrukcją, więźbę dachową, wykonano nowe pokrycie dachu i orynnowanie budynku. W piwnicach wykonano prace renowacyjne przy ceglanych ścianach i zniszczonych tynkach sklepień.

- Wykonawcy: Mariusz Pich, Pruchnik.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (IZ)

Kamienica, ul. Dworskiego 12 - murowana, poł. XIX.

W 2017 roku wykonano hydroizolację pionową oraz iniekcję ściany szczytowej zewnętrznej od strony wschodniej.

- Wykonawca: Teresa Witek, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (PT)

Kamienica, ul. Dworskiego 32 - murowana, k. XIX.

W 2016 roku wykonano izolację przeciwwilgociową pionową i poziomą ścian fundamentowych.

- Wykonawca: Zbigniew Antosik, Buszkowice.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (PT)

Kamienica, ul. Franciszkańska 6 - murowana, 1914.

W 2015 roku wykonano renowację drzwi głównych wejściowych, renowację z rekonstrukcją części drzwi do oficyny, częściowy remont klatki schodowej w zakresie tynków do pierwszego podestu klatki schodowej.

- Wykonawcy: firma RUBIKON Adam Mierzwiak, Ostrów; Usługowy Zakład Stolarski Tadeusz Strumidło, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (PT)

Kamienica, ul. Franciszkańska 7 - murowana, pocz. XIX.

Kamienica usytuowana w centrum miasta, w północnej pierzei ul. Franciszkańskiej, w zwartej zabudowie. W 2018 roku przeprowadzono remont elewacji frontowej z odtworzeniem detalu architektonicznego i kolorystyki, remont balkonu, wymianę okien strychowych, wymianę rynien, rur spustowych i obróbek blacharskich.

- Wykonawca: Dariusz Gościński, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miejska Przemyśl, środki własne. (PT)

Przemyśl, kamienica ul. Franciszkańska 7, po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

Kamienica, ul. Grunwaldzka 17 - murowana, 1892.

W 2016 roku wykonano tynki renowacyjne w obrębie szatni, sali gimnastycznej, zaplecza nauczycieli WF, przy schodach oraz izolację poziomą w obrębie szatni.

- Wykonawca: firma RENOWATOR Paweł Madejowski, Łazy.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (PT)

Kamienica, ul. Grunwaldzka 28 - murowana, 1890.

Kamienica usytuowana na Zasaniu, po północnej stronie ul. Grunwaldzkiej, narożnie u zbiegu ul. Grunwaldzkiej i ul. Św. Jana Nepomucena.

W 2018 roku przeprowadzono remont elewacji frontowej budynku z wykonaniem tynków gładkich cementowo-wapiennych, konserwacją i odtworzeniem detalu architektonicznego, wykonaniem obróbek blacharskich oraz kolorystyki, remontem balkonów.

- Wykonawca: firma SYLBUD Dariusz Kiernożek, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (PT)

Przemyśl, kamienica ul. Grunwaldzka, po lewej przed remontem po prawej po zakończeniu prac

Kamienica, ul. Kazimierza Wielkiego 1 - murowana, XVI, k. XIX.

Kamienica usytuowana w centrum miasta, przy ulicy odchodzącej na wschód z naroża rynku, w jej pierzei północnej. W 2016 roku przeprowadzono remont elewacji frontowej z odtworzeniem dekoracji sztukatorskich, gzymsów, konsoli, uzupełnieniem profili ciągnionych, bonii, wykonaniem tynków renowacyjnych i kolorystyki, wymianą obróbek blacharskich.

- Wykonawca: Firma Remontowo-Budowlana, ul. Polna 43, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (PT)

Przemyśl, ul. Kazimierza Wielkiego 1, kamienica po remoncie elewacji

Kamienica, ul. Kazimierza Wielkiego 10 - murowana, 1905.

W 2018 roku przeprowadzono remont elewacji frontowej z uzupełnieniem tynków wraz z elementami architektonicznymi, remont balkonów, wykonano obróbki blacharskie, rury spustowe i rynny, wykonano cokół z płyt kamiennych.

- Wykonawca: firma CZEXBUD Zbigniew Czekierda, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (PT)

Przemyśl, kamienica ul Kazimierza Wielkiego 10, po lewej przed remontem, po prawej po zakończeniu remontu

Kamienica, ul. Kazimierza Wielkiego 20 - murowana, 1906.

Kamienica usytuowana w centrum miasta, w zwartej zabudowie południowej pierzei ul. Kazimierza Wielkiego. W 2015 roku przeprowadzono remont elewacji frontowej z uzupełnieniem tynków i kolorystyką, remont balkonu, remont drzwi wejściowych.

- Wykonawca: Dariusz Gościński, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (PT)

Przemyśl, kamienica ul. Kazimierza Wielkiego 20 po remoncie

Kamienica, ul. Mickiewicza 3 - murowana, 1910.

Kamienica usytuowana na dawnym Przedmieściu Lwowskim, w linii zabudowy ul. Mickiewicza. W 2017 roku wykonano konserwację pokrycia dachowego i rynien leżących, wymianę rur spustowych oraz obróbek blacharskich.

- Wykonawca: firma PARK-BUD Grzegorz Samoił, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (PT)

Kamienica, ul. Moniuszki 7 - murowana, 1907.

W 2015 roku wykonano prace remontowo-konserwatorskie przy elewacjach, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych, m.in. klatce schodowej, okna strychowe, okna piwniczne oraz renowację z uzupełnieniem stolarki głównej drzwiowej.

- Wykonawcy: Zbigniew Antosik, Buszkowice; Krzysztof Prokopowicz, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (PT)

Przemyśl, kamienica ul. Moniuszki 7 po remoncie

Willa, ul. Reja 3 - murowana, 1932.

Budynek usytuowany wolnostojąco na Podzamczu, w zachodniej części Starego Miasta, u podnóża wzgórza zamkowego. W 2017 roku wykonano izolację pionową i poziomą ścian fundamentowych.

- Wykonawca: firma CZEXBUD Zbigniew Czekierda, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (PT)

Willa, ul. Sienkiewicza 5 - murowana, II poł. XIX.

W latach 2015-2016 przeprowadzono remont dachu z wymianą pokrycia, rynien, rur spustowych, remont kominów i attyki oraz wykonano prace remontowe werandy w elewacji zachodniej budynku w zakresie stolarki okiennej i drzwiowej, schodów zewnętrznych, elewacji, tarasu, wykonania izolacji.

- Wykonawcy: firma KONTUR Bogusław Majchrowicz, Krasieczyn (dach); firma DOMIX Bogdan Domin, Wybrzeże (weranda).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (PT)

Kamienica, ul. Smolki 5 - murowana, 1895.

W 2016 roku wykonano izolację pionową elewacji frontowej i tylnej budynku.

- Wykonawca: firma KOSTECH Andrzej Kostuś, Wojciech Kostuś, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miejska Przemyśl, środki własne. (PT)

Willa, ul. Zawiszy Czarnego 18 - murowana, 1930-1939.

W 2017 roku wykonano prace remontowo-konserwatorskie dachu z przełożeniem dachówki ceramicznej, naprawą więźby dachowej z wymianą zużytych elementów oraz impregnacją i wykonaniem obróbek blacharskich.

- Wykonawca: firma ORION Maciej Piórkowski, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (PT)

Opactwo SS. Benedyktynek - murowane, 1777.

W 2016 roku wykonano odtworzenie wejścia do krypt pod kościołem z dziedzińca przy nawie południowej kościoła wraz z podbiciem istniejącej ściany od strony wejścia. Następnie dokonano stabilizację konstrukcyjną sklepień.

- Wykonawca: firma ORION Maciej Piórkowski, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne.

Obraz *Adoracja ran Chrystusa* - XVII, olej na płótnie.

Prace zrealizowane przy obiekcie w 2015 roku polegały na odczyszczeniu mechanicznym lica i odwrocia, podklejeniu łuszczących się partii malowidła, usunięciu przemalowań i pociemniałego werniksu, sklejeniu rozdaré i wstawieniu protez, wykonanie dublażu, założenie kitów, wykonanie nowych krosien z klinami, na które naciągnięto płótno. W końcowym etapie estetycznym wykonano punktowanie scalające do oryginału i położono werniks końcowy.

- Wykonawca: Magdalena Hawajska, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Klasztoru. (MO)

Obraz *Św. Anna Samotrzeci* - poł. XVII, tempera na desce.

Prace przy obrazie wykazującym ubytki warstwy malarskiej, spękania i złuszczenia rozpoczęto od wymontowania obrazu z ramy oraz oczyszczenia lica i odwrocia z kurzu i zabrudzeń. Następnie usunięto z lica obrazu gwoździe, sklejono deski podobrazia, podklejono odspojone łuski malowidła wraz z gruntem, oczyszczono odwrocie metodą chemiczną z ominięciem napisu, zaś z lica usunięto przemalowania. W miejscach ubytków założono kity kredowo-klejowe, po czym na warstwie pośredniego werniksu uzupełniono metodą naśladowczą warstwę malarską i założono werniks końcowy. Pracom konserwatorskim poddano także oryginalną, drewnianą ramę. Wykonano dezynsekcję, oczyszczono z zabrudzeń, spalenizny, drobnych kitów i łuszczącej się farby. Zrekonstruowano brakujący fragment dolnej listwy z drobnym ornamentem, wykitowano ubytki i powierzchnię scalono kolorystycznie. Odwrocie ramy zaimpregnowano. Prace wykonano w 2015 roku.

- Wykonawca: Magdalena Hawajska, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Klasztoru. (MO)

Obraz *Drzewo Życia*, - XVII, olej na drewnie.

Obraz *Drzewo życia* o niewielkich rozmiarach, niezwyklej urody, jest jednym ze starszych obiektów zachowanych w klasztorze. Prace przy nim objęły zatrucie owadzich szkodników drewna metodą chemiczną, podklejenie i położenie odspojonych łusek malowidła z gruntem, usunięcie zabrudzeń oraz warstwy ściemniałego werniksu z lica obrazu metodą chemiczną i mechaniczną, wykonanie kitów kredowo-klejowych oraz ich opracowanie, położenie werniksu pośredniego, uzupełnienie warstwy malarskiej metodą naśladowczą do oryginału i zawerniksowanie końcowe obrazu. Prace wykonano w 2016 roku.

- Wykonawca: Magdalena Hawajska, Kraków.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Klasztoru. (MO)

Obraz *Portret Magdaleny Tarszeńskiej* - I poł. XIX, olej na płótnie, drewniana rama.

Obrazy wchodziły w skład zbioru portretów księży klasztoru sióstr benedyktynek, stanowiąc zespół autentycznych wizerunków, obejmujący okres od pocz. XVIII do I poł. XX wieku, artystycznie mieszczących się w konwencji malarstwa portretowego okresu staropolskiego oraz wieku XIX.

Przy obiekcie wykonano następujący zakres prac: zdjęto z krosien i obustronnie oczyszczono, podklejono łuski i zabezpieczono lico bibułą japońską, po czym usunięto płótno dublażowe. Oczyszczono odwrocie z warstwy kleju, oleju i zabrudzeń, a następnie wykonano nowy dublaż. Z lica usunięto pociemniałe werniksy i drobne retusze, wykonano kity i opracowano je oraz wstawiono drobne protezy. Obraz naciągnięto na nowe krosno z klinami. Warstwę malarską uzupełniono metodą naśladowczą.

Przemysł, Opactwo sióstr Benedyktynek, portret Magdaleny Tarszeńskiej po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

Obraz *Portret Salomei Teresy Wiśniowieckiej* -pocz. XVIII, olej na płótnie, drewniana rama.

Prace przy obrazie podzielono na dwa etapy. Pierwszy techniczny, zrealizowany w roku 2016 objął rozpoznanie obiektu, zdjęcie z krosien i oczyszczenie mechaniczne lica i odwrocia, podklejenie łusek malowidła z gruntem i zabezpieczenie lica bibułą japońską, usunięcie płótna dublażowego i wykonanie nowego dublażu, usunięcie warstwy ściemniałego werniksu i przemalowań po zdjęciu zabezpieczenia lica oraz wykonanie kitów kredowo-klejowych i założenie werniksu pośredniego. Zakres estetyczny realizowany w roku następnym dotyczył konserwacji estetycznej i polegał na uzupełnieniu warstwy malarskiej metodą naśladowczą oraz zawerniksowaniu końcowym obrazu. Autorka prac dołożyła wszelkich starań, by zachować barokowy charakter obiektu. Prace wykonano w latach 2016-2017.

- Wykonawca: Barbara Miedzińska-Hawajska, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Klasztoru. (MO)

Obraz *Portret Justyny Dębskiej* - pocz. XVIII, olej na płótnie, drewniana rama.

Obraz Ksieni Justyny Dębskiej, podobnie jak poprzedni wchodzi w skład zbioru portretów Ksieni klasztoru sióstr benedyktynek. Przedstawia trzecią Ksienię pełniącą swoją funkcję w latach 1716-1720. Prace przy obrazie, także jak w przypadku poprzedniego, podzielono na dwa etapy zrealizowane w latach 2017-2018. Zakres przeprowadzonych prac był analogiczny jak przy portrecie Salomei Teresy Wiśniowieckiej.

- Wykonawca: Magdalena Hawajska, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Klasztoru. (MO)

Budynek Klubu Sportowego „Czuwaj”, ul. 22 Stycznia 6 - konstrukcja drewniana, wzniesiony w latach 1931-1934, najprawdopodobniej projektu Kazimierza Mariana Osieńskiego.

Prace remontowo-konserwatorskie w 2018 roku obejmowały remont gontu na dachu, konserwację i wymianę elementów konstrukcyjnych elewacji, odbój.

- Wykonawca: Zbigniew Antosik, Buszkowice.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miejska Przemyśl.

Przemyśl, budynek klubu sportowego „Czuwaj” po zakończeniu prac

Kamienica, ul. Dworskiego 76 - murowana, otynkowana, powstała przed 1895.

Prace remontowo-konserwatorskie w roku 2016 obejmowały wymianę stolarki okiennej i drzwiowej; w 2017 obejmowały remont i wymianę pokrycia i więźby dachowej oraz remont elewacji frontowej.

- Wykonawca: firma KONTUR Bogusław Majchrowicz, Krasiczyn (2016); Dariusz Gościński, Przemyśl (2017).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (ABu.)

Kamienica, ul. Dworskiego 76 po wymianie stolarki okiennej i drzwiowej

Kamienica przy ul. Dworskiego 78 - murowana, otynkowana, powstała przed 1895.

Prace remontowo-konserwatorskie w roku 2016 obejmowały wymianę stolarki okiennej i drzwiowej; w 2017 obejmowały remont i wymianę pokrycia i więźby dachowej oraz remont elewacji frontowej.

- Wykonawca: firma KONTUR Bogusław Majchrowicz, Krasiczyn.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (ABu.)

Kaplica cmentarna na cmentarzu głównym, ul. Słowackiego - murowana, 1859.

Kaplica usytuowana na cmentarzu głównym wzniesiona została z fundacji Franciszka i Teresy Małkowskich. Jest budowlą o charakterze eklektycznym z przewagą elementów neogotyckich. W 2016 roku przeprowadzono prace polegające na wykonaniu izolacji pionowej i poziomej, tynków renowacyjnych, malowaniu wnętrza kaplicy, zabezpieczeniu polichromii znajdującej się w pomieszczeniu magazynu, renowacji stolarki okiennej i drzwiowej oraz malowaniu elewacji zewnętrznej. Pracom remontowym poddane zostały schody wejściowe do kaplicy.

- Wykonawca: Waldemar Witek, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (WW)

Ołtarz wraz z obrazem *Zmartwychwstania Pańskiego* - II poł. XIX, drewno, polichromia, olej na płótnie.

Zachowany do chwili obecnej oryginalny ołtarz reprezentuje styl neogotycki. Na przestrzeni ponad stu lat był przemalowywany, a przeprowadzone prace konserwatorskie w 2017 roku przywróciły obiektowi jego pierwotne walory estetyczne. Spod przemalowań uwidoczniła się warstwa mazerunku imitującego usłojenie deski dębowej, a wykonane przez konserwatora punktowanie scalające do oryginału oraz miejscowe rekonstrukcje dały wyśmienity efekt. Ponadto przy obrazie wykonano dezynfekcję, dezynsekcję i impregnację, wykonano prace stolarskie z flekowaniem i rekonstrukcją brakujących elementów, podklejono pęcherze i odspojenia w obrębie gruntów pod polichromie i złocenia, doczyszczono oryginalne pozłoty i miejscowo je uzupełniono. Obraz *Zmartwychwstanie* nie miał przemalowań, a jedynie silne zabrudzenia, które usunięto zarówno od strony lica jak i odwrocia. W prawy dolny róg odkryto sygnaturę - inicjały artysty. Płótno wyprostowano, zaimpregnowano, wstawiono łąkę w miejscu przedarcia podobrazia, uzupełniono ubytki gruntu i wykonano punktowanie scalające do oryginału. Od frontu rok wcześniej zdemontowano drewnianą boazerię, spod której uwidoczniło się murowane antepedium. Prace wykonano w 2017 roku.

- Wykonawca: Maria Sęk-Pudłowska, Warszawa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miejska Przemyśl. (MO)

Kamienica, ul. Franciszkańska 2 - murowana, tynkowana, k. XIX (w jej strukturze fragmenty obiektu starszego).

Prace remontowo-konserwatorskie prowadzone w roku 2018 obejmowały remont elewacji, remont i wymianę pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych, wykonanie izolacji pionowej i poziomej fundamentów.

- Wykonawca: firma KONTUR Bogusław Majchrowicz, Krasiczyn.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. (ABu.)

Kamienica, ul. Franciszkańska 3 - murowana, tynkowana, ok. 1900.

Prace remontowo-konserwatorskie prowadzone w latach 2015-2016 obejmowały remont elewacji, I etap prac przy remoncie pokrycia dachowego.

- Wykonawca: Teresa Witek, Waldemar Witek, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (Abu.)

Kamienica, ul. Frankowskiego 2 - murowana, 1912.

Prace remontowo-konserwatorskie prowadzone w latach 2016-2018 obejmowały remont balkonów, remont elewacji, konserwację polichromii w klatce schodowej.

- Wykonawca: firma SYLBUD Dariusz Kiernożek Przemysł; Małgorzata Dawidiuk, Przemysł (prace konserwatorskie).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (ABu.)

Kamienica ul. Frankowskiego 2, po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej po zakończeniu prac

Kasa Chorych, ul. Grottgera 4 - murowany, tynkowany, k. XIX.

Prace remontowo-konserwatorskie prowadzone w latach 2015-2018 obejmowały remont klatki schodowej, konserwację polichromii w klatce schodowej, remont elewacji.

- Wykonawca: firma CZEXBUD Zbigniew Czekierda, Przemysł; Stanisław Sęk, Przemysł (prace konserwatorskie).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (ABu.)

Przemysł, ul. Grottgera 4, polichromia po konserwacji

Kamienica ul. Grottgera, po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej w trakcie prac przy elewacji

Kamienica, ul. Grzegorza z Sanoka 9 - murowana, tynkowana, pocz. XX.

Prace remontowo-konserwatorskie prowadzone w latach 2015-2016 obejmowały remont stolarki drzwiowej, remont elewacji, wykonanie izolacji poziomej ścian zewnętrznych, remont schodów zewnętrznych, remont balkonów od podwórza, wymiana okien piwnicznych, konserwacja polichromii klatki schodowej.

- Wykonawca: Teresa Witek, Waldemar Witek, Przemyśl; Maria Sęk-Pudłowska, Warszawa (prace konserwatorskie).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (ABu.)

Kamienica, ul. Kasprowicza 28 - murowana, częściowo tynkowana, wzniesiona ok. 1910.

Prace remontowo-konserwatorskie przeprowadzone w roku 2015 obejmowały remont i wymianę pokrycia dachowego i więźby dachowej, rynien i obróbek blacharskich oraz malowanie elewacji.

- Wykonawca: Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej w Przemyślu.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (ABu.)

Ul. Kasprowicza 28, nowy dach

Kamienica, ul. Kazimierza Wielkiego 12 - murowana, tynkowana, pocz. XX.

Prace remontowo-konserwatorskie prowadzone w roku 2016 obejmowały remont elewacji frontowej.

- Wykonawca: Dariusz Gościński, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (ABu.)

Ul. Kazimierza Wielkiego 12, elewacja po remoncie

Zespół klasztorny OO. Franciszkanów Reformatów, ul. Jagiellońska 2

Ogrodzenie murowane - XVII-XVIII, cegła, kamień, częściowo otynkowane.

Prace ratunkowe konstrukcyjne I etapu prowadzone były w roku 2018 roku. Obejmowały wykonanie drewnianych stempli podpierających zniszczoną konstrukcję na pierwszym odcinku od strony ul. Mniszej.

- Wykonawca: Andrzej Parol, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (ABu.)

Przemyśl, zespół klasztorny o. Franciszkanów Reformatów, drewniane stemple podtrzymujące ogrodzenie od strony ul. Mniszej

Dawne stajnie, a obecnie budynki użytkowe - murowane, otynkowane.

Prace remontowe etapu I prowadzone w roku 2018, obejmowały wymianę pokrycia dachowego i zniszczonej więźby.

- Wykonawca: Andrzej Parol, Przemyśl.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (ABu.)

Kamienica, pl. Rybi 1 - murowana, tynkowana, wzniesiona przed 1895.

Prace remontowo-konserwatorskie prowadzone w roku 2015 obejmowały remont i konserwację stolarki drzwiowej i okiennej, bieg schodów i balustradę klatki schodowej.

- Wykonawca: firma RINNOVO Elżbieta Marzec, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (ABu.)

Kamienica, Plac Rybi 1, stolarka schodów po pracach konserwatorskich

Kamienica, ul. Słowackiego 1 - murowana, tynkowana, pocz. XIX, k. XIX.

Prace remontowo-konserwatorskie prowadzone w roku 2018 obejmowały remont elewacji frontowej.

- Wykonawca: firma CZEXBUD Zbigniew Czekierda, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (ABu.)

Kamienica, ul. Słowackiego 1 w trakcie prac konserwatorskich

Zespół dawnych koszar wojskowych przy ul. Słowackiego 85 – dawny budynek sztabowy z salą rycerską - murowany, otynkowany, 1883.

W 2018 roku wykonano prace przy konstrukcji, wprowadzeniu izolacji pionowych i poziomych, wymiany okien w ramach projektu „Przebudowa, rozbudowa, rewaloryzacja konserwatorska i zmiany sposobu użytkowania dawnego budynku sztabowego”.

- Wykonawca: Antoni Bar, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne. (ABu.)

Kamienica, ul. Władycze 13 - murowana, II poł. XIX.

Prace remontowo-konserwatorskie prowadzone w roku 2017 obejmowały remont konstrukcji ścian, remont dachu i wymianę pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych, prowadzone w roku 2018 były ich kontynuacją wraz z przebudową wnętrza.

- Wykonawca: firma ORION Maciej Piórkowski, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (ABu.)

Kamienica ul. Władycze 13 w trakcie remontu

Kamienica, ul. Władycze 17 - murowana, II poł. XIX.

Prace remontowo-konserwatorskie prowadzone w roku 2015 obejmowały remont dachu i wymianę pokrycia dachowego, remont kominów.

- Wykonawca: firma DOMSTYL Paweł Kamiński, Jasło.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (ABu.)

Cerkiew Prawosławna pw. Bogarodzicy, ul. Mariacka 4 - murowana, 1908.

Prace remontowo-konserwatorskie prowadzone w roku 2015 obejmowały wykonanie izolacji fundamentów, malowanie pokrycia dachowego, remont tynków wewnętrznych.

- Wykonawca: firma CHOMBUD Mariusz Chomik, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (ABu.)

Cerekiew prawosławna, ul. Mariacka, po remoncie

Pałac Biskupa Kierskiego, pl. Katedralny 6 - murowany, XVII-XVIII, k.XIX.

Prace remontowo-konserwatorskie prowadzone w roku 2015 obejmowały wykonanie izolacji pionowych i poziomych fundamentów z drenażem opaskowym, prace w roku 2016 obejmowały wykonanie kolorystyki obiektu.

- Wykonawca: firma ORION Maciej Piórkowski, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (ABu.)

Mur ogrodzeniowy Greckokatolickiego Seminarium Duchownego - kamienny, 1912.

Masywny, kamienny mur ogrodzeniowy od ul. Basztovej stanowi element rozległego budynku Ukraińskiego Seminarium Duchownego, wzniesionego w 1912 roku, według projektu powstałego we lwowskiej pracowni projektowej Jana Lewińskiego, budowanego przez przemyskich budowniczych. Usytuowany jest wzdłuż południowej linii spadzistej ul. Basztovej. Z powodu intensywnych opadów deszczu w maju 2014 roku naruszona została jego konstrukcja, a stan groził katastrofą budowlaną. Zaraz po zniszczeniach, w związku z zagrożeniem katastrofą budowlaną wykonano doraźne zabezpieczenie. Planowe prace miały miejsce w 2015 roku. Objęły one zagrożony, wschodni fragment ogrodzenia. Najbardziej zniszczony odcinek przy bramie głównej musiał zostać rozebrany celem wykonania żelbetowej konstrukcji i odtworzenia kamiennego lica muru z materiału oryginalnego. Na pozostałym fragmencie wzmocniono rdzeniem żelbetowym jeden słup (trzeci), oczyszczono i wzmocniono istniejące kotwy, przeprowadzono renowację kamiennego lica muru oraz wieńczących go kamiennych elementów ozdobnych.

- Wykonawcy: Zenon Wojtowicz, Przemyśl.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Prezydent Miasta Przemyśla, środki własne. (IZ)

Dawny Dom Żołnierza, obecnie POSIR, ul. Mickiewicza 30 - murowany, 1928.

W 2016 roku wykonano inwentaryzację architektoniczno-konstrukcyjną. Dokumentację tę przekazano również do archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków z/s w Przemyślu.

- Wykonawca: JMK Studio, arch. Joanna Kafar.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Cmentarz Wojskowy, ul. Przemysława

Pomnik Legionistów Polskich -1930, beton.

W 2017 roku przeprowadzono konserwację betonowego obelisku polegającą na: przemieszczeniu, następnie oczyszczeniu z nawarstwień biologicznych, uzupełnieniu ubytków w jego strukturze, wzmocnieniu i hydrofobizacji powierzchni, położeniu laserunków oraz oczyszczeniu i zabezpieczeniu tablic pamiątkowych. Przy pomniku wykonano aranżację otoczenia.

- Wykonawca: Barbara Woch, Opaka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (WW)

Przemyśl, Pomnik Legionistów Polskich po zakończeniu prac

Park Miejski

Kapliczka-altana z 1863 z rzeźbą kamienną *Matki Bożej Niepokalanej* - II poł. XVIII.

Figura *Matki Bożej Niepokalanej*, pierwotnie usytuowana była przy moście na Sanie. Most na skutek powodzi w 1845 roku został zniszczony i prawdopodobnie wówczas rzeźbę przeniesiono na wzgórze zamkowe, w późniejszym czasie umieszczając ją w kapliczce-altanie. Kamienna rzeźba *Matki Bożej Niepokalanej* w 2015 roku została poddana pracom konserwatorskim. Z kamiennej figury usunięto późniejsze nawarstwienia i przemalowania, zabezpieczono preparatem biobójczym, zaimpregnowano, uzupełniono ubytki formy rzeźbiarskiej i przeprowadzono hydrofobizację. Przy cokole wykonano reperację wątku ceglanoego i tynków, następnie brakujące fragmenty tynków uzupełniono wyprawą barwioną w masie w kolorze piaskowca i wykonano hydrofobizację. Również tablica została poddana pracom konserwatorskim w zakresie oczyszczenia jej powierzchni z wtórnych

nawarstwień, z uzupełnieniem ubytków i nałożeniem warstwy imitującej złocenia. Tablica została pokryta warstwą zabezpieczającą.

- Wykonawca: Halszka Granek, Kosztowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (WW)

Zespół kościelno-klasztorny Karmelitów Bosych

Rzeźby Św. Weroniki i Św. Marii Magdaleny z ołtarza bocznego Ukrzyżowania, obecnie Ecce Homo - ok. 1770, drewno polichromowane i złocone.

Figury Św. Weroniki i Św. Marii Magdaleny wchodziły w skład unikatowego zespołu rzeźb z kościoła karmelitów bosych, wykonanego w warsztatach lwowskiej szkoły rokokowej w kręgu mistrza Jana Jerzego Pinsla. Rokokowy ołtarz, do którego zostały wykonane, powstał ok. 1770 roku, a w latach 1881-1885 przeszedł generalny remont, w trakcie którego rzeźby zdemontowano z uwagi na zmianę właściciela obiektu (katedra greckokatolicka). Ostatecznie trafiły do Muzeum Diecezjalnego w Przemyślu i Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej, by po ponad stu latach, w 1998 roku, powrócić do prawowitego właściciela. Obie rzeźby poddawane od 2013 roku pracom konserwatorsko-rekonstrukcyjnym były ostatnimi elementami, brakującymi w wystroju oryginalnych ołtarzy. Etap II, realizowany w latach 2015-2016, objął uzupełnienia rzeźbiarskie obu figur, zaś w roku 2018 wykonano cały zakres estetyczny, polegający na konserwacji złocień w obrębie obu rzeźb oraz rekonstrukcji pozłot w partiach dorzeźbionych lub źle zachowanych. Nowe złocenia wykonano złotem w płątku i w proszku, scalając elementy oryginalne z wykonanymi współcześnie. Podobne postępowanie zastosowano przy polichromowanych partiach karnacji, gdzie np. oryginalna warstwa twarzy św. Weroniki i włosy św. Marii Magdaleny zostały dopunktowane w niezbędnym zakresie. Cały proces przywracania rzeźbom ich pierwotnego wyrazu artystyczno-estetycznego został poprzedzony wnikliwą analizą innych dzieł Pinsla oraz warsztatu lwowskiej szkoły rokokowej i wykazał duży kunszt konserwatorsko-rzeźbiarski autorki prac konserwatorskich, pani Alicji Sęk, która niniejszą pracą zakończyła 20 letnią przygodę z rzeźbami karmelitańskimi.

- Wykonawca: Alicja Sęk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Klasztoru. (MO)

Ambona - 3 ćw. XVIII, drewno polichromowane i złocone.

Ambona z kościoła karmelitów bosych jest wysokiej klasy dziełem sztuki o wartości ogólnopolskiej. Wchodzi w skład unikatowego zespołu elementów małej architektury, wykonanego w kręgu lwowskiej szkoły rokokowej mistrza Jana Jerzego Pinsla. Przemyska ambona w kształcie trójmasztowego okrętu z apostołami Piotrem i Pawłem wydobywającymi z wody sieć, wpisuje się w nurt ideowy, rozpowszechniony w środkowej Europie w okresie późnego baroku, a dotyczący tematu „Okrętu Kościoła żeglującego wśród burz i oceanów”. Rozpowszechnienie tego typu ambon w Polsce należy wiązać z pojawieniem się kazalnicy – łodzi w kościele Wizytek w Warszawie w 1760 roku, niemniej jednak wg historyka sztuki Jana Samka najbliższym pod względem artystyczno-formalnym obiektem dla przemyskiej ambony jest kazalnica z kościoła św. Mikołaja we Lwowie. W roku 2015 przeprowadzono badania obiektu, na podstawie których ustalono, że obiekt został przemalowany jeszcze w XIX wieku, dostosowując go do wystroju wnętrza ówczesnej świątyni greckokatolickiej. Późniejsza konserwacja przeprowadzona w latach 90. XX wieku utrwaliła wtórną kolorystykę. Odkrywki pasowe i sondażowe wykazały, że możliwy jest powrót do oryginalnej estetyki obiektu. Jednocześnie stwierdzono posuniętą korozję drewna, wpływającą na stan techniczny obiektu. W 2016 roku wykonano I etap prac konserwatorskich w zakresie zabiegów techniczno-technologicznych, obejmujących demontaż, dezynsekcję, dezynfekcję i impregnację. W następnym etapie usunięto wtórne przemalowania, m.in. z rzeźb apostołów, które pierwotnie wykonane były w technice chipolin, na co wskazywała analiza stylistyczno-porównawcza oraz fakt, że na najstarszej warstwie zaprawy nie

stwierdzono występowania złocień, ani śladów pulmentu. Wykonano rekonstrukcję brakujących elementów oraz flekowanie i uzupełnienie drobnych ubytków. Podklejono pęcherze i odspojone oryginalne warstwy gruntów ze złoceniami i polichromią. Uzupełniono ubytki gruntów. Partia wody została zrekonstruowana na podstawie warstwy malarskiej błękitnosrebrzonej, zachowanej w okach sieci oraz śladowych ilości srebra. Srebrzenie wykonano srebrem w proszku i wykończono warstwą błękitu. Pozostałe partie obiektu w warstwie malarskiej uzupełniono poprzez punktowanie scalające.

- Wykonawca: Maria Sęk-Pudłowska, Warszawa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Klasztoru. (MO)

Zespół kościelno-klasztorny Sióstr Karmelitanek

Polichromia ścian i sklepienia prezbiterium - 1902, autorstwa Tadeusza Popiela, technika klejowa.

Pierwszy etap prac przy polichromii objął ściany i sklepienie prezbiterium. Wykonano konsolidację warstw technologicznych poprzez podklejenie warstwy tynku, spękania wyżyłowano i wypełniono masą tynkarską oraz założono klamry. Usunięto wtórne uzupełnienia, oczyszczono powierzchnię polichromii, wykonano dezynfekcję i konsolidację warstw malarskich, usunięto wtórne przemalowania, uzupełniono złocenia szlagmetalem i wykonano punktowanie scalające do oryginału. Wykonano także rekonstrukcje w obrębie ubytków i zniekształceń plastycznych. Prace wykonano w 2018 roku.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miejska Przemyśl, środki własne Klasztoru. (MO)

Fragment polichromii prezbiterium kościoła Karmelitanek

Pałac Biskupów Rzymskokatolickich

Meble w stylu Hansa Makarta - 3 ćw. XIX, drewno, okleina z drzew egzotycznych, masa perłowa, kość słoniowa, mosiądz, politura.

Komplet mebli wraz ze świecznikami, dekoracyjnymi wazami, i zegarem stanowi oryginalne wyposażenie pokoi reprezentacyjnych Pałacu Biskupiego, zakupiony prawdopodobnie przez biskupa Łukasza Ostoję Soleckiego w końcu XIX wieku. Meble zostały wykonane z drewna politurowanego przy użyciu kosztownych materiałów zdobniczych, takich jak masa perłowa i żyłki mosiężne, a część obiektów dodatkowo wzbogacone jest floralną dekoracją malarską wykonaną w technice olejnej. Na komplet składa się lustro, konsola, dwie kolumny – postumenty, komoda, fotele damskie, fotele męskie, dwie sofy, sześć krzeseł, stół salonowy prostokątny, stolik okrągły duży, stolik pomocniczy z malowanym blatem. W okresie dwóch lat przeprowadzono pełną konserwację i restaurację zabytkowego kompletu, obejmującą stabilizację konstrukcyjną poszczególnych mebli, podklejenie okleiny oraz uzupełnienie w tym samym gatunku drewna w miejscach ubytków, klejenie odspojonych elementów lakierniczych oraz uzupełnienie braków materiału, wymiana tapicerki po wcześniejszej analizie pierwotnie użytego materiału, rekonstrukcja malowanych w technice olejnej motywów roślinnych i kwiatowych na blacie okrągłego stolika, odtworzenie grawerunku na uzupełnionych detalach ornamentalnych, wykonanie nowej polityry, odczyszczenie odlewanych okuć i uzupełnienie warstwy pozłotniczej, rekonstrukcja brakujących okuć oraz ich montaż. Prace zostały wykonane na wysokim poziomie techniczno - technologicznym i estetycznym. Swoją wysoką jakością artystyczną i warsztatową przejawiającą się w harmonijnym połączeniu różnych form stylowych i rodzajów materiałów niewątpliwie ubogacają wnętrza Pałacu Biskupiego w Przemyślu. Prace wykonano w latach 2017-2018.

- Wykonawca: Agnieszka Bazan, Filip Sołtys, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Kurii. (MO)

Przemyśl, mebel w stylu Hansa Makarta

Pałac biskupów, komoda po zakończeniu prac konserwatorskich

Komplet mebli po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

Klasztor Dominikanów, obecnie siedziba Starostwa Powiatowego

Dekoracja malarska sklepienia w środkowym pomieszczeniu na parterze, w skrzydle północnym
- k. XVI- pocz. XVII, tynk, technika al. secco.

W roku 2015 rozpoczęto badania na obecność zabytkowych tynków i polichromii w dawnym skrzydle północnym klasztoru dominikanów. W trzecim pomieszczeniu od zachodu, na krzyżowym sklepieniu odkryto późnorenesansowe przedstawienia figuralno-ornamentalne, ukazujące główki anielskie, a na szwach sklepiennych stylizowane wieńce z liści lauowych i motywów roślinnych. Przepuszcza się, że pomieszczenie to wraz z dwoma sąsiednimi pomieszczeniami od zachodu mogło pierwotnie pełnić funkcję refektarza klasztorowego. Prace realizowane w 2017 roku polegały na odsłonięciu polichromii spod 21 wtórnych warstw przemalowań, odczyszczeniu i utrwaleniu polichromii, podklejeniu tynków, wykitowaniu ubytków i założeniu nowych łąt po uprzednim ustabilizowaniu pęknięć cegieł i zaprawy szpachelkami sztukatorskimi, wykonaniu wapiennej pobiałki na kitach i łątach. Dodatkowo wykonano prace techniczne w obrębie trzech ścian, gdzie wykonano odkrywki architektoniczne ujawniające etapowe przemiany historyczne – na ścianie północnej i zachodniej odkryto fragmenty starych tynków z końca XVI wieku, ściana wschodnia wystawiona została wtórnie w końcu XIX lub na początku XX wieku. Ciekawym odkryciem był fakt, że w ścianie północnej zachował się górny fragment późnorenesansowego otworu okiennego. Prace wykonano w 2017 roku.

- Wykonawca: Stanisław Sęk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Starostwa. (MO)

Kamienica, ul. Grzegorza z Sanoka 9

Polichromia sieni i klatki schodowej - pocz. XX, l. 30. XX.

W latach 2015-2016 przeprowadzono dalsze prace konserwatorskie przy dekoracji malarskiej na ścianach i suficie w sieni oraz klatce schodowej, będące kontynuacją prac rozpoczętych w 2014 roku. Prace polegały na konserwacji estetycznej w pierwszej części sieni, gdzie w dolnej partii ścian zachowano dekorację modernistyczną z lat 30. XX wieku, zaś od fasety i na sklepieniu starszą dekorację secesyjną. W drugiej części sieni i fragmencie klatki schodowej przeprowadzono konserwację techniczną zachowanej, oryginalnej dekoracji secesyjnej, zakładając kliny dębowe w szczelinach muru, uzupełniając ubytki zapraw oraz wstępnie oczyszczając malowidła. Konserwację estetyczną przy dekoracji malarskiej ścian i suficie drugiej części sieni oraz klatki schodowej do I piętra wykonano w 2017 i 2018 roku.

- Wykonawca: Maria Sęk-Pudłowska, Warszawa.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (WW)

Kamienica, ul. Mickiewicza 3

Drzwi wejściowe - 1910, metal.

Metalowe drzwi wejściowe do kamienicy posiadają interesującą formę, konstrukcję i zdobienia. W 2015 roku przeprowadzono pełny zakres prac konserwatorskich z uzupełnieniem ubytków i odkształceń.

- Wykonawca: firma RINNOVO Elżbieta Marzec, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (WW)

Ul. Mickiewicza 3, drzwi wejściowe po zakończeniu prac konserwatorskich

Zespół kościelno-klasztorny OO. Franciszkanów (OFM)

Stalle chóru zakonnego - 4 ćw. XIX, 1907, br. Donat Woszczyński wg projektu Stanisława Majerskiego, drewno polichromowane.

Pierwszy etap prac objął zakres techniczny konserwacji stali, na który złożył się demontaż obiektu bez obudowy klatki schodowej i oprawy ołtarza, dezynsekcję wszystkich elementów oraz ich impregnację. Ponadto ustalono zakres niezbędnych rekonstrukcji, dotyczący zwłaszcza detalu ornamentalnego, przewidzianych do realizacji w następnym etapie. Prace wykonano w 2017 roku.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M.Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Klasztoru. (MO)

Zespół Kościelno-Klasztorny OO. Franciszkanów Konwentualnych

Ołtarz główny - XVIII, drewno polichromowane, złożone.

Ołtarz główny należy zaliczyć do najcenniejszych dzieł sztuki polskiego baroku o bogatej ornamentacji z rokokowymi rzeźbami. Jest przykładem świetnego połączenia przemyślanej konstrukcji ołtarzowej, wyrafinowanej snycerki i doskonałego malarstwa sztalugowego, wyjątkowej

klasy późnobarokowej rzeźby lwowskiej. Powstał w znanym i cenionym warsztacie Piotra i Macieja Polejowskich we Lwowie.

Prace konserwatorskie przy ołtarzu głównym rozpoczęły się w 2009 roku. W latach 2015-2017 zakres prac objął pełną konserwację ołtarza (dolne partie): elementy polichromowane architektury, elementy złocone, snycerka, obraz tempera na desce *Najświętsza Maria Panna Niepokalane Poczęcie*, rzeźba polichromowana *Św. Paweł i Św. Piotr*, elementy konstrukcyjne. Dokonano pełnego zakresu prac konserwatorskich dotyczących rzeźb *Aarona i Mojżesza*, putta (2szt.), relikwiarze (2 szt.), lustra (3 szt.), krzyż ołtarzowy, kotwica, ornamenty, listwy.

- Wykonawca: Wojciech Kozak, Jarosław; Jerzy Plucha, Lubaczów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Miejska Przemyśl, środki własne. (AR)

Ołtarz św. Wincentego - ok. 1781, drewno polichromowane, na elementach snycerskich złoconia, olej na płótnie.

Prace przy ołtarzu św. Wincentego poprzedzono wnikliwym rozpoznaniem obiektu. Był on wielokrotnie przemalowany, co ukazała wykonana stratygrafia nawarstwień. Pierwotna warstwa posiadała jednolity, kobaltowy kolor ze złoconymi elementami dekoracyjnymi. Usunięcie wtórnych nawarstwień ze struktury ołtarzowej ukazało zasięg, lokalizację i formę pierwotnych detali ornamentalnych, umieszczonych bezpośrednio na surowym drewnie, w innych niż pierwotnie miejscach oraz przeżłocenie niektórych profili autorsko polichromowanych. Obraz z przedstawieniem *Św. Wincentego* po wymontowaniu z ołtarza okazał się XX-wieczną kopią, przykrytą metalowymi sukienkami z XVIII wieku przełożonymi z obrazu zachowanego w klasztorze, który ze względu na większe wymiary nie mógł pochodzić z tego ołtarza. Ponadto jest to XVIII-wieczne przemalowanie XVII-wiecznego obrazu z wizerunkiem *Św. Wincentego* (mała odkrywka ukazująca świętego w zbroi). Karnacje rzeźb aniołów i putt zostały pierwotnie wykonane w technice polerowanych gruntów, zaś skrzydła i szaty były wyzłocone. Po wykonaniu niezbędnych zabiegów technicznych jak dezynsekcja, dezynfekcja, impregnacja, prace stolarskie wraz z konsolidacją warstw technologicznych przystąpiono do zakresu estetycznego. Scalono warstwę polichromii, zrekonstruowano po śladach brakujące detale snycerskie, część przeżłociono na nowo, a wiele warstw pozłoty poddano konserwacji. W obrębie płaskorzeźbionego, złoconego antepedium w technice tradycyjnej na mat i poler przeżłociono złotem w proszku i płątku jedynie krawędzie i przetarte płaszczyzny. Na szczególną uwagę zasługuje rekonstrukcja zwieńczenia ołtarza w formie eliptycznej ramy z ornamentem rocaille, w którą wkomponowano Dziecię Jezus na tle ażurowej glorii. Rekonstrukcję najpierw w formie graficznej a potem przestrzennej wykonano na podstawie zdjęcia archiwalnego z karty ewidencyjnej wykonanej w końcu lat 60. XX wieku. Autor rekonstrukcji, rzeźbiarz Janusz Szpyt, wykazał się niebywałymi umiejętnościami artystycznymi i znajomością sztuki warsztatu lwowskiego. Prace wykonano w 2017 roku.

- Wykonawca: Jerzy Plucha, Stanisław Makara, Janusz Szpyt, Lubaczów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Klasztoru. (MO)

Feretrone-oprawa do relikwiarza św. Wincentego - II poł. XVIII, drewno polichromowane, na elementach snycerskich złoconia.

Stan techniczny oprawy był bardzo zły. Poszczególne elementy były w stanie biologicznej degradacji, a wszelkie stolarskie połączenia nie spełniały swojej funkcji, ponadto liczne ubytki mechaniczne i odnowienia, które pozbawiły go pierwotnej kolorystyki i warstw pozłotniczych, niezwykle negatywnie wpływały na estetykę obiektu. Kluczowym więc zabiegiem było wykonanie dezynsekcji, dezynfekcji i strukturalne wzmocnienie elementów poprzez impregnację próżniową.

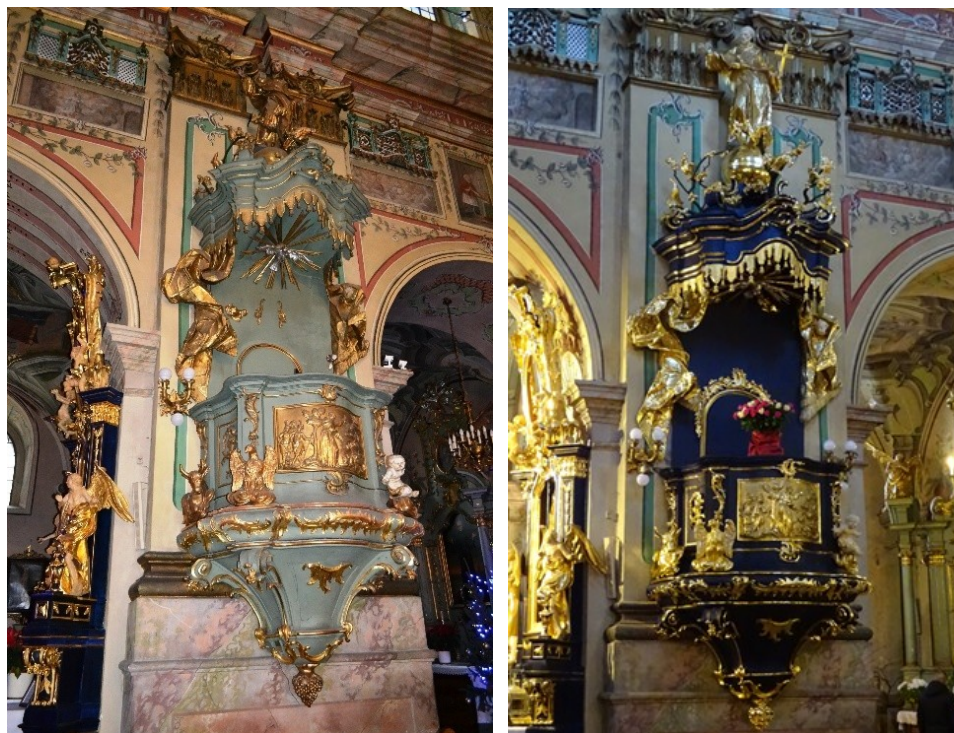
Zrekonstruowano odsłoniętą w śladowych ilościach pierwotną warstwę malarską w kolorze cynobrowym, złocenia na detalach ornamentalnych, a w kwestii formy wykonano nową podstawę feretronu i zwieńczenie oraz wykonano prace stolarskie. Choć obiekt w wymiarze estetycznym jest tworem balansującym na granicy rekonstrukcji i aranżacji, to niewątpliwie stanowi nadal cenne dzieło warsztatu lwowskiej szkoły rokokowej. Jako analogia do rekonstrukcji kolorystyki oprócz zachowanych śladów posłużyły cynobrowe fragmenty ołtarza głównego wykonanego w warsztacie Piotra i Macieja Polejowskich. Prace wykonano w 2017 roku.

- Wykonawca: Jerzy Plucha, Stanisław Makara, Janusz Szpyt, Lubaczów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Klasztoru. (MO)

Ambona - 1776-1778, autorstwa Piotra Polejowskiego, drewno, polichromowane, na elementach snycerskich złocenia.

Prace konserwatorskie przy obiekcie rozpoczęto od jego demontażu i przewiezienia do pracowni. Usunięto powierzchniowe zanieczyszczenia po czym przystąpiono do rozpoznania stratygrafii obiektu, która wykazała, że pierwotna kolorystyka ambony była utrzymana w kolorze ciemno niebieskim (kobaltowym). Całość poddano zabiegowi dezynfekcji i dezynsekcji, oczyszczono, wzmocniono i podklejono odspojenia oryginalnej warstwy malarskiej i złocień. Następnie usunięto wtórne przemalowania, zaimpregnowano całość i wykonano niezbędne prace stolarskie i uzupełnienia oraz zrekonstruowano na podstawie fotografii dwie główki anielskie z zaplecka. Partie polichromowane w znacznym stopniu zrekonstruowano, z uwagi na szczątkowe zachowanie warstwy malarskiej, pomimo jej występowania na całej strukturze. Na przedstawieniach figuralnych, rzeźbiarskich oraz detalu ornamentalnym zachowane złocenia wraz z gruntami poddano konserwacji, wykorzystując złoto w proszku. Nowe złocenia wykonano na krawędziach szat z niwelacją „granic” pomiędzy „nowym i starym” oraz w partiach przetartych do pulmentu. Prace wykonano w 2018 roku.

- Wykonawca: Jerzy Plucha, Stanisław Makara, Janusz Szpyt, Lubaczów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Miejska Przemyśl. (MO)

Kościół Franciszkanów Konwentualnych, ambona po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

Cerkiew Prawosławna pw. Zaśnięcia NMP

Ołtarz boczny z ikoną *Matki Bożej Opieki* - XVII-XVIII, XIX, technika: nastawy drewniane polichromowane, wsparte na mensach, snycerka, techniki pozłotnicze.

Przeprowadzono pełną konserwację struktury ołtarzowej obejmującą zabiegi profilaktyczne. Konserwacja techniczna (prace stolarskie i snycerskie, usunięcie przemałowań). Konserwacja estetyczna - powrócono do XVIII-wiecznej pierwotnej warstwy; wykonano nowe złączenia.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl; Piotr Frączek, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (AR)

Cmentarz Główny, ul. Juliusza Słowackiego

Grobowiec Aleksandra Dworskiego - kamień granit, beton, żeliwo.

W 2017 roku pracom konserwatorskim został poddany tumbowy grobowiec zwieńczony balustradą oraz granitowym obeliskiem Aleksandra Dworskiego, burmistrza i honorowego obywatela miasta Przemyśla i jego rodziny. Ściany komory grobowej wykazywały wady materiałowe i błędy konstrukcyjne. Dodatkowo niekorzystnie na obiekt wpływało ukształtowanie i charakter terenu. Żeliwne ogrodzenie uległo skorodowaniu i odkształceniu - zostało oczyszczone, usunięto produkty korozji, scalono, zabezpieczono antykorozyjnie i opracowano korozyjnie. W dość dobrym stanie zachowania znajdował się granitowy obelisk, który wymagał przeprowadzenia prac o charakterze estetycznym. Powierzchnia obelisku została oczyszczona, zregenerowana, uczytelniono inskrypcje, wykonano spionowanie elementów, całość została poddana hydrofobizacji.

- Wykonawca: Wojciech Kozak, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne (kwesta) Towarzystwa Przyjaciół Przemyśla i Regionu. (MF)

Nagrobek Biskupa Jakuba Glazera - 1898, czarny granit.

Pomnik Biskupa Jakuba Glazera posiada formę czterostopniowego obelisku zwężającego się ku górze z reliefową złożoną inskrypcją, umieszczonego na płycie nagrobnej o uskokowej krawędzi, wieńczącej ceglana tynkowaną piwniczkę obłożną groszkowanym blokami piaskowca. Zakres prac koniecznych do przeprowadzenia przy obiekcie wymagał m.in. wykonania izolacji piwniczki, spoinowania i połączenia bloków piaskowcowych, uczytelnienia inskrypcji, ustabilizowania konstrukcji nośnej, a także wykonania pełnej konserwacji elementów kamiennych. Prace o charakterze kompleksowej konserwacji zrealizowano w 2015 roku.

- Wykonawca: Halszka Granek-Smarzewska, Kosztowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Archidiecezja Przemyska Obrządku Łacińskiego. (MF)

Nagrobek dr Teofila Latoszyńskiego - piaskowiec, żeliwo.

Nagrobek dr Teofila Latoszyńskiego posiadający formę bogato zdobionego ornamentalnie metalowego krzyża osadzonego na piaskowcowym kopczyku, potrzebował pilnej interwencji z uwagi na zły stan techniczny (pęknięcie opaski, pochylenie pomnika, wypłukanie lepiszcza kamiennej struktury, mechaniczne osłabienie skały, produkty korozji metalu). Na skutek prac konserwatorskich wykonanych w 2018 roku zostały zahamowane procesy niszczące obiekt i przywrócono mu jego walory artystyczno-estetyczne. W ramach prac odsłonięto całość nagrobka. Oczyszczono i zdezynfekowano elementy kamienne. Usunięto produkty korozji z elementów żeliwnych. Wykonano nową podmurówkę analogicznie do pierwotnej. Inskrypcje zostały uczytelnione metodą malarską. Wykonano niezbędne uzupełnienia ubytków, scalono kamienną strukturę w obrębie części inskrypcyjnej. Pomnik otrzymał hydroizolację i został hydrofobizowany. Elementy żeliwne zabezpieczono antykorozyjnie.

- Wykonawca: Halszka Granek-Smarzewska, Kosztowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Towarzystwa Przyjaciół Przemysła i Regionu. (MF)

Nagrobek Elusi i Józia - l. 80-90. XIX, szary piaskowiec.

Dziecięcy pomnik nagrobny Elusi i Józia przedstawia postać wznoszącego się anioła ponad kamiennym kopcem. We frontowej części kopca znajdują się symetrycznie umieszczone owalne marmurowe tablice z inskrypcjami. Finezyjna rzeźba aniołka charakteryzuje się dobrymi walorami artystycznymi, wyróżnia się wyważonymi proporcjami i układem. Stan zachowania pomnika wymagał pilnej interwencji konserwatorskiej. W ramach prac przeprowadzonych w 2017 roku pomnik został ustabilizowany otrzymując zbrojony fundament, oczyszczony z nawarstwień biotycznych i abiotycznych, odsolony, uzupełniono ubytki, wykonano spoinowanie, przeszlifowano tablice inskrypcyjne, wykonano impregnację. Najbliższemu otoczeniu nagrobka przywrócono właściwe walory ekspozycyjne. W rezultacie prac przywrócono nagrobkowi pierwotne walory techniczne i estetyczne.

- Wykonawca: Wojciech Kozak, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Towarzystwa Przyjaciół Przemysła i Regionu. (MF)

Nagrobek Jana Leona Kostki - po 1879, skała osadowa wapień porowaty, barwy jasnej, elementy kute w bloku, powierzchnia opracowana gładko, płyta skała wapienna wapień zbity barwy ciemnoszarej, kuta w formie reliefu wgłębnego, polerowana, kwietniki podstawa odlew cementowo-piaskowy, liście z blachy klepane, malowane na zielono.

Okazały nagrobek Jana Leona Kostki w formie obelisku na postumencie i podstawie przeszedł kompleksową konserwację w 2018 roku. Wykonano wówczas nową wylewkę, hydroizolację, dezynfekcję, odsolenie, uzupełnienie ubytków, polerowanie płyty inskrypcyjnej, uczytelnienie tekstu, hydrofobizację, niwelację terenu wokół pomnika.

- Wykonawca: Halszka Granek-Smarzewska i Piotr Smarzewski, Kosztowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Towarzystwa Przyjaciół Przemysła i Regionu. (MF)

Nagrobek Józefa i Elżbiety Kukaczka - 1875, J. Schimser, piaskowiec, metal.

Centralną część nagrobka zmarłych z rodziny Kukaczków tworzy obelisk wsparty na cokole (wymiary 303 x 86 x 84 cm) z ornamentem kostkowym, na płaskiej płycie nagrobnej otwarta księga z nieczytelnym napisem. Płytę otacza balustrada o motywie maswerkowym (230 x 127 cm). Na obelisku i podstawie cokołu zachowały się inskrypcje. W 2015 roku przeprowadzono kompleksową konserwację techniczno-estetyczną, obejmującą m.in.: usunięcie roślinności, naprawę ścian piwniczki, hydroizolację, oczyszczenie, dezynfekcję i wzmocnienie strukturalne, odsalanie, uzupełnienie, hydrofobizację elementów kamiennych. Uczytelnienie literactwa. Elementy metalowe oczyszczono, scalono, zabezpieczono antykorozyjnie; przeprowadzono niwelację terenu.

- Wykonawca: Halszka Granek-Smarzewska, Kosztowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Towarzystwa Przyjaciół Przemysła i Regionu (kwesta 2014 roku). (MF)

Nagrobek Karoliny Lewickiej z Wiwickich - k. XIX, wapień porowaty.

Usytuowany w pobliżu kaplicy cmentarnej pomnik nagrobny Karoliny Lewickiej z Wiwickich, datowany jest na koniec XIX wieku. Opracowany został w formie kopca głazów zwieńczonego krzyżem o fakturze drewna, całość opleciona wicią roślinną z liśćmi. We front pomnika

wkomponowany jest zwinięty zwój z inskrypcją. W 2016 roku przeprowadzono kompleksową konserwację nagrobka, który nie był wcześniej poddawany zabiegom konserwatorskim. Obiekt był częściowo zapadnięty, jego podstawa została uszkodzona przez rozrastający się system korzeniowy rosnącego obok drzewa. Wykonano nową podmurówkę z hydroizolacją i niwelacją terenu. Nagrobek został oczyszczony, zdezynfekowany, elementy kamienne zostały odsolone, naprawiono krzyż, uczytelniono inskrypcję, kamień wzmocniono strukturalnie, uzupełniono ubytki i spoiny, scalono kolorystycznie, wykonano hydrofobizację, uporządkowano teren.

- Wykonawca: Halszka Granek-Smarzewska, Kosztowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Towarzystwa Przyjaciół Przemysła i Regionu (kwesta 2015). (MF)

Nagrobek rodziny Finik – pocz. XX, kamień, metal.

W 2016 roku przeprowadzono konserwację techniczno-estetyczną nagrobka rodziny Finków - kamiennego obeliska z żeliwną balustradą na betonowej płycie. Obiekt był częściowo zapadnięty i przykryty ziemią, obelisk porastał bluszcz, struktura kamienia wykazywała osłabienie i posiadała ubytki, elementy metalowe pokrywały produkty korozji, teren wymagał niwelacji. Wykonano nowy gzyms, oczyszczono, zdezynfekowano, odsolono elementy kamienne. Wzmocniono bloki kamienne z inskrypcjami, uzupełniono ubytki metodą flekowania i zaprawami, uczytelniono literactwo, wypolerowano płyty inskrypcyjne, wykonano podmurówkę do poziomu płyty górnej pod postument z krzyżem, wykonano hydroizolację.

- Wykonawca: Halszka Granek-Smarzewska, Kosztowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Towarzystwa Przyjaciół Przemysła i Regionu. (MF)

Nagrobek NN z żeliwnym krzyżem i inskrypcjami na cokole - 2 ćw. XIX, piaskowiec, żeliwo.

Zachowany na kwaterze nr 18 Cmentarza Głównego nagrobek niezidentyfikowanego zmarłego, wyróżnia się bogatym w ornamentyce żeliwnym krzyżem na kamiennym cokole z dwiema inskrypcjami, o klasycystycznym opracowaniu. Nagrobek pochodzi z drugiej ćwierci XIX wieku i jest jednym z najstarszych nagrobków nekropoli głównej - przeniesionym na jej teren zapewne na początku XX wieku z likwidowanego wówczas cmentarza przy ul. Konarskiego. Bardzo zły stan zachowania obiektu wymagał podjęcia pilnej interwencji konserwatorskiej. Kamienny postument w części tylnej uległ mechanicznemu zniszczeniu (został utracony), powodując upadek i wyłamanie się żeliwnego krzyża. Piaskowiec wymagał oczyszczenia z zanieczyszczeń i usunięcia zmian biologicznych. Żeliwny krzyż wymagał wzmocnienia, scalenia poszczególnych części i ponownego zamontowania na postumencie. Całość nagrobka wymagała oczyszczenia, scalenia części odspojonych i zabezpieczenia. W efekcie przeprowadzonych w 2018 roku zabiegów konserwatorskich przywrócono cennemu obiektowi odpowiednie właściwości techniczne oraz wyeksponowano walory artystyczne i estetyczne.

- Wykonawca: Barbara Woch, Opaka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miejska Przemysł. (MF)

Kamienica, ul. Biblioteczna 4

Polichromia ścian i sklepienia w sieni i klatce schodowej - pocz. XX, technika klejowa na tynku wapiennym.

W 2012 roku w trakcie prac remontowych przy klatce schodowej kamienicy odkryto malowidła ściennie w obrębie sieni i klatki schodowej. Przypuszczalnie malowidła pokrywały całe wnętrze klatki

schodowej, lecz najlepiej zachowały się w sieni. Dekoracja została wykonana od szablonów, posiada linearny charakter, pasowy, geometryczny. W 2017 roku przeprowadzono jej konserwację. Zdecydowano wówczas o odsłonięciu i zabezpieczeniu dekoracji powyżej lamperii. Prace konserwatorskie przy zachowanych polichromiach wymagają kontynuacji.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl; Eugeniusz Zawaleń, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MF)

Kamienica, ul. Dworskiego 4

Polichromia na klatce schodowej od parteru do I p. - l. 90. XIX, technika kazeinowa.

Kamienica została wybudowana w 1890 roku przez Mojżesza Hirta. Od strony podwórza znajdował się dom modlitwy Fundacji Chai i Mojżesza Hirtów, z pomieszczeniami sali widowiskowej i biblioteki. Budynek wyróżnia się wysoką klasą zachowanych elementów pierwotnego wyposażenia, do których należą m.in. ceramiczne posadzki na parterze, parkiety taflowe, dębowe schody z kutą balustradą, metalowe lwie głowy, pierwotnie połączone łańcuszkiem wzdłuż biegu schodów, latarnie przy schodach. W 2014 roku w wyniku badań konserwatorskich przeprowadzonych na zlecenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przed rozpoczęciem prac remontowo-konserwatorskich budynku pod wieloma warstwami przemaalowań odkryte zostały w sieni i w klatce schodowej malowidła ściennie pochodzące z okresu powstawania budynku. Polichromia stanowiła niegdyś dopełnienie wystroju klatki schodowej. Kompozycja malowideł posiada pasowo-płynowy charakter, wykorzystuje motyw marmoryzacji i ornament kandelabrowy. Cechą charakterystyczną zachowanych polichromii jest nasycona kolorystyka, utrzymana w barwach szarości, brązów, czerwieni i żółci. W 2015 roku przeprowadzono pełną konserwację malowideł zachowanych na sufitach, ścianach sieni i klatki schodowej, zaś w 2016 roku wykonano prace w obrębie klatki schodowej i korytarzach nadając całej dekoracji spójności. Konserwację kontynuowano w 2017 roku, realizując prace o charakterze pełnej konserwacji drugiego biegu schodów i technicznej przy pierwszym biegu schodów i ścianie zachodniej. Koniecznym jest kontynuacja prac (konserwacja estetyczna).

- Wykonawca: Maria Sęk-Pudłowska, Warszawa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MF)

Kamienica, ul. Moniuszki 8

Polichromia w sieni - pocz. XX, technika olejna i kredowo-klejowa.

W 2014 roku w wyniku przeprowadzonych badań konserwatorskich potwierdzono obecność pierwotnej dekoracji malarskiej w sieni budynku. Jej pełną konserwację przeprowadzono w 2015 roku. Odsłonięte malowidła zachowały się w dość dobrym stanie. Dekoracja malarska poprzez zastosowane motywy przypominające hafty i wycinanki, stanowi nawiązanie do sztuki ludowej.

- Wykonawca: Stanisław Sęk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MF)

PRZEWORSK (gm. Przeworsk, pow. przeworski)

Kościół parafialny pw. Ducha Świętego - Fara (dawny kościół klasztorny Bożogrobców)
- murowany, 1430-1473.

W 2011 roku rozpoczęto prace remontowo-konserwatorskie przy elewacjach wraz z detalami architektonicznymi zabytkowego kościoła - które rokrocznie kontynuowano. W 2015 roku zakres prac objął elewację południową wieży powyżej pierwszego gzymsu, rok później elewację południową wieży w części dolnej (bez kamiennego cokołu) oraz ścianę zachodnią nawy bocznej południowej wraz z kruchtą, w następnym roku elewację oraz naprawę i uzupełnienie rynien, rur spustowych i obróbek blacharskich w Kaplicy Bożego Grobu. W 2018 roku przeprowadzono konserwację wątku ceglanego oraz gzymsów elewacji północnej kościoła oraz ściany wschodniej wieży. W toku prac

odczyszczono watek ceglany, uzupełniono ubytki cegieł i spoin, wykonano impregnację strukturalną oraz całość scalono kolorystycznie. Dodatkowo usunięto zdegradowane fragmenty tynków zastępując je nowymi oraz częściowo odtworzono zniszczony detal architektoniczny.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Miasta Przeworsk, środki własne. (EB)

Zespół kościelno-klasztorny OO. Bernardynów - murowany, ok. 1465, 1620-1647, 1757, pocz. XX.

W 2015 roku przeprowadzono II etap prac przy zawilgoceniu obejmujący wykonanie izolacji pionowej i poziomej ścian fundamentowych oraz odwodnienia liniowego i opaski odbojowej. Trzy lata później przeprowadzono konserwację balustrady w krużganku południowym kościoła.

- Wykonawca: Józef Słota, Przeworsk; Edyta Powroźnik-Dedio ZŁOTA WENA, Przeworsk.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Miasta Przeworsk, środki własne. (EB)

Zespół pałacowo-parkowym Lubomirskich

Pałac - murowany, pocz. XIX z wykorzystaniem reliktyw XVII-wiecznej rezydencji.

Projektantem początkowo był Jan Griesmeyer, a po jego śmierci wybitny architekt Chrystian Piotr Aigner. Dekoracją wewnątrz zajął się współpracownik Aignera - sztukator i rzeźbiarz Fryderyk Bauman wraz z synem Antonim. W połowie XIX wieku pałac przebudował krakowski architekt Feliks Książarski nadając bryle budynku wygląd zbliżony do dzisiejszego, a także przekształcając część wewnątrz. W 1944 roku, na mocy dekretu o reformie rolnej, dobra przeworskie zostały rozparcelowane. Zespół pałacowy przeszedł na rzecz Skarbu Państwa. W 1989 roku decyzją władz miasta Przeworska przekazano zespół pałacowo-parkowy w użytkowanie wieczyste Muzeum w Przeworsku.

W latach 2016-2017 przeprowadzono modernizację energetyczną zabytkowego pałacu. Wykonano docieplenie dachu, izolację pionową i poziomą z dociepleniem i odwodnieniem ścian fundamentowych, wykonano konserwację z częściową rekonstrukcją zewnętrzną stolarki okiennej i drzwiowej, przywrócono pierwotną wysokość stropu nad salą mieszcząską oraz wymieniono instalację CO wraz z kotłem gazowym. W 2018 roku rozpoczęto prace przy elewacjach pałacu – wykonano I etap obejmujący elewację zachodnią z podcieniem, renowację fryzu, remont elementów dachu (okapów) z wymianą podbitki i rynien. W tym samym roku przeprowadzono konserwację polichromii w Sali Mieszcząskiej.

- Wykonawca: Marek Kurpiel, Tyniowice; Dawid Święch Konserwacja Zabytków Kuźnicy Kołłątajowskiej 17i/31, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne, środki własne. (EB)

Oficyna tzw. czerwona - murowana, XVII.

W 2015 roku przeprowadzono remont dachu polegający na częściowej wymianie drewnianej konstrukcji, wymianie deskowania, impregnacji, ułożeniu izolacji z folii oraz wymianie pokrycia z zastosowaniem blachy płaskiej. W następnym roku wykonano roboty izolacyjne ścian

fundamentowych polegające na oczyszczeniu, gruntowaniu i uzupełnieniu tynków, ułożeniu folii kubełkowej oraz wykonaniu drenażu opaskowego.

- Wykonawca: Marek Kurpiel, Tyniowice.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (EB)

Oberża, obecnie budynek mieszkalny, ul. Krakowska 21 - murowany, pocz. XIX.

W 2015 roku kontynuowano rozpoczęte rok wcześniej prace przy wymianie pokrycia dachowego z zastosowaniem dachówki ceramicznej. Dodatkowo wykonano remont więźby dachowej z wymianą niezbędnych elementów drewnianych źle zachowanych oraz wymianę rynien, rur spustowych i obróbek blacharskich. W trakcie realizacji zaistniała konieczność przemurowania ceglanych kominów. W następnym roku odczyszczono, odgrzybiono i naprawiono fundamenty, wykonano izolację pionową oraz odwodnienie budynku.

- Wykonawca: firma STAL-BUD L. Krzyżak & A. Krzyżak, Przeworsk; Artur Lisik, Cieplice.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (EB)

Budynek Urzędu Poczтового i Starostwa, obecnie budynek administracyjno-mieszkalny Przeworskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego, ul. Krakowska 5 - murowany, 1905.

W 2018 roku przeprowadzono prace remontowo-konserwatorskie przy elewacji wraz z wykonaniem nowej kolorystyki. Z uwagi na zawilgocenie obiektu częściowo odbito odspojone tynki, które uzupełniono przy zastosowaniu tynków renowacyjnych i pomalowano. Dodatkowo poddano renowacji drewniane drzwi od ul. Krakowskiej, odczyszczono i pomalowano rynny i rury spustowe, jak również kraty okienne oraz przeprowadzono remont płyt balkonowych i balustrad.

- Wykonawca: Marek Kurpiel, Tyniowice.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (EB)

Skansen Pastewnik, ul. Krakowska

Dom Sowińskiego - drewniany, pocz. XIX.

Prace remontowe przy dachu przeprowadzono w 2017 roku. Polegały one na wymianie skorodowanych drewnianych elementów więźby dachowej, gontowego pokrycia oraz drewnianych rynien. Wszystkie elementy zostały zaimpregnowane

- Wykonawca: firma MARBUD Józef Margosiak, Podsarnie.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (EB)

Dom, Rynek 3 - murowany, k. XVIII.

Prace przy dachu rozpoczęto w 2017 roku i kontynuowano w roku następnym. Polegały one na remoncie więźby dachowej w zakresie wymiany zdegradowanych drewnianych elementów wraz z impregnacją, jak również wymianie obróbek blacharskich i orynnowania, przemurowaniu kominów, odtworzeniu lukarny oraz przełożeniu oraz częściowej wymianie dachówki ceramicznej (marsylki).

- Wykonawca: firma ARKA Michał Bieniasz, Maćkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (EB)

Kamienica, ul. J. Piłsudskiego 4 - murowana, 1910.

Zmiana właściciela przyczyniła się do rozpoczęcia w 2016 roku prac remontowo-konserwatorskich obiektu będącego w złym stanie technicznym. Prace zaczęto od remontu dachu, który polegał na wymianie zdegradowanych końcówek krokwi, części deskowania, obróbek blacharskich rynien i rur spustowych. Rok później przeprowadzono remont wieżyczki w zakresie więźby dachowej i pokrycia, przemurowano kominy i wykonano renowację bramy wejściowej od strony ul. J. Piłsudskiego. W kolejnym roku rozpoczęto I etap prac przy elewacji od strony zachodniej, który zakończono na wykonaniu tynków oraz gruntowaniu bez wykonania kolorystyki.

- Wykonawca: Marek Kiwacki, Pawłosiów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (EB)

Stary Cmentarz

Nagrobki Anieli Wollówny i Jakuba Piontka

W 2017 roku przeprowadzono pełną konserwację przy wymienionych pomnikach nagrobnych. Nagrobek Amalii Wollówny posiadający formę obelisku, narażony był na zniszczenie i deformację z powodu rosnącego w obrębie jego ogrodzenia drzewa, które zostało wycięte. Powierzchnia kamienia znajdowała się w złym stanie zachowania, rozwarstwiała się i osypywała, elementy rzeźbione i liternictwo było wtórnie przemalowane. Elementy kamienne i metalowe pomnika zostały poddane pracom o charakterze konserwatorskim. Nagrobek otrzymał nową podstawę ze sztucznego kamienia. Zapadnięty pomnik nagrobny Jakuba Piontka został wydobyty z gruntu i ustawiony na nowym fundamencie z zaprawy cementowo-piaskowej. Wykonana została hydroizolacja, oczyszczenie, dezynfekcja, odsalanie, uzupełniono ubytki i scalono kolorystycznie, wykonano hydrofobizację. Metalowy krzyż został odczyszczony, odtłuszczony i pomalowany. Nagrobek Jakuba Piontka z uwagi na walory ekspozycyjne został odwrócony frontem do alei.

- Wykonawca: Halszka Granek-Smarzewska, Kosztowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, kwesta harcerzy 2016. (MF)

Nagrobki Marii Jarmulskiej i rodziny Skracha

W ramach akcji „Ratujmy nagrobki” zainicjowanej przez przeworskich harcerzy i prowadzonej od 2010 roku, przeprowadzono prace konserwatorskie przy nagrobku Marii Jarmulskiej i rodziny Skrachów. Oba pomniki sepulkralne wyróżniają się walorami ekspozycyjnymi, bowiem są usytuowane przy głównej alei cmentarza. Przeprowadzone prace o charakterze technicznym i estetycznym, zostały uprzednio odpowiednio dobrane do rodzaju i charakteru zniszczeń obiektów. Działania konserwatorskie objęły m.in. wykonanie nowych zbrojonych podmurówek, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej, usunięcie nawarstwień biologicznych i atmosferycznych, usunięcie wtórnych uzupełnień i spoin, odsolenie, uczytelnienie inskrypcji metodą malarską, uzupełnienie ubytków i spoin, scalenie kolorystyczne, hydrofobizację.

- Wykonawca: Halszka Granek-Smarzewska, Piotr Smarzewski, Kosztowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miejska Przeworsk. (MF)

Nagrobki: Baumanów, Dobiaszów, Erazma Horocha

W 2015 roku przeprowadzono pełną konserwację pomników nagrobnych rodziny Baumanów, Dobiaszów i Erazma Horocha. W przypadku dwóch pierwszych obiektów, pracom poddano również ich ogrodzenia. Zakres prac obejmował oczyszczenie pomników z nawarstwień biologicznych i atmosferycznych, wtórnych nawarstwień i uzupełnień, wykonanie dezynfekcji i odsolenie. Uzupełniono ubytki, wykonano nowe fundamenty wraz z izolacją, a także przeprowadzono hydrofobizację.

- Wykonawca: Jakub Olszyński, Przeworsk.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego. (MF)

Nagrobki: Witolda Kisielewskiego, wapień bruśnieński, Karola Flinte - ok. 1915, piaskowiec.

W 2016 roku przeprowadzono pełną konserwację pomników sepulkralnych: Witolda Kisielewskiego oraz Karola Flinte. W wyniku prac przywrócono obiektom walory techniczne i estetyczne. W przypadku pierwszego pomnika nagrobnego przywrócono także pierwotną orientację, zwracając frontem do alei.

- Wykonawca: Halszka Granek-Smarzewska, Kosztowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miejska Przeworsk, kwesta 2016. (MF)

PRZYSIETNICA (gm. Brzozów, pow. brzozowski)

Kościół rzymskokatolicki pw. św. Marcina

murowany, 1926-1928, proj. lwowskiego architekta Bronisława Wiktora, pod nadzorem Stanisława Bergmana.

Kościół jest prostokątny, trójnawowy i trzyprzęsłowy z dwoma zakrystiami. Konserwacji i impregnacji poddano kamienny cokół. Wymieniono drzwi do zakrystii i kościoła. Pomalowano ściany w zakrystiach i przedsionku. Odrębne prace remontowe wykonano na chórze: wymiana posadzki ceramicznej na terakotową, malowanie ścian, konserwacja balustrady schodów. Wymieniono przewody instalacji elektrycznej. Wykonano izolację przeciwwilgociową ścian wraz z drenażem i odprowadzeniem wód opadowych.

- Wykonawca: firma PAMO, Ustrzyki Dolne; Stanisław Buczek, Orzechówka; firma JADMAR, Brzozów.
- Źródła finansowania: Starostwo Powiatowe w Brzozowie, Gmina Brzozów, środki własne. (AO.)

PUSTKÓW OSIEDLE (gm. Dębica, pow. dębicki)

Kościół-kaplica pw. św. Stanisława Bpa i Męczennika - murowany i otynkowany, l. 1937-1939 w stylu modernizmu dla potrzeb osiedla utworzonego w ramach COP-u; obecnie kaplica pogrzebowa.

W 2016 roku ukończono II etap remontu elewacji zewnętrznej.

- Wykonawca: firma INWEST-BAU, Dębica.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Dębica, środki własne. (AK)

Pustków osiedle, kościół po zakończeniu remontu

PYSZNICA (gm. Pysznica, pow. stalowowolski)

Dawna plebania - murowana, 1909, wzniesiona przez ks. Ignacego Pyzika, proboszcza parafii Pysznica, rozbudowana 1937.

W latach 2016-2018 kontynuowano remont generalny obiektu rozpoczęty w 2011 roku. W trakcie prac remontowych wykonano remont dachu i więźby dachowej, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, wykonanie instalacji elektrycznej, odgromowej i alarmowej. Prace prowadzone były w oparciu o projekt budowlany opracowany przez Mariana Bałandę z Tarnobrzega.

- Wykonawcy: firma ASTER Witold Szoja, Zarzecze (dach i więźba dachowa); firma WOLSKI, Sławomir Wolski, Kluszkowce (stolarka); firma „Elektroserwis” Trawiński Robert, Pysznica (instalacje).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Pysznica, środki własne Parafii. (DK).

RACŁAWÓWKA- ZABIERZÓW (gm. Boguchwała, pow. rzeszowski)

Kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych

Polichromia ścienna – 1833, klasycyzm i neobarok (malarz z Niemiec), 1886, mal. Jan Tabiński z Rzeszowa, odnawiana 1928 przez Michała Leszczyńskiego.

Prace wykonano w latach 2015-2017 w obrębie partii ścian nawy poniżej gzymsu oraz ścian prezbiterium. Odślonięto pierwszą warstwę dobrze zachowanego oryginału w formie jasnoniebieskiej marmoryzacji spod (lateksowych) wtórnych przemalowań i efektów wadliwych reparacji tynków (np. pod oknami w nawie). Wnętrze odzyskało estetyczny, harmonijny wygląd.

- Wykonawca: Adam Pragłowski, Leżajsk.
- Źródła finansowania: Gmina Boguchwała, środki własne Parafii. (MN)

Ołtarze boczne Matki Bożej Niepokalanej i św. Piotra - XVIII, drewno polichromowane, pozłacane.

Parafia Rzymskokatolicka w Zabierzowie (obecnie miejscowość Raclawówka) należy do jednej z najstarszych w okolicach Rzeszowa. Kościół posiada w swoim wyposażeniu barokowe ołtarze - główny i dwa boczne przy luku tęczowym, które nie były dotychczas poddawane fachowym zabiegom konserwatorskim. Posiadały wielokrotne grubo nakładane przemalowania (ostatnie w kolorze jasnougrowym), pokrycie szlagentemaliem detali, liczne spękania struktury i ubytki. Drewno było silnie zdegradowane żerowaniem owadów. Wykonano wzmocnienie struktury, likwidację żerowisk owadów, impregnację, usunięcie przemalowań i zdegradowanych złoczeń, uzupełnienie ubytków, powrót do pierwotnej kolorystyki, wykonanie złoczeń – rekonstrukcję w technice szlachetnej. Wykonano konserwację obrazów po oczyszczeniu i uzupełnieniu ubytków oraz rozprasowaniu napinając je na nowe krosna. W rezultacie prac w latach 2017-2018 przywrócono ołtarzom trwałość techniczną i prawidłowy odbiór estetyczny. Jako kolejne zadanie na 2019 rok zaplanowano konserwację ołtarza głównego i polichromii w obrębie prezbiterium.

- Wykonawca: Adam Pragłowski, Leżajsk.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Boguchwała, środki własne. (MN)

Raławówka-Zabierzów, oltarz boczny po konserwacji

RACZKOWA (gm. Sanok, pow. sanocki)

Kapliczka przydrożna - kamienna, II poł. XIX, otynkowana, typu domkowego.

Wzniesiona z fundacji rodziny Słoneckich, którzy władali rozległymi dobrami Jurowce. Usytuowana na wzniesieniu stanowi ważny element krajobrazu historycznego wsi. Zły stan techniczny był przyczyną podjęcia prac konserwatorskich w roku 2018. Podczas prac wykonano podbicie fundamentów ściany zachodniej i narożnika północnego oraz wykonano ławę fundamentową. Przemurowano spękaną fragmenty ścian oraz założono wzmocnienie belką żelbetową górnej ściany północnej. Skuto zmuszałe tynki, po uprzednim rozpoznaniu ich stratygrafii. Ubytki uzupełniono i przemurowano spękania a kamień został zaimpregnowany.

- Wykonawca: Sandra Benedyk-Dyl, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne właściciela. (AF)

RADOMYŚL WIELKI (gm. Radomyśl Wielki, pow. mielecki)

Kościół filialny pw. Przemienienia Pańskiego i Najświętszej Marii Panny Królowej

murowany, 1872-1873, z fundacji Piotra Kosturkiewicza, właściciela dóbr radomyskich, Prezesa Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Radomyślu Wielkim, uszkodzony 1944, odbudowany 1952-1955, odnawiany l. 90. XX.

W 2018 roku Parafia rozpoczęła remont kapitalny kościoła w oparciu o dokumentację projektową opracowaną przez firmę SIGMA Bogdan Łukaszek, Mielec. W trakcie prac wykonano izolację pionową i poziomą fundamentów, remont tynków zewnętrznych, remont dachu wraz z przywróceniem historycznego pokrycia dachowego dachówką ceramiczną w miejsce obecnej blachy ocynkowanej oraz wymianą orynnowania.

- Wykonawca: firma KAM-BUD Tomasz Kościółek, Paszyn.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (DK)

Radomyśl Wielki po zakończeniu prac konserwatorskich

RADOSZYCE (gm. Komańcza, pow. sanocki)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół filialny Parafii Rzymskokatolickiej w Komańczy - drewniana konstrukcja zrębowej, 1868.

Obiekt ten jest usytuowany na stoku wzgórza, wśród pól i pastwisk, w oddaleniu od zabudowy wiejskiej. Cerkiew jest orientowana. W trakcie prac remontowych wkonano poszycie dachowe z gontu. Wyremontowano i położono gont na sygnaturkach i wieży. Zaimpregnowano gont od wewnątrz i na zewnątrz. Wykonano opaskę z kamienia łamanego wokół budynku wraz z odprowadzeniem wód powierzchniowych. Wykonano również prace przy murowanej dzwonnicy parawanowej: założono izolację pionową i poziomą, uzupełniono ubytki kamienia.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne. (AO)

Ikonostas - 1868, konstrukcja stolarska słupowo-ramowa, polichromowana, snycerka pozłacana i posrebrzana, ikony na płótnie rozpiętym na drewnianych podobrazicach, malowane w technice olejnej.

W latach 2017-2018 wykonywano prace przy ikonach ze wszystkich rzędów z wyjątkiem prazdników. Prace te dotyczyły obrazów i ich snycerskich obramowań, które możliwe były do zdemontowania ze struktury stolarskiej ikonostasu. Z powierzchni obrazów usunięto wtórne nawarstwienia w postaci przeważnie lokalnych przemalowań. Wykonano zabiegi chemiczne. Drewno miejscowo impregnowano strukturalnie. Podklejono odspojone płótna w miejscach gdzie powstały pęcherze. Niektóre płótna zdublowano. Uzupełniono ubytki gruntów i zrekonstruowano w tych

miejskach warstwę malarką. Srebrzenia wymieniono całkowicie. Złocenia częściowo zachowano, częściowo, gdzie nie dało się ich uratować, wymieniono.

- Wykonawca: Dorota Biedrońska-Krówka i Bogusław Krówka, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Komańcza, środki własne Parafii. (AB)

Radoszyce, ikonostas po zakończeniu prac

RADYMNO (gm. Radymno, pow. jarosławski)

Cmentarz komunalny

Nagrobki: Józefa Czechowskiego (rzeźba klęczącej płaczki z urną); rzeźba *Aniola Śmierci* - pocz. XIX i I poł. XIX, piaskowiec.

W roku 2017 na cmentarzu w Radymnie pracom konserwatorskim podano dwa obiekty: nagrobek Józefa Czechowskiego i *Aniola Śmierci*. Wykonano ich pełną konserwację obejmującą: wydobywanie z gruntu podstaw nagrobków, wykonanie fundamentów i izolację, oczyszczenie powierzchni kamienia, odsolenie, założenie kitów i scalenie faktury, zabezpieczenie i impregnacja. Dodatkowo przy pomniku *Aniola Śmierci* wykonano rekonstrukcję brakującego skrzydła anioła, Zakończenie prac polegało na uporządkowaniu otoczenia wokół nagrobków.

Radymno, nagrobek Józefa Czechowskiego

Stella na grobie Hermana - I poł. XIX, piaskowiec.

Prace przy obiekcie prowadzone były w 2018 roku. Polegały na oczyszczeniu kamienia, uzupełnieniu ubytków, odsolenia powierzchni nagrobka, rekonstrukcji części krzyża, dezynfekcji i impregnacji.

- Wykonawca: Roman Dawidziak, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (WW)
-

Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca - murowany, 1729, remont 1891.

Prace remontowo-konserwatorskie przy budynku kościoła rozpoczęto w 2016 roku od wykonania izolacji przeciwwilgociowej pionowej i poziomej ścian zewnętrznych, a w roku 2017 kontynuowano II etap prac w tym zakresie. W kolejnym roku zrealizowano zakres dotyczący wykonania izolacji pionowej i poziomej ścian wewnętrznych oraz demontażu boazerii, instalacji CO, a także skucia tynków, wykonania spoin, uzupełnienia pojedynczych cegieł i oczyszczenia powierzchni muru.

- Wykonawca: J&B Firma Budowlano-Remontowa H. Cieślik, J. Prymon, Przeworsk.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (WW)

Budynek koszar wojskowych, obecnie siedziba Urzędu Miasta, ul. Lwowska 20 - murowany, k. XIX.

Budynek stanowi element zespołu austriackich koszar wojskowych, ich projekt został opracowany w Ministerstwie Wojny we Wiedniu. Wzniesiony został jako budynek koszarowy o funkcji mieszkalnej, a obecnie jest siedzibą Urzędu Miasta Radymna. W roku 2017 wykonano prace

związane z wymianą pokrycia dachu i zniszczonych elementów konstrukcji wieży oraz przemurowaniu przewodów kominowych.

- Wykonawca: firma PIOTRKOWSKI, Wiązownica.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. (WW)

RAKSZAWA (gm. Rakszawa, pow. łańcucki)

Kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Św.

Rzeźby: *Matka Boża z Dzieciątkiem*, *Św. Anna Samotrzecia* - gotyk, XV, drewno polichromowane, pozłacane, posrebrzane.

Odnalezione podczas prac remontowych pokrycia dachowego kościoła dwie cenne rzeźby gotyckie stanowią zespół jednorodny warsztatowo. Po zgłoszeniu ich odnalezienia rzeźby objęto niezwłocznie wpisem do rejestru. Stan zachowania obu rzeźb wymagał pilnej interwencji konserwatorskiej. Drewno było zaatakowane przez drewnojady, silnie wysuszone, z licznymi spękaniem i ubytkami, osypującymi się gruntami i polichromią. Usunięto przemalowanie farbą w kolorze jasnobezowym. Wykonano dezynsekcję, dezynfekcję i impregnację. Usunięto wtórną metalową koronę Matki Bożej. Drobne ubytki formy rzeźbiarskiej uzupełniono w masie żywicznej. Zrekonstruowane zostały w technice historycznej na podstawie analogii stylistycznych berło, korona i promienie i półksiężyc przy rzeźbie *Matki Bożej*. Uzupełniono zachowane fragmenty pierwotnej polichromii, wykonano srebrzenia i złocenia. Prace rozpoczęto w 2014 roku, a zakończono w 2016. Po pracach rzeźby przewieziono zostały na czas trwającego remontu kościoła w Rakszawie do Muzeum Archidiecezjalnego w Przemyślu, obecnie rzeźba *Matki Bożej* eksponowana jest w kościele parafialnym w specjalnie urządzonej dla niej kaplicy.

- Wykonawca: firma ARTIFICIUM, Elżbieta Bakun, Piotr Bakun, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne (MN)

Rakszawa, po lewej figura Matki Bożej z Dzieciątkiem przed rozpoczęciem prac, po prawej, po zakończeniu prac

Rakszawa, po lewej figura św. Anny przed rozpoczęciem prac, po prawej, po zakończeniu prac

Ołtarz boczny Matki Bożej Częstochowskiej - neobarok, k. XIX, drewno polichromowane, pozłacane.

W 2016 roku wykonano konserwację techniczną i estetyczną ołtarza. Podczas prac stwierdzono, że ołtarz został zbudowany w II połowie XIX wieku z użyciem starszych elementów. Struktura ołtarza posiadała liczne ubytki i zagrzybienie z uwagi na przechowywanie okresowe w zawilgoconych warunkach. Ustalono zasadniczą kolorystykę – jasno zieloną, gładką i marmoryzowane kolumny (z II warstwy historycznej). Wykonano w 50% złączenia złotem karatowym, w części wykonując pokrycie szlagmetalem i aluminium.

- Wykonawca: firma ARTIFICIUM, Elżbieta Bakun, Piotr Bakun, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne (MN)

RANIŻÓW (gm. Raniżów, pow. kolbuszowski)

Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny - murowany, 1815, remontowany, rozbudowany o zakrystię 1901, remontowany 2012-2014.

W 2016 roku obłożono granitem schody prowadzące na chór i posadzkę na chórze oraz wymieniono stolarkę drzwiową wewnętrzną – dwoje drzwi na chórze i i jedno w wieży - na nową, wykonaną na wzór istniejącej.

- Wykonawca: firma REMBISZ Ryszard Rembisz, Zielonka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (BW)

Ołtarz boczny północny - barokowy z II poł. XVIII, drewno polichromowane, pozłacane.

Kontynuując kompleksowe prace konserwatorskie barokowego wyposażenia kościoła, w 2015 roku wykonano pełną konserwację ołtarza bocznego północnego. Przed rozpoczęciem prac posiadał wielokrotne przemalowania zniekształcające formę rzeźbiarską, silne osłabienie drewna, liczne ubytki snycerskie, pozłacane detale pokryte materiałem nieszlachetnym (na pierwotnych zloceniach). W wyniku prac ołtarz odzyskał niebieską malaturę, analogicznie jak ołtarz boczny południowy. Wykonano złączenia w materiale szlachetnym. Prace wykonano w 2015 roku.

- Wykonawca: Grażyna Głaz, Tarnobrzeg.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Raniżów, ołtarz boczny

Chrzcielnica z baldachimem - barok, II poł. XVIII, drewno polichromowane, pozłacane.

Prace wykonano w 2015 roku. Badania stratygraficzne wykazały obecność pierwotnej malatury w kolorze oliwkowym. Kolorystyka ta potwierdził się podczas prób w ambonie i chórze muzycznym.

- Wykonawca: Grażyna Głaz, Tarnobrzeg.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Raniżów, chrzcielnica z baldachimem

Ambona - barok, II poł. XVIII, drewno polichromowane, pozłacane.

Stan zachowania ambony z bogatą rokokową ornamentyką był analogiczny do konserwowanych wcześniej ołtarzy. Ustalono, że pierwotną kolorystyką ambony był kolor oliwkowy, który został zrekonstruowany. Prace wykonano w 2016 roku.

- Wykonawca: Grażyna Głaz, Tarnobrzeg.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Chór muzyczny - barok, II poł. XVIII, drewno polichromowane, pozłacane; **prospekt organowy** - neoklasycyzm, k. XIX-pocz. XX, Fabryka Organów Aleksander Żebrowski, Lwów, drewno polichromowane, pozłacane, metale.

W 2017 roku, jako wspólne zadanie z prospektem organowym wykonano konserwację parapetu chóru muzycznego. Odnaleziono kilka ułamanych lambrekinów z wydatnymi chwostami, które zostały zakonserwowane i zrekonstruowane w ok. 95 %, pokryte polichromią i pozłoczone, co znacznie ubogaciło parapet chóru muzycznego. Stwierdzono, że pierwotną warstwą kolorystyczną chóru był ciemny błękit, zdecydowano jednak o ekspozycji II warstwy, która jako jedyna była stwierdzona na ambonie i chrzcielnicy- tj. jasnym odcieniu oliwkowym.

- Wykonawca: Grażyna Głaz, Tarnobrzeg.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne, środki własne Parafii. (MN)

Polichromia ścienna – współczesna neobarokowa, 1974, mal. Andrzej Chojkowski, fresk suchy.

Feretry: *Matka Boża Niepokalana/Matka Boża Różańcowa* - neogotycki, XIX /XX, drewno polichromowane, blacha, olej; *Św. Rodzina / Św. Wincenty z Saragossy* - neoklasycyzm, XIX, drewno polichromowane, obrazy olej na płótnie; *Św. Józef / Serce Pana Jezusa* - klasycyzm, poł. XIX, drewno polichromowane, pozłacane, płótno, olej; *Matka Boża Leżajska / Św. Stanisław Bp* - neorokoko, poł. XIX., drewno pozłacane, płótno, olej.

Łuk tęczy - neobarok, XIX/XX , żelazo kute.

Obramienia portali i drzwi w prezbiterium - klasycyzm, 1815, drewno polichromowane.

Konserwacje polichromii, feretronów, drzwi w prezbiterium wykonano jako wspólne zadanie korzystając ze środków Unii Europejskiej. Prace wykonano w 2018 roku. Strop posiadał liczne spękania, szczególnie przy linii styku ze ścianami wskutek pracy drewnianej konstrukcji stropu i jego złego stanu zachowania. Konstrukcję wzmocniono podczas prowadzonych w ramach tego samego zadania pracach remontowych kościoła. Polichromie oczyszczono, uzupełniono ubytki tynków i warstwy malarskiej. Wykonano pełną konserwację techniczną i estetyczną wszystkich elementów w ramach zadania, co stanowiło kontynuację na szeroką skalę przeprowadzonych prac konserwatorskich i remontowych kościoła prowadzonych od czasu objęcia Parafii przez ks. Bogdana Piekuta w 2011 roku.

- Wykonawca: Grażyna Głaz, Tarnobrzeg.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne, środki własne Parafii. (MN)

Witraże – 1920, wyk. w zakładzie Witrażów S.G. Żeleńskiego w Krakowie.

W 2018 roku wykonano konserwację witraży we wszystkich oknach kościoła. Witraże zdemontowano, przeołowiono. Wykonano rekonstrukcje ubytków malatur, które w niektórych partiach były całkowicie zdegradowane. Witraże zostały zabezpieczone nowymi przeszkleniami zewnętrznymi.

- Wykonawca: Tomasz Furdyna Pracownia Witraży FURDYNA; firma REMBISZ Ryszard Rębisz, Zielonka.

- Źródła finansowania: środki unijne, środki własne Parafii. (MN)

Raniżów, witraż

Kapliczka Matki Bożej - Pomnik Grunwaldzki - 1910, kamień.

Kamienna figura stojąca na cokole usypanym z kamieni, narażona na działania atmosferyczne posiadała liczne ubytki (największy w koronie) i porosty na powierzchni kamienia, co powodowało rozwarstwienia. Kamień został oczyszczony, odsolony, Uzupełniono formę rzeźbiarską masą sztucznego kamienia, całość zabezpieczono środkiem biobójczym i hydrofobowym.

- Wykonawca: Elżbieta Wiącek-Lach, Raniżów.
- Źródła finansowania: Gmina Raniżów. (MN)

ROGI (gm. Miejsce piastowe, pow. krośnieński)

Kościół parafialny pw. św. Bartłomieja - drewniany 1600, przebudowany 1886-1888, konstrukcji zrębowej z wieżą konstrukcji słupowo-zastrzałowej, oszalowany, kryty obecnie gontem.

Wykonano rynsztok odprowadzający wody opadowe spod kościoła. Uformowano go w istniejącym ukształtowaniu terenu wykładając dno i brzegi kamieniem łamanym na zaprawie cementowej. Rynsztok obiega kościół dookoła i dochodzi do schodów wejściowych. Stamtąd woda jest odprowadzana na zewnątrz obejścia świątyni. Odczyszczono i zaimpregnowano gontowe poszycie dachu łącznie z szalunkiem elewacji.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Miejsce Piastowe, środki własne Parafii. (AB)

Dekoracja malarska w przedsionku pod wieżą - 1888, malował Michał Hornialkiewicz, technika klejowa.

Powierzchnię malowidła oczyszczono z wtórnych nawarstwień. Dokonano konsolidacji warstw technologicznych. Wykonane zostały zabiegi dezynfekcji, dezynsekcji i impregnacji strukturalnej

drewnianego podłoża malowideł. Założono fleki i kity w miejscach ubytków. Odtworzono warstwę malarską w miejscach gdzie się nie zachowała.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Miejsce Piastowe, środki własne Parafii. (AB)

ROPCZYCE (gm. Ropczyce pow. ropczycko-sędziszowski)

Kościół parafialny pw. Przemienienia Pańskiego - murowany, ok. 1368, pożar 1369, przekształcony w 1873, wewnątrz sklepienia neogotyckie z 1873-1878 (za wyjątkiem sklepienia w zakrystii - krzyżowego na gruncie z XVII), 2008-2010 konserwacja wątku ceglanego.

W 2016 roku wykonano termomodernizację stropu kościoła oraz montaż nowych okien zewnętrznych z profili płaskich w kolorze grafitowym (z podziałem poziomym) do istniejących witraży, a także sześciu okien w zakrystii.

- Wykonawca: firma TRALKA Adam Filipek, Sędziszów Młp.; firma GAWRAF Rafał Gawroński, Ropczyce.
- Źródła finansowania: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. (BW)

Ołtarz boczny północny- neogotyck, drewno polichromowane, pozlacane.

Wykonano pełną konserwację ołtarza, który został uszkodzony podczas powodzi w 2012 roku. Zakres prac został poszerzony o wykonanie rekonstrukcji nastawy w swej historycznej neogotyckiej formie. Wykonanie tej rekonstrukcji planowano już od 2011 roku, opracowując projekt na podstawie fotografii. W zrekonstruowanej nastawie umieszczono zachowane rzeźby i obraz *Matki Bożej Nieustającej Pomocy*.

Ropczyce, ołtarz boczny

Kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła (d. we wsi Witkowice)

Ołtarz boczny Najświętszego Serca Pana Jezusa, XVIII - drewno polichromowane, pozłacane.

Prace wykonano w 2016 roku. Ołtarz nie był dotychczas poddawany fachowym zabiegom konserwatorskim, był wielokrotnie amatorsko przemalowywany przy zastosowaniu wadliwych materiałów. Struktura ołtarza była silnie poluzowana, przesuszona. Liczne uszkodzenia fizyczne wymagały przeprowadzenia uzupełnień, dezynsekcji, impregnacji. Wykonano nowe łączenia stolarskie. Po pracach ołtarz odzyskał niebieską marmoryzację. Zostały wykonane złocenia w technice szlachetnej z uwagi na brak możliwości zachowania starszych warstw złocień. Odnaleziono obraz barokowy *Św. Józef*, który po konserwacji został umieszczony w polu głównym; stan zachowania obrazu był zły, posiadał rozdarcia, ściemnienie werniksu, silne zabrudzenie i zagrzybienie.

- Wykonawca: Robert Sąsiadek, Halszka Sowińska-Sąsiadek, Kraków; Wiesław Anysz, Krzywa (pożłotnictwo).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (MN)

Dawna Komunalna Kasa Oszczędności, ul. Mickiewicza 10 - murowana, ok. 1905.

W 2018 roku wykonano kompleksowy remont z konserwacją i renowacją wątku ceglanego oraz adaptację dla centrum edukacji kulturalnej.

- Wykonawca: firma J.P. Bud. J. Leszczak, P. Podsiadło, Wysoka Strzyżowska.
- Źródła finansowania: środki unijne. (BW)

Ropczyce, ul. Mickiewicza 10, d. Komunalna Kasa Oszczędności

ROZTOKA (gm. Bircza, pow. przemyski)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół filialny Parafii Rzymskokatolickiej w Roztoce drewniana, 1936.

Prace remontowo-konserwatorskie prowadzone w roku 2015 obejmowały I etap: wykonanie nowego pokrycia dachu z blachy płaskiej tytanowo-cynkowej na podcieniach i żaglach, wykonanie nowych rynien i rur spustowych, obróbek blacharskich, konserwacji trzech krzyży; w roku 2018 wykonano prace przy dachu i elewacjach.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. (AB.)

Roztoka, dach przed rozpoczęciem prac

RÓWNE (gm. Dukla, pow. krośnieński)

Kościół parafialny pw. św. Mikołaja - murowany z cegły i kamienia, 1900, neogotycki.

Wykonane zostały prace poprawiające funkcjonowanie kanalizacji deszczowej przy kościele. Część instalacji wymieniono, część pozostawiono, gdy jej stan techniczny został oceniony jako dobry.

- Wykonawca: firma IZO-MAT Sołtys Robert, Dębna Tarnowska.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

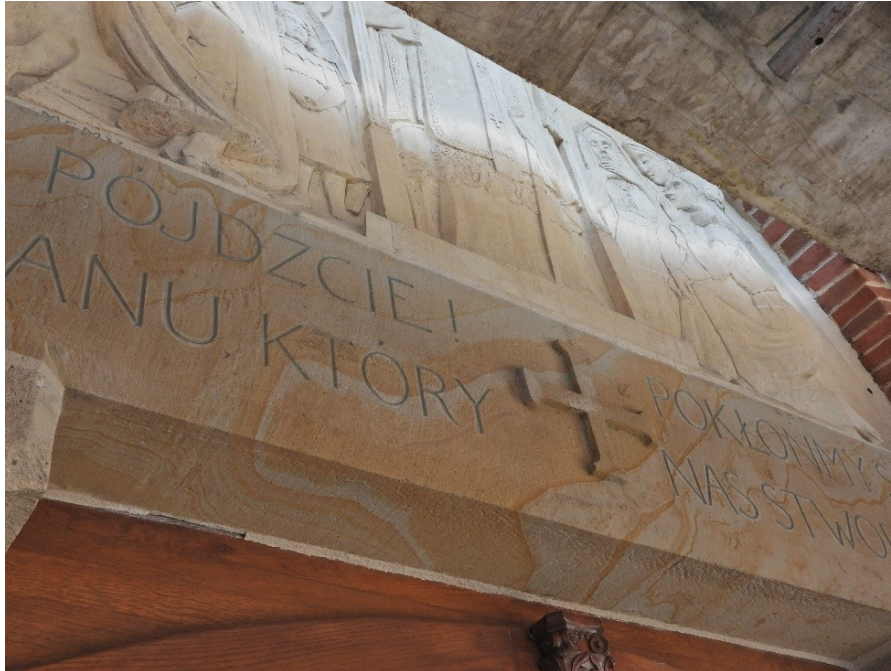

Równe, kościół św. Mikołaja

Tympanon wejścia głównego - 1905, wapień pińczowski, obróbka kamieniarska z płaskorzeźbą.

Powierzchnie kamienia oczyszczono z zabrudzeń biologicznych i nawarstwień metodą piaskowania. Kitami mineralnymi uzupełniono ubytki w powierzchni kamienia. Odsolono jego strukturę. Wykonano impregnację. Wymieniono spoinowanie i scalono kolorystycznie.

- Wykonawca: Grzegorz Lasota, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Gmina Dukla, środki własne Parafii. (AB)

Równe, tympanon wejścia głównego

RUDA RÓŻANIECKA (gm. Narol, pow. lubaczowski)

Kapliczka przydrożna - XVIII, kamienna.

W 2015 roku wykonano pełną konserwację kapliczki kolumnowej z figurą *Matki Bożej z Dzieciątkiem*, polegającą na wykonaniu izolacji pionowej i poziomej obiektu, stabilizacji fundamentu i cokołu. Wykonano tynki i pobiały, zrekonstruowano gzymsy oraz przywrócono kolorystykę wg najstarszej odsłoniętej warstwy. Przeprowadzono pełną konserwację i fragmentaryczną rekonstrukcję figury.

- Wykonawca: Roman Dawidziak, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (WW)

RUDNIK NAD SANEM (gm. Rudnik nad Sanem, pow. niżański)

Cmentarz parafialny

Nagrobek Wojciecha Wyrobka - ok. 1885, piaskowiec.

W ramach konserwacji przywrócono pierwotne walory estetyczne poprzez oczyszczenie powierzchni kamienia, uzupełnienie ubytków odpowiednio dobranymi kitami oraz scalenie kolorystyczne. Wykonano odsolenie i dezynfekcję. Sklejono i ponownie ustawiono zwieńczenie w postaci kamiennego krzyża. Uzupełniono braki murowanej opaski przy gruncie. Przywrócono czytelność i estetykę tablicy epitafijnej. Całość została zabezpieczona hydrofobowo.

- Wykonawca: Alina Kostka-Bernady, Tarnów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, fundacja prywatna, Parafia Rzymskokatolicka w Rudniku n. Sanem.

Nagrobek ks. Feliksa Sękiewicza - ok. 1920, piaskowiec.

W ramach konserwacji przywrócono pierwotne walory estetyczne poprzez oczyszczenie powierzchni kamienia, uzupełnienie ubytków odpowiednio dobranymi kitami oraz scalenie kolorystyczne. Wykonano odsolenie i dezynfekcję. Ustabilizowano cios kamienny tworzący klęcznik. Uzupełniono braki murowanej opaski przy gruncie. Całość została zabezpieczona hydrofobowo.

- Wykonawca: Alina Kostka-Bernady, Tarnów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, fundacja prywatna, Parafia Rzymskokatolicka w Rudniku n. Sanem.

Nagrobek Maryi Radzińskiej i jej dzieci - ok. 1907, wapień.

W ramach konserwacji przywrócono pierwotne walory estetyczne i techniczne. Zabezpieczono wszelkie osłabione elementy kamienia. Wykonano oczyszczenie powierzchni kamienia z brudu, mechów i wtórnych warstw farb. Wykonano odsolenie i dezynfekcję. Poprawiono fundamenty i wykonano izolację poziomą. Uzupełniono ubytki odpowiednio dobranymi kitami oraz scalono kolorystycznie. Odnowiono opaskę z ciosów kamiennych, łączonych na stalowe klamry. Uczytelniono tablicę epitafijną. Całość została zabezpieczona hydrofobowo.

- Wykonawca: Ewelina i Marcin Gruszczyńscy, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, fundacja prywatna, Parafia Rzymskokatolicka w Rudniku n. Sanem.

Nagrobek Ernestyny z ArnoldówTobiaskowej i Karoliny Blazowskiej - ok. 1893, granit, marmur.

W ramach konserwacji przywrócono pierwotne walory estetyczne i techniczne poprzez oczyszczenie powierzchni kamienia, uzupełnienie ubytków odpowiednio dobranymi kitami oraz scalenie kolorystyczne. Wykonano odsolenie i dezynfekcję. Wykonano nowe fundamenty pod pomnikiem. Odtworzono krzyż w zwieńczeniu. Poprawiono czytelność inskrypcji. Całość została zabezpieczona hydrofobowo. Ogrodzenie poddano czyszczeniu, uzupełniono jego ubytki i ocynkowano.

- Wykonawca: Alina Kostka-Bernady, Tarnów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, fundacja prywatna, Parafia Rzymskokatolicka w Rudniku n. Sanem.

Nagrobek NN - XIX/XX, piaskowiec, żeliwo.

W ramach konserwacji przywrócono pierwotne walory estetyczne oraz techniczne poprzez oczyszczenie powierzchni żeliwnej części nagrobka. Wymieniono kamienną podstawę na nową o podobnych wymiarach i formie. Wykonano nowe fundamenty. Zrekonstruowano na podstawie analogii brakujące elementy – uchwyt lampy oraz samej lampy. Ogrodzenie metalowe oczyszczono i zrekonstruowano braki.

- Wykonawca: Alina Kostka-Bernady, Tarnów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, fundacja prywatna, Parafia Rzymskokatolicka w Rudniku n. Sanem.

RYMANÓW (gm. Rymanów, pow. krośnieński)

Budynek gorzelni, ul. Mitkowskiego 12 - murowany z cegły, k. XIX.

Zbudowany z cegły, tynkowany budynek gorzelni w Rymanowie, położony na terenie zespołu folwarcznego, został zbudowany w formie stojącego prostopadłościanu z dwoma niższymi symetrycznymi skrzydłami i przybudówką od strony północnej. Całość uzupełnia wolnostojący strzelisty komin. Właściciel zabytku zdecydował się na zaadaptowanie zabytku na cele centrum kulturalno-konferencyjnego. W ramach tych działań oczyszczono i naprawiono cokół z płyt

kamiennych oraz wykonano izolację poziomą i pionową budynku. W ramach prac konserwatorsko-remontowych przy elewacjach wymienione zostały zasolone i zawilgocone tynki, odtworzono gzymsy i fakturę ścian wraz ze żłobieniami na elewacji frontowej. Nowa aluminiowa stolarka została wykonana z zachowaniem kształtu, formy i podziałów oryginalnej. Wnętrze gorzelni zostało dostosowane do potrzeb nowej funkcji. Usunięto część ścian działowych, wyrównano poziom posadzek parteru. Wymienione zostały zdegradowane elementy stropów i więźby dachowej. Zachowany został także oryginalny fragment instalacji gorzelni. W ramach prowadzonych prac wykonano także prace remontowe i restauratorskie trzonu kominowego. Obejmowały one osadzenie kątowników w narożach podstawy komina i połączenie ich ściągami oraz ankrowanie pęknięć. Zabetonowane zostały trzy z czterech czopuchów, wykonano opaskę żelbetową w części podziemnej komina oraz połączono ją z kominem. W części nadziemnej, po rozebraniu górnej, najbardziej wychylonej części, wykonano iniekcję pęknięć i szczelin, naprawiono i wymieniono uszkodzone elementy na całej wysokości oraz odtworzono wieniec komina z wykorzystaniem cegieł rozbiórkowych. Całość została zabezpieczona hydrofobowo.

- Wykonawca: firma LATER, Rymanów.
- Źródła finansowania: środki własne właściciela. (BŁD)

Willa, ul. dr Bieleckiego 9 - murowano-drewniana, 1885, wg projektu Walentego Kruczkowskiego. W części parterowej murowana z kamienia i cegły, otynkowana, kondygnacja górna o drewnianej konstrukcji zrębowej.

Jest cennym przykładem budownictwa willowego z przełomu XIX i XX wieku. W trakcie prac oczyszczono szalunek, wymieniono listwy drewniane na elewacji, wymieniono dotychczasową stolarkę okienną na stolarkę drewnianą powtarzającą formę i kształt dotychczasowej. Wyremontowano ganek południowy i północny. Wymieniono instalację elektryczną i gazową. Szalunki zostały zaimpregnowane i pomalowane w kolorze jasnego brązu.

- Wykonawca: firma DREW MIX Andrzej Kłosowicz, Chorkówka.
- Źródła finansowania: Gmina Rymanów, środki własne. (AO)

Rymanów, willa mieszkalna po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca

Ołtarz główny - 4 ćw. XIX, struktura stolarska i rzeźby figuralne polichromowane, detale snycerskie pozłacane.

Usunięto wtórne nawarstwienia ze struktury stolarskiej oraz z rzeźb i dekoracji snycerskiej. Laserunek mający na celu zunifikowanie ołtarza z tonacją wystroju całego wnętrza kościoła został uznany za wtórny. Drewno poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Dokonane zostały naprawy stolarskie z wymianą zdegradowanych elementów, uzupełnieniem ubytków i rekonstrukcją zniszczonych fragmentów detalu snycerskiego. W warstwie polichromii odsłoniętej na strukturze

stolarskiej i rzeźbach uzupełniono ubytki gruntów i malatury. W obrębie aplikowanej dekoracji snycerskiej w strefie zwieńczenia zachowano złocenia uzupełniając jego ubytki, niżej całkowicie je wymieniono wraz z gruntami. Zabieg ten wykonano również względem profilowanych gzymsów. Wylimitowano profilowane obramienia aplikowane na frontowych ściankach cokołów zastępując je malowanymi iluzyjnie płycinami z marmoryzacją. Prace wykonano w latach 2015-2018.

- Wykonawca: Grzegorz Kostecki, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Rymanów, środki własne Parafii. (AB)

Rymanów, ołtarz główny przed rozpoczęciem prac, po lewej oraz po zakończeniu prac konserwatorskich, po prawej

RYSZKOWA WOLA (gm. Wiązownica, pow. jarosławski)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół rzymskokatolicki pw. śś. Piotra i Pawła
murowana, 1895.

W 2016 roku miały miejsce prace związane z wymianą stolarki okiennej w świątyni. Wymianie podlegały wszystkie okna z zachowaniem ich oryginalnych wymiarów i podziałów.

- Wykonawca: Rafał Siupik, Siennów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Wiązownica, środki własne.

RZEMIENIE (gm. Przecław, pow. mielecki)

Pałac Szaszkiewiczów, obecnie Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego - murowany, 1869, przebudowany i rozbudowany 1931 wg projektu Zygmunta Hendla, przebudowany l. 60. XX, remontowany 1995-1996.

W 2015 roku obecny użytkownik przystąpił do przeprowadzenia remontu generalnego pałacu. Prace prowadzono w oparciu o projekt budowlany opracowany przez Biuro Architekt Kaczmarczyk, Sucha Beskidzka. W trakcie prac wykonano: podbicie fundamentów, izolację pionową ścian piwnic z założeniem tynków renowacyjnych, wymianę instalacji odgromowej, wymianę części okien oraz wykonanie schodów zewnętrznych.

- Wykonawca: firma REMBISZ Ryszard Rembisz, Zielonka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (DK)

Rzemień, pałac Szaszkiewiczów

RZEPEDŹ (gm. Komańcza, pow. sanocki)

Cerkiew filialna Parafii Greckokatolickiej w Komańczy

Dekoracja malarska wnętrza prezbiterium - 1896, polichromia autorstwa J. Bukowczyka wykonana techniką klejową, na ścianach i pseudokopułach zębowych.

Malowidła zostały oczyszczone z nawarstwień. Skonsolidowano je z drewnianym podłożem zrębu i pseudokopuły. Zachowano oryginalne pasy płótna w miejscach łączenia desek stropowych. Głębsze i bardziej rozległe ubytki w ścianach zrębowych wypełniono flekami, mniejsze ubytki uzupełniono kitami trocinowymi. Belki nawiercono i wykonano impregnację strukturalną. Wyrównano lico belek, które w czasie ostatniego remontu zostały wstawione w miejsce zdegradowanych, gdzie dekoracja malarska się niezachowała. Na ścianie północnej pełnej konserwacji poddano dekorację malarską. Wykonano tam punktowanie i scalenie powierzchni polichromii.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Komańcza, środki własne Parafii. (AB)

Rzepedź, dekoracja malarska w trakcie prac konserwatorskich

RZESZÓW (miasto na prawach powiatu)

Budynek d. Kolegium w zespole OO. Pijarów przy ul. 3-go Maja 15, obecnie I Liceum Ogólnokształcące im. St. Konarskiego - murowany, 1644-1649, 1702-1707, ok. 1758.

Obiekt wchodzi w skład historycznej zabudowy dawnej ul. Pańskiej łączącej zamek rzeszowski z kościołem farnym. W fasadzie tego zespołu dominuje kościół zbudowany wg projektu arch. Jana Cengerles (Canger) z Tyrolu. Pierwotnie przeznaczony dla SS. Klarysek, lecz ostatecznie zajęta przez OO. Pijarów. Dekorację stiukową wykonał J.Ch. Falconi w latach 1656-1657. Na pocz. XVIII wieku, wg projektu Tylmana z Gameren przebudowano fasadę - wybudowano dwie wieże i powiększono kaplicę. Ok. 1758 roku do kościoła dobudowano kaplicę św. Józefa Kalasancjusza. Od strony południowej kościoła znajduje się dawny klasztor z wirydarzem, który obecnie pełni funkcję Muzeum Okręgowego w Rzeszowie. W dniu 15.09.2017 roku protokołem został przeprowadzony odbiór prac remontowo-konserwatorskich w zakresie drewnianej stolarki okiennej i drzwiowej budynku dawnego Kolegium.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Rzeszów, budynek d. Kolegium w zespole oo. Pijarów

Letni Pałac Lubomirskich z zespołu pałacowego, ul. Dekerta - murowany, XVII/XVIII, prawdopodobnie wg projektu arch. Tylmana z Gameren, rozbudowany w poł. XVIII przez arch. Karola Henryka Wiedemanna, przebudowany w 1906, 1945, remont kapitalny 1981-1985.

W 2015 roku wykonano prace renowacyjne zabytkowego ogrodzenia od strony al. Lubomirskich, ul. Dekerta, al. Pod Kasztanami; w 2016 roku prace konserwatorskie i restauratorskie ozdobnych detali elewacji oraz renowacji cokołu i elewacji; w 2017 roku prace remontowo-konserwatorskie budynku - odtworzenie historycznych tarasów oraz renowacja schodów, przystosowanie istniejących filarów pod montaż 15 ozdobnych wazonów na ogrodzeniu od strony południowej oraz 20 od strony północnej.

- Wykonawca: firma AJ PROFIBUD, Chmielnik; G. Lasota, Rzeszów; J. Olszyński, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miasto Rzeszów, środki własne. (GP).

Rzeszów, letni pałac Lubomirskich

Stary Cmentarz, ul. Targowa - założony 1792 , w pld.-wsch. części miasta, z aleją główną, murowaną kaplicą oraz zgrupowanymi wokół niej najcenniejszymi nagrobkami z k. XVIII i I poł. XIX.

Najstarsza nekropolia w Rzeszowie charakteryzuje się dużą różnorodnością form i kształtów nagrobków – dzieł sztuki kamieniarskiej o wysokich walorach artystycznych, historycznych i zabytkowych. W 2015 roku przeprowadzono prace konserwatorskie **pomnika nagrobnego rodziny Amalii z Hiblów i Wojciecha Kalinowskiego, pomnika nagrobnego rodziny Schumacherów, obelisku kamiennego - grób rodzinny Maniusia Jabłońskiego, nagrobek NN oraz nagrobka kamiennego z obramowaniem Ludwiki Zennermanowej z Maliszewskich.**

- Wykonawca: Iwo Maj, Kostrzyń Wielkopolski.
- Źródła finansowania: Gmina Miasto Rzeszów.

Prace konserwatorskie grobowca **rodziny Bujniewiczów i Czechnickich.**

- Wykonawca: Magdalena Frączek, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Stowarzyszenia Opieki nad Starym Cmentarzem w Rzeszowie im. Włodzimierza Kozło.

W 2017 roku wykonano: prace naprawcze ogrodzenia, oczyszczenie **nagrobków KJ. Adamowskiego i NN, Ewuni Różyckiej, Juliana Malca i Julii Hanasiewicz.**

- Wykonawca: Roman Dawidziak, Rzeszów.
- Źródło finansowania: Gmina Miasto Rzeszów.

W 2018 roku kontynuowano prace konserwatorskie przy nagrobkach, łącznie z opracowaniem programów konserwatorskich, w tym: **nagrobek mały NN, nagrobek Bronci Brezan, grobowiec rodziny Nieciów, Barbary Kudelka i nagrobek NN, nagrobek rodziny Barowiczów.**

- Wykonawca: Iwo Maj, Kostrzyn Wielkopolski; Roman Dawdziak, Rzeszów.
- Źródło finansowania: Gmina Miasto Rzeszów. (GP)

Cmentarz komunalny Pobitno, ul. Lwowska - pocz. XX.

Założony na rzucie prostokąta, z kaplicą cmentarną i domem grabarza, z główną aleją i bocznymi dzielącymi teren cmentarza na kwatery. W otoczeniu alei głównej zgrupowane są najcenniejsze nagrobki o wysokich walorach artystycznych, zabytkowych i historycznych wykonanych przez znane pracownie kamieniarskie Rzeszowa i Krakowa.

W 2017 roku zostały przeprowadzone prace remontowo-konserwatorskie przy **nagrobkach legionistów: Tadeusza Cebuli i Jana Rożkiewicza.**

- Wykonawca: firma EKO GIPS Jan Cyran, Rzeszów; prace konserwatorskie Paweł Dziurawiec.
- Źródła finansowania: Wojewoda Podkarpacki. (GP)

Kamienica, ul. ks. J. Jałowego 12 - murowana, zapewne XVIII/XIX.

Budynek piętrowy z podpiwniczeniem i strychem, znajduje się w zwartej zabudowie północnej pierzei ulicy, posiada sień przejazdową do części podwórzowej, pełni funkcję mieszkalną i obecnie stanowi własność komunalną. Wg danych historycznych klasycystyczna kamienica została kupiona na początku XX wieku przez znanego rzeszowskiego budowniczego Mauera. Gruntowny remont przeprowadzono w latach 30., a następnie w latach 50., w trakcie którego przekształcono wnętrze i wymieniono stolarkę. Z tyłu za budynkiem był rozległy ogród, charakterystyczny dla początkowej fazy zabudowy tej ulicy, który zlikwidowano również w latach 50. XX wieku. W grudniu 2015 roku zakończono prace remontowe i konserwatorskie związane z renowacją elewacji frontowej. W wyniku odkrywek stwierdzono dobrze zachowany cokół z bloków piaskowca, które zostały w 2016 roku poddane czyszczeniu, impregnacji i innym zabiegom renowacyjnym, m.in. uzupełnieniem ubytków. Cała stolarka okienna została wcześniej wymieniona na nowe okna. Natomiast stolarka drzwiowa zachowała się w większości bez zmian.

- Wykonawca: Ryszard Zuba, Kolbuszowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne.

Rzeszów, kamienica, ul. ks. J. Jałowego 12

Budynek plebanii, ul. ks. J. Jałowego 37, obecnie Dom Parafialny przy kościele pw. Chrystusa Króla - murowany, po 1900, parterowy, częściowo podpiwniczony, w poddaszu mieszkanie z facjatą od strony elewacji frontowej, wybudowany jako dom zapewne dla rodziny Skrzyńskich.

W latach 1937-1938 kupiony przez ks. Józefa Jałowego na potrzeby parafii od ówczesnych współwłaścicieli Elżbiety Rząsównej i Żyda Ordela. Po II wojnie światowej budynek pełnił funkcję plebanii wraz z mieszkaniem organisty (do chwili wybudowania nowej plebanii od strony południowo-wschodniej kościoła). Zgodnie z opisem na karcie ewidencyjnej z 1978 roku budynek był zawilgocony i zaniedbany z licznymi spękaniem tynków elewacji, które naprawiano z użyciem zapraw cementowych. W więźbie dachowej występowały ogniska aktywnych owadów, szkodników drewna. Staraniem proboszcza tutejszej Parafii w 2015 roku został objęty ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków. Po opracowaniu dokumentacji projektowej remontu i uzyskaniu pozwolenia rozpoczęto prace remontowo-budowlane wraz z przywróceniem walorów zabytkowych. W I etapie robót, realizowanym w 2016 roku, wyremontowano dach budynku wraz z wymianą całej więźby dachowej. W październiku 2017 roku przeprowadzono częściowy odbiór prac obejmujących m.in. izolacje murów fundamentowych i ścian parteru, przemurowania i wylewki posadzkowe pomieszczeń parteru z wykonaniem nowych schodów wewnętrznych służących adaptacji poddasza oraz roboty przygotowawcze do remontu tynków elewacji.

- Wykonawca: firma AS-BUD Andrzej Szetela, Grodzisko.
- Źródła finansowania: środki własne, Gmina Miasto Rzeszów.

Rzeszów, d. plebania, ul. Ks. J. Jałowego 37

Kamienica, ul. 3-go Maja 32 (róg ul. Zamkowej) - murowana, 1909-1910.

Dom o cechach późnego historyzmu romantycznego z modernistyczno-secesyjną dekoracją klatki schodowej inspirowaną wzorami wiedeńskimi został wybudowany dla siebie przez znanego architekta rzeszowskiego Tadeusza Mateusza Tekielskiego (1870-1917). Wśród zabytków śródmieścia miasta wyróżnia się niepowtarzalnym stylem odnoszącym się do obiektów krakowskiego architekta Teodora Talowskiego, z użyciem cegły i kamienia jako budulca. Zlokalizowany w zwartej zabudowie ulic,

posiada bogatą dekorację – zarówno wnętrza, jak i trzech reprezentacyjnych elewacjach frontowych, które prawie w całości zachowały dawny układ kompozycji. W latach 60. XX wieku nastąpiła częściowa wymiana pieców kaflowych z późniejszym sukcesywnym montażem instalacji centralnego ogrzewania w lokalach użytkowych. W latach 2005-2009 wykonano systematyczną wymianę okien w elewacjach frontowej i tylnej, jak również renowację sztukaterii w sieni i głównej klatce schodowej. W roku 2013, na wniosek właścicieli, obiekt został wpisany indywidualnie do rejestru zabytków. Po wykonaniu projektu architektoniczno-budowlanego, zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi i na podstawie udzielonego pozwolenia w grudniu 2016 roku, ukończono etap remontu w zakresie części strychowej kamienicy. W ramach prac wyremontowano i zaimpregnowano całą konstrukcję więźby dachowej wraz z przełożeniem i uzupełnieniem pokrycia dachowego z dachówki ceramicznej. Dalsze prace kontynuowano w 2017 roku - obejmowały także zabiegi konserwatorskie z przywróceniem oryginalnego wyglądu i kolorystyki wszystkich detali zabytkowego wystroju architektonicznego elewacji frontowych. W 2018 roku dokonano komisyjnego odbioru prac w zakresie konserwacji technicznej i estetycznej portalu oraz kamiennego cokołu z piaskowca na elewacjach frontowych.

- Wykonawca: firma SPEKTRUM, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne.

Rzeszów, kamienica ul. 3-go Maja 32

Kamienica, al. Piłsudskiego 22 - murowana, pocz. XX (po 1909).

Wybudowany jako duży II-piętrowy budynek wolno stojący, położony w bezpośrednim sąsiedztwie dawnego rynku Nowego Miasta (obecnie pl. Wolności) oraz na początku dawnej ul. Lwowskiej (obecnie al. J. Piłsudskiego, ul. Batorego i B. Głowackiego), po 1945 roku przejęty na własność Skarbu Państwa; obecnie stanowi własność Gminy Miasto Rzeszów i prywatnych osób.

Ze względu na zły stan techniczny wykwaterowano większość mieszkańców. W części parterowej funkcjonują lokale użytkowe. W pierwszym etapie, w 2015 roku zostały podjęte prace polegające na wyremontowaniu galerii komunikacyjnych na elewacji północnej. Później przystąpiono do remontu elewacji południowej i zachodniej wraz z przywróceniem pierwotnej kolorystyki tynków i detali wystroju architektonicznego, którą ustalono na podstawie badań stratygraficznych.

- Wykonawca: Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Rzeszowie.
- Źródła finansowania: środki własne.

Rzeszów, kamienica al. Piłsudskiego 22

Budynek, ul. Reformacka 10 - murowany, XIX/XX, remont kapitalny 1989-1991.

Parterowy budynek kryty blachą zachował detal architektoniczny w postaci płytkiego boniowania elewacji i wydatniejszego narożników, opasek okiennych oraz charakterystycznego pseudo portyku kolumnowego fasady. Pod koniec 2015 roku dokonano odbioru prac remontowych. W pierwszym etapie ukończono remont polegający na wykonaniu izolacji poziomej ścian parteru metodą iniekcji niskociśnieniowej. W drugim etapie tych robót została zrealizowana wymiana pokrycia dachowego wraz z obróbkami blacharskimi oraz rynnami i rurami spustowymi. W części dachowej zamontowano okna połaciowe i wyremontowano kominy. Na elewacjach dokonano również

naprawy uszkodzonych fragmentów istniejących detali wystroju architektonicznego, tj. gzymsów podokapowych i szczytowych.

- Wykonawca: Krystyna i Waldemar Lenkowsy, Rzeszów.
- Źródła finansowania: środki własne.

Rzeszów, budynek mieszkalny przy ul. Reformackiej 10

Ratusz, Rynek 1 - murowany XVII-XVIII, l. 1897-1900 nadbudowa II piętra i przebudowa wnętrza.

Wielokrotnie przebudowywany, ostateczny kształt uzyskał w trakcie przebudowy na przełomie XIX/XX wieku, kiedy uzyskał historyzujący wygląd w postaci kamiennych balkonów, obramień okiennych, boniowania, fryzów arkadowych i dekoracyjnie rozwiązanych szczytów (m.in. zegar i maszkarony). Wewnątrz wyróżnia się neogotycka kamienna klatka schodowa oraz wzorzyste ceramiczne płytki posadzkowe. W powojennej historii obiektu należy wspomnieć o generalnym remoncie w latach 1993-1996 oraz remoncie elewacji w 2007 roku. Na podstawie opracowanego projektu budowlanego i programu prac konserwatorskich, w 2016 roku zrealizowano uzgodniony pod względem konserwatorskim remont kamiennych (piaskowcowych) arkad od strony wschodniej. W ramach tych prac wykonano naprawę z zabezpieczeniem filarów i pilastrów, m.in. poprzez wymianę twardych zapraw, fugowanie z doбором kolorystycznym oraz wstawienie nowych taszli kamiennych w miejscach wymagających uzupełnienia zniszczonej struktury piaskowca. Podczas renowacji został przywrócony dawny charakter dekoracji na powierzchni kamienia, a także przeprowadzono zabiegi impregnacyjne. W celu prawidłowego odwodnienia płyty rynkowej oraz zmniejszenia stopnia zawilgocenia i zasolenia istniejących arkad ratusza zaprojektowano dodatkowe rozwiązania techniczne.

- Wykonawca: Spółdzielnia Rzemieślnicza „Budowlani”, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Gmina Miasto Rzeszów.

Rzeszów, Ratusz

Kamienica, Rynek 24 - murowana, XVII-XVIII, z przekształceniami w XIX.

Posiada zachowane detale wystroju architektonicznego wnętrza ze sklepieniami w części podpiwniczenia wykonanego z cegły i kamienia, położona centralnie w pierzei północnej zabudowy przyrynkowej rzeszowskiej starówki. Założona na rzucie wydłużonego prostokąta o wysokości dawniej dwóch kondygnacji nadziemnych od strony Rynku (obecnie nadbudowane poddasze użytkowe). Przez długi okres obiekt nieużytkowany ze względu na zły stan techniczny i zagrożenie katastrofą budowlaną. Został sprzedany w 2009 roku przez Gminę Miasto Rzeszów. Elewacja frontowa z metalowym balkonem ozdobionym kutą dekoracją akantową. Fasada na piętrze posiada zachowane detale dekoracji architektonicznej w formie profilowanych opasek okiennych zakończonych segmentowymi naczólkami, a także wydatny gzyms koronujący z wolutowymi konsolkami.

Po remoncie kapitalnym zrealizowanym pod koniec 2015 roku nastąpiła adaptacja na budynek usługowy. W części parteru zrekonstruowano na podstawie archiwalnej fotografii dawne drewniane witryny sklepowe pochodzące z okresu międzywojennego. W ramach prac remontowo-budowlanych przeprowadzono kolejny etap obejmujący nadbudowę w części dawnego strychu oraz rekonstrukcję stolarki okiennej i drzwiowej wraz z odnowieniem tynków ścian wewnętrznych i zewnętrznych.

- Wykonawca: firma BAU DZIEDZIC, Rudna Mała; firma ACER-BUD Lubiński Piotr, Boguchwała.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne.

Rzeszów, kamienica Rynek 24

Budynek Teatru im. W. Siemaszkowej - zespół złożony z willi tzw. Holcerówki i budynku Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, ul. Sokola 7-9 - murowane: willa 1888, „Sokół” 1890-1892 wg proj. A. Zagórskiego, rozbudowa po 1900, przebudowa fasady 1955-1960 arch. Gerard Pająk, rekonstrukcja wystroju 2006.

Zgodnie z opracowaną dokumentacją projektową i udzielonym pozwoleniem konserwatorskim kontynuowane były prace remontowo-budowlane z poprzednich lat w budynku dawnej Holcerówki, a obecnie budynku małej sceny. W październiku 2015 roku ukończono prace kolejnego etapu remontu, który obejmował remont dachu tego budynku.

- Wykonawca: Spółdzielnia Rzemieślnicza „Budowlani”, Rzeszów; firma MODERN Stanisław Pelc, Albigowa; firma AQUA-TECH Radosław Sierżęga, Rzeszów; firma L-MOS Paweł Moskwa, Rzeszów; Krzysztof Iwanicki, Rzeszów.
- Źródła finansowania: środki własne, Marszałek Województwa Podkarpackiego.

Rzeszów, budynek teatru

Budynek d. Rady Powiatowej, obecnie Miejskiej i Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej, ul. Sokoła 13 - murowany, 1898, wg proj. Tadeusza Stryjeńskiego, rozbudowa po 1909.

W 2018 roku zrealizowano kolejny etap prac renowacyjnych i konserwatorskich, w tym również robót remontowo-budowlanych, które związane były z osuszaniem ścian podpiwniczenia i remontem pomieszczeń piwnic, mających na celu poprawę stanu technicznego oraz warunki przechowywania zbiorów. Odbiorem prac w budynku objęto również remont balkonu na elewacji frontowej nad głównym wejściem do budynku. Prace dotyczyły wzmocnienia konstrukcji oraz obejmowały renowację zabytkowych detali wystroju architektonicznego.

- Wykonawca: firma PROTECH, Miedziana Góra.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewoda Podkarpacki.

Rzeszów, budynek biblioteki

Willa, d. Dom Zdrowia dla Dzieci im. Dzieciątka Jezus Fundacji dr Hanasiewicza, ul. Unii Lubelskiej 4 - murowana, ok. 1910.

Wybudowana przez dra Henryka Hanasiewicza (1865-1923), którego pomysłem było utworzenie pięciu fundacji. Niestety jedyną i do dziś zrealizowaną częścią testamentu jest willa przy ul. Unii Lubelskiej, w której według zapisu miał znajdować się przytułek (szpitalik) dla dzieci, pochodzących z Baligrodu i Rzeszowa, potrzebujących pomocy i opieki. Pierwszych pacjentów szpital przyjął w 1932 roku, jednak w czasie wojny budynek przejęli Niemcy, umieszczając w nim swoje sieroty. Po wojnie willa została upaństwowiona i utworzono w niej Państwowy Dom Dziecka, a od 1977 roku mieści się w niej Pogotowie Opiekuńcze (obecnie Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. dr Henryka Hanasiewicza).

Z uwagi na uszkodzenia konstrukcji murowanej z cegły i zagrożenie spowodowane odpadającymi fragmentami detali wystroju architektonicznego zostały podjęte prace remontowe w zakresie rekonstrukcji zwieńczenia fasady budynku w formie attyki. Zgodnie z zatwierdzonym projektem zrealizowano niezbędny remont polegający na odtworzeniu dekoracji z zastosowaniem technologii odlewów. Zakończenie prac nastąpiło w lutym 2017 roku.

- Wykonawca: firma TOTALIT Wisz Waldemar, Rzeszów.

- Źródła finansowania: Gmina Miasto Rzeszów.

Rzeszów, budynek willowy ul. Unii Lubelskiej 4

Kościół parafialny pw. św. Stanisława i św. Wojciecha - Fara

Witraże – 1957, proj. Tadeusz Wojciechowski, wyk. Krakowski Zakład Witrażów, szkło barwne, malatura, ołów.

Prace rozpoczęto wykonując w 2015 roku konserwację witraża w absydzie prezbiterium, w 2016 roku wykonano konserwację dwóch sztuk witraży z prezbiterium, a w 2017 roku zakończono prace przy oknach prezbiterium. Witraże zostały zdemontowane, rozpołowione. Oczyszczone z zabrudzeń, przepołowione i zamontowane z przeszkleniem zewnętrznym z zachowaniem pierwotnych form wąskich profili zewnętrznych. Podczas prac starano się nie zatracić kompozycji i zachować boczne bordiury, co wiązało się z nieznacznym powiększeniem gładów okiennych. Uzupełniono ubytki, sklejono pęknięcia. Naprawiono konstrukcję wiatrownic i ram metalowych. W 2018 roku poddano konserwacji okno rozetę w elewacji zachodniej.

- Wykonawcy: Ryszard Siudak, Wiązownica; Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Miasto Rzeszów, środki własne. (MN)

Stolarka drzwiowa w kościele i na plebanii

Od 2015 roku wykonano konserwację klepkowych drzwi wejściowych bocznych do zakrystii, drzwi głównych do kościoła oraz ozdobnych dwuskrzydłowych drzwi do plebanii. W ramach prac zostało zaprojektowane nowe okucie metalowe drzwi głównych wejściowych do kościoła, w nawiązaniu do historycznych form z motywami heraldycznymi Rzeszowa - krzyżem maltańskim i plaketami z postaciami św. Stanisława i św. Wojciecha - patronów Parafii - wg projektu Kamila Słowika.

- Wykonawcy: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Miasto Rzeszów, środki własne. (MN)

Bazylika Mniejsza OO. Bernardynów pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, ul. Sokoła 8

Ołtarz główny - pocz. XVII, Jan Pfister (?), pseudomarmur (wapień zbity), granit, alabaster, drewno, polichromowane, pozłacane.

Poprzednią konserwację ołtarza wykonano w 1996 roku. W latach 2015-2016, przed rozpoczęciem prac konserwatorskich, wykonano badania technologiczne z zachowanych śladów polichromii i rozpoznano zmiany, jakie zachodziły podczas wszystkich poprzednich konserwacji od czasu powstania ołtarza i zmian form kompozycji i opracowań powierzchni. Ustalono, że pierwotnie płaskorzeźby te były barwione polichromowane i posrebrzane z laserunkami barwnymi (m.in. kraplak, zieleń miedziowa). Wykonano rekonstrukcję barwnej polichromii złocień i srebrzeń. Powierzchnia alabastru i marmuru została zabezpieczona woskiem mikrokrystalicznym i zapolerowana, polichromie zabezpieczono werniksem. Uzupełniono ubytki z detali kamiennych. Zrekonstruowano polichromię i złocenia na płaskorzeźbach i rzeźbach alabastrowych oraz na ornamentach ołtarza, w tym kartuszy herbowych. Usunięto szlagmetal z partii, w których był użyty podczas ostatniej konserwacji. Części drewniane po oczyszczeniu i usunięciu nawarstwień poddano dezynfekcji środkami owadobójczymi. Zdecydowano o wymianie ornamentyki fryzu z gzymsu, ucztylniono grawerowany ornament wokół obramień płaskorzeźb ze scenami pasji.

Podczas prac ucztylniono odkryte inskrypcje po bokach predelli, niezwykle istotne dla historii ołtarza: z lewej strony: „LUSTRIS NICOLAUS SPYTEK LIGĘZA DE BOBREK CASTELLAN SANDOMIREN BIECEN ROPCICENSIS CAPITAN FVNDATORET DONATVM P... ETIND..S.R.SV...O...S...R..R..ANNO DNIJ..ZZ ORATVR PRO EO”, natomiast z prawej strony: „ILLVSTRIS ZOPHIA DE KRASNE LIGĘZINA PALATINIDES PILSCENSIS ET CONIUN CASTELE SANDOMIRIE BIECEN ROPCICE CAPITAM ORATVR PRO”. Równocześnie z konserwacją ołtarza wykonano konserwację tynków i XVII-wiecznego gzymsu ściany wschodniej za ołtarzem - korzystając z ustawionych rusztowań.

- Wykonawcy: Ewelina Gruszczyńska, Marcin Gruszczyński, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Miasto Rzeszów, środki własne. (MN)

Rzeszów, bazylika oo. Bernardynów, ołtarz główny

Rzeszów, bazylika oo. Bernardynów, fragment ołtarza głównego

Polichromia ścienna - barok, poł. XVIII, fresk mokry i suchy (technika mieszana).

Dzięki pozyskanym środkom unijnym możliwe było w latach 2017-2018 kontynuowanie prac przy konserwacji polichromii ściennej, której I etap wykonano w 2010 roku w obrębie kaplicy południowej pw. Matki Bożej Rzeszowskiej i w 2014 roku w kaplicy północnej pw. Chrystusa Biczowanego. Od września 2017 roku rozpoczęto konserwację polichromii w obrębie prezbiterium, w 2018 roku zakończono prace w nawie. Proces konserwacji tak zniszczonych i kilkakrotnie przemalowywanych polichromii był dużym wyzwaniem dla wykonawców. Wykonano badania chemiczne pigmentów i spoiw. Kontynuowano usuwanie silnego przemalowania, wykonanego podczas poprzedniej konserwacji w XX wieku, zachowując częściowo przemalowania XIX-wieczne, stosując różnorodną technikę po wykonaniu prób - w zależności od miejsca i stopnia zachowania oraz uzyskiwanych efektów. Usuwając dębową boazerię odkryto dolne partie ścian w prezbiterium, co pozwoliło na zmianę ornamentyki dolnych części ścian i w zamknięciu kompozycji. Wykonano, po nikłych śladach, rekonstrukcję dwóch wydatnych, malowanych wazonów z bukietami kwiatowymi, wzorując się na kolorystyce i formie wazonów w kaplicy Matki Bożej (ten zakres rekonstrukcji powierzono konserwatorce Elżbiecie Wiącek-Lach). Spękania w tynkach uzupełniono, zastosowano zastrzyki podtynkowe w celu konsolidacji miejsc osłabionych. Uzupełniono ubytki warstwy malarskiej z możliwie wierną kolorystyką warstwy barokowej, w niektórych partiach zostawiając aranżacje XIX-wieczne. Złote akcenty w dekoracji malarskiej scalono złotem mineralnym. Prace w obrębie kopuły i ścian transeptu oraz sklepienia i ścian nawy realizowano do końca grudnia 2018 roku. Zmieniono tła w polach kartuszy na sklepieniach nawy, usunięto wtórne przezłoczenia szlagmetalem i wykonano tła malarskie. Całość wykonanych prac pozwoliła na ekspozycję barokowego charakteru pierwotnej polichromii. Z całości prac wykonano dokumentację wraz z wynikami badań i opracowaniem stylistyczno-historycznym dra hab. Andrzeja Włodarka.

- Wykonawcy: Ewelina Gruszczyńska, Marcin Gruszczyński z zespołem, Rzeszów; Barbara Aleksiejew-Wantuch, Kraków; Ewa Tymcik, Kraków.
- Źródła finansowania: Wojewoda Podkarpacki, Gmina Miasto Rzeszów, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (MN)

Rzeszów, bazylika oo. Bernardynów, fragment polichromii

Kościół parafialny pw. Chrystusa Króla, ul. ks. Jałowego

Zespół witraży - art-deco, l. 30. i 50. XX, proj. Wiktor Gosieniecki, Witold Rawski, Jan Śliwiński, Maria Szworm, wyk. Zakład S. G. Żeleński z Krakowa, szkło barwne, ołów, malatura.

W 2017 roku rozpoczęto prace przy czterech witrażach w prezbiterium i ramionach transeptu: *Niepokalane Serce Marii*, *Serce Pana Jezusa*, *Krzyż-Golgota*, *Monogram Maria*. W kolejnym roku wykonano prace przy siedmiu witrażach otaczających absydę prezbiterium, z przedstawieniami *Św. Jacka*, *Św. Jadwigi Śląskiej*, *Św. Józefa*, *Chrystusa Króla* (witraż środkowy tytułarny), *Św. Antoniego*, *Św. Róży z Limy*, *Św. Teresy od Dzieciątka Jezus*. Przeprowadzenie prac było niezbędne z uwagi na konieczność usztywnienia i uszczelnienia witraży. Wymieniono zdegradowane ramy na nowe według istniejącej formy. Zdemontowano przeszklenia i przewieziono kwatery do pracowni konserwatorskiej. Szkła zostały umyte miękką wodą, usunięto zdegradowane profile ołowiowe, które powodowały deformację powierzchni. Szkła brakujące oraz te, których stopień zniszczenia nie pozwalał na powtórne użycie, zostały zastąpione nowymi o kolorze i fakturze jak najbardziej zbliżonymi do oryginału. Część pękniętych szkielek sklejało. Zostało wykonane nowe łączenie ołowiem. Z uwagi na wysoką wartość artystyczną witraży wykonanie uzupełnień ubytków malatury wykonano w jak najmniejszym zakresie.

- Wykonawca: Maciej Szwagierczak, Barbara Pawlak-Mroccka, Andrzej Wypych, Piotr Gołuszewicz - Pracownia Witraży TESTOR, Kraków; firma PETROS, Rzeszów (ramy).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (MN)

Kościół pw. św. Krzyża

Instrument organowy – 1930, firma Braci Rieger w Jägerndorf.

Dwunastogłosowe organy remontowane w latach 1954, 1962, 1968, 1971 przez Emila Narolskiego oraz w 1976 i 1994 przez Zygmunta Kamińskiego z Warszawy. W 2018 roku wykonano prace przy usprawnieniu instrumentu. Stół gry znajdował się w złym stanie, kontuar zdemontowano i po wykonaniu niezbędnych prac wbudowano na nowo. Części wewnętrzne instrumentu oczyszczono, wykonano impregnacje elementów drewnianych, wymieniono części zużyte – mieszki, filce, skóry. Uruchomiono i wyregulowano mechanizmy. Wykonano strojenie i intonację piszczałek.

- Wykonawca: Paweł Ziaja, Chmielnik.
- Źródła finansowania: Gmina Miasto Rzeszów, środki własne. (MN)

Ołtarz - neobarok, k. XIX, drewno polichromowane; obraz *Matka Boża Leżajska* - 1885, deska, olej, typowy obraz wykonywany w Leżajsku przez miejscowych twórców (położony przez Tomasza Bąkowskiego); obraz *Pieta* - k. XIX, płótno, olej.

Stan zachowania ołtarza wymagał pilnej interwencji, podobnie jak pozostałe wyposażenie i wystrój kaplicy był bardzo zaniedbany. Występowały liczne ubytki, degradacja drewna, łuszczące się warstwy farb olejnych. Obraz *Matka Boża Leżajska* posiadał liczne odpryski. Jest świadectwem oddziaływania kultu na całość Rzeszowszczyzny. Po zakończeniu prac ołtarz tymczasowo zabezpieczono w pobliskim kościele parafialnym z uwagi na konieczność wykonania prac remontowych kaplicy przydrożnej i zapewnienia ołtarzowi odpowiednich warunków. I etap prac wykonano w 2015 roku, kontynuowano ze środków konserwatorskich w 2016. Prace wymagają kontynuacji, a ołtarz powinien po zakończonych pracach remontowych kapliczki powrócić do jej wnętrza. Równocześnie prowadzono prace przy obrazie *Pieta* w zakresie konserwacji technicznej.

- Wykonawca: Ewelina i Marcin Gruszczyńscy, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (MN)

Kapliczka przydrożna, ul. Staromiejska - 1889, murowana, tynkowana.

Słupowa kaplica niekubaturowa, ośmioboczna z wnękami na figury świętych, z rozbudowanym architektonicznym detalem, przykrytą dachówką ceramiczną. Figury drewniane, polichromowane, umieszczone w przeszklonych półkolistych wnękach: *Serce Pana Jezusa, Serce Matki Bożej, Św. Florian, Św. Józef*. Zły stan zachowania tynków, tj. wadliwe reparacje z poprzednich lat, odspojenia, spękania i uszkodzenia spowodowane wilgocią podciąganą kapilarnie wymagały pilnej interwencji. Ściany zostały osuszone, odcięto napływ wody gruntowej. Wzmocniono pęknięcia ścian, wykonano tynki, wymieniono dachówkę. Wykonano pełną konserwację czterech figur, stolarki i żeliwnego krzyża wieńczącego. Prace wykonano w 2015 roku.

- Wykonawca: Jadwiga Bąk, Stobierna; firma EKO-GIPS Jan Cyran, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Gmina Miasto Rzeszów. (MN)

Rzeszów, kapliczka ul. Staromiejska, kapliczka przed rozpoczęciem prac konserwatorskich i [po ich zakończeniu]

Kapliczka przydrożna, ul. Jarowa 27

Polichromia - l. 30. XX (?), technika klejowa.

Prace remontowe kapliczki polegały na remoncie murów, konserwacji okien i drzwi, wymianę tynków zewnętrznych. Odkryto ślady zachowanej, ornamentalnej polichromii wewnątrz, które pozostawiono aby w 2016 roku wykonać jej pełnego odsłonięcia, uzupełnienia ubytków tynków i warstwy malarskiej. W 2017 roku wykonano II etap, polegający na usunięciu tynków z partii przyziemia, poszerzeniu spękań tynków, podklejeniu odspojonych partii tynków i polichromii. Wykonano rekonstrukcję tynków w partiach ubytków oraz utrwalono warstwę malarską.

- Wykonawca: Radomir Dawidziak, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (MN)

Rzeźby muz: *Melpomena i Erato* przed Państwowym Liceum Muzycznym nr 1 przy ul. Szopena - 1961, Józef Potempa, Józef Zięba, wapień.

Rzeźby z 1961 roku powstały dla ozdobienia fasady Teatru im. Wandy Siemaszkowej po jej przebudowie w 1960 roku. Wraz z budynkiem teatru w 1991 roku objęte zostały wpisem do rejestru zabytków, jako część składowa elewacji. Po wykonaniu remontu teatru, podczas którego przywrócono – zrekonstruowano na podstawie zachowanych materiałów ikonograficznych - historyczną fasadę, rzeźby ze szczytu elewacji zostały posadowione na niskim płaskim postumencie na skwerze przy Liceum Muzycznym przy ul. Szopena, w okolicach Filharmonii. Inwestorem prac był Zarząd Zieleni Miejskiej w Rzeszowie. Wykonano oczyszczenie rzeźb z fałszywej patyny, mikroorganizmów, mchów i porostów oraz zabrudzeń. Uzupełniono miejsca ubytków powierzchni, głębsze uzupełnienia osadzono na mosiężnych pajęczkach - wzmocnieniach. Uzupełniono fugi pomiędzy ciosami kamiennymi, wykonano scalenie kolorystyczne i hydrofobizację.

- Wykonawca: Jadwiga Bąk, Stobierna; firma EKO-GIPS Jan Cyran, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Gmina Miasto Rzeszów. (MN)

Wagon Towarowy kryty, Gklm (Kdt) - 1917, metal, drewno.

Wagon ten został wpisany z urzędu przez Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Przemyślu w dn. 13.06.2011 roku pod numerem B-431, jako własność firmy Provim Polska Wytwórnia Pasz w Jarosławiu, gdzie równocześnie było jego miejsce postojowe. Od 2016 roku jest własnością Podkarpackiego Stowarzyszenia Sympatyków Kolei w Rzeszowie i obecne miejsce postoju wagonu to Rzeszów - Muzeum Techniki (decyzją Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dn. 22.09.2016 r) . W 2017 roku wykonano I etap prac remontowo-konserwatorskich, które kontynuowane były w latach 2018-2019 z inicjatywy właściciela. Program prac autorstwa dra Ariela Ciechańskiego odpowiadał stanowi zachowania wagonu i spełniał wymogi konserwatorskie. W inicjatywę odnowienia wagonu są zaangażowani sympatycy kolejnictwa, których zaangażowanie i pasja stwarza optymalne warunki dla uratowania i zachowania w dobrym stanie wagonu. Przywrócenie mu sprawności technicznej oraz eksponowanie go dla publiczności jest konserwatorsko uzasadnione i leży w interesie społecznym. Wagon jest rzadkim przykładem tego typu zachowanego zabytku techniki. Założeniem przeprowadzenia prac jest przywrócenie dobrego stanu technicznego obiektu oraz prawidłowego odbioru estetycznego.

- Wykonawca: firma TABOR, Dębica.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (MN)

Rzeszów, wagon towarowy przed rozpoczęciem prac oraz w trakcie prac konserwatorskich (po prawej)

SANOK (gm. Sanok. pow. sanocki)

Kaplica cmentarna wraz z kryptą grobową - murowana z cegły, II poł. XIX; w formie oktagonu z przyporami na każdym narożu.

Zbudowana na krypcie grobowej rodziny Urbańskich, Tchórznickich i Stankiewiczów; wejście do kaplicy zlokalizowane jest od strony północnej; pod kamiennymi schodami znajduje się wejście do krypty grobowej; krypta grobowa reprezentuje architekturę neogotyku angielskiego.

Prace konserwatorsko-remontowe zostały rozpoczęte w 2014 roku i obejmowały remont ścian fundamentowych oraz wykonanie odwodnienia budynku. W roku 2015, podczas II etapu prac, Parafia pw. Narodzenia NMP w Sanoku wykonała remont ściany fundamentowej do poziomu posadzki kaplicy oraz odwodnienie w postaci drenażu i odprowadzenie wód opadowych od strony wschodniej kaplicy. Prace ściany fundamentowej obejmowały oczyszczenie kamiennego muru, uzupełnienie ubytków i wykonanie izolacji przeciwwilgociowej. Powyżej poziomu terenu uzupełniono ubytki wątku i spoinowania oraz wykonano impregnację. Drenaż opaskowy wykonano na poziomie posadowienia fundamentów, a wykop wypełniono drobnym żwirem. Zostały wykonane wyprawy tynkarskie na ceglanej części cokołu, a część kamienna została zaimpregnowana. Przeprowadzono renowację drzwi głównych wejściowych poprzez ich oczyszczenie, uzupełnienie ubytków, wymianę dolnych odcinków ościeżnicy oraz montaż kamiennego progu. Wykonano oszklenia okien i konserwację stalowych ram. W kolejnym etapie prac, w roku 2016 wykonano nową posadzkę w kaplicy cmentarnej oraz krypcie grobowej z marmuru polskiego. Przeprowadzono renowację drzwi prowadzących do krypty grobowej, w trakcie której wykonano czyszczenie, uzupełnienie ubytków blachy, zabezpieczenie antykorozyjne i malowanie oraz wymianę nitów.

- Wykonawca: firma INWEST-BUD Krzysztof Juszczyk, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AF)

Sąd rejonowy, ul. Kościuszki 5 - murowany, 1885.

Budynek Sądu Rejonowego w Sanoku został wzniesiony w 1885 roku i ulokowany w zwartej zabudowie miejskiej w ciągu ul. Kościuszki. Jego styl można określić mianem historyzującego, a zewnętrzna szata jest utrzymana w estetyce neorenesansu. W roku 2016 prowadzono prace przy elewacji północnej budynku. Wymieniono wówczas tynki w kondygnacji parteru z odtworzeniem boniowania, przy zastosowaniu zapraw renowacyjnych. Pozostałą powierzchnię elewacji odczyszczono i uzupełniono jej ubytki w tynku, wraz z ich wzmocnieniem i malowaniem. Remontem objęty był także kamienny cokół, wykonano jego odgrzybienie, impregnację i wzmocnienie strukturalne kamienia. Wymieniona została stolarka okienna na okna z PCV z powtórzeniem wielkości i podziałów. Naprawione i pomalowane zostały obróbki blacharskie gzymsów, parapetów, rynien i rur spustowych. Podobne prace wykonano w 2017 roku przy południowej (tylnej) elewacji budynku.

- Wykonawca: firma POLBUD Grzegorz Buczkowicz, Humniska.
- Źródła finansowania: środki własne Inwestora. (JU)

Cmentarz centralny

Nagrobek Feliksa Gieli - piaskowiec, po 1936; **nagrobek dra Jana Porajewskiego** - piaskowiec, beton, po 1929.

Nekropolia złożona z kilku części. Jako pierwsza została założona część przy ul. J. Matejki, a następnie część przy ul. Rymanowskiej. Powstała w końcu XVIII wieku na skutek dekretu cesarza Józefa Habsburga, który zakazywał pochówków na terenach przykościelnych. Opiekę nad

zabytkowymi nagrobkami sprawuje Stowarzyszenie Opieki nad Starymi Cmentarzami w Sanoku, które podejmuje prace konserwatorskie przy obiektach sepulkralnych. Nagrobek Feliksa Gieli poddano pracom konserwatorskim w 2015 roku. W trakcie prac oczyszczono powierzchnię nagrobka z nawarstwień biologicznych, usunięto przebarwienia kamienia, przeprowadzono zabieg odsalania, impregnacji osłabionej struktury kamienia, uzupełniono ubytki oraz wykonano fugowanie. Całość nagrobka scalono kolorystycznie oraz poddano hydrofobizacji. Betonowe obramienie zostało oczyszczone i uzupełnione w obrębie ubytków. W roku 2016 przeprowadzono prace konserwatorskie przy nagrobku dra Jana Porajewskiego, które objęły demontaż kamiennej płyty wierzchniej. Poddano ją zabiegom oczyszczenia, dezynfekcji i impregnacji w warunkach pracowni. Całość nagrobka została odkopana, wskutek czego odsłonięto kolebkę krypty. Wykonano izolację bitumiczną, a następnie wylano nową zbrojoną, betonową podstawę. Płyta po uzupełnieniu ubytków i pogłębieniu inskrypcji została zamontowana w pierwotnym położeniu. Całość zabezpieczono przed szkodliwymi warunkami atmosferycznymi. Wokół obiektu wykonano opaskę filtracyjną.

- Wykonawca: Kamila Wojtowicz, Sanok; Sandra Benedyk-Dyl, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Stowarzyszenia Opieki nad Starymi Cmentarzami w Sanoku. (AF)

Cerkiew prawosławna- murowana, 1784, dobudowa zakrystii i kruchty II poł. XIX.

Cerkiew wraz dzwonnica i plebania stanowi zespół zabytkowej zabudowy cerkiewnej, objęty ochroną konserwatorską. Prace przy elewacji północnej stanowią ostatni etap zaplanowanych prac przy bryle budynku. Sposób wykonania remontu polegał na wymianie zdegradowanych tynków przyziemia do wysokości ok. 1, 50 m nad terenem wraz z wymianą spoin, oczyszczeniu, odsoleniu i dezynfekcji muru po skuciu tynków, wykonaniu nowych tynków renowacyjnych, oczyszczeniu chemicznym i mechanicznym pozostałych powierzchni tynków i scaleniu z nowymi tynkami renowacyjnymi, malowaniu powierzchni tynków z nawiązaniem do kolorystyki wykonanej na pozostałych elewacjach w latach ubiegłych.

- Wykonawca: firma INWEST-BUD Krzysztof Juszczyk, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (KH)

Plebania przy cerkwi prawosławnej

Budynek dawnej Kurii Biskupiej wraz z cerkwią prawosławną w Sanoku stanowi zespół zabudowań sakralnych objętych ochroną konserwatorską. W budynku Kurii od początku drugiej dekady XXI wieku prowadzone były prace remontowe przy dachu oraz adaptacji poddasza do potrzeb użytkowych oraz prace przy elewacjach. W ramach prac w 2014 roku wymieniona została stolarka okienna w elewacjach południowej i wschodniej na nowe okna drewniane z powtórzeniem wielkości, podziałów i kolorystyki stolarki istniejącej, a następnie w 2016 roku remont tynków ścian południowej, północnej i wschodniej. W ramach prac skute zostały zawilgocone tynki, oczyszczone, odsolono i zdezynfekowano odsłonięty mur, wykonano nowe tynki renowacyjne, a pozostałe wyprawy oczyszczone chemicznie i mechanicznie, scalono fakturą i kolorem z nowymi tynkami renowacyjnymi. Uzupełniono także ubytki w profilach ciągnionych (gzymśach, parapetach, nadokiennikach).

- Wykonawca: firma INWEST-BUD Krzysztof Juszczyk, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (KH).

SARNÓW (gm. Tuszów Narodowy, pow. mielecki)

Kościół parafialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa - drewniany, 1833, wzniesiony jako zbór protestancki dla kolonistów niemieckich, konsekrowany jako kościół katolicki 1942, remontowany 1952, 1957, 1994, 2007-2010.

W latach 2016-2018 Parafia przeprowadziła prace remontowe, obejmujące remont podłogi na chórze muzycznym wraz z konserwacją balustrady, docieplenie stropu, konserwację elewacji zewnętrznej kościoła oraz malowanie pokrycia dachowego.

- Wykonawcy: Firma Wysokościowa CZEKAN Jarosław Miotła, Chrzastów (dach); Józef Gołąb, Rzeszów (chór muzyczny); Jerzy Zieliński, Czajkowa (elewacje).
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Mielcu, środki własne Parafii (DK)

SĘDZISZÓW MAŁOPOLSKI (gm. Sędziszów Małopolski, pow. ropczycko-sędziszowski)

Kościół parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny

Ołtarz boczny Matki Bożej Częstochowskiej - pocz. XX, drewno polichromowane, pozłacane, płaskorzeźby polichromowane.

Ołtarz był przemalowany, dolne partie złożonych ornamentów i detali pokryta szlagmetalem. Wykonano zabiegi techniczne po demontażu i przewiezieniu do pracowni. Uzupełniono braki, usunięto przemalowania. Wykonano złączenia w technice szlachetnej. Prace wykonano w latach 2016-2017.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Sędziszów Młp., środki własne Parafii. (MN)

Sędziszów Małopolski, ołtarz boczny MB Częstochowskiej

Portale wewnętrzne w prezbiterium - XIX, drewno polichromowane.

Portale ozdobne, architektoniczne wraz ze stolarką drzwiową, dwuskrzydłową. Pierwotnie posiadały polichromię w kolorze brązowym, od kilkudziesięciu lat eksponowane w kolorze kremowym. Po konserwacji pozostawiono kolor jasnokremowy ze złożonymi detalami.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Sędziszów Młp., środki własne Parafii. (MN)

Obraz Św. Andrzej - XVIII, płótno, olej.

Wykonano zabiegi konserwacji technicznej i estetycznej obrazu wraz z pozłoceniem ramy.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Gmina Sędziszów Małopolski, środki własne Parafii. (MN)

SIEDLIKA- BOGUSZ (gm. Brzostek, pow. dębicki)

Kościół parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny

Obraz *Matka Boża z Dzieciątkiem* - XVII, deska, olej, złocenia, rama - drewno pozłacane.

Obraz *Matka Boża z Dzieciątkiem* malowany temperą na desce ze złożonym grawerowanym tłem, umieszczony w ołtarzu głównym, znajdował się w złym stanie zachowania. Występowała znaczna destrukcja w deskach podobrazia spowodowana żerowaniem owadów - szkodników drewna. Obraz był kilkakrotnie przemalowany olejno, złocenia pokryte brązem. Konserwacja polegała na wykonaniu niezbędnych czynności technicznych i zabiegów konserwacji estetycznej, mających na celu przywrócenie pierwotnego odbioru estetycznego obrazu. Podczas prac wykonano szczegółowe badania. Usunięto warstwy przemalowań, odsłonięto pierwotne fragmenty chmurek i główek aniołków przy brzegach obciętego obrazu (pierwotny format musiał być większy i był prostokątny). Ze względu na usytuowanie obrazu w polu centralnym neogotyckiego ołtarza głównego nie była możliwa korekta formatu. Złocenia wykonano złotem płatkowym na zrekonstruowanym, grawerowanym tle. Obraz odzyskał pierwotny odbiór artystyczny. Prace wykonano w latach 2015-2016.

- Wykonawca: Barbara Czajkowska-Palusińska, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (MN).

Siedliska- Bogusz, obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

Pomnik Grunwaldzki

Pomnik usytuowany na działce nr 466/1 przy drodze w centrum wsi, zbudowany z kamienia narażony jest na działanie czynników atmosferycznych - fizycznych, biologicznych i chemicznych, na skutek których materiał został, szczególnie w górnych partiach, uszkodzony. Pomnik posiadał liczne rozwarstwienia i osypywanie się kamienia. Prace wykonano w 2016 roku uzyskując bardzo dobry efekt estetyczny i konserwatorski.

- Wykonawca: Stanisław Czech, Zawadka Brzostocka.
- Źródła finansowania: Gmina Brzostek. (MN)

Siedliska – Bogusz, Pomnik Grunwaldzki

SIEMUSZOWA (gm. Tyrawa Wołoska, pow. sanocki)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół filialny Parafii Rzymskokatolickiej w Mrzygłodzie - drewniana konstrukcji zrębowej, z wieżą konstrukcji słupowo-zastrzałowej, kryta blachą, 1841, remontowana 1978.

Wykonano nowe schody wejściowe z ciosów kamiennych. Od strony wejścia ułożono chodnik z kamienia dzikiego na podłożu przepuszczalnym. Wykonano także rynsztok układany z kamienia, odprowadzający wodę deszczową od zachodniej strony świątyni. Na dojściu do cerkwi wykonane zostały w skarpie schody terenowe z betonu. Pomalowane zostało blaszane pokrycie dachu, po uprzednim odczyszczeniu jego powierzchni.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AB)

Dekoracja malarska wnętrza prezbiterium – l. 20. XX, autorstwa Pawła Zaporozkijego, wykonana techniką klejową na zrębie i deskowaniu stropu.

Oczyszczono z zabrudzeń i śladów zacieków malowidła w obrębie południowej ściany prezbiterium. Podklejono odspojenia, lokalnie wykonano impregnację wzmacniającą strukturę

drewna. Ustabilizowano pasy płótna na łączeniach belek zrębu. Założono uzupełnienia gruntów, uzupełniono ubytki warstwy malarskiej. W dolnej partii ściany, gdzie nastąpiła wymiana belki, zrekonstruowano dekorację.

- Wykonawca: Gabriela Stawowiak, Nowy Sącz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AB)

SIENIAWA (gm. Sieniawa, pow. przeworski)

Mur ogrodzeniowy w zespole kościelno-klasztornym OO. Dominikanów, obecnie kościoła parafialnego pw. Najświętszej Marii Panny Wniebowziętej - pocz. XX.

W 2015 roku dokończono prace przy renowacji ceglanego ogrodzenia od strony ul. Sanowej przy klasztorze dominikanów, które rozpoczęto w 2012 roku. Prace objęły: czyszczenie, uzupełnienie cegły, wymianę ceglanej rolki, spoinowanie, gruntowanie oraz impregnację.

- Wykonawca: Zakład Remontowo-Budowlany ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (EB)

SIETESZ (gm. Kańczuga, pow. przeworski)

Kościół pw. św. Antoniego Padewskiego - murowany, 1906-1910.

W 2016 roku przeprowadzono prace związane z odwilgoceniem kościoła od strony północnej. Polegały one na rozebraniu oblicowania cokołu wykonanego z płyt kamiennych (piaskowiec), odbiciu odspojonych tynków, wykuciu spoin, impregnacji ścian preparatem hydrofobizującym, wykonaniu tynków renowacyjnych wraz z malowaniem.

- Wykonawca: firma „Nowy Dom”, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (EB)

Kaplica cmentarna Łostawieckich - murowana, 1905.

W 2016 roku rozpoczęto remont przy zabytkowej kaplicy - wykonano wówczas izolację poziomą fundamentów metodą iniekcji niskociśnieniowej, remont więźby dachowej wraz z impregnacją oraz wymianę pokrycia dachowego na blachę miedzianą wraz z obróbkami blacharskimi, rynnami i rurami spustowymi. Rok później wykonano izolację pionową fundamentów, wymieniono uszkodzoną drewnianą konstrukcję i pokrycie daszku nad wejściem do krypty, wymieniono nadproże nad wejściem do kaplicy, wykonano remont elewacji wraz z kolorystyką oraz rozpoczęto remont tynków wewnętrznych, który kontynuowano w dwóch następnych latach.

- Wykonawca: firma „Nowy Dom”, Krosno.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (EB)

SMOLNIK (gm. Komańcza, pow. sanocki)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół filialny Parafii Rzymskokatolickiej w Nowym Łupkowie - murowana, pocz. XIX.

Dawna cerkiew greckokatolicka jest obiektem jednonawowym, murywanym i zwieńczonym trzema wieżyczkami. Świątynia została wzniesiona w pierwszej dekadzie XIX stulecia, a następnie konsekrowana w roku 1846. Ściany oraz sklepienie kościoła pokryte są oryginalną polichromią datowaną na rok 1939. Począwszy od 2012 roku Parafia prowadzi w cerkwi prace budowlane złożone pod względem technologicznym. Zrealizowano prace remontowe polegające na założeniu izolacji poziomej murów w poziomie posadzki parteru metodą iniekcji niskociśnieniowej – w przedsionku i zakrystii oraz nawie kościoła. Pomalowano elewacje zewnętrzne.

- Wykonawca: firma DREZA, Orzechówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AO)

SONINA (gm. Łañcut, pow. łañcucki)

Kościół filialny pw. Jana Chrzciciela - drewniany, XVI-XIX, wg przekazów pierwszy kościół powstał zapewne przed 1384, a obecny wybudowano w 1469. W k. XIX, za sprawą Rady Gminy Sonina, nastąpiła przebudowa bryły i wnętrza wraz z powiększeniem powierzchni kościoła. Następne remonty były prowadzone w l. 1922-1923 oraz po II wojnie światowej w 1947, 1950 oraz 1966-1967. Izolację pionową i drenaż z odwodnieniem kościoła wykonano w 1999.

W 2018 roku obiekt na podstawie opracowanej dokumentacji projektowej uzyskał pozwolenie konserwatorskie w zakresie kompleksowych prac remontowych i konserwatorskich. Podczas remontu wykonano m. in. izolację pionową wraz z renowacją cokołu, wymianę pokrycia dachowego z blachy stalowej ocynkowanej na gont drewniany wraz z wymianą uszkodzonych elementów konstrukcyjnych więźby dachowej, izolację stropu nad zakrystią, konserwację szalunku zewnętrznego oraz ścian zewnętrznych wraz z wymianą uszkodzonych belek konstrukcyjnych, prace rozbiórkowe w obrębie Ogrójca, konserwację stolarki okiennej oraz drzwiowej, konserwację podłóg i stolarki wewnętrznej, konserwację oraz zabezpieczenie powierzchni ścian wewnętrznych (polichromie na ścianach, sklepieniu i chórze), wykonanie instalacji elektrycznych (elektroenergetycznej, oświetleniowej, SSP, SSWiN, CCTV IP, nagłośnieniowej, przepięciowej, odgromowej), a także prace w otoczeniu kościoła - odtworzenie drogi procesyjnej, instalacja elementów małej architektury oraz wymiana ogrodzenia. Jednocześnie przeprowadzono szereg prac konserwatorskich dotyczących elementów wystroju wnętrza i wyposażenia kościoła z ekspozycją oryginalnej belki tęczowej pierwotnego układu, która zachowała się w ścianie kościoła.

Elementy wyposażenia drewnianego kościoła – barokowe, XVII –XIX, współczesna polichromia ścien.

Dziewiętnaście sztuk zabytków ruchomych, określonych w studium wykonalności zadania, poddane były pracom konserwatorskim w 2018 roku w ramach kompleksowych prac remontowych kościoła. Podczas tak szeroko zakrojonych prac odbywały się liczne komisje konserwatorskie ustalające szczegóły postępowania konserwatorskiego. Wykonano prace przy ołtarzu głównym, północnym ołtarzu bocznym, belce tęczowej, dwóch rzeźbach *Św. Piotr* i *Św. Paweł* z XVIII wieku, dwóch rzeźbach z XVII wieku tych samych świętych, przy odcinku ornamentów małżowinowych, dekoracji snycerskiej sklepienia, rzeźbie *Bóg Ojciec*, rzeźbie *Chrystusa*, prospekcje organowym, obrazie *Chrystus Umęczony*, zawieszeniu dzwonka do zakrystii oraz polichromii ściennej. Podczas prac remontowych wyjęto odnalezioną, wprawioną wtórnie w zrab ściany zakrystii pierwotną belkę tęczową, która po konserwacji została zawieszona we wnętrzu kościoła na portalu wewnętrznym. Obecny administrator Parafii planuje rozpocząć użytkowanie kościoła filialnego, nieużytkowanego od połowy lat 80. XX wieku, tj. od czasu wybudowania nowego kościoła parafialnego.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław; Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl (prace konserwatorskie).

- Źródła finansowania: Wojewoda Podkarpacki, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (MN)

Sonina, ołtarz po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej po zakończeniu prac

STAŁOWA WOLA (gm. Stalowa Wola, pow. stalowowlski)

Zespół pałacowo-parkowy Lubomirskich, ul. Lipowa - murowane budynki: dwór, przed 1820; dom gościnny, ok.1880, remontowany po 1946; oficyna, I poł. XIX, rozbudowana II poł. XIX; stajnia cugowa z mieszkaniem koniuszego, I poł. XIX, przekształcona po 1920, 1946; wozownia, ok.1820, przekształcona 1925; przechowalnia owoców, ok. 1925; elektrownia, ok. 1925; ogrodzenie parku, 3 ćw. XIX; park krajobrazowy XVIII-XIX.

W 2015 roku na zlecenie właściciela oficyny przeprowadzone zostały badania architektoniczne budynku oficyny. W 2016 roku Gmina Stalowa Wola przeprowadziła prace przy bramie wjazdowej do zespołu pałacowo-parkowego od strony ul. Lipowej wraz z fragmentem zachowanego muru ogrodzeniowego. Prace prowadzono w oparciu o projekt budowlany opracowany przez mgr inż. Stanisława Hanulę i mgr inż. Sławomira Wiącka z HSW- Zakład Projektowo-Technologiczny, Stalowa Wola. W tymże roku dokonano także konserwacji stawu i rowu nawadniającego na terenie parku.

- Wykonawca: HSW-Zakład Projektowo-Technologiczny, Stalowa Wola; Bartłomiej Kwiatkowski i Krzysztof Janus, Lublin (badania architektoniczne).
- Źródła finansowania: Gmina Stalowa Wola. (DK)

Klasztor Braci Mniejszych Kapucynów

Obraz *La Madonna di Foligno* (kopia wg Rafaela Santi) - II poł. XIX, olej na płótnie.

Obraz został poddany pełnej konserwacji estetycznej i technicznej. Jego powierzchnia została oczyszczona z zabelonego werniksu i zanieczyszczeń. Przeprowadzono dezynfekcję i impregnację. Z uwagi na poziom zniszczenia podobrazia przeprowadzono dublaż na nowe płótno. Następnie, po uzupełnieniu ubytków gruntu, obraz naciągnięto na nowe krosno, a ubytki i przetarcia warstwy malarskiej wypunktowano.

- Wykonawca: Agnieszka Dziurawiec, Tarnów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Klasztoru.

Rzeźba *Aniola ze zwieńczenia ambony* - II poł. XVIII, drewno polichromowane.

Rzeźba poddana została impregnacji wzmacniającej i dezynfekującej drewno. Wszelkie pęknięcia i rozłamania zostały sklejone, a ubytki uzupełnione masą drewnopodobną oraz drewnem dobranym gatunkowo; niektóre fragmenty wymagały pełnej rekonstrukcji. Powierzchnia rzeźby została oczyszczona z brudu i wtórnych nawarstwień farb oraz kitów. Wykonano również z drewna szpilkowego nowy krzyż dźwigany przez *Aniola*. Przywrócono pierwotną malaturę, jednocześnie uzupełniając jej braki. Całość została zabezpieczona werniksem.

- Wykonawca: Paweł Dziurawiec, Tarnów.
- Źródła finansowania: środki własne Klasztoru.

Rzeźba *Św. Józefa na postumencie* - 1900-1908, kamień.

Oslabione elementy zostały zabezpieczone – sklejono pęknięcia i rozłamania, używając dla wzmocnienia bolców ze stali nierdzewnej. Oczyszczono powierzchnię z brudu, mchów, glonów oraz fałszywej patyny i wtórnych nawarstwień. Obiekt poddano dezynfekcji i impregnacji wzmacniającej strukturę. Wypełniono kitami mineralnymi ubytki rzeźby i scalono całość kolorystycznie. Metalowa aureola została wyczyszczona, wyprostowana i zabezpieczona powłoką malarską. Poprawiono wytrzymałość techniczną murowanego cokołu, wzmacniając cegły i poprawiając fugowanie. Poprawiono czytelność inskrypcji. Całość obiektu zabezpieczono środkiem hydrofobowym.

- Wykonawca: Paweł Dziurawiec, Tarnów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Klasztoru.

Cmentarz parafialny

Nagrobek śp. Władysława Dumaire - ok. 1908, piaskowiec.

Pomnik został oczyszczony z wtórnych naleciałości. Fundamenty i osłabione elementy piaskowca zostały wzmocnione. Uzupełniono ubytki, odwzorowując fakturę kamienia i scalono kolorystycznie. Zrekonstruowano tablice epitafijne i złączenia liter. Całość została zabezpieczona hydrofobowo.

- Wykonawca: Jadwiga Bąk, Jasionka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Parafia Rzymskokatolicka w Stalowej Woli-Rozwadowie, fundacje prywatne.

STANY (gm. Bojanów, pow. stalowowski)

Kościół parafialny pw. św. Jana Gwalberta i św. Tekli

Polichromia ścian i sklepienia - 1964, proj. Marian Stroński.

Prace podzielone zostały na dwa zasadnicze etapy. W pierwszym przeprowadzono konserwację samych ścian drewnianych. Poddano je dezynfekcji i dezynsekcji. Usunięto wtórne elementy oraz najbardziej zniszczone fragmenty drewna w celu zastąpienia nowym materiałem. Za pomocą impregnatów wzmocniono strukturę drewna. Ściany pomalowano farbą akrylową. W przypadku malowideł ściennych zabezpieczono oryginalne warstwy i uzupełniono ubytki - zarówno podłoża, jak i samej warstwy malarskiej.

- Wykonawca: Grzegorz Lasota, Rzeszów; Edyta Powroźnik-Dedio ZŁOTA WENA, Przeworsk.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii.

STARE MIASTO (gm. Leżajsk, pow. leżajski)

Cerkiew, obecnie kościół parafialny pw. św. Andrzeja Boboli - murowana, 1910-1914.

Posiada cechy architektury wzorowane na cerkwiach projektowanych przez znanego ukraińskiego architekta Wasyla Nahirnego, twórcy ok. 200 cerkwi. Neoklasycystyczne cechy stylowe świątyni są znakomitym przykładem przenikania się kultur pogranicza, łącząc w sobie tradycje wschodnie z architektonicznymi tendencjami sztuki zachodniej początku XX wieku. W latach 2015-2018 prowadzono prace związane z remontem kościoła obejmujące remont konstrukcji i pokrycia dachu z renowacją krzyża i wykonaniem instalacji odgromowej, remont elewacji oraz wykonanie stolarki okiennej i drzwiowej.

- Wykonawca: firma IGLOBUD Jerzy Szostak, Wierzawice.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Wojewoda Podkarpacki, Starostwo Powiatowe w Leżajsku, Gmina Leżajsk, Fundusz Kościelny, środki własne Parafii. (MP)

Stare Miasto, kościół parafialny

STARY ŻMIGRÓD (gm. Nowy Żmigród, pow. jasielski)

Kościół parafialny pw. św. Katarzyny - murowany, k. XV, 1924-1930.

Świątynia stanowi połączenie dwóch części: starszej murowanej z kamienia, która powstała w ostatniej ćwierci XV wieku w stylu późnogotyckim oraz nowszej, wzniesionej w stylu neobarokowym w latach 1924-1930. Świątynię charakteryzuje urozmaicona bryła zewnętrzna,

z sygnaturką, dawną wieżą dzwonną i wyraźną dominantą, jaką stanowi monumentalna neobarokowa dzwonnica. W 2016 roku wykonano prace remontowe przy blaszanym pokryciu dachu kościoła. W toku wykonanych prac usunięto starą, łuszczącą się powłokę malarską oraz ogniska korozji. Powierzchnię blachy odtłuszczono i oczyszczono. Naprawiono uszkodzone i miejscowo sperforyrowane rynny oraz załatano nieszczelności pokrycia. Blachę oraz rury spustowe pomalowano dwukrotnie w kolorze stalowoszarym.

- Wykonawca: Zbigniew Dębski, Wadowice.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (JU)

Witraże - ok. 1930, prawdopodobnie Zakład Witraży Stanisława Żeleńskiego w Krakowie, szkło barwione w masie i malowane oprawione w ołów i ramy stalowe

Witraże po przewiezieniu do pracowni oczyszczono z zabrudzeń. Wymieniono uszkodzone szkła oraz uzupełniono ubytki opracowania malarskiego. Przy jednym z witraży wymieniono ołowiane profile. Przy wszystkich wymieniono wiatróvky oraz poziome sztaby stalowe.

- Wykonawca: Tomasz Furdyna, Kraków.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

Malowidła we wnętrzu kościoła - l. 60. XX, mal. Stanisław Szmuc, technika klejowa na deskach, belkach stropowych i tynku.

Dekorację malarską w obrębie dwudziestowiecznej części kościoła odczyszczono z zabrudzeń i utrwalono osypujące się jej partie. Ubytki w tynkach uzupełniono. Zlikwidowano lamperię oraz oczyszczono portal do zakrystii. Ujednolicono efekt estetyczny polichromii przez przemalowanie całości w partii tła i w obrębie dekoracji figuralnej i ornamentальной po formie. Partie pokryte szlagmetalem wymieniono na nowe z powtórzeniem technologii, w jakiej zostały pierwotnie wykonane.

- Wykonawca: firma PIONTEK, Alojzy Piątek, Bodzanowice.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

Stary Żmigród, malowidła ścienne po zakończeniu prac konserwatorskich

STEFKOWA (gm. Olszanica, pow. lesko)

Cerkiew greckokatolicka pw. św. Parskewy obecnie filialny kościół rzymskokatolicki
drewniana, 1840; dzwonnica 1906.

Cerkiew została wybudowana w roku 1840, na miejscu starszej świątyni, stojąca nieopodal dzwonnica w roku 1906. Świątynia pomimo przekształceń pozostaje budowlą wyraźnie tradycyjną, nawiązującą kompozycyjnie do dawnej architektury cerkiewnej. Taki typ budowli cerkiewnych upowszechnił się w XIX wieku w dolinie górnego Sanu. Wymieniono betonowe fundamenty i wprowadzono kamienną podmurówkę oraz pecki stabilizujące budowlę. Wykonano izolację przeciwwilgociową i wymieniono podwalinę i zdegradowane elementy zrębu. Usunięto betonowe schody wejściowe do kościoła i do zakrystii i wykonano nowe z kamienia naturalnego. Wykonano drenaż opaskowy wokół świątyni i rynsztok kamienny.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Gmina Olszanica, środki własne Parafii. (AO)

Stefkowa, dawna cerkiew w trakcie prac

STOBIERNA (gm. Trzebownisko, pow. rzeszowski)

Kościół parafialny pw. Niepokalanego Serca Najświętszej Marii Panny

Polichromia ścienna - eklektyczna, 1918-1919, proj. Julian Krupski ze Lwowa, wykonanie Michał Leszczyński.

W latach 2015, 2016 i 2017 kontynuowano prace przy polichromii w obrębie prezbiterium, łuku tęczowego i kolejnych przęsłach nawy kościoła. Oczyszczono polichromię, uzupełniono ubytki

naśladowczo do oryginału. Wykonano odgrzybienie ścian i zbiorniki na skraplającą się wodę w obrębie parapetów okiennych, co ograniczy w przyszłości dalszą destrukcję warstwy malarskiej. Prezbiterium przed pracami było przemalowane ze zmienioną kolorystyką. Podczas prac odsłonięto i przywrócono pierwotne odcienie kolorów. Część ornamentów zrekonstruowano. Motyw orłów został posrebrzony aluminium.

- Wykonawca: Jadwiga Bąk, Stobierna.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Trzebownisko, środki własne Parafii. (MN)

Stobierna, polichromia ścienna

Kapliczka przydrożna obok domu nr 333 (wł. Sabina Wilk)

Rzeźba *Matki Bożej*

W 2017 roku wykonano pełną konserwację rzeźby. Drewno posiadało wzdłużne pęknięcia. Silne wielokrotne przemalowania zatraciły formę rzeźbiarską. Zaprawy były spękane, łuszczące się. Wykonano wszystkie zabiegi, w wyniku czego rzeźba odzyskała pierwotne wartości artystyczne.

- Wykonawca: Jadwiga Bąk, Stobierna.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Stobierna, figura Matki Bożej po lewej przed rozpoczęciem prac, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

STRZYŻÓW (gm. Strzyżów, pow. strzyżowski)

Kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny - kościół murowany, II poł. XV, zbór protestancki 1550-1566, spalony 1657, odbudowany II poł. XVII, pożar 1895, restaurowany 1896-1897 pod kier. W. Demetrykiewicza, remonty 1958 i ok. 1980; dzwonnica murowana, II poł. XV, odbudowana po pożarze 1897; plebania murowana, 1884, proj. arch. T. Stryjeński, przebud. 1975; dom parafialny murowany, 1911; mur ogrodzeniowy, XVIII, XIX, pocz. XX.

W 2017 roku wyremontowano elewację frontową (zachodnią) gotyckiego kościoła, oczyszczono tynki z zabrudzeń i porostów, usunięto odspojone tynki, uzupełniono je nowym tynkiem z częściową rekonstrukcją fragmentów gzymsu wieńczącego, przykryto gzyms dachówką zakładkową.

- Wykonawca: firma REMBUD, Strzyżów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miasta Strzyżów, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, środki własne Parafii. (BS)

Stalle w prezbiterium - detale snycerskie ze zwieńczenia - barok, XVII, drewno polichromowane.

Stalle zapewne pierwotnie w całej swej strukturze pochodzące z XVII wieku zostały w latach 1957-1958 wykonane w formie rekonstrukcji (przez stolarza Władysława Kuta z Nawsia) z nowego materiału, z przełożeniem barokowych snycerskich ornamentów -owocowych girland i ozdobnych wydatnych owalnych kartuszy w ornamentalnym obramieniu małżowinowym. Miejscowo obserwowano żerowanie owadów w partiach bielma drewna dębowego. Szczególnie w złym stanie znajdowały się barokowe ornamenty. Wykonano wszystkie zabiegi techniczne, dezynsekcje

i impregnację. Podczas prac nie udało się odnaleźć pierwotnych warstw kolorystycznych ornamentów, wszystkie przemaalowania były w odcieniach ciemnych (oliwkowej, czarnej i ciemnobrązowej)

- Wykonawca: firma ARTIFICIUM Elżbieta Bakun, Piotr Bakun, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (MN)

Strzyżów, stalle w prezbiterium

Ołtarz boczny Andrzeja Boboli - XVIII i XIX, drewno polichromowane, pozłacane.

Ołtarz usytuowany przy filarze południowym w nawie głównej. Prace wykonano w 2015 roku. Wykonano wszystkie zabiegi konserwacji technicznej i estetycznej, w tym konserwację złocen i laserowanych srebrzeń.

- Wykonawca: firma ARTIFICIUM Elżbieta Bakun, Piotr Bakun, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Miasta Strzyżów, środki własne Parafii. (MN)

Ołtarz boczny i obraz *Matki Bożej Niepokalanej* tzw. *Strzyżowskiej* - XVII, płótno, olej.

Płótno obrazu składające się z trzech odcinków naklejone było na podłoże sztywne drewniane. Zaprawa wykazywała różnej wielkości spękania i daszkowate odspojenia. Całość obrazu była silnie zabrudzona i pociemniała. Starsze punktowania ściemniały, były widoczne w kompozycji malarskiej. Miejscami obraz był przemaalowany przez ks. W. Luteckiego w 1955 roku oraz w latach późniejszych. Usunięto zabrudzenie i wszystkie przemaalowania. Uczytelniały się detale symbolicznych przedstawień - wezwań loretańskich. Obraz odzyskał wysoką wartość artystyczną. Płótno zostało zdublowane. Prace przy obrazie wykonano na przełomie lat 2016-2017 ze składek parafian. W 2018 roku zakończono prace przy konserwacji ołtarza z uzyskaniem dofinansowania. Podczas prac uzupełniono ubytki

mechaniczne w strukturze ołtarza i w ornamentyce, wykonano uzupełnienia złocień. Nie zdecydowano o zmianie kolorystyki ołtarza pozostawiając istniejącą barwę kremową.

- Wykonawca: firma ARTIFICIUM Elżbieta Bakun, Piotr Bakun, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Miasta Strzyżów, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, środki własne. (MN)

Obraz Matki Boskiej Strzyżowskiej przed i po ukończeniu prac konserwatorskich

STUBIENKO (gm. Stubno, pow. przemyski)

Cerkiew greckokatolicka pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny, obecnie kościół filialny Parafii Rzymskokatolickiej w Stubnie - drewniana, 1849, rozbudowana l. 90.XIX.

Po kapitalnym remoncie cerkwi, przeprowadzonym w latach 2003-2006, w 2016 roku wymieniono podłogę w przedsionku, a w 2017 wykonano konserwację drzwi głównych wejściowych - drewnianych spągowych, opieranych klepkami umocowanymi kowalskimi gwoździami. Wykonano ich oczyszczenie, uzupełnienia ubytków drewna oraz gwoździ, zasuw, renowacji pasowych zawiasów i futryn.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (IZ)

Kapliczka przydrożna - drewniana, XIX/XX.

W 2015 roku wykonano instalację odgromową, tym samym kończąc prace związane z kompleksowym remontem i konserwacją obiektu, prowadzone w latach 2013-2014.

- Wykonawca: firma NOLUX Andrzej Nowakowski.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (WW)

Polichromia – k. XIX, tempera na deskach.

Malowidła o charakterze ludowym pokrywają górne partie ścian i stropu. Stan ich zachowania wymagał wykonania pełnej konserwacji. W 2015 roku przeprowadzono konserwację techniczną, a w następnym roku estetyczną, pozwalającą na przywrócenie pierwotnego wystroju wnętrza kapliczki.

- Wykonawca: Stanisław Sęk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (WW)

STUBNO (gm. Stubno, pow. przemyski)

Dwór Myszkowskich - murowany, ok. 1920.

Założenie dworskie w Stubnie, nieużytkowane od czasu likwidacji stadniny koni na początku obecnego stulecia, w 2011 roku stało się własnością Gminy Stubno, która przeprowadziła przy nim prace przy fundamentach, piwnicach, więźbie i pokryciu dachu - stabilizując i zabezpieczając obiekt przed dalszym niszczeniem. Od tego czasu zaniechano dalszych prac. Dopiero w latach 2017-2018 przeprowadzono dwa etapy prac przy wyjątkowo interesującym zespole stolarki okiennej z lat 20.XX wieku – kompletnie zachowanym we dworze na parterze oraz na poddaszu, gdzie okna umieszczone są w głębokich, obłożonych drewnianą boazerią wnękach. Prace I oraz II etapu objęły wszystkie okna parteru.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Gminy. (IZ)

SZCZAWNE (gm. Komancza, pow. sanocki)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie filialna cerkiew prawosławna pw. Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny - drewniana, 1889.

Greckokatolicka cerkiew w Szczawnem zbudowana została w latach 1888-1889 przez cieślę Hojsana z Płonnej. Świątynia czynnie użytkowana była do końca II wojny światowej, kiedy to wysiedlono tamtejszą ludność greckokatolicką. Końcem lat 50. Sprzedano ją w prywatne ręce celem rozbiórki, do której szczęśliwie nie doszło. W 1962 roku powstała tu filia parafii prawosławnej w Morochowie. Cerkiew założona została na trójdzielny, wydłużonym planie. Orientowana, konstrukcji zrębowej, z zewnętrznym szalunkiem, usytuowana została na stromym wzgórzu, w północnej części wsi. Obok cerkwi stoi równoczesowa drewniana dzwonnica. W 2015 roku prowadzone były prace związane z remontem dachów i obróbek blacharskich na cerkwi i dzwonnicy. W toku prac oczyszczono istniejące pokrycie blaszane oraz zabezpieczono je farbą podkładową i farbą nawierzchniową z powtórzeniem istniejącej zielonej kolorystyki. Rok później wykonana została instalacja odgramiająca cerkiew i dzwonnice. Instalacja wykonana została drutem stalowym o średnicy \varnothing 8 mm do uziemienia punktowego.

- Wykonawca: firma ALPITEAM Krzysztof Klepek, Sanok; firma ELMIX Stanisław Przywara, Marek Feret, Ropczyce.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Komańcza, środki własne Parafii. (JU)

SZCZUTKÓW (gm. Lubaczów, pow. lubaczowski)

Cmentarz komunalny

Nagrobek Mikołaja Nazarewicza - wapień bruśnieński, kamieniarstwo; **Nagrobek Marii Nazarewicz** - beton, odlew.

W 2018 roku przeprowadzono pełną konserwację techniczną i estetyczną nagrobków Nazarewiczów oraz ich wspólnego ogrodzenia wraz z wykonaniem rekonstrukcji brakujących elementów i montażem ogrodzenia na fundamencie. Nagrobek Mikołaja Nazarewicza, nauczyciela wiejskiej szkoły, wykonany został z wapienia bruśnieńskiego, a Marii Nazarewicz wykonany w technice odlewu betonowego. Pierwszemu nagrobkowi przywrócono pierwotną formę usuwając wtórną betonową płytę.

- Wykonawca: Barbara Woch, Opaka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Lubaczów. (MF)

SZEBNIE (gm. Jasło, pow. Jasielski)

Dzwonnica przy d. kościele parafialnym pw. św. Marcina - murowana, 1894.

Dzwonnica usytuowana jest ok. 10 metrów na południowy-zachód od kościoła, znajduje się w obwodzie ogrodzenia placu kościelnego, a dłuższymi bokami ustawiona jest w kierunku północy i południa. W 2015 roku wykonane zostały prace remontowo-konserwatorskie przy obiekcie. Skuto zdegradowane i odspojone tynki, uzupełniono ubytki lica muru, a następnie wzmocniono strukturalnie, wykonano nowe tynki cementowo-wapienne w obrębie płycin, tynki przyziemia uzupełniono, lico muru ceglanego oczyszczono, wzmocniono strukturalnie całą powierzchnię cegieł, uzupełniono ich ubytki. Doczyszczono spoinowanie i uzupełniono ubytki. W około 50% wykonano scalenie kolorystyczne lica muru ceglanego. Wykonano hydrofobizacji całej powierzchni muru ceglanego, spoinowania i nakryw skarp. Kamienny krzyż oczyszczono i zaimpregnowano. Wykonano pełne deskowanie dachu i położono blachę tytanowo-cynkową na rąbek stojący.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (JU)

Dawna plebania rzymskokatolicka

Obiekt stanowi integralny element zespołu kościelno-plebańskiego. Wzniesiony został w końcu XIX wieku według projektu lwowskiego architekta Adolfa Stapfa, a z inicjatywy ówczesnego proboszcza tamtejszej Parafii ks. Władysława Sarny. Plebania założona została na rzucie wydłużonego prostokąta, z lekko cofniętą loggią na osi elewacji zachodniej. Budynek jest parterowy, posiada dodatkowo niskie poddasze tworzące mezzanino.

W latach 2017-2018 prowadzono przy obiekcie prace związane z remontem dachu budynku plebanii. W toku prac wymieniono całą więźbę dachową, z uwagi na jej zły stan zachowania. Nowa konstrukcja powieli rozwiązania starej. Założono nowe, pełne deskowanie, nowe pokrycie z blachy płaskiej, układanej na rąbek stojący z poprzecznymi podziałami oraz obróbki blacharskie w postaci rynien leżących i rur spustowych. Kształt ostatków nowych krokwi odtworzono na wzór oryginału. Odeskowanie połączeń dachowych w obrębie wykonano na wpust, w pozostałych częściach na styk. Istniejące w elewacjach drewniane kroksztyny i końcówki belek murłat wystających poza lico muru pozostawiono i zaimpregnowano. Odtworzono ozdobny szalunekw szczytach. Więźbę deskowania zaimpregnowano. Zwieńczenie korony ścianek kolankowych przemurowano, ubytki w licu uzupełniono, nadproża okienne przemurowano. Trzony kominowe naprawiono i otynkowano.

- Wykonawca: firma DREZA Edward Zych, Jasienica Rosielna.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Jasło, środki własne Parafii. (JU)

ŚLĘZAKI (gm. Baranów Sandomierski, pow. tarnobrzeki)

Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny - murowany, 1870-1875, wg projektu arch. Zbyszewskiego, konsekrowany 1884, remontowany po 1975, 2008-2010.

W 2015 roku Parafia przeprowadziła prace polegające na remoncie pokrycia dachowego wraz z montażem konstrukcji odciążającej strop kościoła. Prace prowadzone były w oparciu o projekt budowlany opracowany przez inż. Mariana Baładę z Tarnobrzega. Wykonano również prace przy wymianie boazerii ścian wewnętrznych kościoła.

- Wykonawca: firma WIDBUD Krzysztof Widuch, Jadachy (dach); firma WOLDREW Jan Wójtowicz, Wola Rusinowska (boazeria).
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Baranów Sandomierski, środki własne Parafii. (DK)

W 2016 roku przeprowadzono prace polegające na remoncie i konserwacji drewnianego stropu kasetonowego kościoła.

- Wykonawca: Usługowy Zakład Stolarski STOLMARK Bogusław Kowalczuk, Tarnobrzeg.
- Źródła finansowania: środki unijne, środki własne Parafii (DK)

ŚREDNIA WIEŚ (gm. Lesko, pow. leski)

Dawny kościół parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny

Kościół parafialny w Średniej Wsi swą historią sięga połowy wieku XVI, kiedy to w sąsiedztwie zespołu dworsko-parkowego wzniesiono kaplicę obrządku łacińskiego, którą po roku 1607 przekształcono na zbór protestancki. Dopiero pod koniec wieku XVII świątynia została odzyskana przez Kościół Zachodni i utworzono w niej filię parafii w Hoczwi. W roku 1727 kościół powtórnie uposażono staraniem Katarzyny z Oraczewskich Balowej.

W 2018 roku w świątyni wykonano prace związane z przebudową instalacji elektrycznej wewnętrznej, instalacji alarmu pożaru SAP oraz systemu sygnalizacji włamania i napadu SSWiN. Prace przy przebudowie instalacji elektrycznej polegały na zdemontowaniu koryt kablowych i odłączeniu przewodów istniejących, w celu wykonania nowych tras i rurarzy na elewacjach pod gontem. Okablowano instalację systemu SAP i SSWiN oraz usunięto elementy starej instalacji oświetleniowej i zasilającej. Zmodernizowano oświetlenie wejścia do kościoła. Uruchomiono system oświetleniowy oraz instalacje niskoprądowe z wykorzystaniem tablicy sterującej oraz monitoringu systemów SAP i SSWiN.

- Wykonawca: firma ELMIX, Stanisław Przywara, Marek Feret, Ropczyce.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (JU)

Para ołtarzy bocznych: św. Stanisława Biskupa i św. Katarzyny - 1727, warsztat snycerzy krośnieńskich, struktury stolarsko-snycerskie, polichromowane, złożone, srebrzone i laserowane.

Ołtarz boczny św. Stanisława Biskupa był przedmiotem kompleksowych prac konserwatorsko-restauratorskich prowadzonych od 2016 do 2018 roku. W toku tychże prac zaimpregnowano zdegradowaną strukturę drewna oraz poddano je zabiegom dezynsekcji i dezynfekcji. Usunięto wtórne nawarstwienia, odsłaniając oryginalne warstwy malarskie i warstwy metalizowane. Uzupełniono ubytki drewna poprzez kitowanie i flekowanie. Scalono warstwy malarskie i metalizowane, częściowo je rekonstruując. Przedmiotem prac był również obraz *Św. Stanisław Biskup* oraz malowany na płótnie kartusz ze zwieńczenia, które to odczyszczono, usunięto wtórne nawarstwienia i scalono warstwę malarską. Dokonano ponadto naprawy krosien malarskich

poprzez zamontowanie mechanizmów klinujących. W 2018 roku wykonano pierwszy etap prac przy ołtarzu św. Katarzyny. W tym etapie wykonano dezynsekcję drewna, impregnację zdegradowanych partii. Zdemontowano figury asystencyjne oraz zabezpieczono je od strony odwrocia pod względem dezynsekcji i impregnacji wzmacniającej.

- Wykonawca: Łucja Brzozowska, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (JU)

Policchromia ścian i stropu prezbiterium - I poł. XVIII, technika klejowa na deskach.

W 2017 roku rozpoczęto prace przy dekoracjach malarskich w obrębie prezbiterium. Rozpoznano stratygrafię, wykonano dezynfekcję, dezynsekcję oraz impregnację drewnianego podłoża. Z oryginalnej warstwy malarskiej usunięto wtórne retusze oraz zaplamienia i zacieki. Wzmocniono i ustabilizowano spudrowaną powierzchnię malarską ścian i stropu.

- Wykonawca: Łucja Brzozowska, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (JU)

ŚWIĄTKOWA MAŁA (gm. Krempna, pow. jasielski)

Cerkiew greckokatolicka pw. św. Michała Archanioła, obecnie rzymskokatolicki kościół filialny - drewniana, ok. 1775.

Dawna cerkiew greckokatolicka pw. św. Michała Archanioła w Świątkowej Małej jest eminentnym przykładem architektury cerkiewnej w typie zachodnio-łemkowski, wartościowym zarówno ze względu na rozwiązania architektoniczne, jak i wyposażenie wnętrza. Drewniana, konstrukcji zrębowej, trójdzielna, posiada wieżę konstrukcji słupowo-ramowej o ścianach pochyłych, z izbicą. W nawie i prezbiterium zachowały się kopuły namiotowe, łamane uskokowo, w babińcu zaś strop płaski na belkach. Hełm wieży i zwieńczenia kopuł są baniaste z pozornymi latarniami. Wewnątrz zachowało się cenne wyposażenie cerkiewne.

W 2018 roku przy świątyni zainstalowano system sygnalizacji alarmu włamania. W zakrystii umieszczono centralę, moduł systemu bezprzewodowego i moduł GSM. W świątyni umieszczono czujki ruchu, do których instalację poprowadzono strychem. Nad oknami zamontowano bezprzewodowe czujniki tłuczenia szkła. Nad ikonami umieszczono czujki przemieszczeń. Manipulator zamontowano w wejściu. Sygnał alarmowy przesyłany jest do podanych numerów telefonii komórkowej – trzy komórki. System dodatkowo wyposażono w pilot bezprzewodowy do rozbrajania i uzbrajania systemu. Na elewacji świątyni umieszczono dwa sygnalizatory optyczno-akustyczne.

- Wykonawca: firma ELMIX Stanisław Przywara, Marek Feret, Ropczyce.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (JU)

ŚWIĄTKOWA WIELKA (gm. Krempna, pow. jasielski)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół pw. św. Michała Archanioła, filialny Parafii Rzymskokatolickiej w Desznicy. - drewniana, 1757, konstrukcji zrębowej, z wieżą konstrukcji słupowo-zastrzałowej, kryta obecnie gontem.

Wykonano system sygnalizacji włamania i napadu SSWiN oraz system sygnalizacji pożaru SAP. Dodatkowo na wieży zamontowano czujkę sygnalizacji pożaru.

- Wykonawca: firma ALARM SERWIS Marek Godek, Krosno.
- Źródła finansowania: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki własne Parafii. (AB)

Dekoracja malarska wnętrza - tłusta tempera, na zrębie i deskowaniu stropów, lokalnie na płótnie, II poł. XVIII.

Pracami objęte zostały ściany i strop świątyni w obrębie prezbiterium, nawy i babińca. Dekoracja nawy i prezbiterium była konserwowana na początku lat 90.XX wieku i obecne prace polegały na utrwaleniu podjętych wówczas działań. W obrębie babińca i zakrystii prace były prowadzone od podstaw. Wykonano wzmocnienie konstrukcyjne w strefie chóru muzycznego. Niektóre belki zrębu i słupy zdublowano przez taszlowanie lub uzupełniono ubytki flekami, czy też kitami. Wzmocniono je pasami z włókna węglowego wklejonymi na żywicy epoksydowej w nacięcia belek. Przeprowadzono dezynfekcję i dezynsekcję. Nie było potrzeby usuwania nawarstwień, lecz tylko odczyszczono powierzchnie malatury. Podklejono paski płótna na styku belek i desek. Uzupełniono ubytki warstwy malarskiej w miejscach, gdzie wprowadzone zostały fleki, kity i taszle. Niektóre fragmenty malowidła zrekonstruowano. W obrębie stropu babińca zdublowano płócienne podobrazie i wykonano pełną konserwację malowidła. Poddano regeneracji powierzchnie metalizowane z zastosowaniem szlakmetalalu.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne – RPO, środki własne Parafii. (AB)

Świątkowa Wielka, dekoracja malarska po zakończeniu prac

Ołtarz boczny Koronacji Najświętszej Marii Panny – 1777, struktura stolarska polichromowana, aplikacje snycerskie pozłacane i posrebrzane.

Warstwa pierwotna zachowała się na strukturze w dobrym stanie prawie bez przemalowań. Wtórne nawarstwienia występowały jedynie na predelli. Z jej powierzchni usunięto przemalowania odsłaniając dobrze zachowaną oryginalną warstwę polichromii. Wykonano niezbędne zabiegi chemiczne oraz impregnację strukturalną elementów drewnianych. Wzmocniono połączenia stolarskie i uzupełniono ubytki drewna kitami trocinowymi. Ubytki w dekoracji snycerskiej zostały zrekonstruowane. Złoczone i srebrzone partie ornamentacji zachowały się dość dobrze; zostały odczyszczane i wyeksponowane, a w miejscach ubytków zrekonstruowane. Scalono powierzchnię polichromii. Uzupełniono ubytki laserunków. Pełnej konserwacji poddano również ikony z ołtarza. Wykonano przy nich zabiegi chemiczne, odczyszczono powierzchnie malarskie, skonsolidowano warstwy technologiczne, uzupełniono ubytki gruntów, malatury i złoceń.

- Wykonawca: Kazimiera Wajda, Haczów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (AB)

Świątkowa Wielka, ołtarz koronacji NMP, po zakończeniu prac

ŚWIĘCANY (gm. Skołyszyn, pow. jasielski)

Kościół parafialny pw. św. Anny

Kościół parafialny pw. św. Anny w Świećcanach wzniesiono w początku XVI wieku, jako budowlę jednonawową z zakrzynieniami, wtórnie podpartymi (może w XVIII wieku) rzędami słupów, z prezbiterium zamkniętym trójbocznie od wschodu i XVII-wieczną (?) wieżą od zachodu. Przyjmuje się, iż jest on drugą świątynią powstałą na terenie tejże Parafii, którą to erygowano w II połowie XIV wieku. W roku 2017 przeprowadzono w kościele prace związane z przebudową i rozbudową wewnętrznej instalacji elektrycznej. W miejsce usuniętej szafy złącza kablowego istniejącego przy ścianie kościoła zamontowano szafkę ZPL1, do której przeniesiono układ pomiarowy. Wewnętrzną linię zasilającą pomiędzy ZPL1 a rozdzielnią elektryczną zainstalowaną w zakrystii wykonano w osłonie rury metalowej prowadzonej pod szalunkiem zewnętrznym kościoła. Nowa wewnętrzna instalacja elektryczna wykonana została w sposób dyskretny, tory i ciągi do poszczególnych punktów odbiorczych poprowadzone zostały od strony zewnętrznej budynku, pod szalunkiem i w osłonie rury metalowej. Podobnie na poziomie strychu ułożone zostały tory metalowe zabezpieczające przewody nowej instalacji. Każdy punkt oświetleniowy oraz gniazda wtykowe są obecnie bezpośrednio podłączone do rozdzielni głównej w zakrystii. Starą instalację zdemontowano; wykonano niezależne oświetlenie trasy przejścia, umieszczając punkty oświetleniowe pod wieżą w kruchcie i pod chórem, a wyłącznik przy wejściu głównym do kościoła. W tym miejscu umieszczono również wyłącznik główny prądu po stronie zewnętrznej świątyni.

- Wykonawca: Instalatorstwo Elektryczne Andrzej Łobaza i spółka, Jedlicze.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Skołyszyn, środki własne Parafii. (JU)

TARGOWISKA (gm. Miejsce Piastowe, pow. krośnieński)

Cmentarz komunalny

Nagrobek Jana i Katarzyny Skwara - piaskowiec, ok. 1930, autor: Jan Paczosa z Krosna; **nagrobek Andrzeja Samockiego** - piaskowiec, ok. 1925, warsztat miejscowy.

W roku 2018 Gmina Miejsce Piastowe przeprowadziła prace konserwatorskie przy dwóch nagrobkach. Nagrobek Jana i Katarzyny Skwara został zdemontowany, a pod obramieniem wykonano nowe fundamentowanie z izolacją. Nowego posadowienia wymagał cokół pod rzeźbę *Chrystusa*. Rzeźba została oczyszczona z nawarstwień, jej struktura wzmocniona, a ubytki uzupełniono. Inskrypcje uczytelniono. Uzupełnienia opracowano fakturalnie i kolorystycznie. Przeprowadzono zabieg impregnacji oraz hydrofobizacji, po których całość nagrobka opracowano pod względem estetycznym z użyciem kruszywa kamiennego. Nagrobek Andrzeja Samockiego został zdemontowany, usunięto szlichtę cementową oraz wzmocniono osypujące się partie kamienia. Powierzchnia nagrobka została zdezynfekowana. Wtórne nawarstwienia zostały usunięte a kamień poddano procesowi odsalania. Ubytki zostały uzupełnione i scalone kolorystycznie. Nagrobek został ponownie zamontowany w pierwotnym miejscu. Obiekt zaimpregnowano oraz poddano procesowi hydrofobizacji. Tablicę inskrypcyjną poddano konserwacji, litery pozłociono złotem mineralnym. Obramienie wypełniono kruszywem.

- Wykonawca: firma KONS-ART Mirosław Babicz, Trzciana.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (AF)

TARNOBRZEG (gm. Tarnobrzeg, pow. tarnobrzeski)

Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny OO. Dominikanów, ul.

T. Kościuszki 2 - murowany, 1698-1706, arch. Jan Michał Link, rozbudowany 1904-1909, arch. Jan Sas Zubrzycki, remontowany 1916-1923, 1945-1950, 1958, 1978-1980.

W latach 2016-2018 przeprowadzono prace konserwatorskie wątku kamiennego nawy bocznej południowej, wieży południowej, elewacji frontowej i kruchty północnej, rekonstrukcję zniszczonej w czasie I wojny Światowej sterczyny północnej szczytu elewacji frontowej, konserwację polichromii z przedstawieniem Matki Bożej Różańcowej w szczycie elewacji frontowej, odsłonięcie i konserwację polichromii wnętrza kościoła oraz konserwację witraży fasady frontowej.

- Wykonawcy: Józef Gołąb, Rzeszów (witraże); Elżbieta Graboś, Zakrzów k. Podłęża (polichromia szczytu i wnętrza kościoła); Grzegorz Lasota, Rzeszów (wątek kamienny).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne, środki własne Parafii. (DK)

Tarnobrzeg, odnowione polichromie na elewacji

Zespół kościoła parafialnego pw. św. Marii Magdaleny, ul. A. Mickiewicza 93

kościół murowany, przed 1340, rozbudowany I poł. XV, ok.1700, 1840, 1931 uszkodzony 1915, restaurowany 1919, 1931, remontowany 1976, 1985-1988, 1992, 1996; ogrodzenie ceglano-żeliwne, 1892.

W 2018 roku Parafia wykonała I etap prac remontowo-konserwatorskich ogrodzenia kościoła, od strony zachodniej i północnej wraz z bramą główną, bramą boczną i bramką od strony południowej. Prace będą kontynuowane u roku następnym.

- Wykonawca: firma TAWO-BIS Wojciech Szwarz, Tarnobrzeg.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Tarnobrzeg, środki własne Parafii. (DK)

Spichlerz podworski, obecnie Muzeum Polskiego Przemysłu Siarkowego, Oddział Muzeum Historycznego Miasta Tarnobrzega, ul. St. Pawłowskiego 14

murowany, 1843, remontowany 1989-1991, 2010.

W 2016 roku Gmina Tarnobrzeg przeprowadziła prace remontowe budynku polegające na remoncie tynków zewnętrznych, wykonaniu izolacji przeponowej poziomej ścian fundamentowych, wykonaniu nowych obróbek blacharskich oraz kamiennych okładzin cokołu.

- Wykonawca: Józef Bajek, Nowosielec.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Miejska Tarnobrzeg. (DK)

W 2018 roku przeprowadzono prace polegające na malowaniu pomieszczeń spichlerza, przebudowę instalacji elektrycznej oraz montaż instalacji sygnalizacji pożaru.

- Wykonawcy: firma IMPULS, Chmielów (instalacje); systemem gospodarczym (malowanie).
- Źródła finansowania: Gmina Miejska Tarnobrzeg, Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Górnictwa Oddział Tarnobrzeg. (DK)

Tarnobrzeg, spichlerz dworski, ob. Muzeum Polskiego Przemysłu Siarkowego

Budynek Zarządu Dóbr hr. Tarnowskich, ul. Sandomierska 25 - murowany, II poł. XIX, remontowany 1999.

W 2018 roku Gmina Tarnobrzeg przeprowadziła prace remontowe obejmujące wykonanie izolacji pionowej i poziomej fundamentów budynku. Prace prowadzone były w oparciu o projekt budowlany autorstwa Biura Projektowego Dworaczyk – Architektura mgr inż. arch. Ada Dworaczyk, Tarnobrzeg.

- Wykonawcy: firma WALBUD, Tarnobrzeg.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Miejska Tarnobrzeg. (DK)

Zespół pałacowo-parkowy, obecnie Oddział Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli, ul. H. Sienkiewicza 206 - pałac murowany, przed 1853, remontowany 1980-1983, 1995.

W 2018 roku przeprowadzono prace remontowe obiektu obejmujące wykonanie poziomej przepony hydrofobowej ścian piwnic metodą ciśnieniową, wykonaniu izolacji pionowej ścian fundamentowych, drenażu opaskowego wód gruntowych z odprowadzeniem do kanalizacji deszczowej, remont kapitalny piwnic z przystosowaniem pomieszczeń dla funkcji użytkowych (pomieszczenia ekspozycyjne, techniczno-gospodarcze, kotłownia, toaleta).

- Wykonawca: firma Walski-Budownictwo Piotr Walski, Paweł Walski, Stale.
- Źródła finansowania: środki unijne, środki własne. (DK)

Budynek Kasyna Urzędniczego, obecnie Tarnobrzesci Dom Kultury, ul. Słowackiego 2

murowany, 1912-1914, remontowany 1983, 1996-1998, 2009, 2012.

W 2018 roku Gmina Tarnobrzeg przeprowadziła remont kapitalny obiektu w oparciu o projekt budowlany opracowany przez Firmę Wandachowicz- Kashyna Architekci, Poznań.

- Wykonawca: firma WALBUD, Tarnobrzeg.
- Źródła finansowania: środki unijne, środki własne. (DK)

Tarnobrzeg, budynek d. Kasyna Urzędniczego ob. Tarnobrzesci Dom Kultury

Zespół pałacowo-parkowy w Tarnobrzegu-Dzikowie

zamek murowany, XVI, rozbudowany II poł. XVII i l. 80. XVIII, przebudowany 1831-1837 przez arch. Franciszka Marię Lanci, remontowany 1911-1913 przez arch. Ferdynanda Fellnera z Wiednia, restaurowany po pożarze w 1929 przez arch. Wacława Krzyżanowskiego.

W latach 2015-2018 przeprowadzono prace remontowo-konserwatorskie I piętra zamku z adaptacją na sale ekspozycyjne i biura Muzeum, montaż instalacji CCTV na parterze i na zewnątrz obiektu oraz wykonanie schodów zewnętrznych po wschodniej stronie elewacji ogrodowej zamku.

- Wykonawcy: firma JANOSIK Marian Ślazyk, Męcina (wnętrza I piętra); Ryszard Łukawski, Kostomłoty Pierwsze (schody zewnętrzne); firma IMPLUS Sławomir Obara, Chmielów (instalacja CCTV).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki unijne, Gmina Miejska Tarnobrzeg. (DK)

Kordegarda w zespole zamkowo-parkowym Tarnowskich, ul. Sandomierska 27

murowana, 1873, wg projektu arch. Zygmunta Hendla.

W 2016 roku użytkownik obiektu Stowarzyszenie „Dzików” z Tarnobrzega przeprowadziło remont kapitalny obiektu. Prace objęły wykonanie izolacji pionowej i poziomej fundamentów, wymianę tynków zewnętrznych i wewnętrznych, remont więźby dachowej i pokrycia dachowego, remont drewnianego ganku oraz stolarki okiennej i drzwiowej, okiennic, wymianę rynien i rur spustowych, wykonaniu nowej podłogi wewnątrz budynku, malowaniu obiektu oraz wykonaniu opaski odwadniającej wokół budynku.

- Wykonawca: Robert Durda, Tarnobrzeg.
- Źródła finansowania: środki własne, sponsorzy. (DK)

Kominek - granitowy, I poł. XIX.

Prace konserwatorskie polegały przede wszystkim na przywróceniu wartości estetycznych. Kominek został poddany gruntownemu oczyszczeniu z brudu, sadzy i zachlapań z farb. Wykonano zbrojenia, służące do wykonania rekonstrukcji prawego cokołu. Zrekonstruowano ubytki w masie poliestrowej, barwionej w kolorze granitu. Całość zabezpieczono i nadano połysk przy pomocy past do woskowania.

- Wykonawca: Andrzej Karbowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Muzeum Historyczne Miasta Tarnobrzega.

Kominek - marmurowy neogotycki, 2 ćw. XIX.

Prace konserwatorskie polegały przede wszystkim na przywróceniu wartości estetycznych. Kominek został poddany gruntownemu oczyszczeniu z brudu, sadzy i nawarstwień. Zrekonstruowano ubytki w masie poliestrowej, barwionej w kolorze marmuru. Całość zabezpieczono impregnatami, wzmocniono kolor kamienia specjalistycznymi środkami oraz nadano połysk przy pomocy wosku do konserwacji marmuru.

- Wykonawca: Andrzej Karbowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Muzeum Historyczne Miasta Tarnobrzega.

Kominek - marmur dębicki, I poł. XIX.

Prace konserwatorskie polegały przede wszystkim na przywróceniu wartości estetycznych. Wybity został zamurowany otwór paleniska i podano je rekonstrukcji. Kominek został poddany gruntownemu oczyszczeniu z brudu i nawarstwień. Zrekonstruowano ubytki w masie poliestrowej, barwionej w kolorze marmuru. Całość zabezpieczono impregnatami, wzmocniono kolor kamienia specjalistycznymi środkami oraz nadano połysk przy pomocy wosku do konserwacji marmuru.

- Wykonawca: Andrzej Karbowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Muzeum Historyczne Miasta Tarnobrzega.

Wanna - marmurowa, I poł. XIX.

Prace konserwatorskie polegały przede wszystkim na przywróceniu wartości estetycznych. Wanna została poddana gruntownemu oczyszczeniu z brudu, nawarstwień malarskich i niefachowych kitów. Zrekonstruowano ubytki w masie poliestrowej, barwionej w kolorze marmuru. Całość zabezpieczono impregnatami, wzmocniono kolor kamienia specjalistycznymi środkami oraz nadano połysk przy pomocy wosku do konserwacji marmuru.

- Wykonawca: Andrzej Karbowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Muzeum Historyczne Miasta Tarnobrzega, Marszałek Województwa Podkarpackiego,.

Mozaika pompejańska - I w. n.e.

Prace konserwatorskie polegały przede wszystkim na przywróceniu wartości estetycznych. Usunięto gipsowe wypełnienia ubytków mozaiki. Gruntownie ją oczyszczono z brudu i pozostałych nawarstwień. Zrekonstruowano ubytki kamiennej mozaiki na podstawie analogi zachowanych elementów wzorów, z zaznaczeniem elementów wtórnych poprzez nieznaczną odmienność tonacji barw. Całość została wzmocniona poprzez zabiegi impregnacji.

- Wykonawca: Andrzej Karbowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Muzeum Historyczne Miasta Tarnobrzega.

TERKA (gm. Solina, pow. leski)

Dzwonnica cerkiewna - murowana, ok. poł. XIX.

Murowana z kamienia łamanego dzwonnica typu parawanowego w Terce to najbardziej widoczna pozostałość po zespole cerkiewnym. Zarówno dzwonnica, jak i cerkwisko, cmentarz przycerkiewny znajdują się obecnie w granicach rzymskokatolickiego cmentarza parafialnego. W latach 2017-2019 właściciel Parafia w Wołkowyi przeprowadziła kompleksowe prace konserwatorskie i restauratorskie przy zabytku. Obejmowały one odkrzaczenie i oczyszczenie dzwonnicy z nawarstwień biologicznych i zabrudzeń, usunięcie zdegradowanych fragmentów i przemurowań, wzmocnienie osłabionych partii murów polegające na flekowaniu i kitowaniu ubytków, przemurowaniu zdegradowanych fragmentów oraz założeniu klamrowania w miejscach najbardziej zagrożonych. Wzmocniono i podklejono zachowane fragmenty tynków oraz zabezpieczono przeciwwilgociowo wszystkie elementy dzwonnicy. Została także naprawiona drewniana konstrukcja do utrzymywania dzwonów.

- Wykonawca: firma RENOWATOR Paweł Madejowski, Łazy.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Solina, środki własne Parafii. (BŁD)

TORKI (gm. Medyka, pow. przemyski)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół rzymskokatolicki pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny - murowana, częściowo otynkowana, 1926-1937.

Prace remontowo-konserwatorskie prowadzone w roku 2015 obejmowały wymianę pokrycia dachowego na miedź i remont konstrukcji więźby dachowej, deskowania. Prace prowadzone w roku 2018 obejmowały wykonanie kamiennego cokołu, rekonstrukcję drzwi wejściowych głównych i bocznych.

- Wykonawca: Bartosz Szramik, Przemyśl (2015); Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław (2018).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Fundusz Kościelny (ABu.)

TRZCIANA (gm. Dukła, pow. krośnieński)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół parafialny pw. Chrystusa Króla

Dekoracja malarska wnętrza - k. XIX, autorstwa Bogdańskich z Jaślik, technika wapienno-kazeinowa na tynku i na podłożu drewnianym.

Pracami objęte zostały ściany i strop świątyni w obrębie prezbiterium, nawy i babińca. Spod wtórnych nawarstwień odsłonięto dekorację dość dobrze zachowaną. Przeprowadzono konsolidację warstw technologicznych, uzupełniono ubytki tynku i malowidła, ujednolicono kolorystycznie całość wnętrza. W partii przyziemia dokonana została rekonstrukcja warstwy malarskiej na nowych tynkach. W obrębie stropów drewnianych wzmocniono strukturalnie drewniane podobrazie. Uzupełniono tam ubytki przez flekowanie i kitowanie. Niezachowane fragmenty malowidła został zrekonstruowane. Wyeksponowano oryginalną dekorację wnętrza.

- Wykonawca: Adam Jarczy, Nowy Sącz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Krośnie, LGD Kraina Nafty, Gmina Dukła, środki własne Parafii. (AB)

Trzciana, dekoracja malarska wnętrza, po zakończeniu prac konserwatorskich

Obraz *Ukrzyżowanie* - k. XIX, olej na płótnie.

Wykonano badania nawarstwień i stwierdzono, że pod obecnie eksponowanym przedstawieniem znajduje się starsze, podobne tematycznie, ale różniące się warsztatowo. Nie zdecydowano się na odsłonięcie, gdyż transfer okazał się zbyt trudny od strony technicznej. Wykonano zdjęcie rentgenowskie pokazujące układ kompozycyjny tego wcześniejszego przedstawienia. Odczyszczono powierzchnie malowidła, płótno zdublowano, skonsolidowano warstwy technologiczne, scalono warstwę malarską, złocenia w całości wymieniono.

- Wykonawca: Adam Janczy, Nowy Sącz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Krośnie, LGD Kraina Nafty, Gmina Dukła, środki własne Parafii. (AB)

Trzciana (pow. krośnieński), obraz Ukrzyżowanie po zakończeniu prac

TRZCIANA (gm. Świlcza, pow. rzeszowski)

Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca i Matki Bożej Niepokalanej

Ołtarz boczny północny św. Anny - pocz. XVII, drewno polichromowane, pozłacane, posrebrzane.

Wysokiej klasy artystycznej ołtarz konserwowany był w latach powojennych dwukrotnie, tj. w latach 50. przez PKZ Warszawa oraz w 1993 roku przez zespół konserwatorów rzeszowskich - E. Sońską, E.P. Bakunów i T. Dziurawca. Z powodu osłabienia konstrukcyjnego pod wpływem ciężaru nastąpiły uszkodzenia zapraw i dalsza degradacja drewnianej substancji. Wykonano dla ołtarza dodatkową stalową konstrukcję nośną. Ponowiono zabiegi dezynsekcji, naprawiono ubytki zapraw i mechaniczne uszkodzenia snycerki. Zlikwidowano liczne drobne odpryski zapraw i ubytki złocień. Ponadto zlikwidowano pęknięcie na łączeniach desek w obrazie głównym *Św. Anna Samotrzecia*. Obraz *Narodzenie Marii* w predelli, ponadto obrazy *Św. Kazimierz* i *Św. Jan Kanty*, obrazy w tondach *Św. Dorota* i *Św. Barbara*, powyżej *Św. Katarzyna Sieneńska* i *Św. Elżbieta Węgierska* posiadały ubytki na styku desek podobrazy. Uzupełniono grunty, wypunktowano scalająco. Uzupełniono ubytki gruntów pod złoceniami i dozłocono detale ołtarza. Całość zawerniksowano. Ołtarz zamontowano z przesunięciem od ściany w celu zapewnienia cyrkulacji powietrza. Prace wykonano w 2015 roku.

- Wykonawca: Adam Pragłowski, Leżajsk.
- Źródła finansowania: środki własne Parafii. (MN)

TRZEŚNIÓW (gm. Haczów, pow. brzozowski)

Kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika.

Ołtarz Chrystusa Ukrzyżowanego - II poł. XVIII, struktura stolarska polichromowana, aplikacje snycerskie pozłacane, posrebrzane z laserunkami; **rzeźba Chrystusa** - pocz. XX, drewno polichromowane; **obrazy Immaculata** i **Nawiedzenie** - pocz. XX, olej, płótno.

Po badaniach stratygraficznych zdecydowano o odsłonięciu najstarszej, dość dobrze zachowanej warstwy polichromii. Na mniejszej ujawniła się dekoracja kwiatowa, którą wyeksponowano. Wymieniono większość złocień i srebrzeń wraz z gruntami, miejscowo zachowując jedynie oryginał. Wykonano zabiegi chemiczne i impregnację strukturalną drewna. Najbardziej zniszczone elementy wymieniono na nowe. Wykonano naprawy stolarskie. Na podstawie zachowanych fragmentów oryginalnej polichromii uzupełniono jej ubytki metodą scalającą. Rzeźba i obrazy nie miały wtórnych nawarstwień a ich konserwacja miała charakter zachowawczy. Obrazy odczyszczono. Płótna zdublowano. Skonsolidowano warstwy technologiczne, uzupełniono ubytki gruntów i malatury.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

Trześniów, ołtarz po zakończeniu prac

TRZEŚŃ (gm. Gorzyce, pow. tarnobrzeski)

Kościół parafialny pw. Świętej Rodziny

Polichromia ścienna chóru muzycznego - 1942-1944, Kazimierz Hajdukiewicz, technika kazeinowa.

Prace przy polichromii kościoła przeprowadzane są etapowo od 2007 roku. W etapie I (2007) przeprowadzono konserwację malowideł w kaplicach bocznych św. Barbary i św. Franciszka. W etapie II (2008) pracami konserwatorskimi objęto malowidła znajdujące się w prezbiterium. W etapie III (2009) poddano konserwacji malowidła w nawie głównej. W maju i czerwcu 2010 roku malowidła poddane do tej pory zabiegom konserwatorskim uległy zalaniu w przyziemiu do wysokości ok. 90 cm. Zakres prac przy polichromii ściennej chóru muzycznego był więc kontynuacją wcześniejszych działań konserwatorskich, a swoim zakresem obejmował przede wszystkim oczyszczenie powierzchni z zanieczyszczeń, dezynfekcję, wzmocnienie i uzupełnienie podłoża oraz warstwy malarskiej.

- Wykonawca: Małgorzata Słowik, Kraków; Magdalena Getler, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii.

TURBIA (gm. Zaleszany, pow. stalowowolski)

Kapliczka przydrożna - murowana, I poł. XIX.

W 2015 roku Gmina Zaleszany przeprowadziła prace remontowe kapliczki wraz z pełną konserwacją figury *Św. Floriana*. Prace prowadzono w oparciu o program prac konserwatorskich autorstwa Eweliny i Marcina Gruszczyńskich z Rzeszowa.

- Wykonawcy: Piotr Zawadzki, Sandomierz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Zaleszany. (DK)

TURZAŃSK (gm. Komańcza, pow. sanocki)

Zespół cerkwi greckokatolickiej, obecnie prawosławnej pw. św. Archanioła Michała – na Liście Dziedzictwa UNESCO.

cerkiew drewniana konstrukcji zrębowej, z wieżą konstrukcji słupowo-zastrzałowej, kryta obecnie gontem, 1801-1803, powiększona w 1836, gruntownie remontowana 1898.

Uzupełniono nasadzenia w wieńcu drzew otaczających cerkiew na obwodzie muru ogrodzeniowego. Przygotowano projekt architektoniczny remontu więźby dachowej cerkwi. Przewidziano w nim zastąpienie obecnej więźby wadliwie skonstruowanej na nową, której forma będzie rekonstrukcją stanu zarejestrowanego na fotografii z okresu międzywojennego.

- Wykonawca: Projekt został opracowany przez mgr inż. arch. Konrada Kochańskiego i mgr inż. arch. Tomasza Kochańskiego z Nowego Sącza. (AB)
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne.

Ołtarz boczny Matki Bożej - I poł. XIX, przemalowany przez Josefa Bukowczyka w 1898, struktura stolarska polichromowana, snycerka połączana i posrebrzana z laserunkami, ikony wykonane na desce lub płótnie techniką tłustej tempery.

Zgodnie z założeniami, co do sposobu postępowania dotyczącego wystroju wnętrza cerkwi, traktowanego jako jednolita całość stylowa, ustalono, że na strukturze stolarskiej eksponowana będzie druga warstwa chronologiczna autorstwa Bukowczyka. Zabarwienie jej, zróżnicowane w miejscach odsłoniętych w stosunku do miejsc, gdzie nie docierało światło dzienne, wymusiło korektę polichromii w celu jej ujednolicenia bliższego oryginałowi. Pod spodem zachowano warstwę z I połowy XIX wieku. Dokonane zostały naprawy z wymianą zdegradowanych elementów z uzupełnieniem ubytków w strukturze stolarskiej i dekoracji snycerskiej. Drewno poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Przy dekoracji snycerskiej zachowały się oryginalne złocenia i srebrzenia laserowane.

Zostały one utrzymane, a ubytki metodą naśladowczą zrekonstruowane. Wykonano pełną konserwację ikon: *Św. Mikołaja* na zasuwie, *Narodzin NMP* w zwieńczeniu oraz obrazu *Ofiary Abrahama* w antepedium.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AB)

Ołtarz boczny św. Archaniola Michała - I poł. XIX, przemalowany przez Josefa Bukowczyka w 1898, struktura stolarska polichromowana, snycerka pozłacana i posrebrzana z laserunkami, ikony wykonane na desce lub płótnie techniką tłustej tempery.

Podczas poprzedniej konserwacji dokonanej w latach 1990-1993 usunięta została ze struktury stolarskiej polichromia wykonana w 1898 przez Bukowczyka. Zdecydowano, że mimo jednolitego wystroju wnętrza nadanego przez tegoż malarza eksponowana będzie wcześniejsza polichromia, różniąca się swą tonacją, natężeniem koloru i deseniem od całości. Zachowała się w stopniu dostatecznym pod warstwą aranżacji konserwatorskiej, którą usunięto. Odczyszczono polichromię, uzupełniono ubytki gruntów i warstwy malarskiej. Dokonane zostały naprawy z wymianą zdegradowanych elementów z uzupełnieniem ubytków w strukturze stolarskiej i dekoracji snycerskiej. Drewno poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Przy dekoracji snycerskiej zachowały się oryginalne złocenia i srebrzenia laserowane. Zostały one utrzymane, a ubytki metodą naśladowczą zrekonstruowane. Wykonano pełną konserwację ikon związanych z tym ołtarzem.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AB)

Para świeczników – XIX, polichromia 1896 J. Bukowczyka, drewno polichromowane i pozłacane.

Świeczniki nie miały późniejszych przemalowań. Prace dotyczyły ostatniej warstwy chronologicznej. Drewno poddano zabiegom chemicznym. Wykonano naprawy stolarskie, uzupełniono ubytki drewna, gruntów i warstwy malarskiej. Większą część złoczeń wraz z gruntami wymieniono na nowe.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Gmina Komańcza. (AB)

Dekoracja malarska prezbiterium - XIX, polichromia 1896 J. Bukowczyka, drewno polichromowane i pozłacane.

Prace dotyczyły trzech ścian prezbiterium z wyłączeniem ściany ikonostasu. Miały charakter zachowawczy. Powierzchnię malowideł odczyszczono. Warstwy technologiczne skonsolidowano. Wykonano zabiegi chemiczne. Ubytki w zrębie uzupełniono flekami i kitami trocinowymi. Podklejono odspojone pasy płótna na łączeniach belek lub bardziej zdegradowane wymieniono na nowe. Uzupełniono ubytki gruntów dopasowując ich fakturę do uziarnienia oryginalnego podłoża. Odtworzono ubytki warstwy malarskiej.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl; Piotr Frączek, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Komańcza. (AB)

Turzańsk, wewnątrz po zakończeniu prac konserwatorskich

TUSZÓW NARODOWY (gm. Tuszów Narodowy, pow. mielecki)

Plebania - murowana, 1907, wzniesiona przez ekspozyta ks. Jakuba Urbańskiego.

W 2015 roku Parafia przeprowadziła prace remontowe polegające na przebudowie konstrukcji dachu i stropu oraz wymianie pokrycia dachowego. Prace prowadzono w oparciu o projekt budowlany opracowany przez mgr inż. arch. Marka Krystka z Mielca.

- Wykonawca: firma FACHMAN Stanisław Belcarz, Mielec.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Mielcu, środki własne Parafii. (DK)

TYCZYN (gm. Tyczyn, pow. rzeszowski)

Kamienica Rynek 24 - murowana, zapewne II poł. XVIII, nadbudowa II poł. XIX, remontowana 1926, wystrój elewacji z popiersiami T. Kościuszki i J. Kilińskiego, herbem miasta, do lat 60. XX siedziba Urzędu Miasta w Tyczynie.

W latach 2015-2018 kontynuacja prac remontowo-konserwatorskich rozpoczętych 2014 roku. Wykonano remont elewacji, remont wnętrza kamienicy oraz pełny zakres branżowych robót instalacyjnych.

- Wykonawca: firma BASTER-POL Bogdan Bardzik, Mogielnica.
- Źródła finansowania: środki unijne – RPO.

Kościół parafialny pw. św. Katarzyny

Ołtarz główny - barok, 1738-1745, kamień, stiuk, drewno polichromowane, pozłacane.

Ołtarz murowany, wykonany przez Gottfrieda Schultza wg projektu Jan Henryk Klemma, fundacji Jana Klemensa Branickiego. Opracowany stiukiem, w dolnej części obłożony drewnem. W 2015 roku wykonano konserwację dwóch kamiennych pozłacanych rzeźb z ołtarza głównego *Św. Jana Chrzyciela* i *Św. Longina*, rozpoczynając I etap prac przy ołtarzu. Zdemontowano rzeźby i przewieziono do pracowni, wykonano badania stratygraficzne. Usunięto ślady poprzednich reparacji

zacierających formę rzeźbiarską. Całość wyzłocono na żółtych pulmentach na poler i na mat, wg drugiej warstwy chronologicznej. Nie usuwano warstwy pierwszej - gładzonego jasnokremowego gruntu (zapewne technika chipoulin). W latach 2016-2017 kontynuowano prace wykonując wszystkie zabiegi techniczne i estetyczne. Odsłonięto odkrytą polichromię marmoryzowaną w części centralnej ołtarza. Wykonano konserwację dużych rozmiarów obrazu *Wniebowzięcie Najświętszej Marii Panny*, autorstwa Szymona Czechowicza i obrazu *Św. Katarzyna w zwieńczeniu*.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A.Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Miasto Tyczyn, środki własne. (MN)

Tyczyn, ołtarz główny

Prospekt organowy - neobarok, pocz. XX, drewno pozłacane; **balustrada chóru muzycznego** - neobarok, pocz. XX, drewno pozłacane.

W 2017 roku wykonano I etap prac technicznych przy konserwacji prospektu organowego i balustrady chóru muzycznego w ramach jednego zadania. Usunięto zmatowione powłoki lakiernicze. Wykonano dezynsekcję, impregnację, rekonstrukcję brakujących detali. Drobne ubytki w snycerskiej dekoracji uzupełniono kitem trocinowym. Wykonano rekonstrukcję złoceń, scalenie kolorystyczne bejcą spirytusową, całość drewna pokryto twardym woskiem. Po wykonanych pracach w 2018 roku uzyskano bardzo dobry efekt estetyczny, prospekt i chór muzyczny stanowią ważny element barokowego i eklektycznego wystroju wnętrza kościoła.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A.Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Miasto Tyczyn, środki własne. (MN)

Obrazy: *Zaślubiny Marii*, *Św. Kazimierz*, *Św. Jan Chrzciciel*, *Św. Anna* - 1760, Augustyn Mirys, płótno, olej, rami drewno polichromowane, detal snycerski pozłacany.

Zespół barokowych obrazów z prezbiterium kościoła parafialnego były silnie zabrudzone. Posiadały zdeformowaną, popalowaną powierzchnię, pożółkłe werniksy i wcześniejsze uzupełnienia.

Zachowane barokowe oryginalne ramy, połączane i polichromowane, ozdobione aplikacjami główek aniołków i snycerskim ornamentem liści akantu posiadały liczne uszkodzenia spowodowane żerowaniem owadów, spękania i osypywanie gruntów pod złoceniem.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Miasto Tyczyn, środki własne. (MN)

TYRAWA WOŁOSKA (gm. Tyrawa Wołoska, pow. sanocki)

Dzwonnica przy kościele parafialnym - murowana, poł. XIX.

Dzwonnica usytuowana jest na osi głównej kościoła za prezbiterium. Prace przy niej polegały na dobudowie do elewacji północnej pomieszczeń przeznaczonych na zaplecze kostnicy cmentarnej. Kostnica urządzona została w pomieszczeniu parteru dzwonnicy. Pomieszczenie parteru dzwonnicy przeznaczone na kostnicę wydzielone zostało z obecnego wnętrza drewnianym stropem belkowym umieszczonym w istniejących gniazdach po nieistniejącym stropie. Pomieszczenie to połączone zostało z dobudową przejściem w ścianie północnej. Arkadowe wejście do dzwonnicy, dotychczas otwarte, zostało zamknięte drzwiami konstrukcji drewnianej powtarzającymi kształt otworu. Otwory okienne kondygnacji wyższych zostały zamknięte oknami i żaluzjami konstrukcji drewnianej również powtarzającymi kształty tych otworów. Drewniana konstrukcja stropu oraz konstrukcje wyższych kondygnacji (konstrukcja zawieszenia dzwonów i konstrukcja dachu) zostały zaimpregnowane przed działaniem grzybów, owadów i ognia. W pomieszczeniu kostnicy pod wieżą wykonano prace konserwatorskie. Obejmowały one kamiennie-ceglaną strukturę ścian wewnętrznych – oczyszczenia mechaniczne i dezynfekcję kamienia i cegły, usunięcie wtórnych przemurowań, uzupełnienie ubytków i rozluźnionych elementów wątku, wymianę zdegradowanych spoin, położenie tynków na bazie zaprawy wapienno-cementowo-piaskowej w niszy ściany wschodniej oraz otynkowanie ościeży i nadproża otworu drzwiowego w ścianie północnej.

- Wykonawcy: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz; Halszka Granek-Smarzewska, Koszowa (prace konserwatorskie).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii (BJ/KH).

UHERCE MINERALNE (gm. Olszanica, pow. leski)

Kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika.

Ołtarz główny - ok. 1760, struktura stolarska polichromowana z dekoracją snycerską połączaną i posrebrzaną, miejscami laserowaną; obrazy olejne na płótnie.

Konstrukcja nośna ołtarza została wzmocniona. Wszystkie elementy dekorujące nastawę zdemontowano, oczyszczono i poddano impregnacji strukturalnej. Szerokie odkrywki wykonane w obrębie polichromii na skrzyniowej strukturze stolarskiej ujawniły liczne nawarstwienia historyczne. Wykonawca uznał, że najgłębiej położona warstwa, choć źle zachowana, daje podstawę do odtworzenia pierwotnej estetyki ołtarza. W związku z tym zdjęte zostały nawarstwienia, wykonano nowe grunty i powtórzono naśladowczo charakterystyczne cechy warstwy najgłębszej z zachowanych. Przedtem jednak w strukturze stolarskiej wykonane zostały niezbędne flekowania, założono kity i opracowano starannie powierzchnie gruntowane przygotowując w ten sposób podłoże pod aranżację konserwatorską polichromii. Stan zachowania polichromii na rzeźbach figuralnych okazał się znacznie lepszy, co pozwoliło na podjęcie działań o charakterze zachowawczym. W obrębie ornamentacji snycerskiej wymieniono grunty i wykonano nowe złocenia i srebrzenia różnicując je na poler i mat. Kolumny utrzymano w tonacji struktury akcentując je jedynie przez

wypolerowanie ich powierzchni, co nadało ołtarzowi przestrzenności i elegancji właściwej dla ducha epoki, w której powstał. Konserwacji poddano też obrazy związane z tym ołtarzem. Prace przy ołtarzu zakończono w 2018 roku.

- Wykonawca: Joanna Jasiewicz-Witczak, Łańcut.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Olszanica, środki własne Parafii. (AB)

Uherce Mineralne, ołtarz główny po zakończeniu prac konserwatorskich

ULUCZ (gm. Dydnia, pow. brzozowski)

Cerkiew greckokatolicka pw. Wniebowzięcia Pańskiego

Ściany i sklepienia w obrębie nawy i przedsionka - konstrukcji zrębowej, lico belek starannie opracowane pod względem ciesielskim, śladowe fragmenty pobiał XVII-XX.

Wykonano drobne korekty w licu zrębu poprzez wstawienie fleków drewnianych bądź kitów, w celu uzyskania jednolitej powierzchni. Mechanicznie usunięto siedliska pleśni i grzybów, zabezpieczano drewno pod względem chemicznym. W trakcie badań znaleziono relikty pobiał. Na tej podstawie dokonano aranżacji wnętrza wprowadzając na ściany i sklepienia półkryjąco kładzioną biel, nawiązując do pierwotnego efektu estetycznego. Zrezygnowano z dotychczasowego ekspozowania nagich, pociemniałych od impregnatów belek zrębu. Odtworzone laserunkowo, lekko rozwibrowane pobiałe rozjaśniły znacznie wnętrze, co sprzyja modulacji światła wpadającego przez niewielkie otwory okienne, wydobywającego z mroku zróżnicowane płaszczyzny ścian i sklepienia.

- Wykonawca: Krystyna Stawowiak i Łukasz Stawowiak, Kraków.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Muzeum Budownictwa Ludowego, środki własne Parafii. (AB)

Ulucz, cerkiew

USTROBNA (gm. Wojaszówka, pow. krośnieński)

Kościół parafialny pw. Jana Kantego - murowany, 1857-1877 wg projektu arch. Teofila Żebrawskiego.

Kościół zbudowany jest w stylistyce neogotyckiej z cegły palonej, nietynkowany, na cokole z kamienia ciosanego. Na skrzyżowaniu kalenic strzelistych dachów nawy i transeptu znajduje się wieżyczka z sygnaturką, natomiast w fasadzie - czworoboczna wieża z ośmiobocznym zwieńczeniem nakrytym daszkiem namiotowym. Zgodnie z odnalezionym w Archiwum Diecezjalnym w Przemyślu oryginalnym projektem kościoła z 1859 roku, wieża w fasadzie miała być wyższa o jedną kondygnację i zwieńczona dachem iglicowym z wieńcem małych wieżyczek u podstawy. Projekt ten nie został w pełni zrealizowany – nie wzniesiono ostatniej kondygnacji wieży i do roku 2018 wieża nakryta była niskim tymczasowym daszkiem namiotowym. Dokończenie budowy nastąpiło z inicjatywy obecnego proboszcza ks. Artura Progorowicza i poprzedzone zostało projektem ostatniej kondygnacji wykonanym w oparciu o odnalezione oryginalne XIX-wieczne rysunki autorskie. Nadbudowę w postaci ostatniej ośmiobocznej kondygnacji wieży ze strzelistym dachem iglicowym z wieńcem ośmiu małych wieżyczek u podstawy wykonano z nietynkowanej cegły o kształcie i kolorystyce nawiązujących do oryginalnej cegły, z której wybudowany jest kościół z dachem pokrytym blachą miedzianą. Nadbudowa wieży kościoła w Ustrobnej, z uwagi na zachowany oryginalny, ale nie w pełni zrealizowany projekt oraz wolę parafii dokończenia budowy, stanowi jeden z nielicznych przykładów współczesnej inwestycji budowlanej w obiekcie zabytkowym, która zarówno pod względem ideowym, jak i wykonawczym, pozwoliła na uobecnienie w XXI wieku historycznej XIX-wiecznej koncepcji projektowej. Nadbudowana ostatnia kondygnacja wieży wraz z dachem stanowi ostatni etap realizacji pierwotnego projektu kościoła. Inwestycja ta była możliwa dzięki sfinansowaniu jej przez Pana Ryszarda Konstantego, jako wotum wdzięczności za ocalenie z wypadku. Przy wieży wykonana została także konserwacja istniejącej trzeciej, ceglano-kamiennej kondygnacji, obejmująca mechaniczne i chemiczne oczyszczenie powierzchni i wzmocnienie struktury muru ceglano-kamiennego, uzupełnienie ubytków kamienia i cegły masami mineralnymi, wykonanie nowego spoinowania oraz impregnacja powierzchniowa elewacji. Wcześniej, bo w 2016 roku, we wnętrzu kościoła wykonana została konserwacja kamieniarki okna w północno-zachodniej elewacji prezbiterium, obejmująca oczyszczenie i uzupełnienie struktury kamienia, uzupełnienie ubytków i spoinowania oraz impregnację.

- Wykonawcy: Generalny Wykonawca i Fundator nadbudowy: Ryszard Konstanty. Podwykonawca: firma JETIKA Tadeusz Jewiarz, Krosno; konserwacja elewacji: Hubert Lipka, Krosno; konserwacja kamieniarki we wnętrzu: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: nadbudowa wieży - Ryszard Konstanty; konserwacja we wnętrzu i konserwacja elewacji - Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii.

Para ołtarzy bocznych - neogotyckie, k. XIX, struktura stolarska i snycerka politurowane, złocenia i srebrzenia nieszlachetne, laserunki i brokat.

Prace zakończono w 2015 roku. Strukturę stolarską oraz dekorację snycerską poddano zabiegom chemicznym i impregnacji strukturalnej. Dokonane zostały naprawy stolarskie z nieznaczną wymianą zdegradowanych elementów konstrukcyjnych, z uzupełnieniem ubytków i rekonstrukcją zniszczonych fragmentów detalu snycerskiego. Wyeksponowana została naturalna powierzchnia politurowanego drewna. Złocenia i srebrzenia wykonano w technice szlagmetalalu zgodnie z pierwotnie zastosowaną w ołtarzach technologią.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Wojaższówka, środki własne Parafii. (AB)

Ustrobnia, para ołtarzy bocznych po zakończeniu prac

Ambona - k. XIX, struktura stolarska mazerowana z rzeźbami niepolichromowanymi i z dekoracją snycerską pozłacaną.

Wykonano badania stratygraficzne, które wykazały, że oryginalny mazerunek został wtórnie przemalowany. Zachowały się nieliczne ślady oryginału bez późniejszych ingerencji i one stały się podstawą do uzyskania ostatecznego efektu estetycznego przeprowadzonej konserwacji. Przemalowania usunięto ze struktury i rzeźb. Drewno poddano zabiegom chemicznym i impregnacji. Wykonano naprawy stolarskie. Przy dekoracji snycerskiej zachowały się ślady oryginalnego złocenia, które odtworzono.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Wojaższówka, środki własne Parafii. (AB)

Ustrobną, ambona po zakończeniu prac konserwatorskich

Stolarka drzwiowa - neogotycka, k. XIX, konstrukcja stolarska polichromowana.

Prace dotyczyły pary bliźniaczych drzwi prowadzących z prezbiterium do zakrystii i skarbczyka. Powierznię stolarki odczyszczono, usunięto wtórne nawarstwienia, wykonano naprawy stolarskie, w miejscach ubytków założono fleki. Przeprowadzono zabiegi chemiczne. Odtworzono polichromię. Poddano konserwacji elementy metalowe.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Gmina Wojaszówka, środki własne Parafii. (AB)

Ustrobną, stolarka drzwiowa po zakończeniu prac

Zespół dworsko-parkowy - budynek dworu, stajnia, spichlerz, park - I poł. XIX.

Zabytkowy budynek dworu wraz z otaczającym parkiem krajobrazowym, dawną stajnią i spichlerzem w Ustrobnej powstał w I połowie XIX wieku i obecnie objęty jest ochroną konserwatorską. Zabudowania te, pomimo przebudów do dnia dzisiejszego zachowały historyczną formę architektoniczną oraz detal elewacji. Największym przekształceniom uległ budynek stajni, który był najbardziej zniszczony, niemniej jednak jego remont i przebudowa wykonane zostały z zachowaniem jego istotnych cech architektonicznych. Obecnie budynek dawnej stajni wykorzystywany jest, jako obiekt produkcyjny. W latach 2016-2018 przy obiektach zabytkowych na terenie zespołu prowadzone były szeroko zakrojone prace remontowe i konserwatorskie, obejmujące dwór, spichlerz oraz park. Przy **dworze** wykonano: remont więźby dachowej, częściową wymianę i remont pozostałego ceramicznego pokrycia dachowego wraz z obróbkami blacharskimi, przemurowanie kominów ponad dachem, remont blaszanego pokrycia dachu werandy przy elewacji wschodniej, wymianę rynien i rur spustowych. Na poddaszu wykonano nową stalową konstrukcję wsporczą więźby dachowej, odciążającą drewniany belkowy strop nad parterem, a w ścianach szczytowych odtworzono okna. Strop ten wyremontowano i odtworzono tynk wapienno-cementowy na deskowym podbiciu pod stropem. We wnętrzach budynku wykonano nowe instalacje elektryczne, nowe posadzki parkietowe i gresowe oraz wykonano remont wypraw tynkarskich we wszystkich pomieszczeniach parteru i piwnic. Oczyszczono z zabrudzeń dobrze zachowane kamienne kolumny i podokienniki dawnej werandy. W ramach remontu w otoczeniu budynku dworu wykonano drenaż odwadniający, przebudowano zewnętrzne betonowe schody wejściowe do piwnic pod werandą oraz odnowiono istniejący podjazd dla osób na wózkach przy wejściu bocznym w elewacji zachodniej, a także wykonano nową instalację odgromową. Przy budynku **spichlerza** wykonano: remont konstrukcji więźby dachowej wraz z jej impregnacją oraz dociepleniem stropu nad ostatnią kondygnacją, wymianę zdegradowanego pokrycia z dachówki karpiówki na nową dachówkę wraz z wymianą obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych, przemurowanie kominów ponad dachem oraz montaż nowej instalacji odgromowej. Na terenie **parku** wykonano: rekonstrukcję ścieżek spacerowych oraz remont dróg, montaż elementów małej architektury i oświetlenia parku. Na obrzeżu placu przed dworem ustawiony został pomnik „Na Szlaku Orłąt Lwowskich” poświęcony pochodzącym z Ustrobnej i okolic obrońcom Lwowa. Pomnik usytuowano na skraju otwartego wnętrza parkowego przed budynkiem dawnego dworu na tle zwartej bryły zieleni parkowej. Pomnik nawiązuje do występujących na terenie parków historycznych elementów tzw. małej architektury parkowej. Ponadto, lokalizacja pomnika w sąsiedztwie położonego na terenie zespołu dworsko-parkowego budynku szkoły podstawowej w Ustrobnej, poprzez nawiązanie do bohaterskich postaw obrońców Lwowa, posiada dodatkowo walor edukacyjny i patriotyczny.

- Wykonawcy: Zakład Budowlany Frysztak Waclaw Drogoń, Glinik Dolny.
- Źródła finansowania: środki unijne - RPO; Gmina Wojażówka. (KH)

USTRZYKI DOLNE (gm. Ustrzyki Dolne, pow. bieszczadzki)

Kościół parafialny pw. Matki Bożej Bieszczadzkiej i Wniebowzięcia Najświętszej Marii

Panny - murowany, 2 ćw. XVIII, konsekracji świątyni dokonał bp przemyski Wacław Hieronim Sierakowski 1743, orientowany, jednonawowy z węższym, zakończonym półkuliście prezbiterium, do którego północnej ściany dostawiona jest zakrystia.

Kościół parafialny w Ustrzykach Dolnych-Jasieniu utrzymany jest w stylu barokowym, prezentując przy tym skromny program architektoniczny. W roku 2015 wykonano prace remontowe przy dachu świątyni. Wymienione zostały zniszczone i uszkodzone elementy więźby dachowej oraz wykonano nowe, pełne deskowanie dachu nad zakrystią, wraz z ich impregnacją. Wymieniono pokrycie dachu nad zakrystią na nowe z blachy stalowej ocynkowanej wraz z obróbkami blacharskimi,

rynnami i rurami spustowymi. Przemurowano ceglany komin przy zakrystii. Oczyszczono blaszane pokrycie dachowe nad prezbiterium w obrębie powierzchni płaskich, obróbek blacharskich i rynien, oraz je pomalowano. W roku 2016 kontynuowano te prace - oczyszczono blaszane pokrycie dachowe nawy i sygnaturki oraz rynien i rur spustowych. Wykonano malowanie tych powierzchni oraz konserwacji poddano metalowe krzyże sygnaturki i szczytu kościoła.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (JU)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół filialny Parafii Rzymskokatolickiej pw. św. Józefa w Ustrzykach Dolnych. - murowany z kamienia łamanego otynkowany i bielony, 1831-1838 na planie prostokąta, dach blaszany z wieżyczką na sygnaturkę.

Poddano konserwacji blaszane pokrycie dachu, oczyszczono je z ognisk korozji i nawarstwień wtórnych, pomalowano dwukrotnie metodą natryskową. Naprawiono i pomalowano obróbki blacharskie, rynny i rury spustowe.

- Wykonawca: firma ASTAL Adam Sagan, Jeżowe.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (AO)

Kaplica grobowa Lenartowiczów na cmentarzu parafialnym - murowana, 1903, neogoty.

Kaplica została wzniesiona z fundacji doktora Romana Lenartowicza, który wybudował ją dla swojej żony Wincenty, zmarłej w połogu po urodzeniu córki Romany. Roman Lenartowicz zapisał się w historii miejscowości, jako doskonały lekarz i wielki społecznik. Kaplica wraz z wyposażeniem na przestrzeni ponad 110-letniej historii zachowała swój pierwotny wystrój oraz formę.

Prace konserwatorsko-remontowe trwały od 2014 roku. W 2015 roku w trakcie II etapu prac na ścianach zewnętrznych wykuto zdegradowane spoiny. Ściany zostały również oczyszczone i przeprowadzono dezynfekcję wątku ceglanoego i kamienia, impregnację strukturalną oraz podklejono rozwarstwienia w cokole kamiennym. Zawilgocenie ścian zredukowano przez wykonanie opaski filtracyjnej wokół budynku. Ubytki cegieł i piaskowca zostały uzupełnione oraz wykonano nowe spoinowanie. Ściany zostały poddane hydrofobizacji. We wnętrzu usunięto odspojenia i zasolenie tynku, aby móc wykonać dezynfekcję murów. Dolne partie ścian pokryto tynkiem szerokoporowatym. Na sklepieniu zrekonstruowano wyprawy tynkarskie oraz profil gzymsów w technologii tradycyjnej. Zszyto pęknięcia konstrukcyjne oraz wykonano rekonstrukcje kolorystyki w technologii emulsyjnej, zgodnie z oryginalnymi rysunkami i projektem wystroju malarskiego ks. prof. Władysława Luteckiego. W roku 2017 prace objęły montaż ołtarza na posadzce, którą poddano rekonstrukcji naśladowczej. Kompozycja z elementami dekoracji figuralnej, florystycznej i ornamentalnej, która zachowała się znikomo, została zrekonstruowana w technologii lateksowej z zastosowaniem oryginalnych projektów z 1923 roku ks. prof. Luteckiego.

- Wykonawca: Sandra Benedyk-Dyl, Sanok.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (AF)

Ołtarz z kaplicy grobowej Lenartowiczów - ok. 1903, drewno dębowe, lakierowane ze złoceniami na pulment oraz detalami snycerskimi.

W roku 2016 prace konserwatorskie objęły całość ołtarza. Nastawa oraz stół ołtarzowy zdemontowano i przeprowadzono zabiegi dezynfekcji i dezynsekcji w warunkach pracowni. Usunięto zbielałą politurę oraz zaimpregnowano elementy stolarskie. Zbutwiały stopień pod stół ołtarzowy został wymieniony na dębowy. Stolarskich napraw wymagały rozspojone deski stołu oraz elementy nastawy. Drewniany krucyfiks, który jest elementem retabulum, również został poddany pracom konserwatorskim. Ubytki snycerskie drewna uzupełniono kitami żywicznymi. Scalono kolorystycznie

całość bejca spirytusową w kolorze brązu i lakierem z żywicy akrylowej. Złocenia wykonano złotem płatkowym.

- Wykonawca: Sandra Benedyk-Dyl, Sanok.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (AF)

USTRZYKI GÓRNE (gm. Lutowiska, pow. bieszczadzki)

Kościół parafialny pw. św. Anny

Ikona Chrystus Nauczający (pochodzi z nieistniejącej cerkwi z Krowicy Samej) - tempera na desce, XVII i XIX.

W trakcie badań ustalono, że zachowały się trzy warstwy chronologiczne powtarzające konsekwentnie ten sam motyw ikonograficzny. Zdecydowano się eksponować najpóźniejszą warstwę zachowując jednolitość przedstawienia. Wzmocniono drewniane podobrazie, oczyszczono lico obrazu. Uzupełniono ubytki w warstwie malarskiej. Zachowano złoczone tło. Srebrzenia w obrębie ramy zostały zrekonstruowane. Prace wykonano w latach 2015-2016.

- Wykonawca: Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AB)

WADOWICE DOLNE (gm. Wadowice Górne, pow. mielecki)

Kościół parafialny pw. św. Franciszka z Asyżu - murowany, 1911, uszkodzony 1939-1945, odnowiony 1945-1948, remontowany 2012, 2014.

W latach 2017-2018 Parafia wykonała prace remontowo konserwatorskie kościoła, obejmujące: wykonanie izolacji fundamentów wraz z ich ociepleniem, odwodnienie terenu, wykonanie tynków renowacyjnych wewnątrz świątyni oraz wykonanie okładzin cokołu kościoła.

- Wykonawca: firma STOP-MAL Kazimierz i Czesława Stopa, Jamy.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Mielcu, środki własne Parafii. (DK)

WALAWA (gm. Orły, pow. przemyski)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół parafialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa - murowana, 1791.

W 2017 roku wykonano prace polegające na wymianie pokrycia dachu na kopule oraz konserwację krzyża z kulą wieńczącą kopułę świątyni. W roku 2018 kontynuowano prace przy pokryciu dachowym nad prezbiterium wymieniając blachę ocynkowaną na miedzianą z impregnacją więźby i stropu.

- Wykonawca: firma AR-BUD Arkadiusz Urban.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Orły. (WW)

WAPOWCE (gm. Przemyśl, pow. przemyski)

Dzwonnica w zespole cerkiewnym, obecnie kościoła filialnego Parafii Rzymskokatolickiej w Kuńkowcach - drewniana, ok. poł. XIX.

Dzwonnica w Wapowcach jest elementem dawnego założenia drewnianej cerkwi greckokatolickiej z I połowy XIX wieku, która w 1876 roku została zastąpiona obecnie zachowaną, murowaną świątynią. Cały zespół jest jednym z najbardziej kompletnych założeń przestrzennych - usytuowany przy głównej drodze do Przemyśla, otoczony jest ogrodzeniem, z zachowanymi

głównymi elementami: świątynią, dzwonnica, cmentarzem, starodrzewem; stanowi cenny element krajobrazu kulturowego tego terenu. Usytuowana jest w bezpośrednim sąsiedztwie kościoła, na nieco pochyłym terenie, co przy zniszczeniach fundamentów i podwalin, a również niestabilnych (w części brakujących) łączeń konstrukcji spowodowało znaczne zachwianie statyki obiektu. W rezultacie bryła mocno się przechyliła, grożąc powaleniem. W związku z takim zagrożeniem, w 2016 roku wykonany został gruntowny remont dzwonnicy obejmujący ustabilizowanie konstrukcji poprzez wypionowanie, wzmocnienie fundamentów i podwalin, remont drewnianej konstrukcji z wykonaniem nowego szalowania ścian oraz nowego pokrycia dachu w miejscu całkowicie skorodowanego, a również wymianę całkowicie zdegradowanych elementów wyposażenia – stolarki, drewnianych żaluzji, posadzki. Wszystkie te działania uwzględniły zachowanie obiektu w istniejącej bryle, z zachowaniem w większości elementów oryginalnych.

- Wykonawca: firma PRO-BUD Piotr Kawiński, Pikulice.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (IZ)

WARZYCE (gm. Jasło, pow. jasielski)

Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca

Ołtarz boczny Serca Jezusowego - 2 ćw. XX, eklektyczny z elementami neogotyku, struktura stolarska wykonana z drewna, polichromowana, snycerka pozłacana; **obrazy: *Misericordia Domini* - XVII; *Matka Boska Częstochowska* - XX**, olej na płótnie.

W strukturze stolarskiej uzupełniono ubytki i wzmocniono połączenia elementów konstrukcyjnych. Przeprowadzono zabiegi chemiczne. Zrekonstruowano brakujące partie detalu snycerskiego. Odślonięto fragmenty oryginalnej polichromii, które posłużyły do naśladowczego przemalowania całości ołtarza. Partie pokryte szlagmetalem zastąpiono złotem płatkowym. Wykonano pełną konserwację obrazu *Matki Bożej Częstochowskiej ze zwieńczenia*. Obraz *Misericordia Domini* konserwowany był w poprzednich latach. Wymienione zostały dwie rzeźby z bocznych wnęk – zrekonstruowano je w drewnie z powtórzeniem polichromii, jaką posiadały. Prace zakończone zostały w 2016 roku.

- Wykonawca: firma ARTIFICIUM Elżbieta Bakun, Piotr Bakun, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Jasło, środki własne Parafii. (AB)

Ołtarz boczny Serca Jezusowego, po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

Prospekt organowy – 1911, z fabryki braci Rieger w Jägerndorf.

Oczyszczono poszczególne elementy z zabrudzeń, wykonano naprawy stolarskie, wymieniono zdegradowane elementy. Przeprowadzono zabiegi chemiczne. Uzupełniono ubytki drewna, zapraw oraz warstwy malarskiej w obrębie odsłoniętego oryginału. Na tej podstawie zrekonstruowano w całości polichromię. Źle zachowane złocenia powtórzono w technologii oryginalnej.

- Wykonawca: firma ARTIFICIUM Elżbieta Bakun, Piotr Bakun, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Jasło, środki własne Parafii. (AB)

Dekoracja malarska naw i chóru muzycznego - l. 60.XX, postmodernistyczna, autorstwa Zygmunta Wiglusa z Krakowa, wykonana w technice klejowej.

Prace były kontynuacją działań wykonanych już wcześniej w obrębie prezbiterium i pierwszego przęsła nawowego. Zachowano malowane bezpośrednio na ścianach obrazy Drogi Krzyżowej, mimo że odnaleziono zostały w komplecie obrazy sztalugowe o tej samej tematyce, wcześniej zdobiące wnętrze kościoła. Obrazy te zachowano i poddano pełnej konserwacji. Ze względu na potrzebę zachowania jednolitości dekoracji wnętrza utrzymano koncepcję estetyczną nadaną mu w latach 60.XX wieku. Wzmocniono strukturę tynków. Malowidła odczyszczono z zabrudzeń. Przemalowano je po formie nieznacznie modyfikując drugorzędne motywy, które według oceny wykonawcy mogły wprowadzać dysharmonię.

- Wykonawca: firma ARTIFICIUM Elżbieta Bakun, Piotr Bakun, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Gmina Jasło, środki własne Parafii. (AB)

Warzyce, dekoracja malarska kościoła po zakończeniu prac konserwatorskich

Trzy feretrony - II poł. XVIII do pocz. XX, struktura snycersko-stolarska polichromowana, połączana i posrebrzana z laserunkami, obrazy olejne na płótnie rozpiętym na drewnianym podłożu.

Prace dotyczyły feretronów z przedstawieniami: *Hodegetrii i Św. Scholastyki; Św. Franciszka Serafickiego i Matki Bożej Różańcowej; Trójcy Świętej i Immaculaty*. Zostały usunięte wtórne nawarstwienia ze struktur snycersko-stolarskich i obrazów. Wykonano zabiegi chemiczne łącznie z impregnacją strukturalną. Sklejono pęknięcia, wstawiono fleki w miejscach ubytków, zrekonstruowano niezachowane fragmenty ornamentacji. Płócienne podobrazie poddano działaniom naprawczym, a tam gdzie istniała potrzeba wykonano dublaż. Uzupełniono ubytki w warstwach podobrazia, malaturze, złoceniach i srebrzeniach z odtworzeniem laserunków. Utrzymano fazy historyczne na obiektach, które uległy przekształceniu w różnych okresach swego funkcjonowania. Niektóre z nich wymagały aranżacji konserwatorskiej w celu pogodzenia różnic stylowych uwidaczniających się w ramach kompozycji.

- Wykonawca: firma ARTIFICIUM Elżbieta Bakun, Piotr Bakun, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Jasło, środki własne Parafii. (AB)

WERYNIA (gm. Kolbuszowa, pow. kolbuszowski)

Kaplica dworska

Polichromia - 1873, technika klejowa.

W 2015 roku wykonano remont kaplicy usytuowanej w obrębie parku w zespole dworskim hr. Zdzisława Tyszkiewicza. Ściany przemalowane były luszczącą się białą farbą emulsyjną, tynki spękane, odspojone od podłoża. Silnie zawilgocenie do ok. 1 m od poziomu posadzki było przyczyną

zaplanowania skucia tynków i założenia tynków szerokoporowych - renowacyjnych. Stolarka okienna również została poddana konserwacji. Polichromia została przebadana sondażowo. Usunięto przemalowania, uzupełniono warstwę malarską w tonacji błękitnej.

- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Kolbuszowie, środki własne. (MN)

WIELKIE OCZY (gm. Wielkie Oczy, pow. lubaczowski)

Cerkiew greckokatolicka pw. św. Mikołaja Cudotwórcy - murowano-drewniana, 1925.

Cerkiew pw. św. Mikołaja Cudotwórcy wzniesiona została w 1925 roku w rzadkiej na terenie Podkarpacia technice „pruskiego muru”. Nieużytkowana i nieremontowana od czasu powstania, do 2015 roku stanowiła własność Skarbu Państwa. W latach 2008-2014 Starostwo Lubaczowskie przeprowadziło prace zabezpieczające. Ale dopiero w 2015 roku, po przejęciu obiektu przez Gminę Wielkie Oczy, rozpoczęto planowy, etapowo prowadzony remont kapitalny cerkwi. W 2015 roku wykonano prace przy fundamentach i ścianach; w latach 2016-2017 przy konstrukcji kopuły i jej pokryciu, odeskowaniu tamburu i wymiany lisic. Prace są kontynuowane.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Wielkie Oczy. (IZ)

WIELOPOLE SKRZYŃSKIE (gm. Wielopole Skrzyńskie, pow. ropczycko-sędziszowski)

Kościół rzymskokatolicki pw. św. Sebastiana

Rzeźby Św. Wojciech i Św. Stanisław - renesans, XVI, drewno polichromowane, pozlacane.

Rzeźby pierwotnie zapewne były częścią dawnego ołtarza głównego w kościele parafialnym. Odnalezione zostały w ostatnich latach i niestety oddane do odnowienia bez konsultacji z urzędem konserwatorskim. Pokryte zostały grubą warstwą farb olejnych i brązem. Prace polegały na wykonaniu badań, usunięciu wadliwych efektów odnawiania (uzupełnienia formy rzeźbiarskiej wykonane były gipsem) i warstw przemalowań. Wykonano wzmocnienie konstrukcyjne dla stabilizacji rzeźb w pionie. Po wykonanych pracach rzeźby stanowią element ekspozycji Muzeum Diecezjalnego w Rzeszowie.

- Wykonawca: Kompleksowa Konserwacja Zabytków M. Filip, A. Filip, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Gmina Miasta Rzeszowa. (MN)

Obraz *Matki Bożej Różańcowej* - barok, XVIII, płótno, olej.

Oczyszczono obraz z zabrudzenia. Zmieniono pociemniały werniks. Poprawiono naciąg płótna.

- Wykonawca: Stanisław Kłosowski, Kraków.
- Źródła finansowania: środki własne Parafii. (MN)

Wielopole Skrzyńskie, obraz Matka Boska Różańcowa

Organy - pocz. XX.

Instrument organowy posiadał zużyte w znacznym stopniu dmuchawę, miechy, regulator, trakturę. W częściach drewnianych obserwowano żerowanie owadów szkodników drewna. Prace przywróciły sprawność techniczną i brzmieniową instrumentu.

- Wykonawca: Tomasz Marek Nagalski, Warszawa.
- Źródła finansowania: Gmina Wielopole Skrzyńskie, środki własne Parafii. (MN)

Dawna plebania tzw. Kantorówka

Piec kaflowy - międzywojnie, ceramika glazurowana.

Podczas prac remontowych starej plebanii stwierdzono, że piec kaflowy w jednej z sal - zapewne dawnej jadalni - znajduje się w złym stanie zachowania, nienadającym się do ekspozycji w czasie użytkowania plebanii przez Ośrodek Dokumentacji i Historii Regionu - Muzeum Tadeusza Kantora. Piec posiada wartość historyczną, pochodzi z okresu międzywojennego oraz ujęty jest wojewódzką ewidencją zabytków. Konieczność jego konserwacji podnoszona była podczas komisji konserwatorskiej, w efekcie czego Gmina Wielopole Skrzyńskie podjęła się, jako dodatkowe zadanie, ją przeprowadzić. Program prac, opracowany przez wykonawcę p. Macieja Leonowicza, zakładał zgodnie z zaleceniami konserwatorskimi, zachowanie w sposób maksymalny pierwotnej substancji kafli i uzupełnienie ubytków. Kafle, uszkodzone na skutek wilgoci zostały zdemontowane i ponownie ustawione na izolowanym podłożu. Wykonanie prac pozwoliło na przywrócenie pierwotnego odbioru estetycznego obiektu. Piec po wykonanych pracach w 2018 roku będzie pełnił rolę ekspozycyjną (bez możliwości jego użytkowania).

- Wykonawca: Maciej Leonowicz, Kłębowo.
- Źródła finansowania: Gmina Wielopole Skrzyńskie. (MN)

Polichromia ścienna - pocz. XX, technika klejowa.

Po wykonaniu prac remontowych niezbędne było wykonanie napraw polichromii ściennej w tzw. jadalni. Polichromia konserwowana była w latach 90. XX wieku przez Magdalenę Frączek. Wykonanie uzupełnień i napraw powierzono temu samemu wykonawcy.

- Wykonawca: Magdalena Frączek, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Gmina Wielopole Skrzyńskie (MN)

Kapliczka na Rynku

Rzeźby Św. Sebastiana i Św. Floriana - barok ludowy, k. XVIII-pocz. XIX, drewno polichromowane.

Rzeźby Św. Floriana i Św. Sebastiana stanowią wyposażenie architektonicznej kapliczki usytuowanej w centrum rynku z ekspozycją od strony głównej drogi przejazdowej wiodącej przez Wielopole Skrzyńskie - umieszczonych tam, jako patronów chroniących m.in. od pożaru, wojen i chorób zakaźnych. Rzeźby złączone są jedną wspólną podstawą umocowaną do murowanego cokołu. Stan ich zachowania był zły - były wielokrotnie przemalowane, posiadały ubytki, złuszczenia i ślady żerowania owada-drewnojada. Niezbędne było wykonanie wszystkich zabiegów technicznych i estetycznych, co pozwoliło na zachowanie substancji i poprawiło odbiór estetyczny obu rzeźb - istotnego elementu krajobrazu kulturowego Wielopola Skrzyńskiego i jego okolic. Prace wykonano w 2017 roku.

- Wykonawca: Stanisław Kłosowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Gmina Wielopole Skrzyńskie. (MN)

Cmentarz parafialny

Nagrobek ofiar rabacji 1846 - piaskowiec polichromowany, tablica-marmur; **nagrobek Ferdynanda Skrzyńskiego** - 1853, żeliwo, odlew, piaskowiec.

W 2014 roku podczas inspekcji konserwatorskiej stwierdzono zły stan zachowania obu nagrobków. Po wpisie do rejestru zabytków prace konserwatorskie wykonano w 2017 roku - staraniem sołtysa Wielopola P. Janusza Misiory. Stan zachowania nagrobków był zły. Niezbędne było wykonanie wszystkich zabiegów technicznych i estetycznych, rozpoczynając od demontażu i stabilizacji podłoża, wzmocnienia substancji kamienia, uzupełnienia ubytków. Uczytelniono cenne historyczne inskrypcje. Uzyskano bardzo dobry rezultat i prawidłowy odbiór estetyczny obu nagrobków, przedłużając ich istnienie i zachowując cenne świadectwo historyczne dla miejscowości.

- Wykonawca: Stanisław Kłosowski, Kraków
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Wielopole Skrzyńskie. (MN)

Nagrobek Ferdynanda Skrzyńskiego

Wielopole Skrzyńskie, pomnik ofiar rabacji 1846

WIETLIN (gm. Laszki, pow. jarosławski)

Cerkiew grekokatolicka, obecnie kościół parafialny pw. Najświętszej Marii Panny - murowana, 1819, gruntowny remont 1969-1972.

W roku 2015 wykonane zostały prace w zakresie izolacji pionowej i poziomej ścian, wykonania podłóży posadzkowych, uzupełnienia tynków, odtworzenia drzwi zewnętrznych, wykonania dwóch okien drewnianych w zakrystii, malowania ścian, odtworzenia portalu zewnętrznego. W roku następnym wykonane zostały prace przy murze ogrodzeniowym w dawnym zespole cerkiewnym obejmujące skucie tynków zewnętrznych i wewnętrznych na całym obwodzie muru. Wykonano uzupełnienia ubytków cegieł oraz prace remontowo-konserwatorskie, w tym nałożenie tynków renowacyjnych, wykonanie kamiennej płyty odbojowej, konserwację bramy i furtki wejściowej na teren kompleksu. W roku 2018 przystąpiono do drugiego etapu prac przy murze ogrodzeniowym, które były kontynuacją z roku poprzedniego.

- Wykonawca: Zakład Remontowo-Budowlany Zbigniew Cebulak, Jarosław; firma RENOWATOR Paweł Madejowski, Łazy.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Laszki, środki własne Parafii. (MBB)

WIETRZNO (gm. Dukla, pow. krośnieński)

Kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła

Ambona - ok. 1700 i II poł. XIX, struktura stolarska polichromowana, dekoracja ornamentalna malowana.

Prace prowadzono w latach 2015-2016. Poprzedziło je rozpoznanie stratygrafii, ujawniające w obrębie kosza dwie wtórne warstwy leżące na oryginalnej polichromii z ok. 1700 roku. Natomiast na baldachimie brak tej warstwy wskazywał na późniejszy czas jego powstania. Zachowana na nim

polichromia nawiązywała do wcześniejszej, dlatego nie było trudności uzyskania jednolitego wyrazu estetycznego całości. Usunięto wtórne nawarstwienia. Drewno poddano zabiegom chemicznym i strukturalnej. Wykonano naprawy stolarskie. Uzupełniono ubytki drewna, zapraw oraz warstwy malarskiej w obrębie odsłoniętego oryginału. Malowaną dekorację ornamentalną w części zrekonstruowano, a miejscami zaaranżowano nawiązując do zachowanego wzornictwa i schematu kompozycyjnego.

- Wykonawca: Adam Janczy, Nowy Sącz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

Wietrzno, ambona po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

Malowidło w przedsionku - XVII, technika temperowa na belkach zrębu nawy.

Zachował się fragment malowidła przedstawiającego anioła podtrzymującego kotarę. Malowidło odczyszczono, skonsolidowano warstwy technologiczne. Wykonano zabiegi chemiczne, łącznie z impregnacją. Ubytki drewna uzupełniono flekami. Uczytelniono przedstawienie w miejscach gdzie ingerencja nie budziła wątpliwości. Prace miały charakter zachowawczy.

- Wykonawca: Adam Janczy, Nowy Sącz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

Obraz Najświętszej Maryi Panny z Dzieciątkiem - gotycki, pocz. XVI, tempera na desce, tło złożone.

Wykonana została korekta połączeń stolarskich w obrębie odwrocia tablicy. Od strony lica usunięto warstwę ostatniej konserwacji. Oczyszczono oryginał w obrębie malatury podklejając odspojenia, uzupełniając ubytki gruntów i warstwy malarskiej. Uczytelniono rysunek fałdów Maryi. Zachowano grunty tła i położono na nich srebro płatkowe ze złocistym laserunkiem. Zrekonstruowano koronę Maryi w oparciu o zachowany ryt. Zróżnicowano powierzchnie nimbów przez przepolerowanie ich komponentów, odróżniając je od matowego tła.

- Wykonawca: Adam Janczy, Nowy Sącz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Dukla, środki własne Parafii. (AB)

Ołtarz główny - pocz. XVII, struktura stolarska polichromowana, dekoracja snycerska pozłacana.

Wykonano badania konserwatorskie. Usunięte zostały wtórne nawarstwienia. Przeprowadzono zabiegi chemiczne wraz z impregnacją drewna. Dokonano napraw stolarskich. Ubytki drewna uzupełniono flekami i kitami. Odtworzono grunty, polichromię i złocenia w miejscach gdzie się te warstwy niezachowały, lub ich stan był bardzo zły. W obrębie murek murowanej mensy podklejono tynki i uzupełniono ich ubytki.

- Wykonawca: Adam Janczy, Nowy Sącz.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Dukla, środki własne Parafii. (AB)

Wietrzno, ołtarz główny po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

WILCZA WOLA (gm. Dzikowiec pow. kolbuszowski)

Kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła - murowany, 1879, remontowany 1968, 1979, 1981, 2005-2006.

W 2016 roku wykonano remont elewacji kościoła (cokół wraz z gzymsem nad cokołem wzdłuż całego budynku) oraz remont dzwonnicy.

- Wykonawca: firma TECH-MAL Piotr Jagodziński, Nowa Wieś.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Bojanów, środki własne. (BW)

Wilcza Wola, kościół parafialny

WISŁOK WIELKI (gm. Komańcza, pow. sanocki)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kościół parafialny pw. św. Mikołaja.

drewniana konstrukcji zrębowej, z wieżą konstrukcji słupowo-zastrzałowej, kryta gontem, 1850-1854.

Wykonana została impregnacja gontowego opierzenia dachu i szalunku elewacji świątyni. Gonty i deski odczyszczono metodą mechaniczną za pomocą szczotek. Uzupełniono brakujące klepki lub wymieniono zdegradowane. Przeprowadzono impregnację odcyszczonych powierzchni drewna za pomocą natrysku i rozcierania pędzlem. Gzymsy podokapowe przemaalowano w kolorze sienny nawiązując do oryginalnego rozwiązania historycznego.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AB)

Ikona dwustronna - k. XIX, płótno, olej, rama drewniana ze stelażem ruchomym.

Obrazy oczyszczono z zabrudzeń i wtórnych nawarstwień. Podklejono odspojenia, dokonano naprawy płóciennego podobrazia. Uzupełniono ubytki gruntów i warstwy malarskiej metodą punktowania naśladowczego. W obrębie ramy uzupełniono ubytki gruntów i wykonano prace pozłotnicze. Obrazy oprawiono w dwie warstwy szyb dodając ramkę zewnętrzną i kaboszony na łączeniach. Dolną część ramy w formie przeźrocza, poniżej obrazu, zaślepiono wzorzystą tkaniną.

- Wykonawca: Dorota Biedrońska, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AB)

Prestół - pocz. XX, struktura stolarsko-snycerska polichromowana, połączana i posrebrzana.

Kontynuowane były prace rozpoczęte wcześniej i podzielone na kilka etapów rocznych. Po naprawach stolarskich i działaniach chemicznych przystąpiono do uzupełnienia ubytków w gruntach i pulmentach. Powierzchnie srebrzone scalono srebrem w proszku. Złocenia uzupełniono złotem płatkowym. Odtworzono laserunki. Dokonano aranżacji mensy, której boki przykryto aplikacjami stolarskimi, w narożach ozdobionymi pilastrami.

- Wykonawca: Bogusław Krówka, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Komańcza, środki własne Parafii. (AB)

WIŚNIOWA (gm. Wiśniowa, pow. strzyżowski)

Zespół pałacowo-parkowy i folwarczny - pałac murowany, pocz. XVII, uszkodzony 1772, przebud. 1779-80, poł. XIX, przebud. 1871-72 proj. arch. Filip Pokutyński, remont 1932-33, l. 80 XX; oficyna (pierwotny dwór) murowana, XVI (?), remont. XVIII, XX; zabudowa folwarczna murowana, XVIII, po 1820; kaplica grobowa Mycielskich murowana, po 1901, proj. arch. Zygmunt Hendel, dobud. aneksów 1971; park XVI, XVIII, XVIII/XIX, k. XIX.

Oficyna Właściciel obiektu, tj. Powiat Strzyżowski podjął generalny remont budynku. Wyremontował tynki zewnętrzne, wykonał izolację pionową, wyremontował wzmacniając nowymi elementami drewnianą oryginalną więźbę dachową, zrekonstruował oryginalną stolarkę okienną i drzwiową, zakonserwował we wnętrzu oryginalną posadzkę ceglana i kamienna, wykonał konserwację istniejących i nowo odkrytych malowideł ściennych, adaptował wnętrze na potrzeby galerii wystawienniczej i na izbę pamięci kompozytora Zygmunta Mycielskiego przenosząc oryginalne wyposażenie z jego warszawskiego mieszkania. Ponadto czyszczono elewacje zewnętrzne, usunięto odspojone, skorodowane i zawilgocone fragmenty tynku ze ścian, cokołu i detalu architektonicznego uzupełniając te miejsca nowym tynkiem o strukturze nawiązującej do oryginalnego. Elewacje pomalowano. Dach przykryto dachówką ceramiczną. Wykonano nowe obróbki blacharskie okapów i kominów.

Stajnia Wykonano generalny remont bardzo zniszczonego budynku gospodarczego wymieniając częściowo skorodowane mury z cegły ściany, stropy i więźbę dachową, wykonano nowe pokrycie dachowe. Wnętrze adaptowano na cele hotelarskie.

- Wykonawca: oficyna - firma REMBUD, Strzyżów; stajnia - firma JPBud Leszczak i Podsiadło, Wysoka Strzyżowska.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie. (BS)

Polichromia w oficynie - neorenesans, XIX, fresk suchy.

Polichromia zachowana jest w kilku salach II kondygnacji pomieszczeń oficyny. Pomieszczenia te były użytkowane ponad 25 lat przez przedszkole, od kilku lat budynek jest nieużytkowany. Poprzednią konserwację wykonał zespół PKZ w 1980 roku. W 2016 roku wykonano ekspertyzę i rozpoznanie nawarstwień ściennych. Autorami byli Inga Widlińska i Antoni Stompór, którzy ustalili, że istnieją na sufitach dwie warstwy wcześniejsze renesansowe i późniejsze w typie barokowym, monochromatyczne. Prace konserwatorskie powierzono w latach 2017-2018 Elżbiecie i Piotrowi Bakunom. Po ustawieniu rusztowań i stworzeniu lepszych warunków do penetracji okazało się, że stan techniczny tynków i polichromii był zróżnicowany w różnych salach, wymagał interwencji z powodu licznych spękań i odspojenia od podłoża. Silne zabrudzenie i odbarwione warstwy malarskie dawały nieczytelny obraz kompozycji. Występowały odpryski warstwy malarskiej. Podczas prac okazało się, że niektóre partie posiadają znaczny stopień degradacji oraz że podczas poprzedniej konserwacji wykonawcy nie do końca prawidłowo odczytali ślady zachowanych ornamentów. Wykonano poszerzające badania odkrywkowe. Zaisntniała możliwość zweryfikowania wcześniejszych ustaleń z wyżej wspomnianej ekspertyzy. Ustalono zakres zmian kompozycyjnych poszczególnych rozet i bordiur. Odkryto m.in. ślady imitacji boniowania na klatce schodowej, które jako relikw zostały wyeksponowane. Zlikwidowano wtórny podział dwóch sal. Zrealizowano w pełni ustalenia komisji konserwatorskich uzyskując bardzo dobry efekt estetyczny. Prace wykonywane były równocześnie z kompleksowym remontem budynku. Prace rozpoczęto w 2018 r roku wykonując ich I etap.

- Wykonawca: firma ARTIFICIUM Elżbieta Bakun, Piotr Bakun, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Starostwo Powiatowe w Strzyżowie (MN)

Wiśniowa, fragment polichromii

WOLA NIŻNA (gm. Jaśliska, pow. Krosno)

Cerkiew greckokatolicka pw. św. Mikołaja, obecnie kościół parafialny rzymskokatolicki
murowana, 1812.

Dawna cerkiew greckokatolicka w Woli Niżnej k. Jaślisk została wzniesiona w latach 1811-1812 w stylu klasycystycznym. Jest to budowla murowana, jednonawowa, o trzech przęsłach. Od frontu została zaopatrzona w wieżę pełniącą funkcję dzwonnicy. Świątynia została wzniesiona z kamienia łamanego układanego na zaprawie piaskowo-wapiennej i otynkowana tynkiem wapiennym. Elewacje zewnętrzne nie posiadają ozdób ani detali plastycznych.

Prace remontowe objęły położenie nowych tynków wewnętrznych w strefie przyziemia na całym obwodzie kościoła, oczyszczenie i impregnację wątków kamiennych. Zdemontowano zdegradowaną betonową posadzkę z płytek, wykonano nową podbudowę z kruszywa łamanego i położono posadzkę z płyt marmurowych wraz z izolacją przeciwwilgociową.

- Wykonawca: firma Dobrowolski, Jaśliska; firma REARTE, Kraków.
- Źródła finansowania: środki własne, Fundusz Kościelny. (AO)

Wola Niżna, cerkiew po remoncie

Malarska dekoracja wnętrza - 1905, wykonana przez Michała Bogdańskiego, technika klejowa na tynkach ścian i sklepień oraz olejna na deskowaniu stropów.

Prace konserwatorskie o charakterze zachowawczym zostały wykonane w obrębie prezbiterium, nawy, przedsionka i zakrystii. Konserwacji poddano malowidła aktualnie zdobiące wnętrze świątyni. Oczyszczono je z zabrudzeń i uzupełniono warstwy technologiczne w miejscach ubytków. Usunięte zostały lokalne przemalowania w celu jak najpełniejszego wyeksponowania oryginału. Podklejono odpajające się tynki. W dolnej strefie nastąpiła całkowita wymiana mocno zawilgoconych tynków. W ich miejsce położono nowe, szerokoporowe. Odtworzono dekorację malarską naśladowczo do zachowanej. Na deskowaniu stropów podklejono lub wymieniono pasy

plótna. Odwrocie odczyszczono i poddano zabiegom chemicznym. Ubytki w dekoracji malarskiej uzupełniono przez punktowanie.

- Wykonawca: Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Ołtarz na wschodniej ścianie prezbiterium (główny) – 1812, odnowiony 1905 przez Michała Bogdańskiego, struktura stolarska polichromowana, snycerka pozłacana i srebrzona, obrazy olejne na blasze.

Wykonano zabiegi chemiczne, naprawy stolarskie, usunięto wtórne przemalowanie odsłaniając dość dobrze zachowane fladrowanie, które wyeksponowano po uprzednim odtworzeniu i scaleniu warstw technologicznych i malatury. Wymieniono grunty przy detalach złożonych i położono na nowo złoto płatkowe. Obrazy poddano pełnej konserwacji. W polu głównym wyeksponowano ikonę *Najświętszej Marii Panny* w zamian obrazu współczesnego sprzed konserwacji.

- Wykonawca: Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Prestół z obrazem *Ofiara Abrahama* - II poł. XIX, odnowiony i uzupełniony w 1905 przez Michała Bogdańskiego, struktura stolarska polichromowana, snycerka pozłacana i srebrzona, obraz olejny na tynku.

Wykonano wzmocnienia stolarskie. Odczyszczono obiekt z wtórnych nawarstwień. Zrekonstruowano ubytki w detalu snycerskim. Wymieniono całkowicie grunty, tam gdzie położone zostały nowe złocenia i srebrzenia. Na strukturze stolarskiej odtworzono polichromię naśladowczo do zachowanych jej reliktyw. Wzmocniono strukturalnie tynki. Uzupełniono ubytki w warstwie malarskiej obrazu.

- Wykonawca: Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Tabernakulum – 1812, struktura stolarsko-snycerska polichromowana, pozłacana i srebrzona, obraz olejny.

Po zabiegach chemicznych i naprawach stolarskich zrekonstruowano kolumnienki i zwieńczenie w formie kopuły. W całości wykonano nowe złocenia. Na ściankach tabernakulum odtworzono dekorację figuralną o tematyce eucharystycznej zachowaną w destrukcie.

- Wykonawca: Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Ikonostas z dwoma bocznymi ołtarzami i parą świeczników snycerskiej roboty – 1905, wykonany przez Michała Bogdańskiego, konstrukcja ramowa polichromowana, snycerka pozłacana i srebrzona, ikony na desce, płótnie i blasze malowane techniką olejną.

Zdekompletowany ikonostas został uzupełniony o ikony odzyskane z depozytu MBL w Sanoku. Wykonano wzmocnienia stolarskie konstrukcji ikonostasu i ołtarzy. Usunięto wtórne nawarstwienia. Wykonano zabiegi chemiczne. Zrekonstruowano ubytki w detalu snycerskim. Wymieniono całkowicie grunty, tam gdzie położone zostały nowe złocenia i srebrzenia. Na strukturze stolarskiej wyeksponowano i częściowo zrekonstruowano pierwotny mazerunek odsłonięty spod wtórnego nawarstwienia. Nie przywracano do stanu pierwotnego rzędu namiestnego. Wrota diakańskie i carskie zostały wyeksponowane na ścianach prezbiterium, podobnie jak i dwa przesła z ikonami *Chrystusa* i *Matki Bożej*.

- Wykonawca: Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Feretron - 1905, Michał Bogdański, struktura snycersko-stolarska polichromowana i pozłacana, obrazy olejne na desce.

Feretron z przedstawieniami: *SalvatorMundi* i *Św. Jana Chrzciciela* poddany został naprawom stolarskim i zabiegom chemicznym. Zrekonstruowano brakujące elementy snycerki. Usunięto wtórne nawarstwienia i wyeksponowano pierwotną estetykę obrazów i dekoracyjnej ramy. Wymieniono całkowicie grunty, tam gdzie położone zostały nowe złocenia.

- Wykonawca: Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Parapet chóru muzycznego - po 1812, struktura stolarsko-snycerska polichromowana i pozłacana.

Wykonano wzmocnienia stolarskie i zrekonstruowano brakujące elementy kompozycyjne. Usunięto wtórne nawarstwienia i wyeksponowano pierwotne fladrowanie. Wymieniono całkowicie grunty, tam gdzie położone zostały nowe złocenia.

- Wykonawca: Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Inne elementy wyposażenia wnętrza kościoła

Prace konserwatorskie wykonane w roku 2018 miały charakter kompleksowy. Dotyczyły całości wyposażenia wnętrza w tym również drobnych elementów ruchomych, do których należy zaliczyć: krzyż ołtarzowy, cztery drewniane świeczniki i ikonę *Św. Mikołaja* oraz cztery obrazy olejne na płótnie będące częścią ruchomej, okazjonalnej dekoracji Grobu Pańskiego, prawdopodobnie dzieło Michała Bogdańskiego z początku XX wieku.

- Wykonawca: Katarzyna Kasperkowicz, Klimkówka.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

WOLA RAFAŁOWSKA (gm. Chmielnik, pow. rzeszowski)

Kościół parafialny pw. Trójcy Świętej

Ołtarz główny - renesans, k. XVI- pocz. XVII, uzupełniony pocz. XVII, XVIII i 1893.

Ołtarz posiada liczne obrazy malowane temperą na desce z końca XVI wieku i wykonane w technice olejnej na płótnie z XIX wieku oraz renesansowe kartusze herbowe Odrowąż i Półkozic, wskazujące na bogatą fundację ołtarza. Zły stan zachowania drewna ołtarza spowodowany jest dużą wilgotnością, jaka panowała w kościele w latach poprzednich, wysuszeniem związanym z wprowadzeniem ogrzewania oraz aktywnym żerowaniem owadów - drewnojadów. Występują liczne ubytki, odspojenia gruntów, przemalowania, osłabienia struktury drewna - widoczne ślady silnego żerowania owadów. Ołtarz był odnawiany przez Parafię w 1984 roku z pominięciem nadzoru konserwatorskiego. W chwili obecnej wymagał przeprowadzenia kompleksowych prac zgodnie z wymogami konserwatorskimi. Przeprowadzone w ich ramach badania stratygraficzne wykazały złożoność problemów konserwacji tego ołtarza oraz historię jego przekształceń i renowacji wykonywanych na przestrzeni XVIII, XIX i XX wieku. Prace rozpoczęto w 2014 roku. W kolejnych latach kontynuowano zakres prac przy kolejnych częściach ołtarza: antepedium, kolumnach, zwieńczeniu oraz obrazach z obramieniami *Św. Franciszek* i *Św. Jacek*. Architektoniczna struktura ołtarza wykonana w stylu późnorenesansowym, należy do nielicznie zachowanych tego typu nastaw ołtarzowych w województwie podkarpackim. Posiada wysoką wartość artystyczną i historyczną.

- Wykonawca: Sławomir Jakubowski, Beata Wirowska, Straszyle.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (MN)

Wola Rafałowska, fragment ołtarza głównego

WOLA WIELKA (gmina Narol, pow. lubaczowski)

Cerkiew greckokatolicka pw. Opieki Najświętszej Marii Panny - drewniana, 1755.

Zespół dawnej cerkwi greckokatolickiej w Woli Wielkiej jest jednym z najcenniejszych obiektów drewnianego budownictwa cerkiewnego terenu Podkarpacia. Składa się z drewnianej świątyni wybudowanej w 1755 roku (data na drzwiach wejściowych), drewnianej dzwonnicy, przycerkiewnego cmentarza z kamiennymi nagrobkami - usytuowanych w otoczeniu kamiennego muru. Zespół po II wojnie światowej przejęty został przez Skarb Państwa; do 1994 roku cerkiew użytkowana była, jako kościół - do czasu zbudowania we wsi nowej świątyni. Cerkiew nieremontowana i nieużytkowana od dziesięcioleci znajdowała się w złym stanie zachowania, podobnie jak pozostałe elementy założenia. Przejęcie jej na własność przez Gminę Narol dało możliwość rozpoczęcia remontu kapitalnego założenia – w pierwszym rzędzie cerkwi. I etap prac wykonano w 2017 roku. Polegały one na wzmocnieniu stabilności obiektu poprzez wykonanie żelbetowych stóp i ław fundamentowych, wykonanie izolacji pionowej, częściową odbudowę i izolację fundamentów oraz remont kamiennej podmurówki.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Narol. (IZ)

WOLA ZARCZYCKA (gm. Nowa Sarzyna, pow. leżajski)

Kościół parafialny pw. Przemienienia Pańskiego

Instrument organowy - 1900, wyk. Jan Grochalski z Krakowa.

Wykonano konserwację instrumentu polegającą na oczyszczeniu wszystkich elementów, dezynsekcję elementów drewnianych, filcowanie wiatrownic, skórowanie stożków. Zamontowano nową dmuchawę, wymieniono pokrycie klawiatur i inne niezbędne zabiegi w celu usprawnienia i podtrzymania sprawności technicznej instrumentu. Zakończono prace wykonując intonację i strojenie.

- Wykonawca: Grzegorz Tetlak, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Wielopole Skrzyńskie. (MN)

Wola Zarczycka, kościół parafialny

Cmentarz parafialny

Nagrobek ks. Antoniego Kuziary - 1939, piaskowiec, opaska betonowa.

Prace wykonano w 2018 roku. Usunięto korzenie roślin, które wrosły w fundament pomnika. Oczyszczono nagrobek poprzez piaskowanie, usunięto wtórne naprawy w postaci kitów cementowych i wykonano nowe kitem mineralnym barwionym. Wymieniono wtórną tablicę inskrypcyjną na nową z czarnego granitu, liternictwo pozłożono. Całość zabezpieczono hydrofobowo.

- Wykonawca: Jadwiga Bąk, Stobierna.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (MN)

Wola Zarczycka, nagrobek ks. Antoniego Kuziary

Nagrobek ks. Michała Świsterskiego; nagrobek ks. Antoniego Podgórskiego

Oba nagrobki były przedmiotem prac w 2017 roku. Stan zachowania przed pracami był zły, ogólnie pomniki nagrobne były zaniedbane. Wzmocniono fundamenty, oczyszczono ich struktury, odrdzewiono części metalowe. Wykonano niezbędne rekonstrukcje brakujących detali oraz kity w ubytkach kamienia. Scalono kolorystycznie, wykonano zabezpieczającą hydrofobizację.

- Wykonawca: Jadwiga Bąk, Stobierna.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne. (MN)

Nagrobek ks. Michała Świsterskiego

Kapliczka przydrożna na przysiółku Budy Zagumnie

Polichromia - neobarokowa, ludowa, 1881, J. Mazurkiewicz, fresk suchy; **obraz *Matka Boża Leżajska*** - 1838, Jakub Stankiewicz, deska, zaprawa kredowa, tempera, grawerunek.

Kapliczka jest zlokalizowana na szlaku pielgrzymkowym do sanktuarium Matki Bożej w Leżajsku. We wnętrzu zachował się obraz *Matki Bożej Leżajskiej* autorstwa Jakuba Stankiewicza, który również został poddany konserwacji technicznej i estetycznej. Wykonawca poszerzył odkrywkę starszej polichromii sygnowanej „Mazurkiewicz Jędrzej 1881”, w wyniku których okazało się, że ta warstwa posiada wyższą wartość artystyczną niż warstwa ostatnia, która jest silnie zdegradowana i okopcona. Po wykonaniu dokumentacji rysunkowej (kalki) i fotograficznej usunięto przemalowania i poddano konserwacji warstwę wcześniejszą. Na ścianach zewnętrznych wykonano rekonstrukcję na podstawie fotografii archiwalnej na karcie ewidencji wojewódzkiej z lat 60. Gmina była również investorem przy remoncie kapliczki, objętej wpisem do rejestru w 2014 roku.

- Wykonawca: Jadwiga Bąk, Stobierna.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Nowa Sarzyna. (MN)

Wola Zarczycka, kapliczka

WOLICA (gm. Bukowsko, pow. sanocki)

Cerkiew greckokatolicka pw. św. Piotra i Pawła, obecnie kościół filialny rzymskokatolicki - murowana, 1826, renowacje l. 1907-1911.

Do roku 1947 funkcjonowała jako cerkiew parafialna greckokatolicka pw. św. Apostołów Piotra i Pawła. W trakcie prac remontowo-konserwatorskich wzmocniono drewniane belki stropowe, zaimpregnowano konstrukcję okapu, wykonano nową podłogę z desek na poddaszu i zamontowano tam instalację elektryczną. Wymieniono tynki zewnętrzne przyziemia na tynki renowacyjne.

- Wykonawca: firma JETIKA Tadeusz Jewiarz, Krosno.
- Źródła finansowania: środki własne, Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków. (AO)

WÓLKA NIEDŹWIEDZKA (gm. Sokołów Młp., pow. rzeszowski)

Kościół parafialny pw. Matki Bożej Królowej Polski - drewniany, 1611, uszkodzony przez Tatarów 1624, przeniesiony do Wólki Niedźwiedzkiej z Woli Zarczyckiej z powiększeniem o kruchtę, składzik i zakrystię 1907, dobudowa sali katechetycznej 1970.

W latach 2016-2018 przeprowadzono prace związane z rozbudową i remontem w zakresie zabezpieczenia fundamentów, wymiany zniszczonych belek zrębu, wprowadzenia pokrycia z gontu modrzewiowego nad korpusem, impregnacji elementów drewnianych, remontem stolarki okiennej i drzwiowej, wymianą posadzki wraz z wykonaniem ogrzewania podłogowego. Ponadto wykonano drogę procesyjną wokół kościoła wraz z montażem elementów małej architektury oraz wymieniono ogrodzenie.

- Wykonawca: firma WOLSKI Kazimierz Wolski, Kluszkowce.
- Źródła finansowania: Wojewoda Podkarpacki, środki własne Parafii. (MP)

Wólka Niedźwiedzka, kościół parafialny

Polichromia ścienna - pocz. XVII, tempera.

Badania na obecność polichromii w 2016 roku zostały wykonane przez Stanisława Kłosowskiego, który odkrył relikty warstwy wczesnobarokowej. W latach 2017-2018, po zdjęciu całości wtórnego odeskowania z okresu międzywojennego, przeprowadzono prace przy konserwacji ścian wewnętrznych kościoła. Zakonserwowano relikty zachowanych polichromii z XVII wieku i pozostawiono ściany w materiale surowym, bez powłok malarskich, na pozostałych partiach ścian. Wykonano konserwacje portali. Podczas prac za ołtarzem głównym odnaleziono inskrypcję z datą: „1611” oraz 12 zacheuszków, które zostały uzupełnione do oczywistej formy – krzyży otoczonych wieńcami.

- Wykonawca: Roland Róg ART. SERVICE Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki, Kraków.
- Źródła finansowania: środki unijne, środki własne Parafii. (MN)

WROCANKA (gm. Miejsce Piastowe, pow. krośnieński)

Kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych - drewniany, 1770, z wykorzystaniem zakrystii i skarbczyka po pierwotnej budowlu, rozbudowany 1886 o kaplicę św. Rozalii, orientowany, na planie prostokąta z zamkniętym trójbocznie prezbiterium.

Prace remontowe objęły rozebranie zdegradowanego poszycia gontowego połaci dachowej. Zdemontowano pokrycie z blachy zadaszenia nad kruchtą północną, rozebrano fartuch oraz ściany z gontów, oczyszczono i flekowano zniszczone elementy więźby dachowej (sygnaturki) i ścian, zaimpregnowano podłogi i elementy konstrukcyjne więźby i sygnaturki, pokryto dach gontem łupanym, podwójnie, wykonano nowy fartuch, pokryto ściany gontem, wykonano nową instalację odgromową oraz zakonserwowano i zaimpregnowano stolarkę drzwiową.

- Wykonawca: Zakład Budowlano-Konserwatorski ARKADY Bogusław Buliński, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Miejsce Piastowe, środki własne. (AO.)

Wrocanka, kościół w trakcie prac konserwatorskich

WYSOKA STRYŻOWSKA (gm. Strzyżów, pow. strzyżowski)

Kościół parafialny pw. św. Józefa

Ołtarz główny - neogotycki, 1920-1923, drewno polichromowane, pozłacane.

Ołtarz został zaprojektowany przez Juliana Krupskiego i wykonany przez Józefa Smoczyńskiego. Od czasu powstania nie był poddawany zabiegom konserwatorskim. Stan zachowania był zły, szczególnie uszkodzone były na skutek żerowania owadów drewniane drobne ornamenty (lipowe). W 2017 roku wykonano wszystkie zabiegi techniczne i konserwację estetyczną struktury ołtarza, ornamentów, rzeźb i obrazu zasłonowego z uzyskaniem bardzo dobrego efektu estetycznego.

- Wykonawca: Urszula Małecka, Aleksander Małecki, Elżbieta Zygier, Łukasz Szymonowicz, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie.

Ołtarz boczny Serca Pana Jezus (północny) - neogotycki, 1930-1932, drewno polichromowane, pozłacane; **ołtarz boczny Matki Bożej Różańcowej (południowy)** - neogotycki, 1930-1932, drewno polichromowane, pozłacane.

Oba ołtarze boczne powstały jako jeden komplet uzupełniający wyposażenie neogotyckiego kościoła. Ołtarze są tego samego autorstwa co ołtarz główny i tworzą we wnętrzu harmonijną całość wraz z amboną, prospektem organowym, ławkami, konfesjonałami. Stan zachowania był analogiczny jak w ołtarzu głównym. Szczególnej cierpliwości wymagały uzupełnienia ornamentów drobnych żabek, które były silnie zdeformowane działaniem owada drewnojada. Wykonano sklejenie i flekowanie spękań, uzupełnienie ubytków. Wykonano wszystkie zabiegi techniczne i estetyczne, w ramach których m.in. pozłociono detale złotem płatkowym. Prace wykonano w 2018 roku. W kolejnych latach rozpoczęto staraniem ks. Mariana Raźnikiewicza kontynuację prac przy pozostałych elementach wyposażenia kościoła, co łącznie z pracami remontowymi wykonanymi w latach poprzednich da efekt pełnej rewitalizacji kościoła i jego wnętrza, które było bardzo zaniedbane.

- Wykonawca: Urszula Małecka, Aleksander Małecki, Elżbieta Zygier, Łukasz Szymonowicz, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Strzyżów, środki własne. (MN)

Wysoka Strzyżowska, ołtarz pw. Serca Pana Jezusa

Polichromia ścienna - 1946, fresk suchy, mal. Julian Krupski.

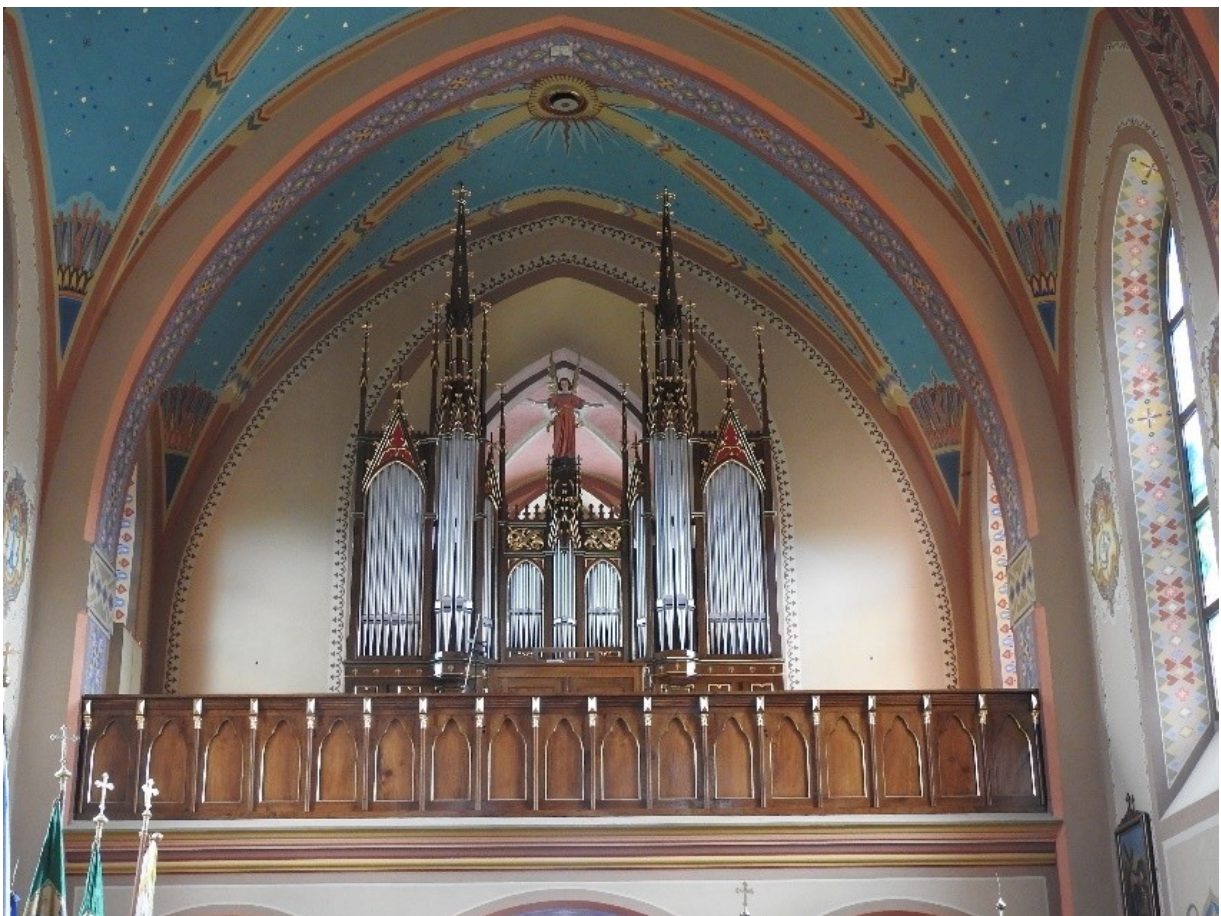
W 2015 roku rozpoczęto prace w obrębie prezbiterium i sklepieniu transeptu kościoła (ściany transeptu odnowiono w latach 2013-2014). W kolejnych latach wykonano prace przy sklepieniu i ścianach nawy kościoła wraz ze ścianą zachodnią. Wzmocniono osłabione tynki, skuto miejsca o dużych zaciekach na sklepieniu, wykonano rekonstrukcje w miejscach niezbędnych. Oryginalną polichromię oczyszczono, punktowano. Gładkie malatury tła przemalowano z zachowaniem wiernym pierwotnej kolorystyce. Uzyskano bardzo dobry efekt estetyczny wnętrza kościoła.

- Wykonawca: Urszula Małecka, Aleksander Małecki, Łukasz Szymonowicz, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, środki własne. (MN)

Organy - 1952, zbudowane przez Dominika Biernackiego. Prospekt organowy, neogotycki, pocz. XX, drewno politurowane.

W 2017 roku wykonano oczyszczenie piszczałek metalowych i drewnianych, malowanie i częściową wymianę w partiach uszkodzonych. Zamontowano nowoczesny wentylator cichobieżny wraz z osprzętowaniem elektrycznym. Wymieniono nakładki klawiatur w kontuarze, naprawiono i wyregulowano maszynki. Wyregulowano wszystkie mechanizmy i nastrojono instrument. W 2018 roku przeprowadzono pełną konserwację prospektu organowego.

- Wykonawca: Paweł Ziaja, Chmielnik (instrument); Urszula Małecka, Aleksander Małecki, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Strzyżowie, Gmina Strzyżów, środki własne. (MN)

Wysoka Strzyżowska, organy

ZACZERNIE (gm. Trzebowniko, pow. rzeszowski)

Kościół parafialny pw. św. Mikołaja

Ołtarz główny - barok, XVIII, drewno polichromowane, pozłacane.

W 2015 roku kontynuowano prace przy II etapie prac przy ołtarzu głównym, jako kontynuację pełnej rewitalizacji wnętrza kościoła parafialnego. Prace zakończono w 2017 roku. Ustalono wg badań stratygraficznych, że pierwotnym kolorem był odcień kremowy.

- Wykonawca: firma ARTIFICIUM Elżbieta Bakun, Piotr Bakun, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Gmina Trzebowniko, środki własne Parafii. (MN)

Zaczernie, ołtarz główny

Stacje drogi krzyżowej - I poł. XX, sztuczny kamień, płaskorzeźba, polichromowana.

Usunięto wtórne powłoki lakiernicze i pokostowe pochodzące z nieprofesjonalnych zabiegów, które miały za zadanie odnowę stacji. Uzupełniono drobne ubytki. Płaskorzeźby odzyskały pierwotny wygląd.

- Wykonawca: firma ARTIFICIUM Elżbieta Bakun, Piotr Bakun, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Gmina Trzebowniko, środki własne. (MN)

Zaczernie, Stacja Drogi Krzyżowej

ZADĄBROWIE (gm. Orły, pow. przemyski)

Cerkiew greckokatolicka, obecnie kaplica cmentarna Parafii Rzymskokatolickiej w Orłach-Zadąbrowiu - drewniana, 1660, przebudowana 1934.

Polichromia - 1884.

Polichromia figuralno-ornamentalna zachowana w starszej części nawy, prezbiterium i kruchcie. W 2015 roku przeprowadzono pełną konserwację malowideł w prezbiterium obejmującą usunięcie zabezpieczeń z bibułki, podklejenie i zabezpieczenie warstwy malarskiej, dezynfekcję i dezynsekcję, wzmocnienie strukturalne i impregnację drewna, oczyszczenie i usunięcie przemalowań oraz retusz warstwy malarskiej. W następnym roku wykonano prace dotyczące malowideł ściennych znajdujących się w kruchcie. Przeprowadzono konserwację estetyczną malowideł stropu z przedstawieniem *Matki Bożej Adorującej* oraz pełną konserwację ścian posiadających dekorację w formie prostokątnych ciosów kamiennych.

Chorągiew - XVIII.

Kolejne prace konserwatorskie w cerkwi wykonano w 2017 roku przy XVIII-wiecznej chorągwi stanowiącej jej wyposażenie. Chorągiew na płótnie z wizerunkiem *Św. Mikołaja* i *Matki Bożej z Dzieciątkiem* poddana została dezynfekcji oraz dezynsekcji drewnianych elementów, oczyszczeniu warstwy malarskiej z obu stron, prostowaniu i impregnacji, uzupełnieniu ubytków na płótnie i ubytków gruntów z obu stron chorągwi, konserwacji oraz uzupełnieniu drewnianych elementów.

- Wykonawca: Stanisław Sęk, Przemysł; Maria Sęk-Pudłowska, Warszawa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (WW)

ZAGORZYCE (gm. Sędziszów Młp., pow. ropczycko-sędziszowski)

Kościół parafialny pw. Apostołów św. Piotra i św. Pawła

Witraże - 1937, proj. Tadeusz Terlecki, Krakowski Zakład Witrażów S.G. Żeleński, szkło barwione w masie, farba witrażownicza, ołów.

W 2016 roku wykonano w ramach I etapu prace przy konserwacji siedmiu okien witrażowych połączonych z wymianą okien zewnętrznych. Prace wykonywano pod nadzorem Jolanty Kłosowskiej. Po demontażu oczyszczono witraże z brudu, oddzielono szkła od utlenionego ołowiu. Uzupełniono ubytki i wykonano rekonstrukcję brakujących fragmentów warstwy malarskiej. Przeołowiono w nowym materiale, uszczelniono i osadzono w nowej konstrukcji stalowej ramy. W 2017 roku kontynuowano prace przy pozostałych 23 oknach nie posiadających przedstawień figuralnych, jedynie barwne, żółte odcienie.

- Wykonawca: Rafał Ziemiński, Wolica k. Jasła.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Sędziszów Młp., środki własne. (MN)

Zagorzycze, witraż

Ławki - modernizm, 1953, drewno politurowane.

Boki gładkie, zamknięte półkolistym łukiem. Krawędzie lekko zaokrąglone. Siedziska i zaplecki proste - zostały zaprojektowane dla kościoła w Zagorzycach. Znajdowały się w złym stanie spowodowanym użytkowaniem i żerowaniem owadów – zkodników drewna. Podczas prac zdecydowano o nieznacznym poszerzeniu siedzisk ze względów praktycznych. Uzyskano bardzo dobry efekt konserwatorski i estetyczny. Prace nadzorował Stanisław Kłosowski.

- Wykonawca: Andrzej Zegar.
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Sędziszów Młp., środki własne. (MN)

ZAGÓRZ (gm. Zagórz, pow. sanocki)

Ruiny dawnego kościoła i klasztoru Karmelitów Bosych

murowany, 1700-1730.

Zespół klasztorny w obrębie murów obronnych zachowuje resztki zabudowy sakralnej, mieszkalnej i gospodarczej wzniesionej w latach 1700-1733. Po pożarze w 1822 roku konwent uległ likwidacji, a zabudowa popadła w ruinę, w latach 60. XX wieku podjęta próba reaktywacji skończyła się niepowodzeniem, ale wykonano wówczas prace budowlane mające znaczenie dla wyglądu ruin, systematyczne ich zabezpieczanie rozpoczęto z przerwami od 2000 roku.

Ruiny kościoła - przeprowadzono prace w obrębie zachowanych niemal do pełnej wysokości murów po południowo-wschodniej stronie kościoła na przestrzeni od wieży do fasady. Obejmowały one cztery przęsła prezbiterium wraz z relikwiami sklepienia, oraz ściany wewnątrz przylegających do prezbiterium z tej strony. Z górnych partii murów usunięto luźne warstwy gruzu i porastającej je zieleni. Przemurowano koronę uzupełniając ubytki i zachowując kształt wynikający z naturalnej destrukcji, przy czym dokonano nieznacznej aranżacji konturu elewacji. Pokryto ją warstwą

hydrofobowej izolacji. Odtworzono ceglany gzyms nad oknami. Zachowano i podklejono łąty tynku, który przetrwały do naszych czasów lokalnie na elewacjach. Wątek kamienny wzmocniono strukturalnie. Wymieniono spoinowanie Zkotwiono wszystkie większe pęknięcia murów, a szczeliny wypełniono. Uporządkowano teren bezpośrednio przy elewacjach, przy których wykonano prace, odgruzowując go, wyrównując nawierzchnię z wykonaniem opaski ze żwirku. Zajęto się murem odgradzającym dawny ogród od wejścia do furty. Nadmurowano go tak, by optycznie ukierunkować komunikacją wzdłuż elewacji kościoła. Odsloniętą w pomieszczeniu furty posadzkę ceglana zaimpregnowano, osłonięto geowłókniną i przysypano żwirkiem.

- Wykonawca: firma VIBUD Wiesław Wida, Kraków, przy udziale konserwatora dzieł sztuki Krzysztofa Mikołajka z Krakowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Zagórz. (AB)

Zagórz, ruiny d. kościoła i klasztoru Karmelitów Bosych

Zagórz, ruiny kościoła po zakończeniu prac konserwatorskich

Ruiny wozowni – pracami objęto połowę obwodu murów dawnej wozowni oraz kurtynę muru obronnego na długości od Foresterium do połowy długości wozowni, ograniczając się w tym przypadku tylko do lica muru od strony dziedzińca i do jego korony. Uzupełniono ubytki w kamiennym wątku. Wymieniono spoinowanie. Zachowano i utrwalono łąty starego tynku. Uformowano koronę i zabezpieczono ją przed zamakaniem stosując warstwę szlamu mineralnego. Do połowy długości budynku wykonano nawierzchnie żwirową. Wcześniej usunięte zostało gruzowisko pod nadzorem archeologicznym. Teren pomiędzy wozownią a Foresterium splantowano.

- Wykonawca: firma VIBUD Wiesław Wida, Kraków, przy udziale konserwatora dzieł sztuki Krzysztofa Mikołajka z Krakowa.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gmina Zagórz. (AB)

ZAKLIKÓW (gm. Zaklików, pow. stalowowolski)

Kościół parafialny pw. Trójcy Przenajświętszej

murowany, 1608, z fundacji Anny z Grodeckich i Piotra Gniewoszków, jako ekspiacja za konwersję na kalwinizm, konsekrowany 1609, przebudowywany 1776, 1801, rozbudowywany ok. poł. XIX z fundacji ks. Franciszka Nowakowskiego, restaurowany 1880, po 1945, 1975, 1993, 2002.

W 2016 roku Parafia rozpoczęła prace przygotowawcze do remontu kapitalnego kościoła. Przeprowadzone zostały w tymże roku badania stratygraficzne przy polichromii ściennej z przedstawieniem *Golgoty*, dekoracji sztukatorskiej na ścianie zachodniej łuku tęczowego, ścianach i sklepieniach nawy i kaplic, na ścianach i sklepieniach pomieszczeń łoży kolatorskiej i jej klatki schodowej oraz przy zachowanym fragmencie rysunku z XVII wieku w północno-zachodnim narożu pierwszego pomieszczenia łoży kolatorskiej. W latach 2017-2018 przeprowadzono remont kapitalny kościoła w oparciu o projekt budowlany opracowany przez arch. Ryszarda Kiełbasę z Firmy ProAr z Rzeszowa. W trakcie prac remontowo-konserwatorskich dokonano częściowego podbicia fundamentów, wykonano izolację pionową i poziomą fundamentów, wymieniono uszkodzone i zasolone tynki zewnętrzne i wewnętrzne do wysokości 2 m od poziomu posadzki, naprawiono orygnowanie obiektu, wykonano nowe instalacje: elektryczną, nagłośnieniową, sygnalizacji włamania i pożaru oraz monitoringu, wykonano malowanie elewacji zewnętrznych oraz ścian i sklepień wewnątrz świątyni, założono system ogrzewania elektrycznego kościoła, wykonano nową opaskę odwadniającą wokół kościoła z kostki granitowej.

- Wykonawcy: Marcin Gruszczyński, Rzeszów; Leonarda Okoń, Bydgoszcz; Roland Róg, Kraków (badania stratygraficzne); firma POWER ENERGY Andrzej Stadnik, Jarocin (instalacje elektryczne, ogrzewanie); firma BUDREM Zbigniew Kulczyk, Nisko (roboty budowlane); firma Agent Service Wojciech Wałat, Opole Lubelskie (instalacje SAP i SSWiN).
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Zaklików, środki unijne, środki własne Parafii. (DK)

Zaklików, kościół parafialny

ZALESZANY (gm. Zaleszany, pow. stalowowolski)

Zespół kościoła parafialnego pw. św. Mikołaja Biskupa - kościół murowany, 1904-1906, wg projektu architekta Jana Sas-Zubrzyckiego, konsekrowany 1912; ogrodzenie, kamienno-żelazne, 1911, roboty kamieniarskie wykonał kamieniarz Michał Jękot z Rozwadowa, elementy metalowe wykonane zostały w Fabryce Siatek, Mebli, Konstrukcji Żelaznych i WYROBÓW ORNAMENTALNYCH KUTYCH JÓZEFA GÓRCKIEGO w Krakowie.

W 2017 roku Parafia przeprowadziła przebudowę stropu chóru muzycznego w oparciu o projekt budowlany autorstwa mgr inż. Jerzego Bisa z Firmy Handlowo-Usługowej „BGJ” z Stalowej Woli oraz wykonała prace renowacyjne przy ogrodzeniu cmentarza przykościelnego.

- Wykonawcy: firma KIK Zbigniew Kwitkowski, Zaleszany (chór muzyczny); Pracownia Artystyczna Ksawery Józef Dąbrowski, Janików k. Ożarowa (ogrodzenie).
- Źródła finansowania: Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (DK)

ZALĘŻE (gm. Osiek Jasielski, pow. jasielski)

Drewniany kościół parafialny

drewniany, 1760 wzniesiony na miejscu poprzedniego, który spłonął, k. XIX rozbudowany o boczne aneksy tworzące jakby dwie nawy boczne oraz o wieżę, 1952 dobudowali katechetycznej przy północnej ścianie.

Prace remontowe i konserwatorskie wykonywane są przy najbardziej zagrożonych elementach konstrukcyjnych oraz wykończeniu elewacji i dachu kościoła. W ramach prac wymienione zostało blaszane pokrycie dachu wieży i przybudówek na pokrycie gontowe wraz z impregnacją gontów. Wymieniono zniszczone lub uszkodzone elementy konstrukcji dachu wieży, nawy i prezbiterium, z powtórzeniem oryginalnych przekrojów oraz impregnacją elementów, wymieniono podłogi na poddaszu wraz z ich impregnacją oraz impregnacją odwrocia desek sufitowych. Na elewacjach

wymieniony został szalunek ścian izbicy wieży oraz drewniane żaluzje w oknach izbicy, wykonano remont szalunku pozostałych ścian wraz z oblistwowaniem oraz wykonaniem nowej kolorystyki. Nad podwalinami wykonany został nowy gontowy fartuch ochronny. Na budynku zainstalowano także nową instalację odgromową.

- Wykonawcy: Zakład Budowlano-Konserwatorski PORTAL Kazimierz Gołda, Domaradz.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Fundusz Kościelny, Gmina Osiek Jasielski, środki własne Parafii. (KH)

ZAPAŁÓW (gm. Wiązownica, pow. jarosławski)

Cerkiew prawosławna pw. św. Kosmy i Damiana - murowana, 1926-1927.

W latach 2016-2018 roku kontynuowano prace przy osuszaniu cerkwi - wykonano izolację pionową ścian zewnętrznych, a na ścianach wewnętrznych nałożono tynki renowacyjne WTA.

- Wykonawca: J&B Firma Budowlano-Remontowa H. Cieślik, J. Prymon, Przeworsk.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Wiązownica, środki własne. (IZ)

Trzy ikony z rzędu apostołów (lewa strona ikonostasu) - pocz. XX, drewno, olej.

Ikonostas pierwotnie znajdował się w cerkwi w Krasicach. W 1966 roku trafił do Zapałowa ze Składnicy Muzealnej w Łańcucie. Od 2010 roku – etapami – prowadzona jest konserwacja techniczna i estetyczna obiektu. W 2017 roku wykonano konserwację techniczną trzech ikon z przedstawieniem apostołów w zakresie ustabilizowania drewnianych podobrazii poprzez wykonanie w jednej ikonie parkietażu, w drugiej szpong. Ponadto wykonano flekowanie, podklejono znacznie spęcherzoną warstwę malarską oraz ułożono łuski i je podklejono. Prace wykonano w 2017 roku.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MO)

Kościół parafialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa

Stacje Drogi Krzyżowej wraz z obramieniami - po 1927 i l. 60. XX, płótno, olej, dębowe obramienia ze złożoną snyderką.

Obrazy w technice oleodruku na zaprawie kredowej wykonano w pracowni graficznej w Mediolanie i zostały przywiezione w 1927 roku przez Sapiehów. W trakcie konserwacji obrazy oczyszczono, podobrazia wyprostowano, zaimpregnowano, uzupełniono ubytki zaprawy, wykonano punktowanie scalające warstwy malarskiej. Prace przy ramach objęły oczyszczenie, dezynsekcję, dezynfekcję i impregnację, usunięto wtórne nawarstwienia, wykonano prace stolarskie. Nowe złączenia wykonano w technice klejowej na poler i mat, scalono kolorystycznie obramienia politurą szelakową podbarwioną bejcą spirytusową. Prace wykonano w 2017 roku.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MO)

ZARSZYN (gm. Zarszyn, pow. sanocki)

Kościół parafialny pw. św. Marcina

murowany, 1872, trójnawowy z wieżą od frontu, wzniesiony w stylu neogotyckim.

Wykonano izolację strefy cokołowej kościoła. Odsłonięto partiami mur fundamentowy i założono izolację pionową z powłoki bitumicznej, po wcześniejszym naprawieniu i wyrównaniu jego lica. Izolację zabezpieczono płytami styroduru. Dno wykopu zasypano warstwą kruszywa. W dnie wykopu wykonano głębokie odwierty przebijające podłoże skalne do warstwy żwiru. W nich umieszczono perforowane rury odprowadzające wodę. Na powierzchni wykopu ułożono żwirową opaskę ograniczoną obrzeżem granitowym. Uporządkowano instalację odprowadzania wód

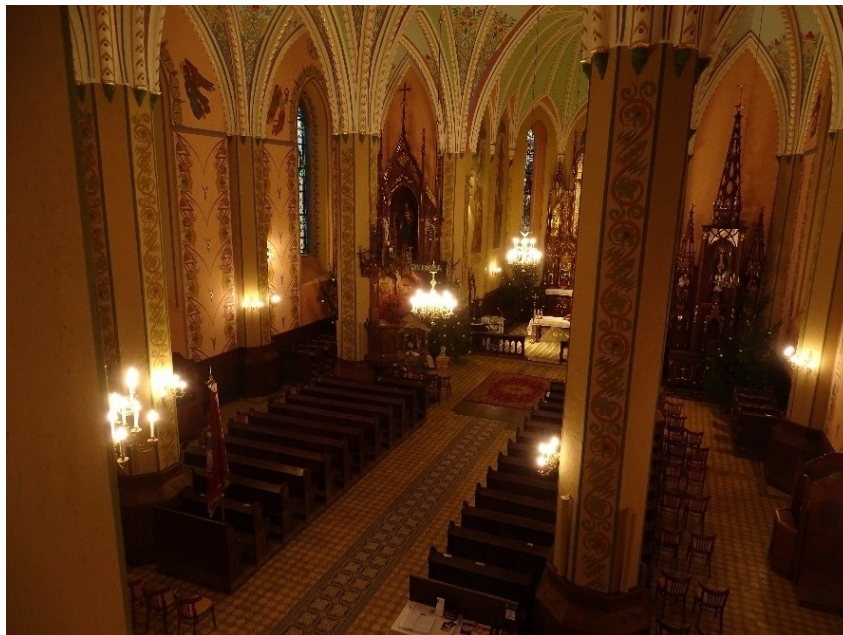
opadowych. Prace dotyczące elewacji objęły wieżę kościoła i prezbiterium. Wymieniono zdegradowane tynki. Całość zunifikowano zakładając zacierkę mineralno-trasową, którą następnie przemaalowano farbą silikatową. Wzmocniono strukturę murów. W miejscach gdzie eksponowany jest nagi wątek ceglany wymieniono spoinowanie i zdegradowane cegły, uzupełniono mniejsze ich ubytki i scalono estetycznie powierzchnię murów oraz detale dekoracyjne wykonane z ceramicznych kształtek. W detalach kamiennych uzupełniono ubytki. Gzymsy okuto blachą miedzianą. Tarcze zegarowe zakonserwowano i zabezpieczono. Wykonano nowe żaluzje do okien wieży. Krzyż na wieży naprawiono i wzmocniono jego osadzenie. Dokonano przeglądu więźby dachowej i konstrukcji sygnaturki. Wymieniono zdegradowane ich elementy. Wykonano nowe deskowanie i pokryto połączenie oraz hełm sygnaturki blachą miedzianą. Założono nowe orynnowanie. Na poddaszu docieplono sklepienie z zastosowaniem pianki zamknięto-komórkowej. Wykonano tam ciągi komunikacyjne i kominki wentylacyjne. Przeprowadzono remont instalacji elektrycznej. Zamontowano urządzenia nagłaśniające, antywłamaniowe i system monitoringu wewnętrznego. Wykonano instalację odgromową.

- Wykonawca: AC Konserwacja Zabytków Piotrowski Kosakowski, Kraków; Grzegorz Lasota, Rzeszów.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Ołtarz główny – 1880, wykonany przez pracownię Majerskiego z Przemyśla, struktura stolarska dębowa politurowana, rzeźby polichromowane, dekoracja pozłacana.

Usunięto wtórną polichromię, pod którą kryła się politurowana powierzchnia dębowej struktury stolarskiej. Usunięto również wtórne warstwy z rzeźb i dekoracji ornamentalnej. Wykonano naprawy stolarskie, przy czym wymieniono zdegradowane elementy głównie w podstawie słupów nośnych. Ołtarz skotwiono ze ścianą prezbiterium. W obrębie rzeźb uzupełniono ubytki drewna, gruntu, zrekonstruowano złocenia. Karnacje zachowano. W obrębie sterczyn odtworzono kwiatony i żabki. Dekoracyjne tła konserwowano lub odtworzono na podstawie zachowanego oryginału, którego stan techniczny nie dawał możliwości zachowania. Kamienną mensę zabezpieczono i położono nowe tynki na jej bokach.

- Wykonawca: Paweł Dziurawiec, Tarnów.
- Źródła finansowania: środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

Zarszyn, dekoracja malarska po zakończeniu prac

Malarska dekoracja wnętrza oraz boazerie – 1954, wykonane przez Stanisława Szmuca i Zbigniewa Krygowskiego na wcześniejszej dekoracji z 1912 i z 1938, technika klejowa; boazerie 1959, drewno dębowe politurowane.

Badania stratygraficzne wykazały, iż pod warstwą z 1954 roku wcześniejsza dekoracja zachowała się szczątkowo. Jedyne na glicie okna w prezbiterium ujawniła się kompozycja ornamentalna o charakterze dywanowym, będąca reliktem wcześniejszego malowidła, którą zachowano i wyeksponowano. Relikt dekoracji malarskiej uwidocznił się po demontażu ołtarza bocznego po lewej stronie nawy, pokazuje fragment boniowania pasowego, co świadczy o tym, że pierwotnie wnętrze kościoła wyglądało dość surowo. Zdecydowano się na wyeksponowanie warstwy z 1954 roku. Malowidła odczyszczono, ich powierzchnie utrwalono, warstwy technologiczne skonsolidowano. Partie tę przemaalowano w całości naśladując do oryginału. W scenach figuralnych i ornamentacji uzupełniono ubytki malatury. Prace w swym zakresie nie objęły ostatniego przęsła nawy wraz z chórem muzycznym. Pełnej konserwacji poddano boazerie przykrywające dolne partie ścian. Wykonano naprawy stolarskie, usunięto zdegradowaną warstwę polidury i położono nową powłokę zabezpieczającą.

- Wykonawca: Grzegorz Lasota, Rzeszów.
- Źródła finansowania: środki unijne - RPO, środki własne Parafii. (AB)

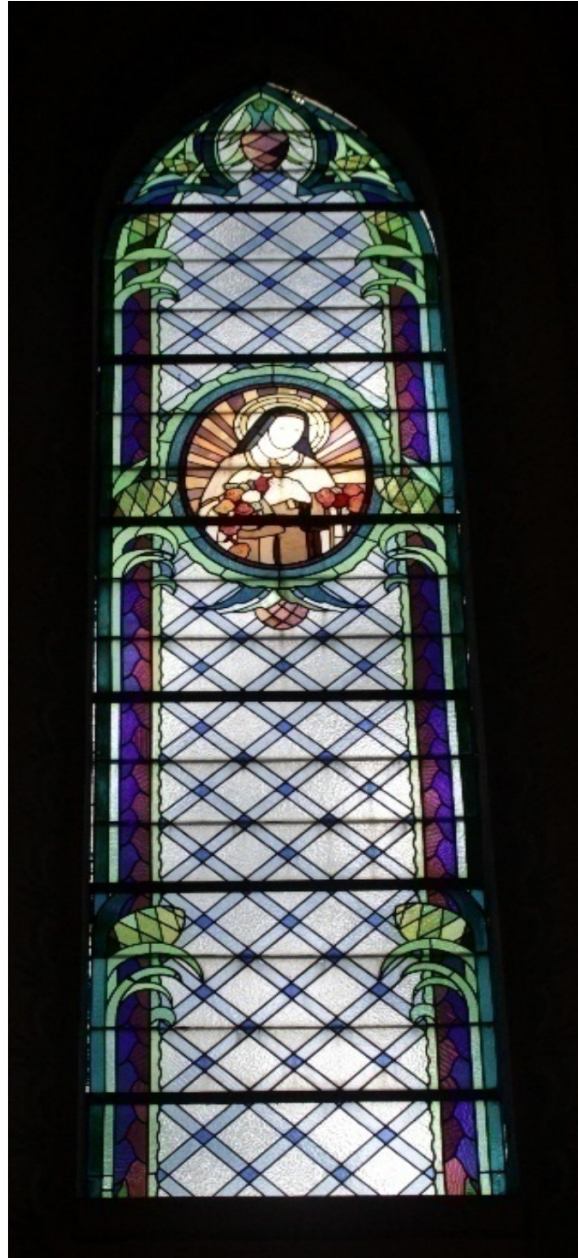

Zarszyn, polichromia w kościele parafialnym

Witraże - szkło barwione w masie i podmalowane, ołów, żelazo, Krakowski Zakład Witrażów S. G. Żeleński, 1923-1924, zniszczone w 1944, zrekonstruowane w 1951.

Prace przeprowadzono przy witrażach ze *Św. Marcinem*, z *Matką Boską Szkaplerzną* (w prezbiterium) z *Barankiem Eucharystycznym*, ze *Św. Antonim Padewskim*, ze *Św. Teresą z Lizeux* i z monogramem IHS (w nawie bocznej). Wykonano nowe ramy i nową oprawę szkieł w ołów. Szkła odczyszczono, ubytki uzupełniono, malaturę scalono i utrwalono. Od strony zewnętrznej witraże zostały osłonięte podwójnym przeszkleniem osadzonym na nowych ramach, co ma je zabezpieczyć przed oddziaływaniem czynników atmosferycznych.

- Wykonawca: Tomasz Furdyna, AC Konserwacja Zabytków Piotrowski Kosakowski, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (AB)

Zarszyn, witraż po zakończeniu prac

ZAWADA (gm. Dębica, pow. dębicki)

Zespół dworski

Brama wjazdowa - I poł. XIX.

Brama usytuowana na osi alei dojazdowej przy północnej granicy zespołu dworsko-parkowego w Zawadzie, murowana z cegły i otynkowana, w dolnej partii, narożach, na łuku arkadowym obłożona regularnymi ciosami kamiennymi, wzniesiona na rzucie prostokąta, jednopiętrowa, dach wysoki, stromy, czterospadowy, kryty dachówką ceramiczną.

W 2015 roku przeprowadzono prace remontowo-konserwatorskie bramy, obejmujące remont konstrukcji więźby dachowej, wyczyszczenie i impregnację dachówki, wymianę obróbek blacharskich, częściową wymianę konstrukcji drewnianej stropu, konserwację wątku kamienno-ceglanego, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej.

- Wykonawca: firma MRYCZKO, Dębica.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne inwestora. (AK)

Zawada, brama wjazdowa w Zespole Dworskim

ZAWADA BRZOSTECKA (gm. Brzostek, pow. dębicki)

Cmentarz z I wojny światowej nr 226

1915, projektu Gustawa Rossmanna.

Założony na rzucie trapezu, na stoku wzgórza, z tarasowym układem mogił. Na osi aleja główna zamknięta na szczycie pomnikiem oraz nagrobki z krzyżami. Na cmentarzu zostało pochowanych 105 żołnierzy austro-węgierskich i 32 rosyjskich poległych w dniu 7.05.1915 roku.

W 2016 roku rozpoczął się I etap prac konserwatorskich cmentarza obejmujący wykonanie stabilizacji nagrobków, usunięcie wtórnych nawarstwień z elementów betonowych i kamiennych, korozji z elementów żeliwnych i metalowych, zabezpieczenie powierzchni przed nawarstwieniami biologicznymi, hydrofobizację krzyża kamiennego. W 2017 roku wykonane zostały prace II etapu, zakończone w dniu 12.11.2017 roku, które objęły prace naprawcze, stabilizacyjne, uzupełnienia ubytków w kamieniu, scalenie kolorystyczne, zabezpieczenie i hydrofobizacja wszystkich powierzchni kamiennych i betonowych.

- Wykonawca: Stanisław Czech, Zawadka Brzosteczka.
- Źródła finansowania: Wojewoda Podkarpacki, Gmina Brzostek.

ZBYDNIÓW (gm. Zaleszany, pow. stalowowolski)

Zespół dworsko-parkowy Horodyńskich

dwór murowany, XVIII/XIX; oranżeria murowana, II poł. XIX; park krajobrazowy, XIX.

W 2015 roku kontynuowano prace remontowe oranżerii. Zakres prac obejmował: uzupełnienie tynków zewnętrznych z wykonaniem profili ciągnionych i bonii, wykonanie ścianek działowych, tynków wewnętrznych ścian, wykonanie warstwy wyrównawczej pod posadzkę i posadzki z płytek ceramicznych.

- Wykonawca: prace prowadzone systemem gospodarczym.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne. (DK)

ZREĆCIN (gm. Chorkówka, pow. krośnieński)

Kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika.

Polichromia – 1878, Jan Tabiński?, zachowana w partiach figuralnych i na sklepieniach; na ścianach przemalowana 1958, technika klejowa.

Prace prowadzone były w obrębie naw bocznych, chóru muzycznego i przedsionka. Przemalowane w okresie powojennym oryginalne partie malowidła ornamentalnego zespoliły się z wtórną warstwą do tego stopnia, że zdaniem konserwatora prowadzącego prace, rozdzielenie stało się niemożliwe. W związku z tym zdecydowano się na zachowanie i konserwację dekoracji z ostatnio eksponowanej warstwy chronologicznej. Podklejono tynki. Oczyszczono malowidło z zabrudzeń i przemalowano je po formie. W dekoracji figuralnej konserwacja dotyczyła malowideł Tabińskiego. Uzupełniono tam ubytki warstw technologicznych i malatury. Ostateczny efekt estetyczny został uzyskany przez scalenie poszczególnych partii malowideł. Pozbyto się olejnej lamperii pokrywającej partie cokołowe ścian świątyni. Odsłonięto kamienne wątki z regularnych ciosów o powierzchni groszkowanej ujętej w prążkowane obramienia. Pod lamperią odsłonięto niewielki fragment najwcześniejszej ornamentalnej dekoracji ścian i w destrukcie zachowano ją jako „świadek”, przykrywając maską kontynuującą najpóźniejsze malowidło.

- Wykonawca: Urszula Małecka, Aleksander Małecki, Elżbieta Zygier, Łukasz Szymonowicz, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (AB)

Chór muzyczny i prospekt organowy - instrument z 1905 z fabryki Braci Rieger z Jägendorf (Czechy), prospekt i parapet chóru muzycznego konstrukcji ramowo-płycinowej, pokryte polichromią.

Prace przy organach zostały rozpoczęte. Ich zadaniem jest przywrócenie pierwotnej sprawności i brzmienia instrumentu. Przy strukturze stolarskiej prospektu i parapetu dokonano szeregu drobnych napraw. Uzupełniono ubytki drewna i zapraw. Odsłonięto fragmenty pierwotnej polichromii i wykonano na tej podstawie aranżacje konserwatorską.

- Wykonawcy: Michał Klepacki, Pępów (instrument); Aleksander i Urszula Małeccy, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Starostwo Powiatowe w Krośnie, środki własne Parafii. (AB)

Zręcin, prospekt organowy po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac

Feretron - 1826, olej na płótnie rozpiętym na desce, oprawa stolarska.

Feretron zawiera obrazy: *Matka Bożej Sokalskiej* i *Chrystusa dźwigającego krzyż*. Obrazy zostały zdublowane. Po odsłonięciu warstw brudu ukazał się bardzo dobrze zachowany oryginał, który scalono zachowawczo. Z powierzchni drewnianej ramy usunięto wtórne nawarstwienia. Wykonano kitowanie ubytków. Zrekonstruowano powłoki malarskie i lakierowane.

- Wykonawca: Jerzy Płaza, Korczyna.
- Źródła finansowania: środki własne Parafii. (AB)

ZWIERNIK (gm. Pilzno, pow. dębicki)

Kościół parafialny pw. św. Marcina Bpa

Ołtarz główny - XVIII, drewno polichromowane, pozłacane.

W 2018 roku wykonano konserwację zespołu 10 rzeźb figuralnych tj. *Chrystusa*, *Boga Ojca* i ośmiu *Aniołów* ze zwieńczenia nastawy ołtarza głównego rozpoczynając jego konserwację. Usunięto przemalowania, wykonano dezynsekcję, impregnację, uzupełnienie ubytków. Wykonano złocenia detali. W kolejnych latach zakończono prace przy ołtarzu

- Wykonawca: Aleksander Małecki, Urszula Małecka, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Pilzno, środki własne Parafii. (MN)

Zwiernik, ołtarz główny

Polichromia ścienna - secesja, 1910, wyk. Stanisław Gucwa, olej.

W 2015 roku wykonano konserwację techniczną i estetyczną ściany zachodniej pod chórem muzycznym, balustrady i podbicia chóru muzycznego, kontynuując kompleksowe prace przy polichromii. W 2016 roku wykonano konserwację polichromii na belce tęczowej i ścianie wschodniej tęczy i przedsionka.

- Wykonawca: Aleksander Małecki, Kraków; Łukasz Szymonowicz, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Pilzno, środki własne. (MN)

Ambona - neoklasycyzm, k. XIX, drewno polichromowane, pozłacane.

Posiadała pęknięcia na łączeniach stolarskich, ubytki w profilowanych listwach. Całość była przemalowana farbą olejną ze zmienioną kolorystyką, złocenia pokryte były szlagmetalem. Prace techniczne i estetyczne wykonano w 2016 roku. Wykonano rekonstrukcję schodków i drzwiczek.

- Wykonawca: Aleksander Małecki, Kraków; Łukasz Szymonowicz, Kraków; Elżbieta Zygier, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Gmina Pilzno, środki własne Parafii. (MN)

Prospekt organowy - 1900, wyk. Bronisław Markiewicz z Tarnowa, drewno polichromowane, pozłacane.

Podczas prac w 2015 roku usunięto zbędną instalację elektryczną, sklejono pęknięcia, uzupełniono ubytki drewna. Wykonano rekonstrukcję fladrowania. Detal snycerski pozłożono.

- Wykonawca: Aleksander Małecki, Kraków; Łukasz Szymonowicz, Kraków.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Pilzno, środki własne Parafii. (MN)

Stalle - drewno polichromowane

W 2017 roku usunięto przemalowania ław, sklejono pęknięcia, uzupełniono ubytki w drewnie oraz wykonano kity i rekonstrukcję polichromii. Detale pozłożono na poler i na mat.

Wykonawca: Urszula Małecka i Aleksander Małecki, Kraków.

Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Pilzno, środki własne Parafii. (MN)

ŻURAWICA (gm. Żurawica, pow. przemyski)

Kościół rzymskokatolicki pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny

Obraz *Matki Bożej z Dzieciątkiem* w typie Sokalskiej z ramą - I poł. XVIII, płótno na desce, tempera, drewno, złocenia.

Obraz *Matki Bożej* w typie Sokalskiej jest obok relikwiarza najstarszym obiektem pochodzącym z dawnego kościoła parafialnego w Żurawicy, a równocześnie jest jedną z najstarszych kopii tego wizerunku. Przez wiele lat obiekt był wycofany z kultu i przechowywany w nie do końca właściwych warunkach. Prace rozpoczęto od odłączenia płóciennego obrazu od drewnianego podobrazia złożonego z trzech desek lipowych, połączonych szponkami. Zabezpieczono lico obrazu bibułką japońską, po uprzednim oczyszczeniu, rozprostowaniu krajkę i prasowaniu. W trakcie tych prac stwierdzono, że obraz wraz z drewnianym podobrazem został przycięty od dołu i dostosowany do ramy obrazu użytej wtórnie. Płótno wykazywało duży stopień nieregularnych pofałdowań wynikłych z punktowego przytwierdzenia do podobrazia, dlatego podjęto decyzję o zdublowaniu obrazu na nowe płótno na masę woskowo-żywiczną i naciągnięto je na krosno rozporowe. Przy warstwie malarskiej wykonano punktowanie scalające do oryginału, w partii kotary i korony Matki Bożej, po lewej stronie delikatnie zrekonstruowano elementy dekoracyjne perełkowania i roślinne na tkaninie. W trakcie prac pobrano z obrazu próbki do badań fizyko-chemicznych. Wtórna, zabytkowa rama została po zabiegach

dezynsekcji, dezynfekcji i impregnacji powiększona, a zachowana warstwa złoczeń na gruncie w partiach wklęsłych poddana konserwacji. Na pozostałych partiach, tj. w obrębie polerów, złoczenia zrekonstruowano. Prace wykonano w 2017 roku.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne Parafii. (MO)

Obraz *Matka Boża z Dzieciątkiem* - 1861, kopia obrazu Rafaela Santi *Madonna della Seggiola*, olej na płótnie, drewno, gipsatura, złoczenia; obraz ***Matka Boża z Dzieciątkiem, Św. Elżbietą i Św. Janem Chrzycielem*** - XVIII/XIX, olej na płótnie, drewno, gipsatura, złoczenia.

Przy obrazach wykonano konsolidację warstw technologicznych, prace stolarskie, usunięto wtórne nawarstwienia, wykonano punktowanie scalające warstwy malarskiej. Z powierzchni ram usunięto zanieczyszczenia, przeprowadzono dezynsekcję, dezynfekcję i impregnację, wykonano prace stolarskie, zrekonstruowano sztukatorskie odlewy detalu ornamentalnego, założono kity i wyzłocono złotem karatowym i brązem zgodnie z techniką wykonania ram. Prace wykonano w 2018 roku.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemysł.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (MO)

Żurawica, obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem, po lewej przed, po prawej po zakończeniu prac konserwatorskich

Feretron *Matka Boża z Dzieciątkiem, Św. Dominkiem i Św. Katarzyną Sienneńską/ Św. Katarzyna Aleksandryjska* - XIX, olej na blasze, drewno, złoczenia; feretron ***Najświętsze Serce Pana Jezusa/ Niepokalane Serce Najświętszej Maryi Panny*** - XIX/XX, drewno, płaskorzeźba, snycerka, polichromia, złoczenia.

Przy feretronach wykonano dezynfekcję i dezynsekcję, wykonano prace stolarskie i snycerskie, usunięto przemalowania z partii polichromowanych i złoczonych, a w miejscach przemalowanych lub niezachowanych zrekonstruowano złoczenia. Scalono naśladowczo do oryginału polichromowaną, oryginalną strukturę neogotyckiego feretronu i wykonano złoczenia. W drugim feretronie wykonano punktowanie scalające malarskich przedstawień na blasze, a złożoną oprawę poddano zabiegom konserwatorskim. Prace wykonano w 2018 roku.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemysł.

- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (MO)

Relikwiarz - XVII/XVIII, drewno, tkanina, papier, odlewy woskowe, fragmenty kości ludzkich.

Relikwiarz z ogromną ilością ludzkich szczątków jest jednym z najcenniejszych obiektów pochodzących ze starego kościoła w Żurawicy. Liczba relikwii, precyzja wykonanej dekoracji oraz analiza porównawcza, wykazuje bardzo duże podobieństwo z relikwiarzem z Muzeum Archidiecezjalnego w Przemyślu, sygnowanym na odwrocie://ROMA/ 1700/ P.M./ INNOCENTIUS XII.// i wskazuje na wyjątkowość obiektu i jego włoską proveniencję. Prace przy obiekcie w pierwszej kolejności objęły wyjęcie relikwiarza z drewnianej, oszklonej ramy. Następnie poddano go dezynfekcji i dezynsekcji w komorze próżniowej, odczyszczono tkaninę, która utraciła pierwotną, pomarańczowo-różową kolorystykę oraz agnuski, krzyżyki, relikwie, banderole i ornament papierowy w formie filigranu. Podklejono wszystkie elementy. Dozłocono krawędzie ornamentu. Z ramy usunięto przemalowanie do oryginalnej, czarnej warstwy estetycznej, a otwory po owadach szkodnikach drewna zaślepiono w części, w celu pokazania czasu powstania relikwiarza. Prace wykonano w 2018 roku.

- Wykonawca: Małgorzata Dawidiuk, Przemyśl.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, środki własne Parafii. (MO)

Żurawica, relikwiarz przed i po zakończeniu prac konserwatorskich

Cmentarz komunalny

Pomnik żołnierzy z I oraz II wojny światowej- 1915, kamień.

Pomnik wzniesiony został przez Austriaków dla uczczenia pamięci poległych obrońców w pierwszym i drugim oblężeniu Twierdzy Przemyśl. Pomnik wraz z dwoma pylonami pod znicze jest pozostałością po dawnym cmentarzu z okresu I wojny światowej. Po zakończeniu II wojny światowej w prostokątnej wnęce umieszczono tablicę upamiętniającą poległych w I i II wojnie. W 2017 roku z inicjatywy Towarzystwa Przyjaciół Przemyśla i Regionu wykonano prace obejmujące ustabilizowanie obiektu, oczyszczenie kamienia z porastającego bluszczu, a następnie przy użyciu metody chemicznej i mikroorganicznej usunięto istniejące nawarstwienia oraz wadliwe kity i spoiny. Kolejne prace polegały na uzupełnieniu spoin i miejscowo ubytków kamienia, hydrofobizacji i impregnacji pomnika. Poddano również pełnej konserwacji pylony w zakresie konstrukcyjnym i estetycznym oraz żeliwne misy i łańcuch.

- Wykonawca: Wojciech Kozak, Jarosław.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Towarzystwo Przyjaciół Przemyśla i Regionu. (WW)

Żurawica, pomnik żołnierzy z I i II wojny światowej

ŻYRAKÓW (gm. Żyraków, pow. dębicki)

Dwór - murowany z cegły, otynkowany, poł. XIX, przebudowany ok. 1920; założony na rzucie wydłużonego prostokąta z wejściem od południa, poprzedzonym portykiem kolumnowym, dekoracja architektoniczna w formie boniowania, dach o wydatnym okapie wspartym na krokwiach. Na północ i południe od dworu znajdują się pozostałości założenia parkowego.

W 2016 roku przeprowadzono prace budowlane, polegające na osuszeniu budynku, izolacji fundamentów i remoncie dachu. Kapitalny remont i adaptację obiektu na cele kulturalne zakończono w 2018 roku. W ramach zadania wykonano renowację ścian zewnętrznych poprzez skucie i odtworzenie tynków gładkich metodą tradycyjną, wymianę stolarki okiennej na analogiczną z ujednoliceniem formy i gabarytów okien, odtworzenie stolarki drzwiowej, częściową wymianę więźby dachowej i pokrycia dachowego, wymianę rynien i rur spustowych, renowację elementów zagospodarowania terenu poprzez zmianę ukształtowania części działki, oczyszczenie i regulację stawu, pielęgnację i usunięcie posuszu drzew, remont odcinka drogi wewnętrznej, parkingu, chodników oraz wykonanie nowych nawierzchni, a także montaż obiektów małej architektury.

- Wykonawca: firma „eRBe”, Żyraków (osuszenie budynku, izolacja fundamentów, remont dachu i kominów); firma ASBUD Andrzej Stasiowski, Glinik.
- Źródła finansowania: Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki unijne – RPO, Gmina Żyraków. (AK)